

આ પુસ્તકની ચોથી આવૃત્તી સર્વ સંઘને આવશ્યક
અને ઉપયોગી જાણી

મુંબઈ, માંદવી હુંગરી સ્ટ્રીટ નંબર ૩૫૦-૫૨ માં આવેલા
“સ્વધર્મનિષ્ઠ” નામક મુદ્રાયંત્રમધ્યે દ્વિવેદી

નિરિજાશંકર કાશીરામે મુદ્રીત કરી
ગિરિજાશંકર માણક દા. શા. જાણી માંગાણ

મુંબઈ, માંદવી, શાકગલીમધ્યે આવેલ
પોતાની પુસ્તકશાળામાંથી

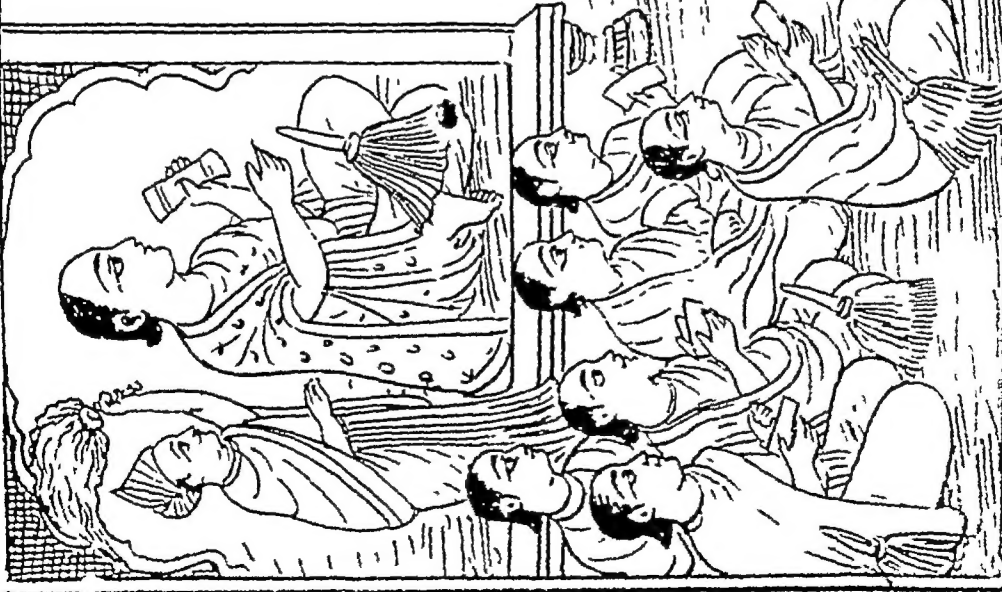
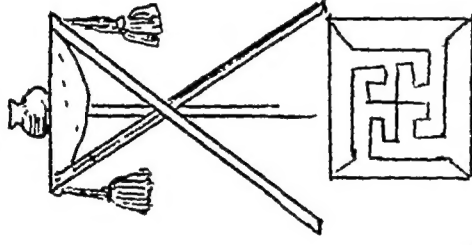
પ્રસિદ્ધ કરી.

સને ૧૯૨૦ ઓક્ટોબર તારીખ ૨૦

સંવત ૧૯૬૬ આસો શુદ્ધ ૨૫

गुरुश्री गीतम स्वामी समोसथा

अणिकादिक

श्री विनय विजयजी नुपाध्यायनी सभा.

श्री मद्यदो विजयजी नुपाध्यायनी सभा.

॥ ૐ પ્રથમ ગ્રંથારંભમાં ગ્રંથકર્તા મંગલાચરણ કરતા હતા શ્રીતીર્થકરનો વાણી જે સરસ્વતી દેવી તેની પ્રાર્થના કરે છે. જેમ કલ્પવૃક્ષ જે છે, તે યુગલિયાને મનોવાંછિત વસ્તુ પૂરે છે. તેમ સરસ્વતી દેવી પણ કવિશ્વરોને મનોવાંછિત પૂરવાને પદાનુસારિણી લલિધરૂપ છે, માટે કવિયણતણી કલ્પવેલિ એટલે કવિયોની કલ્પવેલિ એવી હે સરસ્વતિ ! (માય કેળ) માતા તું મહારા ઉપર સુપસાય એટલે રૂમો લત્તમ પ્રકારનો પ્રસાદ કરીને સિદ્ધચક્રના ગુણ ગાવતાં થકાં મહારા મનોરથ (પૂર કેળ) પૂર્ણ કર ॥ અથ સરસ્વતીવર્ણનમ્ ॥ દુતવિલંબિતવૃત્તમ્ ॥ પ્રકટયાણિતલે જપમાલિકા, કમલપુસ્તક વેણુવરાધરા ॥ ધ્વજલહંસસમા શ્રુતવાહિની, હરતુ મેં હુરિતં જાવિ જારતી ॥ ૧ ॥ ॥ હવે મંગલાચરણ

ૐ શ્રીવીરપરમાત્મેને નમઃ ॥ શ્રીગૌતમાય નમઃ ॥ અથ શ્રી નવપદમહિમાવર્ણને શ્રી શ્રીપાલરાજાનો રાસ પ્રારંભઃ ॥ ॥ દોહા ॥ કલ્પવેલિ કવિયણ તણી, સરસતિ કરિ સુપસાય ॥ સિદ્ધચક્રગુણ ગાવતાં, પૂર મનોરથ માય ॥ ૧ ॥ અલિય વિઘન સવિન પશમે, જપતાં જિન ચૌવીશ ॥ નમતાં નિજગુરુ પયકમલ, જગમાં વધે જગીશ ॥ ૨ ॥ ગુરુ ગૌતમ રાજગૃહી, આવ્યા પ્રજુ આદેશ ॥ શ્રીમુખ શ્રેણિક પ્રમુખને, ઇણિપરે દે કરવા માટે દેવગુરુને નમસ્કાર કરે છે. ચૌવીશ જિનનો જાપ જપતાં થકાં અલિક એટલે માતાં યોટાં એવાં જે પાપરૂપ વિદ્યો, તે સર્વ ઉપશમી જાય, નાશ પામે, અને (નિજગુરુ કેળ) પોતાના ગુરુના પદકમલને નમસ્કાર કરતાં થકાં જગતમાંહે (જગીશ કેળ) યશ અને શોજા વધે. ઉત્કંચ ॥ રસને વસને અશને, પરપરિવાદે પ્રપંચવાચાલે ॥ જિન ઇત્યદ્ધરયુગલં, ન વદતિ મુગ્ધે વૃથે વાસ્તિ ॥ ૧ ॥ ૨ ॥ ૨ ॥ એમ દેવ ગુરુને નમસ્કાર કરીને હવે કથાની ઉત્પત્તિ કહે છે. પ્રજુ શ્રીવીર જગવાનનો આદેશ એટલે આજ્ઞા લઈને ગુરુ શ્રીગૌતમસ્વામી રાજગૃહી નગરીને વિષે પધારયા, તિહાં શ્રેણિકરાજા પ્રમુખ વાંદવા માટે આવેલા એવા સર્વ સજ્જા જનોને (શ્રીમુખ કેળ) પોતાના મુલથકી

इणि परें एटले आगल कहेवाशे ते प्रमाणें उपदेश देता हवा ॥ ३ ॥ के हे भव्य जनो ! तमें प्रथम पदें उपकारना करनार जे श्री अरिहंत प्रभु, तेनं अने बीजे पदें श्री सिद्धजगवंतनुं जजन स्मरण करो, त्रीजे पदें आचार्य प्रभु, चौथे पदें श्री उपाध्यायजी, तेमज पांचमे पदें (गुणवंत के०) सत्तावीश गुणें करी सहित एवा (सकल के०) सर्व साधु जाणवा ॥ ४ ॥ ॥ ठेठे पदें, जे पामवुं महादुर्लभ ठे एवुं (दरिसण के०) समकित दर्शन. सातमे पदें ज्ञानगुण, आठमे पदें चारित्र अने नवमे पदें जे (सुविचार के०) रूपा विचार पूर्वक करवुं, एटले कषायरहितपणे करवुं एवुं तप जाणवुं. ए नवपदने सिद्धचक्र कहीर्ये. ए सिद्धचक्रने सेवतां यकां जव जे संसार तेनो पार पामीर्ये ॥ उक्तं च ॥ नत्तिजुत्ताण सत्ताण मण कामणं, पूरणे कप्पतरु कप्पधेणूवं ॥ दुक्क बोद्दग्ग दारिद्र उपदेश ॥ ३ ॥ उपगारी अरिहंत प्रभु, सिद्ध प्रजो जगवंत ॥ आचारिज उवकाय

तिम, साधु सकल गुणवंत ॥ ॥ दरिसण दुर्लभ ज्ञान गुण, चारित्र तप सुविचार ॥ सिद्धचक्र ए सेवतां, पामीजें जवपार ॥ ५ ॥ इह जव परजव एहथी, सुख संपद सुविशाल ॥ रोग सोग रौरव टले, जिम नरपति श्रीपाल ॥ ६ ॥ पूढे श्रेणिकराय निन्नासयं, सिद्धचक्रं सया संश्रुणे सासयं ॥ १ ॥ इति ॥ ५ ॥ एहथी एटले ए नव पदना सेवनथी आ जवने विषे तथा परजवने विषे सुविशाल एटले अत्यंत महोटां एवां सुख अने (संपद के०) दोलत पामियें, तथा रोग, शोक अने (रौरव के०) महाबिहामणा विकट एवा दुष्काल प्रमुखना जय अथवा रौरव एटले नरक तेनुं दुःख ते टली जाय, जेम श्रीपालराजा ए नवपदना सेवन थकी रुद्धि सिद्धिप्रत्ये पाम्यो, तेम तमें पण पामो ॥ ६ ॥ एवुं सांचलीने श्रेणिकराजा श्रीगौतमस्वामीने पूठवा लाग्यो के, हे प्रभु ! ए पवित्र पुण्यनो धरनारो एवो श्रीपालराजा, ते कोण थयो ? तेनी कथा अमोने कही संजलावो. (तव के०) तेवारें इंज्जूति श्रीगौतमस्वामी ते श्रेणिकराजा

પ્રમુલને (શ્રી કેળ) કદયાળરૂપ લક્ષ્મીવંત એવું શ્રીપાલરાજાનું ચરિત્ર તે પ્રથમથી માંનીને (અપ દિશે કેળ) કહે છે ॥ ૭ ॥ ॥ અત્યંત (ઉન્નત કેળ) જંતું છે અધિકારિણું જેનું એટલે સર્વ દેશોમાં મહોટો એવો મનોહર સુંદર માલવનામું દેશ છે, તે દેશ બીજા સર્વ દેશોના મધ્યમાં આવેલો છે, માટે કવીશ્વર કહે છે, કે તે માલવદેશને (અવર કેળ) બીજા જે ચારે દિશાએં રહેલા દેશો છે, તે સર્વ (માનું કેળ) જાણું હું, જે માલવદેશનો પરિવાર છે, તે દેશોના પરિવારે પરવર્યો થકો, વીંધ્યો થકો શોષે છે. આમાં “લલના” એ પદ જે છે તે વાક્યાલંકારને અર્થે છે. જેમ આનૂષણે કરી માણસ શોષે, તેમ લલના એ પદેં કરી, વાક્ય શોષે છે ॥ ૧ ॥ ॥ જેમ મસ્તકને વિષે મુકુટ

પ્રસૂ, તે કુળ પુણ્ય પવિત્ર ॥ ઇંદ્રજૂતિ તવ અપદિશે, શ્રી શ્રીપાલચરિત્ર ॥૭॥ ઢાલ પહેલી ॥ દેશી લલનાની ॥ દેશ મનોહર માલવો, અતિ ઉન્નત અધિકાર ॥ લલના ॥ દેશ અવર માનું ચિહું દિશે, પરવરિયા પરિવાર ॥ લલના ॥ ૨ ॥ તસ શિર મુગટ મનોહર, નિરુપમ નયરી ઝજેણ ॥ લલના ॥ લલમી લીલા જેહની, પાર કલીજેં કેળ ॥ લલના ॥ ૩ ॥ ૨ ॥ સરગપુરી સરગેં ગંદ, આણી જસ આશંક ॥ લલના ॥

શોષે છે, તેમ તે માલવદેશના મસ્તકને વિષે મુકુટ સમાન શોજાની ધરનારી તથા જેને કોઈ વસ્તુની અપમા આપી તેની બરાબરી કરી શકીએં એવી વીજ જગતમાં નથી, તેથી નિરુપમ છે, તથા જેની લક્ષ્મીની લીલાની કલના કરી કોણ પાર પામી શકે? એવી ઝજાયણી નામેં નગરી છે ॥ ૨ ॥ તે ઝજાયણી નગરીની શોજા જોઈને સ્વર્ગપુરી નગરીએં વિચાહું જે હું જો અર્હ્યાં રહીશ તો એની આગલ મને કોઈ વલાણશે નહી, એવી મનમાં આશંકા લાવીને તે સ્વર્ગને વિષે જતી રહી, તથા અલકાપુરી જે ધનદલોકપાલની નગરી તે પણ આશંકા આણીને ઝજાયણીથી અલગી એટલે વેગલી જતી રહી, અને લંકા નગરીથી તો ઝજાયણી નગરીનું તેજજ લમાયું નહી, માટે ટંકક કરવા સારુ

જલધિ જે સમુદ્ર તેમાં (ઝંપાવી કેળ) ઝંપાપાત કર્યો ॥ ૩ ॥ ॥ તિહાં તે ઝઙાયણી નગરીને વિષે સર્વ રાજાઝનો શિરદાર એવો પ્રજાપાલ નામેં રાજા તે (પ્રતપે કેળ) પ્રકર્ષે કરીને તપે તેને પ્રતપે કહીયે, એટલે તે રાજ્ય કરે છે. તે રાજા એક સૌનાગ્યસુંદરી અને બીજી રૂપસુંદરી એ બે પટરાણીયોનો (ઝરતાર કેળ) સ્વામી છે ॥ ૪ ॥ ॥ હવે તેં બે રાણીયોમાં જે સૌનાગ્યસુંદરી રાણી છે, તે તો સહેજેં એટલે સ્વન્નાવેં પોતાના મનને વિષે મિથ્યાત્વીયોના ધર્મને માની રહેલી છે, અને રૂપસુંદરીના ચિત્તને વિષે તો (સૂધી કેળ) પાધરી એટલે સારો રીતેં સમકેતની વાત રમી રહી છે ॥ ૫ ॥

અલકાપુરી અલગી રહી, જલધિ ઝંપાવી લંક ॥ લલના ॥ ૩ ॥ પ્રજાપાલ પ્રતપે તિહાં, ઋપતિ સવિ શિરદાર ॥ લલના ॥ રાણી સૌનાગ્યસુંદરી, રૂપસુંદરી ઝરતાર ॥ લલના ॥ ૪ ॥ ॥ સહેજેં સોહગસુંદરી, મન માને મિથ્યાત ॥ લલના ॥ રૂપસુંદરી ચિત્તમાં રમે, સૂધી સમકિતવાત ॥ લલના ॥ ૫ ॥ ॥ સુરપેરેં સુલ સંસારનાં, ઝોગ વતાં ઋપાલ ॥ લલના ॥ પુત્રી એકેકી પામીયેં, રાણી દોય રસાલ ॥ લલના ॥ ૬ ॥ ॥ એક અનુપમ સુરલતા, વાધે વધતે રૂપ ॥ લલના ॥ બીજી બીજતણી પેરેં, ઇંદુ (સુરપેરેં કેળ) દેવતાની પેરેં એટલે દેવતાઝ જેમ પોતાની દેવાંગનાઝની સાથેં સુલવિલાસ ઝોગવે, તેની પેરેં રાજાને પણ તે બેહુ રાણીયોની સાથેં સંસારસંબંધિ સુલ વિલાસ ઝોગવતાં થકાં તે બેહુ રાણીયોને (રસાલ કેળ) સુંદર મનોહર એવી એકેકી પુત્રી (પામીયેં કેળ) પ્રાપ્તથઈ ॥ ૬ ॥ ॥ તેમાં એક પુત્રી તો અનુપમ એવો જે (સુરલતા કેળ) કલ્પવૃક્ષની વેલિ તેનો પેરેં દિવસેં દિવસેં વધતે વધતે રૂપેં કરી (વાધે કેળ) વૃદ્ધિ પામે છે, એટલે કલ્પવૃક્ષની વેલિ જેમ દિવસેં દિવસેં વૃદ્ધિ પામતી જાય તેમ તે કુંવરી પણ વધતે રૂપેં કરી વૃદ્ધિ પામતી જાય છે, અને બીજી કુંવરી જે છે, તે બીજના

ઇંદુ કે૦) ચંદ્રમા તેની કલાની (અત્રિરૂપ કે૦) લુહ્ય એવી વૃદ્ધિ પામે છે, એટલે જેમ શુક્લપદ્મની
 ઘોજના દિવસથી માંડીને દિન દિન પ્રત્યે ચંદ્રમાની કલા વધતી જાય, તેમ તે કુંવરી પણ વૃદ્ધિ પામવા
 લાગી ॥ ૭ ॥ ॥ હવે (સોહગ કે૦) સૌજાગ્યસુંદરી નામે રાણી તેની પુત્રી તો (દેવસુતા કે૦)
 દેવતાની સુંદરીના જેવો સોહામણી છે- માટે (નરનાહ કે૦) નરનો નાથ જે રાજા તે પોતાના
 મનમાં અધિક ઉત્સાહ આણીને (તાણું કે૦) તેનું સુરસુંદરી એવું નામ (ઠવે કે૦) સ્થાપે, પાંડે-
 ॥ ૮ ॥ ॥ અને રૂપસુંદરી નામા રાણીની જે પુત્રી તેનાં અંગોપાંગ સર્વ (પાવન કે૦) પવિત્ર સુલ
 કલા અત્રિરૂપ ॥ લલના ॥ ૯ ॥ ॥ સોહગ દેવસુતા તાણું, નામ ઠવે નરનાહ ॥
 લલના ॥ સુરસુંદરી સોહામણી, આણી અધિક જહાહ ॥ લલના ॥ ૯ ॥ ૫ ॥ રૂ
 પસુંદરી રાણી તણી, પુત્રી પાવન અંગ ॥ લલના ॥ નામ તાસ નરપતિ ઠવે, મયણા
 સુંદરી મનરંગ ॥ લલના ॥ ૯ ॥ ૬ ॥ ॥ વેદવિચક્ષણ વિપ્રને, સૌંપે સોહગ દેવી ॥ લ
 લના ॥ સકલ કલાગુણ શીખવા, સુરસુંદરીને હેવિ ॥ લલના ॥ ૯ ॥ ૭ ॥ ॥ મય
 ણાને માતા ઠવે, જિનમતપંક્તિ પાસ ॥ લલના ॥ સાર વિચાર સિદ્ધાંતનાં, આદરવા
 ક્ષણ જોડને (નરપતિ કે૦) રાજા તે પોતાના મનને વિષે (રંગ કે૦) હર્ષ આનંદ આણીને (તાસ
 કે૦) તેનું મયણસુંદરી એવું નામ (ઠવે કે૦) સ્થાપે, પાંડે ॥ ૯ ॥ ॥ (સકલ કે૦) સર્વ કલા,
 ગુણશીખવાને અર્થે વેદમાંહે વિચક્ષણ એટલે માહ્યો એવો જે શિવજૂતિ નામા (વિપ્ર કે૦) બ્રાહ્મણ
 તેને (સોહગદેવી કે૦) સૌજાગ્યસુંદરી નામે રાણી, તેણે પોતાની પુત્રી જે સુરસુંદરી તેને (દેવી
 કે૦) તરત સૌંપી, અર્થાત્ સુરસુંદરીને બ્રાહ્મણ પાસે જણવા મોકલી ॥ ૧૦ ॥ ॥ હવે મયણ
 સુંદરીની માતા તો જૈનસિદ્ધાંતો સંબંધિ (સાર કે૦) પ્રધાન જલા એવાં જે વિચાર તેનો અગ્રયાસ

આવરવાને અર્થે શ્રીજૈનમતનાં જાણ એવા સુબુદ્ધિ નામે પંક્તિ જે અધ્યાપક તેમની પાસે (ઉવે કેળે)
 સ્થાપે છે એટલે મોકલે છે ॥ ૧૧ ॥ ॥ તે કુંવરીયો છીની ચતુરાઈ સંબંધી જે ચોશઠ કલા તેને
 પ્રાણીને બેહુ જાણીયો ઘણી એવી જે બુદ્ધિ તેનો (નિધાન કેળે) જંમ્માર થઈ, તેને અનેક પ્રકારનાં
 શબ્દશાસ્ત્ર જે વ્યાકરણ તથા નામમાલા, નિઘંટુ, આદાન, નિદાન અને ચિકિત્સાદિક તે સર્વ
 આવહ્યાં, એટલે તે પૂર્વોક્ત સર્વ પ્રકારનાં શાસ્ત્ર પ્રાણી અદ્યો ॥ ૧૨ ॥ ॥ તે કુંવરી કવિત કરવાની
 કલારૂપ ગુણને કેલવતી થકી એટલે સુધારતી થકી અજિંત્ર વગાડવાં, ગીત તે સ્વરબદ્ધ ગીત ગાવાં,
 તથા સંગીત તે વાજિંત્ર નાટકનાં ગીત તાલબદ્ધ જાણવાં. તથા જ્યોતિષ શાસ્ત્ર, વૈદ્યક શાસ્ત્ર તેના
 અન્યાસ ॥ લલના ॥ ૧૨ ॥ ॥ ચતુર કલા ચોસઠ પ્રાણી, તે બેહુ બુદ્ધિનિધાન ॥
 લલના ॥ શબ્દશાસ્ત્ર સર્વિ આવહ્યાં, નામ નિઘંટુ નિદાન ॥ લલના ॥ ૧૩ ॥ ॥
 કવિત કલા ગુણ કેલવે, વાજિંત્ર ગીત સંગીત ॥ લલના ॥ જ્યોતિષ વૈદ્યક વિધિ
 જાણે, રાગ રંગ રસરીત ॥ લલના ॥ ૧૪ ॥ ॥ શોલકલાપૂરણ શશી,
 કરવા કલા અન્યાસ ॥ લલના ॥ જગતિ પ્રમે જસ મુલ્લ દેલ્લી, ચોશઠકલાવિ
 વિધિ જે પ્રકાર, તે સર્વને જાણે, અને ઠ રાગ તેના રંગ તથા નવરસ તેની રીત એ સર્વને જાણે
 એટલે એ પૂર્વોક્ત સર્વ શાસ્ત્રના રહસ્યની જાણનારી થઈ ॥ ૧૫ ॥ ॥ ઇહાં કવિ ઉત્પન્ન કરે છે
 કે, (જસ કેળે) જે કુંવરીનું મુલ્લ દેલ્લીને શોલ કલાયેં કરી પૂર્ણ એવો જે (શશી કેળે) ચંદ્રમા
 તે વિચાર કરવા લાગ્યો જે, આ મયણાસુંદરી તો સંપૂર્ણ ચોશઠ કલાનો વિલાસ છે, અને હું તો માત્ર
 શોલ કલાયેં કરી સહિત હું, માટે હું પણ જો ચોશઠ કલાનો અન્યાસ કરું, તો એના જેવો થાજું ?
 એવું ચિંતવેને વધારે કલાઈનો અન્યાસ કરવા માટે મયણાનું મુલ્લ દેલ્લીને જગતમાં પ્રમણ કરવા
 લાગ્યો, એટલે આકાશમાં જમતોજ ફરે છે, તો પણ તે શોલથી વધતી કોઈ સત્તરમી કલાને પામતો

નથી ॥ ૧૪ ॥ ॥ વહ્ની મયણાસુંદરીની (મતિ કે૦) બુદ્ધિ તે અત્યંત જલ્દી છે, શ્રીજિનરાજના
 સિદ્ધાંતને તે જાણે છે, તથા જગવંતે જે સ્યાદ્વાદરૂપ અનેકાંત માર્ગ પ્રરૂપ્યો છે, તે તેના મનમાં વસી
 રહ્યો છે, અને (અવર કે૦) બીજા જે એકાંતવાદ મતની પ્રરૂપણાના કરનારા માર્ગો છે, તે સર્વને
 અસત્ય કરી જાણ્યા છે, એવી તે કુંવરી થઈ છે ॥ ૧૫ ॥ ॥ વહ્ની નવતત્ત્વને નિશ્ચય તથા વ્યવહાર
 નયે કરી યુક્ત જાણે છે, તથા પુજ્જલ દ્રવ્યના ગુણ અને પર્યાય સર્વ જાણે છે, અને કર્મગ્રંથ જાણીને
 જેણે કંઈ કસ્યા છે, એટલે મુલપાઠેં કર્યા છે. એવી રીતે તે કુંવરી શુદ્ધ સમકેતેં કરી (સુહાય કે૦)
 લાસ ॥ લલના ॥ દે૦ ॥ ૨૪ ॥ મયણાસુંદરી મતિ અતિ જલ્દી, જાણે જિનસિદ્ધાંત
 ॥ લલના ॥ સ્યાદ્વાદ તસ મન વસ્યો, અવર અસત્ય એકાંત ॥ લલના ॥ દે૦
 ॥ ૨૫ ॥ નય જાણે નવતત્ત્વના, પુજ્જલ ગુણ પર્યાય ॥ લલના ॥ કર્મગ્રંથ કંઈ કસ્યા,
 સમકિત શુદ્ધ સુહાય ॥ લલના ॥ દે૦ ॥ ૨૬ ॥ સૂત્ર અર્થ સંઘયણનાં, પ્રવચન
 સારોદાર ॥ લલના ॥ કેત્રવિચાર લરા ધરે, એમ અનેક વિચાર ॥ લલના ॥ દે૦
 ॥ ૨૭ ॥ રાસ રચ્યો શ્રીપાલનો, તેહની પહેલી ઢાલ ॥ લલના ॥ વિનય કહે
 શ્રોતાધરે, હોજો મંગલમાલ ॥ લલના ॥ દે૦ ॥ ૨૮ ॥ દોહા ॥ ઇકદિન
 શોજાયમાન થઈ છે ॥ ૧૬ ॥ ॥ વહ્ની સંઘયણીનાં સૂત્ર એટલે મૂલપાઠ, તથા તેના અર્થ, તે સર્વને
 જાણે છે, તથા પ્રવચનસારોદ્ધારગ્રંથને જાણે છે. વહ્ની કેત્રસમાસસંબંધી જે કેત્રના વિચાર, તેને
 લેખેલરા ધારી રાખ્યા છે. એ રીતે અનેક પ્રકારના વિચારોને મયણાસુંદરી જાણે છે ॥ ૨૭ ॥ (જલો
 કે૦) રૂનો એવો જે શ્રીપાલરાજાનો રાસ, તેની એ પહેલી ઢાલ સંપૂર્ણ થઈ. શ્રીવિનયવિજય હપા
 ધ્યાયજી કહે છે, કે શ્રોતા એટલે સાંજલનારાડના ઘરને વિષે માંગલિકની માલા હોજો ॥ ૨૮ ॥
 ॥ ઇતિ ॥ ॥ હવે એક દિવસેં અવની જે પૃથ્વી તેનો પતિ જે પ્રજાપાલ નામેં રાજા, તેણે માંહેલી

સત્તામા વેળા થકાં પોતાના મનને વીધે એવોજ ઉદ્ધાસ આણ્યો. જે હું મહારી બેહુ પુત્રીનું પારખું તો જોહું ? જે એ કેવી વિદ્યા જાણેલીયો હે ? તથા વલી વિનયનો વિલાસ પણ એમનામાં કેવો હે ? ॥ ૧ ॥ ॥
 એવો નિર્ધાર કરીને તે બેહુ બાલિકાઝને બોલાવી ઇટલે તેડાવી, તેવોરે તે બેહુ કુંવરીયો શોભા શણગાર કરીને તેમના પોત પોતાના અધ્યાપક જે જાણવાનારા ગુરુ, તેણે સહિત સજાને વિષે આવીયો. તે કુંવરીયો કેવી હે ? તોકે સોહને પમાડનારી એવી ગુણરૂપમણિની માલાસરખી હે. અને વલી રૂપ લાવણ્યે કરીને શોખાવો હે સત્તા જેણે એવીયો હે ॥ ૨ ॥ ॥ હવે જે જે શાસ્ત્રનાં અંગોચર ઇટલે

અવનીપતી ઇસ્યો, આણ્યો મન ઉદ્ધાસ ॥ પુત્રીનું જોહું પારખું, વિદ્યા વિનય વિલાસ ॥ ૨ ॥ સત્તામાંહે શણગાર કરી, બોલાવી બિહુ બાલ ॥ આવી અધ્યાપક સહિત, મોહન ગુણ મણિમાલ ॥ ૨ ॥ અર્થ અંગોચર શાસ્ત્રના, પૂઠે ઝૂપતિ જેહ ॥ બુદ્ધિબલે બેહુ બાલિકા, આપે ઉત્તર તેહ ॥ ૩ ॥ અધ્યાપક આણંદિયા, સજન સવે સુખ પાય ॥ ચતુર લોક ચિત્ત ચમકિયાં, ફટયા મનોરથ માય ॥ ૪ ॥ વિનય બદ્ધજ નિંજ બાલની, શાસ્ત્ર સુકોમલ જાંઘ ॥ સરસ જિસી સદ્કારની, સાકર સરસી સાંઘ ॥ ૫ ॥

કોઈને સ્વર ન પડે એવા અર્થ રાજા પૂઠેહે, તેના ઉત્તર તે બેહુ બાલિકાઝ, પોત પોતાની બુદ્ધિબલે કરી આપે હે ॥ ૩ ॥ ॥ તે ઉત્તર સાંજલીને અધ્યાપક જે જાણવાનારા તે ઘણો આનંદ પામ્યાં, તથા સજ્જન લોક સર્વ સુખ પામ્યાં, અને ચતુરલોકનાં ચિત્ત ચમત્કાર પામી ગયાં, તથા તે બદ્ધે કુંવરીયોની (માય કેળ) માતાઝના મનોરથ પણ ફટયા, ઇટલે સફલ થયા ॥ ૪ ॥ ॥ વિનયે કરી ચુક્ત માટે વદ્ધજ એવી પોતાની બાલિકાઝની શાસ્ત્રે કરીને સુકોમલ એવી (જાંઘ કેળ) વાળી, તે કેવી મોઠી લાગે હે ! કે જેની (સરસ કેળ) રસે કરીને સહિત એવી (સદ્કાર કેળ) આંબાની તાજી સાંઘ તેને વિષે જેમ સાકર ખેલી હોય અને તે જેવી મીઠી લાગે, તેવી લાગે ॥ ૫ ॥ ॥ હવે બાલકનાં વચનનો

(વિનોદ કેળ) જે આનંદ તે નાતા પિતાના મનમાં અત્યંત મીઠો લાગે છે, માટે કુંવરીયોનો પિતા જે પ્રજાપાલ રાજા, તે પોતાના મનમાં અધિક (પ્રમોદ કેળ) હર્ષ આણીને પ્રશ્નના ઉત્તર પૂછે છે, કે હવે વત્સો ! હે પુત્રીજી ! તમે તમારા હૃદયને વિષે વિચારજો, અને અને જે પ્રશ્ન પૂછીએ, તેના ઉત્તર આપીને અમારા મનના સંદેહ નિવારણ કરજો ॥ ક્રુત્કં ચ ॥ ન તથા શશી ન સલિલં, ન ચંદનં નૈવ શીતલા ઢાયા ॥ આઢહાદયંતિ પુરુષં, યથા હિ મધુરાક્ષરા વાણી ॥ ૨ ॥ ॥ હવે રાજા પૂછે છે, જે હવે વત્સ ! એક તો જીવવાનું લક્ષણ શું છે ? બીજું મનમથ જે કામદેવ તેના ઘરની સ્ત્રી કોણ છે ? ત્રીજું સર્વ જાતિના ફૂલમાંહે ઉત્તમ ફૂલ કયું કહીએ ? ચોથું કુમારિકા પરણીને શું કરે ? એવા ચાર

॥ ઢાલ બીજી ॥ રાગ ધોરણી ॥ પુણ્ય પ્રશંસીએ ॥ એ દેશી ॥ પ્રશ્નોત્તર પૂછે પિતા રે,

આણી અધિક પ્રમોદ ॥ મન લાગે અતિ મીઠમાં રે, બાલક વચન વિનોદ રે ॥ વત્સ

વિચારજો ॥ દેઈ ઉત્તર એહ રે, સાંસો વારજો ॥ ૨ ॥ એ આંકણી ॥ કુણ લક્ષણ જીવિત તણું રે ? કુણ મનમથ ધરનારી ? ॥ કુસુમ કુણ ઉત્તમ કહ્યું ? રે, પરણી શું કરે કુમારી રે ? ॥

વત્સ વિચારજો ॥ ૨ ॥ એકે વયળે એહનો રે, ઉત્તર ણિ પેરે યાચ ॥ સુરસુંદરી કહે પ્રશ્ન પૂછ્યા ॥ ૨ ॥ ॥ પૂર્વે કહેલા ચાર પ્રશ્નના ઉત્તર, તે એકવચન કરીનેજ આપો, તેવારે પ્રથમ સુરસુંદરી કહે છે, કે હે પિતાજી (સુણજો કેળ) સાંજલજો (સાસરે જાય) એ એકજ વચનમાં ચારે પ્રશ્નના ઉત્તર સમાઈ ગયા છે. તે આવી રીતે કે (સાસ) (રે) અને (જાય) એ પૂર્વોક્ત એક વચનમાંથી ત્રણ પદ નીકલે છે, તેમાં પ્રથમ જીવિતવ્યનું લક્ષણ સાસ એટલે શ્વાસ છે, કેમ કે ? ત્યાં સુધી શ્વાસ હોય, ત્યાં સુધી તે જીવતું છે, એમ કહેવાય. એ પહેલા પ્રશ્નનો ઉત્તર જાણવો; તથા કામ દેવની સ્ત્રી (રે કેળ) રતિ એવે નામે છે. એ બીજા પ્રશ્નનો ઉત્તર સમજવો, વહી સર્વ જાતિના પુષ્પમાં (જાય કેળ) જાડનાં ફૂલ તે ઉત્તમ કહેવાય છે. એ ત્રીજા પ્રશ્નનો ઉત્તર કહ્યો, અને (સાસરે જાય)

ए संपूर्ण वचनें करी कुमारिका परणीने शुं करे ? तो के ते पोताने सासरे जाय. ए चौथा प्रश्ननो उत्तर जाणी लेवो. ए रीतें हे पिताजी ! तमें जे अर्थ पूठ्यो, तेनो एकज वचनें करीने में उत्तर आप्यो ठे. ते हे नरपति ! तमें अवधारजो, एटले मानजो. ए में जे अर्थ कढ्या, ते सांजलीने अमारो (मोहत के०) महत्त्व वधारजो ॥ ३ ॥ ॥ हवे महिपति जे राजा, ते मयणासुंदरीने कहे ठे, के अमें एक प्रश्न पूठीयें ठेयें, जो तमें शास्त्र जण्यां ठो, तेने संजालतां थकां तमारा हृदयेने विषे विवेकनी वृद्धि करी ठे, तो अमने एनी अर्थ कहे ॥ ४ ॥ ॥ एक शब्दनो (आदि के०) पहेलो जे अक्षर ठे, ते अक्षर विना बीजा जे अक्षरो ठे, ते सर्व जगतने जीवाडनारा ठे, वली तेहज शब्दनो मध्या

तातजी रे, सुणजो “सासरे जाय” रे ॥ नृप अवधारजो ॥ अरथ सुणी अम एह रे ॥

मोहत वधारजो ॥ ३ ॥ मयणाने महीपति कहे रे, अर्थ कहे अम एक ॥ जो तमें शास्त्र संजालतां रे, वाध्यो हृदय विवेक रे ॥ व० ॥ ४ ॥ आदि अक्षर विण जेह ठे रे,

जग जीवान्णहार ॥ तेहिज मध्याक्षर विना रे, जग संहारणहार रे ॥ व० ॥ ५ ॥ अं त्याक्षर विण आपणुं रे, लागे सहुने मीठ ॥ मयणा कहे सुणजो पिता रे, ते में नयणें

क्षर एटले वचमानो अक्षर, तेणें करी रहित ते शब्दने जो करीयें, तो शेष जे अक्षर रहे ठे, ते जग तने संहार करनारा ठे ॥ ५ ॥ ॥ वली तेहज शब्दना अंतनो अक्षर काहामी नाखतां बाकीना जे अक्षर रहे ठे, ते (आपणुं के०) पोतानुं जे काज ते सहु कोइने मीठुं लागे ठे. एवं राजानुं वचन सांजलीने मयणासुंदरी कहे ठे, के, हे पिताजी ! सांजलजो, ते तो में महारा नयणें दीठ एटले चक्षुने विषे दीठुं ठे, एटले चक्षुमां (काजल) अंजाय ठे तेमांथी आद्यनो (का) अक्षर काहाडी नाखीयें, तेवारें (जल) ए बे अक्षरो रहे, ते जल एटले पाणी सर्व जगतने जीवाडनारं ठे, अने मध्यनो (ज) अक्षर काहाडी नाखीयें तेवारें (काल) एवा बे अक्षर रहे, ते काल तो जगतनो संहार

करनार ठे, तथा ठेहलो (ल) अक्षर काहाडी नाखीयें, तेवारे (काज) एवा बे अक्षर रहे ते काज
 एटले कार्य सेतो पोतपोतानुं सहु कोइने मीतुं लागे ठे. इत्यर्थः ॥ यटुकं ॥ किं लवइ सदरहियं, किंच
 अदिष्टं च बह्वहं होइ ॥ किंच अदिष्टं मिष्टं, जगं किं सुंदरं होई ॥ १ ॥ आ गाथासां लखेला चारे
 प्रश्नो उत्तर ॥ नाडी, जीब, अमृत, अने कोष ॥ इति ॥ उक्तं च ॥ प्रथमाक्षर विण भूपति सोहे, मध्या
 क्षर विण स्त्रीयां मोहे ॥ अंत्याक्षर विण पंडित प्यारो, ए हरियाली पंक्ति विचारो ॥ २ ॥ उत्तर ॥ बादल
 जाणवुं ॥ प्रथमाक्षर विण घर घर दीठी, मध्याक्षर विण सुरा मीठी ॥ अंत्याक्षर विण योगी जाणे, त्रिहु
 अक्षर शिरनारी बलाणे ॥ ३ ॥ उत्तर ॥ राखडी ॥ प्रथमाक्षर विण सहने जावे, मध्याक्षर विण जग
 असुहावे ॥ अंत्याक्षर विण पंखी भेलो, सो साजन मोकलजो वहेलो ॥ उत्तर ॥ कागल जाणवो ॥ ३ ॥ ६ ॥
 दीठ रे ॥ नृपण ॥ ६ ॥ सुगुण समस्या पूरजो रे, भूपति कहे धरि नेह ॥ अर्थ उपाइ
 अन्निनवो रे, पुण्यें पामीजें एह रे ॥ वण ॥ ७ ॥ सुरसुंदरी कहे चातुरी रे, धन यौ
 वन वर देह ॥ मनवद्वज्र भेलावमो रे, पुण्यें पामीजें एह रे ॥ नृपण ॥ ८ ॥ मयणा कहे
 मति न्यायनी रे, शीलशुं निर्मल देह ॥ संगति गुरु गुणवंतनी रे, पुण्यें पामीजें
 वली एक (अन्निनवो केण) नयो अर्थ उत्पन्न करीने भूपति जे राजा ते (नेह केण) स्नेह धरीने
 देहु पुत्रीयोने समकालें कहे ठे, के, हे सुगुण वत्सो ! तमें महारी एक समस्या पूर्ण करजो, जे पुण्य
 यकी आ अमुक वस्तु पामीयें एटलें पुण्यथी शी शो वस्तु पामीयें ? ते कहे ॥ ७ ॥ ॥ एवं राजानुं
 वचन सांजलीने प्रथम तो चतुरपणाथी सुरसुंदरी कहे ठे के, हे पिताजी ! एक धन, बीजुं यौवन,
 प्रीजो (वर केण) प्रधान सुंदर एवो (देह केण) शरीर, तथा बोधो मनवद्वज्र जे भरतार तेनो मिलाप-
 एटलां वानां पुण्यथकी पामीजें ॥ ८ ॥ ॥ हवे मयणासुंदरी उत्तर कहे ठे, केहे पिताजी ! एकतो न्यायनी
 (मति केण) बुद्धि, बीजुं शीलें करीने निर्मल (देह केण) शरीर, बीजो रूपा गुणवंत गुरुनी संगति एटले

समागम ए वस्तु पुण्यना योगे पामि ॥ ए ॥ ॥ एवा अवसरने विषे राजा मनसा अजिमान आणोने
(जणे के ०) कहे ठे, जे हुं तमारा उपर संतुष्ट थयो हुं, माटे जे जे मने वांछित दान आपुं ॥ १० ॥
हुं केहवो हुं ? तो के जे निर्धन पुरुष होय, तेने धन आपीने धनवंत करुं, तथारं कने राजा करुं, सर्व लोक
जे सुख भोगवे छे, ते माहारो पसाय पामीने भोगवे छे ॥ ११ ॥ ॥ जगतमां जेनी उपर हुं संतुष्ट थाछे,
तो तेने सर्व पदार्थनुं पामवापणुं छे, अने जेनी उपर हुं रूठुं, तो तेने रोखी नाखुं, तेथी कोइ प्राणी
तेणी लायामां पण उजो रहे नहीं ॥ १२ ॥ ॥ एवं राजानुं वचन सांजळी सुरसुंदरी कहे ठे के, हे पि
ताजी ! तमें जे कहो हो, ते साचुं छे. एमां शो संदेह छे ? जगतने जीवाडनारा बेज छे, तेमां एक तो

एह रे ॥ नृप ० ॥ ए ॥ इणे अवसर प्रपति जणे रे, आणी मन अजिमान ॥ हुं
तूगो तुम ऊपरें रे, देउं वांछित दान रे ॥ व ० ॥ १० ॥ हुं निर्धनने धन दियुं रे, करुं
रं कने राय ॥ लोक सकल सुख भोगवे रे, पामी मुज्जा पसाय रे ॥ व ० ॥ ११ ॥ सक
ल पदारथ पामियें रे, में तूगें जगमां हि ॥ में रूठे जग रोखियें रे, उजो न रहे कोइ
बां हि रे ॥ व ० ॥ १२ ॥ सुंदरी कहे साचुं पिता रे, एहमां किश्यो संदेह ॥ जग जीवा
मण दोय ठे रे, एक माहिपति दूजो मेह रे ॥ नृप ० ॥ १३ ॥ साचुं साचुं सहु कहे रे,
सकल सत्ता तेणि वार ॥ ए सुरसुंदरी जेहवी रे, चतुर न को संसार रे ॥ नृप ० ॥ १४ ॥

महोपति एटले राजा अने बीजो मेह एटले वर्षाद ॥ १३ ॥ ॥ तेवारें तिहां सहु कोइ सत्तानां लोक
ते सर्व साचुं साचुं कहेतां हवां. अने एम कहवा लागां के, संसारने विषे बीजी कोइ आ सुरसुंद
रीना जेवी चतुर स्त्री नथी ॥ यह साची सबहीं कहे, राजा करे सो न्याय ॥ ज्यौं चोपरके खेखमें,
पासा परे सो दाय ॥ १ ॥ बनती देख बनाइयें, परत न दीजें खोट ॥ जैसो वाजे वायरो, तैसी
बीजें उंट ॥ २ ॥ सत्ता सोहंतुं बोलियें, जैसी सत्ता सोहाय ॥ जैसो वानर पेखणो, जैसी शिला

तणाय ॥३॥ १४॥ ॥ राजा पण मनमा रंजित थइने कहेवा लाग्यो, केहे सुरसुंदरि ! तुं वर माग-हुं
 तुजने मनोवांठित वर मेलवीने सर्व सौभाग्य आपुं ॥१५॥ ॥ एवा अवसरने विषे कुरु जंगल नामा
 देशथको दमितारि राजानो पुत्र (अवनि के०) पृथ्वी तेनो (पाल के०) पालनारो एवो ते राजा उज्जयणीना
 राजासो सेवा करवाने अर्थें त्यां आव्यो ठे, ते गौवन अवस्था तथा रूप सौंदर्य तेणें करी (रसाल के०)
 सुंदर ठे माटे सजामांहे बेगो थको घणुं शोभे ठे ॥१६॥ ते शंखपुरीनामा नगरीनो स्वामी ठे, अने अरिद
 मन एवुं तेनुं नाम ठे, तेने देखीने सुरसुंदरीना अंगने विषे काम उत्पन्न थयो ॥ १७ ॥ ॥ तेवारें पृथ्वी
 राजा पण मन रंजियो रे, कहे सुंदरी वर माग ॥ वांछित वर तुज मेलवी रे, देउं सकल
 सौभाग रे ॥ व० ॥ १५ ॥ तिहां कुरु जंगल देशथी रे, आव्यो अवनीपाल ॥ सज्जा
 मांहे सोहे घणो रे, गौवन रूप रसाले रे ॥ नृप० ॥ १६ ॥ शंखपुरी नयरी धणी रे, अरि
 दमन तस नाम ॥ ते देखी सुरसुंदरी रे, अंगें ऊपनो काम रे ॥ व० ॥ १७ ॥ पृथिवीप
 ति तस ऊपरें रे, परखी तास सनेह ॥ तिलक करी अरिदमननें रे, आपी अंगजा तेह
 रे ॥ व० ॥ १८ ॥ रास रच्यो श्रीपालनो रे, तेहनी बीजी ढाल ॥ विनय कहे श्रोता घरे रे,
 होजो मंगलमाल रे ॥ व० ॥ १९ ॥ दोहा ॥ मयणा मस्तक धूणती, जव निरखी नरराय ॥
 पति जे राजा तेणें अरिदमननी उपर सुरसुंदरीनो स्नेह परखीने तिलक करी पोतानी सुरसुंदरी
 नामें अंगजा जे पुत्री, ते तेने आपी ॥ नयन नयनकी पारसी, नयन नयनको हेत ॥ नयन नयनके
 नयनमें, नयन नयन कहदेत ॥ १ ॥ १८ ॥ ॥ ए श्रोपालराजाना रासनी रचना करी तेनी बीजी
 ढाल पूर्ण थई. विनयविजय उपाध्यायजी कहे ठे के, सांजलनाराने घेर मांगलिकनी माला
 होजो ॥ १९ ॥ एवा समयने विषे मस्तक धूणावती एवी गयणासुंदरीने जेवारें प्रजापाल राजाये

દીઠી, તેવારેં રાજાયેં પૂઠું. જે હે પુત્રિ ! એવાત તમારા મનને વિષે કેમ સોહાતી નથી, એટલે ગમતી નથી ? ॥ ૨ ॥ ॥ આ સર્વ સન્નાથી સોગુણી ચતુરાશ તમારા ચિત્તાંહે દેખાય છે, તો અંગમાં ઉત્સાહ આણીને જે અસંચવ વાત હોય, તે કહી દેખાડો ॥૨॥ ॥ એવું રાજાનું બોલવું સાંઝલીને મયણા સુંદરી કહે છે કે, હે મહારાજ ! इहां आ सज्जाने विषे बोलवुं उचित नथी, संसारमां (विरुद्धा केण) माया एवा जे विषय अने कषाय ठे, तेना योगे माणसोनां मन मोहने पामे ठे ॥ चालंतां कुल बहनी, बोलंतां कुलन्याय ॥ अहवा लह्मी सांपको, अहवा लह्मी जाउ ॥ ३ ॥ अवसर देखी बो पूछे पुत्री वात ए, तुम मन किम न सुहाय ॥ २ ॥ सकल सन्नाथी सोगुणी, चतु राई चित्तमांहि ॥ दीसे ठे ते दाखवो, आणी अंग उत्साहिं ॥ २ ॥ उचित नाहिं इहां बोलवुं, मयणा कहे महाराय ॥ मोहे मन माणस तणां, विरुद्धा विषय कषाय ॥ ३ ॥ निर्विवेक नरप्रति जिहां, अंश नाहिं उपयोग ॥ सन्ना लोक सहु हाजियां, सरिखो मढ्यो संयोग ॥ ४ ॥ ठाल त्रीजी ॥ राग केदारो ॥ कपूर होवे अति कुजलो रे ॥ ए देशी ॥ मन मंदिर दीपक जिय्यो रे, दीपे जास विवेक ॥ तास न कहिये परा जेवे रे, अंग अज्ञान अनेक ॥ पिताजी ॥ म करो जूठ गुमान ॥ ए रुद्धि अधिर क्षीये, एके अक्षर सार ॥ अवसर विण जे बोलवुं, जण जण कहे गमार ॥ १ ॥ इति ॥ ३ ॥ ॥ जे ठेकाणें राजाने विवेक नथी, तथा एक अंशमात्र पण शास्त्रनो उपयोग नथी, अने वली सज्जानां लोक तो सर्व हाजी करनारां हाजीयां ठे, एवी रीतें सर्व संयोग सरखो मढ्यो ठे, तेवी सज्जाने विषे बोलवुं उचित नथी ॥ ४ ॥ ॥ मनरूप मंदिरने विषे दीपक जेवो जेने विवेक दीपे ठे, तेना अं गमां अनेक जातिनुं जे अज्ञान ठे, ते केवारें पण पराचव करी शके नही, मोटे हे पिताजी ! तमें, जूठ

अजिमान म करो. ए सर्व कृद्धि जे ठे, ते (निदान के०) निश्चै जेवो (जलधि के०) समुद्र तेनो (उधान
 के०) जरती उट ठे, एटले समुद्रमां पाणी चमे ठे अने जेम आबीने पाबुं बली जाय ठे, तेनी पेरे अशिर
 ठे ॥ धन जोवनका म करो गुमाना, जानो तरुवर पाका पाना ॥ लगत वायु अंतें जर पडनां, तो ते पर
 एता क्या करनां ? ॥ १ ॥ ॥ संसारने विषे सह कोइ सुख तथा दुःखने अनुभव एटले जोगवे ठे, ते के
 बल एकला पोताना कर्मना पसायथीज जोगवे ठे, तेमां अधिकुं तथा उहुं एटले न्यूनाधिक कोइथी
 कीधुं जाय नाहिं ॥ २ ॥ ॥ एवी मयणासुंदरीनी वातने सांजलतांज राजा क्रोधें करी कलकट्यो
 निदान ॥ पिताजी ॥ जेहवो जलधि उधान ॥ पिताजी ॥ म करो ॥ १ ॥ सुख दुःख सह
 ए अनुभव रे, केवल कर्मपसाय ॥ अधिक न उहुं तेहमां रे, कीधुं कोणें न जाय ॥
 पिताजी ॥ म करो ॥ २ ॥ राजा कोपें कलकट्यो रे, सांजलतां ते वात ॥ बहाली पण
 वेरण अई रे, कीधो वचनविधात रे ॥ बेटी ॥ जलरी जणी तुं आज ॥ तें लोपी मुऊ लाज
 रे ॥ बे० ॥ विणसाम्युं निज काज रे ॥ बे० ॥ तूं मूख शिरताज रे ॥ बे० ॥ ज० ॥ ३ ॥
 पोपी ने पोढी करी रे, जोजन कूर कपूर ॥ रयण हिंजले हींचती रे, जोग जला जर
 पूर रे ॥ बे० ॥ ज० ॥ ४ ॥ पाट पटंबर पहरणे रे, परिजन सेवे पाय ॥ जगमां सह
 धको कहेवा लाग्यो के, तुं मने घणी बहाली हती, पाय वेरण अई. जे कारणें तें अहारा वचननो वि
 घात कख्यो, माटे हे बेटी ! तुं तो आज जली (जणी के०) बोली जे तें अहारी लाज लोपी अने
 सहलं पोतानुं कार्य (विणसाड्युं के०) बगाक्युं, तेथी तुं सर्व सुखजन्मेनी शिरताज ठो ॥ ३ ॥ ॥ कपूर
 सरला चजला कूरनां जोजन करावी पाळी पोषने (पोढी के०) सहोटी करी ठे, तथा रत्नं जडित
 हिंडोलाखाटमांहे हींचे ठे एवा (जला के०) रुडा धरपूर एटले परिपूर्ण जोग जोगवे ठे ॥ ४ ॥
 वखी एरू पाटनां (पटंबर के०) रेशमी उंचा चीर पटकूलादि वखो पहरवाने मले ठे अने परिजन जे

ચાકર લોક તે તાહારા પગની સેવા કરે છે, જગતમાં જ્યાં જાય છે, ત્યાં સર્વ કોઈ જી જી કરીને
 બોલાવે છે, તે સર્વ મહારા પસાયથી જાણજે ॥ ૫ ॥ ॥ તે સાંચલી મયણાસુંદરી બોલી કે, હે પિ
 તાજી ! એ વાતનું તત્ત્વ વિચારો, તમારા મનને વિષે રોષ મ આણો. મેં તમારા કુલમાં ઉપજવાનો ક્યા
 જોષ જોયો હતો ? પરંતુ પૂર્વકૃતકર્મના સંયોગથી તમારા કુલમાં આવી અવતરેલી હું ॥ ૬ ॥ તમે
 મને મહોટે મને કરી મદ્દહાવો છો, અને નવા નવા (નિવેદ કેળ) જ્ઞાન પાન કરાવો છો, તે સર્વ
 મહારા કર્મના પસાયથી છે, એ (જ્ઞેદ કેળ) તત્ત્વ તે (અવધારો કેળ) અવધારણ કરીને માનો ॥ ૭ ॥
 જી જી કરે રે, એ સવિ મુજ્જા પસાય રે ॥ બેળ ॥ ૫ ॥ તત્ત્વ વિચારો તાતજી રે,
 મત આણો મન રોષ ॥ કર્મે તુઠ કુલ અવતરી રે, મેં કિંહાં જોયો જોષ ॥ પિળ ॥ મળ ॥
 ॥ ૬ ॥ મદ્દહાવો મોટે મને રે, નવ નવ કરો નિવેદ ॥ તેં સવિ કર્મ પસાડલે રે, એ
 અવધારો જ્ઞેદ ॥ પિળ ॥ મળ ॥ ૭ ॥ જો હઠવાદ તુઠને ઘણો રે, કર્મ ઝપર એકંત ॥
 તો તુઠને પરણાવશું રે, કર્મે આણ્યો કંત રે ॥ બેળ ॥ ૫ ॥ માન હણ્યું જો
 ણણિયે રે, માહરું સત્તા સમદ્દ ॥ ફલ દેલાનું એહને રે, સકલ પ્રજા પ્રત્યદ્દ રે ॥
 બેળ ॥ ૫ ॥ એ ॥ સુખી એ શું શીખવી રે, અધ્યાપક અજ્ઞાન ॥ સજનલોક લાજે
 તેવો રાજા કહેવા લાગ્યો કે, જો તુઠને એકાંતપદ્ધત્તે કર્મ ઝપરજ ઘણેજ હઠવાદ છે. તો કર્મે આણી
 આપેલો જો (કંત કેળ) ઝરતાર તેજ તુઠને પરણાવશું ॥ ૫ ॥ ॥ રાજા વિચરે છે, કે જો એ મય
 ણાયે સર્વ સત્તાસમદ્દ મહારું માન હણ્યું છે, તો તેનાં ફલ પણ સર્વ પ્રજા દેલતાં થકાં પ્રત્યદ્દ એહને
 હું દેલાનું ॥ યદુક્તં ॥ આજ્ઞાજંગો નરેદ્રાણાં, ગુરૂણાં માનમર્હનમ્ ॥ પૃથક્કથયા ચ નારોણા, મયશ્ચ
 વધ ઉચ્યતે ॥ ૨ ॥ દ્વિતાણ ॥ ॥ અરે એના સોબતીયે એને આવી તે શું શીખવી ! તથા એનો અધ્યાપક જે જણા

વનાર તે પણ અજ્ઞાની દેખાય છે ! એવી રીતે રાજાનું અપમાન થયેલું દેખીને સજ્જનલોક જે સર્ગો સંવંધી તે સર્વ, હજ્જા પામ્યાં ॥૧૦॥ ॥ નગર નિવાસી લોક પણ સર્વ નિંદા કરવા લાગ્યાં, અને કહેવા લાગ્યાં કે, એ મયણાનું ઘણું તે ધૂલ જેવું થયું, જૂલે તો ધૂલ ! જે, સેજસાજ વાતની વાતમાં પોતાના પિતાને પ્રતિકૂલ કહ્યો ॥ યતઃ ॥ સ્વસ્તુતિં પરનિંદા વા, કર્ત્તા લોકઃ પદે પદે ॥ પરસ્તુતિં સ્વનિંદા વા, કર્ત્તા કોપિ ન વિચિત્રે ॥૨॥૧૧॥ ॥ વલી નિઃશ્વાત્વી લોકો કહેવા લાગ્યાં કે, જૈનની વાત સર્વે વિપરીત એટલે અવલી છે, જગતનો નીતિ કાંઈ પણ એ જાણતા નથી, તેથી અવલા છે, અને અવિનીત એટલે વિનયાચાર

સહુ રે, દેહી એ અપમાન રે ॥ બે૦ ॥ ૨૦ ॥ નગરલોક નિંદે સહુ રે, ઝણ્યું એ હનું ધૂલ ॥ જૂલે વાતની વાતમાં રે, પિતા કહ્યો પ્રતિકૂલ રે ॥ બે૦ ॥ ૨૦ ॥ ૨૧ ॥ મિથ્યા ત્વી કહે જૈનની રે, વાત સર્વે વિપરીત ॥ જગતનીતિ જાણે નહીં રે, અવલા ને અવિનીત રે ॥ બે૦ ॥ ૨૦ ॥ અવસર પામી રાયનો રે, શેષ સમાવણ કાજ ॥ કહે પ્રધાન પદારિયે રે, રયવાની મહારાજ રે ॥ બે૦ ॥ ૨૦ ॥ ૨૩ ॥ રાસ ઝલો શ્રીપાલનો રે, તેહની ઝીંજી ઢાલ ॥ વિનય કહે મદ પરિહરો રે, જેદથી બહુ જંજાલ રે ॥ બે૦ ॥ ૨૦ ॥ ૨૪ ॥

રહિત છે ॥ ૧૨ ॥ ॥ એવા સમયને વિષે અવસર પામીને રાજાનો ક્રોધ શમાવવા માટે પ્રધાન કહે છે કે, મહારાજ ! રયવાનીનો અવસર થયો, માટે રયવાનીયે પધારો ॥ ૨૩ ॥ ઝલો શ્રીપાલરાજાનો રાસ, તેની એ ઝીંજી ઢાલ પૂરી થઈ. રાસના કર્ત્તા વિનયવિજયજી ઉપાધ્યાય કહે છે કે, જેથકી સંસારમાં બહુ જંજાલ થાય છે, એવો જે મદ એટલે અહંકાર તેને પરિહરો, ત્યાગો ॥ યતઃ ॥ જાડ કુલ રૂવ બલ સુય, તવ લાજ સિરિય અઠ મય મત્તો ॥ એઆઈં ચિય વંધેશ, અસુદાઈંં બહુ ચ સંસારો ॥ ૧ ॥ ૧૪ ॥

હવે વલેં કરી સહિત એવું સૈન્ય અથવા સબલ ઇટલે ઘણો એવો જે સૈન્યનો પરિવાર, તેને સાથે
 લઈને રાજા રયવામીને અર્થે ચઢ્યો. હવે તે પરિવાર કહે છે. એક તો મદેં કરી ઉન્મત્ત થયેલા એવા
 મયગલ ઇટલે હાથી ઘણા છે, અને (સહસ ગમે કેળ) હજારો ગમે અસવારો છે ॥ ૧ ॥ વલી
 સામટા ઇટલે શોકબંધ સુન્નટ તથા સીપાઈયો તે જેવા પંચાનન સિંહ હોય નહિં ? તેની સરલા બલ
 વાન છે, તે સીપાઈયો આયુરુ જે હથિયાર તેનો અધિક આમંબર તેણે કરીને સહિત થકા ચાલે છે.
 તે કેવા છે ? તો કે અટલ ઇટલે કોઈથી પાઠા ટલે નહીં, તથા અનંગ ઇટલે કોઈના ઝગાવ્યા ઝાગો જાય
 નહી, અને અબીહ ઇટલે કોઈના બીરાવ્યા બીચે નહી, અર્થાત્ કોઈના ડરાવ્યા મરે નહી. એવા સુન્નટો
 દોહા ॥ રાજા રયવામી ચઢ્યો, સબલ સેન પરિવાર ॥ મદમાતા મયગલ ઘણા, સહસ
 ગમે અસવાર ॥ ૨ ॥ સુન્નટ સિપાઈ સામટા, જિસ્યા પંચાયણસિંહ ॥ આયુરુ આમંબર
 અધિક, અટલ અનંગ અબીહ ॥ ૩ ॥ વાઘા કેસરિયા કિયા, રહિયાલા રજપૂત ॥ મૂઠાલા
 મઠરાયતા, યોધ જિસ્યા યમદૂત ॥ ૩ ॥ પાલરિયા પંખી પરેં, ઝૂને અંબર જામ ॥ પંચ
 વરણ નેજા નવલ, ગયણ ચોક ચિત્રામ ॥ ૪ ॥ સરણાઈ વાજે સરસ, ઘૂરે ઘોર નિસાણ ॥

છે ॥ ૧ ॥ ॥ તથા તેણે કેસરીયા વાઘા કરેલા છે, અને રહિયાલા ઇટલે જે હઠ લીધો તે મૂકે નહી,
 એવા તે રજપૂત છે, તથા મૂઠાલા ઇટલે મહોટી મૂંછ વાલા છે, વલી મઠરાયતા ઇટલે મત્સર જે પાર
 કી મહત્તા સહન ન કરી શકવો, એવી દૈર્ઘ્યને ધરતા થકા સાક્ષાત્ જેવા યમરાજાના હુત હોય તેવા
 તે ચોક્કા છે ॥ ૩ ॥ ॥ તથા પાલરિયા ઘોડા તે (જામ કેળ) જે વલેં પંખીયોની પરેં અંબર જે
 આકાશ તેને વિષે હલે છે, તે વલેં તે ઘોડાનેની ઉપર બેઠેલા જે અસ્વાર છે, તેના હાથમાં પાંચ રંગવાલા
 (નવલ કેળ) નવા નેજા ઇટલે વાવટા રહ્યા છે તે વાવટાએ કરીને ગયણ જે આકાશ તેરૂપ ચોક તેને
 વિષે જાણે ચિત્રામજ કહ્યાં હોય નહિં ? એવી શોજા દેખાય છે ॥ ૪ ॥ ॥ વલી સરસ સરણાઈયો

वाजी रही ठे, तथा (घोर के०) गंज्जीर शब्द करीने निसानो एटले नगरां घूरे घोर करी रहेलां ठे, एवा आइंवरें करी राजा पुरनी बाहिर आव्या, तिहां बरठोयोनां जालांनो ऊलहलाट ते जाणीये वीजो (जाण के०) सूर्यज होय नहिं ? एवो देखार्इ रह्यो ठे ॥ ५ ॥ ॥ हवे आगल मार्गे जतां थकां सन्मुख घणी धूल उभती दीठी (ताम के०) तेवारें नृपति जे राजा ते पोताना प्रधान सामी दृष्टि करी पूछे ठे ॥ १ ॥ ॥ हे प्रधान ! आ एटलां घणां लोक ते काण आवे ठे ? तेवारें प्रधान कहे ठे, के ए लोको जे आवे ठे, तेना दर्शनथकी तमें दूर रह्यो ॥ २ ॥ ॥ ए सातशें कोढीया ते सर्व एकमना थई पोतानी उपर

पुरबाहिर नृप आविया, जालां ऊलहल जाण ॥ ५ ॥ ढाल चोथी ॥ रामचंडके बाग, चांपो मोरी रह्यो री ॥ ए देशी ॥ मारग सनमुख ताम, ऊंमे खेह घणी री ॥ पूछे नृपति दृष्टि, देई मंत्री जणी री ॥ २ ॥ कुण आवे ठे एह, एवमां लोक घणां री ॥ कहे मंत्री रह्यो दूर, दरि सण एह तणां री ॥ २ ॥ ए कुष्ठो सयसात, आई एक मणा री ॥ आपी राजा एक, जांचे राय राणा री ॥ ३ ॥ मारग मूकी जाम, नरपति दूर टले री ॥ गलितांगुलि तस दूत, आवी ताम मले री ॥ ४ ॥ उत्तम मारग कांई, जाये दूर तजी री ॥ उज्जैणीना राय, हारे कीर्ति सजी री ॥ ५ ॥ निर्मुख आशाजंग, जाचक जास रह्या री ॥ प्रारभत जग

एक राजा स्थापीने राजाउ तथा राणाउने याचे ठे ॥ ३ ॥ ॥ ते सांचली जेवारें राजा, मार्ग मूकीने दूर टले एटले बीजे मार्गे चाले, तेवारें (गलितांगुलि के०) गली गयेली, एटले खवाई गई ठे आंगलीयो जेनी, एवो ते कोढोयाउनो दूत, तिहां आवीने ते राजाने मदयो ॥ ४ ॥ ॥ अने कहेवा लाग्यो केहे उज्जैणीना राजा ! आ उत्तम राजमार्ग तजीने तूं दूर कां जाय ठे, एटले बीजे मार्गे केम जाय ठे ! अने ताहारी घणा कालनी सजेली कीर्तिने आज तूं केम हारी जाय ठे ? ॥ ५ ॥ ॥ (जास के०) जेनी पासें याचक आवीने निर्मुख

આશા જંગ થઈ રહે, તે પ્રાણી જગતમાં પૃથ્વીને ચાર ચૂત જેવા નિર્ગુણી કહ્યા છે ॥ ૬ ॥ ॥ તેવોરે રાજા, દૂત પ્રત્યે કહેવા લાગ્યો, કે તેમં શી વસ્તુની યાચના કરો છો ? તે વિગતેં કરી જાણો, એટલે કહો, પણ આજ અમારો કીર્તિને શામાટે હુણો છો ? યતઃ ॥ વરં પ્રાણપરિત્યાગો, ન માનપરિલંકનમ્ ॥ મૃત્યોશ્ચ ક્ષણિકં દુઃખં, માનચંગાદિને દિને ॥ ૧ ॥ इति ॥ ૭ ॥ ॥ તે સાંજલી દૂત કહે છે કે, અમારા રાજાને સર્વ ક્ષત્રિ મલી છે, અને રાજવટ્ટ એટલે રાજકીર્દ તે પ્રગટપણે અમં સર્વે એકઠા મલીને જેલી કીધી છે ॥ ૭ ॥ ॥ પણ અમારા રાજાને રૂઝા કુલમાં ઉસન્ન થયેલી એવી જો એક કન્યા કોઈ આપે, તો તેની રાણી થાય, અમારા છે

માંહિ, નિર્ગુણ તેહ કહ્યા રી ॥ ૬ ॥ શી જાઓ છો વસ્તુ, વિગતેં તેહ જાણો રી ॥ રાય કહે અમ આજ, કીરતિ કાંઈ હણો રી ॥ ૭ ॥ દૂત કહે અમ રાય, સઘલી ક્ષત્રિ મલી રી ॥ રાજવટ્ટ પરગટ, કીધી અમં મિલી રી ॥ ૮ ॥ પણ સુકુલિણી એક, કન્યા કોઈ દિયે રી ॥ તો તસ રાણી હોય, અમ એહ હર્ષ દિયે રી ॥ ૯ ॥ મન ચિંતે તવ રાય, મ યાણા દેડેં પરી રી ॥ જગમાં રાણું કીર્તિ, અવિચલ એહ/ખરી રી ॥ ૧૦ ॥ ફલ પામે પ્રત્યક્ષ, મયણા કર્મ તણાં રી ॥ સાલે હિયમામાંહિ, વયણા તેહ ઘણાં રી ॥ ૧૧ ॥ વલે રૂયામાં એ હર્ષ છે, એ ઉત્કંઠા રહી છે ॥ ૧૨ ॥ ॥ તેવોરે રાજાએ મનમાં વિચાણું જે મયણાને પરિદેડું એ શબ્દ મારવાની જાણાનો છે, એટલે એ કોઢીયાના રાજાને મયણાસુંદરી આપીને જગતમાં એ મહારી અવિચલ ખરે ખરી કીર્તિ રાણું ॥ ૧૩ ॥ ॥ વલી મયણાસુંદરી પણ પ્રત્યક્ષ પણે કર્મના ફલને પામે, મયણા જે કર્મના પસાય આશ્રયી કુવચન બોલી છે, તે મહારા હૈયામાં આઠાં અવલાં ઘણાં સાલે છે ॥ યતઃ ॥ ડાહાં ટાટકે કાંકરો, નયણ ટાટકે રેણ ॥ વયણ ટાટકે વાહલો, ગયો ટાટકે સેણ ॥ इति ॥ ૧ ॥ ૧૪ ॥ ॥ જેમ સંલ જે વૃક્ષ તે (દવ કે) અમિયેં કરી બલ્યો હોય તે (ઘનવુઠ કે) મેઘવૃષ્ટિ થવાથી વલે, એટલે ફરી

नवपद्मव थाय, पण कुवचनें करीने जेनां मन(दाथां के०)बढ्यां होय, तो ते फरी आ नवमां नवपद्मव
 थाय नहिं ॥ १२ ॥ ॥ रोष जे क्रोध तेना वशथकी राजानी सुद्धि बुद्धि सर्व जती रही ठे, तेथी दूतने
 कहे ठे के, तुं जइने ताहारा राजाने अमारे घेर तेडी लावा ॥ १३ ॥ तेने रंजा नामनी जे अगसरा तेना जेवी
 रूपवाली एवी राजकुंवरी हुं आपुं. ए वात दूतना मनमां विस्मय जेवी थइ वसी, एटले लागी ॥ १४ ॥
 दूतनुं विस्मित चित्त जोइ राजा कहेवा लाग्यो के, हे मूढ ! तुं ताहारा मनमां शुं विमासे ठे ? जे में
 वात करी, ते जगतमां फरे नहीं, एटले केवारें पण चले नहीं, (सही के०) निश्चें साची जाणवी ॥ १५ ॥

ख घनबुद्ध, दाथां जेह दवें री ॥ कुवयण दाधा जेह, न वले तेह नवें री ॥ १६ ॥ रोष
 तणे वश राय, सुद्धि बुद्धि सर्व गई री ॥ कहे दूत तुळ राय, अम घर आण जई
 री ॥ १७ ॥ देउं राजकुमारी, रूपें रंज जिंसी री ॥ दूत तणे मन वात, विस्मय एह वसी
 री ॥ १८ ॥ किर्युं विमासे मूढ, में जे वात कही री ॥ न फरे जगमां तेह, अविचल साची
 सही री ॥ १९ ॥ श्रीश्रीपालनो रास, चोथी ढाल कही री ॥ विनय कहे निरवाण, क्रोधें
 सिद्धि नहीं री ॥ २० ॥ दोहा ॥ कोप कठिन भूपति हवे, आव्यो निज आवास ॥ सिं
 हासन वेगो अधिक, अति अजिमान विलास ॥ २१ ॥ मयणाने तेमी कहे, कर्मतणो प

ए श्री श्रीपालराजानो रास तेनी चोथी ढाल कही, श्रीविनयविजयजी कहे ठे के, (निरवाण के०)
 निश्चें क्रोधथकी सिद्धि नहीं ॥ २२ ॥ ॥ हवे क्रोधें करी कठिन अग्रेबुं ठे हृदय जेनुं, एवो राजा,
 रयवानीथी पाठो फरी पोताना आवासने विषे आवीने सिंहासन उपर बेठो, पण तेना मनमा अत्यंत
 अधिक एटले घणो अजिमाननो विलास ठे ॥ यतः ॥ को पइठो देह घर, तिन्नु विकार करेय ॥
 आप तपे पर संतपे, धननी हाण करेय ॥ इति ॥ २३ ॥ ॥ मांटे मयणसुंदरीने तेडीने कहेवा लाग्यो

કે હજી તું તહારા કર્મનો પદ્ધતિ બોડી આપ. અને મહારા પસાયને વિષે મન આણ, જેમ હું તહારા મનોનાં
હિત કોમ સર્વ પૂર્ણ કરું ? ૧ ॥ તેવારે મયણાસુંદરી કહેવા લાગી કે હે પિતાજી ! એ સર્વ મિ
શ્યાવાદ છે, માટે એને તેમ દૂરે તજો એટલે એ તમારું બોલવું સર્વ લાંબું રાખો, તત્ત્વ એજ છે કે જગતમાં
જે સુખ હુઃખ પામીયેં હેયેં, તે સર્વ કર્મનોજ પ્રસાદ જાણજો ॥ યતઃ ॥ સેવિતોપિ ચિરં સ્વામી, વિના
જ્ઞાનં ન તુષ્યતિ ॥ જ્ઞાનોરાજનમ્મત્કોઽપિ, નિત્યં નિશ્ચરણોઽરુણઃ ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ ૩ ॥ ॥ હવે કેટ
લાંએક લોક એમ કહે છે કે, બાલકને વારં વાર બતલાવતો એટલે કહેતો થકો રાજા હશે ચઢાવે છે,

ખ હોમ ॥ મુઠ્ઠ પસાય મન આણ જિમ, પૂરું વાંઝિત કોમ ॥ ૨ ॥ મયણા કહે દૂરે તજો,
એ સવિ મિથ્યાવાદ ॥ સુખ હુઃખ જે જગ પામિયેં, તે સવિ કર્મપ્રસાદ ॥ ૩ ॥ બાલકને
બતલાવતો, હશે ચઢાવે રાય ॥ વાદ કરતાં બાલશું, લઘુતા પામે ન્યાય ॥ ૪ ॥ કોઈ
કહે એ બાલિકા, જુઝે હઠીલી થાય ॥ અવસર ઝચિત ન ઝલશે, રીશ ચઢાવે રાય
॥ ૫ ॥ ઢાલ પાંચમી ॥ ઈન્દ્ર આંબલી રે, ઈન્દ્ર દામ્નિ ડાલ ॥ એ દેશી ॥ રાણો
ઝંબર તિણે સમે રે, આવ્યો નયરી માંહિ ॥ સટિત કરણ સૂપન જીસ્યો રે, ઝવર કરે શિર

બાલકની સાથે વાદ કરતાં થકાં ન્યાય લઘુતાને પામે છે, અથવા બાલકની સાથે વાદ કરતાં લઘુતા
પામીયેં એવો ન્યાય છે ॥ યતઃ ॥ નિર્દયત્વમહંકાર, સ્તૂળના કર્કશત્રાપણમ્ ॥ નીચપાત્રપ્રિયત્વં ચ, પંચ
સ્ત્રીસહચારિણઃ ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ ૪ ॥ ॥ વલી કોડક એમ પણ કહે છે કે, આ બાલિકા જુઝે કેવી છે?
કે, જેમ જેમ એને રાજા કહે છે, તેમ તેમ વધારે હઠીલી થાય છે, પણ આ અવસરે આમજ બોલવું
ઝચિત છે, ઘટે છે, એવી યોગ્યતાને ઝલવતી નથી ઝલટી રાજાને રીશ ચઢાવે છે ॥ ૫ ॥ એવા અવ
સરને વિષે ઝંબર જે કોઢીયાડ તેનો રાણો પણ નગરીમાંહે આવ્યો. તે કેવો છે ? તો કે જેનો (કરણ

કેળ) કાન તે (સટિત કેળ) સની ને સૂપડા જેવો મહોટો થઈ ગયો છે, એવો પુરુષ તે હંબર રાણાના
 મસ્તક ઉપર ઠાંચડો કરવાને અર્થે ઠત્ર ધરી રહ્યો છે, માટે હે ચતુર પુરુષો ! તેમં કર્મની ગતિ તો જૂઠ,
 આ સંસારમાં કર્મે કરીનેજ જીવને સુખ દુઃખ થાય છે, પણ કર્મથી કોઈ ટૂટી શકતો નથી ॥ યતઃ ॥
 નગતિ કરિય વન્નાની સેધ કોજેં જી કાંઈ, અધિક ફલ ન આપે કર્મથી તે તિકાંઈ ॥ જલધિ તરિય હંકા
 સીત સંદેશ લાવે, હનુમત કરમેં તે રામ કહોટ પાવે ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ ૧ ॥ ॥ તથા ધોલા કોઢના રોમેં
 કરીને શ્વેત એટલે સપેત થઈ ગયેલીયો છે અંગુલીયો જેમની તેને શ્વેતાંગુલિ કહિયેં એવો પુરુષ ચામર ધારક
 યકો ચામર ધરી રહ્યો છે, એટલે ચામર વીંજે છે. તથા જેની રોમેં કરીને (ખવાસ કેળ) ખવાઈ (અત્રિ
 ગત કેળ) ગયેલી જે (નાસ કેળ) નાસિકા, તેથી (ઘોર કેળ) ગ્રયંકર છે (નાદ કેળ) શબ્દ

ગાથિ ॥ ચતુર નર ॥ કર્મતણી ગતિ જોય ॥ કર્મે સુખ દુઃખ હોય ॥ ચતુર ॥ કર્મે
 ન ટૂટે કોય ॥ ચળ ॥ કર્મ ॥ એ આંકણી ॥ ૨ ॥ શ્વેતાંગુલિ ચામર ધરે રે, અવિગત
 નાસ લવાસ ॥ ઘોરનાદ ઘોઘરસ્વરે રે, અરજ કરે અરદાસ ॥ ચળ ॥ કર્મ ॥ ૨ ॥
 વેસર અસવારી કરી રે, રોગી સવિ પરિવાર ॥ બલે બાવલીયે પરિવ્યો રે, જિસ્યો દ

જેનો એવો પુરુષ ધોવેરે સ્વેરેં કરી ઠકીદાર થકો આગલ નકી પોકારે છે. આગલ હજો થકો અરજ
 કરવાને અગદાસ કરે છે ॥ કેટલેક ઠેકાણે અવગત એટલે માઠી ગતિના સુખનો વાસ છે એવો
 અર્થ કરેલો છે ॥ ૨ ॥ જેણે વેસર એટલે સ્વચ્છ તેની ઉપર અસવારી કરી છે, એમ જેનો પરિવાર
 સર્વ રોગી છે. એવો હંબરણો કોઢીયાના પરિવારેં પરવરથો થકો કેવો શોષે છે ? તો કે જેમ (બલે
 વાંચલીયે કેળ) વનમાંહે ઘણાં વાવલનાં વૃક્ષો હોય તે સર્વ બલીને વૃંઠા થઈ ગયાં હોય, તેવાં ઘણાં
 વાવલનાં વૃક્ષોયેં કરી પરિવરથો એટલે વીંટ્યો થકો (દગ્ધ કેળ) બલેલો એવો (સહકાર કેળ) આં
 વાનો વૃક્ષ જેવો શોષે, તેવો હંબરણો, કોઢીયાને પરિવારેં પરવરથો થકો શોષે છે ॥ ૩ ॥ ॥ તે

ઉંઘરનો પરિવાર કેવો છે? તે કહે છે, કેટલાએક ટૂંઠા છે. કેટલાએક પાંગલા છે. કેટલાએક
 યોગ્ય છે, કેટલાએક ક્ષીણ થઈ ગયા છે, કેટલાએક યોગ્ય છે, કેટલાએક અંગેથી છે, એવા
 છે, માટે યોગ્ય છે, કેટલાએકને યોગ્ય છે, કેટલાએકને દુરુર એટલે દાદર થઈ છે, અને
 કેટલાએક તો રોગને પ્રત્યાગ્રહ કરી (દીણ કે) રાંક જેવા થઈ ગયેલા છે ॥ પાતાંતરે (હીણ કે)
 રોગે કરીને હીણ શરીર થઈ ગયું છે ॥ ૪ ॥ ॥ એકના મુખ ઉપર તો માલોયો બાળબાળાટ કરી
 રહી છે, એકના મુખમાંથી લાલ પડે છે, એકના શરીર ઉપર ચાંદાં એટલે ચાંદાં ચગચગી રહ્યાં છે

ગદ્ય સહકાર ॥ ચ૦ ॥ કર્મ ॥ ૩ ॥ કેઈ ટૂંટા કેઈ પાંગલા રે, કેઈ યોગ્ય કેઈ યોગ્ય ॥
 કેઈ યોગ્ય કેઈ યોગ્ય રે, કેઈ દુરુર કેઈ દીણ (હીણ) ॥ ચ૦ ॥ કર્મ ॥ ૪ ॥ એક
 મુખે માલોયો બાળબાળે રે, એક મુખ પડતી લાલ ॥ એકતણે ચાંદાં ચગે રે, એક શિર
 નાઠા વાલ ॥ ચ૦ ॥ કર્મ ॥ ૫ ॥ ચઢૂટામાંહે ચાલતાં રે, સોર કરે સય સાત ॥ લોક લાલ
 જોવા મળ્યાં રે, એહ કિસ્યો ઉતપાત ॥ ચ૦ ॥ કર્મ ॥ ૬ ॥ ઢોર ધસે કૂતર પ્રસે રે, ધિક ધિક
 કહે મુખવાચ ॥ જન પૂઠે તુમે કોણ હો રે, પ્રૂત કે પ્રેત પિશાચ ॥ ચ૦ ॥ કર્મ ॥ ૭ ॥ કહે રોગી

અને એકના શિર ઉપરના બાલ જે મોવાલા તે પણ રોગના પ્રત્યાગ્રહ નાશી ગયા છે ॥ ૫ ॥ ॥ એવા
 (સયસાત કે) સાતશે જાણ કોઢીયા તે ચઢૂટામાંહે ચાલતા થકા સોર બકોર કરે છે. તેને લાલો
 ગમે લોક જોવાં મળ્યાં છે, એકવાં થયાં છે, તે જોવા વાલાં કહે છે કે, આ તે જ્યો ઉતપાત છે ? ॥ ૬ ॥
 ઢોર ધસે છે એટલે સામાં શિંગના માંડે છે, અને કૂતરાં ધસવા લાગ્યાં છે. તથા ધિકાર છે, ધિકાર છે,
 એવી મુખથકી વાણી કહેતાં થકાં લોક તેમને પૂઠે છે, કે તમે તે કોણ હો ? પ્રૂત હો ? કે પ્રેત હો ?
 કે પિશાચ હો ? તે અમને કહો ॥ ૭ ॥ ॥ તેને રોગીયા ઉત્તર આપે છે જે, તમારા રાજાની પુત્રી જે

રૂપનું નિધાન છે, સ્વજાનો છે, તેને અમારો રાણો પરણશે, તેની આ જાન જાય છે ॥ ૮ ॥ ॥ તે સાંજલી
 નગરનાં લોક પણ કૌતુક જોવા માટે તેમની સાથે થયાં. એમ કરતાં ઝંબર રાણો પણ જિહાં પ્રજા
 પાલ રાજા ઘેરો છે, તિહાં આવ્યો ॥ ૯ ॥ ॥ તેવો મયણાસુંદરીને રાજા કહે છે કે, એ તમારો
 (નાદ કે) નાથ આવ્યો. હવે ઇનો સાથે સંપૂર્ણ સુખનો અનુભવ કરો. એ તમારે કર્મે વિવાહ કર્યો
 છે, માટે કર્મનો પસાય જોડ્યો ॥ ૧૦ ॥ ॥ ઇવાં પિતાનાં વચન સાંજલીને, મયણાના મુખનો રંગ
 કાંડ પણ પલટાણો નહીં, તથા અંશ માત્ર લગાર માત્ર લેદ પણ મનમાં આણતી નથી, અને વિચારે
 તુમ રાયની રે, પુત્રી રૂપનિધાન ॥ તે અમ રાણો પરણશે રે, એહ જાયે તસ જાન ॥
 ચ૦ ॥ કર્મ ॥ ૯ ॥ નગર લોક સાથે થયાં રે, કૌતુક જોવા કાજ ॥ ઝંબર રાણો
 આવ્યો રે, જિહાં બેઠા મહારાજ ॥ ચ૦ ॥ ૧૦ ॥ ॥ મયણાને ખૂપતિ કહે રે, એ
 આવ્યો તુમ નાદ ॥ સુખ સંપૂર્ણ અનુભવો રે, કર્મે કર્યો વિવાહ ॥ ચ૦ ॥ ૧૧ ॥ ॥
 મયણા મુખ નવિ પાલટે રે, અંશ ન આણે લેદ ॥ જ્ઞાનીનું દીતું હુવે રે, તિહાં નહિ
 ફિર્યો વિન્નદ ॥ ચ૦ ૧૧ ॥ ૧૨ ॥ ॥ જેહ પિતાયે પાંચની રે, સાલે દીધો કંત ॥ દેવ
 પરે આરાધવો રે, ઉત્તમ મન એકંત ॥ ચ૦ ॥ ૧૩ ॥ ॥ કરી પ્રમાણ નિજ તાતનું
 છે જે જ્ઞાનીયે દીતું છે તેજ (હુવે કે) થાય છે, બને છે, તેમાં કાંડ પણ લેદ નથી ॥ ૧૪ ॥ ॥ જે પિતાયે
 પાંચની સાલે ચરતાર આપ્યો, તે રાજાનો જાયો હોય, કિંવા રંકનો જાયો હોય તો પણ તેને દેવની
 પરે આરાધવો. ઉત્તમ કુલની સ્ત્રીના મનમાં એજ લંત હોય છે ॥ યતઃ ॥ સંતો ન યાંતિ વૈવર્ય, માપસુ
 પતિતા અપિ ॥ દુઘોડપિ વન્હિના શંભઃ, શુભ્રત્વં નૈવ મુંચતિ ॥ ૧ ॥ ૧૫ ॥ ॥ એમ વિચારી મયણા
 સુંદરી પોતાના પિતાનું વચન જે વચન, તે પ્રમાણ કરીને પોતાના મુખનો રંગ તે શરદ ધૂનમના

चंद्रमानी पेरे (विमल के०) उल्लव्वल निर्मल ठे एवी थकी पोतें शास्त्रने बलें जे वखतें शुद्ध लग्ननी
 वेला जाणवामां आवी, ते वखतें जंबराणाणा (वामंग के०) मावी बाजूयें आवीने उज्जी रही, अने
 पौतेंज पोताने हाथे हाथ मेलावो करवो ॥ १३ ॥ ॥ तेवारें जंबराणो आवी रीतें कहे ठे के, हे नूपाल !
 हे राजन् ! आ बात उचित नथी एटले अनुचित ठे, केम के कागडाने कंठें कांश् मुक्ताफल जे मोती
 तेनो माला शोभे नहीं, तो आ कन्यारूप रत्ननी माला ते हुं जेवा वायसने गले शोभे नहीं. हुं एक
 तो पूर्वजुं कीधुं कर्म आ कोढरोगनी पीडा पामीने नोगवुं हुं. वली आ तमारी पुत्रीनो जन्म रुबा
 बीने कर्म बांधुं नहीं. माटे मने महारा रूप जेवी कोश् दासी प्रमुखनी कन्या होय तो ते परणावी
 आपो. नहीं कां कड्याण ठे, असे जता रहीशुं ! तेमज एक तरफ कन्यानो मामो अश्रुपात करतो
 रे, वयण विमल मुख रंग ॥ आवीने उज्जी रही रे, जंबरने वामंग ॥ च० ॥ क० ॥ १३ ॥ त
 व जंबर एणिपरें जणे रे, अनुचित ए नूपाल ॥ न घटे कंठें कागने रे, मुक्ताफलनी
 माल ॥ च० ॥ क० ॥ १४ ॥ राय कहे कन्या ताणे रे, कर्म ए बल कीध ॥ घणुं कहुं
 में एहने रे, दोष न को में लीध ॥ च० ॥ १५ ॥ रोगी रलियायत अया रे, देखी
 समजावे ठे. एक तरफ एनी माता रूपसुंदरी अश्रुपात करती समजावे ठे. एक तरफ कुटुंब परिवा
 रनां लोक सर्व मली समजावे ठे, रोवे ठे, खेद करे ठे, एक बीजाने कहे ठे के, आ पुत्रीनो संबंध
 जुल, केवो अयोग्य थयो ठे !!! तो पण राजा पोताना क्रोधथी चढ्यो नहीं. घणुंज कठण मन करी
 बेवो ठे. तेमज मयणा पण तत्त्वनी जाणनारी ठे माटे धैर्य मूकती नथी ॥ १४ ॥ ॥ ते सांजली
 राजा कहेवा लाग्यो के, हे जंबर ! आ कन्याना कर्म ए बल कर्युं ठे, में तो एने घणुंए कहुं, पण ए
 कांश् महारुं कहुं माने ठे ? ए तो निश्चय पोताना कर्मनेज माने ठे, माटें में कोश् वातनो दोष महारे
 माथे लीधो नथी ॥ १५ ॥ ॥ जंबरनी पासं कन्याने देखीने रोगी पुरुष सर्व रलियात थया

પટલે યુથી થયા અને વિચારવા લાગ્યા જે, પરમેશ્વરે આજ અમારી આશા પૂર્ણ કરી ॥ ૧૬ ॥ રૂઢા
 ગુણે કરી શોજિત એવો શ્રીપાલનો રાસ તિહાં એ પાંચમી ઢાલ થઈ. વિનયવિજયજી કહે છે કે, શ્રો
 તાને ઘેર માંગલિકની માલા હોજો ॥ ૧૭ ॥ ॥ હવે એવું કૃત્ય જોડને કોઈક તો કહે છે કે, પોતાના પર
 જંદુ હપર પટલો અગાધ રોષ રાલે છે માટે એ રાજાના રોપને ધિક્કાર છે, વલી કોઈક તો એવું કહે
 છે કે, એ સર્વ અપરાધ કન્યાનોજ છે ॥ યતઃ ॥ ઉત્તમસ્ય ક્ષણં ક્રોધો, દ્વિયામં મધ્યમસ્ય તુ ॥ અધ
 મસ્ય ત્વદ્દોરાત્રં, ચિરક્રોધોઽધમાધમઃ ॥ ૧ ॥ ૧ ॥ ॥ એમ (જન કેળ) લોકોના મુલથી વાતો સાંજ

કન્યા પાસ ॥ પરમેસર પૂરણ કરી રે, આજ અમારી આશા ॥ ચળ ॥ કળ ॥ ૨૬ ॥ સુગુ
 એ રાસ શ્રીપાલનો રે, તેહની પાંચમી ઢાલ ॥ વિનય કહે શ્રોતા ઘરે રે, હોજો મંગલ
 માલ ॥ ચળ ॥ કળ ॥ ૨૭ ॥ દોહા ॥ કોઈ કહે ધિક રાયનો, એવનો રોષ અગાધ ॥ કોઈ
 કહે કન્યા તણો, એ સઘલો અપરાધ ॥ ૨ ॥ કુતારે આબ્યા સદૂ, સુણતાં ઇમ જન
 વાત ॥ અનુચિત દેહી આથમ્યો, રવિ પ્રગટી તવ રાત ॥ ૩ ॥ યથાશક્તિ ઉત્સવ ક
 રી, પરણાવી તે નાર ॥ મયણા ને કુંબર મલી, બેઠાં ખવન મઝાર ॥ ૩ ॥ ઢાલ ઢઠી ॥
 કોઈલો પર્વત ધુંધલો રે લો ॥ એ દેશી ॥ કુંબર મનમાં ચિંતવે રે લો, ધિક ધિક મુઝ

લતા થકા સર્વ પોતાને ઉતારે પટલે સ્થાનકે આબ્યા. તે વખત (રવિ કેળ) સૂર્ય પણ એ અનુચિત
 પટલે અણઘટતું કાર્ય થયું દેહીને (આથમ્યો કેળ) અસ્ત પામ્યો, તેવો રાત્રિ પ્રગટ થઈ ॥ ૪ ॥
 રાજાએ હર્ષ વિના તે કન્યા કોઢીયાડને જલાવી, અને કોઢીયાડે પણ યથાશક્તિયે ઉત્સવ કરીને
 તે કન્યા પોતાના કુંબરરાજાને પરણાવી દીધી. પહો મયણા અને કુંબર એ બેહુ છી જરતાર. મલીને
 ઉતારાનું ખવન જે ઘર, તેમાં જઈ બેઠાં ॥ ૩ ॥ ॥ હવે કુંબરણો પોતાના મનમાં ચિંતવે છે કે,

धिक्कार ठे, धिक्कार ठे, महारा अवतारने !! आ ठबोली सुंदर अछुतरूपवाली रंगीली एबी स्त्री जे ठे ते, महारी संगतिथी विणसशे षटल विनाश पामशे, एनुं शरीर बगरुशे ॥ १ ॥ एम पोताना मनमां धिंतवीने सुंदरीने कहेवा लाग्यो जे, तमे उंमो आलोच एटले विचार करीने विमासी जुठे. केम के ? जे कांइ काम करवुं, ते विचारीने करवुं, जेम फरीने ते काममांहे कांइ शोच करवो पडे नही, तेवी रीतें करवुं ॥ २ ॥ ॥ तहारी सोना सरखी देह ठे, ते महारी संगतिथकी विनाश पामशे, तुं तो रूपें करीने रंजा जेवी गो. माटें ताहारे माहारा जेवा कोढीयानी साथें श्यो स्नेह क

अवतार रे ॥ ठबीली ॥ मुऊ संगतथी विणसशे रे लो, एहवी अद्भुत नार रे ॥ रंगी ली ॥ २ ॥ सुंदरी हजीय विमासजो रे लो, ऊंमो करी आलोच रे ॥ ७० ॥ काज विचारी कीजीयें रे लो, जेम न पने फरी शोच रे ॥ रंगी० ॥ सुं० ॥ १ ॥ मुज संगें तुज विणसशे रे लो, सोवन सरखी देह रे ॥ ७० ॥ तुं रूपें रंजा जिसी रे लो, कोढीशुं श्यो नेह रे ॥ रंगी० सुं० ॥ ३ ॥ लाज इहां मन नाणीयें रे लो, लाजें विणसे काज रे ॥ ७० ॥ निज माता चरणे जई रे लो, सुंदरवर कर राज रे ॥ रंगी० ॥ सुं० ॥ ४ ॥ मयणा तस

रवो ? यतः ॥ कुसंगात्संगदोषेण, परं वैराग्यकारणं ॥ एकरात्रिप्रसंगेन, काष्ठघंटाविटंबना ॥ १ ॥ ३ ॥ माटें आ ठेकाणें मनमां लाज आणवी नही. जो लाज करियें तो तेथी पोतानुं कार्य बगडे ठे, अने ताहारे तो ताहारा पितानी साथें बीगारु श्येलो ठे, तो हवे तुं ताहारी माताने चरणे जइने जे सुंदर रूपवंत राजा होय, तेने (वर के०) उत्तार कर ॥ यतः ॥ गीतें नृत्ये पठे वादे, संग्रामे वैरिघातने ॥ आहारे व्यवहारे च, लज्जामष्टसु वर्जयेत् ॥ १ ॥ ४ ॥ ॥ एहवां उंबरराणानां वचन सांजलीने मय णा सुंदरीना ह्येयानेविषे दुःख समानुं नथी, तेवारें आंखमांथी ढलक ढलक आंसु पफते थके उंबर

राजाने पगे लागीने ए रीतें विनति करे ठे जे, हे वालेसर ! तमें चतुर ठो, सुजाण ठो, माटें जे वचन (उच्चरो के०) बोलो, ते विचारीने बोलो. जे वचनथकी महारो जीव दुःखित न थाय. एवं वचन बोलो तो सारं ? ॥ ५ ॥ हे स्वामी ! एवां वचन मुखमांथी केम बोलो ठो ? ए वचनथी तो माण सनो जीव जाय ? हे जीवना जीवन ! महार तो तमेंज वाढ्हा ठो, परंतु (अवर के०) बीजा पुरुषनु तो महाराथी नाम पण खमाय नहीं ॥ यतः ॥ कमलिनी जलमां वसे, चंदो वसे आकाश ॥ जे जिहारें मन वसे, ते तिहारें पास ॥ १ ॥ तथा ॥ गनियुगमथ चामोत्यत्र पुष्पं वरिष्ठं, त्रिनयनत नुपूजां, वाऽथ वा नूमिपातम् ॥ विमलकुलजवानामंगनानां शरोरं, पतिकरकमलं वा, सेवते सप्तजिह्वम् ॥ २ ॥

वयणां सुणी रे लो, द्वियमे दुःख न माय रे ॥ वालेसर ॥ ढलक ढलक आंसू पने रे लो, विनवे प्राणमी पाय रे ॥ वालेसर ॥ वचन विचारी उच्चरो रे लो, तुमें ठो चतुर सुजाण रे ॥ वाले० ॥ वच० ॥ ५ ॥ एह वचन केम बोलीयें रे लो, एणे वचनें जीव जाय रे ॥ वाले० ॥ जीवजीवन तुमें वाढ्हा रे लो, अवर न नाम खमाय रे ॥ वाले० ॥ वच० ॥ ६ ॥ पछिम रवि नवि ऊगमे रे लो, जलधि न लोपे सीम रे ॥ वाले० ॥ सती अवर इहे नहीं रे लो, जां जीवे तां सीम रे ॥ वाले० ॥ वच० ॥ ७ ॥ उदयाचल

प्रमाणं यो न जानाति, जोजने वचनेषु च ॥ अतिजोक्ता चातिवक्ता, प्राणी स प्राणघातकः ॥ ३ ॥ इति ॥ ६ ॥ ॥ जेम रवि जे सूर्य ठे, ते कोइवारें पण पश्चिमदिशायें उगे नहीं, तथा जलधि जे समुद्र ठे, ते पोतानी सीम एटले मर्यादा लोपे नहीं, तेम जे सती हे, ते पण जिहां लगें आ शरीरमां जीवती रहे, तिहां लगें पंचनी साखें पुरणेल्ला चरतारू विना (अवर के०) बीजा पुरुषने इहे नहीं ॥ दोहाना ॥ जिहां जीवे जीउं अप्पणा, तिहां जीवे सब कोय ॥ दीवे तेल घटी गयुं, तव अंधियारा होय ॥ १ ॥ इति ॥ ७ ॥ ॥ एम खो चरतारने पोतपोतामां वातो करतां रात्रि वीती गइ, अने प्र

જાતનો (રવિ કેળ) સૂર્ય તે હૃદયાચલ પર્વતની ઉપર ચઢી આવ્યો. इहां कवीश्वर उत्पन्नो करे ठे, के
 सूर्य जे उदयाचल उपर चढ्यो, ते हुं एम मानुं लुं के, जेना चलायमान न थाय एवा अचल शीलना
 (अवदात के०) वखाण ठे, एवी जे मयणासुंदरी तेना मुखरूप जोवाने अर्थेज जाणे चढ्यो होय
 नहिं ? ॥ ८ ॥ ॥ (चक्रवाक के०) चक्रवा चकवी तेना विरहदुःखने चूरतो थकी अने सूर्य विकाशी
 कमलने विकस्वर करतो एवो जगतना लोचन सरखो सूर्य, जेवारें लग्यो, तेवारें पृथ्वीने विषे
 (प्रकाश के०) अजवालुं सर्वत्र पसर्युं ॥ ए ॥ ॥ त્યारें मयणासुंदरी ऊंवरराणने कहेवा लागी
 ऊपर चढ्यो रे लो, मानुं रवि परभात रे ॥ वाले० ॥ मयणासुख जोवा जणी रे लो,
 शील अचल अवदात रे ॥ वाले० ॥ वच० ॥ ॥ चक्रवाकदुःख चूरतो रे लो, करतो कमल
 विकाश रे ॥ वाले० ॥ जगलोचन जब ऊगीयो रे लो, पसर्यो पुहवी प्रकाश रे ॥
 वाले० ॥ वच० ॥ ए ॥ आवो देव जुहारीयें रे लो, रुषभदेव प्रासाद रे ॥ वाले० ॥
 आदीसरमुख देखतां रे लो, नासे दुःख विषवाद रे ॥ वाले० ॥ वच० ॥ २० ॥ मय
 णावयणें आवियो रे लो, ऊंवर जिनप्रासाद रे ॥ जिणेंसर ॥ आदीश्वर अवलोकतां
 के हे स्वामी ! तमें महारी साथें (आवो के०) चालो तो आपणे श्रीरुषभदेवजीना प्रासादने विषे
 जइने देव जुहारीयें. एम श्रीआदीश्वर जगवाननुं मुख देखतां थकांज दुःख अने विषवाद सर्व नाश
 पामे ॥ यतः ॥ धर्मारंजे कण्ठेदे, कन्यादाने धनागमें ॥ शत्रुघाताग्निरोगे च, कालक्षेपं न कारयेत्
 ॥ १ ॥ इति ॥ १० ॥ ॥ एवा मयणासुंदरीना वचनें करी ऊंवरराणो श्रीजिनराजना प्रासादने विषे
 आव्यो. तिहां जिन जे सामान्य केवलीना ईश्वर, श्रीआदीश्वर जगवान् तेने अवलोकतां एटले जो
 तां थकां मनने विषे (आढहाद के०) हर्ष उपनो तेथी कहेवा लाग्यो, के हे जिनेश्वर ! हे (तिहुयण

नायक કે૦) ત્રણ યુવનના નાયક ! તું મહોટો ઠો, તહારા સરલો બીજો કોઈ દેવ નથી ॥ ૧૧ ॥ કે
 સર, ચંદન અને કપૂરે કરી મયણાયેં જિનેશ્વરને પૂજ્યા, અને પરિમલ જે સુગંધ તેના પૂરે કરી સહિત
 પૂજો લાલીણો એટલે લાલ ફૂલનો (ટોન્નર કે૦) દ્વાર પ્રચુને કંઠે ઠવ્યો. એટલે સ્થાપ્યો ॥ ૧૨ ॥ ॥
 તેવાર પઠી ચૈત્યવંદન કરી, જાવના જાવીને, જાવેં કરી કાઝસગ્ગ કહ્યો, તેમાં એમ ચિંતવ્યું, જે
 જય જય હે સ્વામી ! તમે ચિંતામણિરત્ન સમાન ઠો. વલી મોક્ષમાર્ગના દાયક એટલે દેવાવાલા
 રે લો, ઝપનો મન આટલાદ રે ॥ જિણેસર ॥ તિહુઅણનાયક તું વનો રે લો, તુમ
 સમ અવર ન કોય રે ॥ જિણેસર ॥ તિ૦ ॥ ૨૨ ॥ મયણાયેં જિન પૂજીયા રે લો, કેસ
 ર ચંદન કપૂર રે ॥ જિણે૦ ॥ લાલીણો કંઠે ઠવ્યો રે લો, ટોન્નર પરિમલ પૂર રે ॥
 ॥ જિણે૦ ॥ તિહુ૦ ॥ ૨૩ ॥ ચૈત્યવંદન કરિ જાવના રે લો, જાવેં કરી કાઝસગ્ગ રે
 ॥ જિણે૦ ॥ જય જય જગચિંતામણિ રે લો, દાયક શિવપુર મગ્ગ રે ॥ જિણે૦ ॥ તિહુ૦
 ॥ ૨૩ ॥ હહ જવ પરજવ તુઝ વિના રે લો, અવર ન કો આધાર રે ॥ જિણે૦ ॥ હુઃલ
 દોહગ દૂરે કરો રે લો, અમ સેવક સાધાર રે ॥ જિણે૦ ॥ તિહુ૦ ॥ ૨૪ ॥ કુસુમમા
 લ નિજકંઠથી રે લો, હાથ તણું ફલ દીધ રે ॥ જિણે૦ ॥ પ્રચુપસાય સહુ દેવતાં રે
 ઠો ॥ ૨૩ ॥ ॥ આ જવ તથા પરચવને વિષે તુઝ વિના બીજો કોઈ આધાર નથી, માટે અમ સેવ
 કને આધાર સહિત થઈને અમારા હુઃલ દૌર્જીગ્ય દૂરે કરો ॥ ૨૪ ॥ ॥ તેવારે પ્રચુના કંઠ થકી
 ફૂલની માલા તથા પ્રચુના હાથતણું ફલ એટલે પ્રચુના હાથમાંદે રહેલું જે બીજોફળ એ બે વસ્તુ, તે
 શાસનદેવતાયેં પરમેશ્વરના પસાયથી સર્વ લોકને દેવતાં ઝંઘરારૂઝાને દીધી. એટલે બે વસ્તુ ઝંઘર
 રાજાના હાથ નજીક આવી, તેને ઝંઘરે લીધી. ઇહાં પ્રચુનો પસાય જે કહ્યો ઠે, તે ઉપચારથી કહ્યો

હે ॥ ૧૫ ॥ ॥ મયણયેં પણ કાઝસ્સગ પાચો, તેના હૈયામાં હર્ષ સમાતો નથી, અને મનમાં એમ
ચિંતવે છે, જે એ નિશ્ચયથી શાસનદેવતાયેં અમને રૂઢો પસાય કર્યો ॥ ૧૬ ॥ ॥ રૂઢા ગુણે કરી
સહિત યવો એ શ્રીપાલનો રાસ, તેને વિષે એ બઠ્ઠી ઢાલ પૂર્ણ થઈ. હ્રાં શ્રીવિનય વિજયજી ઉપાધ્યા
યજી કહે છે કે શ્રોતા જનોના ઘરનેવિષે માંગલિકની માલા હોજો ॥ ૧૭ ॥ ॥ હવે મયણા કહે
હે, કે દેરાસરની પાસેં પોસહશાલામાં ગુણવંત ગુરુ બેઠા છે, તે દેશના આપે છે. માટે હે (કંત કેળ)

લો, કેવરેં એ બેહુ લીધ રે ॥ જિણે ૦ ॥ તિહુ ૦ ॥ ૧૫ ॥ મયણા કાઝસ્સગ પારીયો રે લો,
હિયને હર્ષ ન માય રે ॥ જિણે ૦ ॥ એ સહી શાસનદેવતા રે લો, કીધો અમ્હ સુપસાય
રે ॥ જિણે ૦ ॥ તિહુ ૦ ॥ ૧૬ ॥ સુગુણ રાસ શ્રીપાલનો રે લો, તિહાં એ બઠ્ઠી ઢાલ રે ॥
જિણે ૦ ॥ વિનય કહે શ્રોતાઘરે રે લો, હોજો મંગલમાલ રે ॥ જિણે ૦ ॥ તિહુ ૦ ॥ ૧૭ ॥
॥ દોહા ॥ પાસેં પોસહસાલમાં, બેઠા ગુરુ ગુણવંત ॥ કહે મયણા દિયે દેશના, આવો
સુણિયેં કંત ॥ ૧ ॥ નર નારી બેહુ જણાં, આવ્યાં ગુરુને પાય ॥ વિધિપૂર્વક વંદન કરી, બે
ઠા બેસણઠાય ॥ ૨ ॥ ધર્મલાઝ દેઈ ધુરેં, આણી ધર્મ સનેહ ॥ યોગ જીવ જાણી હવે,
ધર્મ કહે ગુરુ તેહ ॥ ૩ ॥ ઢાલ સાતમી ॥ વાત મ કાઢો હો વ્રતતણી ॥ એદેશી ॥ ૪ ॥

ઝરતાર ! તિહાં મહારી સાથેં આવો તો આપણે ધર્મોપદેશ સાંચલીયેં ॥ ૧ ॥ પઠી સ્ત્રી અને ઝરતાર
એ બેહુ જણ ગુરુના પગ આગલ આવી, વિધિપૂર્વક વંદન કરીને બેસવાને સ્થાનકેં જઈ બેઠાં ॥
२ ॥ ॥ ગુરુયેં પણ તેમને પ્રથમ ધર્મલાઝ દેઈ ધર્મસ્નેહ લાવી, યોગ્ય જીવ જાણી હવે ધર્મોપ
દેશ કહેવા માંહ્યો ॥ ૩ ॥ ॥ હે જવ્યપ્રાણિયો ! આ અપારાવાર સંસારમાં ચોરાશી લાખ
જીવને ઉપજવાની યોનિયો છે, તેનેવિષે ઝમતાં થકાં દોહેલો મનુષ્યનો ઝવ પામીને નિડા

तथा प्रमाद जे आलस अथवा प्रमादनी माता जे निद्रा, तेने ठांडी धर्ममार्ग आदरीने पोतानो स्वार्थ साधो; कारण के मनुष्यजन्म शिवाय वली अन्य तिर्यचादिकना जन्ममां धर्मसामग्री मलवी तमोने दुर्लभ अशे; माटे प्राप्त थयेला मनुष्यजन्मने व्यर्थ न गमावो, ए वात तमारा चित्तने विषे लावनीने चेतननी चेतनाने चेतो, अथवा हे चेतन ! तमें तमारी चेतनाने चेतो- इहां “मद्या विसय कसाया” ए गाथा कहेवी ॥ तथा ॥ प्रमादः परमं विषं ॥ प्रमादो मुक्तिदस्तुश्च, प्रमादो नर काय नम् ॥ १॥ निद्रा मूलमनर्थानां, निद्रा श्रेयोविधातिनी ॥ निद्रा प्रमादजननी, निद्रा संसारवर्द्धिनी ॥ २॥ ॥ १॥ जे (नर के०) मनुष्य, धर्मनी सर्व सामग्री पामीने (आखें के०) मिथ्या फोगट खोइ नाखे

तां एह संसारमां, दुलहो नरजन्म लाधो रे ॥ ठांकी निंद प्रमादनी, आप सवारथ सा धो रे ॥ चेतन चेतो रे चेतना, आणी चित्त मजार रे ॥ १॥ सामग्री सवि धर्मनी, आ लें जे नर खोई रे ॥ माखीनी परें हाथ ते, घसतां आप विगोई रे ॥ चेत० ॥ २॥ जा न लई बहु युक्तिशुं, जेस कोइ परणवा जाय रे ॥ लगनवेला गइ उंधमां, पछे घणुं प ठे, ते प्राणी मधपुमान्नी माखीनी परें हाथ घसतो पोताने विगोवे ठे, एटले ठेवट पश्चात्ताप करे ठे ॥ यतः ॥ पप्पासूं परचो नहीं, दहो रहियो दूर ॥ लह्यासूं लागी रह्यो, नन्नो रह्यो हजूर ॥ १ ॥ हाथ घसे जुंइ आहणे, जीजें ताहुं दीध ॥ मरण वेलायें सांजरे, हा ! में धर्म न कीध ॥ २॥ पांचे नूलो चारे चूको, त्रिहुं न जाएयुं नाम ॥ जग ढंढेरो फेरव्यो, श्रावक महाइं नाम ॥ ३ ॥ ॥ तेनी उपर दृष्टांत कहे ठे. जेस कोइक पुरुष घणी मद्दोटी युक्तिथी जान लइने परणवा साटे जाय, तिहां जेवारें लग्ननी वेला आवे, तेवारें तेने उंध आवी जाय, तेथी तेनी लग्नवेला तो उंधमां जती रही, पछी जे वखत जागृत थाय, ते वखत घणोज पश्चात्ताप करे. तेस जे प्राणी, मनुष्यजन्मरूप सामग्री पामीने प्रमाद

માં પડ્યા થકાં ધર્મકરણી નહિં કરે તો પઢી તેને પશ્ચાત્તાપ કરવો પડે ॥૩॥ ॥ ઇ રીતેં ગુરુયેં ધર્મ
દેશના આપી ઋચ્યજીવોનો ઉપકાર કહ્યો, અને દેશના સમાસ થયા પઢી જેવારેં ગુરુયેં મયણાને ડે
લખી, તેવારેં બોલાવતા હવા ॥ યતઃ ॥ જલદોજાસ્કરો વૃદ્ધ, શ્રંદ્રમા ધર્મદેશકઃ ॥ એતેષામુપકારા
ણાં, નાસ્તિ સીમા મહીતલે ॥૨૧॥ ॥ રે ઇતિ સંબોધને ઇટલે રે ઇવા સંબોધનેં બોલાવે ઢે કે, તું તો
રાજાની કુમારિકા હો, માટે ઘણા પરિવારેં પરવરી થકી અમારે ઉપાશરે સૂત્રનો અર્થવિચાર પૂઢવા
સારુ આવતી હતી ॥ ૫ ॥ ॥ તે આજે તું ઇમ ઇક્લીજ કેમ આવી ? અને આ ઉત્તમલક્ષણે
લક્ષિત, પુણ્યવંત, રત્નસમાન પુરુષ ત્હારી સાથેં કોણ ઢે ? પવું ગુરુનું બોલવું સાંત્રલીને મયણાસુંદ

ઠતાય રે ॥ ચેતઃ ॥ ૩ ॥ ઇણી પેરેં દેઈ દેશના, કરે ઋવિક ઉપગાર રે ॥ ગુરુ મયણાને
ઊલખી, બોલાવે તેણી વાર રે ॥ ચેતઃ ॥ ૪ ॥ રે ! કુમરી તું રાયની, સાથેં સબલ પરિવા
ર રે ॥ અમ ઉપાસરે આવતી, પૂઢણ અર્થ વિચાર રે ॥ ચેતઃ ॥ ૫ ॥ આજ કિશ્યું ઇમ
ઇક્લી, ઇ કુણ પુરુષ રત્ન રે ॥ ધુરથી વાત સવે કહે, મયણા સ્થિર કરી મન્ન રે ॥
ચેતઃ ॥ ૬ ॥ મનમાંહે નથી આવતું, અવર કિશ્યું હુઃલ પૂજ્ય રે ॥ પણ જિનશાસન હે
લના, સાલે લોક અબુજ રે ॥ ચેતઃ ॥ ૭ ॥ ગુરુ કહે હુઃલ ન આણજો, ડુંડું અંશ ન

રીથેં પોતાનું મન સ્થિર કરીને જે વાત બની હતી, તે સર્વ ધુરથી ઇટલે પ્રથમથી માંઝીને ગુરુને કહી ॥ ૬ ॥
હે પૂજ્ય ! હે પ્રત્ન ! મહારા મનમાં (અવર કેળ) બીજું તો (કિશ્યું કેળ) કાંઈ પણ લગાર માત્ર પણ હુઃલ
આવતું નથી; પણ અબુજ જે મિથ્યાદષ્ટિ મૂર્લ લોક ઢે, તે જિનશાસનની ફેલના ઇટલે નિંદા કરે ઢે,
અને શિવધર્મની પ્રશંસા કરે ઢે, તે હુઃલ મહારા હૃદયમાં સાલે ઢે, ઇટલે સાલ જેવું લૂચી રહું ઢે ॥
યતઃ ॥ એયં ચિય મહુલુકં, જં મિઠાદિદ્વિણો ઇમે લોઆ ॥ નિંદંતિ જિણહ ધમ્મં, સિવધમ્મં ચેવ
સંસંતિ ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ ૭ ॥ ॥ તે સાંત્રલી ગુરુ કહે ઢે, કે તમે કોઈ વાતનું હુઃલ લાવશો નહી, જા

વેં કરો મ્હક ધંશ માત્ર પણ ઉંઠું લાવશો નહીં, એટલે કોઈ તોતે અન્નાવ લાવશો નહીં, ધર્મને પ્રત્તાવે
 આ ચિંતામણિરત્ન સરિલો પુરુષ તારા (કર કેળ) હાથે ચડ્યો છે ॥ ૬ ॥ ॥ એ તાહારો વર
 તે (વડવલ્લતી કેળ) મહોટા વલ્લતનો ધણી છે, એ રાજાર્તનો પણ રાજા થશે, જૈનશાસનની શોજા
 વધારશે, અને જેના પગને સર્વ જગત નમશે એવો થશે ॥ ૭ ॥ ॥ એવું સાંજલ્લીને મયણા, ગુરુને
 વિનતિ કરે છે કે, હે સ્વામી ! મહારા પર પ્રસાદ કરી (દેહ આગમ ઉપયોગ કેળ) સિદ્ધાંતમાં
 ઉપયોગ દેહ કોઈક ઉપાય કરી આ શ્રાવકના (તનુ કેળ) શરીરનો જે રોગ છે, તેનું નિવારણ

જાવેં રે ॥ ચિંતામણિ તુજ કર ચડ્યો, ધર્મ તણે પરજાવેં રે ॥ ચેતળ ॥ ૬ ॥ વરુ વલ્લતી
 વર એહ છે, દોશે રાયાં રાય રે ॥ શાસન સોહ વધારશે, જગ નમશે જસ પાય રે ॥
 ચેતળ ॥ ૭ ॥ મયણા ગુરુને વીનવે, દેહ આગમ ઉપયોગ રે ॥ કરી ઉપાય નિવારીયેં,
 તુમ શ્રાવક તનુરોગ રે ॥ ચેતળ ॥ ૮ ॥ સૂરિ કહે એ સાધુનો, ઉત્તમ નહિં આચાર રે ॥
 યંત્ર જમી મણિ મંત્ર જે, હસન ને ઉપચાર રે ॥ ચેતળ ॥ ૯ ॥ પણ એ સુપુરુષ એહ
 થી, યાશે ધર્મ ઉદ્યોત રે ॥ તેણેં એક યંત્ર પ્રકાશશું, જસ જગ જાગતી જ્યોત રે ॥
 ચેતળ ॥ ૧૦ ॥ શ્રીમુનિચંદ ગુરેં તિહાં, આગમગ્રંથ વિલોહ રે ॥ માલખણનીપેરેં ઉદ્ધસ્યો,

કરો, કે જેથી આ મહારા સ્વામીનો વ્યાધિ મટી જાય તો લોકનિદા ટલે ॥ ૧૦ ॥ તેવારેં સૂરિ જે
 આચાર્ય, તે મયણાને કહે છે કે, હે જદ્રે ! યંત્ર, જડી, મણિ, મંત્ર, શ્રૌષ્ઠ અને ઉપચાર કરવા,
 એ સાધુનો ઉત્તમ આચાર નથી ॥ ૧૧ ॥ ॥ પણ એ સુપુરુષ છે, એથી ઘણો ધર્મનો ઉદ્યોત થશે,
 માટે જેની જગતમાં જાગતી જ્યોતિ છે, એટલે જાગતો પ્રકાશ છે, એવો એક યંત્ર (પ્રકાશશું કેળ) દેલા
 રશું ॥ ૧૨ ॥ ॥ એવું કહીને શ્રીમુનિચંદ સૂરિયેં જેમ તાશને વલોવી તેમાંથી માલખ ઉઝરી કહાડી

धैं, तेनी-पेरें आगमग्रंथोने बलोबीने तेमांथो सिरूचक्रनो यंत्र जोइ कहाड्यो ॥ १३ ॥ ॥ ते केहवा यंत्र ? तो के अरिहंतादिक नवपदने विषे ॐ छ्नी ए बीज अक्षरपदै सहित तेमज (अवर के०) बीजा पण (अचिनवा के०) नवा नवा मंत्राक्षर घणा ठे, तेमनुं (तत्त के०) तत्त्व ते गुरुगमथी लहियें, एटले पामीयें ॥ १४ ॥ ॥ एमां सिरूपद आदै देइने एटले सिरू, आचार्य, उपाध्याय अने साधु-ए चारे पदने चार दिशालने विषे स्थापवां, अने मध्यजागमां, श्री अरिहंत देवनुं स्थापन करवुं तथा दरिस्सण, (नाण के०) ज्ञान, चारित्र अने तप, ए चार पद ते चार विदिशालने विषे स्थापन करीने सेववां ॥ १५ ॥

सिद्धचक्रयंत्र जोइ रे ॥ चेत० ॥ १३ अरिहंतादिक नवपदै, ॐ छ्नी पद संयुत्त रे ॥ अवर मंत्राक्षर अप्रिनवा, लहियें गुरुगम तत्त रे ॥ चेत० ॥ १४ ॥ सिद्धादिकपद चिहुं दिशें, मध्य अरिहंत देव रे ॥ दरिस्सण नाण चरित्त ते, तप चिहुं विदिशें सेव रे ॥ चेत० ॥ १५ ॥ अष्ट कमलदल इणी परें, यंत्र सकल शिरताज रे ॥ निर्मल तन मन सेवतां, सारे वां नित काज रे ॥ चेत० ॥ १६ ॥ आशोशुदिमांहे मांमीयें, सातमथी तप एह रे ॥ नव आंबिल करी निर्मलां, आराधो गुणगेह रे ॥ चेत० ॥ १७ ॥ विधिपूर्वक करि धोतियां, ए रीतें आठ पांखडीनां जे आठ दल तद्वत् ए यंत्र ते सर्व यंत्रमां (शिरताज के०) महोदो ठे एने (निर्मल के०) शुरु एवा तन अने मन तेणें करी सेवतां थकां सेवनारनां मनोवांठित कार्यने (सारे के०) पूर्ण करे ॥ १६ ॥ ॥ आशो शुदिमांहे सातमना दिवसथी ए तपने मांमीयें एटले प्रारंजीयें, तिहांथी नव दिवस पर्यंत निर्मल एवा नव आर्यंबिल करीने सर्व उत्तम प्रकारना गुणनुं घर एवो जे श्रीसिरूचक्रयंत्र, तेने आराधो ॥ १७ ॥ ॥ विधिपूर्वक शुरु धोतियां करी पहेरीने प्रजात, मध्यान्ह अने सांज, ए त्रण काल श्रीजिनेश्वरने पूजो. तिहां उजमाल थइने अष्ट प्रकारी

પૂજા કરીયેં અથવા વિધિપૂર્વક શબ્દ એ પદની સાથેં જોડી અર્થ કરિયેં, તો વિધિપૂર્વક અષ્ટ પ્રકારી પૂજા ઉજમાલ થઇતે કરિયેં ॥ ૧૬ ॥ ॥ નવ દિવસ પર્યંત (નિર્મલ કેળ) ચોલી જીવાકુલર(હિત જૂમિને વિષે સંચારો કરીયેં, એટલે નિઃકેવલ જૂમિ ઉપર સૂર્યેં, તથા (જગીશ કેળ) જગતમાં મહો ટાઢને ધારણ કરનારું અથવા જગતમાં યશ અને શોભાકારક એવું શીયલવ્રત ધારણ કરીયેં, અથવા (જગીશ કેળ) મનની હોંશેં કરી શીયલવ્રત ધારણ કરીયેં, અને એ નવપદસાહેલા અનુક્રમેં એકેકા પદની ધીશ વોશ નોકરવાલી પ્રતિદિવસ જપીયેં એટલે જાપ કરીયેં ॥ ૧૯ ॥ ॥ વલી (સદા કેળ)

જિન પૂજો ત્રણ કાલ રે ॥ પૂજા આઠ પ્રકારની, કીજેં થડ ઉજમાલ રે ॥ ચેતળ ॥ ॥ ૨૬ ॥ નિર્મલ જૂમિ સંચારિયેં, ધરિયેં શીલ જગીશ રે ॥ જપિયેં પદ એકેકની, નોક રવાલી વીશ રે ॥ ચેતળ ॥ ૨૯ ॥ આઠે ઓડ્યેં વાંદીયેં, દેવ સદા ત્રણ વાર રે ॥ પન્નિક મણાં દોય કીજિયેં, ગુરુ વેચાવજ્ઞ સાર રે ॥ ચેતળ ॥ ૩૦ ॥ કાયા વશ કરી રાલિ યેં, વચન વિચારી બોલ રે ॥ ધ્યાન ધર્મનું ધારિયેં, મનસા કીજેં અમોલ રે ॥ ચેતળ ॥ ૩૧ ॥ પંચામૃત કરી એકળાં, પરિગલ કીજેં પલાલ રે ॥ નવમે દિનસિદ્ધચક્રની, કી

સર્વદા એટલે નવે દિવસ પર્યંત આઠે શુદ્યેં કરીને પ્રજાત, મધ્યાન્હ અને સાંજ, એ ત્રણ વાર દેવે વાંદીયેં, એટલે દેવવંદન કરીયેં, તથા સવારનાં અને સાંજનાં એ વે વલતનાં વેહુ પન્નિકમણાં કરીયેં, અને (સાર કેળ) શ્રેષ્ઠપણે શ્રીગુરુને વેચાવજ્ઞ કરીયેં ॥ ૩૦ ॥ ॥ વલી પોતાનો કાયાને વશ કરી રાલવો, અને મુલમાંથી જે વચન બોલવું પડે, તે વિચારીને યોગ્ય બોલવું પણ યદ્દા તદ્દા ન બોલવું, તથા ધ્યાન માત્ર એક ધર્મનું જ ધરવું, અને મનને અડોલ કરવું પરંતુ ડામામોલ ન કરવું ॥ ૩૧ ॥ ॥ દૂધ, દહીં, સાકર, ઘૃત અને જલ, એ પંચામૃત એકઠાં કરીને (પરિગલ કેળ) વહુવિધિયેં કરી અથવા ઘણો મ

होदो परिपूर्णताये करी प्रचुनी प्रतिमाने पखाल करीये. एम आठ दिवस अष्टप्रकारी पूजा पूर्व करीये. अने नवमे दिवसे तो वली श्रीसिद्धचक्रनी (विशाल के०) महोटी शक्ति करीये ॥ १२ ॥ ॥ (इणिये के०) एज रीतें एटखे जेम आशोशुदि सातमना दिवसथी नव आं बल करवां. तेमज चैत्रशुक्ल सप्तमीथी मांकीने पूर्णिमा लगे (सीम के०) मर्यादा ठे त्यां सुधी एज आ यंबिसनी उलीने नियमें करी आराधियें ॥ १३ ॥ ॥ एम एक वर्षमां अशो अने चैत्र मली बे उ सीमां अहार आयंबिल थाय. तेवा एकाशी आयंबिल (निरमाय के०) कपट रहितपणे करवे करी ने जेवारें नव उली संपूर्ण थाय, तेवारें सर्वत्र साडाचार वर्षे ए आयंबिल तप पूर्ण थाय ॥ १४ ॥

जे शक्ति विशाल रे ॥ चेत० ॥ ११ ॥ शुदि सातमथी इणि परें, चैत्री पूनम सीस रे ॥
उली एह आराधियें, नव आंबिलनी नोम रे ॥ चेत० ॥ १३ ॥ एम एकाशी आंबिलें,
उली नव निरमाय रे ॥ साढे चार संवत्सरें, ए तप पूरण थाय रे ॥ चेत० ॥ १४ ॥
ऊजमाणुं पण कीजियें, शक्तितणे अनुसार रे ॥ इह भव परभव सुख घणां, पामीजें
भवपार रे ॥ चेत० ॥ १५ ॥ आराधन फल एहनां, इह भवें आण अखंम रे ॥ रोग
दोहग दुःख उपशमे, जिम घन पवन प्रचंमरे ॥ चेत० ॥ १६ ॥ नमणजलें सिद्धच

पूर्ण थया पढी पोतानी शक्तिने अनुसारें उजमाणुं पण करीये, के जेशकी आ भव अने परभवने
विवे घणां सुख पामीये. यावत् (भव के०) संसार तेनो पार पण पामीये ॥ १५ ॥ ॥ हवे ए सिद्ध
चक्रनुं आराधन करवाथी शुं फल थाय ? ते कहे ठे. एक तो आ भवमां तेनी आण अखंम रहे, कोइ
लोपी शके नही. वली रोग अने दौर्भाग्य तथा दुःख ते सर्व (उपशमे के०) शांत थाय. जेम (घन
के०) मेघ तेनो (प्रचंम के०) घणो आकरो पवन लागवाथी नाश थाय ठे, तेनी परें दुःख दौर्भाग्य
पण पण नाश पामे ॥ १६ ॥ ॥ ए श्रीसिद्धचक्रजीनुं न्हवण जल ठांटवे करी अहार जातना कोढ

રોગ જાતા રહે, તથા ચોરાશી જાતિના વાયુસંબંધી રોગ થાય છે, તે સર્વે ઉપશમ પામી જાય, તેમજ શરીરમાં ગુંબડાં થયાં હોય, (ઘાય કેળ) જાટકા સાગ્યા હોય, તે સર્વે રૂજે, ઇટલે ફૂજાઈ જાય ॥ ૨૭ ॥ ॥ વલી (ત્રીમ કેળ) બીહામણા ઇવા જે જગંદર રોગસંબંધી જાય, તે ટલી જાય, તથા જલોદર રોગ દૂર જતો રહે, વલી વ્યાધિ જે વામશરીરની પીના તથા અંતરની મન સંબંધી પીડા અને વિવિધ પ્રકારનાં (વિષ કેળ) જેર તેની વેદના, તેમજ સાત પ્રકારના (જ્વર કેળ) તાપ તે સર્વે ચકચૂર થઈ જાય ॥ ૨૮ ॥ ॥ તથા શાંસીનો રોગ, લેતનો રોગ અને લસનો રોગ, વલી

ક્રને, કુષ્ટ અઢારે જાય રે ॥ વાય ચોરાશી ઉપશમે, રૂજે ગુંબડ ઘાય રે ॥ ચેત ૦ ॥ ૨૭ ॥ ત્રીમજગંદર જાય ટલે, જાય જલોદર દૂર રે ॥ વ્યાધિ વિવિધ વિષવેદના, જ્વર આયે ચકચૂર રે ॥ ચેત ૦ ॥ ૨૮ ॥ શ્વાસ લયન લસ ચઢુના, રોગ મિટે સન્નિપાત રે ॥ ચોર ચ રુ મર માકિણી, કોઈ ન કરે ઉપધાત રે ॥ ચેત ૦ ॥ ૨૯ ॥ હીક હરસ ને હેમ્કી, નારાં ને નાસૂર રે ॥ પાઠાં પીના પેટની ટલે, હુઃખ દંતના સૂર રે ॥ ચેત ૦ ॥ ૩૦ ॥ નિર્ધનિશં ધન સંપજે, અપુત્ર પુત્રીયા હોય રે ॥ વિણ કેવલી સિદ્ધ્યંત્રના, ગુણ ન શકે કહિ કોય રે ॥ ચેત ૦ ॥ ૩૧ ॥ રાસરચ્યો શ્રીપાલનો, તિહાં એ સાતમી ઢાલ રે ॥ વિનય કહે શ્રોતાધરે,

(ચઢુના કેળ) નેત્રોના રોગ, તેમજ સન્નિપાત રોગ, એ સર્વ રોગો મટી જાય. શ્રોસિચ્ચક્રના પ્રજાવ થકી ચોર અને (ચરુ કેળ) જૂત તથા મર માકિણી એ માંદેહો કોઈ પણ ઉપધાત કરી શકે નહીં ॥ ૨૯ ॥ તથા હીકનો રોગ, હરસનો રોગ, હેડકીનો રોગ, નારાં પહ્યાં હોય તે રોગ, અને નાસૂરનો રોગ, પાઠાંનું દરદ, અને પેટની પીના તથા દાંતનાં સૂર એ સર્વ રોગ, ટલી જાય ॥ ૩૦ ॥ ॥ વલી તેને નિર્ધન પુરુષો હોય તે ધનવંત થાય તથા અપુત્રીયા હોય તેમને પુત્ર થાય, ઘણું શું કહીધેં ! એ શ્રી સિચ્ચક્ર જીના ગુણેને કેવલી જગવાન વિના બીજો કોઈ શકે નહીં ॥ ૩૧ ॥ ॥ શ્રીશ્રીપાલ રાજાનો

रास रच्यो तेनी ए सातमी ढाल संपूर्ण थइ, रासना कर्ता श्रीविनयविजयजी उपाध्याय कहे ठे के, श्रीताडने धेर मांगलिकनी माला होजो ॥ ३१ ॥ ॥ एम श्रीमुनिचंद्र नामा मुनीश्वरें ए श्रीसिद्ध चक्रनो यंत्र करी दीधो, एना माहात्म्यथी आ जवें अने परजवें मनोवांढित सिद्धि फलदेश ॥ ३ ॥ पढी पासं वेठेला आवकसमुदायने श्रीगुरु कहे ठे के, आ बहुत साहस्मीजाइ ठे, ते रुडा गुणोना (निधान के) खजानारूप ठे, एना उत्तमलक्षणें करी जाणयें ठेयें, जे ए मनुष्य, निश्चै थोमा दिवसोमां श्रीजिनधर्मना प्रज्ञाविक थशे. एवा साधर्मीनी वात्सल्यता जक्ति करवी. ए योगवाइ कोइक अवसरें पामीयें ठेये. माटें सावधान थइने एमने सेवो ॥ यतः ॥ एएहिं उत्तमेहिं, लखिजाइ लखणेहिं एस नरो ॥ जिणसासणस्स नूणं, अचिरेण पन्नावगो होइ ॥ १ ॥ ॥ ठण्णय ॥ अवसर

होजो मंगलमाल रे ॥ चेतण ॥ ३२ ॥ दोहा ॥ श्री मुनिचंद्र मुनीश्वरें, सिद्धयंत्र क रि दीध ॥ इह जव परजव एहथी, फलशे वांढित सिद्ध ॥ २ ॥ श्रीगुरु आवकने कहे, ए बहुत सुगुणनिधान ॥ कोइक अवसर पामियें, सेवो थइ सावधान ॥ २ ॥ साहस्मीना सगपणसमुं, सगपण अवर न कोय ॥ जक्ति करे साहस्मीतणी, समकित निर्मल दोश ॥ ३ ॥

घनहर घुरे, फूल पण अवसर फूले ॥ अवसर वारत वल, गुहीर निसाण गइले ॥ अवसर सद्वृत्त भले, गीत पण अवसर गावे ॥ अवसर चूके मूढ, पिठें यह बहु पठतावे ॥ अवसर श्रृंगार कामिनी के, अवसर भित्त परखियें ॥ कवि गइ कहे रे ठाकुरो, अवसर कबहु न चूकीयें ॥ २ ॥ ॥ गाथा ॥ उत्तमपत्तं साहू, मखिमपत्तं च सावया जणिया ॥ अविरय सम्मदिष्टी, जहन्नपत्तं मुणैयवं ॥ ३ ॥ ॥ मिथ्या दृष्टिसहस्रेषु, वरमेकोह्यणुव्रती ॥ अणुव्रतिसहस्रेषु वरमेकोमहाव्रती ॥ ४ ॥ ॥ महाव्रतिसहस्रेषु, वरमेको हि तात्त्विकः ॥ तत्तात्त्विकसमं पात्रं, न ज्ञतं न ज्ञविष्यति ॥ ५ ॥ इत्यर्थः ॥ ५ ॥ जे माटे जगवंतें कह्युं ठे के, साहस्मीना सगपण समान बीजूं कोइ पण सगपण नथी, केम के ? साधर्मीनी जक्ति

कथायी पोतानुं समकित शुद्ध निर्मल चोखुं थाय ॥ ३ ॥ ॥ एवं गुरुनुं वचन सांजली ते जला
 श्रावको संतोषवंत यइ मढोटा आदरें करीने साधमी जाइयोने पोताना (आवास के०) घरने विपे
 पधरावता हवा. तिहां मनसां उद्वास आणीने ते स्त्री जतरानी धन धान्य वस्त्रादिकें करी नवा नवा
 प्रकारनी जक्ति करे ठे ॥ ४ ॥ तिहां साधमीने घेर रक्षां थकां सर्व प्रकारनो विधि साचवे ठे,
 मयणाना उपदेशें करी गुरुनो उपदेश पामीने श्रीसिद्धचक्रनी पूजा करे ठे, (सु के०) जखुं एवुं
 आर्यविल तप, विशेषें आदरे ठे ॥ ५ ॥ ॥ हवे तिहां साधमीकने घेर रहतां थकां जे वारें आशो
 शुदि सातमनो दिवस आव्यो, तेवारें जला विचार पूर्वक शुज मुहूर्त जोइने ते स्त्री जत्तार बहु

पधरावे आदर करी, साहमी निज आवास ॥ जक्ति करे नव नव परें, आणी मन
 उद्वास ॥ ४ ॥ तिहां सधलो विधि साचवे, पामी गुरु उपदेश ॥ सिद्धचक्रपूजा करे,
 आंविद तप सुविशेष ॥ ५ ॥ ढाल आठमी ॥ चोपाईनीदेशी ॥ आशो शुदि सातम
 सुविचार, उल्ली मांमी स्त्री जरतार ॥ अष्ट प्रकारी पूजा करी, आंविद कीधां मन
 संवरी ॥ २ ॥ पहेले आंविद मन अनुकूल, रोग तणुं तिहां दाधूं मूल ॥ अंतरदाइ

जणें आर्यविल तपनी उल्ली मांमी. तिहां ॥ यतः ॥ न्हवण विखेपन कुसुमनी, धूप दीप जलकार ॥
 अक्षत नैवेद्य फलतणी, पूजा अष्ट प्रकार ॥ १ ॥ ए दोहासां कहेली आठ प्रकारनी श्रीसिद्धचक्र
 जीमी पूजा करी, तथा मनने संवरीने एटले मनसां संवरजाव आणीने निरिहिकपणे आर्यविल
 तपनां पच्छकाण कखां ॥ १ ॥ ॥ तिहां पहेलेज आर्यविलें मनने अनुकूल लागे तेवी रीतें श्रीपा
 लना शरीरें जे कोढ रोग हतो, तेनुं मूल दाधूं. एटले बली जस्म थयूं, तेना योगें अंतरमां जे (दाह
 के०) दाज एटले बलतरा यती हती ते सर्व उपशमी गइ. ते जोइ श्रीसिद्धचक्रजी संबंधी यंत्रना
 नमणनो महिमा तेमना मनसां रसो, जे ए न्हवणना प्रजावयी बलतरा शमी गइ. एवुं जाण

વામાં આવ્યું ॥ ૨ ॥ ॥ પઠી વીજે આયંબિલેં (રૂચા કેળ) રુચિવંત થઇ વધતા જાણે કરી શ્રીજિન રાજને જપતાં થકાં વાહેરની જે (તચા કેળ) ચામડી તે નિર્મલ થઇ. એમ દિવસ દિવસ પ્રત્યે શરીરનો વાન વધવા લાગો. તે વધતાં વધતાં અનુક્રમેં કોઢીયાનું (દેહ કેળ) શરીર, સોના સરહું થયું ॥ ૩ ॥ એમ નવમે આયંબિલેં યંત્રના ન્હવણનો સંયોગ પામીને તેનું સર્વ શરીર રોગરહિત થયું. માટેં હે જઞ્યો! શ્રીસિદ્ધચક્રનો મહિમા જુઝે. કે જે દેહીને સમસ્ત જે લોક તિહાં હતાં, તેમના મનમાં આશ્ચર્ય પેદા થયું ॥ ૪ ॥ ॥ તેવારેં મયણાસુંદરી કહે છે કે, હે રાજા ! (અવધારો કેળ) જુઝે, વિચારો કે,

સયલ ઉપશમ્યો, યંત્રનમણમહિમા મન રમ્યો ॥ ૨ ॥ વીજે આંબિલ બાહિર તચા, નિર્મલ થઇ જપતાં જિન રૂચા ॥ એમ દિન દિન પ્રત્યે વાધ્યો વાન, દેહ થયો સોવન્ન સ માન ॥ ૩ ॥ નવમે આંબિલ થયો નીરોગ, પામી યંત્રનમણસંયોગ ॥ સિદ્ધચક્રનો મહિ મા જુઝે, સકલ લોક મન અચરિજ હુઝે ॥ ૪ ॥ મયણા કહે અવધારો રાય, એ સવિ સદ્ગુરુ તણો પસાય ॥ માત પિતા બંધવ સુત હોય, પણ ગુરુ સમ હિતતે નહિં કોય ॥ ૫ ॥ કષ્ટ નિવારે ગુરુ ઇહ લોક, હુર્ગતિથી વારે પરલોક ॥ સુમતિ હોય સદ્ગુરુ સેવતાં, ગુ આ તમેં રોગ રહિત થયા. એ સર્વ સદ્ગુરુનોં પસાય જાણવો, સંસારમાં માતા, પિતા, બંધવ જે જાડ, અને ઢોકરા, એ સર્વ હેતુ હોય છે જાણવો, પણ ગુરુ સમાન હિતનો કરનાર કોઈ પણ જાણવો નહીં. ॥ યતઃ ॥ અન્ન પહે જાટ નહીં, વાણી પહે જાટ નહીં ॥ ગરથ પહે જાટ નહીં, ગુરુ પહે જાટ નહીં ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ ૫ ॥ ॥ ગુરુ જે છે, તે આ લોકને વિષે પણ કષ્ટનું નિવારણ કરે અને પરલોકેં હુર્ગ તિમાં પન્નવાથી વારી રાખે એટલે માઠી ગતિમાં પડવા દીધે નહીં, સદ્ગુરુને સેવતાં થકાં (સુમતિ કેળ) જલ્લી બુદ્ધિ હોય. માટેં ગુરુ દીવા સમાન તથા દેવતા સમાન જાણવો ॥ યતઃ ॥ ગુરુઃ કલ્પ

વૃદ્ધો, ગુનઃ કામધેનુ, ગુરુઃ કામકુંનો ગુરુદેવત્તત્ત્વમ્ ॥ ગુરુશ્ચિત્રવહ્નિર્ગુરુઃ કલ્પવદ્ધિ, ગુરુદક્ષિણા
 વર્તેશ્ચાંત્રઃ પુનઃશ્ચ ॥ ઇતિ ॥ ૧ ॥ ૬ ॥ ॥ ધન્ય ઠે એ જ્ઞાની ગુરુને ! તથા ધન્ય ઠે એ ધર્મને ! કે જેનો
 (મર્મ કેળ) રહસ્યસાર તે પ્રત્યક્ષપણે દીઠો. એવી રીતે સહુ કોઈ શ્રીજૈનધર્મની પ્રશંસા કરતા
 થકા (વહુ કેળ) ઘણા જનો તિહાં બોધ જે સમ્યગ્જ્ઞાન તેના વીજને પામ્યા ॥ ૭ ॥ ॥ વલી
 સાતશે રોગી પુરુષોના જે રોગ હતા, તે સર્વ યંત્રના ન્હવણનો સંયોગ પામીને નાઠા. તે સાતશે
 કુદીયો જે એની સાંચે હતા, તેમનો રોગ જવાથી સુખી થઈને ધર્મને વિષે રુચિવંત હોતા હર્ષવંત થયા
 ક્ષ દીવો ને ગુરુ દેવતા ॥ ૬ ॥ ધન ગુરુ જ્ઞાની એ ધર્મ, પ્રત્યક્ષ દીઠો જેહનો મર્મ ॥
 જૈનધર્મ પરશંસે સહુ, બોધવીજ પામ્યાં તિહાં વહૂ ॥ ૭ ॥ સાતશે રોગીના રોગ, નાઠા
 યંત્રનમણસંયોગ ॥ તે સાતશે સુખિયા થયા, હૃષ્યાં નિજ નિજ આનક ગયા ॥ ૮ ॥
 ઇક દિન જિનવર પ્રણમી પાય, પાઠાં વલતાં દીઠી માય ॥ હર્ષ ધરીને ચરણે નમે, મય
 ણા પણ આવી તિણ સમે ॥ ૯ ॥ સાસુજાણી પાયે પદે, વિનય કરંતાં ગિરુ અરિ ચરે ॥ સા
 સુ વહૂને દે આશીષ, અચરિજ દેહી ધૂણે શીશ ॥ ૧૦ ॥ કહે કુંવર માતાજી સુણો,
 થકા પાંત પોતાને સ્થાનકેં ગયા ॥ ૮ ॥ ॥ એક દિવસે સ્ત્રી અને ચર્તાર બેહુ જણ શ્રીજિનરાજના
 પગને ઘ્રાણમ કરી પાઠા વલતાં, માર્ગમાં કુદીયેં પોતાની માતાને દીઠી. તેવારેં હર્ષ ધરીને તેના
 ચરણને નમ્યો, તે સમયે મયણસુંદરી પણ તિહાં આવી ॥ ૯ ॥ ॥ તે પણ પોતાની સાસુ
 જાણીને પગે પડી, એ રીતે વિનય કરતાં (ગિરુઅરિ ચહે કેળ) મહોટાઈ પામે, સાસુયેં વહૂને આ
 શીષ દીધી, અને આશ્ચર્ય દેહીને મસ્તક ધૂણાવ્યું ॥ ૧૦ ॥ ॥ કુંવર કહે ઠે કે, હે માતાજી ! સાંજ
 લો. આ મહારો રોગ ગયો, અને શરીરનો રંગ વધ્યો, વલી જૈનધર્મનો પ્રસંગ (લહ્યો કેળ) પા

स्यो. ए सर्व पसाय तमारी वहूनो जाणजो ॥ यतः ॥ स्त्रीणां दोषसहस्रेषु, गुणत्रयं मनोरमम् ॥ गृहाचारः सुतोत्पत्तिः विपत्तिः पतिना सह ॥ १ ॥ इति ॥ ११ ॥ ॥ रूमी गुणवंती वहू अने निर्मल शरीरवालो पोतानो (नंद के०) पुत्र, तेने देखीने माताने अत्यंत आनंद उपज्यो. तेवारे वहूने कहेवा लागी के हे वहू ! तें तो पूनमनी परें यश लीधुं. एटखें जेम पूर्णिमानो दिवस चंद्रमाने शोल कलायें करी संपूर्ण करे ठे, अर्थात् बीजना दिवसथी मांडीने दिनदिन प्रत्ये कलायें वधतो वधतो पूनमने दिवसें शोल कलायें संपूर्ण थाय, तेम तें पण तारा (पियु के०) जर्तारने सर्व कलायें करी संपूर्ण कस्यो ! ॥ १२ ॥ ॥ हवे माताजी पोतानी वीतेखी वात कहे ठे के, हे पुत्र ! सांजलो.

ए पसाय सहु तुम वहू तणो ॥ गयो रोग ने वाध्यो रंग, वली लह्यो जिनधर्मप्र संग ॥ ११ ॥ सुगुणवहू निर्मल निज नंद, देखी माय अधिक आनंद ॥ पूनम परें वहू तें जश लीध, सकलकला पूरण पियुकीध ॥ १२ ॥ सुणो पुत्र कोसंबी सुरयो, वैद्य एक वैद्यक बहु भएयो ॥ तेह जणी तिहां जाऊं जाम, ज्ञानी गुरु मुज मलिया ताम ॥ १३ ॥ में पूछुं गुरुचरण नमी, कर्म कदर्थन में बहु खमी ॥ पुत्र एक ठे मुकु वालहो, ते पण कर्म रोंगें ग्रह्यो ॥ १४ ॥ तेह तणो किम जाशे

में कोसंबी नगरीनेविषे एक (बहु के०) घणां वैद्यक संबंधि शास्त्रानो जणनार एवो वैद्य सांजह्यो, पढी (जाम के०) जेवरें कोसंबी नगरीमां ते वैद्य जणी जाउं ठुं, (ताम के०) तेवारे मार्गमां जातां मुजने एक ज्ञानो गुरु मदया ॥ १३ ॥ ते गुरुने चरणे नमीनें में पूछुं के, हे स्वामी ! कर्मनी (कदर्थन के०) पीडा ते तो में बहु (खमी के०) सहन करो, अने महारे एकज पुत्र वहालो ठे, ते पण माठा कर्मना योगें करीने कोठ रोंगें करी प्रसाणो ठे ॥ यतः ॥ चंदनं शीतलं लोके, चंदनादपि चंद्रमाः ॥ चंद्रचंदनयोर्मध्ये, शीतलः साधुसंगमः ॥ १॥ साधूनां दर्शनं पुण्यं, तीर्थजृता हि साधवः ॥

तीर्थं फलति कालेन, सद्यःसाधुसमागमः ॥१५॥१५॥ तो हे स्वामी ! ते महारा पुत्रनो रोग केम जशे ? के कोइ पापना संयोगथो नहीज जाय ? ते दया करीने मुजने (दाखो के०) देखाडो, हुं तमारा चरणनी (खेह के) रज हुं ॥१५॥ तेवरें गुणवंत ज्ञानी गुरु ज्ञान प्रयुंजीने बोड्या के, हे बाइ ! तुं कांइ पण खेद म कर, अने हुं वृत्तांत कहुं हुं, ते सांजल, के ते तहारो पुत्र जे कोढियाडयें ग्रहण करथो हतो, ते जंवर राणो एवै नामें करी जगत्मां यश पाय्यो ॥१६॥ ॥ तेने माखवेदशना राजानी पुत्रीयें वरयो, एटले परणयो ठे, तेनो विवाह कोढीयाडयें मलीने करयो ठे, तेणें पोतानी (घरणी के०) स्त्री तेना वचनें आयं

रोग, के नहिं जाय पापसंयोग ॥ दया करी मुज दाखो तेह, हुं हुं तुम चरणा नी खेह ॥ १५ ॥ तव बोड्या ज्ञानी गुणवंत, मकर खेद सांजल विरतंत ॥ ते तुऊ पुत्र कुष्ठीयें ग्रह्यो, जंवरराणो करि जश लह्यो ॥ १६ ॥ माखवपतिपुत्रीयें वरयो, तस विवाह कुष्ठीयें करयो ॥ घरणी वयणें तप आदर्युं, सिद्धचक्र आराधन कखुं ॥ १७ ॥ तेथी तुऊ सुत थयो नीरोग, प्रगढ्यो पुण्यतणो संयोग ॥ वली एहथी वधशे लाज, जीती घणां जोगवशे राज ॥ १८ ॥ गुरुवचनें हुं आवी आज, तुम दीठे मुज सरियां काज ॥ त्रणे जाण हवे रहे सुखवास, लील करे साहमी आवास ॥ १९ ॥

बिखनुं तप आदर्युं, अने श्री सिद्धचक्रनुं आराधन कखुं ॥ १७ ॥ ॥ तेथी ताहारो पुत्र नीरोगी थयो ठे, एणें जे पूर्वजवमां पुण्य कखुं इतुं, तेनो संयोग प्रगट थयो, वली पण ए श्री सिद्धचक्रना आराधनथी एनी घणी लाज अने शौजा वधशे, तथा वली ते घणा राजाडने जीतीने राज्य जोगवशे ॥ १८ ॥ तो हे पुत्र ! ते गुरुने वचने हुं आज इहां आवी ने तमने दीग. तेथी महारां कार्य सरथां. हवे त्रणे जण साहमीजाइना (आवास के०) घरमां सुखें सीसा करता थका रहे ठे, वसे ठे ॥ १९ ॥

यो जन्मो ! ए श्रीसिद्धचक्रजीना माहात्म्यनो उत्तम रास ठे, जणतां तथा सांजलतां थकां मननी
 आशा पहींचे. ए रीतें ए आठमी ढाल सांजलीने हे गुणजनो ! तमें चित्तमां धरजो. एम श्रीविन
 यविजय उपध्यायजी कहे ठे ॥२०॥ ॥ हवे एक दिवसें श्रीजिनेश्वरनी पूजा करी, सासु तथा बहु
 ए वेहु जणीयें सांजलतां थकां मधुरस्वरें, एकाग्रचित्तें, श्रीपालकुंवर चैत्यवंदन करे ठे ॥ १ ॥ जेवरें
 (मत्सर के०) ईर्ष्या धारण करीने राजांयें मयणासुंदरीने कोढियाना हाथमां दीधी हत्ती,
 तेवरें मयणानी माता जे रूपसुंदरी ठे, ते राजानी साथें घणुंज डुहवाणी ॥ २ ॥ ॥ ते दिवसें

सिद्धचक्रनो उत्तम रास, जणतां सुणतां पूगे आश ॥ ढाल आठमी इणिपरें सुणी, विनय
 कहे चित्त धरजो गुणी ॥२०॥ दोहा ॥ इकदिन जिनपूजा करी, मधुरस्वरें इकचित्त ॥
 चैत्यवंदन कंअर करे, सासू बहु सुणंत ॥२॥ मयणानी माता घणुं, डुहवाणी नृपसाथ ॥
 जब मयणा मत्सर धरी, दीधी कुंवर हाथ ॥ २ ॥ पुण्यपाल नामें नृपति, निज बंध
 व आवास ॥ रीसावी आवी रही, मूके मुख नीसास ॥ ३ ॥ जिनवाणी हियमे धरी,
 वीसारी दुःख दंद ॥ आवी देव जूहारवा, तिणदिन तिहां आनंद ॥४॥ मायें मयणा
 तिहांथी रीसावीने एज नगरमां पोतानो (बंधव के०) जाइ पुण्यपाल नामें राजा रहे ठे, तेना
 (आवास के०) घरमां सुखथकी निसासा मकती पुत्रीनो शोक करती थकी आवी रही ठे ॥ ३ ॥
 ते पण श्रीजिनेश्वरनी वाणी हियमां धरीने एटले जिनवचन उपर सहहाणयें विचाखुं, जे केहना
 पुत्र अने केहनी पुत्री, जगतमां कोइ कोइनुं नथी. एवो चित्तमां विवेक लावीने शोकथी प्राप्त थयेला
 जे दुःखरूपी दंड, तेने वीसारीने ते दिवसें तिहां आनंदे करी श्रीरुषजदेवने देहरे देव जूहारवाने
 आवी ठे ॥ ४ ॥ ॥ तिहां मयणानी (मायें के०) मातायें पोतानी (बाल के०) पुत्रीने, अंग

ચેપ્રાદિકને અનુસારેં બેલહી. જે આ મહારી દીકરી મયણાસુંદરી છે, પણ તેની આગલ તો કોઈ
 (અવર કે૦) વીજો યુવાન, સુંદર, અત્યંતરૂપવંત, પ્રત્યક્ષ દેવકુંવર સરહો, પુરુષને ચતુરાદ્યથી દેવ વંદન
 સ્તુતિ કરતો દીગો, તેની પૂંઠે પોતાની પુત્રીને બેઠેલો દેહીને ॥ ૫ ॥ ॥ રૂપસુંદરી વિચારે છે જે, હે
 કિરતાર ! કૂલને છોટ લગાડનારો એવી એ કુંવરી તેં મુજને કાં દીધી ? કે જેણે કોઢિયો વર ત્યાગીને
 વીજો જતાર કીધો ? એણે સતીનો માર્ગ મૂકો દીધો, જૂઠ, આ કુંવરી જિનમતમાં ચતુર છે, માટે
 એને અકાર્ય કરવું અસંચલિત છે, તે હતાં વિષયવિકાર કેવો બલવાન છે, કે જેણે એને પણ જૂલાવી
 નાહી ? માટે રે રે દેવ ! આ સંસારમાં નહીં સંજેવે એવાં નાટક થાય છે ! ॥ ૬ ॥ ॥ એણી પરે

બેલહી, અનુસારેં નિજ વાલ ॥ આગલ નર દીગો અવર, યૌવન રૂપ રસાલ ॥ ૫ ॥
 કુલસ્વંપણ એ કુંવરી, કાં દીધી કિરતાર ॥ જિણે કુઠી વર પરહરી, અવર કિયો જર
 તાર ॥ ૬ ॥ વજ પમો મુજ કૂલને, ધિકધિક મુઝ અવતાર ॥ રૂપસુંદરી ફણિપરેં ઘણું,
 જડન કરે તેણિ વાર ॥ ૭ ॥ રોતી દીઠી હુઃખ જરેં, મયણાયેં નિજમાય ॥ તવ આવી
 જતાવહી, લાગી જનનીપાય ॥ ૮ ॥ હર્ષતણે સ્થાનક તુમેં, કાંહુઃખ આણો માય ॥

ચિંતવતી હુઃખના સમૂહેં જરી થકી રૂપસુંદરી તે વલતે દયામણે સ્વરેં ઘણુંજ રુદન કરતી થકી ચિંતેવે
 છે કે, ધિકાર તે ધિકાર છે મહારા અવતારને ! કે આ અકાર્યની કરનાર કુંવરી મહારા કૂલને વિષે
 આવી જપની ? માટે મહારી કૂલની ઉપર વજ પમો ॥ ૭ ॥ ॥ એમ હુઃખ જરેં રોતી એહી પોતાની
 માતાને મયણાસુંદરીયેં દીઠી. તેવાં માતાનો અનિપ્રાય જાણતીથકી જતાવહી માતા પાસેં આવી
 પમે લાગીને વિકસ્વર વદન કહે છે ॥ ૮ ॥ ॥ કે હે માતાજી ! આ હર્ષને સ્થાનકેં તમે
 હુઃખ કેમ આણો છો ? આપણં તો હુઃખ અને દૌર્જાગ્ય સર્વ શ્રોજિનધર્મના પસાયથી દૂર

ગયાં ॥ ૧૯ ॥ (જેણ કેળ) જે માટેં સંસારની કથા વાત્તા કરવા સંબંધી (નિસિહી કેળ) નૈષે
ધિકી કરીને જિણધરમાંહે આવ્યાં હૈયેં, તેથી ઇહાં સંસારની કથા કરતાં થકાં આશાતના લાગે, નિસિ
હીનો જંગ થાય ॥ ૧૯ ॥ ॥ તો હમણાં જે સ્થાનકેં અમેં રહીયેં હૈયેં, તે (આવાસ કેળ) ઘરમાંહે
માતાજી ! તમેં આવો- તિહાં સર્વ વાત સાંજલજો, જેથી તમારા હૈયાને વિષે જહ્વાસ થશે ॥ ૨૦ ॥ પછી
જિહાં મયણા રહે છે, તિહાં તે ચારે ચતુર સુજાણ મલીને આવી બેઠાં, જે દિવસે સ્વજનોનો મેલા
વડો થાય, તે દિવસ ધન્ય (સુવિહાણ કેળ) ઝણું વહાણું જાણવું ॥ ૨૧ ॥ ॥ તિહાં

હુઃલ દોહગ દૂરેં ગયાં, શ્રીજિનધર્મપસાય ॥ ૧૯ ॥ નિસિહી કરિને આવિયાં, જિણ
હરમાંહે જેણ ॥ કરતાં કથા સંસારની, આશાતન દોયે તેણ ॥ ૨૦ ॥ હવણાં રહિયેં
હે જિહાં, આવો તિણે આવાસ ॥ વાત સયલ સુણજો તિહાં, દોશે હિયેં જહ્વાસ ॥ ૨૧ ॥
તિહાં આવી બેઠાં મલી, ચારે ચતુર સુજાણ ॥ જે દિન સ્વજન મિલાવમો, ધન તે દિન
સુવિહાણ ॥ ૨૨ ॥ મયણાના મુલથી સુણી, સઘલો તે અવદાત ॥ રૂપસુંદરી સુપ્રસન્ન
થઈ, હિયેં હર્ષ ન માત ॥ ૨૩ ॥ ઢાલ નવમી ॥ અર્ધ મંમિત ગોરી નાગિલા રે ॥ ૨૪ ॥
દેશી ॥ વર વહુ બેહુ સાસૂ મલી રે, કરે વેવાહણ વાત રે ॥ કમલા રૂપાને કહે રે,

મયણાસુંદરીના મુલથકી તે સર્વ (અવદાત કેળ) સંબંધ સાંજલીને રૂપસુંદરી ઘણું સુપ્રસન્ન થઈ,
તેના હૈયાને વિષે હર્ષ સમાતો નથી ॥ ૨૩ ॥ ॥ હવે વર તથા વહૂ એ બેહુની સાસુને મલી ઝણે
વેવાણો માંદોમાંહે વાતો કરે છે, તેવારેં કમલપ્રજા જે શ્રીપાલની માતા તે રૂપસુંદરીને કહે છે કે.
(વિખ્યાત કેળ) પ્રસિદ્ધિ પામેલા એવા તમારા કુલને ધન્ય છે, કવીશ્વર કહે છે કે હે જગ્યો ! તમેં
જૂઝું કે, પુણ્યની ગતિ કેવી અગમ્ય છે ? પુણ્યેં કરી મનોવાઙિત કાર્ય સર્વ સિદ્ધ થાય તથા રોગાદિ

सर्व प्रकारनां दुःख ते पलायन करो दूर जतां रहे, माटे पुण्यनी गतिनी ज्ञानी विना बोजाने गम
 पड़े नहीं ॥ १ ॥ ॥ वहुयें अमारा कुलनो उछार करयो, अमने श्रीजिनधर्म (बूज्यो के०) शीखव्यो—
 पमाड्यो, अने अमें दुःखरूप समुद्रमां पढ्यां हतां तेमांथी पार उताख्यां, महारो पुत्र नीरोगी थयो
 ते एना प्रजावथी थयो, ए सर्व अमारी वहुयें अमारा उपर उपकार करयो, ए तमारी पुत्रीनो प्रजाव
 चिंतामणि रत्न सरखो ठे, माटे धन्य ठे तमने ! जे तमारी कुलमां आवुं स्त्रीरत्न उत्पन्न थयुं ॥ यतः
 ॥ कार्ये दासी रतौ रंजा, नोजने जननीसमा ॥ विपत्तौ बुद्धिदात्री च, सा नार्यो नृवि दुर्लभा ॥ १ ॥
 ॥ धन तुम कुल विख्यात रे ॥ जूँ अगमगति पुण्यनी रे ॥ पुण्यें बंझित आय रे ॥
 सवि दुःख दूर पलाय रे ॥ २ ॥ जूँ अगमगति पुण्यनी रे ॥ ए आंकणी ॥ वहुयें अ
 म कुल उदखुं रे, कीधो अम उपगार रे ॥ अमने जिनधर्म बूज्यो रे, कृतारच्यां
 दुःख पार रे ॥ जूँ ॥ ३ ॥ सई जिस दोरा प्रतें रे, आणे कसीदे ठाम रे ॥ तिम वहुयें
 मुज पुत्रनी रे, घणी वधारी जाम रे ॥ जूँ ॥ ३ ॥ रूपां कहे नान्ये लह्यो रे, अमें
 जमाई एह रे ॥ रयणचिंतामणि सारीखो रे, सुंदर तनु ससनेह रे ॥ जूँ ॥ ४ ॥
 सुणवा अम इहा घणी रे, एहनां कुल घर वंश रे ॥ प्रेमें तेह प्रकाशीयें रे, जिम
 इति ॥ १ ॥ ॥ जेम सोइ दोराने कसीदाना नरतमां ठेकाणे आणे, तेम वहुयें पण महारा पुत्रनी आ
 नरु अने शोचा घणी वधारी ने अमने ठेकाणे आण्यां ॥ ३ ॥ ॥ एवुं सांजलीने रूपसुंदरी कहेवा
 क्षात्री के चिंतामणि रत्न सरखो प्रजाव ठे जेनो अने वली ससनेह एवुं सुंदर ठे (तनु के०) शरीर
 जेमुं पत्ता आ जमाइने अमें पण नाथयोगें पाम्या ठेयें ॥ यतः ॥ शर्वरीदीपकश्रंद्रः, प्रजातदीपको
 रविः ॥ त्रिलोकीदीपको धर्मः, सुपुत्रः कुलदीपकः ॥ १ ॥ इति ॥ ४ ॥ ॥ तो हवे एनां कुल,

घर अने वंश संबंधी कथा सांजलवानી अमोने घणी छ्हा रहे ठे, माटे ते तमें प्रेमें करी प्रकाशो,
 के जेम अमारो (हंस के०) आत्मा ते (हीसे के०) प्रसन्न थाय ॥ ५ ॥ ॥ ते सांचली कमल
 प्रजा जे श्रीपालनी माता ते रूपसुंदरीने कहे ठे के, हे वेवाण ! तमें सांचलो ! (अनोपम के०)
 छपमा रहित एवो अंग नामा देश, तेने विषे जेमां पापनो रंचमात्र प्रवेश नथी एही (जली के०)
 रूडी चंपा नामें नगरी ठे ॥ ६ ॥ ॥ ते नगरीनो राजा ते राजा संबंधी जे गुण तेणें करीने
 (अन्निराम के०) मनोहर एवो अने सिंहथकी रथ जोफतां एटले रथमां सिंहने जोफतां जे नाम
 हीसे अम हंस रे ॥ जूड० ॥ ५ ॥ कहे कमला रूपां सुणो रे, अंग अनोपम देश रे ॥
 तिहां चंपा नगरी जली रे, जिहां नाहिं पाप प्रवेश रे ॥ जूड० ॥ ६ ॥ तेह नगरीनो
 राजियो रे, राजा गुण अन्निराम रे ॥ सिंहथकी रथ जोफिये रे, प्रगट हुवे तस नाम
 रे ॥ जूड० ॥ ७ ॥ राणी तस कमलप्रजा रे, अंग धरे गुण सेण रे ॥ कौकणदेश
 नरिंदनी रे, जे सुणियें लघु बहेन रे ॥ जूड० ॥ ७ ॥ राजा मन चिंता घणी रे, पुत्र नहीं
 अम कोय रे ॥ राणी पण आरति करे रे, निशिदिन कूरे दोय रे ॥ जूड० ॥ ८ ॥
 थाय, ते नामें करी राजानुं नाम प्रगट थाय, एटले शत्रुरूप हाथीयोने सिंह समान एवो सिंहरथ
 नामें राजा जाणवो ॥ ९ ॥ ॥ हवे ते राजानी स्त्री, अंगने विषे गुणेनी श्रेणीने धरनारी अथवा
 पाठांतें अंगने विषे गुणेनी सेनाने धारण करनारी एवी कमलप्रजानामें राणी ठे, ते कौकण
 राजानी (लघु के०) न्हानी बहेन (सुणियें के०) जाणियें ॥ ९ ॥ ॥ ते राजा घणा वर्ष अप्पु
 त्रीयो रहेवाथी निरंतर तेना मनसां बणी चिंता रहेती हती, जे अमारे कोइ पुत्र नथी तेमज राणी
 पण पुत्रने माटे (आरति ५०) दुःख करया करे, एम ते बेहु जण रात्रि दिवस कूरतां रहे ठे.

यतः ॥ एकेन वनवृक्षेण, पुष्पितेन सुगंधिना ॥ वासितं तद्वनं सर्वं, सुपुत्रेण कुलं यथा ॥ १ ७ यस्य
 पुत्रो न विद्वांश्च, न शूरो न च पंक्तिः ॥ अंधकारः कुले तस्य, नष्टचंद्रव शर्वरी ॥ १८ ॥ ॥ चोशठ
 दीवा जो वसे ॥ अपुत्रस्य गृहं शून्यं ॥ अपुत्रस्य गतिर्नोस्ति ॥ ए सर्व काव्य, उदाहरणमां कहेवां
 तथा ॥ विना स्तनं यथा गेहं, यथा देहं विनात्मता ॥ यथा तरुविना मूलं, तथा पुत्रं विना कुलम्
 ॥ ३ ॥ इति ॥ ए ॥ ॥ पत्नी देव, देहरानी मानताउं करतां इहतां पूठतां थकां (यथा के ०) जे प्रकारे
 विद्या जे ठे, ते जेम विवेकने जणे ठे. एटले विद्याथकी जेम विवेक प्रगटे ठे, तेम राणी थकी पुत्र
 प्रगट्यो. एटले एक पुत्र राणीयें जन्म्यो ॥ १० ॥ ॥ तेथी नगरनां लोक सर्व हर्षित थयां.
 देव देहरमां मानता रे, इहतां पूठतां एकरे ॥ राणी सुत जनम्यो यथा रे, विद्या जणे
 विवेक रे ॥ जूजे ० ॥ १० ॥ नगर लोकसविहरथियां रे, घर घर तोरण त्राट रे ॥ आवे
 घखुं वधामणां रे, शणगाख्यां घर हाट रे ॥ जूजे ० ॥ ११ ॥ राजा मन ऊलट घणे रे,
 दान दीये लख केन्ही रे ॥ वैरी पण संतोषिया रे, वंदीखाना बोमी रे ॥ जूजे ० ॥ १२ ॥
 धवल मंगल दीये सुंदरी रे, वजे डोल निसाण रे ॥ नाटक होवे नव नवां रे, महो
 घोघर तोरणने लेन्ही ताट कही बांध्यां, घणां वधामणां आववा लाग्यां. घर, हाट, डुकान सर्व
 शणगाख्यां ॥ ११ ॥ ॥ राजा मननी घणीज उलटें करीने लाखो करोमोनुं दान दीये ठे. जे वैरी
 हुता तेने पण दान आपी संतोषित कखा, वंदीखानामां पडेला गुनेगारोने बंदिखानेथी ठोडी
 मूक्या ॥ यतः ॥ आनंदाश्रूणि रोमांचो, बहुमानः प्रियं वचः ॥ किंचानुमोदना पात्र, दानचूषण
 पंचकं ॥ १ ॥ इति ॥ १२ ॥ ॥ तेवोरें सुंदरी जे सौभाग्यनती स्त्रीयो ते धवल मंगल गीत
 गाय ठे, डोल, निशान, वागी रखां ठे, नवां नवां नाटक थाय ठे. ए रीतें अधिक मंजाणे

महोदो महोत्सव करे ठे ॥ यतः ॥ विवाहे पुण्यकार्यौदौ, मंगलं सधवाः स्त्रियः ॥ विधवा गर्हिता लोकं,
 प्राप्नुवन्ति पराजवम् ॥ १ ॥ इति ॥ १३ ॥ ॥ पढी वारमे दिवसें झाति, सज्जन, सर्वने नोतरीने,
 तेमने पट्स् पाक जोजन निपजाव्यां, तेमां पक्वान्न कराव्यां तेनो तो पारज नथी, वली
 (शालि के०) लापसा, (सुरहां के०) सारां ढाल तथा घृत अने शाक, ए सर्व निपजावीने
 जमाड्यां ॥ १४ ॥ ॥ वली आन्नुषण तथा वखनी पहेरामणी करी, उपर श्रीफल, फूल, पान, सो
 पारो आपो, केशरनां तिलक करी, वखें बांटणां कीधां. तथा चूआ अने चंदनैं करी रंगरोल करी
 तसवअधिक मंमाण रे ॥ जूजे० ॥ १३ ॥ न्याति सजन सह नोतखांरे, जोजन षट रस
 पाक रे ॥ पार नहीं पकवान्नो रे, शालि सुरहां घृत शाक रे ॥ जूजे० ॥ १४ ॥ ऋष
 ए अंबर पहेरामणी रे, श्रीफल कुसुम तंबोल रे ॥ केशर तिलक वली बांटणां रे,
 चंदन चूआ रंगरोल रे ॥ जूजे० ॥ १५ ॥ राजरमणी अम पालशे रे, पुण्यें लह्यो ए
 बाल रे ॥ सजन अूआ मलि तेहनूं रे, नाम ठव्युं श्रीपाल रे ॥ जूजे० ॥ १६ ॥ रास
 रूमो श्रीपालनो रे, तेहनी नवमी ढाल रे ॥ विनय कहे ओता घरे रे, होजो मंगल
 माल रे ॥ जूजे० ॥ १७ ॥ दोहा ॥ पांच वरसनो जब हुवो, ते कुंवर श्रीपाल ॥ ताम शू
 ने घणां खुशी करथां ॥ १५ ॥ ॥ हवे आ पुत्र, अमें पुण्यें करी पाम्या हैयें अने अमो अनाथनो राज्य
 रूप जे (रमणी के०) स्त्री अथवा लक्ष्मी ठे तेनुं ए पालन करशे माटे सज्जन तथा (चूआ के०) फइ ते
 मलीने बालकनुं 'श्रीपाल' एवुं नाम स्थाप्युं ॥ १६ ॥ ॥ ए श्रीपाल राजानो रूडो रास तेनी नवमी ढाल
 पूर्ण थइ, श्रीविनयविजय कहे ठे के ओता जनो ने घर मांगलिकनो माला होजो ॥ १७ ॥ ॥ ते श्रीपाल
 कुंवर जेवरें पांच वर्षनो थयो, तेवरें ते कुंवरनो पिता शूलना रोगें करी काढ धर्म पाम्यो, एवले मरण

पाम्यो ॥१॥ ॥ तेना दुःखथी माथुं कूटतां, हेयुं पीटतां थकां परिवारनां सर्व लोक रुदन करे ठे. वली
 कहे ते के हे स्वामी ! तमें अमारा उपरथी माया तजी तो हवे अमारी सार संजाल कोण करशे ? ॥
 सुख गयुं जेने सासरे, पांयर टलीयुं मान ॥ कंतविहूणी कामिनी, जिहां जाये तिहां रान ॥२॥ इति
 ॥२॥ ॥ जे विदेश एटले परदेश गया होय ते बाढ्हा कोइक वार (बाहुमे के०) मले, पण ए वाटे
 जेने बोलावी आव्या, ते बीजी वार मले नहीं ॥ ३ ॥ ॥ हे हृदय ! अमनैं हेजें करी सहित हसीने
 एक क्षणवारमां केटलोएक वखत बोलावता एवा (सजन के०) बहाला, ते आज सामी नजर

ल रेगें करी, पिता पहेतो काल ॥ २ ॥ शिर कूटे पीटे हियुं, रुवे सकल परिवार ॥
 स्वामी तें माया तजी, कुण करशे अम सार ॥ २ ॥ गया विदेशें बाहुमे, बाढ्हा को
 इक वार ॥ इण बाटें बोलाविद्या, न मले बीजी वार ॥ ३ ॥ हेजें हसि बोलावता,
 जे क्षणमां केइ वार ॥ नजर न मंमे ते सजन, फूट न हिया गमार ॥ ४ ॥ नेह न आ
 एयो आहरो, पुत्र न आप्यो पाट ॥ एक्की उतावल करी, शुं चाट्या इण वाट ॥ ५ ॥

पण मांरुना नथी. ते माटें दे मारा गमार हैथडा ! तूं फाटीने चे जाग केम थतुं नथी ? ॥ यतः ॥ केहशुं
 कीजें वत्तडी, केहनुं कीजें कठ ॥ जेहवा सज्जन बीड्ड्या, तेहवा नावे हछ ॥ १ ॥ हुं कुमलाणी
 कंत विण. जिम जल विहूणी बेल ॥ वणजारानी आग ज्युं, गयो धखंती मेल ॥ २ ॥ वात्तमोया
 मंदिर रथा, ऊरुण लागी खेह ॥ हैयडे वादल पूरीयां, नयणें वूठा मेह ॥ ३ ॥ वोसारथा नहिं बी
 सेर, संजारया न समाय ॥ बालम तणा सेनेहडा, हियडे बलगा जाय ॥ ४ ॥ इति ॥ ४ ॥ वली हे
 स्वामी ! तमें मद्दारा उपर स्नेह आएयो नहीं, ते तो रछुं, परंतु पुत्रने तमारे पाट एटले तखतें पण वे
 साज्यो नहीं ! एटली वधी उतावल करीने (वाट के०) ए मार्गे शुं चाट्या ? ॥ यतः ॥ में जा

ધાસ્તીને લીધે સરલ માર્ગ મૂકીને ઉજ્જહ જંગલમાં જિહાં વિષમ માર્ગ છે, તે રસ્તે ચાલવા માંડ્યું ॥૭॥
 (જાસ કે૦) જે માર્ગમાં (જડો કે૦) જડું, (જમ્ કે૦) જોથાં અને જાંઘરાં ઘણાં પડ્યાં છે. વલી
 ચાલવાનાં જાડ, (જાલર કે૦) પથરા કાંકરા તથા (ચોહ કે) ચામા પડ્યા છે. વલી જે માર્ગમાં
 ફણીના ધરનાર અને જેના મસ્તકને વિષે મણિ રહેલા છે, તેવા સર્પ ઘણા અહીં તહીં પ્રમણ કરી
 રહ્યા છે. તેમજ અજગર, ઉંદર, અને ગોહ નામના જનાવર ઘણાં વિચરી રહ્યાં છે ॥૮॥ ॥ એવી ઘોર
 અંધારી રાત્રિયેં ઉજ્જહ માર્ગે ચાલતાં અવલા જે સ્ત્રી, તે રહવને છે અને તેના પગમાં કાંકરા ચૂંચી
 જાય છે, તેને યોગેં પગમાંથી લોહીની ધારા ઝરે છે ॥ ૯ ॥ ॥ વલી જે માર્ગમાં (વાઠ કે૦) વઠ
 હાં છે વેડ ॥ દેખો ॥ ૭ ॥ જાસ જમ્ જમ્ જાંઘરાં રે, ચાલર ખાલર ચોહ ॥ ૫
 ણિધર મણિધર જિહાં ફરે રે, અજગર ઉંદર ગોહ ॥ દેખો ॥ ૮ ॥ ઝૂઝમ અવલા
 રમવમે રે, રયણી ધોર અંધાર ॥ ચરણે ચૂંચે કાંકરા રે, વહે લોહીની ધાર ॥ દેખો ॥
 ॥૯॥ વારુ વાઘ ને વરધડાં રે, સોર કરે શીયાલ ॥ ચોર ચરમ ને ચીતરા રે, દિયે
 જફલતી ફાલ ॥ દેખો ॥ ૧૦ ॥ ઘૂ ઘૂ ઘૂ ઘૂઝમ કરે રે, વાનર પાંદે હીક ॥ ચલ
 હલ પરવતથી પને રે, નદી નીઝરણા નીક ॥ દેખો ॥ ૧૧ ॥ બલિયું બેહુનું આઝ
 વાઘ અને (વરધમાં કે૦) વરાલ તથા શીયાલીયાં તે સોર બકોર કરે છે. તથા ચોર અને (ચરહ
 કે૦) હલ, ચોર ફાસોગરા અથવા નૂત તથા ચીતરા જનાવર તો હલતા થકા મહોટીફાલો મારી
 રહ્યા છે ॥ ૧૦ ॥ તથા ઘૂમ પક્કી તે ઘૂ ઘૂ ઘૂ એવો ચયંકર શબ્દ કરી રહ્યા છે, અને વાનરા
 (હીક કે૦) ચીસો ગાડી રહ્યા છે, તથા પર્વત ઉપરથી ચલહલાટ શબ્દ કરતી નદીના પાણીના
 નીઝરણાની (નીક કે૦) ધારાડે પર્વત ઉપરથી નીચે આવો પને છે ॥ ૧૧ ॥ ॥ પણ માતા તથા
 પુત્ર એ વેદનું આયુષ્ય બલવાન છે, તથા એક સત્ય અને બોજું શીલ એ બે જાણનો રાણીને સંઘાત

एटले सयवारी ठे, चली कुंअरनो वखत महोटो बलवान् ठे, तेथी कोइ तेमने उपघात करतुं नथी ॥ १२ ॥
 अरे ! जे राणी, रत्ननी हिंसोलाखाटें हींचती हती, अने सोनाना पसंग उपर शयन करती हती,
 तेने माथे आबी बेला आबी पडी, माटें दैव जे कर्म, तेनुं शिर जे मस्तक, तेनी उपर (दाट के०)
 धूल पमो, एटले ए कर्मना माथा उपर धूल पडो, जे आबी रीतें प्राणीने दुःखी करे ठे ॥ यतः ॥
 कर्म पले कलंक्यो चंद, मरण लह्यो जालोडे मुकुंद ॥ कर्म नाबी कुल नवे नंद, नीच वहे राजा हरि
 नंद ॥ १ ॥ राजा कुलवधुर्विप्रा, नियोगी मंत्रिणस्तथा ॥ स्थानत्रया न शोचते, दंताः केशा नखा

खुं रे, सत्य शियल संघात ॥ वखत बली कुंवर बमो रे, तिणे न करे कोइ घात ॥
 देखो ॥ १७ ॥ रयणहिंमोले हींचती रे, सूती सोवन खाट ॥ तस शिर इम बेला
 पमी रे, पमो दैव शिर दाट ॥ देखो ॥ १३ ॥ रन्वफतां रयाणी गई रे, चढी पंथ
 शिर शुद्ध ॥ तव बालक जूख्यो अयो रे, मागे साकर दूध ॥ देखो ॥ १४ ॥ तव
 रोती राणी कहे रे, दूध रखां वत्स दूर ॥ जो लहीयें हवे कूकशा रे, तो लह्यां
 कूर कपूर ॥ देखो ॥ १५ ॥ हवे जातां मागें मली रे, एक कुष्टीनी फोज ॥ रोगी

नराः ॥ २ ॥ पूर्गीफलानि पत्राणि, राजहंसास्तुरंगमाः ॥ स्थानत्रयास्तु शोचते, सिंहाः सत्पुरुषा
 गजाः ॥ ३ ॥ १३ ॥ ए रीतें रडवडतां थकां रात्रि व्यतिक्रमी, अने प्रजातें शुद्धमार्गे चमी, तेवारे
 बालक जूख्यो अयो, तेणें दूध अने साकर खावा सारु मांग्यां ॥ यतः ॥ वासुदेवजरा कष्टम्, कष्टं
 धनविपर्ययः ॥ वैधव्यं च महाकष्टं, कष्टात्कष्टतरी दुधा ॥ १ ॥ इति ॥ १४ ॥ तेने राणी रुदन
 करती यकी कहेवा लागी के हे वत्स ! दूध अने साकर तो दूर रखां, पण जो हवे आपणने कूकशा
 खावाने मले, तो पण जाणीयें जे आपणने कूर कपूरनां जोजन मदयां ? ॥ १५ ॥ ॥ हवे आगल मार्गे

जातां थकां एक कुष्टी एटले कोढीयानी फोज मली, ते रोगी सर्व सातशें जण एकठा मद्यह मोड
 करता थका (हिंडे के०) फरे ठे ॥ १६ ॥ ॥ ते कुष्टीये मुजने पूठया पठी में पण महारी सर्व
 वात तेमने संनलावी, तेवारें वलतुं कोढीयाउये एम कहुं के, हे मानाजी ! तमें आरति म करो,
 एटले चिंता न करो ॥ १७ ॥ ॥ हवे तमें तमारा मनमां आराम राखीने अमारें शरणे आवी
 रहो. ए अमो सर्व जनोमांथी कोइ एक पण जिहां सुधी जीवतो हशे, तिहां सुधी तमाकं
 कोइ नाम लेशे नहीं ॥ १८ ॥ ॥ एम कह्नीने ते कोढीयाउये तेमने एक (वेसर के०) खच्चर

मलिया सातशें रे, हींने करता मोज ॥ देखो ॥ २६ ॥ कुष्टीयें पूठया पठी रे,
 सयल सुणावी वात ॥ वलतुं कुष्टी इम कहे रे, आरति म करो मात ॥ देखो ॥
 ॥ २७ ॥ आवी अम शरणें हवे रे, मन राखो आराम ॥ एकोई अम जीवतां रे,
 कोइ न ले तुम नाम ॥ देखो ॥ २८ ॥ वेसर आपी बेसवा रे, ढांकी सघजुं अंग
 ॥ बालक राखी सोममां रे, बेठी थई खमंग ॥ देखो ॥ २९ ॥ एहवे आव्या
 शोधता रे, बैरीना असवार ॥ कोइ स्त्री दीठी इहां रे, पूठे वारो वार ॥ देखो ॥
 ॥ ३० ॥ ॥ कोइ इहां आव्युं नथी रे, जूठ म ऊंखो आल ॥ वचन न मानो अम

बेसवा माटे आव्युं. पठी ते राणी पण पोताना बालकनुं सर्व अंग ढांकी तेने पोतानी सोडमां
 राखी (खमंग के०) खमंग सावधान थइने खच्चर उपर बेठी ॥ ३१ ॥ एहवा अवसरें ज
 तेमने शोधवाने माटें बैरीना असवार त्यां आवी पढोता. ते कोढीयाउने वारंवार पूठे वे के,
 कोइ स्त्रीने जातो थकी तमें इहां दीठी ? ॥ ३० ॥ ॥ तेने कोढीयाउे कहेवा लाग्या जे इहां
 तो कोइ पण आव्युं नथी. तमें जूतुं आल (म ऊंखो के०) म बोलो. अने जो अमारुं वचन

न मानो, तो तमें तमारी नजर निहालीने जुड़ ॥ २१ ॥ ॥ पण एटलुं ठे के जो तमें अमारा
समूहमां आवीन जोशो, तो तमारा अंगमां पण असाध्य रोग लागी जशे, तेथी तमें पण अमारा
जेवा यशो. मृत्यु सांचलीने रखेने ए (विराध के०) रोगनो व्याधि आपणा अंगें आवी वलगे ! एम
विचारीने ते वापडा वीहिता यका तिहांथी नाशी गया ॥ २२ ॥ ॥ हवे कुष्टीयोनी संगतिषकी
पुत्रने अंगें पण (जंवर के०) कोढ रोग थयो. इहां जंवर रोग ते जेम जंवरनुं जारु तेमां जंवर नांम
गांवा जेवां फल थाय ठे, ते फल जेवरें पाके, तेवरें पोतानी मेले फाटीने तेमांथी पर पाच जेवो
तणुं रे, नयणें जूळ निहाल ॥ देखो० ॥ २३ ॥ जो जोशो तो लागशे रे, अंगें
रोग असाध्य ॥ नाटा वीहिता वापडा रे, विलगे रखे विराध ॥ देखो० ॥ २४ ॥
कुष्टीसंगनथी थयो रे, सुतने जंवर रोग ॥ मामी मन चिंता घली रे, कठिन कर
मना जोग ॥ देखो० ॥ २५ ॥ पुत्र प्रलावी तेहने रे, माता चालि विदेश ॥ वैद्य ले
सम जोवा जणी रे, सहेती घणा किलेश ॥ देखो० ॥ २६ ॥ ज्ञानीने वचनें करी
रे, सयल फली मुळ आश ॥ तेहज हुं कमलप्रभा रे, आ बेठी तुम पास ॥
रस निकले ठे, ते जंवराना फलनो परें रोग करी शरीर फाटलुं होय तेमांथी पर पाच निकले तेने
जंवर रोग कहियं. ते रोग देखीने माताना मनमांहे वली घणीज चिंता थइ पकी अने विचारवा लागी
के मद्दारा कर्मना जोग महा कठिन ठे ॥ यतः ॥ चिंतया नश्यते रूपं, चिंतया नश्यते बलं ॥ चिंतया
नश्यते ज्ञानं. व्याधिर्नवति चिंतया ॥ १ ॥ एम विचारी ॥ २७ ॥ ॥ पोतानो पुत्र, ते कोढीयाउने
(नलावी के०) सोंपीने वैद्य, औपध जोवाने अर्थ माता, घणा क्लेशने सहनकरती (विदेश के०)
परदेशे चाली ॥ २८ ॥ ॥ आगल मागें जातां ज्ञानी गुरु मख्या तेमना वचनें करीने महारी सर्व

આશા ફલી. તેહજ હું કમલપ્રજા, આ તમારી પાસેં વેઠી હું ॥ ૧૫ ॥ ॥ આ ઉત્તમ રૂઢો શ્રીપા
લરાજાનો રાસ, તેની એ દશમી ઢાલ કહી. શ્રીવિનયવિજય ઉપાધ્યાયજી કહે છે કે, પુણ્યે કરીને
સર્વ પ્રકારનાં ડુઃખ વિસરાલ થાય ॥ યતઃ ॥ અન્નપાનં ચ વસ્ત્રં ચ, આલયઃ શયનાસનં ॥ શુશ્રૂષા વં
દનં તુષ્ટિઃ, પુણ્યં નવવિધં સ્મૃતં ॥ ૧ ॥ इति ॥ ૧૬ ॥ ॥ હવે રૂપસુંદરી પોતાના જમાડનો (વિમલ
કે०) નિર્મલ પવિત્ર વંશ તેને કાને સાંચલીને હૈડાને વિષે હર્ષે કરી ગહગહાટ થઈ થકી એટલે
હર્ષનો ઉત્તરો આવ્યો, તેવારેં ઇણ પરેં એટલે આગલ કહેશે તે રીતેં પ્રશંસા કરતી હવી ॥ ૧ ॥

દેખો ॥ ૧૫ ॥ રાસ રૂઢો શ્રીપાલનો રે, તેહની દશમી ઢાલ ॥ વિનય કહે પુણ્યે
કરી રે, ડુઃખ આયે વિસરાલ ॥ દેખો ॥ ૧૬ ॥ ॥ દોહા ॥ રૂપસુંદરી શ્રવણેં સુણી,
વિમલ જમાડિવંશ ॥ હર્ષેં હિયમેં ગહ ગહી, ઇણ પરેં કરે પ્રશંસ ॥ ૧ ॥ વલ્લભ
વંત મયણા સમી, નારી ન કો સંસાર ॥ જિણેં બેહૂ કુલ ઉઢર્યાં, સતી શિરોમણી
સાર ॥ ૨ ॥ વર પણ પુણ્યેં પામિયો, નરપતિ નિર્મલવંશ ॥ પુત્ર સિંહરથ રાયનો,
દ્વનિયકુલ અવતંસ ॥ ૩ ॥ રૂપસુંદરી રંગેં જઈ, વાત સુણાવી સોય ॥ નિજબંધવ

વલ્લભવંત એટલે મહોટા વલ્લભવાલી જાગ્યવંત તે આ મયણા સુંદરી સમાન બોજી કોઈ સ્ત્રી સંસારમાં
નથી, જેણે માવિતર તથા શ્વશુર મલી બેહુ કુલનો ઉઢાર કલ્યો. માટેં એ સર્વ સતીયોમાંહે સારચૂત
શિરોમણિરૂપ છે ॥ ૨ ॥ ॥ એ એના પુણ્યેં કરીને (વર કે०) જતાર પણ નરપતિ જે રાજાડનો
નિર્મલવંશ, તેને વિષે (અવતંસ કે०) મુકુટસમાન એવો પ્રગટ દ્વનિયકુલનો સિંહરથ નામે રાજા
તેના પુત્ર પ્રત્યેં પામી, અથવા દ્વનિયકુલને વિષે (અવતંસ કે०) મુકુટ સમાન એવો સિંહરથ નામે
જે રાજા, તેના પુત્રપ્રત્યે પામી ॥ ૩ ॥ ॥ એ પ્રમાણેં રૂપસુંદરી રાણીયેં (રંગેં કે०) હર્ષેં કરીને આનંદ

सहित धर जइ ते वात पोताना जाइ पुण्यपालने संचलावी. तेवारे ते पण घणोज हर्षवंत थयो ॥४॥
 पत्नी चार ते अंग जेनां, एवी चार प्रकारनी सेना सज्ज करी साथें (सबल के०) घणो परिवार ल
 इने, तेजवंता एवा (तुरिय के०) दोमाउने नचावता एवा अने अबल वेशना पहेरनारा एटले
 घणोज सुंदर ठे वेश जेमनो एवा असवारोने साथें तेमीने ॥५॥ ॥ र्हें जडाव ऊलकता
 एवां घणां (सूरियापान के०) सूर्यमुखां धखां ठे, तथा ढोल नगरानो गडगडाट थते थके, वली
 पुण्यपालनं, ते पण हर्षित होय ॥ ४ ॥ चतुरंगी सेना सजी, साथे सबल परिवार
 र ॥ तेजी तुरिय नचावता, अबल वेष असवार ॥ ५ ॥ रतनजम्बित ऊलकें घणां,
 थरयां सूरिया पान ॥ ढोल नगरां गरुगर्भ, नेजा फुरे निशान ॥ ६ ॥ जाणेजी वर
 जिह्वां बसे, तिहां आव्या ततकाल ॥ निजमंदिर पधराववा, पुण्यवंत पुण्यपाल ॥
 ॥ ७ ॥ ढाल अगीयारमी ॥ राय कहे राणी प्रतें ॥ सुण कामिनी ॥ ए देशी ॥ आवो
 जमाई प्राहुणा ॥ जयवंता जी ॥ अम धर करो पवित्र ॥ गुणवंता जी ॥ सहने अच
 रिज ऊपजे ॥ जयवंता जी ॥ सुणतां तुम्ह चरित्र ॥ गुणवंता जी ॥ १ ॥ गज बेसा
 री उल्सवें ॥ जय० ॥ पधराव्या निजगेह ॥ गुण० ॥ माजलससरो पूरवें ॥ जय० ॥
 जेनां निशानो फरकी रहेलां ठे ॥ ६ ॥ एवा आडंबर सहित ज्यां पोतानी जाणेजी अने वली
 तेनो (वर के०) जर्तार बसे ठे, रहे ठे, तिहां तत्काल तेहज वखतें पोताना मंदिरें तेनी जवाने
 माटें, पुण्यवंत एवो पुण्यपाल नामें राजा आव्यो ॥ ७ ॥ ॥ अने श्रीपालने कहेवा लाग्यो के हे
 परोणा जमाइ ! तमें जयवंता ठो, माटें आवीने अमारुं धर पवित्र करो, हे गुणवंता जमाइ ! तमारुं
 चरित्र संचलतां थकां सर्वलोकने अचरिज उपजे ठे ॥ १ ॥ ॥ एम कही श्रीपालने हाथी उपर

ઘેસાડીને મહોટા ઉત્સવેં કરી મામા સસરાથેં પોતાને ઘેર પધરાવ્યા. તિહાં સ્નેહ ધરીને (જલા કે)
 રૂઢા ઉત્તમ પ્રકારના યોગ તેને પૂરવા લાગ્યો હે ॥ ૨ ॥ ॥ હવે એક દિવસેં મયણાસુંદરી અને
 શ્રીપાલ કુમર, વેહુ જાણ મલીને માલીયા ઉપર ગોંઘમાં બેઠાં હે, તિહાં નવ નવા હંદેં કરી માદલ જું
 ગલ અને તાલ વાજે હે ॥ ૩ ॥ ॥ તથા યેઙ્ઘેકાર કરીને નાટકોનાં પાત્ર નાચે હે, અને તે પાત્રો,
 (જરહ કે) સમૂહ ઇટલે નાટકના બત્રીશ ઝેદ તેણેં કરી સહિત જલા જાવેં કરો નાટક કરે હે,
 યોગ જલા ધરી નેહ ॥ ગુણ ૦ ॥ ૨ ॥ ફકદિન બેઠા માલીયે ॥ જય ૦ ॥ મયણા
 ને શ્રીપાલ ॥ ગુણ ૦ ॥ વાજે હંદે નવ નવે ॥ જય ૦ ॥ માદલ જુંગલ તાલ ॥ ગુણ ૦
 ॥ ૩ ॥ રાય રાણી રંગેં જુવે ॥ જય ૦ ॥ યેઙ્ઘેકાર નાચે પાત્ર ॥ ગુણ ૦ ॥ જરહ ઝેદ
 જાવેં જલા ॥ જય ૦ ॥ વાલે પરિ પરિ ગાત્ર ॥ ગુણ ૦ ॥ ૪ ॥ ઇણ અવસર રયવામી
 શ્રી ॥ જય ૦ ॥ પાળો વલિયો રાય ॥ ગુણ ૦ ॥ નૃત્ય સુણી કુત્રો રહ્યો ॥ જય ૦ ॥
 પ્રજાપાલ તિણ ઠાય ॥ ગુણ ૦ ॥ ૫ ॥ સુખ યોગવતાં સ્વર્ગનાં ॥ જય ૦ ॥ દીઠાં સ્ત્રી
 જરતાર ॥ ગુણ ૦ ॥ નયણેં લાગો નિરખવા ॥ જય ૦ ॥ ચિત્ત ચમક્યો તિણ વાર ॥
 ગુણ ૦ ॥ ૬ ॥ તતક્ષણ મયણા ડલખી ॥ જય ૦ ॥ મન ડપનો સંતાપ ॥ ગુણ ૦ ॥
 (પરિ પરિ કે) જુદી જુદી રીતેં પોતાનાં (ગાત્ર કે) શરીરને વાલે હે. એવી રીતનું નાટક થાય હે.
 તે રાજા અને રાણી વેહુ જાણ (રંગેં કે) હવેં કરી જુવે હે ॥ ૪ ॥ ॥ એવા અવસરને વિષે પ્રજાપાલ
 રાજા રયવામીશ્રી રમીને પાળો વલ્યો હે, તે પણ તે સ્થાનકેં (નૃત્ય કે) નાટકનો શબ્દ સાંજલીને
 ડાલો રહ્યો ॥ ૫ ॥ ॥ તિહાં સ્વર્ગનાં સુખ યોગવતાં થકાં સ્ત્રી યત્તારને દીઠાં, તેને રાજા પોતાને નયણેં
 કરી જોવા લાગ્યો, તે જોતાં વારજ પોતાના ચિત્તમાં ચમકી ગયો ॥ ૬ ॥ ॥ રાજાથેં તેજ વલત

पोंतानी पुत्रो जे मयणासुंदरी तेने उखली, परंतु तेनी पासें पोंतें परणवेखा कोढीया वरने स्थानिके
बीजो कोइ वर वेगलो जायो, तेवारें हे हे इति खेदे, अरे ! आ ते शुं पूर्वकृत पाप प्रगट थयुं ? एम
तेना मनमां महोटो संताप उपज्यो ॥ ७ ॥ ॥ तेथी मनमां चिंतवे ठे के, भिक्कार ठे धिक्कार ठे
मुजने ! जे में पण क्रोधने वश थइने आ मयणा सरखी सुंदरी ते कोढीयाने हाथे जइ दीधी, हे
केतुं आविचाखुं काम कखुं ? जेमांथी आ अकार्य थयुं ॥ यतः ॥ खवणसमो नंढि रसो, त्रि
माणसमो बंधवो नठि ॥ धम्मसमो नठि निहि, कोह समो वयखिड नठि ॥ १ ॥ इति ॥ ८ ॥

अवर कोइ वर पेखियो ॥ जय ० ॥ हे हे प्रगटथुं पाप ॥ गुण ० ॥ ७ ॥ धिक धिक क्रोधतणे
वशें ॥ जय ० ॥ में अविचारथुं कीध ॥ गुण ० ॥ मयणा सरखी सुंदरी ॥ जय ० ॥ कोढीने कर
दीध ॥ गुण ० ॥ ७ ॥ एपण हुइ कुलखंपणी ॥ जय ० ॥ मुऊ कुलजरियो नार ॥ गुण ० ॥ पर
मयो प्रीतिम परदरी ॥ जय ० ॥ अवर कियो जरतार ॥ गुण ० ॥ ७ ॥ इणि परे ऊजो ऊरतो ॥
जय ० ॥ जव दीजो ते राय ॥ गुण ० ॥ पुण्यपाद अवसर लही ॥ जय ० ॥ आवी
प्रणमे पाय ॥ गुण ० ॥ १० ॥ राज पधारो मुज घरे ॥ जय ० ॥ जूढ जमाइ रूप ॥
तेम बली ए कुमरी पण महारा कुलमां खंपण एटले कलंक लगादनारी, कावी टोली जेवो माघ
खगाम्नारी थइ. जेणें महाग कुलमांहे (नार के ०) राख जरी. एटले महारं कुल मखिन कखुं
कारण के एणें परणेलो जत्तार त्यागीने बीजो जत्तार कख्यो. ए महारा कुलने खोट लगाडी ॥ ए ॥
पवी रीतें चिंतवतो प्रजापाल राजा निहां ऊरतो थको उजो ठे, तेने जेवारें पुण्यपाद राजा
दीजो, तेवारें ते अवसर पामीने तेना पगने विषे आवी प्रणम्यो एटले नम्यो ॥ १० ॥ नमीने
कहेवा लाग्यो, के हे राजन् ! महारे घेर पधारो, अने आपना जमाइतुं रूप जूढ, तथा गुरुवचने

(संस्कृत क०) निशानी एवाणीने
 ते संबंधी जे कांइ (इंगित क०) निशानी
 सिद्धचक्र आराध्युं, तेनी सेवा फलीचूत थइ, ते संबंधी जे कांइ (इंगित क०) निशानी
 कही संजलावुं ॥ ११ ॥ ॥ तेवारे राजाये ओवीने सुखना (इंगित क०) निशानी
 आकारे जोइने उलख्यो, जे एज महारो जमाइ ठे. एवुं जाणीने मनमां चितववा लाग्यो जे महिमा
 वंत जे श्रीजैनधर्म ते ज जगतमां सारचूत ठे ॥ १२ ॥ ॥ एम विचारी मयणाने कहेवा लाग्यो जे
 तें जे कांइ संजामांहे वात करी, ते सर्व साची थइ, अने में अज्ञानपणे जे तुजने कहुं, ते सर्व
 गुण० ॥ सिद्धचक्रसेवा फली ॥ जय० ॥ ते कहुं सकल सरूप ॥ गुण० ॥ २१ ॥
 राये आवी उलख्या ॥ जय० ॥ सुख इंगित आकार ॥ गुण० ॥ मन चिते महि
 मानिलो ॥ जय० ॥ जैनधर्म जग सार ॥ गुण० ॥ २२ ॥ मयणा तें साची कही ॥
 जय० ॥ सन्नामांहे सवि वात ॥ गुण० ॥ में अज्ञानपणे कहुं ॥ जय० ॥ ते सघलुं
 मिथ्यात ॥ गुण० ॥ २३ ॥ में तुज दुःख देवा जणी ॥ जय० ॥ कीधो एह उपाय
 ॥ गुण० ॥ दुःख टलीने सुख अयुं ॥ जय० ॥ ते तुज पुण्यपसाय ॥ गुण० ॥
 ॥ २४ ॥ मयणा कहे सुणो तातजी ॥ जय० ॥ इहां नहीं तुम वांक ॥ गुण० ॥
 जीव सयल वश कर्मने ॥ जय० ॥ कुण राजा कुण रांक ॥ गुण० ॥ २५ ॥
 (मिथ्यात क०) जूतुं हतुं ॥ १३ ॥ जे माटे में तो तुजने दुःख देवा सार ए उपाय कखो हतो,
 परंतु ते दुःख टलीने जे सुख अयुं, ते सर्व तहारा पुण्यना पसायथी जाणवुं ॥ २४ ॥ ॥ ते सांचली
 मयणा सुंदरी विनय सहित कहेवा लागी के हे पिताजी ! तमें सांचलो. इहां तमारो वांक कांइ
 पण नथी. कोण राजा अने कोण रांक ? एटले राजा हो अथवा रांक हो, गमे ते हो, पण आ
 नंसागमां सर्वजीव कर्मने जोगवे ठे ॥ २५ ॥

પર્વા મયણાનાં વચન સાંજલોને રાજાને જે પ્રથમ સ્વકર્તાપણાનો અહંકાર હતો, તેને ત્યાગી બ્રીજિ
 નેશ્વરનો ધર્મ શ્રંગીકાર કરીને તેણે મયણાસુંદરીની માતાને મનાવી. તે વલ્લભ સજન તે સગાં સંબંધી
 નાં મન જે જુદાં પડી ગયાં હતાં, તે સર્વે એકમનાં થયાં. તેથી તેમના મનમાં ઘટલો તો ઊલટ ઘટલે
 દુર્ધ ઉપન્યો કે તે તેમનાં અંગમાં સમાઈ શકતો નથી ॥૧૬॥ ॥ પઢી રાજાએ સમસ્ત નગરને શણગાડ્યું,
 તેમાં મહોટા ચઢુટા અને ચોકને વિશાલપણે શણગાર્યા, ઘર ઘરને વિષે ગુમીયો ઊછલો રહી છે, તોરણ
 ઝાક ઝમાલ વાંધ્યાં છે ॥૧૭॥ એમ મહોટે ઉત્સવે કરી રાજા પોતાને ઘેર જમાઈને તેની આવ્યો, તિહાં

માન તંજી મયણા તણી ॥ જય૦ ॥ રાએ મનાવી માય ॥ ગુણ૦ ॥ સજન અયાં સવિ ઇક
 મનાં ॥ જય૦ ॥ ઝલટ અંગ ન માય ॥ ગુણ૦ ॥ ૨૬ ॥ નયર સયલ શણગારિયું ॥
 જય૦ ॥ ચઢુટા ચોક વિશાલ ॥ ગુણ૦ ॥ ઘર ઘર ગૂની ઝહલે ॥ જય૦ ॥ તોરણ
 ઝાક ઝમાલ ॥ ગુણ૦ ॥ ૨૭ ॥ ઘેરે જમાઈ મહોત્સવે ॥ જય૦ ॥ તેની આવ્યા રાય
 ॥ ગુણ૦ ॥ સંપૂર્ણ સુલ જોગવે ॥ જય૦ ॥ સિદ્ધચક્ર સુપસાય ॥ ગુણ૦ ॥ ૨૮ ॥ ન
 ચરમાંદે પ્રગટ થઈ ॥ જય૦ ॥ મુલ મુલ એહિજ વાત ॥ ગુણ૦ ॥ જિનશાસન ઝભ્ભતિ
 થઈ ॥ જય૦ ॥ મયણાએ રાહી રહ્યાત ॥ ગુણ૦ ॥ ૨૯ ॥ રાસ રૂનો શ્રીપાલનો ॥

શ્રીપાલ કુમર સિદ્ધચક્રના સુપસાયથી સંપૂર્ણ સુલ જોગવે છે ॥૨૮॥ ॥ પઢી ઝલ્લયણી નગરીમાં રહેના
 રા સોકોના મુલ મુલને વિષે એહિજ વાત પ્રગટ થઈ, ઘટલે વિસ્તાર પામી, જે શ્રી જૈનધર્મજ જગતમાં શ્રેય
 સ્કર છે. એવી શ્રીજિનશાસનની ઝભ્ભતિ થઈ. એમ મયણાએ પોતાના મુલમાંથી જે વાત કાઢામી
 હતી કે, જીવ જે સુલ ડુઃલ પામે છે, તે સહુ પોતાના કર્માનુસારે પામે છે, તેજ વાતની રહ્યાતિ રા
 હી ઘટલે પ્રહ્યાતિ કરી ॥ ૨૯ ॥ ॥ (રૂનો કે૦) રમણીય મનોહર એવો શ્રીપાલરાજાનો રાસ

મિત્ર થયું છે, માટે હે (શારદા કે૦) શારદા માત્રા ! તમે મહારી ઊપર (સાર કે૦) પ્રધાન શ્રેય
સ્કારી દયા કરીને વચન રચનાનું વિલાસપણું આપો ॥ ૨ ॥ ॥ એક દિવસે (સબલ કે૦)
મહોટા સૈન્ય કરી પરવલ્યો થકો, યૌવન અવસ્થાવંત, રસાલ રૂપ છે જેનું એવો શ્રીપાલ કુમર,
રમવાને માટેં ચહુટામાંથી (નિકલ્યો કે૦) જાય છે ॥ ૩ ॥ ॥ સંપૂર્ણ પૂર્ણિમાના ચંદ્રમા સરલું
તો જેનું મુલ્ય શોષે છે, અને અષ્ટમીના અર્ધચંદ્રમા સમાન જેનું (ખાલ કે૦) કપાલ શોષે
છે, વલી લોચન જે નેત્ર તે અમૃતનાં કચોલાં સરલો શોષે છે, તથા અધર જે હોઠ તે પરવાલા
સરલા (અરુણ કે૦) લાલ વર્ણ કરી સહિત થકા શોષે છે ॥ ૪ ॥ ॥ તથા જેવી દાડિમની

વચન વિલાસ ॥ ઉત્તર કથા શ્રીપાલની, કહેવા મન ઝલ્લાસ ॥ ૫ ॥ એક દિન રમ
વા નીકલ્યો, ચહુટે કુંવર શ્રીપાલ ॥ સબલ સૈન્યશું પરવલ્યો, યૌવન રૂપ રસાલ ॥
॥ ૩ ॥ મુલ્ય સોદે પૂરણ શશી, અર્ધચંદ્રસમ ખાલ ॥ લોચન અમિય કચોલમાં, અ
ધર અરુણ પરવાલ ॥ ૪ ॥ દંત જિસ્યા દાઝિમ કલી, કંઠ મનોહર કંબુ ॥ પુરક
પાટ પરિ હૃદયતટ, યુજ ઝોગલ જિમ લંબુ ॥ ૫ ॥ કેમ લંક કેહરિસમો, સોવન
કલીયો શોષે, તે સરલા દાંત શોષે છે, કંઠ તો મનોહર (કંબુ કે૦) શંખના જેવો શોષે છે,
(પુરકપાટ કે૦) નગરના દરવાજાના કમાનની પેરે જેનું હૃદયતટ શોષે છે, ઝોગલ સરલો
લાંબો પૃવી કે જુજાલ શોષે છે ॥ ૫ ॥ ॥ કેડનો લંક તે કેસરી સિંહ સરલો શોષે છે,
શરીરનો વાન સોના સરલો શોષે છે, મુલેં વોલતાં જાણીયે ફૂલ લરી નીચે પડતાં હોય
નહિ ? તેવાં વચન મુલમાંથી નિકલતાં શોષે છે, વલી (જલધર કે૦) મેઘ તેના સરલો ગંતીર
છે (વ્હનિ કે૦) સ્વર જેનો, એવો શ્રીપાલ કુમર, ચહુટામાંથી ચાલ્યો જાય છે ॥ ૬ ॥

તેની અગ્નીચારમી ઢાલ પૂર્ણ થઈ. શ્રી વિનય વિજય ઉપાધ્યાયજી કહે છે કે, શ્રીસિદ્ધચક્રની સેવા તત્કાલ ફલપ્રાપ્ત થાય છે ॥ ૧૦ ॥ ॥ જેમ (સ્વંન કેળ) શાંડનાં (સ્વંન કેળ) કટકામાંહે મીઠાશ ઘણી દોષ, તેમ આ રાસના સ્વંનમાં પણ મીઠાશ ઘણી છે અને આ શ્રીપાલરાજાનું ચરિત્ર તો અસંખ્ય ઇંદ્રો સંપૂર્ણ છે, તેમાં એ પહેલો શંડ શ્રીકીર્તિવિજય નામા (વાચક કેળ) ઉપાધ્યાય તેમના મુખથી જે પ્રમાણે (લહ્યો કેળ) પામ્યો—સાંચલ્યો, (ઇમ કેળ) એ પ્રમાણેજ શ્રીવિનયવિનયજી ઉપા

॥ જય ॥ તેહની અગ્યારમી ઢાલ ॥ ગુણ ॥ વિનય કહે સિદ્ધચક્રની ॥ જય ॥
 સેવા ફલે તત્કાલ ॥ ગુણ ॥ ૨૦ ॥ ચોપાઈ ॥ સ્વંન સ્વંન મીઠો જિમ સ્વંન, શ્રીશ્રીપાલ
 ચરિત્ર અસ્વંન ॥ (શ્રી) કીર્તિવિજય વાચકથી લહ્યો, પ્રથમ સ્વંન ઇમ વિનયે
 કહ્યો ॥ ૧ ॥ ઇતિ શ્રીમન્મહોપાધ્યાયશ્રીકીર્તિવિજયગણિશિષ્યોપાધ્યાયશ્રીવિનય
 વિજયગણિવિરચિતે શ્રીશ્રીપાલચરિત્રે પ્રાકૃતપ્રબંધે શ્રીસિદ્ધચક્રમહિમાધિકારે શ્રીપા
 લકુમરમયણસુંદરીપાણિગ્રહણે શ્રીસિદ્ધચક્રારાધનાત્ નીરોગત્વપ્રાપ્તિ શ્રીકમલ
 પ્રભામિલન સ્વચ્ચતિકરકથનેત્યાદિવર્ણનોનામા પ્રથમસ્કંધઃ સમાપ્તઃ ॥ ૧ ॥ ૨૮૨ ॥
 અથ દ્વિતીયસ્વંન પ્રારંભઃ ॥ દોહા ॥ સિદ્ધચક્ર આરાધતાં, પૂર્ણે વાંઘિત કોડ ॥ સિદ્ધ
 ચક્ર મુઠ્ઠ મન વસ્યું, વિનય કહે કર જોડ ॥ ૧ ॥ શારદ સાર દયા કરી, દીજે
 ધ્યાયે કહ્યો ॥ ૧ ॥ ઇતિ શ્રીશ્રીપાલચરિત્રે બાલાવબોધે પ્રથમસ્કંધઃ સમાપ્તઃ ॥ ૧ ॥ ॥

શ્રીસદ્ગુરુરુચ્યો નમઃ ॥ અથ દ્વિતીયસ્વંન પ્રારંભઃ ॥ ॥ શ્રીસિદ્ધચક્રનું આરાધન કરતાં થકાં મનના
 વાંઘિત કોરુ સર્વ પૂર્ણ થાય, શ્રીવિનયવિજયજી કે હાથ જોડીને કહે છે કે, તેજ સિદ્ધચક્ર મહારા મ
 નમાં વસ્યું ॥ ૧ ॥ ॥ હવે શ્રીપાલરાજાનો (ઉત્તર કેળ) આગલ કથા કહેવાને મહારું મન હલ્લ

સિત થયું છે, માટેં હે (શારદા કેળ) શારદા માતા ! તમેં મહારી ઉપર (સાર કેળ) પ્રધાન શ્રેય
 સ્કારી દયા કરીને વચન રચનાનું વિલાસપણું આપો ॥ ૨ ॥ ॥ એક દિવસેં (સવલ કેળ)
 મહોદા સૈન્યે કરી પરવસો થકો, યૌવન અવસ્થાવંત, રસાલ રૂપ છે જેનું એવો શ્રીપાલ કુમર,
 રમવાને માટેં ચહુટામાંથી (નિકલ્યો કેળ) જાય છે ॥ ૩ ॥ ॥ સંપૂર્ણ પૂર્ણિમાના ચંદ્રમા સરસું
 તો જેનું મુલ શોષે છે, અને અષ્ટમીના અર્ધચંદ્રમા સમાન જેનું (ખાલ કેળ) કપાલ શોષે
 છે, વલી લોચન જે નેત્ર તે અમતનાં કવોલાં સરસાં શોષે છે, તથા અધર જે હોઠ તે પરવાલા
 સરસા (અરુણ કેળ) લાલ વર્ણ કરી સહિત થકા શોષે છે; ॥ ૪ ॥ ॥ તથા જેવી દાહિમની

વચન વિલાસ ॥ ઉત્તર કથા શ્રીપાલની, કહેવા મન ઉદ્ધાસ ॥ ૫ ॥ એક દિન રમ
 વા નીકલ્યો, ચહુટે કુંવર શ્રીપાલ ॥ સવલ સૈન્યશું પરવસો, યૌવન રૂપ રસાલ ॥
 ॥ ૩ ॥ મુલ સોઢે પૂરણ શશી, અર્ધચંદ્રસમ ખાલ ॥ લોચન અમિય કવોલનાં, અ
 ધર અરુણ પરવાલ ॥ ૪ ॥ દંત જિસ્થા દાઝિમ કલી, કંઠ મનોહર કંબુ ॥ પુરક
 પાટ પરિ હૃદયતટ, યુજ ઝોગલ જિમ લંબુ ॥ ૫ ॥ કેમ લંક કેહરિસમો, સોવન
 કલીયો શોષે, તે સરસા દાંત શોષે છે, કંઠ તો મનોહર (કંબુ કેળ) શંખના જેવો શોષે છે,
 (પુરકપાટ કેળ) નગરના દરવાજાના કમાનની પેરે જેનું હૃદયતટ શોષે છે, ઝોગલ સરસી
 સાંબો એવી જે યુજાલ શોષે છે ॥ ૫ ॥ ॥ કેડનો લંક તે કેસરી સિંહ સરસો શોષે છે,
 શરીરનો વાન સોના સરસો શોષે છે, મુલેં બોલતાં જાણીયે ફૂલ લરી નીચે પડતાં હોય
 નહિ ? તેવાં વચન મુલમાંથી નિકલતાં શોષે છે, વલી (જલધર કેળ) મેઘ તેના સરસો ગંજીર
 છે (અનિ કેળ) સ્વર જેનો, એવો શ્રીપાલ કુમર, ચહુટામાંથી જાલ્યો જાય છે ॥ ૬ ॥

ते श्रीपासना रूप उपरें मोह पाम्यां थकां तेने जोवा माटें चोक चोकने विषे चहूटांमांहे घणां
 लोक एकठां मढ्यां ठे. वली कोइ एक महेल उपर, कोइ एक गोंख उपर, कोइ मेडी उपर चडीने,
 एम श्रीपालने जोवा माटें मनुष्य तथा स्त्रीयोना थोके थोक तिहां एकठा थया ठे ॥ ७ ॥ ते
 समयें कोइक (मुग्धा के०) बालिका, श्रीपालने जोइने पोतानी माताने पूठे ठे, के हे माताजी !
 आ (अन्निराम के०) मनोहर रूपवंत पुरुष ते कोण ठे ? इंद्र ठे ? के चंद्र ठे ? के चक्रवर्ती ठे ?
 के (श्याम के०) श्रीकृष्ण ठे ? के रामचंद्रजी ठे ? के कामदेव ठे ? ॥ ८ ॥ एवी पोतानी
 पुत्रीनी बाणी सांचलीने तेनी माता महोटे स्वरें करी कहेवा लागी के हे वत्स ! तुं (अवर के०)
 वन्न शरीर ॥ फूल खिरे मुख बोलतां, ध्वनि जलधर गंजरीर ॥ ६ ॥ चोक चोक चहुटे
 मिट्या, रूपें मोह्यां लोक ॥ महेल गोंख मेनी चरु, नर नारीना थोक ॥ ७ ॥ मुग्धा
 पूठे मायने, मा ए कुण अन्निराम ॥ इंद चंद्र के चक्रवी, श्याम राम के काम ॥ ८ ॥
 माय कहे महोटे स्वरें, अवर म ऊंखे आल ॥ जाय जमाई रायनो, रमवा कुंवर
 श्रीपाल ॥ ९ ॥ वचन सुणी श्रीपालने, चित्तमां लागी चोक ॥ धिक सुसरा नामें
 करी, मुज नुलखावें लोक ॥ १० ॥ उत्तम आप गुणें सुण्या, मद्धिम बाप गुणें ॥
 बीजां आलपंपाल (म ऊंखे के०) म बोल, ए तो आपणा राजानो जमाई श्रीपालकुमार ठे, ते रम
 वाने जाय ठे ॥ ९ ॥ ॥ तेनां वचन सांचलीने श्रीपालने पोताना चित्तमां (चोक के०) चोकलागी,
 चमक लागी एटले बाण लाग्यानी पेरें विलखो थइ गयो, अने विचारवा लाग्यो जे धिक्कार ठे मने
 के जे ससराना नामे करीने मुजने जगतमां लोक उलखावें ठे ॥ उक्तं च ॥ श्वशुरगृहनिवासः स्वर्ग
 तुल्योनराणां, यदि वसति विवेकी, वासराणि त्रि पंच ॥ दधिमधुघृतलोका, न्मासगुग्मं वसेच्च ॥ त्स
 न्नबति खरतुल्यो, मानवोमानहीनः ॥ १ ॥ इति ॥ १० ॥ ॥ नोतिशास्त्रमां तो जे पोताने गुणें जे

सखाय, ते उत्तम कथा ठे; अने जे वापने गुणें करी उलखाय, ते मध्यम कथा ठे; तथा जे (माउल
 के०) मामाने गुणें करी उलखाय, ते अधमजातिना सांजदया ठे; वली जे श्वशुरने गुणें उलखाय,
 ते पुरुष अधममां अधम जाणवा ॥ ११ ॥ ॥ एम चपलचित्तको श्रीपालकुंवर, क्रीमा करीने
 पोताने घेर आढ्यो, तेतुं (उच्चक के०) उदास मन देखी करीने पुण्यपाल नामें मामो ससरो बोलावे
 ठे ॥ १ ॥ ॥ के हे राजन् ! आज तमने कोइयें रीसव्या ठे ? अथवा कोइयें तमारी आझा लोपी
 ठे ? के जेथकी तमें कांश्क दूमणा देखाउं ठो ? पण तमारे चरणे अमारां प्राण ठे, माटें जे
 अधम सुण्या माउल गुणें, अधमाधम ससुरेण ॥ १२ ॥ ढाल पहेली ॥ राग जे
 तथी ॥ चतुर सनेही मोहनां ॥ ए देशी ॥ क्रीमा करी घर आवीयो, चपल चित्त
 श्रीपालो रे ॥ उच्चक मन देखी करी, बोलावे पुण्यपालो रे ॥ क्रीमा ० ॥ २ ॥ राज
 कोणें आज रीसव्या, कोणें लोपी तुम आण रे ॥ दीसो ठो कांही दूमणा, तुम च
 रणे अस प्राण रे ॥ क्रीमा ० ॥ २ ॥ चित्त चादो तो आपणुं, लीजें चंपाराज रे ॥
 ठमे प्रयाणें चालीयें, सबल सैन्य लड साज रे ॥ क्रीमा ० ॥ ३ ॥ कुंवर कहे सुसरा
 तेणे, बलें न लीजें राज रे ॥ आप पराक्रम जिहां नहीं, ते आवे कुण काज रे ॥
 होय ते खरे खरें अमोने कहो ॥ २ ॥ ॥ जो तमारा चित्तमां वाहना होय तो इहांथी सबल ए
 टले महीठा सैन्यनो साज लहीने चढे प्रयाणें चालीयें, अने आपणुं चंपानगरीनुं राज्य लड लहियें
 ॥ ३ ॥ ॥ ते सांजली कुंवर बोल्यो के ससराने बलें राज्य सहीयें नहीं, कारण के जिहां पोतामां
 पराक्रम न होय, तिहां पारकुं पराक्रम ते श्या काममां आवे ? ॥ ॥ दोहा ॥ जा नरमें पराक्रम
 नहीं, ता नर पशु समान ॥ बाल खेलावे ताहुकुं, जेसं लिखित विग्राम ॥ १ ॥ खेती पांती बी

नति, बांसा केरी खल्ल ॥ हाथे तुरि नः पल्लणिआ, ए पांचे नावे कल्ल ॥१॥४॥ ॥ ते जणी अमें ५
 हांथी चाखशुं, ते देश विदेश जोशुं, अने तिहां पोतानी जुजाना बलथी लक्ष्मी पेदा करीने पढी
 धित्त मांहे जे धाखुं ठे, ते सर्व, कार्यविशेष करशुं ॥५॥ से बात श्रीपालनी माताये सांजली, तेवारे
 आबीने कहेवा लागी, के हे पुत्र ! हुं पण तमारी साथें आबीशिक्षेवे तो एक घडीमात्र पण तुज
 ने एकलो बूढो मूकुं नही. केम के ? महारे तो (आथ के०) पुंजीमां एक तुंज तो ! ॥ ६ ॥

॥ क्रीमा० ॥ ४ ॥ तेह जणी अमें चालशुं, जोशुं देश विदेश रे ॥ जुजाबलें ल
 खमी लही, करशुं सकल विशेष रे ॥ क्रीमा० ॥ ५ ॥ माय सुणी आबी कहे, हुं
 आविश तुज साथ रे ॥ घनीय न धीरुं एकलो, तुंहिज एक मुज आथ रे ॥
 ॥ क्रीमा० ॥ ६ ॥ कुंअर कहे परदेशमां, पगबंधन न खटाय रे ॥ तिणे कारण तुमें
 इहां रहो, द्यो आशीष पसाय रे ॥ क्रीमा० ॥ ७ ॥ माय कहे कुशला रहो, उत्तम
 काम करेजो रे ॥ जुजबलें वैरी वश करी, दरिसण वहेतुं देजो रे ॥ क्रीमा० ॥
 ॥ ८ ॥ संकट कष्ट आबी परे, करजो नवपद ध्यान रे ॥ रयणी रहेजो जागता,

ते सांचली कुमर कहेवा लाग्यो के. माताजी ! परदेशमां जो पगबंधन होय, तो खटाय
 नहीं, एटले कांइ शकाय नहीं, ते कारणें तमें इहांज रहो, अने महारा उपर पसाय
 करीने आशीष आपो ॥ ७ ॥ तेवारे माताजी कहेवा लाग्यां के, हे पुत्र ! तमें परदेशमां कुश
 लें रहो, अने उत्तम काम करजो, पोताना जुजबलें शत्रुने वश करी, फरी-वहेला आबी अमने दर्श
 न देजो ॥ ८ ॥ ॥ परदेशमां संकट कष्ट आबी पडे तो नवपदनुं ध्यान धरजो, रात्रिये जा

ગત્તા રહેજો, અને સર્વ સમયે સાવધાન રહેજો ॥ એ ॥ ॥ વહી જે શ્રીસિદ્ધચક્રનાં અધિષ્ઠાયક, ગ્રંથો
 મહિ કહેલાં છે તે સર્વ, દેવતા પ્રમુખ પંચને વિષે તમારું જતન કરો ॥ ૧૦ ॥ ॥ એ રીતે
 માતા વર્ણી શિલામણ આપીને કુમરને માંગલિકને અર્થે તિલક કરીને વધાવતી હવી. તે વખત
 પ્રયાણને અર્થે શબ્દ અને શકુન પણ સર્વ રૂનાં થયાં, અને મુહુર્તે પણ વિજય ઘટલે રૂઠું જયનું
 આવ્યું ॥ ૧૧ ॥ ॥ એ શ્રીપાલના રાસની રચના કરી, તેની વીજા લંકને વિષે પહેલી ઢાલ શ્રીવિ
 નયવિજય ગુપાધ્યાયજીયેં કહી. કવીશ્વર કહે છે કે, હે ચવ્યજીવો ! જેવારેં સ્થિતિનો પરિપાક આ
 સર્વ સમય સાવધાન રે ॥ કીમા ૦ ॥ એ ॥ અધિષ્ઠાયક સિદ્ધચક્રનાં, જેહ કહ્યાં છે
 ગ્રંથે રે ॥ તે સર્વિ દેવી દેવતા, જતન કરો તુમ પંથે રે ॥ કીમા ૦ ॥ ૨૦ ॥ એમ શિ
 લામણ દેહ ઘણી, માતા તિલક વધાવે રે ॥ શબ્દ શકુન હોયે પ્રલાં, વિજય મુહૂ
 રત પણ આવે રે ॥ કીમા ૦ ॥ ૨૧ ॥ રાસ રચ્યો શ્રીપાલનો, તેહને વીજે સ્વેં રે ॥
 પ્રથમ ઢાલ વિનયેં કહી, ધર્મ ઉદય ધિતિ મંમે રે ॥ કીમા ૦ ॥ ૨૨ ॥ દોહા ॥ હવે
 મયણા હમ વીનયે, તમશું અવિહમ નેહ ॥ અલગી કણ એક નવિ રુંહુ, જિહાં ગયા
 તિહાં દેહ ॥ ૧ ॥ અગ્નિ સંદેતાં સોહિલો, વિરહ દોહિલો હોય ॥ કંત વિગોહી કા
 ય, તેવારેં ને સ્થિતિપરિપાકના ઉદયથી જીવ ધર્મમાં મંમે ઘટલે જોમાય, ધર્મમાં પ્રવર્તે
 ॥ ૨૨ ॥ ॥ હવે મયણામુંદરી આવીને આવી રીતે વિનતી કરે છે, જે હે સ્વામી ! તમારી સાથે મ
 હોરે અર્નિચલ સ્નેહ છે. માટેં એક કણમાત્ર પણ હું તમારાથી અલગી રુંહું નહી. જેમ જે સ્થાનકે
 ગયા હોય. તે સ્થાનકેં શરીર પણ હોય. એ દૃષ્ટાંતે જિહાં તમારો દેહ હશે, તિહાંજ તમારા દેહની
 ગાયારૂપ હું રહીશ ॥ વતઃ ॥ યત્ર ત્વં તત્ર મે પ્રાણઃ, શરીરં મમ કેવલં ॥ ધારિતં પ્રેમયોગેન, વારિણા
 કમલં યયા ॥ ૧ ॥ ૨ ॥ હે સ્વામી ! સ્ત્રીયોને અગ્નિ સહન-કરવો પડે, તે સુલજ છે, પરંતુ સ્વામીનો

विरह खमवो पडे, ते महा दोहिला होय ठे: कंत जे चरतार तेथी विबोह पामेली एकी जे (कामिनी के०) स्त्री ते (जलणजलंती के०) बलता अग्नि सरखी (जोय के०) जोवी. एटले अग्निनी परे बलंती होय एवी जाणवी ॥ यतः ॥ गिरिको गिरनो विषथें मरनो, बरनो सखि पावकको जरनो ॥ दरिया परनो हरिसं लरनो, असिधार नलो जियको हरनो ॥ करीशुं अरेनो धरनी गिरनो, हरसैं करनोरनमें जरनो ॥ कवि मान कहे सबहीसुनलो, पण एक बुरो पियु बोबरनो ॥ १ ॥ इति ॥ ३ ॥ ॥ एवुं सांजली कुमर कहेवा लाग्यो के हे सुंदरि ! हुंकहुं तुं ते तुं सांजल. हालतुं तहारी सासुना चरणनी सेवा कर, अने हुं उतावलथी महारं चितेवेलुं कार्य करीने (हेव के०) तुरत पावो आवुं. हुं ॥ ३ ॥

मिनी, जलण जलंती जोय ॥ २ ॥ कहे कुंअर सुंदरि सुणो, तुं सासु पय सेव ॥ काज करी ऊतावलुं, हुं आवुं तुं हेव ॥ ३ ॥ मन पाखे मयणा कहे, पियु तुम वचन प्रमाण ॥ ठे पंजर शूनुं पम्युं, तुम साथें मुज प्राण ॥ ४ ॥ ढाल बीजी ॥ राग मळहार ॥ कोश्या ऊप्पी आंगणे ॥ ए देशी ॥ बालम बहेला रे आवजो, करजो मादरी सार रे ॥ रखे रे विसारी मूकता, लही नव नवी नार रे ॥ वा० ॥ २ ॥

एवुं पतिनुं वचन सांजलीने यद्यपि एकलां रहेवानुं मन नथी, तथापि स्वामीनुं वचन उल्लंघन न थाय माटें मन विना मयणासुंदरी कहेवा लागी के, हे स्वामी ! तमारं वचन महारे प्रमाण ठे, पण आ महारं शरीररूप पांजरं ते शून्य पड्युं ठे, अने महारां प्राण तो तमारी साथेंज ठे. एम निश्चयथी जाणजो ॥ यतः ॥ अस्मिन् प्रयाणसमये कुरु मंगलानि, किं रोदिषि प्रियसखे ! वद कारणं मे ॥ हा प्राणनाथ ! विरहानलसंगमेन, धूमेन वारि गलितं मम लोचनाभ्यां ॥ १ ॥ इति ॥ ४ ॥ हे बालम ! परदेशें जाउं गो. परंतु महारी सार संजाल करवा माटें तिहांथी वहेला आवजो केम

के तर्मे नाग्यवंत पुरूप ठो, तेथी देश देशने विपे नवनवी स्त्रीयो पामीने रखेने मने बीसारी मूकता?
 ॥१॥ ॥ हे स्वामी ! आजथी मांडीने हुं दिनप्रत्ये एकासणुं करीश, वली में सचित्त वस्तु खावानो
 परिहार कथ्यो, तथा सूत्राने माटें संथारो पण निःकेवल एक पृथ्वी उपरज करीश, परंतु गोदका
 आदिक विठाना उपर नही सुहुं. वली स्नान करवुं तथा शणगार सजवो, ते पण में आजथी तज्या
 पटले तेनो हुं आजथी त्याग करुं तुं ॥ यतः ॥ कुंकुमं कज्जलं कामः, कुसुमं कंकणं तथा ॥ गते ज
 त्तरि नारीणां, ककाराः पंच दुर्लभाः ॥ १ ॥ इति ॥२॥ ॥ हे प्रभु ! ते दिवस वली क्यारें आवशे ?
 के जे दिवसें हुं महारा स्वामीना चरणकमल देखीश ! पण ए सर्व महारी विरहरूप वेदनाने,

आजथी करीश एकासणुं, कथ्यो सचित्त परिहार रे ॥ केवल भूमि संथारशुं, तज्या
 स्नान शणगार रे ॥ वाण ॥ २ ॥ ते दिन वलि कदी आवशे, जिहां देखीश पियु
 पाय रे ॥ विरहनी वेदना वारशुं, सिद्धचक्र सुपसाय रे ॥ वाण ॥ ३ ॥ सज्जन
 बोलावी इणि परें, लेई ढाल कृपाण रे ॥ चंजनानी स्वर पेसते, कुंवरें कीध प्रयाण
 श्रीसिद्धचक्रना सुपसायथकी (वारशुं केण) निवारण करशुं ॥३॥ ॥ एवो रीतें सज्जनने बोलावी
 पटले तेमनी पासंथी रजा लइ पाठां वालीने हाथमां ढाल तथा कृपाण एटले तरवार लइने चंज
 नानीनो स्वर पाठो पेसते पटले सूर्यनाडी वहेते थके श्रीपाल कुमरें परदेशें प्रयाण कीधुं ॥ उक्तं च ॥
 पूजाद्रव्यार्जनोच्छाहे. दुर्गादिसिद्धाक्रमे ॥ गमागमे जीविते च, गृहे क्षेत्रादिसंग्रहे ॥ १ ॥ क्रयविक्रय
 षे वृष्टौ, सेवाकृपिविशेषयोः ॥ विद्यापट्टाजियेकादौ, शुभार्थे च शुभः शशी ॥ २ ॥ प्रश्ने प्रारंभे वापि,
 कार्येषां वामनासिका ॥ पूर्णवायोः प्रवेशश्चे, तदा सिद्धिसंशयम् ॥ ३ ॥ तर्कं तैलं गुनं दारं, दुर्ज
 दुग्धस्य भोजनम् ॥ मुंडनं मेथुनं मयं, वर्जयेत् गमनेऽहनि ॥ ४ ॥ इति ॥ ४ ॥ ॥ हवे आ

गङ्गा बाबता मार्गमां जे जे देश, पुर, नगर, आवे ते तेना नवनवा (रंग के०) प्रकारनां कौतुक जो.
 तो यको अथवा नवनवां कौतुक अने नवनवा रंग जोतो थको एकलोज निर्जयपणे सिंहनी परें
 म्हासतो यको एक (गिरि के०) पर्वतना (शृंग के०) दूकनी उपर चहख्यो ॥५॥ तिहां एक नंद
 नवन जेवा वनने विषे घणा वृक्षोना गहनमां रसें करी सहित ठे फल फूस जेनां तथा जेनी उपर
 कोयल प्रमुख पक्षीयो क्रोमा करी रखां ठे, एवुं एक चंपानुं वृक्ष दीतुं, तिहां आवी उजो रखो.
 तेवामां ते वृक्षनी नीचें बायामांहे जुजालने ऊंची करेखी एवी संझायें बेठेलो जाप जपतो एवो
 एक सुंदर पुरुष, श्रीपालकुमरें (पेख्यो के०) दीगो ॥ यतः ॥ अग्रतगरनिंवा आभ्रजंबूकदंबा,
 रे ॥ वा० ॥ ४ ॥ देश पुर नगरनां नव नवा, जोतो कौतुक रंग रे ॥ एकलो सिंह
 परें म्हासतो, चख्यो एक गिरिशृंग रे ॥ वा० ॥ ५ ॥ सरस शीतल वनगहनमां,
 जिहां चंपक बांहर रे ॥ जाप जपतो नर पेखियो, करी ऊरध बांहर रे ॥ वा० ॥ ६ ॥
 जाप पूरो करी पुरुष ते, बोढ्यो करिय प्रणाम रे ॥ सुपुरिस तं भवें आवियो, स
 रयुं मादकं काम रे ॥ वा० ॥ ७ ॥ कुंवर कहे मुज सारिखुं, कदो जे तुम्ह काज रे ॥
 घणै आगें उपगारने, दीधां देह धन राज रे ॥ वा० ॥ ८ ॥ ते कहे गुरु कृपा करी

वटकुटजकरीराः शास्मसीसासमादाः ॥ सरलतरलशाली, केतकीनालिकेरा, धवखदिरपलाशः कानने
 यत्र संति ॥ १ ॥ इति ॥ ६ ॥ ॥ ते पुरुष पण जाप पूर्ण करी श्रीपालकुमरने प्रणाम करी बोढ्यो
 के, हे सुपुरुष ! तुं जले इहां आव्यो, हवे महारं काम सखुं, एम हुं जाणुं हुं ॥ ७ ॥ तेवारें कुमरें
 कथुं के महारा सरखुं जे तमारं कांइ काम होय ते मने कदो. शामाटें ? जे आगल घणा रुम्मा
 पुरुषोयें परोपकारने माटें पोतानां (देह के०) शरीर, धन अने राज्य पण दीधां ठे ॥ ८ ॥ ते
 सांजली साधक पुरुष कहे ठे के, महारा उपर गुरुयें मद्दोटी कृपा करिने मने एक विद्या आपी

ने, तेने साधवानो में घणोये उद्यम कख्यो, पण कार्य सिद्ध न थयुं ॥ ए ॥ कारण के उत्तरसाधक मनुष्य कोइ मदारी पास न होवायी महारुं मन स्थिर रहेतुं नथी, माटें तमने ए विनति करुं न के, हे स्वामी ! तमे अवधारो ॥ यतः ॥ यंत्रमेको द्वयोर्मंत्रं, त्रिजिगीतं चतुःपथं ॥ कृषीं च पंचजिः कुर्या, त्संप्रामो बहुजिर्जनेः ॥ १ ॥ इति ॥ १० ॥ ॥ कुमर कहेवा साग्यो के तहारुं मन स्थिर भोज करीने सुखें विद्या साधन कर. हुं उत्तरसाधक थकां कोण तुजने क्षोज करनार ठे ? ॥ यतः ॥ यदुत्साही सदा मर्त्यः, पराजवति यजनान् ॥ यदुद्धतं वदेद्वाक्यं, तत्सर्वं वित्त

घणी, विद्या एक मुज दीध रे ॥ घणो उद्यम कखो साधवा, पण काज न सिद्ध रे ॥ वा० ॥ ए ॥ उत्तरसाधक नर विना, मन रहे नहिं ठाम रे ॥ तिणे तुम ए करुं वीनति, अवधारियें स्वाम रे ॥ वा० ॥ २० ॥ कुंवर कहे साध विद्या सुखें, मन करी थिर थोन्न रे ॥ उत्तरसाधक मुज थकां, करे कोण तुज खोज रे ॥ वा० ॥ २१ ॥ कुंवरना सहाययी ततखिणें, विद्या थई तस सिद्ध रे ॥ उत्तम पुंश्व जे आदरे, तिहां होये नव निद्ध रे ॥ वा० ॥ २२ ॥ कुंवरने तेणे विद्याधरें, दीधी उषधि दोय रे ॥ एक जखतरणी अवरयी, क्षाणे शस्त्र नहिं कोय रे ॥ वा० ॥ २३ ॥

अं बद्धं ॥ १ ॥ विजेतव्या संका चरणतरणीयो जखनिभिः, विपद्भः पौषस्त्यो रणजुवि सहायाश्च कपयः ॥ तथाप्याजो रामः सकलमवधीद्राकसकुलं, क्रियासिद्धिः सत्त्वे वसति महतां भोपकरणे ॥ २ ॥ इति ॥ ११ ॥ हवे कुमरना सहाययकी ततक्षण पटबे तेज क्षणमां ते विद्या तेने सिद्ध यइ. जे माटें उत्तम पुरुष जे कार्य आदरे, तिहां नवे निधि प्रगट घाय ॥ १२ ॥ ॥ पढी ते विद्याधरें प्रसन्न थइने कुमरने बे भोपधियो व्यापी. तेसां एक जखतरणी पटबे अगाध पाणीमां पके, तो पण बूदे नही, खने बीजी

(अक्षर के०) बीजा पुरुषयी कोइ शस्त्र सागे नही ॥ १३ ॥ ॥ एवे कुमार अने विद्याधर ए
 वेहु जण आगल पर्वतमांहे चाह्या. जतां जतां तिहां एक वृक्षनी ठायामां धातुरवादी पुरुषो सुवर्ण
 रसने साधता थका दीठा ॥ यतः ॥ अतीविशालाः सरसाः सरस्यः, पदे पदे आभवनं मनोहरम् ॥ पदे
 पदे कंदफलं च गोरसं, पदे पदे निर्ज्वरवारिपानं ॥ २ ॥ इति ॥ १४ ॥ ॥ ते धातुरवादीयो, विद्या
 धरने कहेवा साग्या के, हे स्वामी ! तमें जे विधि कस्यो हतो, ते विधियें अमें घणो (खप के०) उ
 थस कस्यो, परंतु ए काम सिद्धि पाम्युं नहीं ॥ १५ ॥ ॥ कुंअर कहेवा साग्यो के, वली एकवार, म

कुंवर विद्याधर दोय जणा, चाल्या परवतमांहि रे ॥ धातुरवादी रस साधता, दीठा
 तिहां तरुमांहि रे ॥ वा० ॥ १४ ॥ तेह विद्याधरने कहे, तुमें विधि कह्यो जेह रे ॥
 तिणे विधें खप अमें बहु कस्यो, न पामे सिद्धि एह रे ॥ वा० ॥ १५ ॥ कुंवर कहे
 मुज देखतां, वली एह करो विधि रे ॥ कुंवरनी नजर महिमाथकी, अई ततक्षण
 सिद्धि रे ॥ वा० ॥ १६ ॥ धातुरवादी कहे नीपनुं, कनक तुम अनुभाव रे ॥ एह
 मांथी प्रभु लीजिये, तुम तणो जे मन भाव रे ॥ वा० ॥ १७ ॥ कुंअर कहे मुज खप न
 हारी नजरे देखतां फरी तमें ए विधि करो, तेवारे कुंअरें नवपदनुं ध्यान कसुं, तेथी कुंवरनी नजरना
 माहात्म्यथकी ते सुवर्ण तत्काल तिहां सिद्ध थयुं ॥ १६ ॥ ॥ ते देखी धातुरवादीयो कहेवा
 साग्या के, तमारा अनुभाव एटले प्रभावथकी आ कनक नीपन्युं ठे, माटे हे प्रभु ! जेटलुं तमारा
 मनमां जावे तेटलुं कनक एमांथी तमें ह्यो ॥ यतः ॥ गुणदोषसमाहारे, गुणान् गृह्णति सा
 धवः ॥ क्षीरनीरसमाहारे, हंसाः क्षीरमिवांजसः ॥ १ ॥ इति ॥ १७ ॥ ॥ कुंअर कहे ठे के, महारे
 तो एनो खप नथी. फोकट चार कोण उपाने ? तोय एण तेणें घणी (मनोहार के०) आजीजी

करीने अल्पमात्र योंकुं कुंअरमा (अंचल के०) ठेहेनामां बांध्युं ॥ १७ ॥ ॥ हवे कुंअर तिहांथी
 आगल चाह्यो. ते अनुक्रमे नरुअच नगरने विषे आव्यो. तिहां (हेम के०) सुवर्ण वेच्युं, तेमां
 यी पोतानी खरचीनी सजाई सर्व करी, सुंदर वस्त्र तथा हथीयारो वेचातां सीधां ॥ १८ ॥
 तथा सोनानुं तावित करावी तेमां ते वने औषधियो मढीने पोतानी (बाहु के०) जुजायें बांधीने
 देवकुमरनी परं स्वेछाये घणा प्रकारनां कौतुक देखतो यको नरुअच नगरमां फरे ठे ॥ १९ ॥ ए
 श्रीपासना रासनो बीजो खंड तेनी ए बीजी ढाल पूर्ण थई. श्रीविनयविजय उपाध्यायजी कहे ठे
 हिं, कुण ऊचले प्रार रे ॥ अल्प तिणे अंचलें बांधियुं, करी घणी मनोहार रे ॥
 ॥ वा० ॥ १८ ॥ अनुक्रमें कुंअर आवियो, नरुअच नयरमजार रे ॥ हेम खरची
 सजाई करी, प्रलां वस्त्र हथीयार रे ॥ वा० ॥ १९ ॥ सोवनें मढिय ते उषधि,
 बांधी दोय निज बांदि रे ॥ बहुविध कौतुक देखतो, फरे नरुअचमांदि रे ॥ वा० ॥
 ॥ २० ॥ खंन बीजो एह रासनो, बीजी ए तस ढाल रे ॥ विनय कहे धर्मथी सुख
 हुण, जेम राय श्रीपाल रे ॥ वा० ॥ २१ ॥ दोहा ॥ कोसंबी नयरी वसे, धवलशेठ
 धनवंत ॥ लोक अनर्गल धन प्रणी, नाम कुंवर कंदंत ॥ १ ॥ शकट जंट गामां
 के, धर्मना प्रभावथी जीवने सुख धाय, जेम श्रीपालराजाने सुख थयुं, तेम जाणी लेवुं ॥ यतः ॥
 घामो नास्ति कुतः सीमा, चार्यो नास्ति कुतः सुतः ॥ प्रज्ञा नास्ति कुतोविद्या, धर्मोनास्ति कुतः
 सुखम् ॥ १ ॥ इति ॥ २१ ॥ ॥ हवे अन्य अधिकार कहे ठे. एवा अवसरने विषे कोसंबी नगरीनो
 वसन्मशो महा धनवंत एवो धवल नामें एक शेठ ठे, तेनी पासं अनर्गल द्रव्य ठे, मांटे लोक तेने
 इंजनो जैफरी कुंवर एवे नामें करी प्रसिद्धपणे (कंदंत के०) कहे ठे ॥ १ ॥ ॥ ते शेठ ॥ शकट

કેળ) મહોટા ગાડાં, જુંટની પોઠો અને ગાડાં ઠાલકાં જરી તેમા (બહુ કેળ) ઘણી જાતિ નાં કરિયાણાં (જોનિ કેળ) લાવીને જરુઅચ વંદરમાં આવ્યો છે. તિહાં લાવેલી વસ્તુડે સર્વે વેચી તે તેમાં લાલો કોહોનો લાન્ન લેતો હવો ॥ ૧ ॥ ॥ એમ તે શેઠે સર્વ વસ્તુડે વેચીને ફરી બીજી બહુ પ્રકારની વસ્તુડે લીધી. વલી પણ ધન પામવાના લોજે કરો પરદોપે જાવા માટેં જલમાર્ગે પ્રવહણ-પૂરવા માટેં (સવલ કેળ) મહોટી વહાણો, બનાવવાની સામગ્રી કીધી ॥ ૩ ॥ ॥ તેણે એક જુંગ જાતિનું મહોટું વહાણ તૈયાર કીધું. જેના શાઠ કૂવા થંજા છે, તથા શોલ શોલ કુઆ થંજાયેં કરી સહિત એવાં (અવર કેળ) બીજાં જુંગજાતિનાં અમુશઠ વહાણ કરાવ્યાં ॥ ૪ ॥ ॥

જરી, કરિયાણાં બહુ જોનિ ॥ તે જરુઅચેં આવિયો, લાન્ન લેદે લલ્લ કોનિ ॥ ૨ ॥

વસ્તુ સકલ વેચી તિણે, અવર વસ્તુ બહુ લીધ ॥ જલવટ પ્રવહણ પૂરવા, સકલ સજાઈ કીધ ॥ ૩ ॥ એક જુંગ વાહણ કિયું, કુઆ થંજ જિહાં સઠ ॥ કુઆ થંજ શોલેં સહિત, અવર જુંગ અમુસઠ ॥ ૪ ॥ વમુસફરી વાહણ ઘણાં, બેન વેગન ડોણ ॥ શિલ્લ ચૂર્પ આવર્તેં ઇમ, જેદ ગણે તસ કોણ ॥ ૫ ॥ ઇણિ પરેં પ્રવહણ પાં

વચી (વમુસફરી કેળ) મહોટી સફરનાં કરનારાં એવાં ઘણાં ઇટલે એકશો વહાણ કરાવ્યાં, તથા (વેગન કેળ) વેગની જાતિનાં (બેન કેળ) વહાણ એકસો આઠ કરાવ્યાં, તથા ડોણમુલ જાતિનાં ચોરાશી વહાણ કરાવ્યાં, તથા શિલ્પજાતિનાં ચોપન વહાણ કરાવ્યાં. તથા ચૂર્પ જાતિનાં ચુરપાને આ કારેં હોય તેવાં પાંચીશ વહાણ કરાવ્યાં છે. તથા આવર્ત જાતિનાં જે જમરીમાં પડે, તો પણ જાંગે નહીં એવાં પચાસ વહાણો કરાવ્યાં છે, એમ અનેક જાતિનાં વહાણ કરાવ્યાં છે, તેના જેદ કોણ ગણી શકે ? અર્થાત્ તે વહાણોનું વર્ણન કરી શકાય નહીં ॥ ૫ ॥ ॥ એ રીતેં ભીપાલના ચરિત્રમાં

પ્રકંડર પાંચર્શે વહાણનો મેલ કયો છે, તે વિશેષ વસ્તુયેં કરી (પૂછ્યાં કે०) જાણ્યાં. પઢી રાજાનો આદેશ પામીને વહાણને બંદરમાં લાવ્યા ॥ ૬ ॥ ॥ વહી તે વહાણને વિષે જે માલિમ લોક છે, તે પાંજરી જે ઘેઘેલા ઘેઘેલા પટ તથા પુસ્તક જૂવે છે, વહી સુલાણી લોક સુલાણને સંજાલે છે, ધૂતારો જોવાના અધિકારી. તે ધૂતારાનીજ લખર રાલે છે, તથા નિશાનો પુરુષો છે તે નિશાન તપાસે છે, એટલે વહાણનાં મુલ્લ આગલ દોરી બાંધી જુડદા નાલ્ખીને નિશાની કરે છે, તે ધરતીની માટીનો શુદ્ધ તપાસવા સારુ તથા પાણી તાગું છે કે ઝુંદું છે તેનો યાગ પામવા માટે પાણીનો સુમાર કહાડી રહ્યા છે ॥ ૭ ॥ ॥ કલાળીયો માલની સાચવણ કરે છે, તથા જે નાલુદા લોક છે, તે સહ પ્રમુલ્લ અનેક કામના ન્યાય

ચર્શે, પૂછ્યાં વસ્તુ વિશેષ ॥ બંદરમાંહે આણિયાં, પામી નૃપઆદેશ ॥ ૬ ॥ માલિમ પટ પુસ્તક જુર, સુલાણી સુલાણ ॥ ધૂ અધિકારી ધૂતારી, દોરી ખરે નિસાણ ॥ ૭ ॥ કરે કિરાણી સાચવણ, નાલુદા લે ન્યાલ ॥ વાયૂ પરલે પંજરી, નેજામા નિજ દાલ ॥ ૮ ॥ લરી મસાગતિ લાલુઆ, સજ્જ કરે સહ દોર ॥ હલક હલેસાં હાલવે, વહુ ઘેઘા વિહું કોર ॥ ૯ ॥ પંચવર્ણ ધજ વાવટા, શિર કરે ચામર ઘજ ॥ ૧૦ ॥ વહી પાંજરીયો વાયુનો પરીક્ષા કરે છે, અને (નિજામા કે०) પોરાયત જે છે, તે (નિજ દાલ કે०) પોતાને યોગ્ય કામ કરી રહ્યા છે ॥ ૮ ॥ ॥ વહી (લરી મસાગતિ કે०) લરેલરી મહેનતના કરનારા પવા લાલુઆ લોક જે છે, તે સહ તથા દોરડાને સજ્જ કરે છે, અને (હલક કે०) હલકારા લોક જે છે, તે હલેસાં હલાવતા થકા (વહુ કે०) ઘણા જનો (વિહુંકોર કે०) વેહુ વા સુયે કોતુકે ઘેઘા છે ॥ ૯ ॥ વહી વહાણના શિર ઉપર પંચરંગી ઘજાલે અને વાવટાલે ઝડી રહ્યા છે, ધ્યાં કવિ ઉત્પ્રેક્ષા કરે છે, કે જાણીયેં વહાણોના મસ્તક ચામર ઘજેં કરી વિરાજિત થયાં. હોય

बही ! एवां थकां ते वहाण शोजे ठे, एवीरीतें सर्वे वहाण शणगाऱ्यां. वली ते वहाणमांहे विविध
 प्रकारनां वाजिन्, वाजी रखां ठे. ॥ १० ॥ ॥ हवे वहाणमां सात नूमि ठे; तिहां एकेकी नूमियें
 बरोबर सरखे सरखी. (निविड के०) घट एवी (नाखिनी के०) तोपो एटले नाखोनी (पंति के०)
 दाखो मुकेखीं ठे. ते केवीयो ठे ? तो के (वयरीनां के०) शत्रुनां वहाण एटले चोरीयानां वहाण तेमना
 मननी (खंति के०) होश तेने खोखरी करी नाखे ठे ॥ ११ ॥ ॥ वली ते वहाणमां (सनूरा के०) नूरें
 एटले तेंजें करी सहित एवा दश हजार सुजट ठे, ते सर्व महोटा महोटा जूजार पुरुषो ठे, ते सहु वहाणोनी
 चार दिशायें मोरचाडें उपर हाथमां विविध प्रकारना हथीयारो लई तेंजें करी शोजता थका बेठा ठे ॥ १२ ॥
 वाहण सवि शणगाऱियां, मांहे विविध वाजिन् ॥ १० ॥ सात झूई वाहणतणी,
 निविन् नाखिनी पंति ॥ वयरीना वाहण तणी, करे खोखरी खंति ॥ ११ ॥ सुजट
 सनूरा सहस दश, वना वना जूजार ॥ बेठा चिहुं दिशि मोरचे, हाथ विविध ह
 थियार ॥ १२ ॥ इंधण जल संबल ग्रही, बहु व्यापारी लोक ॥ सोहे बेठा गोंख
 मे, नर दिये धन रोक ॥ १३ ॥ हवे नांगर उपाम्वा, वना जुंगनी जाम ॥ नाव
 धमूकी नाव सवि, दूइ धमोधर ताम ॥ १४ ॥ सवि वाहणना नांगरी, करे खरा
 तेमज (इंधण के०) लाकनां एटले सरपण, (जल के०) पाणी अने (संबल के०) जालुं लइने
 घणा व्यापारी लोक ते वहाणोना गोंखने बिबे बेठा थका (सोहे के०) शोजे ठे, ते सर्व नूरुं धन
 धवब शेठने रोकनुं चुकवी आपे ठे ॥ १३ ॥ ॥ हवे वहाणनां नांगर उपाम्वा ने अर्थ (जाम
 के०) जेवोरें महोटा जुंग नामा वहाणनी (नाव के०) तोप (धमूकी के०) बूटी, तेवोरें सर्व वहा
 णोनी तोपो बूटीयो, तेथी तिहां नाखोनी, समकाडें धमोधर शब्द ययो ॥ १४ ॥ ॥ तिहां सर्वे वहा
 णोना नांगरी, जे नांगरना उपाडनारा पुरुषो, ते नांगरो उपाडवा माटें खरे खरें जोर करे

नांगरो सगार मात्र पण हादतां नथी, तेथी तिहां (सबल के०) घणो महोटो सार बकार मचा
 रयो ॥२५॥ ॥ ते जोइ धवल शेठ जांखो थयो, तेना चित्तमाहे चिंता समाती नथी, एवी अगणि
 त चिंता उपनी. तेवारे शीकोतर माताने पृठवा गयो के, हे माताजी ! हवे महारे केम करवुं ? ॥२६॥
 तेवारे शीकोतर माताना पूजारा दाव जोडने कहेवा लाग्या के हे शेठ ! तुं सांजल, आ ताहारां व
 दाण कोइ देवताये थंजाव्यां ठे, ते ज्यारे वत्रीश लक्षणा पुरुषनुं बलिदान लेशे, त्यारे ताहारां वड
 खर जोर ॥ पण नांगर हाडै नहिं, सबल मच्यो तव सोर ॥ २५ ॥ धवल शेठ जांखो
 थयो, चिंता चित्त न माय ॥ शीकोतर पूण गयो, हवे किम करवुं माय ॥ २६ ॥
 शीकोतर कहे शेठ सुण, वाहण थंज्यां देवि ॥ ठोमे वत्रीश लक्षणा, पुरुष तणो
 बलि लेवि ॥ २७ ॥ ढाल व्रीजी ॥ श्रेणिक मन अचरिज थयो, हुंवमजागी राजा
 रे ॥ एदेशी ॥ धवल शेठ लेइ भेटाणुं, आव्यो नरपति पाय रे ॥ कहे एक नर
 मुजने दियो, जेम बलि बाकुल आय रे ॥ धव० ॥ १ ॥ राय कहे नर ते दियो,
 सगो नहिं जस कोय रे ॥ बलि करजो गद्दी तेहने, जे परदेशी होय रे ॥ धव० ॥
 ॥ २ ॥ सेवक चिहुं दिशि शेठना, फरे नगरमां जोता रे ॥ कुंवर देखी शे
 णने नृदां करशे ॥ २७ ॥ ॥ ते सांजली धवलशेठ अमूल्य भेटाणुं खड्गने नरअचना राजा पासे
 आवी कहेवा लाग्यो के मुजने एवो एक वत्रीश लक्षणा पुरुष आपो, के जेम तेनो बलि बाकुल दे
 वीनी आगल आय. एटले देवीने हुं बलि बाकुल आपुं ॥ १ ॥ ॥ ते सांजली राजार्ये कथुं के हे
 शेठ ! जेनो कोइ सगो संवंधी महारा नगरमां न होय, तथा बली जे परदेशी होय, ते पुरुष में तमने
 (दियो के०) दीथो, माटें तेने (ग्रही के०) पकडीने तेनुं बलिदान करजो ॥३॥ ॥ एवी राजानो आका

पामीने धवलशेठना सेवक चरुअच नगरमां चारे दिशायें तेवा माणसने जोता फरे ठे. एटलामां श्रीपाल कुमरने देखीने सेवक पुरुष (समहोता के०) हर्ष पामता थका आवीने शेठप्रत्यें वात क हेता हवा ॥३॥ ॥ के हे शेठ ! अमें एक बत्रीश लक्षणो परदेशी पुरुष दीगो ठे, तेनी शुद्धि लेनार कोइ पण नथी, माटें तमें कहो तो तेने पकडी लावीयें ॥ ४ ॥ ॥ एवुं सांचली धवलशेठ सेवकोने कहेवा लाग्यो के जाउ, तेने आहीं पकमी लावो. ए काममां एक धमीनो पण विलंब म करो, केमके आपणे ते पुरुषनुं बलिदान आपीने तुरत इहांथी चालीयें. तेनी (वहार के०) वहार करनार ठने, वात कहे समहोता रे ॥ धव० ॥ ३ ॥ दीगो बत्रीशलक्षणो, पुरुष एक परदे

शी रे ॥ कहो तो जाली आणीयें, शुद्धि न को तस लेशी रे ॥ धव० ॥ ४ ॥ धवल कहे आपणो इहां, म करो घडिय विलंब रे ॥ बलि देईने चालियें, वहार नहिं तस बूंब रे ॥ धव० ॥ ५ ॥ सुप्रट सहस दश सामटा, आवे कुंअर पासें रे ॥ अत्रिमांनी उधत्तपणे, कहुअं कथन प्रकाश रे ॥ धव० ॥ ६ ॥ ऊठ आव्युं तुज आवबुं, धवल धिंग तुज रूठो रे ॥ बलि करशे तुजने दृणी, म कर मान मन जूठो रे संजाल लेनार पण कोइ नथी, तथा वुंव पण कोइ सांचलनार नथी ॥ ५ ॥ ॥ एवो शेठना हु कुम थवाथी दश हजार सुप्रटो सामटा मलीने कुंअरनी पासें आव्या. ते अत्रिमाने करी (उद्धत्त के०) उद्धत्तपणे कटुक वचन कुंअर आगल प्रकाशवा लाग्या ॥ ६ ॥ ॥ के अरे ! उठ हवे तहारुं आयुष्य आवी पडोच्युं ठे. केम के ? आमरो स्वामी जे धवलधिंग ते तहारा उपर रूठो ठे, माटें तुजने दृणीने बलिदान करशे, ए वातमां जूवुं मानवापणुं तुं तहारा मनमां कांइ पण म करजे. एम म कहेजे के मने कहुं नहीं ! अमें दृत्री जाणी तुजने कहुं ठे ॥ ७ ॥ ॥ ते वचन सांचली

कुंअर कहेवा खांग्यो के, अरे मूर्खाल ! तमारा ह्यैयामां कांइ विमासण करो के केसरी सिंहनुं कोइ
 नेकाणे बलिदान यंतुंज नथी. पण तमें जे तमारो स्वामी धवल कहो ठो, ते पशु जाति ठे, माटे तेनुं
 बलिदान यशे, एमां कांइ संदेह जाणशो नही. फोकट वचने कनीने कां (विरांसो के०) विगामो ठो॥७॥
 एवां कुंवरनां वांकां वचन सांजलीने ते सर्व वचन, सुजटोयें जइ शेठने संजलाव्यां तेवारें शेठें बली
 राजाने विनति करीने राजानुं (बहोलुं के०) घाणुं महोदुं कटक (अणावे के०) अणाव्युं, एटले मं
 गाव्युं ॥ ९ ॥ ॥ हवे अतुलवलनो धनारो एवो कुंअर एकलोज जेवारें वेहु सैन्यनो साथें जू

॥ धव० ॥ ७ ॥ बलि नवि थाये सिंहनो, मूरख ह्यैये विमासो रे ॥ धवलपशुनो बलि
 अशे, वचनें कांइ विरांसो रे ॥ धव० ॥ ८ ॥ वचन सुणी तस वांकमां, शेठने सुजट
 सुणावे रे ॥ शेठ बीनेवे रायने, बहोलुं कटक अणावे रे ॥ धव० ॥ ९ ॥ एकदमो
 दोय सैन्यसुं, जव अतुली बल जूफे रे ॥ चट्टावच्चें धूखल मच्चो, कायर हियडां
 धुजे रे ॥ धव० ॥ १० ॥ कुंत तीर तरवारना, जे जे घाले घाय रे ॥ कुंवर अंगें ला
 गे नहिं, औपधिने महिमाय रे ॥ धव० ॥ ११ ॥ कुंवर ताकी जेहने, मारे लाठी
 खोटे रे ॥ लहवहता लांवा थई, ते पुहवीयें पोटे रे ॥ धव० ॥ १२ ॥

जवा खांग्यो, तेवारें तिहां चहुटानी वचमां धूखल धींगाणुं मची रछुं. ते समयें कायर पुरुषोनां
 रेमां तो यर यर धूजवा लाग्यां ॥ १० ॥ ॥ हवे ते सुजटो तिहां (कुंत के०) जालां, तीरका
 मनां, अने तरवारना जे जे याव (घाले के०) नाखे ठे, ते सर्व औपधिना महिमायकी कुंअरने
 अंगें लागता नथी ॥ ११ ॥ ॥ हवे कुंवर जे पुरुषने ताकीने लाठी अने खोटे करी मारे, तेवारें
 ते (लहवहता के०) लडथमता लवता लांवा यइने पृथ्वीने विषे पोढी जाय ॥ १२ ॥

जैम (जैसा के०) पानाउं क्षेत्रमां लहे, तेवारे चारे दिशायें वोमादोड करे, तेथी ठवर प्रमुखना वेला तेना सिंभनामां वलगता जाय, तेम आ रणक्षेत्रमां पण पाडानी परें चारे दिशायें (धिंगड के०) ओरावर योझा (धाय के०) दोन ठे. ते वेलासरखा हलका योध्याने जुनी नाखे ठे, एटले ठब रना वेसा जेम पाडाना सिंगनामां वलगता जाय, तेम इहां जोरावर योझानी आगल हलका योझा ना हवाल धाय ठे ॥ १३ ॥ ॥ त्यां केटलाएक सुजटोनां मस्तक फूट्यां, केटलाएकना दांत पनी गया, कोईना मुखथकी लोही वमवा लागुं. ए रीतें सुजटोनी (पांत के०) हार पडती हवी.

जैसा परें रणखेतमां, चिहुं दिशि धिंगरु धाय रे ॥ जूझ्या जोध वेला जिर्या, शिंगे विलगा जाय रे ॥ धव० ॥ १३ ॥ मस्तक फूटां केइनां, पड्या केइना दांत रे ॥ केइं मुखें लोही वमे, पनी सुजटनी पांत रे ॥ धव० ॥ १४ ॥ केइं पेठा हाटमां, केइं पोलमां पेठा रे ॥ केइं दांते तरणां दइं, गलिया यइने बेठा रे ॥ धव० ॥ १५ ॥ केइं कहे कायर अमें, केइं कहे अमें रांक रे ॥ केइं कहे मारो रखे, नथी अमा रो वांक रे ॥ धव० ॥ १६ ॥ केइं कहे पेटारथी, अशरण अमें अनाथ रे ॥ मुखें दिये दश अंगुली, दे वली आमा हाथ रे ॥ धव० ॥ १७ ॥ धवलशेठ ते देख

॥ १४ ॥ ॥ केटलाएक सुजट नासीने हाटोमां पेसी गया, कोइएक पोलमां पेठा, केटलाएक दांते (तरणां के०) तृण प्रमुख देइने बूट्या, केटलाएक गलिया बलदनी परें यइने बेसी रखा ॥ १५ ॥ ॥ कोइएक सुजट कहेवा लाग्या के हे स्वामी ! अमें कायर ठैयें, केइंक कहे ठे के, अमें रांक ठैयें, केइंक कहे ठे के. रखें अमने मारता? अमारो कांइ वांक नथी ॥ १६ ॥ ॥ केइंक कहे ठे के, अमें पेटार्थी ठैयें, अमने कोइनु शरण नथी, अमें अनाथ ठैयें. केइंक तो मुखें दश आंगलियो दीधी, वली केइंक आडा हाथ दीधां ॥ १७ ॥

पञ्चमशेख ते ऋष देवतो यको आवीनि कुमरने पगे लाग्यो, अने कहेवा लाग्यो के हे स्वामी ! तमें
 तो कोइ देवस्वरूपी देखाउ ठो, माटें अमने रुडो पसाय करो ॥ १७ ॥ ॥ हे महाराज ! तमें तो म
 होटा महिमाना (निधि के०) चंडार ठो, तमाहं बल अने शक्ति तेनो पार आवे नहीं, एवी अ
 गाध ठे, माटे हे स्वामी ! में जे अजाणतां थकां तमारो अविनय कीधो, ते महारो अपराध तमें
 ममजो ॥ १९ ॥ ॥ अमारी विनति अवधारीने एक उपकार करो, जे अमारा बहाण थंभ्यां पड्यां
 वे, तेने तारी आपो. ए दुःखरूप समुद्रथी अमने पार उतारो ॥ २० ॥ ॥ एवां शेठनां वचन
 तां, आवी लागो पाय रे ॥ देवसरूपी को तुमें, करो अमने सुपसाय रे ॥ धव०
 ॥ १७ ॥ महिमानिधि मढोटा तुमें, तुमें बल शक्ति अगाध रे ॥ अविनय कीध
 अजाणतो, ते खमजो अपराध रे ॥ धव० ॥ १९ ॥ अवधारी अम वीनति, करो ए
 क उपगार रे ॥ थंभ्यां प्रवहण तारवो, जतारो दुःख पार रे ॥ धव० ॥ २० ॥ कुं
 अर कहे ए कामनुं, शुं देशो मुज जानुं रे ॥ शेठ कहे लख सोनैया, खंतुं काढो
 गांनुं रे ॥ धव० ॥ २१ ॥ सिद्धचक्र चित्तमां धरी, नवपद जाप न चूके रे ॥ वरु
 सांजसी कुंवर कहेवा लाग्यो के, ए काम तमाहं अमें करी आपीयें, तो तेनुं अमने शुं जानुं आपशो?
 तेवारें शेठें कानुं के लख सोनैया आपीश. तमें मढाहं गांनुं खंतुं ठे, ते वाहेर काढो आपो ॥ यतः ॥
 सृजनोन यानि विकृतिं, परद्वितनिरतो विनाशकालेऽपि ॥ ठेकेपि चंदनतरुः, सुरजयति मुखं
 कुमारस्य ॥ १ ॥ इति ॥ २१ ॥ ॥ एवो ठेराव करी सिरूचकने पोताना चित्तमां धारण करी नव
 पवनो जाप चुकतो नयी, एवो श्रीपाल ते मढोटा क्हाण उपर चमीने सिंहनादने (मूके के०) क
 रतो हबो ॥ यतः ॥ कुरोपि सिंहे न समो गजेंद्रः, सत्त्वं प्रधानं न च मांससमिश्रः ॥ अनेकवृन्दानि

वने गजानां, सिंहस्य नादेन मदं त्यजंति ॥ १ ॥ इति ॥ २२ ॥ ॥ तेणे करीने जे देवी दुशमन हती, ते दुष्ट दूर जती रहीं, तेवारे वंहोण तखां, सर्वनां कार्य सरथां. ते वखत मांगलिकनां वाजां वाग्यां ॥ २३ ॥ ॥ ए बीजा खंरुने विषे बीजी ढाल चित्तमां धरजो. श्रीविनयविजय उपाध्यायजी कहे ठे के, हे जव्यो ! वहाणनी परें तमें पण संसारसमुद्रने तरजो ॥ २४ ॥ ॥ हवे एवो वनाव वनेलो देखीने धवलशेठ पोताना मनमां चितववा लाग्यो के, महारे हाथे चिंतामणि रत्न चडधुं

वाढ्ण उपर चढी, सिंहानाद ते मूके रे ॥ धव० ॥ २५ ॥ जे देवी दुशमन हती, दुष्ट गई ते दूर रे ॥ वहाण तखां कारज सरथां, वाजे मंगल तूर रे ॥ धव० ॥ २६ ॥ बीजे खंरु ढाल ए, बीजी चित्तमां धरजो रे ॥ विनय कहे वाढ्ण परें, प्रवियण प्रवजल तरजो रे ॥ धव० ॥ २७ ॥ दोहा ॥ ते देखी चिंते धवल, चड्यो चिंतामणि हाथ ॥ वमो वखत जो मुज हुवे, तो ए आवें साथ ॥ ? ॥ एक लाख दीनार त स, देई लागो पाय ॥ कर जोमीने बीनवे, वात सुणो एक प्राय ॥ २ ॥ वरसप्रत्ये एकैकने, सहस दिऊं दीनार ॥ सेवा सारे सहस दश, जोध जला जूजार ॥ ३ ॥ तुमनें मुह माग्युं दिऊं, आवो अपमारी साथ ॥ ए अपवधारी बीनती, अमने करो

ठे, माटें जो महारो वडो वखत होय एटले म्हाटुं जाग्य होय, तो आ पुरुष महारी साथे आवे ॥ १ ॥ एम चिंतवी एक लाख (दीनार केण) सोनामोहोर तेने आपी पर्गे लागीने विनति करवा लाग्यो के. हे जाइ ! तमें एक महारी वात सांजलो ॥ २ ॥ ॥ हुं एकेका सुजटने एकैक वर्षे एकैक हजार सो नामोहोरो आपुं लें, एवा दश हजार सेवक ठे, ते महारी सेवा (सारे केण) करे ठे. ते सर्व सेवको जला योखा जूजार पुरुषो ठे ॥ ३ ॥ ॥ पण तमोने मुखें मागो ते हुं आपुं, अने तमें महारी साथे

आओ, पटले। विनति अवधारीने अमने (सनाथ के०) नाथ सहित करो ॥ ४ ॥ ॥ एवां शे
 तनां वचन सांतली श्रीपाल कुंअर कहेवा लाग्या के, हुं एकलो आ सर्व दशे हजार सेवकोना पगा
 रती जेतलो रकग याय नेटली लजं, अने ए सर्व दशे हजार मलीने जे काम करे ठे, ते सर्वेनुं काम
 पण हुं एकलो जे अमोलपणं करूं ॥ ५ ॥ ॥ एहुं श्रीपालनुं बोलवुं सांजली ते दश हजार सेवकने
 जे पगार अपाय ठे, तेना धननुं लेखुं करीने धवलशेठ वे हाथ जोडी कहेता हवा के, हे महाराज !
 अमें वणिकजन पटले वाणीया लोक ठेंगें, माटें अमाराथी एकज जणने कोरु सौनैया केम आपी
 सनाथ ॥ ४ ॥ कुंवर कहे हुं एकलो, लेजं सर्वेनुं मोल ॥ ए सर्वेनुं एकलो, कारज
 करूं अमोल ॥ ५ ॥ ते धननुं लेखुं करी, शेठ कहे कर जोरु ॥ अमें वणिकज
 न पकने, किम देवायें कोरु ॥ ६ ॥ कुंवर कहे सेवक अई, दाम न जावुं हाथ ॥
 पण देशांतर देखवा, हुं आवुं तुम साथ ॥ ७ ॥ जावुं लेइ वहाणमां, द्यो मुज
 बेसण ठाम ॥ मास प्रतें दीनार शत, जावुं परवथुं ताम ॥ ८ ॥ ढाल चौथी ॥ राग
 मट्टहार ॥ जीहो जागवुं अवधि प्रयुंजीने ॥ ए देशी ॥ जीहो कुंवर वेठो गोंखने,
 सकाय ? ॥ ६ ॥ ॥ ते सांतली कुंवर कहेवा लाग्या के, हे शेठजी ! हुं पण सेवक अइने तमारी
 (दाम के०) पेशो हाथमां जावुं नही. परंतु देशांतर देखवानी मने इच्छा ठे माटें ते जोवाने अथ
 हे तमारी साथें आवुं तुं ॥ ७ ॥ ॥ ते माटें तमें महारी पासंथी जावुं लइने मने वहाणमां बेस
 वानी जग्या आपो, पत्री शेठें मास मास प्रत्यें सो सो सोमामोहोर जावुं लेवानुं परवथुं पटले ठेराव
 करयो ॥ ८ ॥ ॥ हेवे श्रीपाल कुंअर महोटा वहाणना गोंखने विये वेठो थको चारे दिशायें (ज
 सपि के०) समुद्र तेना कळोल उठले ठे, ते संचंधो कोतुकने तिहां जोतो ! हयो, माटें हे सुगुण पुरुषो !

२
 में पुण्यनों प्रभाव तो जुड़े ! के जेने पुण्य सखायी होय, तेने सर्व मनोवांछित मसी आवे ठे, अने
 मसी ते प्राणीना दुःखना दान सर्व दूर टली जाय ठे, एवुं पुण्यनुं मांहारम्य ठे ॥ १ ॥ ॥ हवे स
 मकोले ते सर्वे बहाणोना सह सार्थेज हंकारया. ते सह घणा पवनें करी पूराणा. तेना योगथी (व
 र्वेगें के०) महोटी उतावलयथी सर्व बहाणो समुद्रमां (बहे के०) चालवा लाग्यां. ते केवां चाले उ
 ठे ? तो के दूणमात्रमां एक योजनपंथने अतिक्रमी जाय ठे, एवां चाले ठे ॥ यतः ॥ थल उ
 पनी जलमां वसी, जलना जीव न खाय ॥ जीवह कारण बापडी, दूण आवे दूण जाय ॥ १ ॥
 जीहो महोटा बाहणमांहि ॥ जीहो चिहुं दिशि जलधि तरंगनां, जीहो जोवे कौ
 तुक त्यांहि ॥ सुगुण नर, पेखो पुण्य प्रभाव ॥ जीहो पुण्यें मनवांछित मले, जीहो
 दूर टले दुःख दाव ॥ सुगुण नर, पेखो ॥ २ ॥ ए आंकणी ॥ जीहो सह हंकारया
 सामटा, जीहो पूखा घण पवणेण ॥ जीहो वन वेगें बाहण बहे, जीहो जलमां करे बह्वो
 जाये खणेण ॥ सु० ॥ २ ॥ जीहो जलहस्ती पर्वत जिस्सा, जीहो जलमां करे दीसो जीहो
 ल ॥ जीहो मांहोमांहि जूफता, जीहो उन्हाले कछोले ॥ सु० ॥ ३ ॥ जीहो घणा, पवन
 त्स्य महोटा फिरे, जीहो सुसुमार केइ कोफि ॥ जीहो नक्र चक्र दीसे घणा, पवन
 करता दोना दोफि ॥ सु० ॥ ४ ॥ जीहो इम जातां कहे पंजरी, जीहो आज पवन
 इति ॥ २ ॥ ॥ तिहां समुद्रमां जलहस्तीयो जे महोटा पर्वत सरखा जलचर जीवो ठे, ते पाणीमां
 बह्वोल करी रखा ठे, वली ते मांहोमांहि जूफता थका पाणीना कछोलेप्रत्यें उंचा उन्हाले ठे ॥ ३ ॥
 तेमज महोटा महोटा मगरमत्स्य फरी रखा ठे, वली सुसुमार जातिना मत्स्य ते कूतराथी कांश्क
 महोटा जाय ठे, तेवा मत्स्य पण कोइ कोनो गमे बिचरी रखा ठे, तथा नक्रजातिना, चक्रजातिना
 जे जलचर जीवो ठे, ते पण समुद्रमां घणी दोमादोड करी रखा ठे ॥ ४ ॥ ॥ एम जातां थकां

યાચનાનો પરીક્ષક જે પંજરી છે, તે કહેવા લાગ્યો, કે આજ પવન અનુકૂલ છે, સાંસતો છે, માટે જો
 મીનું જલ તથા ઇંધણ જે લાકમાં પ્રમુલ્લ વસ્તુ તેનો જો લપ હોય, તો વચ્ચરકોટ નજીક આવ્યું છે ॥૫॥
 પછી વચ્ચરકોટના વંદરમાંહે ઉતરીને સદુ લોકો પાળી તથા શરપણ લેવા લાગ્યાં, અને જેની સાથે
 સેવાના કરતારા સુન્નટોના (થોક કેળ) સમૂહ છે, એવા ધવલશેઠ પણ વિઠાનાં નાહી કાંઠે આવી
 રહ્યા ॥૬॥ ॥ તિહાં વંદરમાંહે ઘણાં લોક ઉતર્યાં, તેનો મહોટો કોલાહલ શબ્દ થઈ રહ્યો, તે સાંજલીને
 વચ્ચરરાજાના દાણી પુરુષો જે હતા તે (અતિસપરાણ કેળ) અત્યંત ઉતાવલા આવીને વંદરનું દાણ

અનુકૂલ ॥ જીહો જલ ઇંધણ જો જોઈયેં, જીહો આવ્યું વચ્ચરકૂલ ॥ સુળ ॥ ૫ ॥
 જીહો તમ વંદરમાંહે કુતરી, જીહો જલ ઇંધણ લીધે લોક ॥ જીહો ધવલશેઠ
 કાંઠે રહ્યા, જીહો સાથે સુન્નટના થોક ॥ સુળ ॥ ૬ ॥ જીહો કોલાહલ તે સાંજલી,
 જીહો આવ્યા અતિ સપરાણ ॥ જીહો દાણી વચ્ચરરાયના, જીહો માગે વંદર દાણ
 ॥ સુળ ॥ ૭ ॥ જીહો શેઠ સુન્નટને ગારવેં, જીહો દાણ ન દીયેં અબૂકુ ॥ જીહો તવ
 તિહાં લાગ્યું તેહને, જીહો માંહો માંહે જૂકુ ॥ સુળ ॥ ૮ ॥ જીહો શેઠતણે સુન્ન
 ટું હાગ્યા, જીહો દાણી નાઠા રે જાય ॥ જીહો સૈન્ય સવલ તવ સજ કરી, જીહો

માગવા લાગ્યા ॥ ૭ ॥ ॥ પરંતુ (અબૂકુ કેળ) મૂર્ખ એવો જે શેઠ, તેણે પોતાના સુન્નટોના ગવેં કરી
 પટલે મહારા આટલા સીપાડ્યો છે તો શ્રા દાણી લોકોને દાણ શા વાસ્તે આપું ? એવા અહંકારથી
 તે અબૂકુ પટલે મૂર્ખશેઠ દાણ દીધું નહીં. તેથી તિહાં દાણો અને શેઠના સેવકોને માંહોમાંહે યુક્ત
 થયા લાગ્યું ॥ ૮ ॥ ॥ તિહાં શેઠના સુન્નટોયેં દાણી લોકોને માર માર્યો, તેને લીધે તે દાણીયો
 નામી ગયા. અને પોતાના મહાકાલ નામા રાજાને જાણ કરતા હવા. તે સાંજલી વલેં કરી સહિ

त एवुं सैन्य तैयार करी बब्बरदेशनो राजा पोतें तिहां चढी आव्यो ॥ ९ ॥ ॥ तैवारें राजतेज,
 ते वाणीयाना सुन्नटो सहन करी शक्या नहीं, तैयी शेरना सुन्नटोयें पूंठ दीधी, ते जोइने राजाना
 सुन्नटोयें वाणोनी मुनीयो चरी चरीने मारवा मांडी. ते जैवारें सारी पेंठें मार पड्यो, तैवारें शेरना
 सुन्नट नासी गया ॥ १० ॥ ॥ सुन्नटो सर्व नासी गया पढी एकला धवलशेरने जीवतो जालीने
 रूख सरीसो एटले जेम वृद्ध डगे नहीं, तेम वेहु बाहु ऊंचा करीने मस्तक नीचुं करी मरडीने टाटबां
 आव्यो बब्बरराय ॥ सु० ॥ ९ ॥ जीहो राजतेज न शक्या सही, जीहो दीधी
 सुन्नटें रे पूंठ ॥ जीहो मार पमी तव नासतां, जीहो बाण चरी चरी मूठ ॥ सु० ॥
 ॥ १० ॥ जीहो बांध्यो जाली जीवतो, जीहो रूख सरीसो शेर ॥ जीहो बांह बेहु
 ऊंची करी, जीहो मस्तक कीधुं हेठ ॥ सु० ॥ ११ ॥ जीहो रखवाला मूकी तिहां,
 जीहो बलियो बब्बर राय ॥ जीहो तव बोलावे शेरने, जीहो कुंवर करिय पसा
 य ॥ सु० ॥ १२ ॥ जीहो सुन्नट सेवे तुम किहां गया, जीहो बांध्या बांह मरोम ॥
 जीहो एवमुं छुःख न देखता, जीहो जो देता मुऊ कोम ॥ सु० ॥ १३ ॥ जीहो शेर
 कहे तुमें कां दियो, जीहो दाधा ऊपर लूण ॥ जीहो पड्या पढी पाटू किसी, जीहो
 ध्यो ॥ १४ ॥ ॥ तेनी पासें रखवाला मूकीने जैवारें बब्बरनो राजा पाठो बड्यो, तैवारें कुंअर आवी
 पसाय करीने शेरने बोलावे ठे ॥ १५ ॥ ॥ के, अरे रे शेरजी ! तमारा सुन्नट सर्वे किहां जता रहा,
 जे तमें बाहु मरमीने बांध्या पड्या ठो ? परंतु जो मुजने क्रोड सोनामहोरो दीधी हते, तो आज
 एटलुं छुःख तमें देखत नहीं ॥ १६ ॥ ॥ ते सांजली शेर कहेवा लाग्या के, हे कुमर ! तमें बड्या
 उपर बली लूण कां लगामो ठो ? पडी गया पढी (पाटू के) लात ते बली शी मारवी ? तथा मूवे

જાને વહી કોળ મોરે ? ॥ ૧૪ ॥ ॥ તે સાંજલી કુમર કહેવા લાગ્યો કે, હે શેઠ ! જો આ તમારા
 રીધે (પ્રયુ કે૦) પ્રહ્ન કચું જે દ્રવ્ય પટલે જે તમારું દ્રવ્ય, એના કવજામાં આવી ગયું છે, એ હું
 (પિત્ર કે૦) દ્રવ્ય છે જો પાતું વાલી આપું તો તમે મુજને શું આપશો ? તે તમે તમારું ચિત્ત સ્થિર
 રાખીને (નાગ્યો કે૦) બોલો ॥ ૧૫ ॥ તે સાંજલી શેઠ કહેવા લાગ્યા કે, હે સાહેબ ! તમે સાંજલો
 કે જો ન મહારું કાર્ય તમે સાધી આપો, તો મહારાં જે પાંચશેં વહાણ છે, તે અડધો અમ્મથ તમે વ
 હેંચી લેજો. જગતમાં કહેવત છે કે, સારા જાતા દેહીયેં, તો આધા લીજેં બાંટ ॥ ૧૬ ॥ ॥

હમો મુઝાને કૂણ ॥ મુ૦ ॥ ૨૪ ॥ જીહો કહે કુંવર વેરી ગ્રહું, જીહો જો વાહું એ
 વિન ॥ જીહો તો મુજને દેશો કિશું, જીહો ખાંલો ધિર કરી ચિત્ત ॥ મુ૦ ॥ ૨૫ ॥
 જીહો શેઠ કહે મુળ સાહિવા, જીહો એ મુજ કારજ સાધ ॥ જીહો વહેંચી વાહણ
 પાંચશેં, જીહો લેજો આથો આથ ॥ મુ૦ ॥ ૨૬ ॥ જીહો બોલ બંધ સાંચી તણો,
 જીહો કુંવર પામી તંત ॥ જીહો ધનુષ તીર તરકસ ગ્રહી, જીહો ચાલ્યો તેજ અનંત ॥
 ॥ મુ૦ ॥ ૨૭ ॥ જીહો જડ વચ્ચર બોલાવિયો, જીહો વલ પાળો વન વીર ॥ જીહો
 શસ્ત્ર સેન ખુજવલ તણો, જીહો નાદ ઉતારું નીર ॥ મુ૦ ॥ ૨૮ ॥ જીહો તુજ સરિ

॥ પત્રી તે પાતના કુંવર (બોલબંધ કે૦) છતપત્ર લચીને વચમાં સાદ્દીનો (તંત કે૦) તાલી પામી
 ને પોતે ધનુષ્ય, તથા તીરનો (તરકસ કે૦) જાથો સાથે લઇને અત્યંત તેજવંતથકો મહાકાલ રા
 જાની પત્રવાને વાહ્યો ॥ ૨૭ ॥ ॥ જડને વચ્ચર રાજાને બોલાવ્યો કે, હે મહોટા વીર પુરુષ ! તું
 પાળો વલ, પટલે ફરીને મહારા સાહામો આવ્ય. હું તહારાં જે શસ્ત્ર તથા સૈન્ય અને ખુજાહનું વલ,
 તેનો (નાદ કે૦) જે અદ્ધંકાર તે તેનું (નીર કે૦) પાળી તેને ઉતારું ! ॥ ૨૮ ॥ ॥ ચલી છે વીર પુરુષ !

तहारा सरखो प्राहुणो पुरुष जे अमारे घरे आवी पहींच्यो, ते महारा हाथनी सुखडी चाख्या विना पावो केम जाय ? ॥ १ए ॥ ॥ एवां वचन सांचली महाकाल राजा पावो फरी जुए ठे, तो तेणे लक्षण तथा रूपना निधान सरखो अने (जाऊ के०) घणा पुरुषोनी परें जूजतो एवो एक युवान पुरुष दीवो ॥ २० ॥ ॥ तेने जोडने महाकाल राजा कहेवा लाग्यो के, तुं तो घणो सुंदर, सोहामणो ठो, अने संपूर्ण नवयौवन वेवें देखाय ठे, तेम ठतां तहारुं आयुष्य खूब्या विना फोकट

खो जे प्राहुणो, जीहो पहीतो अम घर आय ॥ जीहो सूखमली मुज हाथनी, जीहो चाख्या विण किम जाय ॥ सु० ॥ १ए ॥ जीहो महाकाल जूए फरी, जीहो दीवो एक जुवान ॥ जीहो जाऊनी परें जूजतो, जीहो लक्षण रूपनिधान ॥ सु० ॥ ॥ २० ॥ जीहो तुं सुंदर सोहामणो, जीहो दीसे यौवनवेश ॥ जीहो विण खूटे मर वा ज़ाणी, जीहो कांड करे उद्देश ॥ सु० ॥ २१ ॥ जीहो कहे कुंवर संग्राममां, जीहो वचन किश्यो व्यापार ॥ जीहो जोधें जोध मट्या जिहां, जीहो तिहां शस्त्रे व्यवहार ॥ सु० ॥ २२ ॥ जीहो महाकाल कोप्यो तिसें, जीहो हलकारे निज सेन ॥ जीहो मूके शस्त्र ऊमोऊने, जीहो राता रोषरसेन ॥ सु० ॥ २३ ॥ ॥

मरवानो उद्देश शा माटें करे ठे ? ॥ २१ ॥ ॥ एवां राजानां वचन सांचली कुंअर कहेवा लाग्यो के संग्रामने विषे वचननो व्यापार शो करवो ? जिहां योद्धायें योद्धा मले, तिहां तो शस्त्रनोज व्यापार होय ॥ २२ ॥ ॥ एवां कुंअरनां वचन सांचली, महाकाल राजा (तिसें के०) तेनी साथें कोप्यो थको पोतानी सेनाने हलकारो कख्यो. तेवोरें ते सुजट पण (रोष के०) कोधना (रसेन के०) रसें करीने (राता के०) तपायमान थया थका कुमरनी उपर ऊ

મોક્ષ શસ્ત્ર નામવા લાગ્યા ॥ ૨૩ ॥ ॥ તિહાં (તીસા કેળ) તીરુણ પટલે આકરા એવા તીરનાં
સમુદ્ તયા કેડક લાલો ગમે ગોલાના મેહુલા કુમરની ઉપર (ત્રૂવા કેળ) વરસવા લાગ્યા, પણ
કુચરને ઓંગે પૃક (સરાલ કેળ) ફાંસ જેટલું પણ લાગે નહિં ॥ ૨૪ ॥ ॥ અને કુંઝર તો જે
ને દિશાયે આકર્ષાને પટલે તાકી કરીને અથવા લેંચીને વાળ મૂકે છે, તે તે દિશાયે તિહાં સમકાલે
દશ વીશ મુજડોનાં પ્રાણ ઠંભાવે છે ॥ ૨૫ ॥ ॥ એમ કરતાં મહાકાલ રાજાનું સર્વ સૈન્ય (દહ
વટ કેળ) દશે દિશાની વાટે જાગી ગયું. પત્રી મહાકાલ રાજા એકલો રહ્યો, તેને શ્રીપાલ કુમરે

જીહો ત્રૂવા તીસા તીરના, જીહો ગોલાના કેડ લાલ ॥ જીહો પણ ઓંગે કુંવર તણે,
જીહો લાગે નહિં સરાલ ॥ સુળ ॥ ૨૪ ॥ જીહો આકર્ષી જે જે દિશે, જીહો કું
વર મૂકે વાળ ॥ જીહો સમ કાલે દશ વીશનાં, જીહો તિહાં ઠંભાવે પ્રાણ ॥ સુળ ॥
॥ ૨૫ ॥ જીહો સૈન્ય સકલ મહાકાલનું, જીહો જાગી ગયું દહવટ ॥ જીહો નૃપ
પૃકાકી કુંવરે, જીહો વાંધ્યો વંધ નિઘટ ॥ સુળ ॥ ૨૬ ॥ જીહો વાંધીને નિજ સાથ
માં, જીહો પાસે આણ્યો જાગ ॥ જીહો વંધન ગોઝ્યાં શેઠનાં, જીહો રક્ક નાઠા
તામ ॥ સુળ ॥ ૨૭ ॥ જીહો લખગ લેડ મહાકાલને, જીહો મારણ ધાયો રે શેઠ ॥

(નિઘટ કેળ) આકરા વંધને કરી વાંધ્યો ॥ ૨૬ ॥ ॥ તે વાંધીને (જામ કેળ) જેવોર પોતાના સથ
વારાની પાસે આણ્યો. અને ધવલ શેઠનાં વંધન કુમરે ઝોઢી નાલ્યાં, (તામ કેળ) તેવોર રક્ક પુરુ
ષો જે શેઠની પાસે ઊઠા હતા, તે પણ નાશી ગયા ॥ ૨૭ ॥ ॥ તેવોર શેઠ વણી ઊતાવલશ્રી તરવાર
દાયમાં લડને મહાકાલ રાજાને મારવા માટે (પાયો કેળ) દોડ્યો. તેને શ્રીપાલ કુંઝરે કહ્યું, કે હાં
માં શેઠજી ! તમે વેસી રહો. કેમકે તમારું વલ તો અમે ઠેઠથી દીનું છે. વલી એક તો જે પોતાને ધેર ચાલી

આવ્યો હોય, વીજો આપણે શરણે આવ્યો હોય, ત્રીજો બાંધ્યો થકો પડ્યો હોય, ચોથો જે રોગથી પીના પામતો હોય, પાંચમો જે નાશી જતો હોય, ઠાઠો જે બુઢો હોય એટલે વુઢુ હોય, અને સાતમો જે ચાલક હોય, એ સાતે જણ જો પણ આપણા શત્રુ હોય તો પણ તેને મારવા નહિં, એવો ન્યાય છે ॥૨૭॥ પઠી શ્રીપાલકુમરે, જે બબ્બરના રાજાને વંધને બાંધ્યા હતા, તે પણ તેજવચ્ચે લોભાવ્યા, એટલે પોતાને હાથેજ વંધન લોહ્યાં, અને પોતાના જાગમાં આવેલાં અઢીશેં વહાણમાંથી ઘણાં આનૂષણ વસ્ત્ર મગાવી પહેરામણી કરીને રાજાનો ઘણો આદર સત્કાર કહ્યો ॥ ૨૯ ॥ ॥ હવે શેઠના સુ

જીહો કહે કુંવર વેસી રહો, જીહો બલ દીટું તુમ ઠેઠ ॥ સુ૦ ॥ ૨૮ ॥ જીહો વંધન વબ્બરરાયનાં, જીહો લોભાવે તેણી વાર ॥ જીહો ખૂષણ વસ્ત્ર પહેરામણી, જીહો કરે ઘણો સત્કાર ॥ સુ૦ ॥ ૨૯ ॥ જીહો સુખટ જિકે નાઠા હતા, જીહો તે આવ્યા સહુ કોય ॥ જીહો જાંજે તસ આજીવિકા, જીહો શેઠ કોપ કરી સોય ॥ સુ૦ ॥ ૩૦ ॥ જીહો કુંવરેં તે સવિ રાખિયાં, જીહો દીધી તેહને વૃત્તિ ॥ જીહો વાહણ અઢીશેં મા હરાં, જીહો સાચવજો એકચિત્ત ॥ સુ૦ ॥ ૩૧ ॥ જીહો જે પણ વબ્બરરાયનો, જીહો

જટો જે કોઈ પ્રથમ વબ્બરરાજાના સુખટોથી વીક પામીને નાશી ગયા હતા, તે પણ સહુકોઈ પાઠા ફરી આવ્યા. (સોય કે૦) તેના ઉપરેં શેઠેં કોપ કરીને તેમની આજીવિકા જાંગી નાહી, પગાર આપવાનો વંધ કર્યો, પોતાની ચાકરીમાંથી દૂર કર્યા ॥ ૩૦ ॥ ॥ તે સર્વ દશે હજાર સુજ ટોને શ્રીપાલ કુંઝરેં રાહી લીધા, તેમને (વૃત્તિ કે૦) આજીવિકા આપીને કહ્યું કે, મહારા અઢીશેં વહાણ છે, તેને તમેં એકાગ્રચિત્તથી સાચવજો, સંજાલ રાખજો ॥ ૩૧ ॥ ॥ વલી વબ્બર રાજાનો પણ પ્રથમ જે કાંઈ સુખટો આદિક પરિવાર નાશી ગયો હતો, તે સર્વને કુમરેં સંડો કરીને

उनम पद्मादिकनी पद्मरामणीयो आपी. एवी रीतें जेह्नो पार आवे नहिं, एटलुं आदर सन्मान
 आप्लुं ॥ ३२ ॥ ॥ आ प्रमाणें बीजा खंडने विपे चौथी ढाल पूर्ण थाय ठे, श्रीविनयविजय
 जी उपाध्याय कहे ठे कं, ए सर्व पुण्यनां फल जाणवां. माटे हे जव्यो ! तमें सहु कोइ पुण्योपा
 ज्ञान करो, के जेथी मुख पामो ॥ ३३ ॥ ॥ हवे महाकाल राजा श्रीपालकुमरनी ब्रूजार्जना बलनुं
 तेज देखी पोनाना चित्तमां चमत्कार पाम्यो थको हेयामां घणुंज हेज आणीने आवी रीतनी वि
 नति करे ठे ॥ १ ॥ ॥ के हे महाराज ! महारा उपर महेरवानी करीने नगरमां आवी तमारा
 नागो हनो परिवार ॥ जीहो तेहने पण तेमीकरी, जीहो आदर दीये अपार ॥ सु० ॥
 ॥ ३४ ॥ जीहो चौथी ढाल एणी परें, जीहो बीजे खंमें होय ॥ जीहो विनय कहे
 फल पुण्यनां, जीहो पुण्य करो सहु कोय ॥ सु० ॥ ३३ ॥ दोहा ॥ महाकाल श्री
 पालनुं, देखी जुजवल तेज ॥ चित्त चमक्यो इम बीनवे, हियमें आणी हेज ॥ २ ॥
 मुज मंदिर पावन करो, महेर करी महाराज ॥ प्रगट्यां पूरव भव कल्यां, पुण्य
 अमारां आज ॥ ५ ॥ तुम सरिखा सुपुरिस तणां, अम दरशन डलंज ॥ जिम म
 रुधरनां लोकने, सुरतकुसुमसुरंज ॥ ३ ॥ बोलावा विण एकलो, चाली न श
 पये करी महाग मंदिरने (पावन के०) पवित्र करो, तो अमें ण तमारी कांइक नक्तिकरीयें, अमें जे
 पूर्वता जवमां पुण्य कल्यां हतां, ते अमारां पुण्य आज प्रगट थयां, एटले उदय आव्यां, के जेना यो
 गयी नमाग दशत थयां. एम अमें मानीयें ठेयें ॥ २ ॥ ॥ केम के ? तमारा जेवा सुपुरुषनां दर्शन
 मलयां ते अमारा जेथा नाग्यर्हीन जनोने घणुं डुलंज ठे. जेम मरुधर जे गास्वान देश, तेना रहे
 वासी लोकने सुरतरु जे कळपवृक्ष तेना (कुसुम के०) फूलनो सुरंज जे सुगंध, ते पामवो डुलंज
 रोय ठे. ए दृष्टतें जाणी लेवुं ॥ ३ ॥ ॥ एवुं बन्धरना राजानुं वचन सांचलीने, जेवोरें श्री

પાલકુમરે તે વાત માન્ય કરી, (તવ કેળ) તેવારે ધવલશેઠ (આધીન કેળ) કુમરને વશ થ
 ઇને આત્મી રીતની વિનંતિ કરે છે કે, જેમ (દીન કેળ) રાંક પુરુષ હોય તે વોલાવા વિના એ
 કલો માર્ગમાં ચાલી શકે નહિં, તેમ તમારા આવ્યા વિના અમારાથી પણ અમારે ઘરે જવાય
 નહિં ॥ ૪ ॥ ॥ મોટે હે પ્રજુ ! તમારા પુણ્યનો પમૂર એટલે સમૂહ અર્થાત્ ઘણું પુણ્ય દેખીને
 સહુ કોઈ તમને વાંઢે છે. પણ હવે આપણને રત્નદ્વીપે જાવું છે, તે ઇહાંથી ઘણો દૂર છે મોટે તેમાં
 વિલંબ ઘણો થાય છે ॥ ૫ ॥ ॥ તે સાંજલી કુંચર બોલ્યા કે હે શેઠજી ॥ રાજાનું દાક્ષિણ્યવચન

કે દીન ॥ ધવલશેઠ તવ વીનવે, ઇણિ પરે ઇઈ આધીન ॥ ૪ ॥ પ્રજુ તુમને વંઢે
 સહુ, દેહી પુણ્ય પમૂર ॥ પણ વિલંબ આયે ઘણો, રત્નદ્વીપ છે દૂર ॥ ૫ ॥ કુંવર
 કહે નરરાયનું, દાક્ષિણ્ય કિમ હંમાય ॥ તિણે નયરી જોવા પ્રણી, કુંવર કીયો
 પસાય ॥ ૬ ॥ હાટ સજ્યાં હીરાગલે, ઘર ઘર તોરણ માલ ॥ ચહુટે ચહુટે ચોકમાં,
 નાટક ગીત રસાલ ॥ ૭ ॥ ફૂલ વિભાયાં ફૂટરાં, પંથ કરી ઢટકાવ ॥ ગજ તુરંગ
 શણગારિયા, સોવન રૂપે સાવ ॥ ૮ ॥ ઢાલ પાંચમી ॥ રાગ સિંધૂનો ॥ ચિત્રોત્તમ રાજા

કેવી રીતે ઠાંક્યું જાય ? તે માટે નગરી જોવાનો કુંચરે પસાય કર્યો ॥ ૬ ॥ ॥ રાજાથે પણ નગ
 રીનાં હાટ સર્વ હીરાગલ એટલે રેશમી વસ્ત્રે કરી (સજ્યાં કેળ) શણગાર્યાં, ઘર ઘરને વિશે તોરણ
 માલાઈ બાંધી, ચહુટા ચહુટાના ચોકમાં વિવિધ પ્રકારનાં નાટક કરાવ્યાં. (રસાલ કેળ) રસેં કરી
 સહિત એવાં ઘણાં સુંદર ગીતો ગવરાવ્યાં ॥ ૭ ॥ ॥ રાજમાર્ગમાં તાજાં ફૂટરાં ફૂલ વિભાવ્યાં, પંથ જે
 માર્ગ તેમાં પાણીનો ઢટકાવ કરાવ્યો, તથા સામેયું કરવાને ઘણા હાથી અને ઘોડાડને (સાવ કેળ)
 માત્ર એક સોના તથા રૂપાના સાજેં કરીને શણગાર્યા ॥ ૮ ॥ ॥ હવે વચ્ચરકોટના મહાકાલ રા

ज़ानुं मइत्त भधाखा माटे तेनी विनति अवधारीने पुरमांहे पधाखा. ते कुंअर केवा ठे ? तोके
 (पद्मजागी के०) मइोटा चाग्यना धाणी ठे. तेने सोजायवंत देखोने लोकोने पगले पगले
 जोवानी (रूठ के०) दोंश पटले उलंकंग सागी ॥१॥ ॥ एवी रीतें महोटा उत्सव सहित महाकाल
 राजा पोताने घेर कुंअरने तेडी आब्या, ते सर्व सज्जनना मनमां (जाब्या के०) गम्या. पठी कुंअ
 रने वेंसवाने मांटे सोनानां आसन मंडाब्यां. तेनो उपर वेसाडीने जमवा माटे मिठाई, मेवा तथा
 पकाद्यने (कलेवा के०) केववतो जोजन कराववानी सामग्री करतो हवो. एम (बहुपरें के०)
 रे ॥ ए देशी ॥ विनति अवधारे रे, पुरमांहे पधारे रे, महोत वधारे, बब्बर रा
 यनुं रे ॥ कुंवर वडजागी रे, देखी सोजागी रे, जोवा रूठ लागी, पग पग लोकने
 रे ॥ १ ॥ घर तेनी आब्या रे, साजन मन जाब्या रे, सोवन मंजाब्या, आसण
 वेसणा रे ॥ मीठाई मेवा रे, पकवाव कलेवा रे, जगति करे सेवा, बब्बर बहु परें
 रे ॥ २ ॥ जोजन धृत गोल रे, ऊपर तंबोल रे, केसर रंगरोल, करे वलि ठांटाणां
 रे ॥ सवि साजन साखें रे, मुखें मधुरं जाखें रे, अंतर नवि राखे, कांइ प्रेममां रे
 ॥ ३ ॥ दीये कन्यादान रे, देइ बहु मान रे, परणी अम वान, वधारो वंशनो रे ॥

वणें प्रकारें बब्बरकोटनो राजा, श्रीपालकुंअरनी जक्ति सेवा करतो हवो ॥ १ ॥ ॥ हवे धृत
 मोक्षनां जोजन करावी उपर (तंबोल के०) पाननां बीनां आधी, पठी केसरना रंगरोलें करी
 ठांटाणां कल्यां. तिहां सर्व साजननी साखें करी मुखयकी मधुरं पटले मीठी वाणी जाखतो यको रा
 जा, पोताना प्रेममां कांइ पण अंतर न राखतां ॥३॥ ॥ बहु मान आपीने कन्यादान देतो हवो,
 अने कहेतो हवो के, आ कन्या परणीने अमारा वंशनुं (वान के०) तेज वधारो. ते सांजली

कुंअर चांखता हवा, के हे स्वामी ! हुं परदेशी हुं माटें महारुं कुल, शील जाण्या विना मात्र चि
त्तनी साखें करीनेज पोतानी दीकरी केम दीजीयें ? एटले आपीयें ? जे कार्य करीयें, ते विचारीने
करीयें तो रूढुं देखाय ॥ यतः ॥ कुलं च शीलं च सनाथता च, विद्या च वित्तं च वपुर्वयश्च ॥ वरे
गुणाः सप्त विलोकनीया, स्ततः परं चाग्यवशा हि कन्या ॥ १ ॥ मूर्खनिर्धनदूरस्थ, बहुचार्योशिवा
र्थिनां ॥ त्रिगुणाधिकवर्षाणां, चापि देया न कन्यका ॥ २ ॥ कार्येषु मंत्री गृहकर्मदासी, स्नेहेषु माता
कृमया धरित्री ॥ धर्मेषु धुर्या रमणेषु रंजा, स्मराम्यहं लक्ष्मण ! जानकीगुणान् ॥ ३ ॥ इति स्त्रीगुणाः ॥ ४ ॥

॥ तव कुंवर प्राखे रे, कुल जाण्या पाखें रे, किम चित्तनी साखें, दीजें दीकरी रे ॥
॥ ४ ॥ कहे नृप अवतंस रे, ठानो नहिं हंस रे, जाण्यो तुम उत्तम वंश, गुणें करी
रे ॥ जाणे सहु कोई रे, जे नजरें जोई रे, हीरो नवि होई, विण वेरागरें रे ॥ ५ ॥
महोत्सव मंजवे रे, साजन सहु आवे रे, धवल गवरावे, मंगल नरवरू रे ॥ रूपे
जिंसी मेना रे, गुणपार न जेना रे, मदनसेना परणावी, इणी परें रे ॥ ६ ॥ मणि
माणक कोमी रे, मुगताफल जोमी रे, नरपति कर जोमी, दीये दायचो रे ॥ परें प

ते सांचली राजा कहेवा लाग्यां के (अवतंस के०) सर्व पक्षीयोमां मुकुट समान एवो जे हंसपक्षी
ठे, ते ठानो रहेज नहे, तेम तमागं वंश, कुल, शील, ए सर्व तमारा उत्तम गुणें करीनेज अमें जाणी
लीधा. अथवा तमारा उत्तमवंश तमारा गुणें करीने जाणी लोथो; केम के ? जेणें नजरें जोयो होय ते
तो जाणेज ठे के, (विणवेरागरें के०) खाण धिना होरो होयज नहीं. माटें अमारी प्रार्थना तमें
सफल करो ॥ ५ ॥ एम कही राजायें महोत्सव मंजव्यो. तिहां सहये सज्जन आव्यां, राजायें
धवल मंगल गीत गवराव्यां, अने रूपें करो मेना अप्सरा सरखी, जेना गुणनो पार नथी एवी मदन
सेना नामें पोतानी पुत्रीने ए रीतें श्रीपालसाथें परणावी ॥ ६ ॥ ॥ मणि, रत्न तथा कोमी-गमे माणिक

તેની સાથે મુગતાફલ જે મોતી તેને (જોડો કેળ) મેલાવીને નરપતિ જે રાજા, તે હાથ મેલાવ
 મૂકતી વચ્ચે હાથ જોમીને ઢાયજામાં દેતો હવો. વલો જેના ગુણ બોલતાં થકાં પાર આવે
 નહી, પ્વાં અનેક જાતિનાં મણિરત્નમય આચૂપણ તે જાંવે કરીને (પર્વેરે કેળ) વારંવાર ઢાય
 જામાં પહેરાવે છે ॥ ૭ ॥ ॥ વલી નવ પેઠાં નાટકનાં ઢાયજામાં આપ્યાં. તે પેઠાં કેવાં હે કે? (તિહાં
 કેળ) તેમાં (પાત્ર કેળ) ગણિકા પ્રસિદ્ધપણે છે, એવાં તે જાણિયે એ સ્વર્ગ લોકમાંથીજ (મોલેં કેળ)
 નાણાં આપીને વેચાતાં લીધાં હોય નહિં? એવાં છે, તેમજ (વહુ કેળ) ઘણાં ઢાસી ઢાસ પ્રમુલ સે
 રે પહિરાવે રે, મણિ ખૂપણ જાવેં રે, પાર ન આવે, જસ ગુણ બોલતાં રે ॥ ૭ ॥
 નાટક નવ ઢીધાં રે, તિહાં પાત્ર પ્રસીધાં રે, જાણે એ લીધાં, મોલેં સરગથી રે ॥
 વહુ ઢાસી ઢાસ રે, સેવક સુવિલાસ રે, ઢીધાં જહ્વાસે, સેવા કારણે રે ॥ ૮ ॥ રસ
 ખર ઢિન કેતા રે, તિહાં રહે સુલ વેતા રે, ઢાન યાચકને દેતા, વહુ પર્વે રે ॥ અમ
 ને વોલાવો રે, હવે વાર ન લાવો રે, કહે કુંવર જાવો, અમ દેશાંતરે રે ॥ ૯ ॥ નુ
 પ મન હુઃલ આણે રે, કેમ રાહું પરાણે રે, ઘર હમ જાણે, ન વસે પ્રાહુણે રે ॥ પુત્રી
 વક લોક પણ (સુવિલાસ કેળ) જલા વિલાસ સહિત મહાકાલ રાજાયેં સેવા કરવાને અર્થે આપ્યાં ॥ ૭ ॥
 ॥ એમ કેટલાએક ઢિવસ (રસખર કેળ) આનંદખર સુલને જોગવતા થકા યાચક જનને
 ઘણા પ્રકારેં ઢાન દેતા થકા તિહાં શ્રીપાલકુંચર રહ્યા, પઠી કુંચર કહેવા લાગ્યા કે અમને દેશાં
 તરેં જાહું છે, મોંટેં વોલાવવાને હવે વાર લગાડો નહીં ॥ ૯ ॥ ॥ એવાં કુંવરના વચન સાંજહયાથી રા
 જાયેં પોતાના મનમાં ઘણું હુઃલ આણ્યું, અને વિચાહું જે હવે હું એને પરાણે કેમ રાહું? રાજાયેં એમ
 જાણ્યું જે પ્રાહુણે કાંઈ ઘર વસે નહી. વલી પુત્રી જે જાહ છે તેતો (નેટ કેળ) નિશ્ચે પારકીજ યાય,

एवो विचार करीने हवे वोलाववानी सजाइ करवा तत्पर थयो ॥ चोपाई ॥ आश ठाश ने जीत जाजरी,
 बेटी धन भोजन वाजरी ॥ ठार त्रेह ने स्त्रीनो नेह, वहेलो देव देखावे ठेह ॥ १ ॥ दोहा ॥ ठाशज
 केरो आफरो, वासी केरो नेह ॥ धाबल केरुं पहेराणुं, धबकी दिखावे ठेह ॥ २ ॥ इति ॥ १० ॥ ॥ हवे
 जेने देखतां थकां अचंचो थाय, एवुं एक अलंज एटले अछितीय, जुंगीवहाण अथवा जुंगजातिनुं
 वहाण, ते सुंदर चोशठ कुआ थंजें करी शोजतुं ठे, ते थंजने कारीगर लोकोयें घड्या ठे, अने
 मणि तथा माणकें करी जड्या ठे, एवा कुआ थंज ठे ते जइने (गयणांगण के०) आकाशने विषे
 जे जाई रे, ते नेट पराई रे, करे सजाई, हवे वोलाववा रे ॥ १० ॥ एक जुंग
 अलंज रे, जे देखी अचंच रे, चोसठ कुआ थंजें, सुंदर सोहतुं रे ॥ कारीगरे घ
 मिया रे, मणि माणिक जमिया रे, थंज ते अडिया, जइ गयणांगणे रे ॥ ११ ॥
 सोवन चित्राम रे, चित्रित अजिराम रे, देखीयें ठाम ठाम, तिहां गोंखमा रे ॥
 धज महोटा ऊलके रे, मणि तोरण चलके रे, चंचल ढलके, चामर चिहुं दिशें
 रे ॥ १२ ॥ जूइ सातमीयें रे, तिहां चढी विशमीयें रे, बेसीने रमियें, सोवन
 अड्या ठे एटला लंचा देखाय ठे ॥ ११ ॥ ॥ वली ते वहाणमां सोनाना चित्रामणे चित्रित क
 रेला अजिराम एटले मनोहर एवा गोंखमा ते तिहां ठाम ठामने विषे देखीयें, एटले देखाय ठे, वली
 कुआथंजनी उपरें महोटी ध्वजा तथा नेजा ऊलकी रद्या ठे, अने मणियोनां तोरण बांधेलां ठे, ते चल
 काट करी रद्यां ठे, वली (चंचल के०) हालतां एवां चामरो ते चारे दिशायें ढलकी रद्यां ठे ॥ १२ ॥
 वली ते वहाणनी सातमी जूमि जिहां ठे, तिहां चढीने विश्राम पामीयें अने तिहां वेशीने
 सोनाने सोगठे (रमियें के०) रमत करीयें, एवी रमणिक ठे. एम ते वहाण घणा (ठंडे के०)

કારણે કરી ઠાજે છે, શોજે છે. વહી તેમાં ઘણા પ્રકારના વાજિત્ર વાજી રહ્યાં છે, તેના શબ્દથી તે
 વહાણ સમુદ્રમાં રહ્યું થકું પણ ગાજી રહ્યું છે, ગર્જારવ કરી રહ્યું છે ॥ ૧૩ ॥ ॥ તે વહાણ રાજા
 વહુ યત્ને કરીને રત્નોથી (પૂરે કેળ) ઝરે છે, સાસરવાસો મહોટે મને કરીને રાજા કરે છે. વહી હૈ
 યડાઝર ઝેટીને વેટીને વહાવી તે વલ્લે રાજાથે (વહુપરે કેળ) ઘણા પ્રકારની શિલામણ રૂપ ગુણની
 વેટી ઝરીને પોતાની પુત્રીને આપી ॥ ૧૪ ॥ ॥ વહી ઘણા પ્રકારનાં મિલણાં જે સુખડી પ્રમુખ. તેને
 સાવતાં પૂર્વાં સર્વ સજ્જન પણ તિહાં સોદાવ્યાં, શોજતાં થકાં સમુદ્રને કાંઠે આંખમાંથી આંસુ પા
 સોગથે રે ॥ વહુ બંદેં ઠાજે રે, વાજાં ઘણાં વાજે રે, વાહણ ગાજે, રહ્યું સમુદ્રમાં
 રે ॥ ૧૩ ॥ પૂરે તે રત્ને રે, રાજા વહુ જતને રે, સાસરવાસો મન, મહોટે કરે રે ॥
 વોલાવી વેટી રે, હિયમા ઝરિ ઝેટી રે, શીખ ગુણ પેટી, દીધી વહુ પરે રે ॥ ૧૪ ॥
 સાજન સોદાવ્યાં રે, મિલણાં વહુ લાવ્યાં રે, કાંઠે સવિ આવ્યાં, આંસૂ પાડતાં રે ॥
 વર વહુ વોલાવ્યાં રે, માવિતર હુઃખ પાવ્યાં રે, તૂર વજમાવ્યાં, હવે પ્રયાણનાં રે ॥
 ॥ ૧૫ ॥ નાંગર ઝપમાવ્યાં રે, સંઢ દોર ચઢાવ્યા રે, વાહણ ચલાવ્યાં, વેગેં સ્વ
 લાસીયેં રે ॥ નિત નાટક થાવે રે, ગુણિજન ગુણ ગાવે રે, વરવહુ સોદાવે, વેહૂ
 મતાં આવ્યાં, અને વરવહુને વલાવ્યાં તેવારેં કન્યાના માવિતર ઘણું હુઃખ પામતાં હતાં. હવે શ્રી
 પાર્લે પણ પ્રયાણ કરવાનાં (તૂર કેળ) વાજાં વજમાવ્યાં ॥ ૧૫ ॥ ॥ તેવારે વહાણનાં નાંગર
 ઝપાવ્યાં, અને સઢના દોરમાં ઝંચાં વમાવ્યાં, સલાસી સોકોથે (વેગેં કેળ) ઝતાવલેં વહા
 ણીને સમુદ્રમાં આગસ ચલાવ્યાં. તિહાં શ્રીપાલની પાસેં નિત્ય નાટક થાય છે, અને ગુણિ
 જન સોક જે છે, તે શ્રીપાલના ગુણ ગાય છે. એમ વર અને વહુ વેહુ જણાં ગોંસને ત્રિષે વેગાં

॥ ५१ ॥
 ए जोइने धवलशेठ पोताना हृदयमां चितववा लाग्यो के जूँ तो खरा ! आ ते शुं थइ गंयुं ! में तो
 फोकट वेठज कीधी, अने आ समुद्रनो व्यापार तो (ठेठ के०) प्रथमधीज (एहने के०) ए श्रीपा
 खनेज फलीचूत थयो ठे ? अरे ! जे खाली हाथे महारी साथें आव्यो हतो, जेनी पासें एक पैशो पण
 न हतो, अने महारा सेवक जेवो हतो, पण ते आजे तो (आथें के०) लक्ष्मीयें करीने संपूर्ण
 एटले परिपूर्ण थयो ! ॥ १७ ॥ ॥ जूँ के पाणी अने लाकमां लेवा माटे सेज साज आ
 गोंखमें रे ॥ १६ ॥ मन चिंते शेठ रे, में कीधी वेठ रे, सायर ठेठ फल्यो, जूँ ए
 हने रे ॥ जे खाली हाथे रे, आव्यो मुज साथें रे, आज ते आथें, संपूर्ण थयो
 रे ॥ १७ ॥ जल इंधण माटें रे, आव्या इण वाटें रे, परण्यो रण साटें, जूँ सुंदरी रे ॥
 लखमी मुज आधी रे, इणें मुहियां लाधी रे, दोलत वाधी, देखो पलकमां रे ॥ १८ ॥
 किम मांगुं ज़ांनुं रे, खत पत्र देखांनुं रे, देशे के आंनुं, अवलुं बोलशे रे ॥ कुंवर
 ते जाणी रे, मुख मीठी वाणी रे, ज़ांनुं तस आणी, आपे दशगणुं रे ॥ १९ ॥
 बन्वरकोटनी वाटें अमें आव्या, तिहां रणसंग्रामनी साटें आ सुंदरी पण ए परण्यो, वली महारी
 लक्ष्मी पण अरुधो अरुध मुहियां एटले सहेजमां एणें (लाधी के०) पामी. आ रीतें जूँ के एक पल
 वारमां दोलत वधी पडी ॥ १८ ॥ ॥ अने हवे तो ए जोरावर थयो ठे, माटे महारुं एक महीनानुं ज़ांनुं
 एनी उपर चडी गयेलुं ठे, ते पण शी रीतें मांगुं ! महारी पासें कांइ खत पत्र तो नथी. जे एने जइ देखा
 कुं ? शुं जाणीयें ज़ांनुं आपशे ? किंवा नहीं आपवा माटे आंनुं अवलुं बोलशे, तो महाराथी शुं थवानुं
 ठे ? एम चिंतवी श्रीपाल पासें जइने गया महिनानुं ज़ांनुं मागवा लाग्यो, तेवारे कुंवर पण तेना

मनही बात जाणीने मुखथी मीठी वाणीधें बोलतो थको चफेला जाडार्थी दशगणुं चाहुं आणी
ने शेवने आपे ठे ॥ १९ ॥ ॥ जेम श्रीजिनधर्मना पसायथकी (नरन्नव के०) मनुष्यनो जव
पार्मथें, तेम अनुक्रमें ते वहाण पण. सर्व रत्नद्वीपें आवी खेम कुशलें पहीतां, तेंवोर वहाणोनां
नांगर पाणीमां मूय्यां, सह तथा दोर सर्वे संकेली लीधा, अने हलवे हलवे सर्व लोक, वहाण
मांथी तिहां कांठे आवी उतरयां ॥ २० ॥ ॥ एम बीजा खंरने विषे जुळ के जेना पुण्यमां कांठ
खंरना थइ नश्री एवा अखंडपुण्यें करीने (एकणपिंडे के०) एकलाज श्रीपालकुंअरें पोतें ल

पाम्या अनुक्रमें रे, नरन्नव जिनधरमें रे, वाहण रयणदीवे, खेमें सह रे ॥ नांगर ज
ल मेल्यां रे, सह दोर संकेल्या रे, हलवे हलवे लोक, सह तिहां ऊतस्थां रे ॥ २० ॥
बीजे इम खंमें रे, जुळ पुण्य अखंमें रे, एकण पिंमें, उपार्जन करी रे ॥ कुंवर श्री
पाल रे, लह्या भोग रसाल रे, पांचमी ढाल, इसी विनयें कही रे ॥ २१ ॥ दोहा ॥
दाण वलावी वस्तुनां, जरी अनेक बखार ॥ व्यापारी व्यापारना, उद्यम करे अ
पार ॥ १ ॥ लाल किनायत जरकसी, चंद्रशुआ चोसाल ॥ ऊंचा तंबू ताणिया,

क्ष्मीने (उपार्जन करी के०) पेदा करीने (रसाल के०) महा मनोहर एवा भोग (लह्या के०)
पाम्या. एवी पांचमी ढाल श्रीविनयविजय उपाध्यायजीयें कही ॥ २१ ॥ ॥ हवे वहाण मांहेली
सर्व वस्तुळ उतारी तेनां दाण (वलावी के०) आपीने अनेक बखारो जरी. जे व्यापारी ठे ते
(अपार के०) पार विनाना अनेक व्यापार संबंधी उद्यम करया करे ॥ १ ॥ श्रीपालें समुद्रने
किनारे आवीने पंचंगी (पटशाल के०) रेशमी वस्त्र तेना उंचा तंबू ताणीने बांध्या, तेमांहे (जरकसी
के०) जरीना बूटावाला एवा लाल किनायत एटले लाल किनखाप तेना चोसाल चंडुआ बांध्या.

॥ २ ॥ ॥ ते (पट के०) वस्त्रना मंरुपने तस्तीये रत्न जडाव एवी सोनानी हिंडोलाखाट बांधी. तिहां बेसीने श्रीपासकुंवर (रसजर के०) रसना समूहवालो एवो नवरसमय नाटक थाय ठे, ते जुवे ठे ॥ ३ ॥ ॥ एवामां धवलशेठ आवी कहेवा लाग्यो के, हे कुंवर ! वस्तुर्तनुं मूस्य आजे बहु आकलं ठे, माटें घणो साज थाय ठे, तेथी तमारा अढीशें ऊहाज जरयां ठे, तेना करियाणां तमें केम वेचावता नथी ? ॥ ४ ॥ ते सांजली कुंअर, शेठने कहे ठे के हे पिताजी ! अमारी वस्तुर्तना दाम तमेंज (घमो के०) उपजावो, वली (अवर के०) बीजी जे वस्तु खेवा योग्य होय ते (विणजो के०) खेजो. एटखुं अमारं काम तमें करो. अमारें तमारे कांइ जुदाइ नथी ॥ ५ ॥ ॥ ते सांजलीने शेंवें

पंचरंग पटशाह ॥ २ ॥ सोवनपट मंरुपतलें, रयणहिंमोला खाट ॥ तिहां बेठा कुं
वर जुवे, रसजर नवरस नाट ॥ ३ ॥ धवल शेठ आवी कहे, वस्तु मूस्य बहु
आज ॥ ते वेचावो कां नहिं, जखां अढीसैं ऊहाज ॥ ४ ॥ कुंवर पत्रणे शेठने,
घमो वस्तुना दाम ॥ अवर वस्तु विणजो वली, करो अमारं काम ॥ ५ ॥ काम
जलाव्युं अम जलें, हज्यो दुष्ट किराम ॥ आरत ध्यानें जिम पळ्यो, पामी दूध
विचार्युं जे जलें (अम के०) अमने एणें काम (जलाव्युं के०) सोंप्युं. ए रीतें दुष्ट बुद्धिनो धणी
शेठ ते जेम वनमां (किराम के०) जिल्ल होय, तेम इहां पापरूप वनमां किराम एटखे वाणियो स
मजवो. माटें ते दुष्ट वाणियो पोताना हेयामां इराख पाम्यो थको जेम विद्वाडो दूध पामीने आर्त
ध्यानमां पडे, तेम शेठ पण आर्तध्यानमां पकी गयो, अने चितववा लाग्यो के, हवे ठीक थयुं ?
जेम महारी मरजीमां आवशे तेम हुं करीश, जे सारो माल हशे, ते महारा मालनी साथें मेखवीश,
अने हसको उतरतो माल हशे, ते एनो करी वेची नाखीश, हुं महारा जाणवा प्रमाणें करीश, केम

કે લેવા વેચવાની ખબર તો અમને વાણીયાનેજ હોય, એને શી ખબર છે ? એ આમાં શું સમજે છે ?
 યદુક્ત ॥ વૃશ્ચિકાનાં કંટકાનાં, ટુર્જીનાનાં ચ વેધસા ॥ વિષ્ણુનિયતં ન્યસ્તં, વિષં પુછે મુખે હૃદિ ॥
 ॥ ૧ ॥ વણિજા ચોદરસ્થેન, માતુર્માસં ન ચત્યયે ॥ ન તત્ર કરુણાહેતુ, સ્તત્ર હેતુરદંતતા ॥ ૨ ॥
 ॥ દોહા ॥ લેતાં ડંસે દેતાં ડંસે, ઉપર ચમ્પાવે પાડ ॥ વૈરી વિસહરને વીસસે, પણ મ વિસસે કિરામ ॥ ૩ ॥
 ઇતિ ॥ ૬ ॥ ॥ એવા અવસરને વિષે તિહાં એક (અવલ કેળ) ઉત્તમ એવો ધોમેસ્વાર તે કુંવરના તંબૂ
 ને દરવાજે આવ્યો (જસ કેળ) જેના સુગુણ એટલે રૂઢા ગુણ છે, રૂઢું સ્વરૂપ છે, અને ત્રલો વેષ
 છે. તે જેવો પોતે છે તેવોજ તેનો પરિવાર પણ છે ॥ ૭ ॥ તે તિહાં નાટક જોતો બ્રજો છે, તેને

વિલામ ॥ ૬ ॥ ઇણ અવસર આવ્યો તિહાં, અવલ એક અસવાર ॥ સુગુણ સુરૂપ
 સુવેપ જસ, આપ સમો પરિવાર ॥ ૭ ॥ કુંવરેં તેમી આદરેં, બેસાચો નિજ પાસ ॥
 અદ્ભુત નાટક દેખતાં, તે પામ્યો ઉદ્ધાસ ॥ ૮ ॥ હવે નાટક પૂરે અયે, કુંવર પૂઠે
 તાસ ॥ કુણ કારણ કુણ ઠામથી, પાડ ધાચા અમ પાસ ॥ ૯ ॥ ઢાલ બઠી ॥ ઝાં
 ઝરિયા સુનિવર, ધન ધન તુમ અવતાર ॥ એ દેશી ॥ તેહ પુરુષ હવે વીનવે જી, રત
 કુંવરેં આદર સહિત તેડીને પોતાની પાસેં બેસાડ્યો. તે પણ અદ્ભુત આશ્ચર્યકારક નાટક જોડને
 ઉદ્ધાસ પામ્યો ॥ ૮ ॥ ॥ હવે નાટક પૂર્ણ થયા પડી તેને કુંવરેં પૂઠવા માંડ્યું કે, શા કારણ માટે
 અને કયા સ્થાનકથી તમે અમારી પાસેં પધાર્યા તો ? તથા કોઈ આશ્ચર્ય દીતું હોય, તો તે અમને
 કહી સંબલાવો ॥ ૯ ॥ ॥ હવે તે પુરુષ શ્રીપાલ કુંવરને વિનવે છે કે, હે મહારાજ ! આ (ચંગ કેળ)
 મનોહર એવો રત્ન નામેં દ્રીપ છે, હાં રત્નસાનુ નામા પર્વત છે, તે કેહવો છે ? તો કે (વલયાકાર કેળ)
 ગોલાકારેં છે, વલી (ઝતંગ કેળ) ઝંચો છે, હે પ્રજુ ! આ હું જે વાત કહું છું, તે મહારી વાત તમેં ચિ

તમાં ધરીને એકાગ્રચિત્તે (અવધારો કે૦) ધારણ કરો ॥ ૧ ॥ ॥ તિહાં તે પર્વતમાંહે રત્નસંચયા
 નામેં નગરી વસે છે, તિહાં કનકકેતુ નામેં રાજા રાજ્ય કરે છે, તે વિદ્યાધર રાજાહેનો (નરનાહ કે૦)
 સ્વામી છે ॥ ૨ ॥ ॥ તે રાજાને રત્ન જેવી રત્નીયામણી રત્નમાલા નામેં પટ્ટરાણી છે, તેને (સુરસુંદર
 કે૦) દેવતાના પુત્રની પરેં સુંદર સોહામણા એવા ચાર પુત્ર છે. તેનાં નામ કહે છે. એક કનકપ્રજ્ઞ,
 બીજો કનકશેખર, ત્રીજો કનકધ્વજ, અને ચોથો કનકરુચિ. એ ચારેનાં નામ શ્રીપાલ ચરિત્રમાં લ
 સ્થ્યાં છે ॥ ૩ ॥ ॥ તે ચાર પુત્રની ઉપરેં ઢહતાં થકાં રૂપ, કલા અને રતિયેં કરી (આગલી કે૦)
 ન એ દ્વીપ સુરંગ ॥ રત્નસાનુ પર્વત ઢહાં જી, વલયાકાર ઝત્તંગ ॥ ૨ ॥ પ્રત્યુ ચિત્ત
 ધરીને, અવધારો મુજ વાત ॥ એ આંકણી ॥ રત્નસંચયા તિહાં વસે જી, નયરી પર
 વતમાંહ ॥ કનકકેતુ રાજા તિહાં જી, વિદ્યાધર નરનાહ ॥ પ્રત્યુ ॥ ૨ ॥ રત્ન
 જિસી રત્નીયામણી જી, રત્નમાલા તસ નાર ॥ સુરસુંદર સોહામણા જી, નંદન છે
 તસ ચાર ॥ પ્રત્યુ ॥ ૩ ॥ તે ઝુપર એક ઢહતાં જી, પુત્રી હુઈ ગુણધામ ॥ રૂપ
 કલા રતિ આગલી જી, મદનમંજૂષા નામ ॥ પ્રત્યુ ॥ ૪ ॥ પર્વત શિર સોહામ
 ણો જી, તિહાં એક જિનપ્રાસાદ ॥ રાયપિતાયેં કરાવિયો જી, મેઠશું મંમે વાદ ॥ પ્રત્યુ ॥
 ૫ ॥ સોવનમય સોહામણા જી, તિહાં રિસેહેસર દેવ ॥ કનકકેતુ રાજા તિહાં જી,
 વધે એવી જોવા યોગ્ય અને ગુણનું (ધામ કે૦) સ્થાનકરૂપ એક પુત્રી અહ. તેનું મદનમંજૂષા એવું નામ
 છે ॥ ૪ ॥ ॥ હવે એ પર્વતના (શિર કે૦) શિખર ઉપર મસ્તકરૂપ ઘણેજ સોહામણો શોજિતો મન
 નો હરનાર અને રાજાના પિતાનો કરાવેલો એવો રત્નમય એક શ્રીજિનપ્રાસાદ છે. તે એટલો તો ઝંઝો
 છે કે મેરુપર્વતથી પણ વાદ કરવાને મંની જાય એવો છે ॥ ૫ ॥ ॥ તિહાં તે પ્રાસાદને વિષે સો
 -મણા શોજિતા મનને હરણ કરનારા એવા શ્રીરિસેહેસરદેવ કે૦) શ્રીરુષ્ણજદેવજી તેની રત્ન જમ્નિત

સોનામય પ્રતિમાની સ્થાપના છે, તેની કનકકેતુ નામે રાજા રાત્રી દવસ સવા કર છે ॥૬॥ ॥ તથા
તે રાજાની કુંવરી જે મદનમંજૂષા છે, તે પણ વિશેષે કરી પ્રજાત, મધ્યાનહ અને સંધ્યા મલી ત્રણે
કાલેં જલી ત્રિક્તિયેં કરી અષ્ટપ્રકારી પૂજા કરે છે, તથા અગર ઉર્કેત્રે છે, રસાલ દટલે સુંદર ગીત ગા
ઈને પ્રત્નના ગુણની સ્તવના કરે છે ॥ ૭ ॥ ॥ એક દિવસેં તે કુંવરીયેં પરિવાર સહિત તિહાં આ
વીને અત્યંત (ચંગ કેળ) મનોહર ઇવી શ્રીજિનરાજની આંગી રચી. તેણે (કનક કેળ) સોનાનાં પત્રાં
લેઈ તેમાં કોરણી કરીને તેને વચવચમાં રત્નો જહ્યાં, તેણે કરી સુરંગ દટલે સારા રંગેં શોભિત કહ્યાં.

અહનિશિ સારે સેવ ॥ પ્રત્નુ ॥ ૬ ॥ ત્રક્તેં જલી પૂજા કરે જી, રાજકુંવરી ત્રણ કાલ ॥
અગર હલેવે ગુણ સ્તવે જી, ગાયે ગીત રસાલ ॥ પ્રત્નુ ॥ ૭ ॥ એક દિન જિન આં
ગી રચી જી, કુંવરીયેં અતિ ચંગ ॥ કનકપત્ર કરિ કોરણી જી, વિચ વિચ રતન
સુરંગ ॥ પ્રત્નુ ॥ ૮ ॥ આબ્યો રાય જુહારવા જી, દેલે સુતાવિજ્ઞાન ॥ મન ચિંતે
ધન મુજ ધુઆ જી, ચણસઠ કલાનિધાન ॥ પ્રત્નુ ॥ ૯ ॥ એ સરિલો જો વર મલે
જી, તો મુજ મન સુલ યાય ॥ સાચી સોવન મુઝમી જી, કાચ તિહાં ન જમાય ॥

ઇવી રીતેં ઘણી વિસ્તારિત વિધિપૂર્વક આંગીની રચના કરીને જાવ સહિત દેવવંદન કરે છે ॥ ૮ ॥
તે આંગી જુહારવાને માંડેં કનકકેતુ રાજા તિહાં આબ્યો. તે પોતાની પુત્રીને પૂજા કરતી દેલી આંગી
રચના સંબંધી ચતુરાણે દેલીને પઠી તેનું (વિજ્ઞાન કેળ) જ્ઞાન જાણી મનમાં ચિંતવના કરવા લાગ્યો
કે ધન્ય છે મહારી (ધૂઆ કેળ) પુત્રીને! એ પુત્રી તો ચોશઠ કલાનું (નિધાન કેળ) ધર છે. ઇણેં આજ
આશ્ચર્યકારી, અપૂર્વ ઇવી પોતાની ચતુરાઈ દેલામી છે ॥ ૯ ॥ ॥ માંડેં જેવી એ ચતુર છે તેવો એને એના
સરલોજ જો વર મલી જાય, તો મહારા મનમાં ઘણું સુલ થાય, કેમકે જે સાચી સોનાની મુઝિકા

होय तेमां काच जडाय नहीं, परंतु हिरा, माणिक, पानां जडाय, तोज ते शोभाने पामे ॥ १० ॥ एम कन्याना नरतारनी चिंता चितवतो चिंतातुर थयो थको राजा शून्य मनें उजो ठे, एवा समयने विधे एक आश्चर्य थयुं, ते सहुको सांजलो ॥ ११ ॥ ॥ ते राजकुमरी जिनराजनी पूजा करी, त्रण वार प्रणाम करी पाठे पगे उसरती, प्रधान श्रीजिनराजनुं मुख जोती थकी जेवारें ते गंजाराथी बाहेर आवी ॥ १२ ॥ ॥ तेवारें ते गंजारानां बेहू बारणां देवाणां एटले बंध थइ गयां, एवां जमाइ गयां के कोइ बल वंत पुरूप जो तेने हलावे, तोपण तेना हलाव्यां हाले नही, लगार मात्र (सलके के ०) चसके नहिं ॥ १३ ॥

प्रभु ० ॥ २० ॥ एम उजो शूने मनें जी, चिंतातुर नृप होय ॥ इण अवसरें अच रिज थयुं जी, ते सुणजो सहु कोय ॥ प्रभु ० ॥ २१ ॥ उसरती पाठे पगें जी, जि नमुख जोती सार ॥ आवी गंजारा बाहिरें जी, जव ते राजकुमारि ॥ प्रभु ० ॥ २२ ॥ ताम गंजारा तेहना जी, देवाणां दोय बार ॥ हलाव्यां हाले नहिं जी, सलके न हिंअ लगार ॥ प्रभु ० ॥ २३ ॥ राजकुंवरी इम चितवे जी, मन आणी विषवाद ॥ में कीधी आशातना जी, कोईक धरी प्रमाद ॥ प्रभु ० ॥ २४ ॥ धिक मुज जिन जोवा तणो जी, उपनो एह अंतराय ॥ दोष सयल मुज सांसहो जी, स्वामी करी ते जोइ राजकुंवरी घणोज पोताना मनमां विषाद लावीने एम चितववा लागी, के में कोइक प्रमाद धरीने प्रभुनी आशातना कीधी ठे ॥ २४ ॥ ॥ माटें महारे जिनराजना मुख जोवा पणा ने धिक्कार ठे के जेथकी ए अंतराय उपनो ? एम पोताने निंदती थकी घणो पश्चात्ताप करती प्रभु ने वनति करे ठे के, हे स्वामी ! हुं मंदजागिणी हुं- महारा उपर सुपसाय करीने जे में मध्यगंजा रामां दोष आचख्या होथ, ते सर्व दोष मुजने (सांसहो के ०) माफ करो ॥ २५ ॥ ॥

हे दादाजी ! तमें मुज पुण्यहीन दीनने दर्शन आपो. ए दुःख तो महाराथी खमातुं नथी. कदापि ठोरु तो कुठेरु होय, तो पण मात पिता तेने ठेह देखाडे नही ॥ १६ ॥ ॥ एवी रीतें ते पुत्रीने रोती थकी देखीने राजा कहे ठे के, हे वत्से ! तमें महारी वात सांचलो. के ए तमारो दोष नथी पण इहां तो महारो दोष ठे, जे में ताहारा उपर स्नेह आणीने ॥ १७ ॥ ॥ श्रीजिनेश्वरना घरमांहे तहारा वरनी चिंता चिंतवी तेनी आशातना लागी तेथी बारणां देवाणां ठे ॥ १८ ॥ ॥ तो हे

सुपसाय ॥ प्रभु ॥ १५ ॥ दादा दरिमाण दीजीयें जी, ए दुःख में न खमाय ॥
 ठोरु होय कुठेरुआं जी, ठेह न दाखे माय ॥ प्रभु ॥ १६ ॥ राय कहे वत्स सां
 भलो जी, दोष नहिं तुक एह ॥ दोष इहां ठे माहरो जी, आणी तुज पर नेह ॥
 ॥ प्रभु ॥ १७ ॥ वरनी चिंता चिंतवी जी, जिणहरमांही जेण ॥ ते लागी आ
 शातना जी, बार देवाणां तेण ॥ प्रभु ॥ १८ ॥ जिनवर तो रूपे नहीं जी, वीत
 राग सुप्रसिद्ध ॥ पण कोइक अधिष्ठायकें जी, ए मुज शिक्षा दीध ॥ प्रभु ॥
 ॥ १९ ॥ ए कमल विण उघमे जी, जाऊं नहीं आवास ॥ सपरिवार नृपने ति
 हां जी, त्राण हुआ उपवास ॥ प्रभु ॥ २० ॥ त्रीजे दिन निशि पावली जी, वाणी
 ढई आकाश ॥ दोष नथी इहां कोइनो जी, कांइ करो रे विषाद ॥ प्रभु ॥ २१ ॥

पुत्री ! श्रीजिनवर तो नीरागी सुप्रसिद्धपणे वीतराग ठे, तेतो कोइनी उपर रूपे नहीं. पण कोइएक
 अधिष्ठायिक देवतायें ए मुजने शिक्षा दीधी ठे ॥ १९ ॥ ॥ ते मांटे हवे ए कमाड उघड्या विना
 महारे (आवास के) घेर जातुं नहीं. एम कही राजा परिवार सहित तिहां देरासरमां रह्यो, तेने त्राण
 उपवास थइ गया ॥ २० ॥ ॥ पड़ो त्रीजा दिवसनी पावली रात्रियें आकाशने विषे एवी वाणी थइ के, हे

[illegible]

जेह्वे हुं देखवा आव्यो (ताम के०) तेह्वेज हे मनमोहन प्रभु ! मैं तमारुं दर्शन दीतुं ॥ १७ ॥
 पण हुं जाणुं तुं जे श्रीचक्रेश्वरी देवीयें गंचारा उघाडवा सारु तमनेज अमारी पासें आणया ठे. माटें
 श्रीजिनघरता वारणां उघाफतां थकां सहुनी आशा फलशे ॥ १८ ॥ ॥ तो हे पूज्यजी ! तमें देह
 राने विषे पधारो. अने श्रीजगदीश जे जगतनो ईश्वर तेने (जुहारो के०) प्रणाम करो. हुं वीशे वि
 श्वा जाणुं तुं जे तमारी नजरें देखतां ते वारणां अवश्य उघडशे. तेनी साथें अमारा पुण्य पण उ
 घफशे ॥ १९ ॥ ॥ वीजा खंमने विषे ए रीतें ठठी ढाल कही. ते सांजलतां थकां श्रीविनयविजय
 दरिसण दीतुं ताम ॥ प्रभु० ॥ १७ ॥ जाणुं देवि चक्रेश्वरी जी, तुमें आणया अम
 पास ॥ जिणहर वार उघाफतां जी, फलशे सहुनी आश ॥ प्रभु० ॥ १८ ॥ पूज्य
 पधारो देहरे जी, जुहारो श्री जगदीश ॥ ऊघफशे ते वारणां जी, जाणुं विसवा
 वीश ॥ प्रभु० ॥ १९ ॥ त्रीजे खंमैं एणी परें जी, सुणतां ठठी ढाल ॥ विनय कहे
 ओता घरे जी, होजो मंगलमाल ॥ प्रभु० ॥ ३० ॥ दोहा ॥ तव हरखें कुंवर न्नाणे,
 धवल शेठने तेनि ॥ जइयें देव जुहारवा, आवो छर्मति फेनि ॥ २ ॥ शेठ कहे
 जिनवर नसो, नवरा तुमें निचिंत ॥ विण उपराजे जेहनी, पहाँचे मननी खंत ॥ १ ॥
 जी उपाध्यायजी कहे ठे, के ओताजनोना घरने विषे मांगलिकनी माला होजो ॥ ३० ॥ ए व्यतिकर
 सांजल्यो, तैवारें श्रीपालकुमार धवलशेठने तेनीने हर्ष करी कहे ठे, के हे शेठजी ! हे पिताजी ! तमें
 छुर्मति जे माठीमति तेने फेनीने महारी साथें आवो, तो देव जुहारवा जइयें ॥ २॥ ते सांजली शेठ क
 हेवा लाग्यो के तमें निरंतर काम काज कख्या विना नवरा बेगा ठो. वली विण उपराजे एटंले. उपार्जन
 कख्या विना पोतानी मैलें लक्ष्मी मलती जाय ठे, तमारा मननी खंत पूर्ण आय ठे, माटें तमें नि

स्थित ठो, तेथी तमें सुखें श्रीजिनवरने (नमो के०) नमस्कार करो ॥ ३ ॥ ॥ अमने तो व्यापारना कामकाज करवामांथी जमवाने माटें एक घन्टी वार पण परवारी शकीये तेम वनतुं नथी. तेथी सीरामण, व्यालु अने जमण, ए त्राणे एकज वार करीयें ठेयें ॥ ३ ॥ ॥ हवे जेवारें श्रीपाल कुंवर तिहां जवाने माटे घोडा उपर स्वार थया, (ताभ के०) ते वखत (तेजी के०) कोइ दिवस चालुक मारवो न पके एवी जातिनो (तुखार के०) घोडो ते हर्ष पामतो ठतो (हेषारव के०) हण हण्ट शब्द करे ठे. अर्थात् ते घोडो पोताना हणहण्ट शब्दें करी कुंवरने सारां शकुन आपे ठे ॥ ४ ॥

अमने जमवानो नाहिं, घडी एक परवार ॥ सीरामण वालू जिमण, करियें एकज वार ॥ ३ ॥ हवे कुंवर जावा तिहां, जब थाये असवार ॥ हरख्यो हेषारव करे, तेजी ताम तुखार ॥ ४ ॥ साथ लेइ जिनदासने, अवल अवर परिवार ॥ अनुक्रमें आव्या कुंवर, रुषभदेव दरवार ॥ ५ ॥ एकेको आवो जइ, सहु गंजारा पास ॥ कुंवर पढी पधारशे, इम बोले जिनदास ॥ ६ ॥ जिम निर्णय करि जाणियें, वार उघामणहार ॥ गंजारे आव्या जइ, सहुको करे जुहार ॥ ७ ॥ हवे कुंवर करी धोतियां, मुख बांधी मुखकोश ॥ जिणहरमांहे संचरे, मन आणी पढी धवलशेठने तिहांज मुकी जिनदास शेठने साथें लइ तथा (अवर के०) बीजो पण जे (अवल के०) सुंदर परिवार, तें केली सहित कुंवर तिहांथी चाढ्या. ते अनुक्रमें श्रीरुषभदेव स्वामीना दरवारपासें आव्या ॥ ५ ॥ ॥ तिहां जिनदास शेठ एम बोढ्या के प्रथम सर्व श्रीसंघ मांहेलो एकेको पुरुष थइने प्रचुना गंजारा पासें जइ आवो. अने श्रीपाल कुमर पढी पधारशे ॥ ६ ॥ ॥ जे थकी वारणांना उघाडनार पुरुषने निश्चें करी जाणी लहीयें ? एवुं सांचली सर्व कोइ गंजारा पासें जइ जइने प्रचुने जुहार करता आव्या ॥ ७ ॥ ॥ हवे श्रीपाल कुमर पण शुक्र धोतीयां करी पहेरीने मुखें मुखकोश ॥

ગાંધી મનમાં દુર્ધવંત થકો સંતોષ આણીને શ્રીજિનેશ્વરના ઘરને વિષે સંચરયા ॥૫॥ ॥ તિહાં આવી
 લકુંવરે પોતાની નજરે ગંખારો દેખતાં થકાંજ તરત તે ગંખારાનાં બેહુ બારણાં ઉઘડી પહ્યાં, તેવારે દેવો
 મેં કુસુમની વૃષ્ટિ કરી, અને તે વલેતે જયજયકાર શબ્દ થયો ॥ ૧ ॥ ॥ રાજાને પણ તુરત વધામ
 પી ગઈ, કે હે મહારાજ ! આજનો દિવસ તો સફલ સુવિહાણ જી, દેવીએ જે વર દીધો હતો તે
 રૂઢાં આવ્યો. તે તેજે કરીને તો જેવો જલામલ કરતો સૂર્ય હોય નહીં ! તે સમાન દેવાય છે ॥ ૨ ॥
 સંતોષ ॥ ૬ ॥ ઢાલ સાતમી ॥ રાગ મલ્હાર ॥ વેવે સુનિવર વિહરણ પાંગુઆં જી ॥
 એ દેશી ॥ કુંવર ગંખારો નજરે દેખતાં જી, બેહુ જઘમીયાં વાર રે ॥ દેવ કુસુમ
 વરપે તિહાં જી, હુવા જયજયકાર રે ॥ કુંવર ॥ ૨ ॥ રાયને ગઈ તુરત વધામણી
 જી, આજ સફલ સુવિહાણ રે ॥ દેવિ દિયો વર રૂઢાં આવિયો જી, તેજે જલામ
 લ જાણ રે ॥ કું ॥ ૨ ॥ સોવન ઝૂપણ લાલ વધામણી જી, દેઈ પંચાંગ પસાય રે ॥
 સફલ મજાત જન પરવલ્યો જી, દેહેરે આવે નરાય રે ॥ કું ॥ ૩ ॥ દીઠો કું
 વર જિન પૂજતો જી, કેસર કુસુમ ઘનસાર રે ॥ ચૈત્યવંદન ચિત્ત ઝલ્લસે જી,
 સ્તવન કહે ઇમ સાર રે ॥ કું ॥ ૪ ॥ દીઠો નંદન નામ્નિનરિંદનો જી, દેવનો દેવ દ
 વધામણીયાને સોનાનાં આઝૂપણ તથા લાલ પસાય કરી વધામણીના પંચાંગ પસાય દેશને સર્વ
 સજ્જાનજનના પરિવારે પરવલ્યો થકો (નરાય કે ૦) મનુષ્યોનો રાજા દેહેરે આવ્યો ॥ ૩ ॥ ॥ તિહાં
 કેશર, ફૂલ અને ઘનસાર જે વરાસ, તેણે કરી શ્રીજિનેશ્વરને પૂજતા એવા કુંવરને રાજાએ દીઠો,
 કુમરે પણ પૂજા કરી રહ્યા પઠી ચિત્તને ઝલ્લાસે કરી ચૈત્યવંદન કહું. એમજ વલી (સાર કે ૦)
 પ્રધાન ઘણાં શ્રેષ્ઠ એવાં સ્તવનો કહ્યાં ॥ ૪ ॥ ॥ તિહાં કુંવર પ્રવુની સ્તુતિ આવી રીતે કરે છે.

के हे नाजिराजाना पुत्र ! श्रीरूपचंदेवजी, हे देवना देव, हे दयाल ! मैं तमोर्ने दीठा, तेथी आज
 में मद्दोटा पुण्यनो उदय लह्यो, अने महारां जे पाप हतां, तें तो सर्व पाताळमां पेशी गयां ॥ ५ ॥
 एवी रीतें देव पूजीने बाहेरला रंग मंरुपमांहे जेवारें श्रीपालकुमर आव्या, तेवारें राजा पण सर्व
 सज्जन जनना परिवारें परवरयो थको ठे, तेने हाथने प्रणाम करीने सर्व बेसता हवा ॥ ६ ॥
 पठी राजा, कुंवरनी समस्त प्रकारें स्तुति करीने कहेवा लाग्यो के, श्रीजिनघरना बारणां उघाडतां
 तमें अचरिज जेवी वात करी, तेथी तमें कोइ देवस्वरूपी देखाडें ठो, माटें कृपा करीने आपना

याळ रे ॥ आज मद्दोदय में लह्यो, जी, पाप गयां पायाळ रे ॥ कुं० ॥ ५ ॥ देव पू
 जीने कुंअर आविया जी, रंगमंरुपमांहि जाम रे ॥ राय सजन जनें परवस्था जी,
 बेठा करीय प्रणाम रे ॥ कुं० ॥ ६ ॥ जिनहर बार उघाम्तां जी, अचरिज कीधी
 तुमें वात रे ॥ देवस्वरूपी दीसो आपणां जी, वंश प्रकाशो कुल जात रे ॥ कुं० ॥
 ॥ ७ ॥ न कहे उत्तम नाम ते आपाणुं जी, नवि करे आप वखाण रे ॥ उत्तर न दी
 धो तेणें रायने जी, कुंअर सयल गुण जाण रे ॥ कुं० ॥ ८ ॥ देखो अचंचो इणे

वंश, कुल, जाति, ए सर्वनो प्रकाश करो ॥ ७ ॥ ॥ एवी राजायें प्रार्थना करी परंतु उत्तम पुरुष पोतें
 पोताने मुखें पोतानुं नाम मात्र पण कहे नहीं, अने पोतानां वखाण पण करे नहीं. एवा सर्व
 गुणनो जाण श्रीपाल ठे, माटे तेणें राजाने कांइ पण उत्तर दीधो नही ॥ यतः ॥ परप्रणीता हि
 गुणा यशस्कराः, स्वयं प्रणीता न ज्वंति कीर्त्तये ॥ न सौख्यसौभाग्यकरा ज्वंति ते, स्वयं ग्रहीतो
 युवतीकुचानि ॥ १ ॥ इति ॥ ८ ॥ (देखो के०) जूड. एवा अवसरने विधे एक अचंचो देख्यो. ते
 कहे ठे. (गयणे के०) आकाशें उद्योत थयो, तेवारें जंचुं मुख करी सर्व जोवा लाग्या के, आ ते

कथा प्रकारनी ज्योति प्रगट थइ ठे ? ॥ ए ॥ ॥ एवामां घणा देवो जेमनी साथें ठे, एवा विद्या
 चारण मुनि आकाशयो नीचें उतरता तिहां आव्या. तेमणें प्रथम तो गंगारा आगल जइ श्री
 जिनने बांदीने श्रीजगन्नयना नाथने शुण्या, एटले स्तव्या ॥ १० ॥ ॥ पढी देवोयें प्रधान सिंहासन
 रच्युं, ते सिंहासन उपर मुनिराज आवी वेग. तिहां ऋषिक जीवना श्रवण जे कान, तेने सुखनी
 देनारी एवी देशना मधुरध्वनियें एटले मीठा शब्दें करी देवा लाग्या ॥ ११ ॥ ॥ हवे मुनिराज
 तिहां देशनामोहे नवपदना माहात्म्यनु वर्णन करता थकाज कहे ठे के, जो जो ऋषयो ! हे महानु
 अवसरें जी, हुं हं गयणें उद्घोत रे ॥ ऊंचे वदनें जोवे तव सहु जी, ए कुण प्रगटी
 ज्योत रे ॥ कुं ॥ ए ॥ विद्याचारण मुनि आविया जी, देव घणा तस साथ रे ॥
 जइ गंगारे जिन बांदिया जी, शुण्या श्रीजगनाथ रे ॥ कुं ॥ १० ॥ देवरचित व
 र आसनें जी, वेग तिहां मुनिराय रे ॥ दीये मधुरध्वनि देशना जी, ऋषिकश्रव
 ण सुखदाय रे ॥ कुं ॥ ११ ॥ नवपद महिमा तिहां वरणवे जी, सेवो ऋषिक
 सिद्धचक्र रे, इह ऋषव परभ्रव लहियें एहधीजी, लीला लहेर अथक्क रे ॥ कुं ॥ १२ ॥
 जावो ! तमें जेथकी आ ऋष अने परभ्रवने विषे अथाग एटले पार विनानी जेनो थाग नहीं एवी
 सीलानी लहेर (लहियें केण) पामीयें, एवा श्रीसिद्धचक्र जगवान तेने सेवो. इहां श्रीअरिहंतादिक
 नवपदना समुदायने सिद्धचक्र कहीयें, जे माटें श्रीजिनेश्वरें कहेला देवतत्त्व, गुरुतत्त्व अने धर्म
 तत्त्व, ए ऋषे तत्त्व आराधवा योग्य ठे, ते ऋषे तत्त्व ए नवपदने विप्रेज ठे, तेमां एक श्रीअरिहंत
 अने बीजा सिद्ध जगवान ए वे पद देवतत्त्व रूप जाणवां तथा एक आचार्य, बीजा उपाध्याय
 अने त्रीजा साधु, ए ऋष पद गुरुतत्त्व रूप जाणवां, तथा एक दर्शन, बीजुं ज्ञान, त्रीजुं चारित्र

अने चोथुं तप, ए चार पद धर्मतत्त्व रूप जाणवां. एम त्रण तत्त्वना उत्तर जेद नव थया. ते हिज नवपदने तमें परम नक्तियें करी आराधो ॥ ११ ॥ ॥ ए थकी दुःख अने दौर्भाग्य सर्व उप शमी जाय, अने पगले पगले रसाल कछि पामे. ए नवपदने आराधतां थकां जेम जगतमांहे श्री पाल कुंवर सुख पाम्या, तेम तमें पण पामो ॥ १३ ॥ ॥ ते सांजली सर्व पर्यदानां लोक तिहां प्रेमपूर्वक पूठवा लाग्यां के, हे महाराज ! ते श्रीपाल कुंवर कोण थयो ? तेनुं चरित्र कही संज्ञ लावो. तेवारें मुनिराजें पण ते श्रीपाल कुंवरनुं रसाल चरित्र, त्यां (धुरथी के०) प्रथमथी मांज्जिने

दुःख दोहग सवि उपशमे जी, पग पग पामे कछि रसाल रे ॥ ए नव पद आराधतां जी, जिम जग कुंअर श्रीपाल रे ॥ कुं० ॥ १३ ॥ प्रेमें सयल पूठे पर षदा जी, ते कोण कुंअर श्रीपाल रे ॥ मुनिवर तव धुरथी कहे जी, तेहनुं चरित्र रसाल रे ॥ कुं० ॥ १४ ॥ ते तुम पुण्यें इहां आवियो जी, उघड्यां चैत्य डुवार रे ॥ ॥ तेह सुणीनि नृप हरखियो जी, हरख्यो सवि परिवार रे ॥ कुं० ॥ १५ ॥ इम क हीने मुनिवर उत्तपत्या जी, गयणमारग ते जाय रे ॥ उन्ना थइ ऊंचे मुखें जी, वंदे सहु तस पाय रे ॥ कुं० ॥ १६ ॥ ढाल सुणी इम सातमी जी, खंरु बीजानी ए,

देरासरमां गंजाराना कमार आवी उघाड्यां, तिहां सुधी कही संचलाव्युं ॥ १४ ॥ ॥ ते श्रीपाल तमारा पुण्यें करी इहां आव्यो, जेना देखवाथी चैत्यनां द्वार उघड्यां, ए कथा सांजलीने राजा घणो हर्षवंत थयो, सर्व परिवार पण हर्ष पाम्यो ॥ १५ ॥ ॥ एवी रीतें श्रीपालनो संबंध्य कही, तिहांथी मुनिवर आकाश मार्गे (उत्तपत्या के०) जता हवा, तेमना पगने सर्व लोक उन्ना थइने ऊंचे मुखें करी वांदवा लाग्या ॥ १६ ॥ ॥ एम बीजा खंडनी ए सातमी ढाल सांज

લીને દે ચઢ્યો ! તમે સર્વ ઉત્તમ ગુણોના ધર રૂપ એવા જે શ્રીસિદ્ધચક્ર જગવાન્ છે, તેની શક્તિ કરો
 એમ શ્રીવિનયવિજય ઉપાધ્યાયજી કહે છે ॥ ૧૭ ॥ ॥ હવે શ્રીજિનઘરની બાહિર સુખમંરૂપને વિશે
 સહુ કોઈ આવી વેગા છે. તિહાં કુંવરને નિરખીને રાજાનું હૈયું હર્ષિત થાય છે ॥ ૧ ॥ ॥ રાજા કહે છે
 કે, કલ્પતરુ સમાન એવા શ્રીકૃપ્તેશ્વર, એટલે આદિનાથ જગવાન્ તેને ધન્ય છે, વલી ચક્રેશ્વરી દેવીને પણ
 ધન્ય છે, કે જેમના પસાયથી મહારાં મનોવાંચિત તતલેવ એટલે તુરત ફલીજૂત થયાં ॥ ૨ ॥ ॥ એમ
 ચિંતવી શ્રીપાલ કુંવરને તિલક વધાવી, શ્રીફલ તંબોલ આપી, સર્વ સજ્જનોની સાથે પ્રેમેં કરી રાજા
 હ રે ॥ વિનય કહે સિદ્ધચક્રની જી, શક્તિ કરો ગુણ ગેહ રે ॥ કું ॥ ૨૭ ॥ દોહા ॥
 વેગા જિનહર વારણે, સુખ મંરૂપ સહુ કોય ॥ કુંવર નિરખી રાયનું, હૈયું હરષિત
 હોય ॥ ૨ ॥ ધન રિસહેસર કલ્પતરુ, ધન ચક્રેસરિ દેવિ ॥ જાસ પસાયે મુઠુ ફ
 લ્યાં, મનવાંચિત તતલેવિ ॥ ૩ ॥ તિલક વધાવી કુંવરને, દેઈ શ્રીફલ પાન ॥ સ
 જ્ઞાન સાથે પ્રેમેં કરી, દીધું કન્યાદાન ॥ ૪ ॥ શ્રીફલ ફોફલ સયણને, દેઈ ઘણાં
 તંબોલ ॥ તિલક કરીને ઠાંટણાં, કીધાં કેસર ઘોલ ॥ ૫ ॥ નિજ મેરે કુંવર ગયા,
 મંદિર પહોતા રાય ॥ વેહુ ઠામે વિવાહના, ઘણા મહોત્સવ આય ॥ ૫ ॥ વડી વમારણ
 દે વડી, પાપન ઘણા વણાય ॥ કેલવિયેં પકવાન વહુ, મંગલ ધવલ ગવાય ॥ ૬ ॥
 યેં કન્યાદાન દોધું ॥ ૩ ॥ ॥ તથા સયણ જે સ્વજન જનો તેમને પણ શ્રીફલ જે નાલિયેર અને
 ફોફલ એટલે સોપારી તથા ઘણાં (તંબોલ કે ૦) પાન દેઈ, તિલક કરી કેસર ઘોલીને ઠાટણાં કીધાં ॥ ૪ ॥
 હવે કુમર પોતાને (હેરે કે ૦) તંવમાં ગયા, અને રાજા પોતાને મંદિરે પંહોતા, તિહાં વડે પક્ષમાં
 પોત પોતાને સ્થાનકેં વિવાહ સંવંધી વણા મહોત્સવ થાય છે ॥ ૫ ॥ ॥ (વડીઘડારણ કે ૦) મહો
 ટી અમારણ એટલે લવાસણ જે છે, તે વડીયો દે છે, એટલે આપે છે, ઘણા પાપડ વણાય છે, (વહુ કે ૦)

ઘણા પ્રકારનાં પક્ષાન્ન તેને (કેલવિયેં કે^૦) કેલવીને કરે છે, માંગલિકનાં ધવલ ઘટલે ધોલ ગીત
 ગવાય છે ॥ ૬ ॥ ॥ દરજી લોકો વારણે બેઠા થકા નવ નવા વાઘા સીવે છે અને જમિયા લોકો છે,
 તે મણિ અને માણિય જન્મે છે, તથા સોનાર લોકો નવ નવા ઘાટ ઘમે છે ॥ ૭ ॥ ॥ હવે રાજાએ
 માંમ્વો મંડાવ્યો છે, તે કેવો છે ? તો કે પ્રથમ તો તે મંડપમાં સંપૂર્ણ મણિરત્ન જન્મવ એવા સોના
 ના થંજ ઉત્તા કીધા છે, તે મણિરત્નસયજ દેખાય છે, એવા થંજે કરી તે મંરૂપ વિરાજિત છે. વહી તે
 થંજ થંજને વિપે મણિરત્નની પૂતલીયો વનાવી છે, તે જાણિયે નાટારંજન કરતી હોય નહીં ? એવી મુલ
 મુદ્રાયેં રહી થકી શોજે છે ॥ ૮ ॥ ॥ તથા તે મંરૂપની ચારે દિશાંરુના વારણાર્તને વિષે નીલા રત્ન
 વાઘા સીવે નવ નવા, દરજી બેઠા બાર ॥ જમિયા મણિ માણિક જન્મે, ઘાટ ઘમે
 સોનાર ॥ ૭ ॥ રાય મંમ્વો માંમ્વો, સોવન મણિમય થંજ ॥ થંજ થંજ મણિપૂ
 તલી, કરતી નાટારંજ ॥ ૮ ॥ તોરણ ચિહુંદિશિ વારણે, નીલચયમય પાન ॥ જૂમે
 મોતી જુમલાં, જાણે સરગ વિમાન ॥ ૯ ॥ પંચવરણે ચંડુવે, દીપે મોતીદામ ॥
 મય પાનાં તેણે કરી શોજિત એવાં તોરણો વાંધ્યાં છે, તે તોરણોમાં વહી મોતીના જુમલાં જુંબી રહ્યાં
 છે, તેથી લટકતાં દેખાય છે, તે જાણિયે સ્વર્ગના વિમાનજ લટકતાં હોય નહીં ! એવાં થકાં શોજે છે,
 અથવા તે તોરણો નીલાં પાનાં છે, તે વિમાન જેવાં છે, અને વિમાનોમાં મોતીયોના જુમલાં જુંબી
 રહેલાં હોય છે, માટે તે તોરણો પણ વિમાનસદૃશ શોજતાં થકાં દેખાય છે ॥ ૯ ॥ ॥ વહી તે મં
 ડપમાં પાંચ વર્ણના ચંડુવા વાંધ્યા છે, તે ચંડુવાને વિષે મોતીયોની (દામ કે^૦) માલાડ વાંધેલી
 છે, તે કેવી દીપે છે ? તિહાં કવીશ્વર કહે છે, કે હું એમ માનું છું, જે આકાશમાં રહેલા તારાંરુના મંડ
 હેં આવીનેજ ઇહાં વિશ્રામ કીધો હોય નહીં ? એવાં તે માલાંરુના મોતીયો દેવીપ્યમાન થકાં શોજે છે.

॥ १० ॥ ॥ तथा बली राजायें चोरी बंधावी ठे, ते केहेवी ठे ? तो के चारे वाजुयें मणिरत्नें जमाव
 एवा सोनाना (कुन के०) घट, तेणें करी चितरेली ठे, ते घडाउने वली अत्यंत फूटरी एटले जंचो सरस एवी
 फूलोनी मालाउं पड़ेरावेली ठे, ते (सबल के०) घणी एवी जे (सुरंज के०) सुगंध तेणें करी महकी रही ठे ॥ ११ ॥
 हवे श्रीपाल कुंवर विधि पूर्वक स्नान मज्जन करे, ते करीनें पठी सर्व प्रकारना आचूषण आदिक
 शणंगार पहेरे, ते पहेरीनें पठी ललाटें तिलकनी शोभा धरता हवा ॥ १ ॥ ॥ वली श्रीपाल
 कुंवरना शिर एटले मस्तकने विषे खुणावालो खूप बांध्यो ठे, ते मणि, माणिक अने मोतीयें करी
 मानूं तारामंमलें, आवि कियो विशराम ॥ १० ॥ चोरी चिहुं पखें चीतरी, सोवन
 माणिक कुंज ॥ फूलमाल अति फूटरी, महके सबल सुरंज ॥ ११ ॥ ढाल आठ
 मी ॥ राग खंजायती ॥ करमो तिहां कोटवाल ॥ ए देशी ॥ हवे श्रीपालकुमार,
 विधिपूर्वक मज्जन करे जी ॥ पहेरे सवी शणंगार, तिलक निलामे शोभा धरे जी
 ॥ १ ॥ शिर खुणावो खूप, मणि माणिक मोति जड्यो जी ॥ हसे हीराने तेज,
 जाणे हुं नृप शिर चड्योजी ॥ २ ॥ कांनं कुंमल दोय, द्वार दैये सोहे नवलखा
 जी ॥ जड्यां कंदेरे रतन, बाहे वाजुबंध बहेरखा जी ॥ ३ ॥ सोवन वीठी वेढ,
 जड्यो ठे, तेमां जे हीरा जडवा ठे, तेना तेजें करी ते खूप हसे ठे, अर्थात् जाणीयें हस्तोज होय
 नही ? एवो देखाय ठे. तिहां कवि उत्प्रेक्षा करे ठे के, ते खूप एवुं जाणे ठे, जे हुं (नृप के०) राजाना
 पण शिर उपर चड्यो हुं. माटे हुं सर्व अलंकारमां उत्तम हुं, अथवा राजाउं करतां पण हुं महोदो हुं.
 एवो गर्व आपीनेज जाणियें हसतो होय नहिं ? ॥ ११ ॥ वली बे कानने विषे बे कुंमल पहेरयां ठे. ह्याने
 विषे नवलखा द्वार शोभी रखा ठे, केडने विषे रत्ने जडाव कंदोरो बांध्यो ठे, जुजाउने विषे वाजु
 बंध बहेरखा बांध्या ठे ॥ ३ ॥ ॥ बे हाथनी वशे आंगुलियें सोनानी बीटीयो तथा वेढ शोभी रखा

ઠે, તથા મુલ તો પ્રથમથીજ મહાતેજસ્વી છે, વલી તંબોલ ચાવવાથી વિશેષે સુરંગ એટલે સારા
 વાલું દેખાય છે. એવાં દેદીપ્યમાન કુંવરને જોઈને તિહાં નર નારીનાં મન મોહને, પામે છે ॥ ૪ ॥
 હાથમાં શ્રીફલ પાન લઈને જેવારેં વરઘોષમાં સંચર્યા, તેવારેં હજારો ગમે (શ્રીકાર કેળ) શોભાને
 ધરનારા એવા સાંવેલાં તેની સાથેં (પરવર્યા કેળ) આગલ ચાઘ્યાં ॥ ૫ ॥ ઢોલ, નગારાં, નિશાન,
 તથા શરણાદ્યો અને જુગલો ઘણાં વાજે છે, વલી (સયવરૂ કેળ) શેકમા ગમે સ્ત્રીયો જાનરહીયો
 જો છે, તે રથમાં બેઠી થકી માંગલિકનાં ગીતો ગાય છે ॥ ૬ ॥ (સાવ કેળ) કેવલ સોનેરીનો સા
 દશ આંગુલિયે સોહિયેં જી ॥ મુલ તંબોલ સુરંગ, નર નારી મન સોહિયેં જી ॥
 ॥ ૪ ॥ કર ધરી શ્રીફલ પાન, વરઘોષે જવ સંચર્યા જી ॥ સાંવેલાં શ્રીકાર, સહસ
 ગમે તવ પરવર્યા જી ॥ ૫ ॥ વાજે ઢોલ નિશાન, સરણાઈ જુગલ ઘણી જી ॥
 રથ વેળી સયવરૂ, ગાયે મંગલ જાનણી જી ॥ ૬ ॥ સાવ સોનેરી સાજ, હયવ
 ર હીસે નાચતા જી ॥ શિર સિંદૂર સોહંત, દીસે મયગલ ભાચતા જી ॥ ૭ ॥
 ચહુટે ચહુટે લોક, જૂવે મહોત્સવ નવ નવે જી ॥ ઇમ મહોટે મંમાણ, મોહન આઢ્યા
 માંખવે જી ॥ ૮ ॥ પોંચી આણ્યા માંહિ, સાસૂયે કલટ ઘણે જી ॥ આણી ચોરીમાંહિ,
 જ નાચ્યો છે જેમની ઉપર એવા (હયવર કેળ) શ્રેષ્ઠ ઘોષાલ નાચતા થકા આનંદમાં મગ્ન થયા થકા હીસે
 એટલે હણહણાટ કરે છે, વલી જેમના (શિર કેળ) મસ્તકને વિષે સિંદૂર શોભે છે, એવા (મયગલ કેળ)
 હાથીયો તે (માચતા કેળ) મલપતા થકા (દીસે કેળ) દેખાય છે ॥ ૭ ॥ તિહાં ચહુટા ચહુટા
 ને વિષે લોક નવ નવે મહોત્સવેં કરી જૂવે છે. એવી રીતે મહોટે મંમાણે કરી (મોહન કેળ)
 શ્રીપાલકુંવર, માંખવાને વિષે આવી પોહોતા ॥ ૮ ॥ ॥ તેમને સાસૂયે ઘણા કલટ સહિત પોંચી ॥ ૬૦

ને માંદે આણ્યો. વલી કન્યાને પણ ચોરી માંહે આણી, તેવારે તેના મનમા પણ પરણવાનો હર્ષ ઘણો
 છે ॥ ૯ ॥ ॥ પઠી (કર મેલાવો કે ૦) હાથ મેલાવો કીધો તે વખત બ્રાહ્મણ વેદપાઠ ગ્રણે છે, વલી
 વેંદુ પદ્મવાલાની (સોદાવ કે ૦) સુવાસણ સ્ત્રીયો આપ આપની તરફનાં ગીત ગાય છે ॥ ૧૦ ॥ ॥ પઠી
 અગ્નિની સાહે કરી ચારે મંગલ વર્ત્તીવીને વરકન્યાને ફેરા ફેરવ્યા, તે વખતે રાજાર્યે ઘણા પ્રકારનાં
 દાન દીધાં ॥ યતઃ ॥ દાનહ વેલા ઝૂજલા, જગ વિરલા કો હોય ॥ જલહર જલ દેવા સમે, શ્યામ
 વદનધર જોય ॥ ૧ ॥ દાનં મહિમનિદાનં કુશલનિદાનં કલંકકરિસિંહઃ ॥ શ્રીકલંકકંઠનૂતં,
 હર્ષ ઘણો કન્યાતણે જો ॥ ૯ ॥ કર મેલાવો કીધ, વેદપાઠ ગ્રંપણ ગ્રણે જી ॥
 સોદવ ગાયે ગીત, બિહુ પલે આપ આપણે જી ॥ ૧૦ ॥ કરી અગ્નિની સાલ, મં
 ગલ ચારે વરતીયાં જી ॥ ફેરા કરતાં તામ, દાન નરિંદેં બહુ દીયાં જી ॥ ૧૧ ॥
 કેલવીયો કંસાર, સરસ સુગંધો મહમંદે જી ॥ કવલ ઠવે મુલમાંદિ, માંદો માંદે
 મન ગહ ગંદે જી ॥ ૧૨ ॥ મદનમંજૂષા નારિ, પ્રેમે પરણી ઇણી પરેં જી ॥ બિહુ
 નારીશું જોગ, સુલ વિલસે સુસરાઘરેં જી ॥ ૧૩ ॥ ક્ષપ્તદેવ પ્રાસાદ, ગુહવ
 સિન્ધિપ્રસંગમે દ્રુતઃ ॥ ૨ ॥ ઇતિ ॥ ૧૧ ॥ ॥ પઠી સરસ સુગંધેં કરી મહમહાટ કરી રહ્યો છે
 પૂવો કંસાર કેલવ્યો છે, ઇટલે બનાવ્યો છે, તેના (કવલ કે ૦) કોલિયા તેને હર્ષ સહિત સ્ત્રી ને જરતાર
 વેંદુ જાણ મલી માંદોમાંદે મનના ગહગહાટેં કરી એકેકના મુલમાં મૂકે છે ॥ ૧૨ ॥ ॥ ઇ રીતે
 મદનમંજૂષા સ્ત્રીને પ્રેમે કરી પરણ્યા. હવે શ્રીપાલકુંઝર સસરાને ઘરે રહ્યા થકા વેંદુ સ્ત્રીયોની સાથે
 સુલને (વિલસે કે ૦) જોગવે છે ॥ ૧૩ ॥ ॥ ઇહાં કુંવર, શ્રીક્ષપ્તદેવજીના પ્રાસાદને વિષે મહોટા
 આનંદે કરી નિત્ય પ્રત્યેં ઉત્સવ સહિત પૂજા કરે છે, તથા ઘણાં ગીત ગાન કરે છે, બહુ દાન આ

પતો યકો તિહાં ઘણું (વિત્ત કેળ) દ્રવ્ય વાવરે છે ॥ ૧૪ ॥ ॥ ફરી ચૈત્ર મહિનો આવ્યો તેવારે
 સુખના આવાસરૂપ આયંધિલની ડેલી આદરીને શ્રીસિદ્ધચક્રજીની પ્રધાન લાક્ષીણી પૂજા કરે
 છે ॥ ૧૫ ॥ ॥ આઠ દિવસ પર્યંત અમારીનો પહલ વર્ત્તોવીને ઇટલે વગફાવીને ઘણો મહોટો અ
 મ્યાનો લાહો લીયે છે ॥ ૧૬ ॥ ॥ એક દિવસે જિનેશ્વરના મનુષ્ય અવતાર સફલ કરે છે, અને લક્ષ્મી પા
 જણ, સાથે મલ્લી વેગા છે, અને (મનરલિ કેળ) મનની મમ્મતાયે શ્રીજિનેશ્વરની આગલ ઉત્તમ
 પૂજા નિત કરે જી ॥ ગીત ગાન બહુ દાન, વિત્ત ઘણું તિહાં વાવરે જી ॥ ૧૪ ॥ ॥ ચૈ
 ત્રમાસે સુખવાસ, આંબિલ ડેલી આદરે જી ॥ સિદ્ધચક્રની સાર, લાક્ષીણી પૂજા
 કરે જી ॥ ૧૫ ॥ ॥ વરતાવી અમાર, અઠાઈ મહોત્સવ ઘણો જી ॥ સફલ કરે અવ
 તાર, લાહો લીયે લાક્ષ્મી તણો જી ॥ ૧૬ ॥ ॥ એક દિન જિનહરમાંહિ, કુંઝર રાય
 વેગા મલ્લી જી ॥ નૃત્ય કરાવે સાર, જિનવર આગલ મન રલી જી ॥ ૧૭ ॥ ॥
 ઇણે અવસર કોટવાલ, આવી અરજ કરે ફસી જી ॥ દાણચોરીયેં ચોર, પકડ્યો
 તસ આજ્ઞા કિસી જી ॥ ૧૮ ॥ ॥ વલિ ખાંગી તુમ આણ, બલ બહુલું ઇણે આદસું
 જી ॥ અમેં દેસાહ્યા હાથ, તવ મહોટું જાંલું કસું જી ॥ ૧૯ ॥ ॥ રાજા બોલે તામ,
 નૃત્ય કરાવે છે ॥ ૨૦ ॥ ॥ એ અવસરે કોટવાલ આવીને રાજાને એવા પ્રકારની અરજ કરવાં
 લાગ્યો કે, હે મહારાજ ! દાણ ચોરીયેં ચોર થયેલો ઇટલે દાણ ચોરીનો કરનાર ॥ ૧૭ ॥ ॥ વલ્લી તમારી
 તેને આપ કેવા પ્રકારની શિક્ષા કરવા હુકમ કરો બો ? તે કહ્યો ॥ ૧૮ ॥ ॥ ॥ વલ્લી તમારી
 આણા દીધી તે પણ ઇણે ખાંગી નાલી, તથા અમારી સાહાસું ઘણું બલ આદસું, પરંતુ અમેં જોવારે
 સરેલરા હાથ દેસાહ્યા, તેવારે તેણે પોતાનું મુલ્ક જાંલું કસું ॥ ૧૯ ॥ ॥ ॥ તે સાંજની રાજા બોલ્યો
 ॥

एने चोरनो दंरु आपो, तेवोरें कुंअर कहेवा लाग्यो के, हे स्वामी ! जिनघरमां ए वात केम क
 रीयें ? ॥ २० ॥ ॥ वली जे चोर होय तेने प्रथम तो पोतानी नजर आगल हजूर करीने तेनी
 परीक्षा करीयें, अने पठी जे कांइ तेने दंरु देवो घटे, ते आपीयें, शा माटे ? जे सर्व माणस कांइ
 सरखां न होय "सहुने होये सारिखुं जी" एवो पाठांतर पण ठे ॥ २१ ॥ ॥ पठी जेवोरें राजानी
 हजूरमां तेने लइ आढ्या, तेवोरें ए धवलशेठ ठे, एवुं जाणीने कुंअर राजाने कहेतो हवो के, महा
 राज ! आ चोर तो तमें घणो जलो आण्यो ? ॥ २२ ॥ ॥ ए तो महारा पिता समान ठे. हुं एनी
 दंरु चोरनो दीजीयें जी ॥ जिणहरमां ए वात, कहे कुंअर किम कीजीयें जी ॥ २० ॥
 नजरें करी हजूर, पहेलां कीजें पारखुं जी ॥ पवें देइजें दंरु, सहुये न होये सारिखुं
 जी ॥ २१ ॥ आण्यो जिसें हजूर, धवलशेठ तव जाणियो जी ॥ कहे कुंअर म
 हाराज, चोर जलो तुमें आणियो जी ॥ २२ ॥ ए सुज पिता समान, हुं ए साथें
 आवियो जी ॥ कोटिध्वज सिरदार, वाहण इहां घणां लावियो जी ॥ २३ ॥ वो
 मावी तस बंध, तेनी पासें बेसामियो जी ॥ गुनह करावी माफ, रायने पाय लगा
 मियो जी ॥ २४ ॥ राय कहे अपराध, एहनो परमेसर सह्यो जी ॥ अजरामर य
 सार्थेज इहां आव्यो तुं, वली ए तो कांइ सामान्य मणिस नथी परंतु कोटिध्वजो जे ठे तेनो पण
 प. सिरदार ठे, अने इहां तमारा वंदरमाहे घणां, वहाण लइ आव्यो ठे ॥ २३ ॥ ॥ एम कही
 तेनां बंधन ठोमावी, शेठने तेडी पोतानी पासें बेसाढ्यो, अने तेनो गुन्हो माफ करावी राजाने पगे
 लगाव्यो ॥ २४ ॥ ॥ राजायें कछुं के, एनो अपराध तो परमेश्वरें सहन कख्यो, एटले माफ कख्यो,
 एतो इवे अजरामर ययो जाणवो, कारण के जे तुमें (बाहेमस्यो के०) हाथे जाव्यो ते अजर

अमर थयो. एमां कांइ नवाइ नथी ॥ १५ ॥ ॥ हवे एक दिवसें धवलशेठ आवीने श्रीपाल
 कुमरने एम विनवे ठे, के हे स्वामी ! वहाएनी वस्तु सर्वे वेचीने फरी नवां करीयाणां लइ
 तेणे करी वहाण (पूरयां के०) जरयां ॥ १६ ॥ ॥ माटे तमें अमनें आ ठेकाणें जेवी रीतें कुशलें
 खेमें लाव्या ठो, तेवी रीतें फरी पाठा अमारें देश पहुँचामो, तो प्राणी सर्व सुख पामे ॥ १७ ॥
 ते सांजली कुमरें पण पोताने देश जवानो जाव ससराने जणाव्यो, तेवरें राजाना चित्तने विषे

यो एह, जेह तुमें बाँहे ग्रह्यो जी ॥ १५ ॥ एकदिन आवी शेठ, कुंवरने एम वीन
 वे जी ॥ वेची वहाएनी वस्तु, पूखां करियाणे नवे जी ॥ १६ ॥ तुमें अमने इण
 ठाम, कुशल खेमें जिम आप्रिया जी ॥ तिम पहुँचामो देश, तो सुख पामे प्रा
 णिया जी ॥ १७ ॥ कुंअरें जणाव्यो प्राव, निज देशें जावा तणो जी ॥ तव नृपने
 चित्तमांहि, असंतोष उपज्यो घणो जी ॥ १८ ॥ माग्यां नृषण जेह, ते ऊपर मम
 ता किसी जी ॥ परदेशीशुं प्रीत, दुःखदायी होये इसी जी ॥ १९ ॥ ॥ सासु सुसरो
 दोय, कर जोमी आदर घणे जी ॥ आंसू पमते धार, कुंअरने इणि परें नृणे जी
 ॥ ३० ॥ मदनमंजूषा एह, अम उत्संगें उठरी जी ॥ जन्मथकी सुखमांहि, आज

घणो असंतोष उपज्यो ॥ १८ ॥ ॥ तथाप वली विचाखुं जे मागी लावेला आचूषणो होय तेनो उप
 र फोकट ममता शी करवी ? ए ममता तो दुःखदायी जाणवी. तेम जे परदेशीनी साथें प्रीति करवी
 ते पण एवीज दुःखदायी होय ॥ १९ ॥ ॥ एम निर्धारी सासु अने ससरो बहु जण वे हाथ जो
 डी घणा आदरें करी, आंखमांथी आंसुनी धारा पडते थके कुंअर प्रत्ये एवी रीतें (नृणे के०)
 कहेतां हवां ॥ ३० ॥ ॥ के हे राजन् ! ए मदनमंजूषा नामें पुत्री, ते अमारा खोलामां उठरी ठे,

एणे जन्म थकी मांसीने आज दिवस सुधी सदाय सुखमाहेज लीला करी ठे ॥ ३१ ॥ ए
 पुत्री प्रायः अमारा जीवथकी पण अमने घणीज वहाली ठे, ते आज तमारे हाथे जेम थापण
 (नवी के०) स्थायी होय, तेम आपी ठे, माटे जो पण तमें नव नवी स्त्रीयो परणो, तो पण एने
 वेइ देशो नहीं ॥ ३२ ॥ ॥ इधे पोतानी पुत्रीने शीखामण आपवा मांटे राजा राणी कहे ठे; के
 हे वत्से ! तमें तमारा मनमां घणी क्कमा आणजो, क्रोध करशो नही, अने सदा लगण जरतारने
 तो देव करीनेज जाणजो ॥ ३३ ॥ ॥ वली सासु, ससरो अने जेठ, तेमनी लज्जा विनय करवानुं के
 लगें लीला करी जी ॥ ३४ ॥ वाढावी जीवितप्राय, तुम हाथे थापण ठवी जी ॥
 एहने म देशो ठेह, जो पण परणो नव नवी जी ॥ ३५ ॥ पुत्रीने कहे वत्स, क्कमा
 घणी मन आणजो जी ॥ सदा लगें जरतार, देव करीने जाणजो जी ॥ ३६ ॥
 सासु सुसरा जेठ, लज्जा विनय म चूकजो जी ॥ परिहरजो परमाद, कुलमर
 जादा म मूकजो जी ॥ ३७ ॥ कंत पहेली जाग, जागंतां नवि ऊंघीयें जी ॥ शो
 क्य बहेन करी जाण, वचन न तास उलंघियें जी ॥ ३८ ॥ कंत सयल परिवार,
 जम्या पवा भोजन करे जी ॥ दास दासीजण ढोर, खबर सहुनी चित्त धरे जी ॥ ३९ ॥
 भारें पण चूकशो नही. तथा प्रमादने परहरजो, त्याग करजो, कुलनी मर्यादा मूकशो नही ॥ ४० ॥
 वली जरतार जाग्याथी पहेली जागजे, तथा जर्तार जागतो होय तिहां सुधी उंघीश नही, शोक्य
 होय तेने बहेन जेवी जाणजे, शोक्यनुं वचन उलंघन करीश नही ॥ ४१ ॥ ॥ पोतानो जरतार
 तथा बीजो पण परिवार जे होय ते सर्वे जमी रखा पवो तुं भोजन करजे, वली दास दासीजन
 तथा ढोर प्रमुख सहुनी खबर लेवी. एतुं चित्त धरे, एटले चित्त राखजे ॥ ४२ ॥ ॥

શ્રી જિનેશ્વરની પૂજા તથા ગુરુની જતિ કરજો, પતિવ્રતા વ્રત પાલજો, બીજી વધારે શીલ તમને અમે શી કહી દેલાંનિયે ? તમે એમ શુભાચરણ આચરીને અમારા કુલને અજુવાલજો ॥ ૩૭ ॥ ॥ એવી રીતે પુંમ્મીને ફીલામંણ આપીને પતી રાજાયેં રત્ન, કુદિ તથા બીજો પણ ઘણો પરિવાર આપીને વહાણ જરયાં, મદનમંજુષા પુત્રીને વોલાવવાને માટે સર્વ કોઈ નિસરયાં ॥ ૩૮ ॥ ॥ બંદરને કાંઠે સર્વ કુટુંબ આવી ફેડાં ઝરી જેટીને મલ્યાં, પતી તે પુત્રીનું મુલ વારં વાર જોતાં જોતાં અને રોતાં થકાં પાઠાં વલ્યાં ॥ ૩૯ ॥ ॥ હવે શ્રીપાલ કુંવર વહાણમાંહે પોતાની બે સ્ત્રીયો સાથેં બેઠા, તે સહુ

જિનપૂજા ગુરુજતિ, પતિવ્રતા વ્રત પાલજો જી ॥ શી કહીયેં તુમ શીલ,
 હમ અમ કુલ અજુવાલજો જી ॥ ૩૭ ॥ રયણ કુદિ પરિવાર, દેઈ નૃપેં વાહણ
 જસ્યાં જી ॥ મયણમંજુષા ધૂઅ, વોલાવા સહુ નીસર્યાં જી ॥ ૩૮ ॥ કાંઠે સયલ
 કુટુંબ, ફેનાં જર જેટી મલ્યાં જી ॥ તસ મુલ વારો વાર, જોતાં ને રોતાં પાઠાં વલ્યાં
 જી ॥ ૩૯ ॥ કુંઅર વાહણમાંહે, બેઠાં સાથેં દોઈ વહુ જી ॥ કામ અને રતિ પ્રીતિ,
 મલિયાં એમ જાણે સહૂ જી ॥ ૪૦ ॥ બીજેં સ્વમેં એહ, ઢાલ યુણી હમ આઠમીજી ॥
 વિનય કદે સિદ્ધચક્ર, જતિ કરો સુરતરુ સમી જી ॥ ૪૧ ॥ ચોપાઈ ॥ સ્વમ સ્વમ
 કોઈ એમજ જાણે ઠે કે આ તો કામદેવ અને તેની રતિ તથા પ્રીતિ એ બે સ્ત્રીયો તે જ હ્યાં આવી
 એકઠાં મલ્યાં ઠે, એ કવિયેં ઉત્પેદ્યા કરી ઠે ॥ ૪૦ ॥ ॥ બીજા સ્વમને વિષે એ આઠમી ઢાલ એવી
 રીતેં સ્તવ્વી. માટેં જો જવ્યો ! તમેં (સુરતરુ કેળ) કલ્પવૃક્ષ સમાન મનોવાંછિતની દેવાવાલી એવી શ્રીસિ
 રુચક્રજી મહારાજની જતિ કરો. એમ શ્રીવિનયવિજય ઉપાધ્યાયજી કહે ઠે ॥ ૪૧ ॥ ॥ એ રા
 સનો સ્વમ સ્વમ (મધુરો કેળ) મીઠાશવાલો ઠે, જેમ (સ્વમ કેળ) સ્વાંડના કટકા કટકામાંહે

मीठाश घणी होय तेम, ए रासना पण खंरु खडमां मीठाश घणी ठे, अने श्री श्रीपालराजानु
 संपूर्ण चरित्र तो अखंरु रूप ठे, ते जे प्रमाणें श्री कीर्तिविजय उपाध्यायजीना मुखथी (लह्यो
 क्र०) सांनद्यों, (एम के ०) एज प्रमाणे आबीजो खंड, श्री विनय विजयजी उपाध्यायजीयें कह्यो
 ॥ १ ॥ इति श्री श्रीपालचरित्रे बालावबोधे द्वितीयखंरुः समाप्तः ॥ २ ॥ ॥
 ॥ अथ तृतीयखंरुः प्रारभ्यते ॥ ॥ श्री सिद्धचक्र जगवानना गुण घणा ठे, ते मुखथी कहेतां थका तेनो
 मधुरो जिम खंरु, श्री श्रीपालचरित्र अखंड ॥ कीर्तिविजयवाचकथी लह्यो, बीजो
 खंरु इम विनयें कह्यो ॥ १ ॥ इति श्रीमन्महोपाध्याय श्रीकीर्तिविजयगणेशिष्यो
 पाध्याय श्रीविनयविजयगणिविरचिते श्रीसिद्धचक्रमहिमाधिकारे श्री श्रीपालचरित्रे
 प्राकृतप्रबंधे विदेशगमने कन्याछयपाणिग्रहणेत्यादिवर्णनं नामा द्वितीयः खंरुः
 समाप्तः ॥ २ ॥ प्रथमखंरुमेगाथा ॥ २८२ ॥ द्वितीयखंरुमेगाथा ॥ २८३ ॥ सर्व गाथा ॥ ५५५ ॥
 अथ श्री श्रीपालचरित्रे तृतीयखंरुः प्रारभ्यते ॥ ॥ दोहा ॥ ॥ सिद्धचक्रना गु
 ण घणा, कहेता नावे पार ॥ वांठित पूरे छःख हरे, वंदूं वारो वार ॥ १ ॥ सप्ता क
 हे श्रीपालने, समुड उतारो पार ॥ अमने उत्कंठा घणी, सुणवा म करो वार ॥ २ ॥
 पार आवे नही. ए श्रीसिद्धचक्र केवुं ठे ? तो के सेवनारना मनोवांठित पूर्ण करे, अने छःखने हरण
 करे, माटें ते श्रीसिद्धचक्रजीने हुं वारं वार वांण्डुं ॥ १ ॥ ॥ हवे आ रासना सांचलनारा सप्तास्थ
 जनो कबीश्वरने कहे ठे, के श्रीपाल कुमरने समुद्रथकी पार उतारो, एटले श्रीपाक्षकुंअर समुद्रपार
 उतारीने कांठे आवे. ए वात सुणवानी अमने घणी उत्कंठा ठे, माटें वार मं करो, एटले व्याख्यान

કરવાનો વિલંબ ન કરો ॥ ૨ ॥ ॥ એવું સજાજનોનું ઘોલવું સાંજલીને કવીશ્વર પણ શ્રીપાલની આગસ કથા એટલે સમુદ્રમાં પહચા પઠીની જે કથા કહેવાની છે તે કહે છે. તે કથા કેવી છે? તો કે અમૃત સમાન મોઠાશની આપનારી છે, માટે હે શ્રોતાજનો! તમે નિદ્રા અને વિકથાને પરહરી એટલે ત્યાગીને એકાગ્રચિત્તે કાન દેશને સાંતલજો ॥ ૩ ॥ ॥ હવે શ્રીપાલ કુંઝરનો કૃદ્ધિ દેહીને અદેહો વિચારો ધવલશેઠ ઘણું ઘણું કૂરથા કરે છે, કે અરે! આ તો એકલોજ મહારી સાર્થે ચાકર દાલલ આવેલો હતો તો હૈં હૈં શ્રી દત્તિ લેદ, હૈં દૈવ! હૈં કર્મ! આતે તેં શું કીધું? ॥ ૪ ॥ ॥ એમ ધવલ શેઠને કુમરનો કૃદ્ધિ

કહે કવિયણ આગલ કથા, મીઠી અમિય સમાન ॥ નિદ્રા વિકથા પરહરી, સુણજો દેઈ કાન ॥ ૩ ॥ ધવલ શેઠ કુરે ઘણું, દેહી કુંઝરની રિદ્ધ ॥ એકલ મો આવ્યો હતો, હૈં હૈં દૈવ શું કીધ ॥ ૪ ॥ વહાણ અઢીશેં માહરાં, લીધાં શિરમાં દેઈ ॥ જોડં ઘર કિમ જાયશે, કૃદ્ધિ એવમી લેઈ ॥ ૫ ॥ એક જીવ છે એહને, નાંખું જલધિમઝાર ॥ પઠી સયલ એ માહરું, રમણી કૃદ્ધિ પરિવાર ॥ ૬ ॥ દેહી ન શકે પારકી, કૃદ્ધિ હિયે જસ સ્વાર ॥ સાયર આયે દૂબલો, ગાંજંતે જલધાર ॥ ૭ ॥

દેહવાથી અદેહાઈ ઉપનો, તેથી વિચાર કરવા માંડ્યો કે આ અઢીશેં વહાણ તો મહારા માથામાં દેઈને પણે લઈ લીધાં, પણ હવે જોડં તો સ્વરો કે આ આટલી કૃદ્ધિ લઈને કેવી રીતે પોતાને ઘેર જાય છે? ॥ ૫ ॥ ॥ એ એકજ જીવ છે, તેને હું (જલધિ કેળ) સમુદ્રમાં નાખી દડું, પઠી એ (રમણી કેળ) કે સ્ત્રીયો તથા કૃદ્ધિ અને વીજો જે એનો પરિવાર છે, તે સર્વે મહારુંજ છે? એ વાપડો કયાં લઈ જવા નો છે? એવા હુટ અધ્યવસાય શેઠના થયા ॥ ૬ ॥ ॥ इहां कनिष्ठ पुरुषनां लक्षण उपर दृष्टांत कहे है, के जेम (जलधार के०) मेघ ते गांजंते एटले गज्जोरिव करे, तेवारे (सायर के०) समुद्र दुर्बल

પડ જાય. ૫ દૃષ્ટાંતે જે પુરુષના હૈયામાં (સ્વાર કેળ) અંદેલાઈ હોય, તે પુરુષ પણ પારકી રુઝિ દે
 સ્ત્રીને સ્વમી શકે નહીં ॥ યતઃ ॥ પરવાદે દશવદનઃ, પરદોષનિરીક્ષણે સહસ્રાક્ષઃ ॥ સંવૃત્તવિત્તહરણે,
 શાદુસહસ્વાર્જુનો નીચઃ ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ ૭ ॥ ॥ વહ્ની વીજો દૃષ્ટાંત કહે છે. જેમ કે વરસાતના વિવ
 સોમાં અઢાર તાર વનરાજિ ઇટલે વનસ્પતિની પંક્તિ જે છે, તે સર્વ નવપદ્મવ યાય છે, પરંતુ તેમાં એક
 વિચારા જવાસાના ઝાકુંનું શું જાય છે, કે જે ઉજો ને ઉજો સુકાઈ જાય છે ? કાંઠીજ નહીં. પરંતુ જે
 અંદેલું માણસ છે, તે વીજાની સારી સ્થિતિ થયેલી જોઈને પોતેં ડુઃખી થાય છે, એમ જાણું ॥ ૮ ॥
 પણ સ્ત્રી વાત તો એજ છે, કે જેહને કિરતારેં મહોટા કર્યા, તેની સાથેં વહ્ની કેવી રીશ કરવી ?

વરસાલે વનરાઈ જે, સવિ નવપદ્મવ યાય ॥ જાય જવાસાનું કિસ્સું, જે ઉજો
 સન્નાય ॥ ૮ ॥ જે કિરતાર વન્ના ક્રિયા, તે શૂં કેહી રીસ ॥ દાંત પહ્યા ગિરિ પાન
 તો, કુંજર પામે ચીસ ॥ ૯ ॥ ઢાલ પહેલી ॥ રાગ મહાર ॥ શીતલ તરુવર ઢાંહિ, કે
 ચાંદ ચાલંબની રે ॥ કે ચાં ॥ એ દેશી ॥ દેહી કામિની દોય, કે કામેં વ્યાપીયો રે ॥
 કે કામેં વ્યાપીયો ॥ વલિ ઘણો ધનનો લોખ, કે વાધ્યો પાપીયો રે ॥ કે વાધ્યો ॥
 તેની સાથેં રીશ કરવાથી હલતું રીશ કરનારનેજ ડુઃખી થવું પડે છે, કોની પેઠે ? તો કે જેમ (કું
 જર કેળ) હાથી જે છે, તેણે પોતાને મહોટો સમજીને દાંતેં કરી ગિરિ જે પર્વત તેને પાઠી નાલવા
 માટેં ઇચ્છમ કર્યો, પરંતુ તેને પાડવા જતાં હલટા પોતાનાજ દાંત ઢૂટી પહ્યા, તેવારેં મહોટી ચીસો
 પાઠીને નાસવા માંરું. ૫ દૃષ્ટાંતેં આંદીં ધવલશેઠ પણ શ્રીપાલ કુમરને ડુઃખી કરવા માટેં ઇચ્છમ
 કરે છે, પરંતુ તેને ડુઃખી કરવા જતાં પોતાનેજ ડુઃખી થવું પડશે, તે વાત આગલ કહે છે ॥ ૯ ॥
 એમ તે શેઠ હુટ અધ્યવસાયને યોગે એક તો શ્રીપાલની (દોય કેળ) થે (કામિની કેળ) સ્ત્રીયો

हे, तेमने देखीने कामें करी व्यास थयो, तथा बीजुं वली श्रीपालनी पासें घणुं धन ठे, ते लक्ष ले
वानो लोचन शेरने लागो. तद्रूप जे पाप तेणें करीने वाध्यो, अथवा धन लेवानां लोचनें करी ते पापी
शेर वाध्यो. एम ते शेरने काम अने लोचन, ए बे (पिशाच के०) भूत आवीने वलग्यां, तेणें करीने
अत्यंत घणोज पीडाय ठे, तेथी ते धवलशेरनुं चित्त पण पोताने वश रह्युं नहीं ॥ १ ॥ ॥ तेम
(उदक के०) पाणी तथा अन्न पण जावतुं नथी, वली निद्रा पण आवती नथी, उल्लस वालस
एटले आलस विलस थया करे ठे, एक घडी मात्र पण जीवने (जक के०) जंप वलतो नथी,
मुखयकी निसासा मूक्तो थको दिवसें दिवसें दुर्बल थतो जाय ठे. वली मनमां बहु (आंसलो

लागा दोय पिशाच, के पीने अति घणुं रे ॥ के पीने० ॥ धवलशेरनुं चित्त, के व
श नहिं आपणुं रे ॥ के वश० ॥ २ ॥ उदक न जावे अन्न, न आवे निद्रा रे ॥
न आवे० ॥ उल्लस वालस आय, के जक नहिं एक घन्टी रे ॥ के जक० ॥ मुख
मूके नीसास, के दिन दिन दूबलो रे ॥ के दिन० ॥ रात दिवस नवि जाय, के म
न बहु आमलो रे ॥ के मन० ॥ २ ॥ चार मलया तस मित्र, के पूढे प्रेमशुं रे ॥

के०) आमलसेरका लोधा करे ठे, तेनां रात दिवस जतां नथी ॥ यतः ॥ प्रावासिको व्याधियुतः
सरोषो, विद्यार्थचित्तः परदारक्तः ॥ यस्यास्ति वैरी हि वियोगितोपि, ह्यष्टौ लज्जते मनुजा न नि
द्राम् ॥ १ ॥ अर्थः—एक परदेश फरनार, बीजो व्याधिमान्, बीजो क्रोधयुक्त, चोथो विद्याभ्यास
तत्पर, पांचमो धन मेलववामां आसक्त चित्तवालो, ठणो पारकी स्त्रीमां आसक्त, सातमो जेने माथे
दुशमन ठे ते, आठमो पोताना प्रियजनथी वियोग पामेलो. एवा आठ प्रकारना मनुष्यो निद्राने
पामता नथी ॥ १ ॥ २ ॥ ॥ एम दुःखने लीधे धवलशेर अर्झी रात्रें सुतो उठी टलवलतो फरथा

કરે છે, તે જોડને તેના ચાર મિત્ર છે, તે તેને મલ્યા, અને પ્રેમ પૂર્વક પૂછે છે કે, હે શેઠજી ! તમોને
 કયો રોગ उत्पन्न થયો છે, કે તમે આમ તેમ જૂરો રહ્યા છો ? અથવા તમોને ઘણીજ આકરી ય્વી
 કોઈક ચિંતા उत्पन्न થઈ છે ? કે શું થયું છે ? જે કાંઈ થયું હોય તે પણ હું જાણ ! મન કઠિણ કરીને
 ધીરજવાન થઈને ॥ ૩ ॥ ॥ તમોને જે ડુઃખ પેદા થયું હોય તે અમોને કહો તો અમે (તાસ કે)
 તેનો ઉપાય વિચારીને આ ચિંતારૂપ સમુદ્રમાંથી તમોને પાર ઉતારીએ, તેવારે શેઠે પણ લજ્જા મૂ-
 કીને ઝંઘો નીસાસો નાહો પોતાના મનનું ચિંતવેલું કામ જે હતું, તે મિત્રોને કહ્યું, કે અરે જાણી !
 મહારે શરીરે કોઈ પણ રોગ પીમા કરતો નથી, પરંતુ આ શ્રીપાલને મારી નાખવો, એ મહારા મ
 કે પૂછે ॥ કોણ થયો તુમ રોગ કે, જૂરો એમ શું રે ॥ કે જૂરો ॥ કે ચિંતા ઉત્પ-
 ન્ન, કે કોઈક આકરી રે ॥ કે કોઈ ॥ જાણી જાણી ધીર, કે મન કાઠું કરી રે ॥
 ॥ કે મન ॥ ૩ ॥ ડુઃખ કહો અમ તાસ, ઉપાય વિચારીએ રે ॥ ઉપા ॥ ચિંતાસા-
 યર જુહ, કે પાર ઉતારીએ રે ॥ કે પાર ॥ લજ્જા મૂકી શેઠ, કહે મન ચિંતવ્યું રે ॥
 તનો પીમા છે, તે મને પીડે છે, ડુઃખ આપે છે, એ સર્વ વૃત્તાંત તેણે પોતાના મિત્રો આગલ કહી સંજ-
 લાવ્યું. એવી વાત સાંજલી, તેવારે તે ચારે મિત્રો કહેવા લાગ્યા કે, અરે ધિક્કાર છે તુજને ! કે આ
 અમારા કાનને શૂલ લાગે, એવું શું (લવ્યો કે) બોલ્યો ? આ તે શું તારી અક્કલ ઠેકાણે નથી ?
 કે બીજા કોઈ સામાન્ય માણસના ધનનું હરણ કરવું, તે પણ ઉત્તમ પુરુષને યોગ્ય નથી, તો આ તો
 તદારો સ્વામી છે, વલી તહારા ઉપર મહોદો ઉપકાર કર્તા છે, તેનું ધન હરણ કરવું, એ કાર્ય તો
 મહોદા કપટનું વેવાવાનું સમજવું. તેમજ અન્ય કોઈ પુરુષની સ્ત્રી જોગવવી તથા કોઈ જીવ માત્રને
 હણવો, તે પણ ઉત્તમ પુરુષને મહાનિંદનીય છે, તો આ જે ઉપકાર કર્તા સ્વામી તેની સ્ત્રી જોગવવી

आ चिंतनीने पापकर्म मनमां एवुं पापकर्म मनमां चिंतनीने आ
 चिंतनीने कहें जवानो बंध पदे. एवुं आज दिवस सुधी तो अमारे
 जीअं असोने कहेंतां थकां तहारी जीअ पण केम चाली? माटे आज दिवस सुधी तो अमारे
 ने तारे मित्राचारीनो नातो हतो, पण हवे आबुं दुष्टपणुं तें चिंतवुं तेथी वर्तमानकालें तो तुं
 अमारा दुःशमन दुःख हो, के जे तें आवा सर्वशिरोमणि मस्तकना मणि सरखा महापुरुषनी उपर
 माठी चिंतवना करी? ॥ ४ ॥ ॥ वली ते मित्रो कहें ठे के हे शेर ! एक तो परस्त्रीने पापें जवो
 भव संसारमांहि नूडीयें, वली एहवो मूर्ख पण कोण होय के जे (सुरतर के) कल्पवृक्षनी मालने
 के मन ॥ तव चारे कहें मित्र, के धिक ए शुं लवुं रे ॥ के धिक ॥ ४ ॥
 परनारीने पाप, प्रवोन्नव बुनीयें रे ॥ ५ ॥ किम सुरतरनी माल, कुहांने कुनीयें
 रे ॥ कुहां ॥ परउपगारी एह, जिस्यो जग केवने रे ॥ जिस्यो ॥ दीवो प्रत्यक्ष
 जास, के महिमा एवने रे ॥ के महि ॥ ५ ॥ बोमव्या दोय वार, इणें तुमें जीव
 ता रे ॥ इणें ॥ उगस्त्रियां धन माल, जो पासें ए हता रे ॥ जो पासें ॥ ताखां अंश्यां
 वाहण, इणें आगल रही रे ॥ इणें ॥ एहवो पुरुषरत्न, के जग बीजो नहीं रे ॥
 कुहांने करी फूनी नाखे ? तेम ए पुरुष तो कल्पवृक्ष समान ठे, वली ए पुरुष तो जगतमांहि जेवो
 केवने परोपकारी ठे तेनो समान परोपकारी ठे. जेनो एटलो महिमा तो प्रत्यक्ष तमेंज दीवो
 ठे. (ते आगल कहें ठे) ॥ ५ ॥ ॥ एक वक्करकूटना बंदर उपर अने बीजो रत्नदीपें, ए बे ठेकाणें
 तो तमने मरवानी तैयारी यश् हती, ते बे स्थानकैथी बे वार तमने जीवता (बोमव्या के) म
 काव्या. तथा जो ए पासें हता तो तमारां धन माल सर्वे उगस्त्रियां. नहीं तो आज समारी पासें एक
 कोडी पण रहत नहीं, ने तमें पण

पण एणें आगल रहीने ताच्यां, ते सर्व उपकार तमें नूली गया के शुं? माटें एवो रत्नसरखो पुरुष ज
 गतमां बीजो कोइ नथी ॥ ६ ॥ ॥ तेथी अमें तमने कहीयें ठेयें, के जो तमें एनी साथें झोह क
 रीने (विरुडे के०) मातुं (ताकशो के०) इच्छशो विचारशो, तो अंतें तमें पोतेज कांहिएक वगर
 मृटे (याकशो के०) मरण पामशो. एटले आयुर्दा खुट्या विना मरण पामशो. अरे जो एने जाग्यें
 एणें एटली रुद्धि (लाधी के०) पामी, तो तमारा गलाने विये (जेवडी के०) एटली डुर्बुद्धि केम
 आवीने पडी? अथवा एटली डुर्बुद्धि आवीने तमोने केम गले पडी ठे? माटें अमें तो कहीयें ठेयें
 के तदांत धवल नाम ठे, ते खोटुं ठे, पण तुं मलिन कगोरस्वभाव वालो ठे? माटें कृष्ण लेश्याना
 के जगण ॥ ६ ॥ करी एहशुं जोह, जो विरुडे ताकशो रे ॥ जो० ॥ तो अणखुटे
 किहां इक, अंतें याकशो रे ॥ के अंतें० ॥ जाग्यें लाधी रुद्धि, इणे जो एवमी रे
 ॥ ६० ॥ पमी कांइ डुर्बुद्धि, गले तुम जेवमी रे ॥ गंझे० ॥ ७ ॥ त्रणमित्र हितशीख, ते
 एम देई गया रे ॥ ते एम० ॥ चौथो कहे सुण शेठ, के ए वैरी अया रे ॥ के ए वै० ॥
 गणियें पाप न पुण्य, के लखमी जोगीयें रे ॥ के लख० ॥ लखमी होय जो गांठ,
 योगें करी तदांत कालो एतुं नाम जोइयें. तुजने देहवाग्री अमारो आत्मा पण मलिनपणने
 पामे ॥ ७ ॥ ॥ एवी रीतें त्रण मित्र हितनो शीखामण आपीने पोतपोताने स्थानकें गया, (त
 व के०) तेवारे चौथो कपटस्वभावी मित्र हुतो, ते फरी पण ते शेठनी पासें वेगो अने कहेवा
 साग्यो के, हे शेठ ! तमें सांजलो, के ए त्रण मित्र तो जुलटा तमारा वैरी थया. कारण के जेणें करी
 तमारी महोटाइ थाय, तेतुं ए चिंतवता नथी माटें गया तो जाग्यो. हुं एकलोज तमारा मनोवां
 नित पूर्ण करीश. तमें कोइ वादें चिंता कश्शो नही. महारो मत ! तो एहवो ठे के पाप अने पुण्य

कांइ पण गणीयें (न के०) नहीं, परंतु लक्ष्मी जोडीयें, एटले एह्नी करीयें, कारण के जो लक्ष्मी
 मांठमां होय, तो पुण्य करीने पापने विगेनी नाखियें ॥ ६ ॥ ॥ हे शेठजी ! हुं एम थारुं
 हुं जे, ए श्रीपालें एटली कृद्धि जे उपार्जन करेली ठे, ते सर्व/ ताहारेज काजें ठे, एम जाणजे.
 ते उगर दृष्टांत कहूं हुं, ते सांचल. जेम कोइ निर्जाग्य पुरुष ह्ये/ते कमाइ एटले संचय करीने मरी
 जाय. पढी तेनी कमायेली लक्ष्मी. धणी तो कोइ जाग्यवंत पुरुष होय, तेज थाय. माटें आपणे
 कोइ एवो उपाय करशुं, के जेथकी ए घणी जे दोलत ठे ते छाने वली आ बे सुंदरी ठे ते पण सर्व तमारी
 तो पाप विगेनीयें रे ॥ तो पाप ॥ ७ ॥ उपराजी इणें कृद्धि, ते काजें ताहरे रे ॥ ते का०
 ॥ धणी आये जाग्यवंत, कमाइ कोइ मरे रे ॥ का० ॥ करशुं इस्सो उपाय, के ए
 दोलत घणी रे ॥ के ए० ॥ अने सुंदरी दोय, के आशे तुम तणी रे ॥ के था० ॥
 ॥ ए ॥ जिम पामे विश्वास, मलो तिम एहशुं रे ॥ म० ॥ मुखें मीठी करो वात,
 के जाणे नेहशुं रे ॥ के जा० ॥ मीठी लागी वात, ते शेठने मन वसी रे ॥ ते शेठने०
 आव्यो फीटण काल, ते मति तेहनी खसी रे ॥ ते मति० ॥ १० ॥ दूधज देखे मां
 ग, न देखे मांकनो रे ॥ न देखे० ॥ मस्तक लागे चोट, आये तव रांकनो रे ॥ आ
 याशे ॥ ए ॥ ॥ माटें हवें जेम ए तमारा उपर विश्वास पामे, तेवी रीतें तमे एनी साथें मलो तथा
 जेम ए जाणे के खेहें करीनेज मने कहे ठे, तेम तमें तमारा मुखें एनी साथे मीठी वात करो. ए
 चोथा मित्रनी वात ते शेठने मीठी साकर जेवी लागी, अने शेठना मनमां पण वसी जे आ वात ठीक
 कहे ठे, कारण के तेनो फिटणकाल आव्यो, तेवारें (तेहनी के०) तेनो मति पण खसी गइ ॥ १० ॥
 तेनी उपर दृष्टांत कहूं ठे. जेम (मांकनो के०) वांदरो अथवा उपचारथी बिद्वानो जे ठे, ते दूधनेज

देखे ठे, पण (नांग के०) मारवा तैयार करी उगामी राखेली लाकमीने देखतो नथी. पठी जेवारें
 मस्तकें चोट लागे, तेवारें वापडो रांक थड जाय. तथावली जेम कोइ रोगी पुरुष होय ते कुपथ्य करे
 पटले खाहुं ग्याहुं खाय, ते तेने मीतुं लागे, पठी जेवारें तेना योगें शरीरमां वेदना व्यापे, तेवारें अनिष्ट
 थड पके. नेम शेठजी पण सांकना अने रोगीनो पेरें तत्पर थड रखा ठे ॥ ११ ॥ ॥ हवे शेठजी
 ते चोथा मित्रनी आपेली शिखामण मुजब कुमरनी पासें आवीने बेसे अने घणो विनय करे तथा
 मुखयी एम कहें के हे प्रभु ! तमें महारा जीवना आधार ठो, पूर्वकृत पुण्यना पसायथी तमारी सेवा
 ये० ॥ रोगी करे कुपथ्य, ते लागे मीतुं रे ॥ ते ला० ॥ वेदन व्यापे जाम, ते थाये अ
 नोठुं रे ॥ ते था० ॥ १२ ॥ बेसे कुंअर पास, के विनय घणो करे रे ॥ के वि० ॥ तुं प्रभु
 जीव आधार, के मुखें इम जवरे रे ॥ के मुखें ० ॥ पूरव पुण्य पसाय, के तुम सेवा
 मली रे ॥ के तु० ॥ पग पग तुम्ह पसाय, के अमह आशा फली रे ॥ के अ० ॥
 ॥ १२ ॥ जोतां तुम मुखचंद, के सवि सुख लेखीयें रे ॥ के सवि० ॥ रखे तुमारी
 बात, के विरुई देखीयें रे ॥ के वि० ॥ कुंवर सचली बात, ते साची सद्दे रे ॥ ते
 मनें मली ठे, पगले पगले तमारा पसायथी अमारी आशा फली ठे ॥ १२ ॥ ॥ तमारा मुखरूप
 चंद्रमाने जोइने अमें सर्व सुख (लेखीयें के०) जाणीयें ठेयें. मांट रखेने तमारी कोइ (विरुई के०)
 माडी बात अगने देखवी पने ? एम कोइ वारें आशो मां. एवी रीतें कपटथी बातो करे, ते सर्व वातां
 ने कुंवर तो साची करीने सद्दे ठे, कारण के छुर्जन माणसनी गतिनी रीत जे ठे, ते सज्जन माण
 स सही शकें नही, पटले जाणी शकें नही ॥ १३ ॥ ॥ हवे एक दिवसें ते चोथा मित्रनी सलाह
 प्रमाणें प्रथमयी जे वदाणनी कोरें मांचा वांध्या ठे, हेने जूना दोरमानुं आलंयन करीने पोताथी स

હેલાઈયે કપાય, एवी रीतें उपर सांधी मूक्या ठे, तिहां शेठजी पोतें बेसीने कुंअरने कहेता हवा के
 हे स्वामी ! एह अचरिज देखीने महारं मन गहगहे ठे, एटखे तमोने ते अचरिज देखाडवने 'महारं
 मन उत्साह धरे ठे ॥ १४ ॥ ॥ ते अचरिज ए ठे, के मगरमत्स्य तों एक ठे, पण तेनां मुख आठ
 ठे, ते सर्व जूदी जूदी जातिनां देलाय ठे, माटे एवां रूप स्वरूपवंत तो थयां पण नथी अने थोशे
 पण नहीं, ए अपूर्व कौतुक में पूर्वे केवारें पण दोवुं नथी, माटें हे साहेबजी ! जो 'जोवाने
 साची ॥ दुर्जननी गति प्राति, ते सज्जन नबि खहे रे ॥ ते सज्जन ॥ १३ ॥ जे
 वाहणनी कोर, के मांचा बांधिया रे ॥ के मांचा ॥ दोरतणे अवलंबें, ते ऊपर
 सांधिया रे ॥ ते ऊपर ॥ तिहां बेसीने शेठ, ते कुंअरने कहे रे ॥ ते कुंअरने ॥
 देखी अचरिज एह, के मुज मन गहगहे रे ॥ के मुज ॥ १४ ॥ मगर एक मुख
 आठ, के दीसे जूजूआं रे ॥ के दी ॥ एवां रूप सरूप, न दोशे ने हुआं रे ॥
 न दोशे ॥ जो इन्हो साहेब, के तो आवो वही रे ॥ के तो ॥ पठे काढ्यो वांक,
 जे कांइ कह्यु नहीं रे ॥ जे कांइ ॥ १५ ॥ कुंअर मांचे ताम, चढ्यो ऊतावलो रे ॥
 चढ्यो ॥ ऊतरियो तब शेठ, धरी मन आंमलो रे ॥ धरी ॥ बिहुं मित्रें बिहुं
 इछता हो, तो वहेला अहीं आवो, नहीं कां पठी आमरो वांक काढ्यो के अमने केम कब्यु नहीं ?
 कारण के " घणुं जीव्याथी जोयुं चहुं " एम लोकोमां कहेवत ठे ॥ १५ ॥ ॥ एवी वात सांचलीने
 कुमर पण उतानलो मांचा उपर चढ्यो, तेवारें शेठ मनमंदि आंमलो पटसे कपट धरीने मांचा उपर
 थी उतयो अने बेहु मित्रें बेहु पासें उजा रहीने दोरडां कापी नाख्यां. कवि कहे ठे, के जे पापी दु
 ए प्राणी ठे, ते एवां नीच कर्म करता थका जरा पण बिहीता नथी ॥ यतः ॥ जखी करत लगत

विस्मय, विस्मय न चूरे विचार ॥ जवन वनावत दिन लगत, ढहत न लागत वार ॥ १ ॥ इति ॥ १६ ॥
 दोर काप्याथी कुंअर समुद्रमां पड्या, ते पडतां वेंतज नवपदनुं ध्यान धरता हवा, अने ए नवपद जे
 सिद्धचक्र ते तो सर्व संकट हरवाने प्रत्यक्ष जे, माटे पदनां वार तेज समर्थे एक मगरमत्स्यनी पूंठ उ
 पर पड्या, तेनी उपर स्थिर थडने वेगा, तेवारे वहाणनी पेरें ते मगरमत्स्य पण एक द्वाण वारमां (तट
 के०) समुद्रने कांठे जइ पड्यो ॥१७॥ ॥ श्रीपाल कुमार औषधिने महिमायें करीने जलना जय
 तो निस्तार पाम्या, तथा बली श्रीसिद्धचक्रजीना प्रभावें करी (सुर के०) देवता आवी सांनिध्य

पासें, दोर ते कापीया रे ॥ के दो० ॥ करतां एहवां कर्म, न बीये पापीया रे ॥ न० ॥ २६ ॥
 पडतां सायरमांहि, ते नवपद मन धरे रे ॥ ते० ॥ सिद्धचक्र प्रत्यक्ष, के सवि संकट
 हरे रे ॥ के स० ॥ मगरमत्स्यनी पूंठ, के वेगो थिर थई रे ॥ के वे० ॥ वाहणतणी
 परं तेह, के पड्यो तट जई रे ॥ के प० ॥ २७ ॥ औषधिने महिमायें, के जल
 जय निस्तरे रे ॥ के ज० ॥ सिद्धचक्र परभावें, के सुर सांनिध्य करे रे ॥ के सुर० ॥
 व्रीजे खंमं ढाल, ए पड्यो मन धरो रे ॥ ए पड्यो ॥ विनय कहे जवि लोक,
 के जवसायर तरो रे ॥ के जव० ॥ २८ ॥ ॥ दोहा ॥ कौंकण कांठे जतख्यो, पड्यो तो इ
 करे ठे. एम व्रीजा खंमने विषे ए पड्यो ढाल ते हे ओता जनो ! तमें तमारा मनने विषे धरो. श्री
 विनयविजयजी उपाध्याय कहे ठे, के हे जव्य लोको ! जेम श्रीपाल, समुद्रने तरी पार पाम्यो, तेम तमें
 पण (नव के०) संसाररूप समुद्रथकी (तरो के०) तरीने पार पामो. एवो आशीर्वाद आपुं हुं ॥ २७ ॥
 ते श्रीपाल कुमार कौंकणकांठें जइ उतख्यो, तिहां एक वन हतुं, तेमांहे पड्यो, परंतु तेने थाक ला
 ग्यो, माटे चंपकचूरी गायानी नीचें जइ सुइ रख्यो एटले निजाने अनुसरतो हवो ॥ १ ॥ ॥

જે સદા સર્વદા લગેં જાગતોજ છે એવો મહા સામર્થ્યવાન્ ધર્મરૂપ જે મિત્ર, તે કુમરની સાથેં છે, તેજ મિત્ર, કુંવરની રક્ષા કરે છે, અને અનર્થને દૂર કરે છે ॥ યતઃ ॥ આધયોઽધ્યાધયોઽધ્યાધ્યા, દુઃસ્વપ્નાઃ કુમ્પહા પ્રહાઃ ॥ હુર્જના હુષ્ટશકુના, વાધંતે નૈવ ધર્મિણામ્ ॥ ૧ ॥ રોગાદિચૌરનીરાશિ, ગજ મારીચુજંગમાઃ ॥ પ્રેતૈવૈતાલજૂતાધ્યા, વાધંતે ન હિ ધર્મિકાન્ ॥ ૨ ॥ ઇતિ ॥ ૨ ॥ ॥ જે પુણ્યવંત પ્રાણી છે, તેને (દાવાનલ કેળ) અગ્નિ જે છે, તે (જલધર કેળ) મેઘ સમાન (હુવે કેળ) થાય, અને સર્પ ને તો ફૂલની માલા સમાન થાય, તથા તે પ્રાણી પગલે પગલે (રસાલ કેળ) મનોહર

ક વનમાંહિ ॥ આકો નિજા અનુસરે, ચંપકતરુવર ઢાંહિ ॥ ૧ ॥ સદા લગેં જે જા ગતો, ધર્મમિત્ર સમરહ ॥ કુંઞ્ચરની રક્ષા કરે, દૂર કરે અનરહ ॥ ૨ ॥ દાવાનલ જલધર હુવે, સર્પ હુવે ફુલમાલ ॥ પુણ્યવંત પ્રાણી લહે, પગ પગ શ્દિ રસાલ ॥ ૩ ॥ કરે કષ્ટમાં પામ્વા, હુર્જન કોહિ જપાય ॥ પુણ્યવંતને તે સેવે, સુખનાં કારણ થાય ॥ ૪ ॥ થલ પ્રગટે જલનિધિવિચેં, નયર રાનમાં થાય ॥ વિષ અમૃત થઈ પરિણમે, પૂર્વ પુણ્ય પસાય ॥ ૫ ॥ ॥ ઢાલ વીજી ॥ રાગ મધુમાદન ॥ જીરે મ હોરે વાણી અમિય રસાલ, સુણતાં મુજ આશા ફલી ॥ જીરે જી ॥ એ દેશી ॥

૧૬ી શ્લોકને (લહે કેળ) પામે ॥ યતઃ ॥ વિલીયંતે સ્વયં વિદ્યા, હીયંતે કાપિ ન શ્રિયઃ ॥ ક્લીયંતે શ ત્રયઃ સર્વે, પ્રસાદાત્ પુણ્યજૂપતેઃ ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ ૩ ॥ ॥ જો પણ જે હુર્જન લોક છે, તે સુજનને કષ્ટમાં પાડવાને માટેં ક્રોધો જપાય કરે છે, તો પણ પુણ્યવંત પ્રાણી જે છે, તેને તો તે સર્વ, દુઃખને વદલે ઊલટાં સુખનાંજ કારણરૂપ થઈ પડે છે ॥ ૪ ॥ પૂર્વકૃત પુણ્યના પસાયથી જીવને (જલ નિધિવિચેં કેળ) સમુદ્રમાંહે પણ (થલ કેળ) પૃથ્વી સ્થલ પ્રગટ થાય, અને (રાન કેળ) અરણ્યમાંહે

નગર પ્રગટ થાય, તથા જે વિષ હોય, તે અમૃત થઇને પરિણમે ॥ ૫ ॥ ॥ હવે (જામ કેળ) જે
 ચારે કુંવર નિદ્રામાંથી જાગત થયા, (તવ કેળ) તેચારે પોતાની આગલ (દેલે કેળ) જૂએ છે, તો
 તિહાં દોલત મલેલી એકઠી થયેલી દીઠી, તે શી દોલત દીઠી ? તો કે જલા સુન્નટ (સેવરુ કેળ) શ
 તવરુ પટલે શંકડા ગમે એકઠા થયેલા સેવામાં સાવધાન એવા પોતાની ચારે બાજુએ વીંટ્યા થકા
 ઉજા ઢે, તે સર્વ (મન રલિ કેળ) મનને વિષે હર્ષ પામતા થકા બે હાથ જોડી પોતાને વિનિતિ કરે
 છે, એવી રીતે દીઠા ॥ ૬ ॥ ॥ તે સુન્નટ કહે છે, કે હે સ્વામી ! અમારી એક અરજ છે, તે તમે આદર કરીને
 જીરે મહારે જાગ્યો કુંવર જામ, તવદેલે દોલત મલી ॥ જીરે જી ॥ જીરે મહારે સુન્નટ
 ખલા સેવરુ, કરે વિનિતિ મન રલી ॥ જીરે જી ॥ ૨ ॥ જી ॥ સ્વામી અરજ અમ એક,
 અવધારો આદર કરી ॥ જીરે જી ॥ જી ॥ નયરી ઠાણા નામ, વસે જિસી અલકા
 પુરી ॥ જીરે જી ॥ ૩ ॥ જી ॥ તિહાં રાજા વસુપાલ, રાજ્ય કરે નરરાજિયો ॥ જીરે જી ॥ જી ॥
 કોંકણદેશ નરીંદ, જસ મહિમા જગ ગાજિયો ॥ જીરે જી ॥ ૩ ॥ જી ॥ એક દિન
 સત્તા મગ્ગાર, નિમિત્તિયો એક આવિયો ॥ જીરે જી ॥ જી ॥ પ્રશ્ન પૂઠેવા હેત, રાય
 તણે મન જાવિયો ॥ જીરે જી ॥ ૪ ॥ જી ॥ કહો જોશી અમ ધૂઅ, મદનમંજરી
 (અવધારો કેળ) માન્ય કરો. હે પ્રજુ ! ઇહાં ઠાણપુરી નામેં નગરી છે, તે કેવી છે ? તો કે સાક્ષાત્
 જેથી અલકાપુરી હોય તેવી વસે છે ॥ ૧ ॥ ॥ તિહાં વસુપાલ નામેં રાજા રાજ્ય કરે છે, તે આલા
 કોંકણદેશનો રાજા કહેવાય છે. જેનો મહિમા જગતમાં ગાજી રહ્યો છે ॥ ૩ ॥ ॥ એક દિવસે તે
 વસુપાલ રાજાની સત્તાને વિષે એક નિમિત્તપ્રકાશક નિમિત્તિયો આવ્યો, તે નિમિત્તિયો પ્રશ્ન પૂઠવાને
 હેતે રાજાના મનમાં ઘણોજ (જાલ્યો કેળ) ગમ્યો ॥ ૪ ॥ ॥ તેથી રાજાએ પ્રશ્ન પૂઠ્યું કે, હે જોશી !

तमें कहो, के अमारी बहु गुणवंती एवी एक मदनमंजरी नामें (धूअ के०) पुत्री ठे, तेनो जलो
 जरतार कयो नूपति थारो ? ॥ ५ ॥ ॥ तथा ते अमने केवो रीतें मलशे ? तथा शी अहिनाणीये
 अमें तेने जाएणशुं ? तथा कये महिने अने कये दिवसें अमें तेने घेर तेडीने लावशुं ? ॥ ६ ॥ ॥
 माटें जो तमारी विद्या खरे खरी ठे, तो ए सर्व बात अमने कहो. अने शास्त्रना प्रमाणें करी
 अमारी चिंता परी टालो. एटले दूर करो ॥ ७ ॥ ॥ एवं सांचली ते जोशी पण शास्त्रना पूर्ण

गुणवंती ॥ जीरे जो ॥ जी० ॥ तेह तणो जरतार, कोण थारो नद नूपति ॥ जीरे जी
 ॥ ५ ॥ जी० ॥ किम मलशे अम तेह, शे अहिनाणें जाएणशुं ॥ जीरे जी ॥ जी० ॥
 कोण दिवस कोण मास, घर तेनीने जाएणशुं ॥ जीरे जी ॥ ६ ॥ जी० ॥ सकल क
 हो ए बात, जो तुम विद्या ठे खरी ॥ जीरे जी ॥ जी० ॥ शास्त्रतणे परमाण, अम
 चिंता टालो परी ॥ जीरे जी ॥ ७ ॥ जी० ॥ जोशी कहे निमित्त, शास्त्रतणे पूरण
 बलें ॥ जीरे जी ॥ जी० ॥ परवगत आमनाय, ध्रुवतणी परें नवि चले ॥ जीरे जी ॥
 ॥ ८ ॥ जी० ॥ शुदि दशमी वैशाख, अही पद्दोर दिन अतिक्रमे ॥ जीरे जी ॥ जी० ॥
 रयणायर उपकंठ, जइ जोज्यो तेणें समे ॥ जीरे जी ॥ ९ ॥ जी० ॥ नवनंदन वन

बलें करीने पूर्वगत आम्नायथी निमित्त कहे ठे. ते निमित्त केवुं ठे ? तो के ध्रुवना तारानी परें चला
 यमान थाय नहिं एवं ठे ॥ ८ ॥ ॥ ते कहे ठे के, हे राजन् ! वैशाखशुदि दशमीने दिवसें जे व
 खतें अही पद्दोर दिवस अतिक्रमे (तेणेंसमे के०) ते वखतें रत्नाकर जे समुद्र, तेने कांठे जइने
 जोज्यो ॥ ९ ॥ ॥ तिहां नवनंदनवनमांहे एटले मेरुपर्वतमां जे नंदन वन ठे ते तो शाश्वतुं ठे,
 माटें ते नंदनवन तो ए नहिं पण ते समानज इहां आ समुद्रने किनारे बीजुं नवीन नंदनवन ठे,

તેમાંહે નંપાના વૃક્ષની નીચે શયન કીધ, ઇટલે સૂતો હશે, અને તેમાં વલી એવી (અહિનાણ કેળ) નીશાની જોડ્યો જે, દિવસનો ત્રીજો પહોર હશે તો પણ તરુવરની ઢાયા તે પુરુષની ઉપરથી ચલા યમાન થાશે નહીં, પરંતુ તેની ઉપરની ઉપરજ રહેશે ॥ ૧૦ ॥ ॥ એવી નિમિત્તિયાયેં વાત કહી પણ રાજાએ તે વાત માની નહીં, કારણ કે ? રાજાએ વિચાલું જે આટલી વધી હુલાસા પૂર્વક વાત કહે છે, તે શું ? કેવલી જગવાન છે ! તે વાતનો નિર્ણય કરવા માટેં આજે અમોને આંહીં મોકલ્યા છે, તે અમેં આંહીં આવ્યા, અને જોયું તો આજે તે જોશીની કહેલી વાત સર્વ મલી આવી !

માંહિ, શયન કીધ ચંપાતલેં ॥ જીરે જી ॥ જોલ્યો તસ અહિનાણ, તરુવર ગાયા નવિ ચલે ॥ જીરે જી ॥ ૧૦ ॥ જી૦ ॥ રાયેં ન માની વાત, એમ કહે એ શું કેવલી ॥ જીરે જી ॥ જી૦ ॥ અમને મોકલિયા આંહિ, આજ વાત તે સવિ મલી ॥ જીરે જી ॥ ૧૧ ॥ જી૦ ॥ પ્રજુ થાલેં અસવાર, અશ્વત્ત આગલ ધચ્છો ॥ જીરે જી ॥ જી૦ ॥ કુંઝર ચાલ્યો તામ, વહુ અસવારેં પરવરયો ॥ જીરે જી ॥ ૧૨ ॥ જી૦ ॥ આગલ જઈ અસવાર, નૃપને દિયે વધામણી ॥ જીરે જી ॥ જી૦ ॥ સન્મુલ આવ્યો રાય, સાથેં લેઈ દોલત ઘણી ॥ જીરે જી ॥ ૧૩ ॥ જી૦ ॥ શણગાયા ગજરાજ, અંવાની અંબર

॥ ૧૧ ॥ ॥ માટેં હે પ્રજુ ! આ અશ્વત્ત તમારી આગલ ધચ્છું છે. તેની ઉપર તમેં અસ્વાર થાલ. તે ચારેં વળે પરિવારેં પરવચ્છો ચકો કુંઝર પણ અશ્વ ઉપર ચઢીને ચાલ્યો ॥ ૧૨ ॥ ॥ તિહાં એક અસવાર આગલથી જડને રાજાને વધામણી દીધે છે; તે સાંજલીને રાજા પણ ઘણી (દોલત કેળ) કુદ્ધિ લડને કુંઝરની સન્મુલ આવ્યો ॥ ૧૩ ॥ ॥ હવે રાજાએ પોતાની સાથેં પરિવાર લીધો છે, તે કહે છે. સત્રોન્મત્ત પણ (ગજરાજ કેળ) દાર્થીયો શણગાયા છે, તેમની ઉપર અંવાનીયો જે નાલેલી છે તે

(અંબર કેળ) આકાશમાં જઇ અમ્મી રહી છે, ઇટલે લાગી રહી છે. તથા ઘંટા અને ઘૂઘરાની મા
સાઉં તેણે કરી સહિત, પાંચર જે નાંચેલી છે, તે મણિ રત્ન જડાવ છે ॥ ૧૪ ॥ ॥ વહી જેમની ઉ
પર સુવર્ણે જમ્મિત પલાણ નાંચ્યાં છે, તેણે કરી શોજતા દેખાય છે, ઇવા (તેજાલા કેળ) તેજદાર (તેજી
કેળ) તેજી નામના ઘોડા તે ઘણા પોતાનો સાથે લીધા છે. તથા વહી જેને વિષે (કેકાળ કેળ)
ઘોમા જોમ્મલા છે, ઇવા ઘણા રથ સાથે લીધા છે. તે રથ કેવા શોજે છે ? કે જાણીયેં દિનકર જે સૂર્ય
તેનાજ ઇ રથ હોય નહીં ? ઇવા શોજે છે ॥ ૧૫ ॥ ॥ તથા (વરબેહેલાં કેળ) શ્રેષ્ઠ ગોત્રીમાના કલ્લ

અમ્મી ॥ જીરે જી ॥ જી ॥ ઘંટા ઘૂઘર માલ, પાંચર મણિ રથણેં જમ્મી ॥ જીરે જી
॥ ૧૪ ॥ જી ॥ સોવન જમ્મિત પલાણ, તેજાલા તેજી ઘણા ॥ જીરે જી ॥ જી ॥
જોતરિયા કેકાળ, રથ જાણે દિનકર તણા ॥ જીરે જી ॥ ૧૫ ॥ જી ॥ વર બેહેલાં
ધરિ શીશ, સામી આવે વાલિકા ॥ જીરે જી ॥ જી ॥ મોતી સોવન ફૂલ, વધા
વે ગુણમાલિકા ॥ જીરે જી ॥ ૧૬ ॥ જી ॥ રાજવાહન ચક્રમોલ, રથણ સુલા
સન પાલખી ॥ જીરે જી ॥ જી ॥ સાંચેલા સેવર, કેતુ પતાકા નવ લખી ॥ જી
રે જી ॥ ૧૭ ॥ જી ॥ વાજેં બહુ વાજિત્ર, નાંચે પાત્ર તે પગ પગેં ॥ જીરે જી ॥ જી ॥

શને (શીશ કેળ) મસ્તકેં ધરોને મહારૂપવતી અને ગુણની માલિકા જેહવી વાલિકાનું સામી આવે
છે, તે મોતી અને સોનાનાં ફૂલોયેં કરીને કુંવરને વધાવતી હવી ॥ ૧૬ ॥ ॥ વહી રાજવાહન જે
ગ્રામજામ અને ચક્રમોલ જે ડોલી તથા રત્ન જડાવ સુલાસન અને પાલખી તેમાંહે (સયવરુ કેળ)
શતવરુ ઇટલે શેકમાગમે સાંચેલા વેળા થકા સન્મુલ આવે છે, તેમજ સર્વને જોવા યોગ્ય ઇવો નવલખી
કેતુ, પતાકા અને ધ્વજાડને સન્મુલ લાવે છે ॥ ૧૭ ॥ ॥ તથા (વહુ કેળ) ઘણા પ્રકારનાં વાજિત્ર

घाजे ठे, पगले पगले नाटकोनां पात्रो नाचे ठे, वली नगरनां घर, हाट सर्व शणगारां ठे, ते (पाट
 सावटू के०) रेशमनां वस्त्रों करी सुशोचित थका ऊगमगी रखां ठे ॥ १८ ॥ ॥ एम महोटे मंन्नाणे
 करीने सर्वगुणनो जाणकार एवो जे राजा, ते पोताना नगरमां कुंवरने (पेसारी के०) प्रवेश
 करावानो महोत्सव करे, एवा महोत्सवें कुंवरने राजाचें पोताने घेर पधराव्या ॥ १९ ॥ ॥ पढी
 राजाचें तेज वल्लें घणा शाम्भना जाण एवा जोशीयोने तेडावी लग्न जोवराव्युं, तो लग्न पण तेह
 शणगाख्यां घर दाट, पाट सावटू ऊग मगे ॥ जीरे जी ॥ २० ॥ जी० ॥ एम महोटे मं
 नाण, पेसारी महोत्सव करे ॥ जीरे जी ॥ जी० ॥ राय सकल गुण जाण, कुंछर पध
 राव्या घरे ॥ जीरे जी ॥ २१ ॥ जी० ॥ जोशी तेमव्या जाण, लग्न तेहिज दिन आ
 वियुं ॥ जीरे जी ॥ जी० ॥ देइ बहुलां दान, रायें लग्न वधावियुं ॥ जीरे जी ॥ २२ ॥
 जी० ॥ तेहिजरयाणीमांहि, धुआ मयणरेखा तणे ॥ जीरे जी ॥ जी० ॥ रायें कखो विवाह,
 साजन मन ऊलट घणो ॥ जीरे जी ॥ २३ ॥ जी० ॥ गज रथ घणा जंमर, दीधां
 करमेलावणे ॥ जीरे जी ॥ जी० ॥ जइयें महिमा देखी, सिद्धचक्रने जामणे ॥
 जीरे जी ॥ २४ ॥ जी० ॥ पमीया सायरमांहि, एकज डःखनी यामिनी ॥ जीरे जी ॥
 ज दिवसें आब्युं, तेवार्ं राजाचें जोशीने बहुलां दान एटले घणां दान आपीने ते लग्न वधावी ली
 धुं ॥ २५ ॥ ॥ तेहिज रात्रिमांहि पोतानी मदनेरेखा नामा जे पुत्री, तेनो राजाचें विवाह कखो,
 ते वल्लें सज्जनजनोना मनमां उलट एटले हर्ष घणो थयो ॥ २६ ॥ ॥ राजाचें घणा हाथी,
 रथ तथा धनना जंमर ते हाथ मेलावणामां आप्या. कवीश्वर कहे ठे के, आवी रीतनो
 मरिमा देखीने श्रीसिद्धचक्रने नामणे जइयें ॥ २७ ॥ ॥ जूज के जे दिवसें समुद्रमां पड्या, ते

एकज યામિની એટલે રાત્રિ હુઃખની ગણ, અને વીજી રાત્રિયેં તો આ પૂર્વે કહી આવ્યા એવી રીતે કામિ
 ની જે સ્ત્રી, તેપ્રત્યેં પરણ્યા અને સુખમાં આવી બેઠા. એ સર્વ શ્રીસિદ્ધચક્રનો પસાય જાણવો ॥ ૨૩ ॥
 હવે રાજાએં રહેવા માટેં આવાસ દીધા. તેમાં રહ્યા થકા સુખજર એટલે ઘણા સુખમાં મગ્ન થકા
 સ્ત્રીલા કરે છે. તિહાં મદનરેલા સ્ત્રીની સાથેં દિવસેં અધિક સ્નેહ ધરે છે ॥ ૨૪ ॥ હવે
 શ્રીપાલને દેશ, નગરાદિકના સ્વામી પણ વગેરે ઘણા પ્રકારના હુકમ હોવાના અધિકાર રાજાએં
 દેવા માંડ્યા, તથાપિ તે હોદ્દા લેવાને કુમર વાંઘા કરતો નથી, માત્ર પાનનાં વીડાં દેવા સંબંધી થગી

॥ जी० ॥ बीजी रात्रें जोइ, इणी पेरें परण्या कामिनी ॥ जीरे जी ॥ १३ ॥ जी० ॥ नृ
प दीधा आवास, तिहां सुखअर लीला करे ॥ जीरे जी ॥ जी० ॥ मयणरेहाशुं नेह,
दिन दिन अधिकेरो धरे ॥ जीरे जी ॥ १४ ॥ जी० ॥ नृप दिले बहु अधिकार, कुंअर
न वंठे ते ह्मीये ॥ जीरे जी ॥ जी० ॥ अयो अगीधर आप, पान तणां बीमां दीये ॥
जीरे जी ॥ १५ ॥ जी० ॥ जे कोइ अति गुणवंत, मान दिले नृप जेहने ॥ जीरे जी
॥ जी० ॥ तेहने बीमां पान, देवरावे कुंअर कने ॥ जीरे जी ॥ १६ ॥ जी० ॥ त्रीजे खंभे
एह, बीजी ढाल सोहामणी ॥ जीरे जी ॥ जी० ॥ सिद्धचक्र गुणश्रेणि, अवि सुणजो

ધરની પદવી લઇને પોને યગીધર થયો ॥ ૨૫ ॥ ॥ એટલે જે કોઈ અત્યંત ગુણવાન્ પુરુષ
હોય, જેને રાજા માન મહત્ત્વ આપે, તેવારે તેને પાતનાં વીઠાં કુંઝરની પાસેથી રાજા અ
પાવે ॥ ૨૬ ॥ ॥ એ ત્રીજા યંદને વિષે વીજી ઢાલ સોહામણી કહી. એમાં શ્રીસિદ્ધચક્ર જગવા
નના ગુણની શ્રેણી જે શ્રીવિનયવિજયજી ઉપાધ્યાયે (જણી કેળ) કહી, તે હે જીવિજીવો !
તમે શ્રવણ કરજો ॥ ૨૭ ॥ ॥ રૂઝે રૂઝાઓમાંજે જે વાત થઈ. તે સાંજલો. શેવનું નામ તો ધન

प्र ठे, ते भवस शब्दनो अर्थ उज्ज्वल थाय ठे, पण ते शेष हेयामांहे काळो एटले श्याम ठे, माटें श्री
 राखने समुद्रमां नाखीने पोतें साते धातें हर्षवंत थयो ॥ १ ॥ ॥ मनमांहे चित्तवना करे ठे के
 मदारा ताम्योदयथी महोटी समाधि थइ. एक पलवारमां औपध विना (विरुई के०) माठी एवी
 ने (विराध के०) व्याधि हती ते जती रही ॥ २ ॥ ॥ हवे ए धन, अने ए बे स्त्रीयो, तथा ए
 सादेखीयोने सयवारो ते सर्व महारो परमेश्वर पाधरो ठे के जेणें मने हाथोहाथ दीधुं, अथवा ए
 धन, ए पे स्त्रीयो तेने सादेखीयो सहित परमेश्वरें मुजने पाधरुं हाथोहाथ दीधुं ॥ ३ ॥ ॥ पण हवे
 विनये जणी ॥ जीरे जी ॥ २७ ॥ दोहा ॥ बाहणमांहे जे हुई, हवे सुणो ते वात ॥
 धवल नाम काळो हिचे, हरख्यो साते धात ॥ १ ॥ मन चिते मुज जाग्यथी,
 मदोटी थई समाधि ॥ पलकमांहि विण जेसमें, विरुई गई विराधि ॥ २ ॥ ए
 धनने दोय सुंदरी, एह सदेखी साथ ॥ परमेश्वर मुज पाधरो, दीधुं हाथो हाथ
 ॥ ३ ॥ कूनी माया केलवी, दोय रीजुं नार ॥ हाथे लेइ मन एहनां, सफल क
 रं संसार ॥ ४ ॥ दुःखिया थइयें तस दुःखें, वयण सुकोमल रीति ॥ अनुक्रमें व
 श कीजियें, न दोय पराणे प्रीति ॥ ५ ॥ धूरत इम चित्तमां धरी, करे अनेक वि
 दुं कूडी (माया के०) कपट केलवीने ए वेहु स्त्रीयोने रीजुं. अने एनां मन, महारा हाथमां करीने
 संसार सफल करं ॥ उक्तं च ॥ जंपिजाइ पिय वयणें, किजाइ विणज्य दिजाई दाणें ॥ परगुण गहणें
 किजाइ, मूलं मंतं वसीकरणं ॥ १ ॥ इति ॥ ४ ॥ ॥ वली शेष विचारे ठे के तेना दुःखें पोतें पण
 दुःखीया थइयें अने वचन सर्व सुकोमल रीतें बोलीयें, एम अनुक्रमें करीने सहामा दुःखीयाने वश
 करीयें, पंगु पराणे प्रीति थाय नही ॥ ५ ॥ ॥ एम ते धूर्तेशेव पोताना चित्तमां दुष्ट धारणा क

રીને અનેક પ્રકારના વિલાપ કરે છે, મુલ્યથકી તો રોવે છે, પણ હૃદયમાં હસે છે. એમ પાપે કરીને પોતાના આત્માને વગોવે છે ॥ યતઃ ॥ ચિન્ને દુષ્ટા મુખે મિથ્યાઃ, સ્વદોષે પરદોષકાઃ ॥ પ્રવિશ્યાંત જ્ઞાનં વ્રંતિ, વિપમિશ્રગુલાઃ સ્વભાવઃ ॥ ૧ ॥ ૬ ॥ ॥ હવે શેઠ કેવી રીતે વિલાપ કરે છે? તે કહે છે, કે હું મહારા જીવના જીવન ! તમે ક્યાં ગયા ? અરે ! મને એક વાર દર્શન તો આપો ! હું સુગુણ સાહેવ ! તમારા વિના હવે અમને ઇહાં બીજા કોનો આધાર છે ? ॥ ૧ ॥ ॥ માથું કૂટે છે, હૈયું પીટે છે, અને મુલ્યથકી મહોટી પોકો મૂકે છે, તેથી ઘણો હાલકલોલ થઈ રહ્યો, તે સાંજલીને તિહાં

લાપ ॥ મુલેં કવે હૃદયે હસે, પાપ વિગોવે આપ ॥ ૬ ॥ હાલ ત્રીજી ॥ રહો રહો રથ ફેરવો રે ॥ એ દેશી ॥ જીવજીવન પ્રચુ કિહાં ગયા રે, દિયો દરિસન એક વાર રે ॥ સુગુણ સાહેવ તુમ વિના રે, અમને કોણ આધાર રે ॥ જી ૦ ॥ ૨ ॥ શિર કૂટે પીટે હિયું રે, મૂકે મહોટી પોક રે ॥ હાલ કલ્લોલ થયો ઘણો રે, ખેલાં હૂઆં ઘણાં લોક રે ॥ જી ૦ ॥ ૨ ॥ કૌતુક જોવાને ચઢ્યા રે, માંચે વાહણની કોર રે ॥ હૈ ! દેવ એ શું થયું રે, ત્રૂટા જૂના દોર રે ॥ જીવ ૦ ॥ ૩ ॥ જવ વેહુ મયણા તણે રે, ઘણાં લોકો ખેલાં થયાં ॥ ૩ ॥ ॥ તે પૂઠવા લાગ્યાં કે, હે શેઠજી ! તમે શામાટે ઇટલું બંધું રુદન કરો છો ? તેવારે કપટી શેઠે લોકોને વિશ્વાસ વેસાડવા સારુ જવાબ આપ્યો, કે જો લોકો ! મહારો સ્વામી જે શ્રીપાલ કુમાર, તે કૌતુક જોવાને માટે વહાણની કોરે માંચા ઉપર ચઢ્યા, તેમાં જૂનાં દોરનાં હતાં તે ત્રૂટી ગયાં અને તે કુમર, સમુદ્રમાં પડ્યા. આમ લોકોને કહીને, વલી કલ્યાંત કરવા સામ્યો, કે હૈ હૈ ઇતિ ડુઃખે ! હાય હાય !! હે દેવ ! આ તે શો ગજવ થયો !!! ॥ ૩ ॥ ॥ એ વાત, જેવારે તે વેહુ (મયણા કે ૦) લીયોને કાને પડી, તેવારે તેમને ધ્રસક ઘેડને ધ્રાસકો પડ્યો, તે ધ્રાસકો, જાણે સાકાત ધ્રાસકો ઘા

प्रागे, तेवो तेमना हेयामां यइ लाग्यो ॥ यतः ॥ निर्माय खलजिह्वाग्रं, सर्वप्राणहरं नृणाम् ॥ चकार
किं युया शत्रु, विपवह्नीन् प्रजापतिः ॥ १ ॥ इति ॥ ४ ॥ ॥ ते वे कुमरीयो कोडो गमे विषाद
करतो यकी अचेतन यइने (धरणी के०) पृथ्वी उपर ढली पन्नी. ते एवी यइ गइ के जाणीये म
रण पामी होय नहीं? तेवारें आ मरण पामी के शुं? एवी शंका लावीने सखीयो साहेली
यो मल्लीने तेमने नाके (निसास के०) निःश्वास (जूवे के०) जोवा लागीयो ॥ ५ ॥ ॥ पढी
नाकेधी निःश्वास आवतो जोइ सखीयोयें कमकमां एटले अत्यंत बहेकतां एवां बावनाचंदन ते

काने पन्नी ते वात रे ॥ ध्रसक पड्यो तव ध्रासको रे, जाणे वजनो घात रे ॥
जीव० ॥ ४ ॥ यई अचेत धरणी ढली रे, करती कोम विखास रे ॥ सहि सहेली
सवि मली रे, नाके जेवे निसास रे ॥ जीव० ॥ ५ ॥ गांट्यां चंदन कमकमां रे,
कल्या वींगणे वाय रे ॥ चेत वड्युं तव आरमे रे, हेमे दुःख न माय रे ॥ जीव० ॥
॥ ६ ॥ कांइ प्राण पावां वड्यां रे, जो रूठो किरतार रे ॥ पीयरीयां अलगां र
ह्यां रे, मूकी गयो जरतार रे ॥ जीव० ॥ ७ ॥ माय वापने परहरी रे, कीधो
मनी उपर गांट्यां, वींजणे करी वायु कखो, तेथी चेतन वड्युं. तेवारें तरत (आरमे के०) आक्रंद
सोर वकोर करे वे. तेमना हेयामां दुःख समातुं नथी ॥ ६ ॥ ॥ ते आक्रंद करती कहे ठे के अरे
(किरतार के०) देव ! तुं जो अमारा उपर रूठ्यो, तो संपूर्ण केम रूठ्यो नहीं? के जे तें अमारां प्राण,
कां पात्रा वाड्यां? अमें मरी कां न गइ? हवे अमारा पियरियां जे माता पिता ते पण अलगां रही
गयां. अने नरतार पण मूकी गयो ॥ ७ ॥ ॥ अमें अमारा माता पिताने परहरीने जेनो संघात
कीधो. ते अमारो प्राणनाथ पण अमाराथी (चितड्यो के०) जूदो पड्यो? तो हे हेया ! फिटकार

॥ १७ ॥ एम ते बालिकाउ वि
 ठे तुने ! जे तुं केम फूटी जतुं नथी ? तुं ते बली शा वास्ते कायम रहे ठे ? ॥ १७ ॥ ॥ एम ते बालिकाउ वि
 लाप करे ठे, तिहां धवलशेठ पण आव्यो अने कूमा विलाप करता करतो कहे ठे के अरे ! आ दुष्ट
 दिवने शुं करीयें ! अने शुं कहियें ! एने केवा शाप आपीयें ॥ १८ ॥ ॥ माटें जेम चूख उपरज आवी
 डोर कक्षां ठे, तेम दुःख सहन करवामां माणस कक्षां ठे, तेमाटें दुःख तो माणस उपरज आवी
 पमे ठे, परंतु पोतानुं धैर्य सूकीयें नहीं अने हृदय कण करीयें ॥ १९ ॥ ॥ मणि, माणिक, अने
 जेहनो साथ रे ॥ फिट हियमा फूटे नहीं रे, विठड्यो ते प्राणनाथ रे ॥ जी ॥
 ॥ २० ॥ धवलशेठ तिहां आवियो रे, कूमा करे विलाप रे ॥ शुं कीजें ए देवने रे,
 दीजें किस्सा शराप रे ॥ जीव ॥ ए ॥ दुःख सहां माणस कक्षां रे, जूख सहां
 जिम डोर रे ॥ धीरज आप न मूकीयें रे, करियें हृदय कठोर रे ॥ जीव ॥ २० ॥
 मणि माणिक मोती परें रे, जेहना गुण अत्रिगाम रे ॥ जिहां जाओ एहवुं सुणी रे,
 ने रे, मुकुट हार शिर ठाम रे ॥ जीव ॥ २१ ॥ व्यंग वचन एहवुं सुणी रे,
 मन चिते ते दोय रे ॥ एह करम एणें कखुं रे, अवर न बैरी कोय रे ॥ जीव ॥
 ॥ २२ ॥ धन रमणीनी लालचें रे, कीधो स्वामीजोह रे ॥ मीठो अई आवी मले
 मोतीनी परें जेना मनोहर गुण ठे एवा पुरुष जिहां जाओ, तिहां ते मुकुट हार अने मस्तकना
 (ठाम के) स्थानकने पामशे. माटें हे जेज्जे ! तमें कांइ दुःख करो नहीं. हुं तमाहं दुःख दूर करीश ॥ २३ ॥
 एवुं (व्यंग के) वांकुं वचन शेठना मुखमांथी निकलतुं सांजलीने, ते बेहु स्त्रीयो मनमां चित
 बवा लागी जे ए अघटित कर्म एणेंज कखुं ठे. बीजो बैरी आपणो कोइ नथी ॥ २४ ॥ ॥ एक
 धन अने बीजी (रमणी के) स्त्रीयो तेनी लालचें ए दुष्टे अमारा स्वाभीनो जोह कीधो ठे, अने

हवे जेम खांडे गलेस्थु एहुं (लोह के०) तरवार होय, तेनी परें उपरथी मीठो थइ, आवीने अमने
 मसे त्रे ॥ यतः ॥ मीठा बोलो मानवी, केम पतीज्यां जाय ॥ मोर कंठ मधुरो लवे, साप समूलो
 स्वाय ॥ १ ॥ इति ॥ १३ ॥ ॥ माटें हवे आपणे आपणुं शील ते केवी रीतें राखशुं ? कारण के
 ए तो आपणा शीलनो उपघात करशे तो हवे आपणे पण जर्तारनी परें समुद्रमां ऊंपापात करीये
 ॥ १४ ॥ ॥ ए वातने नेहु जणीये मनमां धारी राखीने समकालें समुद्रमां ऊंपापात करवानो
 निअय कस्यो. एवा अवसरने त्रिये तिहां अत्यंत त्रियम उत्पात उत्पन्न थया ॥ १५ ॥ ॥ ऊज
 रे, खांन गलेस्थु लोह रे ॥ जीव० ॥ १३ ॥ शील हवे किम राखशुं रे, ए करशे
 उपघात रे ॥ करियें कंततणी परें रे, सायर ऊंपापात रे ॥ जीव० ॥ १४ ॥ सम
 कालें वेहु जणी रे, मन धारी ए वात रे ॥ इण अवसर तिहां ऊपनो रे, अति
 विसमो उत्पात रे ॥ जीव० ॥ १५ ॥ हालकलोल सायर थयो रे, वाये ऊज्जन
 वाय रे ॥ घोर घनाघन गाजियो रे, विजली चिहुं दिशि आय रे ॥ जीव० ॥ १६ ॥
 कुआ थंजा कम्कमे रे, ऊमी जाये सहदोर रे ॥ हाथे हाथ सँजे नहीं रे, थयुं अंधांध
 घोर रे ॥ जीव० ॥ १७ ॥ मम मम ममरु ममकते रे, मुख मूके हुंकार रे ॥ खेत्रपा
 ट वायरो वाय ते. तेना योगें करी समुद्र हालकलोलें चढ्यो एटले हालकलोल थइ रस्यो. अने
 (घोर के०) महानयंकर एवो (घनाघन के०) वर्षाव गाल्यो, तथा चारे दिशायें बीजलीना धम
 कारा थवा लाग्या ॥ १६ ॥ ॥ वहाणोना कुआ थंजा सर्व कम्कनाट करवा लाग्या. सह, दोर उमी
 जवा लाग्या, तिहां एवो (घोर के०) विहामणो अधकार ययो के जेने प्रजावें करी कोइ माणसने
 दापो दाय मेलवो पण सूज पडतो नथी. एवा सँकडागमे उत्पात थवा मांड्या ॥ १७ ॥ ॥
 ते समयें जेना पगमांदि इस इस शब्द करतो एवो इसरु ते (ममकते के०) वाजते अने मुखमां पी. हुंकार

शब्द मुक्तो, तथा हाथमां तलवार लइने अत्यंत रौद्ररूप धरतो एवो क्षेत्रपाल देव, प्रथम तिहा आठवां ए चार
 ॥ १७ ॥ ॥ तैवार पठी बावन वीरोयें परवल्या थका माणि जड, पूर्ण जड, कपिल, पिंगल, अंजन, वामन
 सहोदा मुजर आदिक विविध प्रकारना हथीयारो ठे जेना हाथमां एवा तथा कुमुद, प्रतिहार देवता ते
 अने पुण्ड्रंत, ए चार नामें चार दंरु हाथमां लइने चार चतुर पम्हिर एटले जे सिंह, तेना
 उडीदारनी परें आगल ठडा दोस्तता थकी, घणा देव अने देवीयो जेमनी साथे ठे
 वाहने वेगी, हाथमां जाजवद्यमान चक्रने जमाफती थकी, घणा देव अने देवीयो जेमनी साथे ठे
 एवी चक्रेश्वरी देवी तिहां पधार्यां ॥ १८ ॥ जीवण ॥ १८ ॥ वीर बावन्ने परवल्या
 ल तिहां आविया रे, हाथे लेइ तंवार रे ॥ ठमा रे, चार चतुर पम्हिर रे ॥ चक्रेसरी पाउधा
 रे, हाथे विविध हथियार रे ॥ चक्र जमामे हाथ रे ॥ मित्रने रे, जिणे वां
 जीवण ॥ १९ ॥ वेगी मुगपति वाहन रे, चक्र जमामे कुबुद्धि मित्रने रे ॥ जीवण ॥ १९ ॥
 रिया रे, देव देवी बहु साथ रे ॥ जीवण ॥ २० ॥ हण्यो कुबुद्धि मित्रने रे ॥ जीवण ॥ २० ॥
 ते देखी विदितो घणु रे, मयणा शरणें पडठ रे ॥ शेठ पशुपरें धूजतो रे, देवी चक्रे
 की मति दीध रे ॥ क्षेत्रपालें तव ते ग्रही रे, खंरु खंरु तनु कीध रे ॥ जीवण ॥ २१ ॥
 पुष्ट बुद्धिनो देवावालो जे शेठनो मित्र ठे, तेज पुरुष निश्चें सर्व अनर्थनुं मूल ठे. एणे वांकी मति एटले
 विपरीत मति दीधी ठे, माटें एने पकनो, तैवारें तत्काल क्षेत्रपालें तेने पगथी बांधी उंचो कूआ थं
 ज्ञाने विषे टांगी नीचुं मुख करी मुखमांथी वांकां वचन कहाड्यां माटें मुखमां अशुचि जरी तर
 वारें करी तेना (तनु केण) शरीरना खंडो खंरु करी नाख्या. पठी जाणे शांति करवाने माटे चार
 दिशाना चार दिक्पालने वलिज आपता होय नहीं ? एवी रीतें चारे दिशाये तेना शरीरना कटकाने
 फेंकी दीधा. ए रीतें क्षेत्रपालें कुबुद्धि मित्रने हण्यो ॥ २१ ॥ ॥ ते कृत्य जोइने शेठ बापडो पशुनी

परें धुजनों थको, वीहीतो थको, ते बेहु मयणा जे स्त्रीयो तेने शरणे जइ पेगो, तेने चक्रेश्वरी दे
 वीयें दीजो ॥ २२ ॥ ॥ त्वारें देवी कहेवा लाग्यां के अरे छुष्ट ! पापिष्ट ! जा. हमणां तो तुजने स
 तीना शरणना सुपसायें करीनेज निश्चें जीवतो मूक्यो ठे, पण अमें कहीयें ठेयें के जो तुं तहारा
 मनमां अन्याय धारण करीश, तो अंतें जीवथी जइश ॥ २३ ॥ ते जोइ विस्मय पामती थकी
 ते बेहु स्त्रीयो विनय सहित चक्रेश्वरी देवी प्रत्यें सप्रसाद एवुं वचन बोली. त्वारें तेने देवी पण प्रेम
 धरीने बोलावतां दुयां, के हे वत्से ! तमें कां चिंता करो ठो ? तमें निश्चित रहो. तमारा स्वामीने
 सरी दिठ रे ॥ जीव० ॥ २४ ॥ जा रे मूक्यो जीवतो रे, सतीशरण सुपसाय रे ॥
 अंतें जाइज जीवथी रे, जो मन धरीश अन्याय रे ॥ जीव० ॥ २५ ॥ मयणाने
 चक्रेश्वरी रे, बोलावे धरी प्रेम रे ॥ वत्स ! कांइ चिंता करो रे, तुम पियुने ठे खेम
 रे ॥ जीव० ॥ २६ ॥ मास एकमांहि सही रे, तमने मलशे तेह रे ॥ राजरमणी
 जइ जोगवे रे, नरपति सुसर गेह रे ॥ जीव० ॥ २७ ॥ बेहुने कंठें ठवे रे, फूल
 अमूलक माल रे ॥ कहे देवी महिमा सुणो रे, एहनो अतिहि रसाल रे ॥ जी० ॥
 ॥ २८ ॥ शील यतन एहथी यशे रे, दिन प्रतें सरस सुगंध रे ॥ जेह कुमीटें जो
 दोस कुजल ठे ॥ २९ ॥ ॥ (सही के०) निश्चें तमने तमारो चत्तार एक महिनामां मलशे, तमारो
 पति तो (नरपति के०) राजा ससराने धेर रह्यो थको राज्य अने (रमणी के०) स्त्रीरूप
 (शक्ति के०) लक्ष्मी तेने जोगवे ठे ॥ ३० ॥ ॥ एम कही ते बेहुनी कंठें अमूल फूलनी माला पहारा
 धीने देवी कहे ठे, के एतुं अत्यंत रसाल माहात्म्य ठे, ते हुं कहुं हुं, तमें सांचलो ॥ ३१ ॥ ॥ ए
 मासानी दिवस प्रत्यें सरस सुगंध यती जशे, अने एहथी तमारा शीयलनी यत्ना यशे,

કારણ કે જે કોઈ તમને કુનજરેં જોશે, તે પુરુષ આંધલો થશે ॥ ૨૭ ॥ ॥ એમ કહીને ચક્રે
 સરી દેવી આકાશમાંગેં ઉત્પત્યાં, અને સર્વ દેવોની સાથે પરવર્યાં થકાં પોતાને આવાસે પ
 હોતાં ॥ ૨૮ ॥ ॥ તેવારેં સર્વ જે કાંઈ ઉત્પાત હતા તે ટહ્યા. હવે વહાણેં પણ સુલેં સમાધે
 ચાહ્યાં જાય છે, સર્વને જે ચિંતા પ્રાપ્ત થઈ હતી, તે પણ ખાંગી, અને વાયરા પણ સુવાય ઇટલે
 રુમા વાવા લાગ્યા ॥ ૨૯ ॥ ॥ તે વખતે શેઠના જે સરલસ્વનાવી સુબુદ્ધિવાલા ત્રણ મિત્ર હતા,
 તે કહેવા લાગ્યા કે, હે શેઠજી ! જૂઠે આ પ્રત્યક્ષ વાત બની, તે તમેં દીઠી. જો આ વોથો મિત્ર જો આ
 યશે, તે નર આશે અંધ રે ॥ જીવ ॥ ૨૭ ॥ એમ કહી ચક્રેસરી રે, ઉતપતિ
 યાં આંકાશ રે ॥ સયલ દેવશું પરવર્યાં રે, પહોતાં નિજ આવાસ રે ॥ જીવ ॥
 ॥ ૨૮ ॥ તેવ ઉતપાત સવે ટહ્યા રે, વાદળ ચાલ્યાં જાય રે ॥ ચિંતા ખાંગી સર્વેની
 રે, વાયા વાય સુવાય રે ॥ જીવ ॥ ૨૯ ॥ મિત્ર ત્રણ કહે શેઠને રે, દીઠી પરતદ
 વાત રે ॥ વોથો મિત્ર અધર્મથી રે, પામ્યો વેગેં ઘાંત રે ॥ જીવ ॥ ૩૦ ॥ તે માટે
 એ ચિત્તથી રે, કાઢી મૂકો સાલ રે ॥ પરલખમી પરનારને રે, હવે મ પમ્મશો રહ્યા
 લ રે ॥ જીવ ॥ ૩૧ ॥ પણ દુર્બુદ્ધિ શેઠનું રે, ચિત્ત ન આવ્યું ઠાય રે ॥ જઈવિ
 ધર્મથી ચાહ્યો તો (વેગેં કેવ) તરતજ (ઘાત કેવ) મરણ પામ્યો, અને તમેં પણ જો સતીયોનું શરણ
 લીધું તેના મહિમાથી જીવતા રહ્યા હો, નહીં કાં તમારા પણ તેવાજ હાલ થાત ॥ ૩૦ ॥ ॥ માટેં અમેં
 તમોને કહીયે ઠેયેં કે, તમારા ચિત્તમાં જે પારકી લક્ષ્મી સેઈ છેવી, અને પારકી સ્ત્રી જોગવવી, તદ્રૂપ
 જે શહય છે, તે કાહામી નાલો અને હવે એવા રહ્યાલમાં ક્યારેં પણ પમ્મશો નહીં ॥ ૩૧ ॥ ॥ એવી
 રીતે ત્રણ મિત્રેં મહી શેઠને શીલામણ આપી, તથાપિ જેમ લસણ છે, તેને થયપિ કપૂરમાં વાસિત ક

रीध, तो पण तेनी दुर्गंधता जाय नहिं, तेम ते दुर्गुक्ति शेठनुं चित्त पण ठेकाणे आव्युं नहीं ॥
 यनः ॥ नयपि मगमदचंदन, कर्पूरागरुमिश्रितो लशनः ॥ तदपि न मुञ्चति गंधं, प्रकृतिगुणं जाति
 दोषेण ॥ १ ॥ इति ॥ ३२ ॥ ॥ तेम इहां धवलयेठने जो पण मित्रे आवीने शीखामण आपी,
 तो पण फरी एवो विचार करवा लाग्यो के, हे हेंयमा ! हवे तो तुं वधामणां करने ? एक अंशमात्र पण
 दुःख भरीश नही, जो हुं जीवतो वच्यो तुं, तो सर्व कार्य करोश ॥ ३३ ॥ ॥ जो महारा सारा
 नाग्यें करी पटहुं महोतुं विघ्न उपन्युं हतुं, ते पण सर्व विसराल थइ गयुं, तो निश्चें हुं जाणुं तुं जे

कपूरें वासीयें रे, लसण दुर्गंध न जाय रे ॥ जीव ॥ ३२ ॥ हैमा कर ने वधाम
 णां रे. अंश न दुःख धरेश रे ॥ जो वच्यो तुं जीवतो रे, तो सवि काज करेश रे
 ॥ जी ॥ ३३ ॥ जो मुज जाग्यें एवमुं रे, विघ्न थयुं विसराल रे ॥ तो मलशे ए
 सुंदरी रे, समशे विरहनी जाल रे ॥ जीव ॥ ३४ ॥ एम चिंती दूतीमुखें रे, क
 हावे हुं तुम दास रे ॥ नेक नजर करि निरखीयें रे, मानो मुज अरदास रे ॥ जी
 व ॥ ३५ ॥ दूतीने काढी परी रे, देइ गलहजो कंठ रे ॥ तोहि निर्लज लाज्यो

हवे आ लक्ष्मी जो सुखेंधी महारे वश थइ गइ ठे, तो सुंदरीयो पण मने अवश्य मलशे, अने म
 हारा विरहनी ज्वाला पण उपशम पामशे ॥ ३४ ॥ ॥ एम चिंतवी दासीने मुखें स्त्रीयो प्रत्यें
 कदेवराव्युं के, हुं नमारो दास तुं, माटें तमें मने (नेकनजर के) रूडी नजरे करी जूड; पटली
 मक्षरी विनति मान्य करो ॥ ३५ ॥ ॥ ते सांजली स्त्रीयोयें ते दूतीने घणीज निर्जुडी कंठे गलहजो
 रेइने कदाही सूकी, तोय पण ते निर्लज शेठ लगार मात्र पण लाज्यो नही. कामरूप पिशाचें पीठ्यो
 पको गयो ते विवेक जेना हृदयमांथी, अने पापमय आध्यवसायने लीधे एक दण मात्र पण जेने

सुख आवतुं नथी एवो ते शेर फरी पण उद्धव थयो ॥ ३६ ॥ फरो एक दिवसें ते शेर पोतें नारी
नो वेश लइने बेहु स्त्रीयो पासें आव्यो, अने जेवी दृष्टि ते स्त्रीयोनी उपर गइ के तरतज आंधखानी
परें थइ गयो, एटले हारना प्रजावथी स्त्रीयोने ते कांइ पण देखी शके नहीं एवो थको इहां तिहां ज
मतो रह्यो, तेने दासीयोयें उपहास करी मारी कूटीने कूतरानी परे तिहांथी बाहिर कहाढ्यो ॥ ३७ ॥
पवी शेर नाखुवाने कहेवा लाग्यो के आपणे उत्तर दिशना तटें उतरियें, अथवा उत्तर एटले बीजा
कोइ तटें उतरियें माटे तमें बहाणोने वेगें चलावो, परंतु वायरो सन्मुख थना लाग्यो तेथी शेरजी

नहीं रे, वली थयो उद्धव रे ॥ जीव ॥ ३६ ॥ वेश करी नारी तणो रे, आव्यो
मयणा पास रे ॥ दृष्टि गइ थयो आंधलो रे, काढ्यो करी उपहास रे ॥ जीव ॥

॥ ३७ ॥ ऊतरीयें उत्तरतटें रे, बाहण चलावो वेग रे ॥ पण सन्मुख होये वायरो
रे, शेर करे उद्देग रे ॥ जीव ॥ ३७ ॥ अवर देश जावातणा रे, कीधा कोमि

उपाय रे ॥ पण बाहण कोंकण तटें रे, आणी मूक्यां वाय रे ॥ जीव ॥ ३८ ॥
त्रीजे खंमैं इम कही रे, विनयें त्रीजी ढाल रे ॥ सिद्धचक्र गुण बोलतां रे, लहि

यें सुक रसाल रे ॥ जीव ॥ ४० ॥ दोहा ॥ कोंकणकांठे नांगर्यां, सवि बाहण
घणो उद्देग करवा लाग्या ॥ ३७ ॥ ॥ शेरें (अवर के ०) बीजा देशें जवाना क्रोडो उपाय कख्या.

पण वायरे सर्व बहाणोने कोंकण देशना (तटें के ०) किनारे आणी मूक्यां ॥ ३८ ॥ ॥ ए त्रीजा
खंडने विसे विनयविजयजी उपाध्यायें त्रीजी ढाल कही. श्रीसिद्धचक्रजीना गुण बोलतां थकां रसा

ल सुख पामीयें ॥ ४० ॥ ॥ तेवारें खलासीयानयें सर्व बहाणोने कोंकण कांठे नांगर्यां, शेर पण
पोताना परिवारने लइने राजाने मलवा माटे बहाणो उपरथी उतरयो ॥ १ ॥ ॥

તેણે શ્રાવણને પગે છાગી, ઘણીજ રસાલ વહુમૂલી વસ્તુર્તનાં ખેટણાં કહ્યાં. પઠી રાજાની પાસે
 ઘેઝો, તેવારે શ્રીપાલ કુંવરને દીગો ॥૨॥ ॥ તિહાં દીપતો ઇવો કુંઝર તેને દેહીને શેઠના હૈયામાં ઢૂંક
 ઊપની. યને ઝેમ (રવિ કેળ) સૂર્યને દેહીને (ધૂંક કેળ) ઘૂઝડ પક્ષીની આંહો મીચાડ જાય ઠે, તેમ
 તિહાં શેઠજીનાં પણ લોચન મીચાડ ગયાં ॥ ૩ ॥ ॥ રાજાચે પણ શેઠને મહોટો સાર્થવાહ જાણીને
 વહુમાન પૂર્વક વિશેષ કરી તેદિજ શ્રીપાલને હાથે તેને તંબોલ તે પાનનું વીકું દેવરાબું, તેવારે શ્રીપાલે
 પણ દેહતા ચાર (તલિપેરે કેળ) રૂઢી રીતે જાણ્યો જે, એ ધવલશેઠજી ઠે, યને શેઠે ઝલ્લી પેરે ઊલ્હાલી

તિણિ ચાર ॥ નૃપને મલવા ઝતલ્યો, શેઠ લઈ પરિવાર ॥ ૨ ॥ આવ્યો નરપતિ
 પાઝલે, મિલણાં કરે રસાલ ॥ વેગો પાસે રાયને, તવ દીગો શ્રીપાલ ॥ ૨ ॥ દેહી
 કુંઝર દીપતો, હૈયે ઊપની ઢૂંક ॥ લોચન મીચાડ ગયાં, રવિ દેહી જિમ ઘૂંક ॥ ૩ ॥
 નૃપ હાથે શ્રીપાલને, દેવરાવે તંબોલ ॥ શેઠ ઝલ્લી પેરે ઊલ્હાલી, ચિત્ત થયું મમનોલ
 ॥ ૪ ॥ હૈ હૈ દેવ અટારડો, એહ કિશો ઝતપાત ॥ નાહી હતી હારે જલે, પ્રગટ થઈ
 તે વાત ॥ ૫ ॥ સપ્તા વિસરજી રાય જવ, પહેતો મહોલમઝાર ॥ તવ શેઠે પમ્દારને,

સીધો. જે એ શ્રીપાલજી ઠે, તેથી તેનું ચિત્ત મામાનોલ થયું ॥ ૪ ॥ ॥ તેવારે ચિત્તવવા છાગ્યો, જે હૈ
 હૈ દિનિ સ્નેહે, અરે ! એ (અટારડો કેળ) વાંકો દેવ તેણે આ તે ય્યો ઝતપાત કહ્યો ! કે જે વાતને મેં સ્વારા
 ષાળીમાં એટલે સ્વારા સમુદ્રમાં નાહી દીધી હતી, તે વાત ફહાં પ્રગટ થઈ !! ॥૫॥ ॥ પઠી જેવારે
 સત્તા વિસર્જન કરી રાજા પોતાના મહોલને વિષે પહોતો, તેવારે શેઠે વિચારું જે આ તેહજ
 શ્રીપાલ ઠે, કિંવા એના સરસો વીજો કોઈ પુરુષ ઠે ? તેની તપાસ તો કરું ? કારણ કે તેને તો મેં સમુ
 દ્રમાં નાહી દીધો ઠે. માટે તે જીવતોજ કેમ હોય ? એવું ચિત્તવન કરીને પઠી શેઠે એ સંબંધી સર્વ વિ

चार, पोलीयाने पूठयो ॥ ६ ॥ ॥ के हे जाइ ! आ थगीधर ते कोण ठे ? आ तो कोइक नवो मा
णस देखाय ठे. एवुं सांजली ते पोलीयो कहे ठे के, हे शेठ ! एनी (गति के०) विगत सांजलतां
थकां तो माणसने अचरिज पेदा थाय ! एवी हकीकत ठे ॥७॥ ॥ एने तो वनमांथी सूतो जगावी
महोटा महोत्सवें करी जली जातें घेर तेन्ही आणीने राजायेँ पोतानी कुमरी परणावी दीधी. पण एनी
जात के जात कोण ठे ? ते वात पण कांइ पूठी नहीं ॥७॥ ॥ ते वात सांजलीने शेठ घणोज रीऊ
पाम्यो, अने मनमां विचार करवा लाग्यो के, एने कष्टमां पाडवा माटें एणे मने जलुं बारणुं दे

पूठयो एह विचार ॥ ६ ॥ एह थगीधर कोण ठे, नवलो दीसे कोय ॥ तेह कहे
गति एहनी, सुणतां अचरिज होय ॥ ७ ॥ वनमां सूतो जागवी, घर आणयो
जति जाल ॥ परणावी निज कूँअरी, न पूबी वात न जात ॥ ८ ॥ शेठ सुणी रीऊयो
घाणुं, चित्तमां करे विचार ॥ एहने कष्टे पाम्वा, जलुं देखाम्युं वार ॥ ९ ॥ देइ क
लंक कुजातिनुं, पामुं एहनी लाज ॥ राजा हणशे एहने, सहेजें सरशे काज ॥

॥ १० ॥ जो पण जे मै कखां, एहने दुःखनां हेत ॥ ते ते सवि निष्फल थयां, मुज
अजिदाप समेत ॥ ११ ॥ तो पण वाज न आवियें, मन करियें अनुकूल ॥ उद्यमथी
खाम्युं, कारण के एनी जाति जाति कोइ जाणतो नथी, तो ए उपाय महारा हाथमां घणो श्रेष्ठ
आव्यो ठे ॥ ९ ॥ ॥ माटें हवे हुं कोइक कुजातिनुं कलंक देइने एनी लाज पाडुं के जेथी राजा
एने अवश्य हणी नाखशे, ने सहेजमां महारुं कार्य सरी जाशे ॥ १० ॥ ॥ जो पण आज पर्यंत
एने जे जे में दुःखनां (हेत के०) कारण करयां, ते ते सर्व कारण महारा मनना अजिदाप सहित
निष्फल थयां, एटले कारणनी निष्फलता थइ. तो ते कारण सफल करवा माटें मनना जे अजि
सायो हुता, ते पण सर्व निष्फल थया ॥ ११ ॥ ॥ तो पण वाज आवीये नही एटले सर्व हेतु नि

रफ्त बड़ गया माटे ह्वे उद्यम मूकी देवो, एहुं प्रतिकूल मन करीयें नहीँ, परंतु उद्यम जारी राखवा
 माटे मनने अनुकूल करीयें, कारण के उद्यम करयाथीज सर्व कांइ संपजे, नीपजे ठे, माटे उद्यम जे ठे
 तेज सुबनुं मूल ते ॥ १२ ॥ तथा बली ए तो महारो बैरी ठे माटे जो घणो बधशे तो मने (कंइ
 के०) मूलमांथी (खणशे के०) खोदी नाखशे. माटे तेनी पहेलांज एने हणवानो कोइक फंद र
 चयो सारो ते ॥ १३ ॥ ॥ एम चितवतो ते शेठ पोताना उताराना (आवास के०) घरमां ग
 सधि मंपंज. उद्यम मुखनुं मूल ॥ १४ ॥ बैरी ने बाध्यो घणो, ए मुज खणशे कं
 द ॥ प्रथमज हणवा एहने, करवो कोइक फंद ॥ १५ ॥ इम चितवतो ते गयो,
 ऊतारे आवास ॥ पलक एक तस जक नहीँ, मुख मूके नीमास ॥ १६ ॥ ढाल
 चोथी ॥ आपाडभूती आणगारनें रे, कहे गुरु अमृत वाण रे ॥ जोगीसर चैला ॥
 चिदानं जमता थका हो लाल ॥ ए देशी ॥ इण अवसर तिहां मूवनुं रे, आवुं
 दोलुं एक रे ॥ चतुर नर ॥ ऊजा उलगमी करे हो लाल ॥ तेनी महत्तर मूवने रे,
 शेठ कहे अविवेक रे ॥ चतुर नर ॥ काज अमारुं एक करो हो लाल ॥ १ ॥ एह
 जमाई रायनो रे, तेहने कहो तुमं मुंवर रे ॥ च० ॥ लाख सोनिया तुमने आपशुं
 यो. पण एक पत्तवार सुधी तेने जंप आवतो नथी, मुखथकी निसासा मूक्या करे ठे
 ॥ १४ ॥ ॥ एवा अवसरें तिहां एक मुंवनुं दोलुं आवुं. ते उचा थका शेठनी उलग करे ठे तेवारें
 शेठ (महत्तर के०) महोटा हुंवन तेडीने तेने अविवेकनी बात कहेवा मांडी के हे मुंवर ! तमें
 खमारुं एक कार्ये छे ते करो ॥ १५ ॥ ॥ ए राजानो जमाइ जे ठे, तेने तमें जइने ए हुंवर ठे एम
 करो, सो ए काम करयाना लाख सोनेया तमने आपीशुं. माटे तमें तमारुं सर्व कुहुंवर मखी थाइने

एने गले जइ बलगो, तो अमें तमारो घणो पारु मानशुं ॥ १ ॥ ॥ ते सांजली मुंब कहेतो हवो के,
 हे स्वामी ! ए तमाहं काम अमें करशुं, पण अमारो मुजरो मानजो, ए अमें कूडी कला केलवशुं, अने
 पवी तमारी साथें परवेलों (दाम के०) नाणों लइशुं, पाठलथी वली साबासीनो सिरपाव पण
 अमने आपजो ॥ ३ ॥ ॥ एम कही ते सर्व हुंव मलीने राजाने दरबारें गया. तिहां गोंखनी नीचें
 धूमता उजा यका टेक सहित रागनी आलापचारी करीने मधुरस्वरें गावा मारुं, तेथी राजा पण गीत
 हो लाल ॥ धाईने बलगो गले रे, सघलुं मली कुटुंब रे ॥ च० ॥ पारु घणो अ
 में मानशुं हो लाल ॥ २ ॥ मुंब कहे स्वामी सुणो रे, करस्यां ए तुम काम रे ॥ च० ॥
 मुजरो हमारो मानजो हो लाल ॥ केलवशुं कुमी कला रे, लेशुं परख्या दाम
 रे ॥ च० ॥ साबासी देजो पें हो लाल ॥ ३ ॥ मुंब मली सवि ते गया रे, रायतणे दर
 बार रे ॥ च० ॥ गाये ऊजा धूमता हो लाल ॥ राग आलापे टेकशुं रे, रीऊयो राय
 अपार रे ॥ च० ॥ मागो कांइ मुख इम कहे हो लाल ॥ ४ ॥ मुंब कहे अम दीजि
 यें रे, मोहत वधारी दान रे ॥ च० ॥ मोहत अमें बांहुं घाणुं हो लाल ॥ तव नरप
 ति कुंअर कने रे, देवरावे तस पान रे ॥ च० ॥ तेहनुं मोहत वधारवा हो लाल
 ॥ ५ ॥ पान देवा जव आवियो रे, कुंअर तेहनी पास रे ॥ च० ॥ हसित वदन जो

सांजली पार विनानो तेमना उपर रीऊयो, अने मुखथी कहेतो हवो के कांइ मागो, ते हुं आपुं ॥ ४ ॥
 ते सांजली मुंब कहेवा लाग्या के, हे स्वामी ! अमने महत्त वधारण दान आपो, कारण के अमें मान
 महत्तवनेज घणुं इछीयें ठेयें. तेवारें राजायें पण खुशी यइने तेमनुं महत्त वधारवा माटें कुंवरनी
 पास पाननुं बीकुं देवरावुं ॥ ५ ॥ ॥ ते जेवारें पाननुं बीकुं देवाने माटें श्रीपावकुमार ते डुंबोनी

पासं आब्यो, तेवारं ते हुंवोमां जे वमो पटले मद्दोतो हुंव ठे, ते कुमरनुं हसितवदन हस्ता मुखने
 पोनें पण हसीने जोतो यको अथवा पोताना हसीत वदने हसीने श्रीपालने जोतो यको मनमां
 यणो उल्लास पटले हर्ष आणीने कुमरना गलामां जइ वल्लगो रह्यो, अने कहेवा लाग्यो के, हे पुत्र !
 तुं आज नलें अमने भेट्यो ? मद्दोटी वात थइ जे तुं आज अमने मढ्यो ? ॥ ६ ॥ ॥ एवामां वली
 एकी गरठी हुंवडी हती, ते दोकी आवीने रोती थकी पुत्र ! पुत्र ! करती कुमरने गले वलगीने अंगो
 अंगें नेटती हवी, अने कहेती हवी, के हे वत्स, आज केटले काळें तुं अमने मढ्यो ? एमज वली

तो हसी हो लाल ॥ वमो मूत्र विलगो गले रे, आणी मन उल्लास रे ॥ च० ॥

पुत्र आज भेट्यो नलें हो लाल ॥ ६ ॥ एहवे आवी मूवमी रे, रोई लागी कंठ

रे ॥ च० ॥ अंगो अंगें नेटती हो लाल ॥ वदेन थइने एक मली रे, आणी मन

उरकंठ रे ॥ च० ॥ वीरा जाउं तुम जामणे हो लाल ॥ ७ ॥ एक कहे मुज माडलो

रे, एक कहे जाणेज रे ॥ च० ॥ एवमा दिन तुमें किहां रह्या हो लाल ॥ एक काकी

एक फइ थई रे, देखाने बाणुं देज रे ॥ च० ॥ वाट जोतां हतां ताहरी हो लाल

एक जणी वदेन वदने कुमरने आवी मली, अने कहेवा लागी के ! हे वीरा ! हे बंधव ! हुं तहारे जा

मणो जाउं. तेमज एक कहेवा लागी के, आ महारो जत्रीजो ठे, एक कहेवा लागी के आ महारो

देवर ने, एक कहे ठे के ए महारो जर्तार ठे, मने न्दानी परणीने मूकी गयो हतो ते आज महारा

पुण्योदयथी मने मढ्यो ॥ ७ ॥ ॥ तेमज एक हुंव कहे ठे के ए महारो मामो ठे, एक कहे ठे के

आ महारो जाणेज ठे, अरे जाइ ! पटला दिवस तमें क्यां रह्या हता ? तमें परदेशमां क्यां क्यां फ

र्या ? दंसद्वीपें, तमें कुशलें गया, पत्नी ऊदाज उपर चह्या. अमें महुं सांजळुं हतुं, तिदांथी इहां आब्या

જાણતો. વહી એક કાકી થઈ, એક ફૂડ થઈને ઘણુંજ હેજ દેખાઈને છે, કે હે જાણે ! અમે તહારી
 ઘાટ જોતાં હતાં ॥ ૬ ॥ ॥ હવે તે મૂંવ રાજાને કહે છે કે, હે મહારાજ ! આ અમારા કુલનો આ
 ધાર છે, એ અમારાથી રીસાવીને ચાલ્યો હતો તે તમારા પસાયથી આજ ખેલો થયો. એ સર્વ મહારો
 પરિવાર છે, આજ અમારાં વિગોહનાં હુઃખ જાંગ્યાં, અમે એને સારી રીતે ન ઉલલત પણે આ પાનનું
 વીધું આપવા આવ્યો તેના મિશે અમે હવે સારી રીતે લક્ષણે કરી ઉલલ્યો ॥૭॥ ॥ એવી રીતની
 તે સર્વ મૂંવ મૂંવનીયોની વાળો સાંચલીને રાજા પોતાના મનમાં એવું ચિંતવવા લાગ્યો કે વાત તો ઘ

॥ ૬ ॥ મૂંવ કહે નરરાયને રે, એ અમ કુલ આધાર રે ॥ ૭ ॥ રીસાવી ચાલ્યો હ
 તો હો લાલ ॥ તુમ પસાય ખેલો થયો રે, સવિ મહારો પરિવાર રે ॥ ૭ ॥ જાંગ્યાં
 હુઃખ વિગોહનાં હો લાલ ॥ ૮ ॥ રાજા મન ચિંતે ઇચ્છું રે, સુણી તેહની વાચ રે ॥
 ૭ ॥ વાત ઘણી વિરુદ્ધ થઈ હો લાલ ॥ ૯ ॥ કુટુંબ સવિ એહનું રે, દીસે પરતક
 સાચ રે ॥ ૭ ॥ ધિક મુઠ વંશ વિટાલીયો હો લાલ ॥ ૧૦ ॥ નિમિત્તિયો તેનાવિયો
 રે, મેં તુજ વચનવિશાસ રે ॥ ૭ ॥ પુત્રી દીધી એહને હો લાલ ॥ ૧૧ ॥ કિમ માતંગ કહ્યો
 નહીં રે, તેં દીધો ગલે પાશ રે ॥ ૭ ॥ નિમિત્તિયો વલતું કહે હો લાલ ॥ ૧૨ ॥ મુજ

ણીજ (વિરુદ્ધ કેળ) માઠી થઈ. આ મુંવોનું કુટુંબ જે છે, તે સર્વ એનુંજ છે. એ પ્રત્યક્ષ સાચુંજ દેખાય
 છે. માટે ધિકાર છે એને, કે જેણે મહારો વંશ વિટાલ્યો ? ॥ ૧૦ ॥ ॥ એમ ચિંતવી રાજાએ નિમિત્તિ
 યાને તેનાવ્યો અને કહ્યું કે મેં તહારા વચન ઉપર વિશ્વાસ રાખીને એને મહારો પુત્રી આપી, તો એ
 માતંગની જાતિ છે એવું તે પ્રથમ મને કેમ ન કહ્યું ? માટે તેંજ આ મહારે ગલે ફાંસો દીધો, એવું સાં
 જલી વલતું નિમિત્તિયો બોલ્યો ॥ ૧૧ ॥ ॥ હે રાજા ! મહારું નિમિત્ત જૂવું નથી, હું તમને સાચે

साची घात कट्टु तुं, ते तमें सांचलो, के ए पेंतें सातंग नथी पण ए घणा सातंगनो धणी ठे. पणुं
 मळुं, पण सातंग शब्दतो अर्थ राजा समजतो नथी, तेथी चिंतवुं, जे एज सातंग जे उत्रा ठे. तेनो
 स्वामी ए दशे ? एतुं विचारी कुंवरनी तथा निमित्तियानी उपर कोण्यो थको तेमनी घात करवानी चिंत
 वना करतो द्यो ॥ १२ ॥ ॥ राजांयें ते वेहु जणने मारवानो विचार करीने तिहां घणा सुजटोने
 सज्ज कऱ्या, पैयार कीधा. ते वात मदनमंजरीयें सांचली. तेवारें तेज वखतें तिहां आवीने राजाने ए
 रीतें धिनवया लागी ॥ १३ ॥ ॥ के हे पिताजी ! जे काम करीयें, ते विचारीने कसियें, के जेम पावळ
 निमित्त जुतुं नहीं रे, मुणुजो साची वात रे ॥ च० ॥ ए बहु मातंगनो धणी हो
 लाल ॥ राय अस्थ समजे नहिं रे, कोण्यो चिंतें घात रे ॥ च० ॥ कुंअर निमित्तिया
 ऊपरें हो लाल ॥ १४ ॥ ते वेहुने मारवा रे, रायें कीथ विचार रे ॥ च० ॥ सुजट
 घणा तिहां मज किया हो लाल ॥ मदनमंजरी ते सुणी रे, आवि तिहां ते वार
 रे ॥ च० ॥ रायने इणी परें बीनवे हो लाल ॥ १५ ॥ काज विचारी कीजीयें रे,
 जिम नवि होय उपदास रे ॥ च० ॥ जगमां जश लहीयें घणुं हो लाल ॥ आ
 चारें कुल जाणियें रे, जोड्यें हीये विमास रे ॥ च० ॥ दुर्वलकत्ता नवि होड्यें हो
 लाल ॥ १६ ॥ कुंअरने नरपति केहे रे. प्रगट कहो तुम्ह वंश रे ॥ च० ॥ जिम
 ची उपदास न थाय ! जो विचारीने करीयें तोज जगतमां घणुं यश पामीयें, जो हुये विचार करी जोड्यें
 ना माणसना आनार उपरची पण कुल जाणी शकीयें, पण जेनी तेनी खोटी साची वात सांचलीने
 नेनो सारासार समज्या विना कोड अकार्य करी नाखुं नही. अने एवा दुर्वलकान वाला यड्यें नही.
 लोकमां पण एवी कहेवत ठे के, "राजाने कान होय, पण शान न होय," ए कहेवत प्रमाणें लमार वस्त्रें
 नही ॥ १७ ॥ ॥ एवी पोनानी पुत्रोनी वात सांचलीने राजा, कुमर प्रत्यें कहे ठे के, हे वत्स !

तमें तमारी वंश प्रगट करो. जेम ए वातनो मने संदेह ठे, ते दूर टली जाय. ते सांजली कुमर हसी ने कहेतो हवा के, हे राजन् ! जे उत्तम पुरुष ठे, ते पोतें पोताने मुखें पोतानी प्रशंसानो उच्चार केम करे ? माटें कोइ महारा जेवुं काम पकशे, तेवारें हुं महारं कुल तमोने उलखावीश ॥ १५ ॥ ॥ अथवा तमें तमारं सर्व सैन्य सज्ज करो, एटले तैयार करो, अने महारा हाथमां एक तरवार आपो, जेथी महारा हाथो तमने कुल कही देशे, तेवारें महारं कुल प्रगट थशे. हे राजन् ! तमें तो केवुं कछुं ? के कोइ पुरुष, माथुं मुंभावीने पढी जोशीनी पासें जइनदत्त वार पूठवा लाग्यो, तेने जोशीयें कछुं सांसो दूरें टले हो लाल ॥ कहे कुञ्जर किम ऊच्चरे रे, ऊत्तम निज परशंस रे ॥ च० ॥

कामें कुल उलखावशुं हो लाल ॥ १५ ॥ सैन्य तुमारं सज करो रे, मुज कर द्यो तरवार रे ॥ च० ॥ तव मुज कुल प्रगट थशे हो लाल ॥ माथुं मुंभाव्या पढी रे, पूठे नदत्त वार रे ॥ च० ॥ एह उखाणो साचव्यो हो लाल ॥ १६ ॥ अथवा प्रव द्वाणमां अठे रे, दीय परणी मुज नार रे ॥ च० ॥ तेनी पूठो तेहने हो लाल ॥ ते कदेशे सवि माहरो रे, मूलथकी अधिकार रे ॥ च० ॥ इणि परें कीजें पारखुं हो

के जाइ ! तहारे नदत्त वार पूठवानुं शुं काम ठे ? त्यारें तेणें कछुं के हुं मस्तक मुंडावी आव्यो हुं, माटें नदत्त वार पूठुं हुं. ते सांजली जोशी पासें जे लोक बेठेला हता ते सर्व खडखर हसीने बोल्या के जाइ ! तुं तो बणो माहो देखाय ठे ? जे माथुं तो प्रथमथीज मुंडावी आव्यो हुं, तो हवे पूठवानुं शुं कारण ठे ! ए उखाणो तमें पण साचव्यो देखाय ठे, कारण के तमारी पुत्री परणावीने हवे म हारो वंश पूठो तो ? ॥ १६ ॥ ॥ अथवा जो ए रीतें महारा हाथथी महारं कुल उलखावा तमारी मरजी न होय, तो हमणां जे वहाण आव्यां ठे, तेमां महारी परणेढी बे स्त्रीयो ठे, तेमने तेडीने

पुत्रो, ते मद्दारा मूल्यही मांकीने जे कांड अधिकार ठे, ते सर्व कहेशे. ए रंतें पारखुं करीयें ॥ १७ ॥
 ते सांज्यही राजायें ते स्त्रीयांने तेम्हा माटें पोताना प्रधानने मोकळ्यो, ते जडने तिहां ते स्त्रीयांने गा
 समां पथारवान्नी विनति करतो ह्यो. तेव्हां ते स्त्रीयो पण आदर मान पायी तेसनां मन हर्षो
 यमान थयां, अने विचारवा लागी के, निश्च आपणने चरतारें तेम्हावी ठे ॥ १८ ॥ पढी ते बेहु जणीयो रलें
 जडाव सुखासनें वेसीने राजानी हजूर आवी. तेमने जोड राजा पोताना मनमां घणोज हर्ष पास्यो
 अने स्त्रीयांने पण पोताना (नाहू केण) चरतारने नयणें निहालतां यकां प्रेमनो अंकूरो प्रगळ्यो. इहां
 लाळ ॥ १७ ॥ तेढने तेम्हा मोकळ्यो रे, रायें निज परधान रे ॥ च० ॥ ते जडने
 तिहां वीनवे हो लाळ ॥ तव मयणा मन हर्षीयां रे, पायी आदर मान रे ॥ च० ॥
 सहि केंतें तेम्हावियां हो लाळ ॥ १८ ॥ वेसी रयण सुखासनें रे, आव्यां राय
 हजूर रे ॥ च० ॥ लुपति मन हर्षित अयुं हो लाळ ॥ नयणें नाहू निहालतां रे, प्र
 गळ्यो प्रेम अंकूर रे ॥ च० ॥ साचे जूठ नसाम्निं हो लाळ ॥ १९ ॥ विद्याधरपुत्रो
 केहू रे, सघलो तम विरतंत रे ॥ च० ॥ विद्याधर मुनिवर कह्यो हो लाळ ॥ पापी शे
 ठें नाखियो रे, साधरमां अम कंत रे ॥ च० ॥ वखतें आज अमे लह्यो हो लाळ ॥ २० ॥
 साचें आवीने जुगाने नसामी मूख्युं, गटले जेवार् साचुं आवे, तेवार् जुनुं नासी जाय, तेम अयुं ॥ यतः ॥
 जूठ विना फीकी लगत, अधिक जूठ दुःख जोन ॥ जूठ साचमें मेळीयें, जूं आटामें खोन ॥ २१ ॥ इति ॥ २१ ॥
 पढी राजाना पुत्रवायी जेम विद्याचारण मुनिवरें रत्नद्वीपमां श्रीपालकुमरुं चरित्र सज्जानी समद
 ययुं हनुं, तेम विद्याधर राजानी पुत्री. ते सर्व वृत्तांत वसुपाल राजानी आगल कहेती हवी. वली
 कथुं जे त्या पापी शेठें अमारा चर्तारने समुद्रमां नाख्यो, ते अमें अमारा मद्दोटा वखतना योगयी

आज (लक्ष्यो के०) पाम्या ॥ १० ॥ ॥ ते वात सांचलतांज जेवारे श्रीपालने उलख्यो, तेवारे राजा
 पोताना मनमां हर्ष पाम्यो, जे आ तो महारी सगी बहेननो पुत्र ठे, अरे ! में काम तो विचाख्या
 विना कसुं हतुं, पण सर्व ठेकाणें आवी गयुं. आ तो भोजनमाहे घी ढलो पम्वा जेवुं उत्तम काम
 थयुं ॥ ११ ॥ ॥ हवे राजा मुंवेने पूठतो हवो, के हे डुवो ! तमें कहो, के ए किश्यो विचार ठे ?
 तेवारे ते डुवो थर थर कंपता थका बोड्या के, हे महाराज ! अमने तो धवलशेठें वगोव्या, अमोने
 ते सुणतां जव उलख्यो रे, तव हरख्यो मन राय रे ॥ च० ॥ पुत्र सगी अग्निनी
 तणो हो लाल ॥ अविचाखुं कीधुं हतुं रे, पण आव्युं सवि ठाय रे ॥ च० ॥
 भोजनमाहे घी ढल्युं हो लाल ॥ १२ ॥ नरपति पूढे मूबने रे, कहो ए किश्यो
 विचार रे ॥ च० ॥ तव ते बोले कंपता हो लाल ॥ शेठें अम्ह विगोड्या रे, लोभे
 थया खुवार रे ॥ च० ॥ कूनुं कपट अमें केलव्युं हो लाल ॥ १३ ॥ तव राजा रीशें
 बढ्यो रे, बांधी अणाव्यो शेठ रे ॥ च० ॥ मूब सहित हणवा धख्या हो लाल ॥
 तव कंचूर आमो वढ्यो रे, गोमाव्यो ते शेठ रे ॥ च० ॥ उत्तम नर एम जाणीयें
 हो लाल ॥ १४ ॥ निमित्तियो तव बोलीयो रे, साचुं मुज निमित्त रे ॥ च० ॥ ए बहु
 ड्रव्य आपवाने कवूल कसुं. तेना लीजथी खुवार थया. ए सर्व अमें इहां कूडुं कपट केलव्युं हतुं ॥ १५ ॥
 तेवारे राजा (रीशें के०) कोधें चड्यो थको, शेठने बांधी अणाव्यो, अने मुंवेनां टोला सहित ते
 शेठने हणवा मांढें धरयो एटले धाख्यो, अथवा एवो विचार राजायें धरयो, तेवारे श्रीपालकुमर
 आडो पम्नेने ते शेठने तथा मुंवेने गोमावतो हवो. हे सज्जनो ! जूउं के उत्तम नरने एवी रीतें (जा
 णीयें के०) परखीयें जे अवगुण करनारने पण गुण करे ॥ १६ ॥ ॥ तेवारे निमित्तियो बोड्यो के, हे

મગજનુ ! મહાત્મનં નિમિત્ત જૂઠું. કેવું સાતું છે ? ૯ (વહુ કેળ) ઘણા માતંગનો ધણી છે, એવું મેં કહ્યું હતું
 ને ત્યારે જ્યં સત્ય થયું. ત્યારે રાજાએ પૂછ્યું કે, માતંગ તે કોને કહીયે ? નિમિત્તિયો બોલ્યો કે માતંગ
 પ્રત્યે દુસ્ત્રીયો જાણવા. તેહનો ૯ (પ્રતુ કેળ) સ્વામી જાણવો, ૯ટલે ઘણા હાથોયોનો એને મહોટો
 પરિચાર છે, પત્ની (વહનિત્ત કેળ) મહોટા હદાર મનવાલો ૯ જાણવો, તથા ૯ (રાજેસર કેળ)
 રાજાડનો પણ દેશ્વર ૯વો (રાજીયો કેળ) રાજા જાણવો ॥ ૨૪ ॥ ॥ પઠી તે નિમિત્તિયને રા
 જાંયે યાંતુ દાન દીધું, અને વહુ માન આપી વિસર્જન કર્યો, જગત્માંદે વિદ્યાનો (નિધિ કેળ) લ

માતંગનો ધણી હો લાલ ॥ માતંગ કહિયે હાથીયા રે. તેહનો પ્રતુ વમચિત્ત રે ॥ ચ૦ ॥
 ૯ રાજેસર રાજીયો હો લાલ ॥ ૨૪ ॥ નિમિત્તિયને નૃપ દીયે રે, દાન અને વ
 હુમાન રે ॥ ચ૦ ॥ વિદ્યાનિધિ જગમાં વમો હો લાલ ॥ કુંઝર નિજ ઘર આવિયા રે,
 કરતા નવપદ ધ્યાન રે ॥ ચ૦ ॥ મયણા ત્રણે ૯કઠી મલી હો લાલ ॥ ૨૫ ॥ કુંઝર
 પુગ્વની પરે રે, પાલે મનની પ્રીત રે ॥ ચ૦ ॥ પાસેં રાલે શેઠને હો લાલ ॥ તે મનથી
 ટુંદે નહિ રે. હર્જનની કુલ રીત રે ॥ ચ૦ ॥ જે જેહવો તે તેહવો હો લાલ ॥ ૨૬ ॥

જાનો તે (વમો કેળ) મહોટો જાણવો- હવે શ્રીપાલ કુમર પણ પોતાને ઘેર આવ્યા, તિહાં નવવદનું
 ધ્યાન ધરતા ચળા રહે છે, અને (ત્રણ મયણા કેળ) મદનરજા, મદનમંજુષા અને મદનમંજરી, ૯
 ત્રણ સ્ત્રીયો પણ ૯કઠી મલી છે ॥ ૨૫ ॥ ॥ હવે જો પણ ધવલશેનું શ્રીપાલને હુઃલ દેવા માટે
 ચળાય ડગાય કર્યો, તો પણ શ્રીપાલ તો પૂર્વલી રીતેજ શેઠની સાથે મનની પ્રીતિ પાલે છે, તેથી
 નિરંતરપણે શેઠને તો ગોનાની પાસેજ રાલે છે. તેમ ઠતાં પણ હુર્જનના કુલની રીતિ છે તે રીતિને
 હુપ્પરનાવાસો શેઠ પોતાના મનથી ઠાંકતો નથી. કેમ કે જે જેહવો હોય, તે તેહવોજ જાણવો.

एटले जे जलो होय, ते जलो ज होय, अने जे जूनी होय, ते जूनी होय. एमां कांइ संशय नथी ॥
 यतः ॥ दुर्जनस्य स्वभावोऽयं, परकार्यविनाशकः ॥ कथं वा कार्यमायाति, मूषको वस्त्रजद्वेषात् ॥ १॥
 गुणलक्षं परित्यज्य, दोषं गृह्णति दुर्जनाः ॥ लक्षं दोषं परित्यज्य, गुणं गृह्णति सज्जनाः ॥ २ ॥ २६॥
 शैव तो नली पण पोताना दुर्जनपणने अंगीकार करीने मनमांहे चिंतवना करता हवा के. म
 हारा तो नेहु हाथ (भूईं के०) जूमियें पड्या, परंतु एक पण कार्य सीधुं नहीं, तथापि हवे जो
 हुं पी शकुं नही, तो पण ढोली तो (शकुं के०) नाखुं ? तेथी शैवें एवो निश्चय कीधो के एतो
 सातमी जूमियें एकलोज सूवे ठे बीजुं कोइ पासें नथी. माटें हवे हुं एने (निज के०) पोताने हाथेज
 नेहु हाथ भूईं पड्या रे, काज न एको सिद्ध रे ॥ च० ॥ शैव इत्युं मन चिं
 तवे हो लाल ॥ पी न शक्यो ढोली शकुं रे, एहवो निश्चय कीध रे ॥ च० ॥
 एहने निज हाथे हणुं हो लाल ॥ २७ ॥ कुंअर पोख्यो ठे जिहां रे, सातमी
 खुंइएं आप रे ॥ च० ॥ लेइ कटारी तिहां चढ्यो हो लाल ॥ पग लपट्यो हेगो पढ्यो
 रे, आवी पहीतुं पाप रे ॥ च० ॥ मरी नरकें गयो सातमी हो लाल ॥ २८ ॥

(हणुं के०) हणी नाखुं, के जेथी वे स्त्रीयो अने एनी लक्ष्मी ते तो महारे हाथे नही चक्के, तो
 पण ए पोतें जोगवी शकशे नहीं. एटलुं तो काम याशे ? एवो निश्चय करीने ॥ २९॥ ॥ जिहां सा
 तमी जूमियें कुमर पोख्यो ठे, तिहां ते धृष्ट, अनिष्ट, पापिष्ट, धवल शैव पोतें हाथमां कटारी लइने
 चढ्यो, परंतु सातमी जूमियें क्यांएक उन्मागें पग मूकतां पग (लपट्यो के०) खसीगयो, तेथी
 सातमी जूमिथी हेगो आवी पढ्यो. तिहांथी पमतां शैवने पोताना हाथमां कटारी हती, ते पण
 लागी, अने शैवतुं पाप पण आवी पहीच्युं, एटले पापनो घमो जराणो हतो, ते पण फूट्यो. तेने

स्त्रीधे शेष आर्त्त रोद्ध ध्यानमां वर्त्ततो थको मरण पामीने सातमी नरकें गयो. एटले सातमी जूमिथी पड्यो, अने सातमी नरकपृथ्वीयें मयो, केम के ? एवा नीच पुरुषोने एवुंज स्थानक मले, परंतु बीजुं नहीं ॥ यतः ॥ सो सत्तम जूमिड, पडिउ पत्तो य सत्तमी जूमो ॥ निरयस्स तारिसाणं, समहिं वाणं किमश्नच्छ ॥ १ ॥ इति श्रीपालचरित्रे ॥ तथा ॥ मित्रद्रोही कुतश्च, येऽपि विश्वासघातकाः ॥ ते नरा नरकं यांति, यावच्चंद्रदिवाकरो ॥ १॥२७॥ तिहां प्रजातें लोक एकठां मढ्यां; ते सर्व ए शेठने धिक्कार ठे धिक्कार ठे !!! एवी वाणी बोलता हवा, जे माटें ए स्वामीद्रोही थयो, ए पापी शेठे कुमरने हणवानुं चितव्युं, ते जेवुं चितव्युं, तेवुं पोतेंज पाम्यो. ए अणखूटे निर्वाण पाम्यो, जेमाटें कहुं ठे के,

लोक प्रजातें तिहां मढ्यां रे, बोले धिक धिक वाण रे ॥ च० ॥ स्वामीद्रोही ए थ यो हो लाल ॥ जेह कुंअरने चितव्युं रे, आप लह्युं निरवाण रे ॥ च० ॥ जग्र पाप तरतज फले हो लाल ॥ १ए ॥ मृतकारज तेहनां करे रे, कुंअर मन धरे सोग रे ॥ च० ॥ गुण तेहना संभारतो हो लाल ॥ सोवन घणुं तपावियें रे, अग्नि तणे संयोग रे ॥ च० ॥ तोही रंग न पालटे हो लाल ॥ ३० ॥

(जग्र के०) घणुं अघोर पाप करे, तो ते तरतज फले ॥ १ए ॥ ॥ हवे श्रीपालकुंवर तो शेठना मृत्युनो शोक मनमां धरतो थको शेठना मृत्यु संबंधी जे अग्निसंस्कार प्रमुख कार्य करवानां ते क रतो हवो, अने ते शेठना गुणने संभारतो थको रहे ठे, जेम सोनाने अग्निना संयोगें घणुं तपावियें, तो पण तेनो रंग पलटे नहीं, तेम उत्तम पुरुषने पण सोनानी समान जाणवा ॥ यतः ॥ कवित्त ॥ अगर अग्निमें जोर दहावत, तोह्ने सुगंध सवे विस्तारें ॥ चंदन काटत है ज्यों कुवारपें, तोहि कुवार बदन सुभारे ॥ यंत्रमें पीलत इकनकौं, उनकुं इह मिष्ट जसा ठारे ॥ सज्जनकों दुःख देत डुरी

जन, सज्जन तोहि न दोष विचारे ॥ १ ॥ इति ॥ ३० ॥ ॥ पांचशे वहाणोनुं जे कांइ मास करि
 याणुं वगेरे हतुं. ते सर्वे संजाली तपासी लीधुं, तेमांहे लक्ष्मीनुं तो लेखुंज करतां आवे नही, एटली
 पार विनानी वस्तुं जरेली हती, ते सर्व संजाली लइने शेठना जली बुझिना देवावाला जे त्रण
 मित्र हता, तेने पांचशें वहाणोना अधिकारी कल्या. जेमाटें जे गुणनिधि एटले गुणवान् पुरुष होय,
 ते उत्तमपदने पासे, तेम ए शेठना त्रण मित्र जो गुणवान् हता, तो ते अगणित लक्ष्मीना अधि-
 कारी यइने उत्तम पदवीने पास्या ॥ ३१ ॥ ॥ हवे कुंवर तिहां सुख समाधिमां रहेतो थको
 माल पांचशें वहाणो रे, सवि. संजाली लीध रे ॥ च० ॥ लखमीनुं लेखुं
 नहिं हो लाल ॥ मित्र त्रण जे शेठना रे, ते अधिकारी कीध रे ॥ च० ॥ गुण
 निधि उत्तम पद लहे हो लाल ॥ ३२ ॥ इंदतणां सुख जोगवे रे, तिहां
 कुंअर श्रीपाल रे ॥ च० ॥ मयणा त्रण परिवस्थो हो लाल ॥ त्रीजे खंम इम
 कही रे, विनयें चोथी ढाल रे ॥ च० ॥ सिद्धचक्रमहिमा फट्यो हो लाल ॥ ३३ ॥
 ॥ दोहा ॥ इक दिन रयवानी चढ्यो, रमवाने श्रीपाल ॥ साथ बहु तिहां उतस्थो,
 दीठो रुद्धि विशाल ॥ १ ॥ सार्थवाह लइ जेटणुं, आव्यो कुंअर पाय ॥ तव तेहने षठे
 निःकेवल इंझनां सरखुं सुख जोगवतो थको जेम मुनिराज, त्रण गुप्तियें सहित होय, तेम मयणेर
 खादिक त्रण स्त्रीयोयें करी परवस्थो थको रहे ठे. ए प्रकारें त्रीजा खंडने विषे चोथी ढाल श्रीविनय
 विजयजीयें कही. माटें हे जव्यो ! जूठ. के श्रीसिद्धचक्रजीनो महिमा एटले माहात्म्य श्रीपालजीने
 केवुं फलिजत थयुं ठे ? ॥ ३४ ॥ ॥ हवे एरु दिवसें श्रीपाल कुंअर, परिवार सहित रयवा
 मीयें रमवा माटें चढ्यो. त्यां नगरी वाहेर एक विशाल रुद्धिंत एवो सथवारो उतस्थो हतो, ते
 तेणें दीठो ॥ १ ॥ ॥ ते समयें ते सार्थवाह पण सारी वस्तुनुं जेटणुं लइने श्रीपालकुंअरनी पासें

આવ્યો, તેવો કુમર પણ તે સાર્થવાદને રૂનો પસાય કરીને આવી રીતે પૂઠતો હવા ॥ ૧ ॥
 હે સાર્થવાદ ! તમે કોણ દેશથી આવ્યા હો? અને ક્યાં જવાનો તમારો જાવ છે? એવું કુંઝરે પૂછ્યું,
 તેવો સાર્થવાદ પણ હાથ જોમી સાચા જાવેં કરી વિનતી કરે છે ॥ ૩ ॥ ॥ કે હે મહારાજ ! અમે
 કાંતિનગરીથી આવ્યા યેથે, અને કંબુછીપેં જવાનો અમારો (હદેશ કે) અગ્નિપ્રાય છે. તે સાંજલી
 શ્રીપાલ કુમર, તેમને કહે છે કે, તમે દૂરદેશથી આવ્યા હો, માટે વચમાં કાંઈ અચરિજ વિશેષ દીધું
 હોય, તો તે અમોને કહો ॥ ૪ ॥ ॥ તેવો તે સાર્થવાદ કહે છે કે, મહારાજ ! મેં જે અચરિજ દીધું છે,
 દ્રશ્યું, કુંઝર કરી સુપસાય ॥ ૫ ॥ ॥ કવણ દેશથી આવ્યા, કિહાં જાવા તુમ્હ
 જાવ ॥ સાર્થવાદ તવ વીનવે, કર જોમી સદજાવ ॥ ૩ ॥ આવ્યા કાંતી નયરથી, કં
 બુદીવ હદેશ ॥ કુંઝર કહે કોઈક કહો, અચરિજ દીઠ વિશેષ ॥ ૪ ॥ તેહ કહે
 અચરિજ સુણો, નયર એક અગ્નિરામ ॥ કોશ ફહાંથી ચારશે, કુંમલપુર તસ ના
 મ ॥ ૫ ॥ ॥ મકરકેતુ રાજા તિહાં, કપૂરતિલકાકંત ॥ દોય પુત્ર ઉપર હુઈ, સુતા
 તાસ ગુણવંત ॥ ૬ ॥ ॥ નામેં તે ગુણસુંદરી, રૂપેં રંજ સમાન ॥ જગમાં જસ ઉપમ ન
 તે હું તમોને કહું હું, તે સાંજલો. જે ફહાંથી ચારશે કોશ દૂર એક મનોહર નગર છે, તેનું કુંમલપુર
 એવું નામ છે ॥ ૫ ॥ ॥ તિહાં મકરકેતુ નામેં રાજા છે, તે રાજા કપૂરતિલકા નામેં રાણીનો (કં
 ત કે) જતોર છે, તે રાણીને બે પુત્રની ઉપર એક માહાગુણવંતી પુત્રી ઉત્પન્ન થઈ ॥ ૬ ॥ ॥ તે
 પુત્રીનું ગુણસુંદરી એવું નામ છે, માટેં નામેં કરી તે ગુણસુંદરી છે. વલી રૂપેં કરી રંજા નામની જે
 અપ્સરા તેની સમાન છે. જેને કોઈ ઉપમા આપીને તેની બરાબરી કરીયે, એવી વસ્તુ કોઈ જગતમાં નથી.
 એવી તે કુમરી, સ્ત્રીની જે ચોશઠ કલાઈ તેની નિધાનરૂપ છે. ફહાં ચોશઠ કલાનાં નામો કહે છે.

१ नृत्य, २ ओचित्य, ३ चित्रक, ४ वाद, ५ मंत्र, ६ तंत्र, ७ ज्ञान, ८ विज्ञान, ९ दंष्ट्र, १० जलस्तंभ
 ११ गीतनाद, १२ तालमान, १३ मेघवृष्टि, १४ फलाकृष्टि, १५ आरामारोपण, १६ आकारगोपन,
 १७ धर्मविचार, १८ शकुन, १९ क्रियाकल्प, २० संस्कृतजल्प, २१ प्रासादनीति, २२ धर्मनीति, २३
 वर्णिकावृष्टि, २४ सुवर्णसिद्धि, २५ सुरचितैलकरण, २६ लीलासंचरण, २७ गजतुरंगपरीक्षण, २८
 पुरुषलक्षण स्त्रीलक्षण सामुद्रिक, २९ सुवर्णरत्नदेद, ३० अष्टादशलपिपरिच्छेद, ३१ तत्कालबुद्धि, ३२
 वाससिद्धि, ३३ वैद्यक, ३४ कामविक्रिया, ३५ घटत्रय, ३६ सारिपरिश्रम, ३७ अंजन, ३८ चूर्णयोग,
 ३९ हस्तलाघव, ४० वचनपाटव, ४१ भोज्यविधि, ४२ वाणिज्यविधि, ४३ सुखमंडन, ४४ शालि
 नापाविशेष, ४५ अन्नधानज्ञान, ४६ पुष्पगुंथन, ४७ वक्रोक्ति, ४८ काव्यशक्ति, ४९ स्फारवेष, ५० सकल
 हिं, चउसठ कलानिधान ॥ ७ ॥ राग रागिणी रूप स्वर, ताल तंत वीतान ॥
 करण, ५६ परनिराकरण, ५७ रंजन, ५८ केशबंधन, ५९ वीणानाद, ६० वितंडावाद, ६१ अंकवि
 चार, ६२ लोकव्यवहार, ६३ अंत्याक्षरिका, ६४ प्रश्नप्रहेलिका. ए चोशठ कलानां नाम वली केटली एक
 प्रतिशेमां प्रकरांतरं पण लखेलां ठे. ए चोशठे कलानी जाण, ते गुणसुंदरी ठे ॥ ७ ॥ ॥ हवे ते गुण
 सुंदरीचें बालपणाथकीज वीणा वजाम्बानो अभ्यास कर्यो ठे, ते केवी रीतें करयो ठे? तो के-१ राग,
 २ रागिणी, ३ रूप, ४ स्वर, ५ ताल, ६ तंतवितान, एटला गुणयुक्त वीणाना जे कांइ जेदो ठे, ते
 सर्वने ते कुमरी जाणे ठे ॥ तिहां प्रथम राग ठ प्रकारना ठे. तेमनां नाम, श्लोकें करी कहे ठे ॥
 श्रीश्रीरागो वसंतश्च, चैरवः पंचमस्तथा ॥ मेघरागश्च विज्ञेयः, पटो नदनारायणः ॥ १ ॥ अर्थः-श्री
 राग, वसंतराग, चैरवराग, पंचमराग ॥ मेघराग अने नदनारायणराग. ए ठ रागनां नाम कथां. हवे
 एकैका रागनी ठ ठ रागणीयो एटले स्वीयो ठे, तेमनां नाम श्लोकें करी कहे ठे ॥ गौरी कालदा

અંધાલી, દ્રાવિની માલકોશિકા ॥ પછી સ્વાદેવંગધારી, શ્રીરાગાચ્ચ વિનિર્ગતાઃ ॥ ૧ ॥ હિંકોષા કોશ
 કી ચૈવ, રામગ્રી પટમંજરી ॥ ગુદગ્રીશ્ચેવ દેશાલી, વસંતપ્રજવા હમાઃ ॥ ૨ ॥ જૈરવી ગુર્જરી ચૈવ, ત્રાપા
 વેલી કુલી તથા ॥ કર્ણાટી રક્તહંસી ચ, પદ્મતાંજૈરવે મતાઃ ॥ ૩ ॥ ત્રિગુણી સ્તંજતીર્થી ચ, આ
 જરી કુક્કરી તથા ॥ વેરાની ચૈવ સામેરી, પહેતાઃ પંચમે મતાઃ ॥ ૪ ॥ બંગાલી મધુકરી ચૈવ, કામોદા
 દોપશાટિકા ॥ દંત્રગ્રીવી ચ દેવાલા, મેઘરાગંગનાશ્ચ ષટ્ ॥ ૫ ॥ તોડિકા મોટિકા ચૈવ, હંબીજદ્દા
 પરા તથા ॥ ગંધારી સિંધુ મદ્ધારી, નટનારાયણોદ્ધવાઃ ॥ ૬ ॥ એ ઠ રાગની ઠગ્રીશ રાગણીયોનાં
 નામ કહ્યાં. હવે એકેકા રાગના વલી આઠ પુત્ર છે, તેવાં હવેના મલી અડતાલી પુત્ર
 થાય, તેમાં ઠ મૂલ રાગ અને ઠગ્રીશ રાગણીયો મેલવતાં શરવાલે નેવું જેદ થયા. વલી એકેકા રા
 ગની અને રાગણીની ચાલ તેમાં કોઈની વે, કોઈની ત્રણ, કોઈની ચાર, કોઈની પાંચ, કોઈની ઠ, કો
 ઈની સાત થાય. એ સર્વ, એના જેદજ ગણાય. એમ વીજા પણ એના અનેક પ્રકારે જેદ થાય છે, કેમ કે
 નક્રવર્તી પોતે મૂલગાઠ રાગને પ્રરૂપે, અને તેની સ્ત્રી ૬૪૦૦૦ છે, તે પ્રત્યેક એકેકી સ્ત્રી, વલી નવ નવી
 દેશીયં કરી જરતારનો સ્તવના કરે, તેવાં ચોશઠ હજાર દેશીયો સર્વ જૂદી જૂદી રીતે ગવાતાં સર્વ
 મલી ચોશઠ હજાર જેદો થાય. તેમજ વસુદેવની વગ્રીશ હજાર સ્ત્રીયો છે તિહાં વગ્રીશ હજાર દેશીયો ગવા
 ય, તે હાલ પણ વગ્રીશ હજાર દેશીયો ચાલુ છે, કેમ કે હેદ્વા નવમા કુળણ વાસુદેવ થઈ ગયા તે વલ્લત
 વગ્રીશ હજાર દેશીયો ગવાતી હતો. તે પઠી કોઈ ચક્રવર્તી થયો નથી, માટે વગ્રીશ હજારજ ચાલુ
 રહેલી છે. એ રીતે રાગના અનેક જેદ છે. વલી તે રાગ રાગણીનાં રૂપ, તે જે જે રાગનો જેવો જેવો
 આકાર છે. જેવી રીતે રાગમાલાનાં ચિત્રામણ કરાય છે, તે શાસ્ત્રોક્ત સર્વના રૂપને જૂદાં જૂદાં તે ગુણ
 સુંદરી જાણે છે, તેના આકાર કરી દેલાં છે, તથા તેના પૂર્વે ચિત્રેલા આકારને ઊલલે છે. વલી
 સ્વર સાત પ્રકારના છે, તેનાં નામ શ્લોકે કરી કહે છે. ષષ્ઠજ ક્ષપજગાંધારા, મધ્યમઃ પંચમસ્તથા ॥
 ધૈવતો નિપધઃ સપ્ત, તંત્રી કંઠોદ્ધવાઃ સ્વરાઃ ॥ ૧ ॥ એ સાત, સ્વરનાં નામ કહ્યાં અથવા ૧ સા, ૨ રી, ૩ ગ,

૪મ, ૫મ, ૬મ, ૭મી. ૯ સાત જેદ જાણવા. વલી તાલના સાત જેદ છે, તે કહે છે. ધૂલ, માંગો, પરુમનો, રૂપકો, જતિ, પડતાલો, એકતાલો, એટલે એકતાલ, દ્વિતાલ ત્રિતાલ ઇત્યાદિ તાલના સાત જેદ જાણવા. વલી તંતવિતાન એટલે તંતુનું વિસ્તારવું, તિહાં કોઈ વીણા ચાર તંતુની હોય, કોઈ પાંચ તંતુની હોય, કોઈ ઠ તંતુની હોય, કોઈ સાત તંતુની હોય, તેનું સંકોચવું વિસ્તારવું તેને આકુંચન પ્રસારણ કહીયે. તથા વીણા તંતુનું ચઢાવવું, ઘટારવું, તે સર્વ તંતુનો વિતાન કહીયે, ઇત્યાદિક અનેક વાતો વીણા સંબંધી છે, તે સર્વ રાગના ગ્રંથોથી જાણવી. એવી રીતે રાગ, રાગિણી, રૂપ, સ્વર, તાલ અને તંતુવિતાન, એ ઠ, તેણે કરી સંયુક્ત જેવારે ગુણસુંદરી વીણા વજાવે છે, તેવારે તે વીણાનો જે શબ્દ તેના ગુણથી રંજિત થયો થકો ચાર મુલને ધારણ કરનારો એવો જે બ્રહ્મા, તે પણ પોતાના આઠે કાનને સ્થિર કરીને તે વીણા સાંજલવાને ઝજમાલ થાય છે, તો વીજા સામાન્ય જનો સાંજલવાને તત્પર થાય, તેમાં તો શું જ

વીણા તસ બ્રહ્મા સુણે, ધિર કરિ આઠે કાન ॥ ૬ ॥ શાસ્ત્ર સુજ્ઞાપિત કાવ્ય રસ, વીણાનાદ વિનોદ ॥ ચતુર મલે જો ચતુરને, તો ઝપજે પ્રમોદ ॥ ૭ ॥

કહેવું ? ॥ ૬ ॥ ॥ વલી (શાસ્ત્ર કેળ) ધર્મશાસ્ત્ર, વિજ્ઞાનશાસ્ત્ર, શબ્દશાસ્ત્ર, આગમશાસ્ત્ર, જ્યોતિષ શાસ્ત્ર, નિમિત્તશાસ્ત્ર, વૈદ્યકશાસ્ત્ર, પુરાણશાસ્ત્ર. હવે શાસ્ત્રના ચાર યોગ કહ્યા છે; તેનાં નામ કહે છે. એક ધર્મકથાનુયોગ, બીજો ચરણકરણનુયોગ, ત્રીજો ગણિતાનુયોગ અને ચોથો દ્રવ્યાનુયોગ, ઇત્યાદિ સર્વ શાસ્ત્ર કહેવાય છે, તે તથા (સુજ્ઞાપિત કેળ) જેમાં પ્રસ્તાવોચિત ત્રણ વચન હોય, એવા પ્રસ્તાવિક શ્લોક જે ચાણક્ય પ્રમુલ તેના જેદ સહિત તથા ગાથાર્તના જેદ, ઠંદની જાતિ, સ વેયા, કવિત, કુંમલિયા, દોહા, ગાહા, હેલી, પ્રહેલી. ઇત્યાદિક સર્વ સુજ્ઞાપિત જાણવાં, તથા (કા વ્ય કેળ) હરિણી પ્રમુલથી માંનીને મહાદંડક પર્યંત નવ નવા ઠંદની જાતિયો. તિહાં જે અગીયાર અક્ષરનું પદ તે કાવ્યની પહેલી જાતિ જાણવી, ઇત્યાદિ. (રસ કેળ) નવ રસ, તેમનાં નામ કહે છે. ॥

શ્રુંગારસ, હાસ્યસ, કરુણારસ, રૌદ્રસ, વીરસ, ત્રયાનકસ, વીજત્સરસ, અદ્રુતસ અને શાંતરસ, એ નવ રસ. તથા વલી ત્રણ પ્રકારના રસ. તેમાં એક સ્થાયીરસ, બીજો સાત્વિકરસ, ત્રીજો સંચારીરસ, એની ઉપર રાગ, અનુરાગ, અનુરતિ, તેણે કરી યુક્ત. તથા વલી વીણનાદ તે વીણના શબ્દ. તથા જુદી જુદી જાતિના વાજિત્રોના શબ્દ, તે લોકચાપાયે ત્રણ પ્રકારના છે. એક ઘા, બીજો વા, ત્રીજો ઘસરકો. તથા વલી વોજા ચાર ખેદ કહે છે, એક ઘન, તેતાલ પ્રમુખ. બીજો સુષિર તે વંશાદિક, ત્રીજો આનરૂ તે મુરજાદિક, અને તત તે વીણા પ્રમુખ. હવે પ્રથમના ત્રણ ખેદનો અર્થ કહે છે. પ્રથમ ઘા તે હોલ, પમ્હો, મૃદંગ, પલાવજ, તાલ, કંસાલ, કરતાલ પ્રમુખ જાણવા. બીજો વા તે શંખ, શરણાડ, ચેરી, નફેરી, તુંગલ, કરણાટ પ્રમુખ જાણવાં. ત્રીજો ઘસરકો, તે સારંગી પ્રમુખ જાણવાં. ઇત્યાદિક સર્વ વાજિત્ર જાણવાં. હવે વીણાનાં સાત નામ છે, તે કહે છે. વીણા, ઘોષવતી, વિ

મદરો ગાયતણે ગલે, લટકે જેમ કુકઠ ॥ મૂર્ખ સરસી ગોઠની, પગ પગ દિયમે લઠ ॥

પંચી, કંઠકૂણિકા, વલ્લકી, તંત્રી, પરિવાદિની. તે વીણાના સ્વામી જુદા જુદા હોય. શિવની વીણાનું નામ નાલવી, સરસ્વતીની વીણાનું નામ કલ્પી, નારદને મહતી નામેં વીણા હોય, સર્વને સમ્મત તે પ્રજાવતી નામેં વીણા જાણવી, વ્રહ્માની વૃહતી નામેં વીણા છે, તુંબુરુની કલાવતી નામેં વીણા, ચાંડાલનો કંડોલી નામેં વીણા, એ વીણાના ખેદ જાણવા. ઇત્યાદિક સર્વનું (વિનોદ કેળ) રમણ તે ગુણસુંદરી છે. એટલે એ સર્વ ચાતુર્ય, ગુણસુંદરીમાં છે. એમ સાર્થવાહ જે આવ્યો છે, તે શ્રીપાલને કહે છે. વલી કહે છે કે, હે સ્વામી ! તે કુમરી અત્યંત ડાહી છે, વલી ત્રતુર છે, માટેં જો તે ત્રતુરને મલે, તોજ પ્રમોદ ઉપજે અથવા ત્રતુરને જો કોઈ ત્રતુર મલે તો પરસ્પર (પ્રમોદ કેળ) હર્ષ આનંદ ઉપજે. ગુણવં તને ગુણવંત મલે, તોજ શોષે ॥ એ ॥ ॥ નર્હીકાં હરો એટલે એને કહી જાણામાં. ગટ કહે છે, તે (કુકઠ કેળ) કુકાઠ એટલે કુત્તિતલાકનું તેને ઠીઠર ગાયના ગલામાં બાંધ્યું થકું ગાયના પગને વિષે જેમ

છટકે છે, તેમ મૂરખસરસી ઇટલે મૂરખની સાથે જ (ગોઠડી કે०) ગોષ્ઠિ કરવી, અથવા ગોઠડી
 ઇટલે સહવાસ કરવો તે પણ પગલે પગલે ઇટલે વારંવાર હૈડાને વિષે (હઠ કે०) અટક થાય, ઇટલે
 સહવાસ કરે, હૈયામાં સાદ્યા કરે ॥ ૧૦ ॥ ॥ માટેં હે દેવ ! જો તું ગુણવંત જનની ઉપર રુદ્રમાન
 થાય, તો તુને ગમે તો તેને દુઃખની પોગો જરી જરીને આપજે, પણ માત્ર ગમારાં ઇટલે મૂર્ખ તેની
 સાથે (ગોઠ કે०) સહવાસ કરવો જનાથી પ્રાપ્ત થાય, ઇતું દુઃખ દશ નહીં ॥ ૧૧ ॥ ॥ વલી જે
 માણસ પોતે રસિક છે, અને તેને જો તેના જેવાજ રસિકજન સાથેં વસતું ન થાય, તો તે રસિયાજન પણ
 એકતાલ એક હાથે તાલી ન દેવાય તે સમાન જાણવા. તે કેવા સમજવા ? કે જેમ (તરુડાલ કે०)

॥ ૧૦ ॥ જો રૂઠો ગુણવંતને, તો દેજે દુઃખપોતિ ॥ દેવ ન દેજે એક તું, સાથ ગમા
 રાં ગોતિ ॥ ૧૧ ॥ રસિયાશું વાસો નહીં, તે રસિયા ઇક તાલ ॥ ઝૂરીને ઝાંઝર
 હુવે, જિમ વિઠમી તરુ માલ ॥ ૧૨ ॥ ઊગતિ યુગતિ સમજે નહીં, સૂકે નહિં જસ સોજ
 ॥ ઇત ઉત જોઈ જંગલી, જાણે આવ્યું રોઝ ॥ ૧૩ ॥ રોઝ તાણું મન રીઝવી, ન
 શકે કોઈ સુજાણ ॥ નદીમાંહિ નિશિદિન વસે, પલલે નહિં પાષાણ ॥ ૧૪ ॥

વૃક્ષની માલ, તે વૃક્ષથી વિઠડીને જૂદી પમી ગયેલી હોય તે વૃક્ષવિના એકલી રહેલી ઝૂરી ઝૂરીને ઝાં
 ઝરા જેવી થાય છે, એવા તે એકતાલ માફકના રસિક જન થાય છે ॥ ૧૨ ॥ ॥ વલી જે ઉત્તિ કે
 જુક્તિ ઇટલે કોઈ પણ વાતનો ન્યાય કરવો, ચતુરાઈ દેખાડવી, તે કાંઈ સમજે નહીં, જેને કોઈ પણ
 કામકાજ કરવાની ચતુરાઈથી સોજ ઇટલે શોધ કરવી, તેની સૂજ પમે નહીં, (ઇતઉત કે०) ઇહાં તિ
 હાં અરહું પરહું જ્યાં ત્યાં જંગલીની પેઠેં જોયા કરે, જાણે કોઈ વગમાનું રોઝ આવ્યું હોય નહીં ?
 ॥ ૧૩ ॥ ॥ માટેં એવા રોઝ જેવા મૂર્ખનું મન તો કોઈ (સુજાણ કે०) રૂનો જાણ પુરુષ હોય

તે પણ રીજવી શકે નહીં, કેની પેઠે ? કે જેમ મગસેલીયો પથરો જે છે, તે રાત્રિ દિવસ નદીમાંહે જ
 વસે છે, તથાપિ તે ચિલકુલ પલલે નહીં, તેમ તે મૂર્ખ પણ જો સુજનની પાસેં રાત્રિ દિવસ રહે, તો
 પણ કોઈ રીતે રીજ પામે નહીં ॥ ૧૪ ॥ ॥ વલી મૂર્ખ જન જે છે તે હરેક કામની અંદરનું મર્મ જે
 રહસ્ય તેને જાણે નહીં, વલી તેનું ચિત્ત પણ (શ્કગોર કેળ) એક ટેકાણે ન હોય. જેમ હરાયું
 પડલે રણનું તોફાની ઢોર હોય તે જ્યાં ત્યાં માથું ઘાલતું થકું ફરતું ફરે, તેની પેઠે તે પણ ફરતો
 ફરે ॥ ૧૫ ॥ ॥ વલી ચતુરની સાથે કદાચિત્ વચન બોલતાં એક બે વાર બોલીયે તે સંસારમાં
 સહેલી પડલે અવતારનો લાહો લીધો જાણવો, અને (અવર કેળ) બીજો અવતાર તે (અકજ કેળ)

મરમ ન જાણે માંહિલો, ચિત્ત નહીં શ્ક ઠોર ॥ જિહાં તિહાં માથું ઘાલતો, ફરે હરા
 ચું ઢોર ॥ ૧૫ ॥ વલી ચતુરશું બોલતાં, બોલી શ્ક દો વાર ॥ તે સહેલી સંસાર
 માં. અવર અકજ અવતાર ॥ ૧૬ ॥ રસિયાને રસિયા મલે, કેલવતાં ગુણ ગોઠ ॥
 હિંચે ન માયે રીઝ રસ, કહેણી નાવે હોઠ ॥ ૧૭ ॥ પરખ્યા પાંચેં પરણતાં, યુઠ
 મિલે ચરતાર ॥ જાય જમારો જૂરતાં, કિસ્યું કરે કિરતાર ॥ ૧૮ ॥ તિણ કારણ તે

નિષ્કરણ નિષ્કલ જાણવો ॥ ૧૬ ॥ ॥ અથવા વલી જે રસિયાં જન હોય તેને જો રસિયા મલે, તો
 તેની સાથે ગુણની ગોઠ કેલવતાં ચકાં તેથી જે રીઝનો રસ ઉત્પન્ન થાય, તે હૈયામાં પણ સમાય નહીં
 અને તે રીઝનો જે રસ તે રસની જે કહેણી તે હોઠમાં આવે નહીં, પડલે તે રીઝનો રસ હોઠથી કહે
 ચામાં આવે નહીં ॥ ૧૭ ॥ ॥ માટે પરીક્ષા કહ્યા વિના જો પરણીયેં તો યુઠ પડલે ચરાવ મૂર્ખ ચરતાર
 મલે. તેના યોગેં આલો જનમારો જૂરતાં જૂરતાં જાય, તેમાં કિરતાર શું કરે ? પડલે પોતેં પરીક્ષા
 કરવી નહીં, ને પઠો કિરતાર જે દેવ તેને દોષ દેવો, તે ફોકટ છે. ઇમાં વાપડો દેવ તે શું આવી
 કરે ? ॥ ૧૮ ॥ ॥ તે કારણ માટે હે રાજન્ ! તે કુમરીયેં ઇવી (સાર કેળ) પ્રખાત પ્રતિજ્ઞા કરી

છે, કે જે પુરુષ મુજને વીણાવાદમાં જીતશે, તેજ મહારો જરતાર જાણવો. એ વધી વાત
 સાર્થવાહ. શ્રીપાલને કહી સંજલાવે છે ॥ ૧૯ ॥ ॥ હવે તે કુમરીએ કરેલી પ્રતિજ્ઞાની વાત,
 તે કુંડલપુર નગરને વિષે ઘરોઘર પસરી, એટલે ફેલાઈ. કે કુમરીને વીણાવાદે જે જીતે, તે એનો જ
 રતાર થાય. કુલ જાતિનો કાંડ મેલ નથી. એમ જાણીને અનેક લોકો ચોંજ કરીને તે વીણાના
 હયાલને પરે પરે એટલે અનેક પ્રકારે વનાવે છે. વલી એ વાત જાણીને અસંખ્ય એટલે ઘણા રાજકુ
 મારો, તે વીણા શીખવા માટે તૈયાર થયા, અને વીણાનો સાજ લઈને તેજ ગુરુની પાસે ગયા ॥ ૧ ॥
 કુંડપરી, કરે પ્રતિજ્ઞા સાર ॥ વીણાવાદે જીતશે, જે મુઠ્ઠા તે જરતાર ॥ ૨૯ ॥
 ॥ ઢાલ પાંચમી ॥ આહરા મહોલા, ઉપર મેહ, ઝરુલે વીજલી ॥ હો લાલ ॥
 ઝરુલે વીજલી ॥ એ દેશી ॥ તેહ પ્રતિજ્ઞા વાત, નયરમાં ઘર ઘરે ॥ હો લાલ ॥
 નયરમાં ॥ પસરી લોક અનેક. બનાવે પરે પરે ॥ હો લાલ ॥ વ૦ ॥ રાજકુમાર
 અસંખ્ય, તે શીખણ સજ્જ થયા ॥ હો લાલ ॥ તે ॥ ત્રણ ગ્રામ સુર સાત, કે એકવીશ મુર્હના ॥
 પાસે ગયા ॥ હો લાલ ॥ તે ॥ ૨ ॥ ત્રણ ગ્રામ સુર સાત, કે એકવીશ મુર્હના ॥
 હો લાલ ॥ કે ૦ ॥ તાન ભંગણ પચાશ, ઘણી વિધ ઘોલના ॥ હો લાલ ॥ વ૦ ॥
 વિદ્યાચાર્ય એક, સધાવે શીખવે ॥ હો લાલ ॥ સ૦ ॥ કરે અગ્ર્યાસ જુવાન,
 તે વીણા વજાડવાના આદિ, મધ્ય અને અંત, એ ત્રણ ગ્રામ જાણવા. તથા લરજ, રુષજ, ગંધાર,
 મધ્યમ, પંચમ, ધૈવત અને નિષાદ. એ સાત સ્વર જાણવા. અને વીણાનીમાંહે એકવીશ જીણા પીતલના
 તાર થાય છે, તે મુર્હના જાણવી. તેમજ ભંગણપચાસ તાન જાણવાં, અને ઘોલના તો (ઘણીવિધ
 કે ૦) ઘણા પ્રકારની કહી છે. એવી વીણા સંવંધિ વિદ્યા તે એક વિદ્યાચાર્ય છે, તે ત્યાં સર્વને સધાવે
 છે, અને શીખવે છે. તિહાં ઘણા જુવાન પુરુષો નવનવા ઉજમ જર અગ્ર્યાસ કરે છે ॥ ૨ ॥ ॥

ए प्रमाणें मंगीतशास्त्रने विवे, सर्व देश परदेशना जे विचक्षण एटले डाह्या पुरुषों ठे, ते त्यां आवीने सन्नामांदि (नादविशेषना के०) स्वरविशेषना वाद करे ठे ते सर्वना कला संबंधी गुणनी परीक्षा महीने सहीने श्राय ठे; पण कुंअरीनी वीणा सांजलीने ते सर्व पशु एटले जानवर सरखा अह जाय ठे ॥ ३ ॥ ॥ वली ते गामना चहुटामां वाणिया लोको पण वीणा वजाने ठे, ते सहु पोता ना मनमां एवी होंश राखे ठे, के आपणने जो सारो वीणा वगान्तां आवडशे, तो राजानी कुमरी आप

ते कुजम नव नवे ॥ हो लाड ॥ ते० ॥ २ ॥ शास्त्रसंगीत विचक्षण, देश विदेशना ॥ हो लाड के ॥ दे० ॥ करे सन्नामांदि वाद, ते नादविशेषना ॥ हो लाड ॥ ते० ॥ मास मास प्रति होय, तिहां गुण पारिखां ॥ हो लाड ॥ ति० ॥ सुणतां कुमरी वीण, सवे पशु सारिखा ॥ हो लाड ॥ स० ॥ ३ ॥ चहुटामांही वीण, वजावे वाणिया ॥ हो लाड ॥ व० ॥ न करे कोइ व्यापार, ते होंसी प्राणिया ॥ हो लाड ॥ ते० ॥ इणि परें वरण अहार, घरो घर आंगणे ॥ हो लाड ॥ व० ॥ सघ ले मेनी मांदि, वीणा रण ऊणे ॥ हो लाड के ॥ वी० ॥ ४ ॥ गाय चारे गोवाल, ते वीण वजान्ता ॥ हो लाड ॥ ते० ॥ राजकुंअरी विवाह, मनोरथ जावता ॥

णने वरशे. एवी होंशने राखनारा प्राणीयो ते पोतपोतानो व्यापार धंधो पण करता नथी, ए प्रमाणें त्यां अढारे वर्णनां लोकने वेर घेर, आंगणें आंगणें, मेनीयें मेनीयें, अने महोले महोले सर्व ठेकाणे वीणाना शब्दो रणऊण थड रहा ठे ॥ ४ ॥ ॥ तिहां जे गायोना चारनारा गोवालोया लोको ठे, ते पण गाय चारतां चारतां राजकुमरीना विवाहना मनोरथने मनमां जावता थका वीणा वजाने ठे. तेमज कर्दणी जे खेहुत लोको ठे, ते पण पोतपोताना धान्यनां पाकेलां खे

तरोने शूनां मूकीने राजकुमरीने परणवानी पोताना ह्यैयामां घणो हौंश राखता थका तिहां आवीने
 (बहु के०) घणा मले ठे. एटले ते वीणा वगाडवानो उद्यम शीखवाने एकठा थाय ठे ॥ ५ ॥
 तो हे कुमर ! ते नगरमां एवा प्रकारनुं कौतुक थइ रह्युं ठे, ते नजरें दीठे बने, पण मुखें करी
 कयूं जाय नहीं. ए वात सार्थवाहना मुखथी सांजलीने ते कुमर पोताना ह्यैयामां घणुं रीऊयो. ते
 वारं ते सार्थवाहने वधामणीमां (सार के०) प्रधान वस्त्रादिक (दये के०) आपतो हवो ॥ उक्तं
 हो लाल ॥ मनो० ॥ शूनां मूकी खेत्र, मिले बहु करसणी ॥ हो लाल ॥ मिले० ॥
 शीखे वीण वजावण, हौंश हिये घणी ॥ हो लाल के ॥ हों० ॥ ५ ॥ तेह नयरमांहि
 एहबुं, कौतुक थइ रह्युं ॥ हो लाल के ॥ कौ० ॥ दीठे बाणे ते वात, न जाये पण
 कह्युं ॥ हो लाल ॥ न० ॥ सुणी कुंअर ते वात, हिये रीऊयो घणुं ॥ हो लाल ॥
 हि० ॥ सार्थवाहने सार, दीये वधामणुं हो लाल ॥ दीये० ॥ ६ ॥ आव्यो निज
 आवास, कुंअर मन चितवे ॥ हो लाल ॥ कुं० ॥ नयर रह्युं ते दूर, तो किम जा
 स्यां हवे ॥ हो लाल ॥ तो० ॥ देत विधाता पांख, तो माणस रूअमां ॥ हो लाल
 ॥ तो० ॥ फरि फरि कौतुक जोत, जूवे जेम सूअमा ॥ हो लाल ॥ जू० ॥ ७ ॥

च ॥ तावत्प्रीतिर्जैवोक्ते, यावदानं प्रदीयते ॥ वत्सः क्षीरक्षयं दृष्ट्वा, परित्यजति मातरम् ॥ १ ॥
 इति ॥ ६ ॥ ॥ पठी श्रीपालकुमर, संध्या समयें पोताना आवासने विषे आवीने मनमां एवुं
 चिंतववा लाग्यो, के ते नगर तो आंहिथी घणुं दूर रह्युं, तो हवे तिहां शी रीचें जइशुं? अहो ! जो
 विधातायें पांख आपी हत, तो माणस रूमां थात; अने सूडाल जेम फरी फरीने देश विदेशनां कौ
 तुको जूर ठे, तेम माणस पण आकाशगमन करी फरी फरीने देश विदेशनां कौतुक जोत !!! ॥ ७ ॥

પળ હવે મહારે તો શ્રીસિદ્ધચક્ર જેવો ધણી છે, તો તેહજ મહારા એ મનોરથ પૂર્ણ કરશે, મ
 હારે તો એહજ આધારવ્રૂત છે, તે સર્વ વિદ્યોને ચૂર્ણ કરશે, એવો નિશ્ચય કરી પોતાનાં મન, વ
 ચન અને કાયાને સ્થિર કરી, એક શ્રીસિદ્ધચક્રજીનાજ ધ્યાનમાં રહ્યો; તે શ્રીપાલનું ચિત્ત તન્મય એ
 ટલે સિદ્ધચક્રના ધ્યાનમાંજ તત્પર એટલે તદ્દીન થયું ॥ ૬ ॥ ॥ તેવારેં તત્તલિણ એટલે તે સ
 મયેંજ સૌધર્મદેવલોકનો રહેવાસી વિમલેસર નામેં દેવતા, તે મનોહર મણિનો હાર લઇને તિહાં
 સિદ્ધચક્ર મુઠ્ઠા એહ, મનોરથ પૂરશે ॥ હો લાલ ॥ મનો ૦ ॥ એહિજ મુઠ્ઠા આધાર, વિદ્ય
 ન સવિ ચૂરશે ॥ હો લાલ ॥ વિ ૦ ॥ શિર કરિ મન વચ્ચ કાય, રહ્યો ફક ધ્યાનશું ॥
 ॥ હો લાલ ॥ રહ્યો ૦ ॥ તન્મય તત્પર ચિત્ત, થયું તસ ગ્યાનશું ॥ હો લાલ ॥ થ ૦
 ॥ ૬ ॥ તત્તલિણ સોદ્ધમવાસી, દેવ તે આવીયો ॥ હો લાલ કે ॥ દે ૦ ॥ વિમલેસર
 મણિહાર, મનોહર લાવીયો ॥ હો લાલ ॥ મ ૦ ॥ થઈ ઘણો સુપ્રસન્ન, કુંઝર કંઠે
 ઠવે ॥ હો લાલ ॥ કું ૦ ॥ તેહ તણો કર જોમી, મહિમા વરણવે ॥ હો લાલ ॥ મ ૦
 ॥ ૭ ॥ જેહું વંઠે રૂપ, તે થાયે તત્તલિણે ॥ હો લાલ ॥ તે ૦ ॥ તત્તલિણ વાંઝિત
 ઠામ, જાયે ગયણાંગણે ॥ હો લાલ ॥ જા ૦ ॥ આવે વિણ અચ્યાસ, કલા જે ચિત્ત
 આઢ્યો, તે ઘણોજ સુપ્રસન્ન થઇને તે હાર, શ્રીપાલકુમરને કંઠે ઠવીને વે હાથ જોઢી, તે હારનો મ
 હિમા વર્ણવે છે ॥ ૮ ॥ ॥ તે કહે છે, હે કુમર ! એક તો એ હારને પ્રજાવેં કરી જેવું રૂપ વાંઝે,
 તેવું તત્કાલ થાય. વીજું જે ઠેકાણે જવાની વાંઝા કરે, તિહાં તત્કાલ ગયણાંગણેં એટલે આકાશ
 માર્ગથી જવાય, ત્રીજું અચ્યાસ કહ્યા વિના પણ જે કલા શીલવાનું પોતાના ચિત્તમાં ધારે, તે કલા આ
 વંઠે, અને ચોથું કોઈને (વિપ કે ૦) જેર વ્યાપ્ત્યું હોય અને તેના વિષમ એટલે આકરા વિકાર પ્રાપ્ત થયા

होय, ते सर्वने संहरे, पटले नाश करे ॥ १० ॥ ॥ हे कुमार ! हुं श्रीसिद्धचक्रनो सेवक देवता हुं
 ए सिद्धचक्रने सेवत पटले सेवन करना एवा केटलाएक धीरजवंतने में उद्धर्या ठे, मांटे तमें पण
 श्रीसिद्धचक्रनी जक्ति घणी मनमांहे धारजो; अने जो कोईक काम पडे, तो मने संभारजो ॥ ११ ॥
 ए प्रमाणें कहीने ते देवता पोताने स्थानकें गयो, अने श्रीपालकुमर पण पोतानी सेज उ
 पर जइ पोढ्यो, पटले सूइ रख्यो, तेनुं मन निश्चित थयुं ठे. हवे प्रजातनो जेवो जाग्यो, सेवोज
 धरे ॥ हो लाल ॥ क० ॥ विषना विषम विकार, ते सघला संहरे ॥ हो लाल ॥
 ते० ॥ १० ॥ सिद्धचक्रनो सेवक, हुं हुं देवता ॥ हो लाल के ॥ हुं० ॥ कई उइ
 रिया धीर, में एहने सेवता ॥ हो लाल ॥ में० ॥ सिद्धचक्रनी जक्ति, घणी मन
 धारजो ॥ हो लाल ॥ घ० ॥ मुऊने कोईक काम, पमे संभारजो ॥ हो लाल
 ॥ पमे० ॥ ११ ॥ एम कहीने देव, ते निज आनक गयो ॥ हो लाल ॥ ते नि० ॥
 कुंछर पोढ्यो सेज, निचिंतो मन थयो ॥ हो लाल ॥ नि० ॥ जाग्यो जिसे परभा
 त, तैसे मन चिंतवे ॥ हो लाल ॥ ति० ॥ कुंमलनयरमऊर, जई वेसुं हवे ॥
 हो लाल ॥ ज० ॥ १२ ॥ नयण उघानी जाम, विलोकें आगलें ॥ हो ला
 ल ॥ वि० ॥ देखे उज्रो आप, नयरनी जागलें ॥ हो लाल ॥ न० ॥ दिठा तिहां
 कुमार पोताना मनमां चितववा लाग्यो, के हवे कुंडलपुर नगरमां जइ वेसुं-? ॥ १३ ॥ ॥ एवुं चिं
 तवीने (जाम के०) जेवारे पोतानां (नयण के०) नेत्र उघाडीने आगल (विलोकें के०) जूए
 ठे, तो तेवारे पोताने कुंडलपुर नगरनी जागलें आवी उजेलो देखतो हवो, अने तिहां दर
 बाण जे नगरना दरवाजाना साचवनारा लोको ठे, तेने पण वीणा बगाडता अने राजकुमरीनां

રૂપ; કસા અને ગુણોનું ગાયન કરતા ચકા દીઠા ॥ ૧૩ ॥ ॥ પઠી પોતાના ચિત્તમાં કૂવડાનું રૂપ
 કરવાનું ચિંતવન કરીને કૂવડાનું સ્વરૂપ કહ્યું, તે આ પ્રમાણે કે પ્રથમ ઉઝડશીશ ઇટલે મસ્તકે
 ઝંચું છે, લલાટ પણ ઝંચું છે, વદન જે મુલ તે તુંવના જેવું છે, અને આંખો ચૂંચીયો છે, તેમાંથી પાણી
 ચૂપ છે ઇટલે ઝરે છે, તથા સર્વ દાંત સોલલા થઈ ગયેલા છે, તથા હોઠ તો વાંકા, લાંબા અને મો
 કસા રહેલા છે, ઇટલે એક ફોઠને ધીજો હોઠ મલતો નથી ॥૧૪॥ ॥ તથા નાક ચારે દિશાએ વેસી
 દુરવાણ, તે વીણ વજાવતા ॥ હો લાલ ॥ તે ॥ રાજકુંઝરીનાં રૂપ, કલાગુણ
 ગાયતા ॥ હો લાલ ॥ ક ॥ ૧૩ ॥ ચિત્તમાંદે ચિંતી રૂપ, કરે તિહાં કૂવડું ॥ હો
 લાલ ॥ કરે ॥ ઉન્નર શીશ નિલામ, વદન જિસ્મું તુંવનું ॥ હો લાલ ॥ વ ॥ ચૂ
 એ ચૂંચી આંખ, દાંત સવિ સોલલા ॥ હો લાલ ॥ દાં ॥ વાંકા લાંબા હોઠ, રહે
 તે મોંકલા ॥ હો લાલ ॥ રહે ॥ ૧૪ ॥ ચિહું દિશિ વેતું નાક, કાન જિમ ઠીકરાં ॥
 હો લાલ ॥ કા ॥ પૂંઠ ઝંચી અતિ સુંધ, હિયે વહુ ટેકરા ॥ હો લાલ ॥ હિ ॥ કોટ
 કેમ ઝર પેટ, મલી ગયાં ટૂકમાં ॥ હો લાલ ॥ મ ॥ ટૂંકી સાથલ ઝંઘ, હાથ
 પગ ટૂંકમા ॥ હો લાલ ॥ હાથ ॥ ૧૫ ॥ ઠક ઠક ઠવતો પાય, નયરમાંહિ નીક
 લ્યો ॥ હો લાલ ॥ ન ॥ તેહ નિહાલી લોક, ચલક જોવા મલ્યો ॥ હો લાલ ॥ લ ॥
 ગયેલું છે, કાન તો જાણે ઠીકરાં જ હોય નહીં? એવા દેખાય છે, પૂંઠ ઝંચી છે, ઘણી સુંધ નીકલી છે, હેયા
 ઝર (વહુ કે ૦) ઘણા ટેકરા જેવું દેખાય છે, તથા કોટ, કેડ, હૃદય અને પેટ, એ ચારે ટૂંકડાં
 ઇટલે પાસે પાસે મલી ગયાં છે, તથા સાથલ અને જાંઘ એ વેહુ ટૂંકાં છે, તેમજ હાથ તથા પગ પણ
 સર્વ ટૂંકમા છે ॥૧૫॥ ॥ એનું રૂપ કરી પગને ફલવે ફલવે ઠક કરી (ઠવતો કે ૦) મૂકતો

थकी पटले पग ठवकावतो थको नगरमां निकट्यो. ते जोइने सर्व सोकनो खसक पटले समूह जोवा मढ्यो. एवे वेपें जिहां वीजा राजकुमार प्रमुख वीणा कला शीखे ठे, तिहां ते कुब्ज आव्यो, तेने जो इने राजकुमारो पण तेनी तरफ आव्या, अने ते सर्व जणोयें मली तेने बोलाव्यो ॥ १६ ॥ ॥ के हे वामणाजी ! आवो, जुहार ठे, अर्हीयां पधारो, अहो ! तमें तो घणा सुंदर रूपवंत अने सोहामणा देखाळे ठो ! हे राजन् ! तमें क्यांथी पधाखा ? अने शे कारणें तमोनें अर्हीयां आवबुं प

जिहां शीखे ठे वीण, कला तिहां आवियो ॥ हो लाल ॥ क० ॥ आव्या राजकुमार, मली बोलावियो ॥ हो लाल ॥ मली० ॥ १६ ॥ आवो आवो जुहार, पधारो वामणा ॥ हो लाल ॥ प० ॥ दीसो सुंदर रूप, घणुं सोहामणा ॥ हो लाल ॥ घ० ॥ किहांथी पधाखा राज, कहो कुण कारणें ॥ हो लाल ॥ कहो० ॥ केइने देशो मोहत, जई घर वारणें ॥ हो लाल ॥ ज० ॥ १७ ॥ कुब्ज कहे अमें दूर, थकी आव्या अर्हीं ॥ हो लाल ॥ थ० ॥ हांसूं करतां वात, तुम्हें साची कही ॥ हो लाल ॥ तु० ॥ वीणा गुरुनी पास, अमें पण साधशुं ॥ हो लाल ॥ अ० ॥ करशे जो जगदीश, तो तुमथी वाधशुं ॥ हो लाल ॥ तो० ॥ १८ ॥

हुयुं ठे ? तथा कोना घरने वारणे जइ तमें मान महत्त्व आपशो ॥ यतः ॥ दुर्जनोदीरित्तेद्वये, गुणैर्मा गणवर्णितेः ॥ असतीदर्शितैः स्नेहै, स्समानं महतां मनः ॥ १ ॥ इति ॥ १७ ॥ ॥ ते सांचली कुब्जे कहुं के, हे जाईले ! अमें घणा दूरदेशथी अर्हीयां आव्या ठेयें. तमें अमारुं हांसुं करता थका पण वात तो साची कही ठे. हे कुमारो ! अमें पण गुरुनी पास वीणानी कलाने साधशुं, अ ने जो जगदीश करशे, तो तमाराथी पण ए कलामां अमें वधशुं ॥ १८ ॥ ॥ ॥

पत्नी विद्याचार्यनी पासं जइने ते कुचडो एवी रीतें विनती करे ठे के, हे गुरुजी ! हवे मने आप वीणानो
 अन्ध्यास करावो. पण राजकुमारी तेना उपर हसता हरु करता देखीने गुरुयें तो ते समयें तेनी
 सामें पण जोयुं नहीं, तेवोरें कुब्जे ते उपाध्यायने पोताना हाथमांदिखा एक अमूलक खड्गनुं जेटणुं
 कसुं, तेवोरें तो ते गुरुयें घणा हृषंत थइने कुब्जने अतिघणुं महत्त्व दीबुं ॥ १९ ॥ एक
 अनुपम पोतानी वीणा कुचमाना हाथमां आपीने स्वर तथा नादनां जे जे ठेकाणां हतां, ते सर्व
 विद्याचारीय पास, जई एम वीनवे ॥ हो लाल ॥ ज० ॥ वीणानो अन्ध्यास, करावो
 मुक्त हवे ॥ हो लाल ॥ क० ॥ खम्ब अमूलिक एक, कसुं तस जेटणुं ॥ हो लाल
 ॥ क० ॥ तव हरल्या गुरु महोत, दीये तस अति घणुं ॥ हो लाल ॥ दी० ॥
 ॥ १९ ॥ वीणा एक अनुपम, दीधी तस करें ॥ हो लाल के ॥ दी० ॥ देखामे
 स्वर नाद, ठेकाणां आदरे ॥ हो लाल ॥ ठे० ॥ त्रट त्रट त्रूटे तांत, गमा जाये
 खसी ॥ हो लाल ॥ ग० ॥ ते देखी विपरीत, सजा सघडी हसी ॥ हो लाल ॥
 ॥ स० ॥ १० ॥ हवे परीक्षा हेतु, सजा मढोटी मली ॥ हो लाल ॥ स० ॥ च
 तुर संगीत विचक्षण, वेठा मन रली ॥ हो लाल के ॥ वे० ॥ आबी राजकुमारी,
 आदरें करी देखाड्यां, तेवोरें कुमरे पण राजकुमरोने हास्यस वधारवा मांठें विपरीतपणे वीणाना
 गमा चडाववा मांड्या के, जेथी वीणानी तांतो जे हती ते सर्व त्रट त्रट त्रूटी गड्यो, अने गमा
 सर्व खसी गया, एटले तांतो त्रोमी नाखी, अने तूंबूंकू फोमी नाखुं. एवुं विपरीत पणुं जोइने सर्व
 सजा खन खन दसी, तो पण उपाध्याय पासं फरी फरी घरेणां आपवाना बलें करी आदर सहित
 रहे ठे ॥ २० ॥ ॥ हवे जेवोरें महीनो पूर्ण थयो, तेवोरें परीक्षाना हेतुयें मढोटी सजा मली.

તે સચામાંહે સંગીતશાસ્ત્રને વિષે ચતુર અને વિચક્ષણ ઇટલે ડાહ્યા પુરુષો સર્વ પોતાના મનને રલીયાતેં ઇટલે આનંદ કરી બેઠા. તિહાં રાજકુમરી પણ કલા તથા ગુણનો વરસાદ વરસાવતી થકી આવી. તેના એક હાથમાં વીણા છે, અને વીજા હાથમાં વીણાના શાસ્ત્રસંબંધી પુસ્તક છે, તેથી જાણીયં પ્રત્યક્ષ ઇટલે સાક્ષાત્ સસ્સ્વતોજ હોય નહીં? એવી શોન્ને છે ॥ ૨૧ ॥ તે સચામાં જવા માટે કુબ્જ જેવો પ્રવેશ કરે છે, તેવોજ તેને દરવાને ઇટલે પોલીયે રોકી રાખ્યો, તેને કુમરે રતનું આનુપણ આપ્યું, તેવોર નેણે સચામાં જવા માટે નવિ ટોક્યો, ઇટલે અટકાવ્યો નહી.

કલા ગુણ વરસતી ॥ હો લાલ ॥ ક૦ ॥ વીણા પુસ્તક હાથ, જે પરતલ્લ સરસતી ॥ હો લાલ ॥ જે૦ ॥ ૭૧ ॥ દરવાને દરવાર, કુબ્જ જવ રોકિયો ॥ હો લાલ ॥ કુ૦ ॥ દીધું પ્રૂપણ રત્ન, પઠેં નવિ ટોકિયો ॥ હો લાલ ॥ ૫૦ ॥ આવ્યો કુમરી પાસ, હઠારૂપી વસ્ત્રો ॥ હો લાલ ॥ ૬૦ ॥ કુંવરી દેલે સરૂપ, વીજા સવિ કૂવમો ॥ હો લાલ ॥ વીજા૦ ॥ ૭૭ ॥ સા ચિંતે મુજ એહ, પ્રતિજ્ઞા પૂરશે ॥ હો લાલ ॥ ૫૦ ॥ સફલ જનમ તો માનશું. ડુર્જન કૂરશે ॥ હો લાલ કે ॥ ૬૦ ॥ જો એહથી નવિ પ્રાંજશે, મનનું આંતરું ॥ હો લાલ કે ॥ ૫૦ ॥ કરી પ્રતિજ્ઞા વચર, વસાવ્યું તો લરું ॥

પઠી તે (વડો કે૦) મહોટો ઇઠારૂપી ઇટલે ઇઠામાં આવે તેવા રૂપને ધારણ કરનારો જે કુંવર, તે કુમરી પાસે આવ્યો. તિહાં માત્ર એકલી કુંચરી તો જેવું શ્રીપાલનું મૂલરૂપ છે, તેવુંજ દેલે છે, અને વીજા સર્વે તેને કુવમા જેવોજ દેલે છે ॥ ઉક્ત ચ ॥ પ્રતિપચંદ્ર સુરતી, નકુલી નકુલ: પયશ્વ કચ્છંદસ: ॥ ચિત્રકવર્ણી પક્ષી સુદ્ધાં ધર્મ સુધીર્વેત્તિ ॥ ૨ ॥ ઇતિ ॥ ૨૨ ॥ ॥ હવે (સા કે૦) તે રાજકુમરી શ્રીપાલ કુમરને જોઈને પોતાના મનમાં ચિંતવે છે કે, મહારી જે પ્રતિજ્ઞા કરેલી છે, તે

जो एज पुरुष पूर्ण करशे, तो हुं महारो जन्म सफल थयो, एम मानीश, अने जे ज महारा
 दुर्जनो दश, ते सर्व जूता रहेशे, अने जो आ पुरुषथी महारा मननुं आंतहं नहिं जांगे, तो
 पत्नी आनी प्रतिज्ञा करीने में जगतमां खरे खरं फोकट वेरज वसाव्युं, एम जाणुं ॥ २३ ॥
 इवे (जाम के०) जेवरें गुरुनो आदेश पामीने (कुमार के०) सर्व राजकुमारो, ते (कुमार
 समा के०) महादेवना पुत्र कार्तिकस्वामी सरखा मर्दे करी आकला थइने उतावखथी पोत
 पोतानी वीणाकला देखाडवा लाग्या, (ताम के०) तेवरें कुमरीयें पण पोताना गुणनी

॥ हो लाल ॥ व० ॥ २३ ॥ दाखे गुरु आदेशें, निज वीणा कला ॥ हो लाल के
 ॥ नि० ॥ जाम कुमार कुमार, समा मद आकला ॥ हो लाल ॥ स० ॥ ताम कु
 मारि देखावे, निजगुण चातुरी ॥ हो लाल के ॥ निज० ॥ लोकें प्राण्युं अंतर,
 ग्राम ने सुरपुरी ॥ हो लाल के ॥ ग्रा० ॥ २४ ॥ कुमरी कला आगें दुइ, कुंअर
 नणी कला ॥ हो लाल के ॥ कुं० ॥ चंदकला रवि आगें, ते बास ने वाकला ॥ हो
 लाल ॥ ते० ॥ लोक प्रशंसा सांजली, वामन आवियो ॥ हो लाल के ॥ वा० ॥

चतुराद बतावी. ते जोइ सचाना लोकें एवुं कथुं के, कुमरीनी अने राजकुमारोनी वीणाकलामां तो
 ग्राम अने सुरपुरी जेटलुं अंतर ठे, एटले किहां तो एक नहानुं सरलुं गामनुं ! अने किहां देवलो
 कमां इंद्रनी नगरी ! ए बहुतमां परस्पर जेटलुं अंतर ठे, तेटलुं अंतर, कुमारोनी अने कुमारीनी वीणा
 कलामां ठे ॥ २४ ॥ ॥ जेम (रवि के०) सूर्यनी आगल चंद्रमानी कला निस्तेज देखाय ठे, तेम
 राजकुमरीनी कला आगल कुमरोनी कला ते ठासवाकला जेवी थइ गइ. एटले नहिं जेवी थइ गइ. ए
 प्रमाणे लोकोना मुलथी कुमरीनी प्रशंसा यती सांजलीने वामनोजी तिहां आव्या, तेने जोइ वज्रति

વોલ્યો કે, આ કુબ્જ તો કુંડલપુરના વાસી જનોને ખલો ખાવિયો દેખાય છે ॥ ૨૫ ॥ ॥ હવે રાજ
 કુમરીયેં તો જાણે પ્રથમથી તેનો સાથે સંકેતજ કહ્યો હોય નહીં ! તેમ (તસુ કેળ) તે કુવડાના (કરે
 કેળ) હાથમાં પોતાની વીણા આપી, તે વીણા જોડને કુમર વોલ્યો કે, (ધુરેં કેળ) પ્રથમ તો એ
 વીણાજ અશુદ્ધ છે. કેમ કે ? એ વીણાના તુંવડાનો ગર્જ પૂરો નિકલ્યો નથી, કાંઈક માંહેલી કોરે
 રહી ગયેલો છે, માંટં એ વીણા (સગર્જ કેળ) ગર્જસહિત છે, અને વલી એ વીણાનો દંડ : જે છે, તે
 અરણ્યમાં દગ્ધ થયેલું જે વૃદ્ધ હલું, તે વૃદ્ધનું કાષ્ટ કાપીને વનાવેલો છે, માંટં (દાધો કેળ) દગ્ધ

કહે કુંમલપુરવાસી, ખલો જન ખાવિયો ॥ હો લાલ ॥ ૪૦ ॥ ૨૫ ॥ કુંચ્ચરી સંકી
 તેણ, વીણા દિયે તસુ કરે ॥ હો લાલ ॥ વીળ ॥ કહે કુમાર અશુદ્ધ છે, એ વીણા
 ધુરેં ॥ હો લાલ કે ॥ ૪૦ ॥ વીણ સગર્જને દાધો, દંડ ગલેં ગ્રહું ॥ હો લાલ કે ॥ ૪૦ ॥
 ॥ તુંવડ તેણ અશુદ્ધ, પણું મેં તસ કહું ॥ હો લાલ ॥ ૫૦ ॥ ૨૬ ॥ દેશ્વી દોષ
 સમારી, વીણ તે આલવે ॥ હો લાલ ॥ વીળ ॥ હોઈ ગ્રામની મૂર્ઝના, કિંપિ ન
 કો ચવે ॥ હો લાલ કે ॥ ૪૦ ॥ સૂના લોકનાં લેઈ, મુકુટ મુઝા મણી ॥ હો લાલ ॥

થયેલો, વલેલો છે. તેથી (ગલેં ગ્રહું કેળ) ગલું ગ્રહવાણું છે, તે પકડાઈ જાય છે, અટકી જાય છે, તેને
 લીધે એનો સ્વર વિન્ન થાય છે, એના ગલામાંથી શબ્દ વરાબર સારો નિકલતો નથી, એવી એ વીણા છે,
 (તેણ કેળ) તે માંટં (તસ કેળ) તે તુંવડાનું અશુદ્ધપણું મેં કહું ॥ ૨૬ ॥ ॥ એ પ્રમાણે તે વીણામાં
 દોષ દેખાતીને પછી કુમરેં તેને સમારીને તેની આલાપચારી કરી, તે જેવી વીણાના ગ્રામની મૂર્ઝના
 થઈ તેવાંજ સર્વ લોકો મૂર્ઝા પામ્યાં, (કિંપિ ન કો ચવે કેળ) કોઈ લગાર માત્ર પણ વોલે નહીં,
 હાલે ચાલે નહીં. એવી રીતેં સર્વ લોકોને મૂર્ઝાવશ થયેલાં જોડને શ્રીપાલકુમરેં તે સુતેલા લોકોનાં

મુકુટ અને મણિરત્ન જનિત પત્ની મુદ્રા પટલે વીંટીયો, તેમજ વસ્ત્ર અને વીજાં પણ કુંડલાદિક ઘરેણાંડે લઈને તેનો અત્યંત ઘણો મહોદો રાશિ પટલે ઢગલો કર્યો, અને પોતે પાઠો વીણા વજાડવા બેસી ગયો ॥ ૨૭ ॥ ॥ ઓડો વાર પઠી જેવારે તે લોકો સર્વ મૂર્ઝામાંથી જાગ્યાં, તેવારે લોકોએ એવું અગ્રેત્ત્વ દીધું, અને કુમરીની પ્રતિજ્ઞા પૂર્ણ થવાથી એનું ચિત્ત હર્ષાયમાન થયું. હવે તે સમયે ત્રણ નુ વનમાં સારચૂન પવો જે શ્રીપાલકુમાર, તેના ગલાને વિષે વરમાલિકા, તે ગુણસુંદરી (તેવે કે૦) સ્થાપતી હવી. અને તે માલિકા જે રાજકુમરી, તે પોતાના અવતારને ધન્ય માનવા લાગી ॥ પાઠાંતરે

મુ૦ ॥ વસ્ત્રાપરણ લેઈ કરી, રાશિ તે અતિ ઘણી ॥ હો લાલ કે ॥ રા૦ ॥ ૨૭ ॥
જાગ્યાં લોક અગ્રેત્ત્વ, દેહી એહવું ॥ હો લાલ કે ॥ દે૦ ॥ પૂર્ણ પ્રતિજ્ઞા કુમારી,
ચિત્ત હરપિત હવું ॥ હો લાલ ॥ ચિ૦ ॥ ત્રિચુવનસાર કુમાર, ગલે વર માલિકા ॥
હો લાલ ॥ ગ૦ ॥ હવે તેવે નિજ માને, ધન્ય તે માલિકા ॥ હો લાલ ॥ ધ૦ ॥
(પાઠાંતર) વીણાનાદ વિનોદે, તે રીઝી સરી ॥ હો લાલ કે ॥ તે૦ ॥ કંઠે તેવે
વરમાલા. તેહને કુંઝરી ॥ હો લાલ કે ॥ તે૦ ॥ ૨૮ ॥ વામન વરિયો જાણી, નૃપા
દિક ડુઃખ ધરે ॥ હો લાલ ॥ નૃ૦ ॥ તામ કુમાર સ્વનાવનું, રૂપ તે આદરે ॥ હો

॥ તે કુમરી. વિણાનો જે (નાદ કે૦) શબ્દ તેનો (વિનોદ કે૦) આનંદ તેણે કરી સરી રીઝ
પામીને શ્રીપાલકુમારને કંઠે વરમાલા યાપતી હવી ॥ ૨૮ ॥ ॥ ઇહાં કુમરીએ, વામણને વરયો,
પવું જાણીને જેવારે નૃપાદિક પટલે કુમરીના પિતા પ્રમુલ્ય સર્વ, ડુઃખ ધરવા લાગ્યાં, (તામ કે૦)
તેવારે કુમરે પણ પોતાનું મૂલ સ્વનાવનું જે રૂપ હવું, તે આદમ્યું. પઠી તે કુમરી અને કુમારનું જોડલું
કેવું શોધવા લાગ્યું? કે જેમ (રાશિ કે૦) ચંદ્રમા અને રાત્રી જે શરદપૂનમની રાત્રિ, એ વેહનું

જોનું જેવું શોને તેવું, તથા હર જે મહાદેવ અને ગૌરી જે પાર્વતી, એ બેહુનું જોનું જેવું શોને તેવું, તથા હર જે શ્રીકૃષ્ણ અને કમલા જે લક્ષ્મીજી, એ બંનેનું જોનું જેવું શોને તેવું, શ્રીપાલકુમર અને ગુણસુંદરીનું જોનું શોતવા લાગું. એવો યોગ્ય મેલાવો જાણીને સર્વ લોકોનાં ચિત્ત ઉદ્ધાસને પામ્યાં ॥ યતઃ ॥ ત્રપુર્વશો ત્રયોવિત્તં, ત્રિચાત્રિધિવિદગ્ધતા ॥ ત્રિવેકોવિનયશ્રેતિ, વરે સત્ત ગુણા અમી ॥ ૧ ॥ ૨ ॥ ૩ ॥ ૪ ॥ ૫ ॥ ૬ ॥ ૭ ॥ ૮ ॥ ૯ ॥ ૧૦ ॥ ૧૧ ॥ ૧૨ ॥ ૧૩ ॥ ૧૪ ॥ ૧૫ ॥ ૧૬ ॥ ૧૭ ॥ ૧૮ ॥ ૧૯ ॥ ૨૦ ॥ ૨૧ ॥ ૨૨ ॥ ૨૩ ॥ ૨૪ ॥ ૨૫ ॥ ૨૬ ॥ ૨૭ ॥ ૨૮ ॥ ૨૯ ॥ ૩૦ ॥ ૩૧ ॥ ૩૨ ॥ ૩૩ ॥ ૩૪ ॥ ૩૫ ॥ ૩૬ ॥ ૩૭ ॥ ૩૮ ॥ ૩૯ ॥ ૪૦ ॥ ૪૧ ॥ ૪૨ ॥ ૪૩ ॥ ૪૪ ॥ ૪૫ ॥ ૪૬ ॥ ૪૭ ॥ ૪૮ ॥ ૪૯ ॥ ૫૦ ॥ ૫૧ ॥ ૫૨ ॥ ૫૩ ॥ ૫૪ ॥ ૫૫ ॥ ૫૬ ॥ ૫૭ ॥ ૫૮ ॥ ૫૯ ॥ ૬૦ ॥ ૬૧ ॥ ૬૨ ॥ ૬૩ ॥ ૬૪ ॥ ૬૫ ॥ ૬૬ ॥ ૬૭ ॥ ૬૮ ॥ ૬૯ ॥ ૭૦ ॥ ૭૧ ॥ ૭૨ ॥ ૭૩ ॥ ૭૪ ॥ ૭૫ ॥ ૭૬ ॥ ૭૭ ॥ ૭૮ ॥ ૭૯ ॥ ૮૦ ॥ ૮૧ ॥ ૮૨ ॥ ૮૩ ॥ ૮૪ ॥ ૮૫ ॥ ૮૬ ॥ ૮૭ ॥ ૮૮ ॥ ૮૯ ॥ ૯૦ ॥ ૯૧ ॥ ૯૨ ॥ ૯૩ ॥ ૯૪ ॥ ૯૫ ॥ ૯૬ ॥ ૯૭ ॥ ૯૮ ॥ ૯૯ ॥ ૧૦૦ ॥

લાલ કે ॥ રૂ૦ ॥ શશિરજની દરગૌરી, હરિ કમલા જિસ્યો ॥ હો લાલ ॥ હ૦ ॥ યોગ્ય મેલાવો જાણી, સવિ ચિત્ત ઉદ્ધસ્યો ॥ હો લાલ ॥ સ૦ ॥ ૧ ॥ નિજ બેટી પરણાવી, રાજા ત્રલી પરે ॥ હો લાલ ॥ ૨ ॥ દિયે હય ગય ધણ કંચણ, પૂરે તસ ઘરે ॥ હો લાલ ॥ ૩ ॥ પુણ્ય વિશાલ ત્રુજાલ, તિહાં લીલા કરે ॥ હો લાલ ॥ ૪ ॥ ગુણસુંદરીની સાથ, શ્રીપાલ તે સુખ વરે ॥ હો લાલ ॥ ૫ ॥ ૩૦ ॥ ત્રીજે લેખે ઢાલ, રસાલ તે પાંચમી હો લાલ ॥ ૬ ॥ પૂરી એ અનુકૂલ, સુજન

રીતે જરાય, પંડુ દાન દેતો હવો. હવે વિશાલ પુણ્યનો ધણો અને મહોટો ત્રુજાલે વાલો જે શ્રીપાલ કુમર, તે તિહાં પોતાના સસરાના ઘરને વિષે રહ્યો થકો લીલા કરે છે, અને ગુણસુંદરીની સાથે સુખ જોગવે છે ॥ ૩૦ ॥ ॥ એ ત્રીજા લેખને વિષે રસાલ એટલે રસેં કરી સહિત એવી પાંચમી ઢાલ કહી. ઇહાં જાતાર્થ એ છે જે, એ ઢાલની રચના કરતાં કરતાં શ્રીવિનયવિજયજી ઉપાધ્યાય દેવલોક પહોંતા. તે પર્તી એ ઢાલ જે અધુરી મૂકી ગયા હતા તે અનુકૂલ એટલે જેવી જોડ્યેં તેવી રીતે શ્રી મધ્યશોવિજયજી ઉપાધ્યાયે (પૂરી કે૦) પૂર્ણ કરી, તે સજ્જાન જનોના મનમાં સંક્રમી, એટલે

गमी. तेमना हृदयेने आनंददायक थई. तो हे चव्यो ! ए श्री सिद्धचक्रीना गुण गातां थकां काना चित्तेन विषे अमिय पटले अमृतसमान हर्षनो वर्षाद नहीं वरसे ? अर्थात् सहु कोइना चि त्तां वरसेज. अने ते प्राणी घणो विनय अने घणुं सुपश पामे. इहां श्रीविनय विजयजी तथा यशो विजयजी वेहुनां नाम पण सूचन करयां ॥ ३१ ॥ ॥ पुण्यवंत प्राणी जिहां पोतानो पग थरे, तिहां सर्व प्रकारनी कृद्धि आवी मले, जेम के जिहां श्रीरामचंद्रजी होय, तिहांज अयोध्या नगरी जाणवी, अने जिहां सत्यपणुं ठे, तिहांज सिद्धि ठे, ए दृष्टांत जाणी लेवो ॥ १ ॥ पुण्य

मन संक्रमी ॥ हो लाल ॥ सु० ॥ सिद्धचक गुण गातां, चित्त न कुण तणो ॥
हो लाल ॥ चि० ॥ दरपे वरसे अमिय, ते विनय सुजस घणो ॥ हो लाल ॥
ते० ॥ ३२ ॥ दोहा ॥ पुण्यवंत जिहां पग धरे, तिहां आवे सवि कृद्धि ॥ तिहां
अयोध्या राम जिहां, जिहां साच तिहां सिद्धि ॥ २ ॥ पुण्यवंतने ललितो, इहां
तणो विलंब ॥ कोकिल चाहे कंठरव, दिये लुंव जर अंब ॥ २ ॥ पुण्ये परि
णति होय जली, पुण्यें सुगुण गरिष्ठ ॥ पुण्यें अलिय विघन टले, पुण्यें मिले ते
इष्ठ ॥ ३ ॥ ॥ ढाल गछी ॥ सुण सुगुण सनेही रे साहिवा ॥ ए देशी ॥ ॥

वंत प्राणीने लछी जे लक्ष्मी पामवी, ते तो मात्र तेने इहां करवी पके, एटलोज विलंब ठे. जेम
कोकिल पक्षी ठे. ते जेवोरें रुडा (कंठरव के०) कंठनो शब्द एटले सुकंठनी इहां करे ठे, तेवोरें तर
तज तेने अंबवृक्ष जे ठे, ते लुंव चरीने पोतानो महोर आपे ठे ॥ २ ॥ वली पुण्यना प्रजावें
करी जीवनी जली पटले रुडी परिणति थाय, तथा पुण्यना योगें सुगुण जे रूखा गुण तेंगे करी
गरिष्ठ पटसे महोदो थाय, तथा पुण्यें करी अलिक पटले मागां विघ्न टले, तथा पुण्यें करीनेज

જેની ડગા હોય તે ઇષ્ટ વસ્તુ આવી મળે ॥ ૩ ॥ હવે એક દિવસે એક પરદેશી પુરુષ, શ્રીપાલની હજૂર આવીને એક અદ્ભુત સ્થાનકની વાત કહે છે. કે હે સ્વામી ! સાંજલો, કે આહિંશી ત્રણશેં યોજન ઉપર એક કંચનપુર નામનું નગર છે, હે મહારાજ ! તિહાં અત્યંત ત્રલું આશ્ચર્યકારી કૌતુક છે તેને તમેં જુઝે, જુઝે. એટલે દેખો દેખો. અર્થાત્ એ તમેને જોવા યોગ્ય છે ॥ ૧ ॥ તિહાં તે નગરમાં વજ્રસેન નામેં રાજા છે, જેનો (અરિ કે) શત્રુને કાલરૂપ એવી સબલ એટલે બલસહિત તરવાર છે. તે રાજાને માલતીના પુષ્પોની માલા સરખી સુકુમાલ શરીરવાલી એવી કંચન

ફક દિન ફક પરદેશીયો, કહે કુમરને અદ્ભુત ઠામ રે ॥ સુણ જોયણ ત્રણશેં તુ પરેં, તે નયર કંચનપુર નામ રે ॥ જૂઝે જૂઝે અચરિજ અતિ ત્રલું ॥ ૧ ॥ એ આંકણી ॥ તિહાં વજ્રસેન છે રાજીયો, અરિકાલ સબલ કરવાલ રે ॥ તસ કંચનમાલા છે. કામિની, માલતી માલા સુકુમાલ રે ॥ જૂઝે ॥ ૨ ॥ તેહને સુત ચારનીઝપરે, ત્રૈલોક્યસુંદરી નામ રે ॥ પુત્રી છે વેદની ઝપરેં, ઉપનિષદ્ યથા અન્નિરામ રે ॥ જૂઝે ॥ ૩ ॥ રંજા દિક જે રમણી કરી, તે તો એહ ઘમવા કરલેલ રે ॥ વિધિને રચના વીજી તણી,

માલા નામે કામિની એટલે પટરાણી છે ॥ ૨ ॥ તે રાણીને ચાર પુત્ર છે. તેની ઉપરેં વલી એક ત્રૈલોક્યસુંદરી એવે નામેં પુત્રી થદ્ છે, તે જેમ ચાર વેદને માથે ઉપનિષદ્ શોને છે, તેમ ચારે પુત્રોને માથે તે કુમરી શોને છે. એટલે ચાર વેદનું રહસ્ય રૂપ જેમ ઉપનિષદ્ છે, તેમ તે ચાર પુત્ર તો ચારવેદ જેવા ગુણવંત છે, અને તે ચાર વેદના ડોહન રૂપ જે ઉપનિષદ્ છે, તે સમાન મહા ગુણવાન્ તે કુમરી છે ॥ ૩ ॥ હવે એ ત્રૈલોક્યસુંદરીની ઉત્પત્તિ કહેવામાં કવિ ઉત્પ્રેક્ષા કરે છે, કે જગતમાં સૃષ્ટિના કર્તા ત્રક્ષા કહેવાય છે. તિહાં જેમ કોઈક ચિત્રકાર કોઈ રૂઢી ઠવી કરવાનું સાધન કરવા વેસે, તિહાં

પ્રથમ તો જાડા તીળા ચિત્રોનો આગ્રાસ કરે છે, એમ કરતાં કરતાં એવાં તેનો હાથ વલે, તેવાં વિ-
 નિત પદાર્થનો ત્રિ મન પ્રતીત પ્રમાણે તે કરે તે. તેમ સૃષ્ટિનો કર્તા જે વિધિ તેણે પણ એ ત્રે-
 લોક્ચંદ્રીને ઘનવાને અર્થે હસ્તક્રિયા સમારવા સારુ પહેલો જે (રંજાદિક કે) રંજા, હર્વશી, તિ-
 દ્યોત્તમા પ્રમુખ અસ્મરાઉ ઘેરે (રમણી કે) જે સ્ત્રીઓ, તેના સમૂહ કરયા, તેતો એ ત્રેલોચ્યસુંદરીને
 ઘડવાને અર્થ કરલેલ એટલે હસ્તલેલ સુધારવા માટે પ્રથમ લખનો કર્યો. એમ કરતાં કરતાં એવાં
 ને ત્રહ્માનો હાથ વડ્યો, તેવાં તેણે વિગતેપમાન એવો એ ત્રેલોચ્યસુંદરીને ઘની, એટલે ત્રહ્માને વિષે જે
 સ્ત્રીના રૂપમાં મૃષ્ટિ નીપજાવવાની અને રૂપવંત કરવા સંવંધી ક્રિયાકુશલતાની સીમા હતી, તે સઘ-
 ત્તી તેણે એ સ્ત્રી ઘનવામાં વાપરી નાહી. હવે એથી ઉપરાંત રૂપ, કલા અને ગુણવાન્ કોઈ બીજી સ્ત્રી
 ઘનવાની શક્તિ વિધાતામાં રહી નહીં, એમાં એટલું મહાપણ હતું, તે ત્રેલોચ્યસુંદરી વનાવવાના કા-
 મમાં લગાડ્યું. હવે આદ્યો કોઈ પ્રશ્ન કરે કે, ત્રહ્માયે પ્રથમ રંજાદિક સ્ત્રીઓ જે ઘની, તેતો જાણે ત્રે-
 લોચ્યસુંદરીને ઘનવા માટે હાથ વાલ્યો હતો તેતો સાચું છે, પણ એ ત્રેલોચ્યસુંદરી નિપજાવ્યા પછી
 વત્તી ત્રહ્માયે બીજી ઉતરતા રૂપની સ્ત્રીઓ જગતમાં શા માટે નીપજાવી ? કેમ કે સાધ્યની પરિસમા-
 સિયે કોઈ ક્રિયા કરે નહીં. તેનો ઉત્તર કહે છે કે “ વિધિને રચના બીજી તણી ” એટલે ત્રેલોચ્યસુંદરીને
 ઘનવા પછી વર્તમાન કાલે તથા આગામિક કાલે બીજી ઘણી સ્ત્રીઓ વિધાતાયે નીપજાવી, પણ તે સ-
 વેનાં રૂપ, ગુણ અને કલા, એ સહુ સામાન્ય કીધાં; તે એટલા વાસ્તે કે (એહનો કે) એ ત્રેલોચ્ય-
 સુંદરીના જયયશનો (ઉદ્દેશ કે) ઉત્કર્ષ લેલ કરવા માટે. એટલે એ ત્રેલોચ્યસુંદરીને સર્વોત્તમ, સ-
 વર્થી અધિક રૂપ, કલા અને ગુણના યશનો જય આપવા માટે તથા તેનો વાન વધારવા માટે નિપજા-
 વી છે; અર્થાત્ વિધાતાયે પોતે ત્રેલોચ્યસુંદરીને સર્વોત્તમ ઘેરાવવાના હેતુથી તેનો મુકાવલો કરવાના
 નિમિત્તે બીજી ત્રેકાલિક સ્ત્રીઓ કીધી છે. અને તે સર્વ સ્ત્રીઓનાં રૂપ, કલા અને ગુણને જીતે, તેવી એ
 ત્રેલોચ્યસુંદરી કરી છે. તેથી તેહીજ દીસી થઈ છે. કેમ કે સરસ વસ્તનું જાણપણું કેવાં થાય ? કે જે

ચારે તેની પાસે બીજી નીરસ વસ્તુ હોય, તેવારે તે મૂલગી વસ્તુ સરસ દીવામાં આવે. તેમ બ્રહ્માયે પણ
 એને સર્વોત્તમ ઠેરાવવા માટે બીજી ત્રૈકાલિક સ્ત્રીયોને સામાન્ય રૂપ ગુણ વાલી કીધી છે. इति ज्ञात्रा
 र्थः ॥ उक्तंच ॥ नैषधे ॥ पूराकृते स्त्रौण भिमां विधातु, मञ्जूद्धिधातुः खलु हस्तलेखः ॥ एवं नवज्जाविपुरंधि
 सृष्टिः, सास्ये यशो वै जयजं प्रदातुम् ॥ १३ ॥ इति ॥ ४४ ॥ ॥ वली ते त्रैलोक्यसुंदरीना रूपनुं वर्णने ते सार्थ
 वाह् श्रीपालकुमरनी आगल करे છે. તે ત્રૈલોક્યસુંદરીના શરીરનું રોમાગ્ર એટલે એક રોમનો અગ્રજાગ
 તેને જે પ્રાણી (નિરલે કે ૦) જૂવે, તો તેને (બ્રહ્માઘ્ય કે ૦) બ્રહ્મા જે આનંદ તેનું અઘ્ય એટલે એ
 ક્યનો અનુજવ (હોય કે ૦) થાય. એતાવતા આકારક જે જ્ઞાન તેનો અનુજવ થાય, એટલે તે કુમ
 રીના રોમાગ્રને દેલવાથી ત્રૈલોક્યવર્તી જે આનંદ, તેનો એક પુંજ એટલે સમૂહમય થાય. અર્થાત્

एहनो जय जस उद्धेख रे ॥ जू० ॥ ४ ॥ रोमाग्र निरखे तेहने, ब्रह्माघ्य अनुजव
 होय रे ॥ स्मर अघ्य पूरण दर्शने, तेहने तुल्य नहिं कीय रे ॥ जू० ॥ ५ ॥ नृपे

તસ વર સારિલો દેલવા, મંમપ સ્વયંવર કીધ રે ॥ મૂલ મંમપ અંત્રે પૂતલી, મણિ
 દર્શક પુત્રપ તેના દર્શનથી કેવલ આનંદમય થઈ જાય. इति ज्ञात्रः ॥ तथा ते स्त्रीना पूर्ण दर्शने एटले
 यथानुक्रमे नख शिख पर्यंत देखवे करीने स्मर જે કંદર્પ તેનું અઘ્ય જે એક્ય તેનો અનુજવ
 થાય, એટલે દર્શક જે દેલનારો તે કેવલ કામમય થઈ જાય, તેને રોમે રોમે કામ ઘ્યાપી જાય. इति
 ज्ञात्रः ॥ કેમ કે તે એમ વિચારે જે કામદેવ તે અદ્ભુત રૂપવંત છે, અને આ કુમરીને સંપૂર્ણ દેલવાથી
 પણ અત્યંત રૂપવંતપણું જાણવામાં આવે છે, માટે એનું રૂપ તો ઘણુંજ સુંદર છે, અને શાસ્ત્રમાં
 તો એનું ઘણું સુંદર રૂપ એક કામદેવનુંજ સાંજલ્યું છે, માટે કામદેવ તે એજ હશે? એટલે કંદર્પ તે એ
 નેજ કહેતા હશે? એમ સાક્ષાત્ કંદર્પપણું ઠેરાવતે કંદર્પનું વે પણું ટાલ્યું ॥ ૫ ॥ ॥ તે ત્રૈલોક્ય
 સુંદરી કુમરીના સરલો (વર કે ૦) નર્તાર વરાવવાને માટે તેના પિતાયે સ્વયંવરમંમપ કહ્યો છે, તે

મંદરપને વિષે મૂલસ્તંભે પ્રસિદ્ધ પત્ની કંચનમય, મણિરત્ન જન્મવ એક શોજનીય પૂતલી સ્થાપી દે.
 ॥ ૬ ॥ ॥ વલી તે સ્વયંવર મંડપમાં જે રાજાહે પધારશે, તેમને ઘેસવા માટે તે મંડપની ચારે પાસે
 દ્રુવતાઈના વિમાનોની આવલિ ઇટલે શ્રેણી તેની સમાન તિહાં મંચાતિમંચ ઇટલે એક મંચ દે. લઘુ
 મંચ અને વીજા અતિમંચ ઇટલે મહોટા મંચ તેની શ્રેણી ઇટલે પંક્તિયો કરેલી છે. વલી રાજાહે જે
 આવશે, તેમને ગોરવ કરવાને ઇટલે જોજન દેવાને અર્થે કણ જે ધાન્ય તેના રાશિયો ઇટલે ઢગલાઈ
 કહ્યા છે; તે કેવા છે? તો કે, ગિરિવર જે મેરુપર્વત તેને પણ ઊંપે એવા મહોટા શોજી રચ્યા છે ॥ ૭ ॥
 કંચનમય સુપ્રસિદ્ધ રે ॥ જૂ ॥ ૬ ॥ ચિહું પાસ વિમાણાવલી સમી, મંચાતિમંચ
 ની શ્રેણી રે ॥ ગોરવ કારણ કણરાશિ જે, ઊંપીજે ગિરિવર તેણી રે ॥ જૂ ॥ ૭ ॥
 તિહાં પ્રથમ પદ આપાહની, વીજે છે વરણ મુહુર્ત રે ॥ શુભવીજ ! વીજ તે કાલ
 છે, પુણ્યવંતને હેતુ આયત્ત રે ॥ જૂ ॥ ૮ ॥ એમ નિસુણી સોવન સાંકલું,
 કુંચરે તસ દીધું તાવ રે ॥ ઘરે જઈ તે કુબ્જાકૃતિ ધરી, તિહાં પહોતો દાર પ્રજા
 વ રે ॥ જૂ ॥ ૯ ॥ મંદપે પદસંતો વારીયો, પોલીયાને ખૂષણ દેઈ રે ॥ તિહાં પહોતો
 તિહાં આપાહ મહીનાનો પ્રથમ પદ તેની વીજને દિવસેં કરવાનું મુહુર્ત છે, માટે હે શુભવીજ ! ઇટલે
 દે જલા વીજ ! ઉત્તમ કુલના ડપના કુમર ! તે વીજ જે છે, તે આવતી કાલેજ છે, માટે પુણ્યવંત પુરુષને
 પૂનું હેતુ ઇટલે કારણ (આયત્ત કેળ) સ્વાધીન છે ॥ ૮ ॥ ॥ એ પ્રમાણે તે પરદેશીના મુલથી વાત
 સાંજલીને શ્રીપાલ કુમરેં તેને સોનાનું સાંકલું (તાવ કેળ) તે વલત વીધું. પછી પોતાને ઘેર જઈ
 (કુબ્જાકૃતિ ધરી કેળ) કુચનાનું રૂપ ધારણ કરી હારને પ્રજાવેં કરી તિહાં તે નગરને વિષે જઈ
 પહોતો ॥ ૯ ॥ ॥ તે કુચનાને સ્વયંવર મંદપમાં પેસતાં થકાં તિહાં ડજા રહેલા પોલીયાયે

વાચ્યો. તેવારે પોલીયાને આજૂવણ આપીને ત્યા પહોતો. જિહાં મંરુપના મધ્યચાગે મણિમય પૂતલી
 હતી. તેની પાસે જડ સ્વસ્થ થઈને વેગો ॥ ૧૦ ॥ ॥ હવે તે કુવત્રો કેવો છે ? તો કે, (સ્વરદંતો
 કે ૦) ગધેડા જેવા જેના દાંત છે, નાક તો ન્હાનું છે, હોઠ લાંબા છે, પીઠ ઝંચી છે, આંખ પીલી છે,
 અને કેશ જેના કાવરા છે, એવો તે કુવ્જરૂપે શ્રીપાલકુમર સ્વયંવર મંડપની નીચે જઈને બજો રહ્યો
 ॥ ૧૧ ॥ ॥ હવે શ્રીપાલ કુવત્રાનું રૂપ ધારણ કરી આવ્યો છે, તેને તિહાં સ્વયંવર મંડપમાં બેઠેલા
 ચીજા (નૃપ કે ૦) રાજાને પૂછે છે કે, અમે કેટલાએક રાજકુમર તે સોજાગીયા એટલે સૌજાગ્યવંત
 જાગ્યશાલી વલી વાગીયા એટલે વાચાલ અને (જાગીયા તેજ રે કે ૦) પોતાના તેજ પ્રતાપે કરી
 મણિમય પૂતલી, પાસે બેઠો સુખસેંદ્ર રે ॥ જૂ ૦ ॥ ૨૦ ॥ સ્વરદંતો નાક તે નાનનું,
 હોઠ લાંબા ઝંચી પીઠ રે ॥ આંખ પીલી કેશ કાવરા, રહ્યો બજો માંખવા હેઠ
 રે ॥ જૂ ૦ ॥ ૨૧ ॥ નૃપ પૂછે કેડ સોજાગીયા, વલી વાગીયા જાગીયા તેજ રે ॥ ક
 હો કુણ કારણ તુમેં આવિયા, કહે જિણ કારણ તુમેં હેજ રે ॥ જૂ ૦ ॥ ૨૨ ॥ તવ
 તે નરપતિ સ્વસ્થ હસે, જૂં જૂં એ રૂપનિધાન રે ॥ એહને જે વરશે સુંદરી,
 તેહનાં કાજ સઘ્યાં વલ્યો વાન રે ॥ જૂ ૦ ॥ ૨૩ ॥ ॥ ઇણ અવસરે નરપતિ કુંચરી,
 જામત થયેલા એવા ઇહાં કન્યા પરણવાના કાર્યને અર્થે મહ્યા ઠેયે, પરંતુ તમેં શેં કારણે ઇહાં પધાર્યા
 જો ? તે કહો. તેવારે તે કુવત્રો કહેતો હવો કે, જે કારણે તમેં આવ્યા ઠો, તેજ કારણે અમેં પણ ઇહાં
 આવ્યા ઠેયે ॥ ૨૨ ॥ ॥ ॥ એવું કુવત્રાયેં કહ્યું તેવારે તે રાજાને સર્વે સ્વસ્થ હસવા લાગ્યા, અને
 મશકરીમાં બોલવા લાગ્યા કે, જૂં જૂં આ રૂપનો નિધાન એટલે સ્વજાનો ઇહાં કન્યા પરણવાને આ
 વ્યો છે ? એને જે સુંદરી વરશે, તેનાં તો સર્વ કાર્ય સઘ્યાં, અને તેના શરીરનો વાન પણ વલ્યો. એ
 જાણું ॥ ૨૩ ॥ ॥ ॥ એવા અવસરે રાજાની કુમરી પણ (વર કે ૦) પ્રધાન એવાં અંબર એટલે વલ્યો

યેં કરી આત્માદિત કરેલી પૃથ્વી શિવિકા એટલે પાલણી તેમાં આરુઢ થઈને સ્વયંવર મંડપમાં આવે છે, તિહાં કચીશ્વર નપમા આપે છે કે, જેમ (જલધરગૂઢ કેળ) મેઘની ઘટાયેં ઢાંકેલો એવો જે પર્વત તેની ઉપર ચમકાર કરતી વીજલી શોને, તેમ હાં પર્વત સમાન તે પાલણી જાણવી, અને તે પાલણી ઉપર જે નીલા વસ્ત્રનું મેઘાડંબરઠન ધણું છે, તે જાણીયેં હુંડો ગુપ્ત વર્ણદ ચઢી આવ્યો છે. અને તેમાં કચકારા કરતી વીજલીની પરેં તે કન્યા વેળો થકી શોને છે ॥ ૧૪ ॥ ॥ તે કુમરીયેં મુક્તાહલ એટલે મુક્તાફલ જે મોતીયો તેના હાર કંઠમાં પહેલ્યા છે, તેણેં કરી શોજતી થકી હાથમાં ચરમાલા ઘડેને જેવી મૂલમંજપસ્તંત્રને વિષે આવી, તેવીજ તેની આગલ ઊંચેલા શ્રીપાલ કુમરનું સહસ્રા એટલે શીઘ્રપણે અકસ્માત્ શુચિ એટલે પવિત્ર એવું રૂપ તેને (પલોહ કેળ) દેલીને મમ્મ

વર અંબર શિવિકારુઢ રે ॥ જાણીયેં ચમકતી વીજલી, ગિરી ઉપર જલધર ગૂઢ રે ॥
 જૂળ ॥ ૧૪ ॥ મુક્તાહલહારેં સોહતી, વરમાલા કરમાઢે લેહ રે ॥ મૂલ મંમ્પ આવી
 કુંચરને, સહસ્રા શુચિરૂપ પલોહ રે ॥ જૂળ ॥ ૧૫ ॥ જે સહજ સ્વરૂપ વિજ્ઞાવમાં, દેલે
 તે અનુપ્રવયોગ રે ॥ હેળ વ્યતિકરેં તે દરપિત હુઈ, કહે હુઈ મુજ ઇષ્ટસંયોગ રે ॥ જૂળ
 થઈ ॥ ૧૫ ॥ ॥ તેની ઉપર દૃષ્ટાંત કહે છે કે, જેમ સહજ સ્વરૂપ એટલે કર્મોદિ મલ રહિત સ્ફટિ
 ક રત્નની પરેં નિર્મલ; મિથ્યાત્વ, અવિરતિ, કપાય અને યોગથી રહિત; જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્રમય એવું
 જે આત્માનું સહજસ્વરૂપ છે, તેને વિજ્ઞાવમાં એટલે નવવિધ પરિગ્રહાદિક જે ઘર, માલ, મિલકત, મા
 તા, પિતા, પુત્ર, કલત્ર, ત્રાતા, વહેન પ્રમુલ્ક એ સર્વ વાલ્પપરિગ્રહ વિજ્ઞાવ જાણવો; અને રાગ, દ્વેષ, ક
 પાયાદિક તે અંતરંગ પરિગ્રહ જાણવો, તેણેં કરી સહિત જે સંસારી જીવ તે અનાદિકાલનો વિજ્ઞાવ દ
 શામાં મમ્મ થકો તેમાંજ રાતો રહે છે. તે કોઈવારેં કર્મે વિવર દીધે થકે કપાયાદિકની મંદતા થાય, તેવારેં
 આત્માની ગુજલશાની ઉપતાને યોગે પોતાનું સહજસ્વરૂપ જે જ્ઞાનાદિક ગુણમય છે, તેને દેલે તે અનુપ્રવ

યોગ કહીયે, એ ભક્તિ કહી. હવે એની યુક્તિ દેખાડે છે. હાં શ્રીપાલે કુવમાનું રૂપ ધારણ કહ્યું છે. માટે મંદ્ર પમાં આવેલા સર્વ રાજાલે પ્રમુખ તો તેની કુબ્જાકૃતિ જ દેખે છે, તે શ્રીપાલનું વિજાવ રૂપ છે. અને તે શ્રીપાલનું મૂલરૂપ જે છે, તે સહજ સ્વાત્તાવિક છે, તેમાં વિજાવનું રૂપ ધારણ કહ્યું છે, તે મૂકીને સ્વભાવના મૂલરૂપને રાજકુમારી દેખે છે. તે જાણે અનુભવયોગ થાય છે, એ યુક્તિ કહી. હવે શ્રીપાલનું મૂલરૂપ જોડને કુમરી પોતાના ચિત્તમાં વિચારે છે કે, આ સર્વ મહોટા મહોટા રાજકુમારો બેઠાં છે; પણ આ કુમરના સરખું બીજા કોઈનું રૂપ નથી, અને વહી અને દેખવાથી મહારું ચિત્ત, વિશેષે કરી આનંદિત થયું થકું વિશ્રામ પામે છે. એ વ્યતિકરે કરી તે કુમરી હર્ષિત થઈ થકી મનમાં કહે છે કે, એ મુજને હૃદ્ય પટલે વાંઝિત સંયોગ અર્થાત્ મિલાપ (મૂલ કેળ) થયો ॥ ૧૬ ॥ ॥ હવે શ્રીપાલકુમેરે પોતાની બ પર તે કુમરીની સરાગ દૃષ્ટિ પટલે કુમરી મહારી ઉપર સંપૂર્ણ રાગવંતી થઈ છે, એવી તેને વિલોકતો

॥ ૧૬ ॥ તસ દૃષ્ટિ સરાગ વિલોકતો, વિષે વિષે નિજ વામનરૂપ રે ॥ દાલે તે કુ મરી સુવલ્લહી, પરિ પરિ પરલે કરી ચૂંપ રે ॥ જૂળ ॥ ૧૭ ॥ સા ચિંતે નટ નાગર તણી, પટલે જોતો યકો અને મહારા ઉપર કેવો પ્રેમ છે ? તેની પરીદા કરવા માટે વિચાલું કે, જોહં તો સ્વરો કે આ કુમરીનો મહારા ઉપર વાહ્ય રાગ છે, કે અચ્યંતર રાગ છે ? અથવા એ મહારા ઉપર સંપૂર્ણ રાગવાલી છે કે નથી ? એમ ચિંતવીને વિચ વિચમાં વહી પોતાનું વિશેષ વામન રૂપ તેને દેખાડે છે, તેમ તેમ તે સુવલ્લહી પટલે કુમરને જલ્લી, વલ્લજ, પ્રિય એવી તે કુમરી પણ પરિ પરિ પટલે વારંવાર પોતાના ચિત્તમાં ચોંપ રાલીને પરીદા કરવા લાગી, જોવા લાગી ॥ ૧૭ ॥ ॥ એવું રૂપ કરતા કુમરપ્રત્યે દેખીને (સા કેળ) તે કુમરી (ચિંતે કેળ) ચિંતવવા લાગી કે, જેમ નટનાગર જે વાજીગર છે, તેનો (વાજી કેળ) રમત તેની કોઈને સ્વર પડે નહીં, અથવા (વાજી કેળ) ઘોમો તેની જે (પ્સુત કેળ) ગતિવિશેષ છે, અથવા ઘોમો દોડે છે તેવારે તેના ઉદરમાં હૈ પ્સુત શબ્દ થાય છે, તે કયે ટેકાણેથી

નિકસે છે, તેની કોઈને ગમ પડતી નથી, તેમ જ કુમરના ચરિત્રની પણ સ્થિતિ પડતી નથી, અથવા
 રાજાગરની રમત તે જેમ વ્યર્થ છે, અને ઘોડાનો ચાલતો વેલાનો શબ્દ તે જેમ વ્યર્થ છે, તેમ આ કુ
 મરનું વામનરૂપ પણ વ્યર્થજ છે. તથાપિ “મન રાજી તો કાજી શું કરે?” એ કહેવત પ્રમાણે મ
 હાકું મન અને વરવા માટે રાજી છે, તો આમાં વીજો કોઈ શું કરનાર છે? માટે મહારે તો આજી
 વિત પડેલે આ શરીર કરી જિહાં સુધી જીવતી રહું, તિહાં સુધી આની સાથેજ પ્રેમ છે ॥૧૭॥ જે
 હવે કુમરી, રાજાઈની જે શ્રેણીયો વેળી છે, તેને વચાલે ચાલી, અને તેની આગલ પ્રતિહાર જે
 દાસી તે (ગુણપોષ કેળ) ગુણનું પોષણ કરીને જે જે રાજાઈ પ્રત્યે વર્ણન કરે છે, તે તે રાજા
 ડના કરી તે રાજકુંવરી વય, રૂપ અને દેશ સંબંધી દોષ કહાલીને દેલના કરી નાલે છે,

રાજી વાજીપ્તુતેં જેમ રે ॥ મન રાજી કાજી શું કરે?, આજીવિત એહશું પ્રેમ રે
 ॥ જૂળ ॥ ૧૮ ॥ હવે વરણવે જે જે નૃપ પ્રતે, પ્રતિહારી કરી ગુણ પોષ રે ॥ તે તે દિલે
 કુંઝરી દાલવી, વય રૂપ ને દેશના દોષ રે ॥ જૂળ ॥ ૧૯ ॥ વરણવતાં જસ મુલ

પડેલે કોઈકને તો પાંડું કહે છે કે, આ રાજા તો (વય કેળ) અવસ્થામાં મહોટો છે, અથવા ન્હાનો છે,
 તથા કુંડે ન્યૂન છે. એવી રીતે વય સંબંધી દોષ કાઢે, વલી કોઈકને તો કહે કે, આ રૂપવાન નથી,
 તથા કોઈકને કહે કે, અને દેશ સારો નથી, આમાં દુષ્કાલ ઘણા પડે છે, એ દેશ રસાલ નથી, આમાં
 પાન્ય પાકતું નથી, આમાં રમણીય ઉત્તમ જાતિની વીજોની પેવાશ થતી નથી, આ દેશની પેદાશ
 સારી નથી. ઇત્યાદિક દેશ સંબંધી દોષ દેલાનીને તેની દેલના કરી નાલે ॥ ૧૯ ॥ ॥ એમ પ્રતિ
 હારી એવાં જે જે રાજાના યશનું વર્ણન કરે, વચાણ કરે, તેવાં તો તે રાજાનાં મુલ ઉજલાં
 ધાય, અને કરી પ્રતિહારીના કણાનંતર કુમરી એવાં તે રાજાના દેશાદિ સંબંધી દોષ કાઢાલીને
 દેલના કરે, તેવાં તેનું શ્યામ વદન પડેલે પાંડું મુલ યદ જાય. એમ પ્રતિહાર । સર્વ રાજાઈનાં

વર્ણન કરીને યાકી ગઈ; પરંતુ કોણને કુમરીયેં કબૂલ કહ્યો નહીં. રતિ જે કામદેવની સ્ત્રી તે સમાન
 (અનિરામ કેળ) મનોહર ઇવી (સા કેળ) તે કુમરી તો શ્રીપાલકુમરનું સાદાગત્ કંદર્પ સમાન
 મૂલ્ય રૂપ છે, તેનેજ (નિરલે કેળ) જૂણ છે ॥ ૨૦ ॥ ॥ હવે કવિ કહે છે કે, યદ્યપિ શોભાડી પણ
 મીઠી છે, તેમજ દધિ ઇટલે ટઢી, મધ, સાકર અને ડાલ, એ સર્વ વસ્તુ યથોચિત્ ઇટલે યથાયોગ્ય
 (મધુર કેળ) મીઠી છે, તથાપિ જેનું મન જિહાં (વેધિયું કેળ) લાગ્યું, તેને તેજ મધુર લાગે, પણ
 ઘીઝી લાલો ગમે મીઠાશવાલી વસ્તુ હોય, તે તેને મીઠી ન લાગે. તેમ એ કુમરીનું મન પણ શ્રીપા
 લકુમર ઉપરજ રહે છે. પણ ઘીઝા લાલો ગમે રાજા હોય છે તે સર્વ, રૂપે, વયે તથા ગુણે કરી સું

કુજલું, હેલંતાં તેહનું શ્યામ રે ॥ પ્રતિહારી યાકી કુંઝરને, સા નિરલે રતિ
 અનિરામ રે ॥ જૂ. ॥ ૨૦ ॥ છે મધુર યથોચિત્ શોભની, દધિ મધુ સાકર ને જા
 લ રે ॥ પણ જેહનું મન જિહાં વેધિયું, તે મધુર ન બીજા લાલ રે ॥ જૂ. ॥ ૨૧ ॥
 ઇણ અવસરેં યંત્રની પૂતલી, મુલે અવતરી હારનો દેવ રે ॥ કહે ગણ ગ્રાહક જો ચ
 તુર છે, તો વામન વર તતલેવ રે ॥ જૂ. ॥ ૨૨ ॥ તે સુણિ વરિયો તે કુંઝરીયેં, દાલે
 નિજ અતિહી કુરૂપ રે ॥ તે દેલી નિખૂંસે કુબ્જને, તવ રૂઠા રાણા ઝૂપ રે ॥ જૂ.

વર છે, તો પણ કુમરીને રુચતા નથી ॥ ૨૧ ॥ ॥ એ અવસરેં તે સ્તંત્રની પૂતલીના મુલ્યમાં હા
 રનો દેવતા જે વિમલેસર નામે છે, તે અવતરીને ઇટલે સંક્રમીને કહે છે, જે હે કુમરી! જો તું ગુણની
 ગ્રાહક ચતુર અને વિચક્ષણ તો, તો આ વામણને તત્કાલ હતાવેલે વર. એ પ્રમાણે પૂતલી દ્વારા તે
 દેવ વોહ્યો ॥ ૨૨ ॥ ॥ ઇવાં તે પૂતલીનાં વચન સાંજલીને તે રાજકુમરીયેં તે વામણને વર્યો, તે
 વારેં તે વામણે વલી (નિજ કેળ) પોતાનું (અતિહી કેળ) અત્યંત કુરૂપ દેલાનવા માંડ્યું, તે દેલીને
 (તવ કેળ) તેવારેં મહોટા મહોટા ઝૂપ ઇટલ રાણા રાજા તે કુંઝની ઉપર (રૂઠા કેળ) રુદ્રમાન

ते कोपयमान यया यका तेनी निर्वृत्तना करवा लाग्या ॥२३॥ ॥ अने कहेवा लाग्या के, अरे !
 (मुग्धा के०) अज्ञातयौवना स्त्री होय ते कांश् गुण अवगुणने (लहे के०) जाणे नहीं. माटे (वर
 के०) श्रेष्ठ एटले महोटा मढोटा राजाडने तजीने आ कुवडाने वरयो, पण जेम उकरनो जे खात
 रनो ढगळो तेने विषे वर प्रधान एवो दशांगी धूप ते शो ? एटले जेम उकरमा उपर प्रधान दशांगी
 धूप घटे नहीं, तेम आ कन्यारत्न, ते कुब्जने घटे नहीं, अर्थात् रत्नसरखी कन्यानो कुवडानी साधे
 संबंध योग्य नथी ॥ २४ ॥ ॥ एम विचारी ते सर्व राजा कुवडा प्रत्ये कहेवा लाग्या के, अमें
 (मराल के०) हंस सरखा ठेयें, अने तुं तो कागमा जेवो अत्यंत विकराल रूप वालो ठो, माटें तुने

॥ ७३ ॥ गुण अवगुण मुग्धा नवि लहे, वरे कुब्ज तजी वर भूप रे ॥ पण कन्या
 रत्न न कुब्जनं, उकरने शो वर धूप रे ॥ जू० ॥ २४ ॥ तज माल मराल अमें
 कहूं, तुं काग ठे अति विकराल रे ॥ जो न तजे तो ए तादृशं, गलनाल लूणे कर
 वाल रे ॥ जू० ॥ २५ ॥ तव हसीय जणे वामन इश्युं, तुमें जो नवि वरिया एण
 रे ॥ तो दुर्भग रूसो मुज कियुं, रूसो न वधिशुं केण रे ॥ जू० ॥ २६ ॥ परखी
 कहीये ठेयें के, तुं (माल के०) वरमाळा तजी आप, एटले तहाग गलामां जे कुमरीयें वरमाळा
 पहेरावी ठे, ते कादाडी नाख, अने जो नहीं कहाढीश ! तो अमें तहाकं जे आ गलनाल एटले
 गलानी नखी ते, तेने तरवारं करी खूणी नाखशुं, एटले कापी नाखशुं ॥ २५ ॥ ॥ तेवारं
 हसी करीने ते वामणोजी (इश्युं के०) आ प्रकारं (जणे के०) कहेवा लाग्यो के, हे दुर्भगो !
 एटले माना जाग्यना धणीयो ! तमने जो (पण के०) ए कुमरीयें नवि वरया, तो महारी उपर शा
 बास्ते रूसो ठो ? तमें त्रिधि जे त्रेव तेनी उपर कां कसणुं करता नथी ? ॥ २६ ॥ ॥

एणें मने वरमासा पहेरावी ठे. तो हवे ए बी महारी थइ चूकी, तमोने तो ए परबी थइ, तेनो तमें अजिलाप करो ठो, तेयी तमें परबी अजिलापना पातकी थया, माटे तेनुं प्रायश्चित्त सेवा सारु महारी (असि के०) तरवार तेनी जे धारा ते धारारूप तीर्थजल जाणवुं ते जल पामीने तमें सर्व शुद्ध थाउं, तो पापरहित थयो, अने जूउं तो खरा के महारा (हठ के०) हाथ केवा ठे ? ॥ २७ ॥ ॥ एम कहीने ते कुब्जराजायें पोतानुं तेवुंज पराक्रम देखावुं, के जेणें करी ते सर्व राजाउं नावा. ते वखत कीतुक जोवाने अर्थे आवेला एवा (गगने के०) आकाशमां रहेला जे देवताउं ते पण ते कुब्जनुं पराक्रम जोइने चित्तमां चमकी गया, तेथी ते कुमरना मस्तक

अजिलापना पातकी, हवे मुऊ असिधारातिह रे ॥ पामी तुमें शुद्ध थाउं सवे, देखो मुऊ केहवा हठ रे ॥ जू० ॥ २७ ॥ इम कही कुबजे विक्रम तिस्युं, दाख्युं जेणें नरपति नठ रे ॥ चित्त चमक्या गगनें देवता, तेणें संतति कुसुमनी वुठ रे ॥ जू० ॥ ॥ २८ ॥ हुउं वज्रसेन राजा खुशी, कहे बल परें दाखवो रूप रे ॥ तेणें दाख्युं रूप स्वप्नावनुं, परणवे पुत्री भूप रे ॥ जू० ॥ २९ ॥ दीयो आवास उतंग ते, तिहां

उपर श्रेणी परंपरायें फूलोनी (संतति के०) अविच्छिन्न वृष्टि करता हवा ॥ २८ ॥ ॥ एवुं कु वमानुं पराक्रम जोइने कन्यानो पिता जे वज्रसेन राजा ठे, ते पण खुशी थयो, अने कुमर प्रत्ये कहे वा साग्यो के, हे स्वामी ! जे प्रमाणें तमें तमाहं बल देखावुं, ते प्रमाणें तमाहं रूप पण आनुं होवुं जोइयें नहीं, माटें बल प्रमाणें रूप पण देखाडो. तेवोरें ते श्रीपालकुमरें पण पोतानुं स्वाभाविक जे रूप हतुं ते देखाडुं के, भूपें पोतानी कुमरी तेने बेरे परणावी ॥ २९ ॥ ॥ पढी राजायें ते श्री पाषने रहेवाने माटे (उतंग के०) घणो जंको एवो आवास आग्यो, त्यां ते श्रीपालकुमर पोतानी

(તિલકસુંદરી કે૦) ત્રેલોક્યસુંદરી નામક સ્ત્રીની સાથે જેમ (કમલા કે૦) લક્ષ્મીજીની સાથે (ગોપાલ કે૦) શ્રીકૃષ્ણજી સુખ જોગવે છે, તેમ સુખ જોગવતા હવા ॥ ૩૦ ॥ ॥ એ ત્રીજા ટુંડ ને વિષે (રસાલ કે૦) શૃંગારાદિ રસેં જરિત એવી ઠઠી ઢાલ પૂર્ણ થઈ. શ્રીસિદ્ધચક્રજીના યશ ગાતાં જ્યાં ઘરઘરને વિષે માંગલિકની માલા થાય, એમાં આ રાસના કર્તા બીયશોબિજયજીયેં પોતાનું નામ પણ યશ પંડું મૂચવ્યું ॥ ૩૧ ॥ ॥ હવે સોજાગી પુરુષોનો શિરદાર એવો શ્રીપાલકુમર તિહાં ધવલ પટલે ઉજ્જવલ પદ્માં અપાર સુખને વિલસે છે, જોગવે છે. જીવને (નિરધાર કે૦) નિશ્ચેથી પુણ્યને વલે

વિલસે સુખ શ્રીપાલ રે ॥ નિજ તિલકસુંદરી નારીશું, જિમ કમલાશું ગોપાલ રે ॥ જૂ૦ ॥ ૩૦ ॥ ત્રીજે સ્વેને પૂરણ થઈ, એઠઠી ઢાલ રસાલ રે ॥ જસ ગાતાં શ્રી સિદ્ધચક્રનો, હોય ઘર ઘર મંગલ માલ રે ॥ જૂ૦ ॥ ૩૧ ॥ દોઢા ॥ વિલસે ધવલ અપાર સુખ, સોજાગી સિરદાર ॥ પુણ્યવલેં સવિ સંપજે, વંઙિત સુખ નિરધાર ॥ ૧ ॥ સામગ્રી કારય તણી, પ્રાપક કારણ પંચ ॥ ઇષ્ટહેતુ પુણ્યજ વંડું, મેલે અવર પ્રપંચ ॥ ૨ ॥ તિલકસુંદરી શ્રીપાલનો, પુણ્યેં હુવો સંબંધ ॥ હવે શૃંગારસુંદરિ તણો, કદિશું લાજ પ્રવંધ ॥ ૩ ॥ ઢાલ સાતમી ॥ સાહિવા મોતીમો હમારો ॥ એ દેશી ॥

તરીનેજ સર્વ પ્રકારનાં મનોવાંઙિત સુખ સંપજે છે ॥ ૧ ॥ ॥ હરેક કાર્યનો સામગ્રીનાં પ્રાપક પટલ પ્રાપ્તિનાં કરાવનારાં કાલ, સ્વજાત, નિયતિ, કર્મ અને હથમ, એ પાંચ કારણ છે, પણ તેને મેલની આપનાશું તિહાં ઇષ્ટ હેતુ તે એક મહોદંડ પુણ્યજ છે, જે (અવર કે૦) વીજા જલા પ્રપંચ સર્વે મોક્ષવી આપે. પંડું મહોદંડું તો પુણ્યજ છે ॥ ૨ ॥ ॥ એહજ પુણ્યના યોગેં કરીને ત્રેલોક્યસુંદરી અને શ્રીપાલનો પરસ્પર સંબંધ થયો. હવે શૃંગારસુંદરીના લાજનો પટલે પામવાનો પ્રવંધ કદીશું ॥ ૩ ॥

પૂર્વે કહેલાં જે પાંચ કારણ, તેનું કિંચિત્ સ્વરૂપ કહે છે. તેમાં પ્રથમ કાલ નામે કારણ છે, તે કાલે કરી સ્ત્રી ગર્ભ ધારણ કરે છે, અને કાલે કરી વિનાશ પામે છે. બીજું સ્વચ્ચાવ નામે કારણ, તે સ્વચ્ચાવે કરી દૂધમાંથી દહીં થાય છે. ત્રીજું નિયતિ, તે નિશ્ચેથી ત્રેશશલાકા પુરુષ ઝૂપજે છે, અને વિલય પામે છે ॥ યતઃ ॥ નિયતિવર્ણે મન ચિંતવ્યું, આવી મલે તત્કાલ ॥ વરસાં સોનું ચિંતવ્યું, નિયતિ કરે વિસરાલ ॥ ૧ ॥ તથા ॥ કોયલ કર કર કૂકયા, કિમ રાહી શકે પ્રાણ ॥ હેઠલ ઝૂનો પારથી, માંથે જમે સિંચાણ ॥ ૨ ॥ પારધિ વિસહર મંસિયો, હાથ વિહૂટો વાણ ॥ કોયલ જા ઘર અપ્પણે, સીર લગ્યો સિંચાણ ॥ ૩ ॥ એ નિયતિ કારણ જાણવું ॥ હવે ચોથું જીવિતવ્યતા તે જાગ્ય, તેની ઊપર દૃષ્ટાંતનું કાવ્ય કહે છે. ક્ષિતઃ કેન કરંડકેઽપિ યુજગંઃ કુક્ષીઢિતો નાશકો, રાત્રૌ લાદિમકાંદ્યા

ઇક દિન રાજસપ્તાયે આવ્યો, ચર કહે અચરિજ મુઝ મન જાવ્યો ॥ સાહિવા રં
ગીલા હમારા ॥ મોહના રંગીલા ॥ દલપત્તનનો છે મહારાજા, ધરાપાલ જસ પલ્લ
વિહુ તાજા ॥ સાળ ॥ મોઠ ॥ એ આંકણી ॥ ૨ ॥ રાણી ચોરાસી તસ ગુણલાણી,

સુચિરં કૃત્વૌંદુરુસ્તન્મુલે ॥ જાગ્યાદેવ તદા સ્વયં નિપતતસ્તન્માંસતૃત્સોઽન્નવ, દુધાલસ્તેન પથાગતઃ સ્થિ
રત્તરો જોગીવ જાગ્યં જવેત્ ॥ ૪ ॥ ॥ એ જીવિતવ્યતા જે કર્મ તેનો ઊપર દૃષ્ટાંત કહ્યો. હવે ઉચ્ચમ
ઊપર દૃષ્ટાંત કહે છે ॥ દોહો ॥ ઉચ્ચમ કરતાં માનવી, શું નવિ સીજે કાજ ॥ રામેં રચણાયર તરી, લીધું
સંકા રાજ ॥ ૫ ॥ એ ઉચ્ચમ કારણ ઊપર દૃષ્ટાંત કહ્યો. એ પાંચ કારણ સત્ય છે ॥ હવે એક દિવસે તે
વજ્રસેન રાજાની સજામાં એક ચર એટલે હલકારો આવ્યો. તે કહેવા લાગ્યો કે, હે રાજન ! હે મહારા
સાહિવા ! રંગીલા ! મોહના ડપજાવનારા ! મેં મહારા મનને જાવતું એવું એક અચરિજ લીધું. તે અચ
રિજ કેનું લીધું ? તે સંબંધિ વાર્તા કહું હું, તે સાંજલો. એક દલપત્તન નામે નગર છે, તેનો ધરાપાલ
એવે નામે રાજા છે. એના માતૃપરુ તથા પિતૃપરુ એ બેહુ પરુ તાજા છે ॥ ૬ ॥ ॥ તે રાજાને ગુ

જાંની લાળા જેવી ચોરાશી રાણીયો છે, તેમાં પ્રથમ પટ્ટરાણીને સ્થાનકે ગુણમાલા નામે રાણીને વ
 નાળે. તે. તે રાણીને પાંચ પુત્રની ઉપર ગુણની પેટી જેવી એક શ્રંગારસુંદરી નામે પુત્રી છે ॥ ૨ ॥
 રૂંદે ન શ્રંગારસુંદરીનું શરીરરૂપ જંગમ મોહનવેલીનું વૃદ્ધ વચાણે છે. એટલે વૃદ્ધની ઉપમાયેં કરી
 એના શરીરનું રૂપ અને સૌંદર્યનું વર્ણન કરે છે. વૃદ્ધને પલ્લવ એટલે નવાં પત્ર ફૂટે, તે જેવાં સકોમલ
 જાડાં હોય. તેના જેવા એના (અથર કે०) હોય છે. તથા (સિત કે०) સપેત ઝંજલાં ફૂલ સમાન
 એની (દ્વસિત કે०) હસતી વલ્લેતાં દાંતની પંક્તિ ઝંજલી દેખાય છે. તથા (અંગ કે०) શરીર તે
 (ચંગ કે०) મનોહર છે. તથા (કુચફલ વહુમૂલ કે०) વહુમૂલાં ફલ જેવાં કુચયુગલ તે વે સ્તન
 ગાળમાલા છે પ્રથમ વચાણી ॥ સા० ॥ પાંચ વેટા ઉપર ગુણપેટી, શ્રંગારસુંદરી છે તે સ
 વેટી ॥ સા० ॥ ૨ ॥ પલ્લવ અથર દ્વસિત સિતફૂલ, અંગ ચંગ કુચફલ વહુ મૂલ ॥ સા० ॥
 જંગમ તે છે મોહનવેલી, ચાલતી ચાલ જિસી ગજ ગેલી ॥ સા० ॥ ૩ ॥ પંખિતા વિચ
 કાળા પ્રગુણા નામે, નિપુણા દક્ષા સમ પરિણામે ॥ સા० ॥ તેહની પાંચ સહી છે પ્યારી,
 જાને છે. ન રીતે તે કુમરી જંગમમોહનવેલીનું વૃદ્ધ છે, એટલે વીજા જે જગતમાં વનસ્પતિનાં
 પુત્રો છે. તે હાલતાં ચાલતાં નથી, માટે સ્થાવર છે, અને એ કુમરી તો હાલે ચાલે છે, માટે જંગમ
 મોહનવેલીનું વૃદ્ધ કહી વચાણી છે. વલી વૃદ્ધ જેમ ધીમે ધીમે પવને ધોમું ધોમું હાલે, તેમ એ કુ
 મરી જેવી (ગજગેલી કે०) ગજગતિયે ચાલે છે, એટલે જેવી હાથળી ચાલે, તેવી ગેલ કરતી ચાલે
 છે ॥ ૩ ॥ ॥ તે કુમરીને એક પંખિતા, વીજી વિચકાળા, વીજી પ્રગુણા, ચોથી નિપુણા અને પાંચમી
 દક્ષા. ન પાંચે જાળી સમપરિણામે એટલે સરલા પરિણામવાલી સહીયો છે, તે કુમરીને વળીજ
 પ્યારીયો છે, વહુન છે, અને તે સર્વની મતિ જૈનધર્મને વિષે સારી છે, રુઢી છે, માટે સરલા પ

રિણમ ત્રાહી પાંચેને કહી છે ॥ ૪ ॥ તે પોતાની પાંચે સર્વીયોની આગલ કુમરી સાચે સાચું કહે
તે, કે હે વહેનો ! આપણું મન શ્રીજિનધર્મને વિષે કોઈ કાલેં કાંચું મ હોજો. એટલે મ થાજો એટલા
માટેં સાંસારિક સુખને કારણેં જે આપણને (વર કેળ) ત્રતાર વરવો, તે પણ જે પુરુષ શ્રીજિનમ
તનો જાણ હોય, તે પુરુષનેજ વરવો, પરંતુ જિનમતના જાણ વિના બોજા પુરુષને વરવો તો અપ્રમાણ
છે ॥ ૫ ॥ કેમ કે ? એક જાણ અને વીજો અજાણ, એ વેનો જે (જોગ કેળ) મેલાપ છે, તે જેમ કેલના
જાહનો અને કંથેર નામેં કાંટાના જાહનો પોત પોતામાં સંયોગ થાય, તેવો ડુઃખદાયી જાણવો માટેં
(વ્યાધિ કેળ) રોગેં કરી પીઠાવું, મૃત્યુને પામવું, દરિદ્રતાની પ્રાપ્તિનું થવું, અને વનવાસ તો

સહુની મતિ જિનધર્મેં સારી ॥ સાળ ॥ ૪ ॥ તે આગલ કહે કુમરી સાચું, આપણ
નું મ હો જો મન કાંચું ॥ સાળ ॥ સુખ કારણ જિનમતનો જાણ, વર વરવો વીજો અપ્ર
માણ ॥ સાળ ॥ ૫ ॥ જાણ અજાણ તણે જે જોગ, કેલ કંથેરનો તે સંયોગ ॥ સાળ ॥
ઠ્યાધિ મૃત્યુ દારિદ્ર વનવાસ, અધિકો કુમિત્ર તણે સહવાસ ॥ સાળ ॥ ૬ ॥ હેમ
મુઝાથેં અકીક ન ઠાજે, ઈયો જલધર જે ફોકટ ગાજે ॥ સાળ ॥ વરવરવો પરચીને આ

ગવવો, એટલા સર્વ પરાત્રવ સહન કરવા, તે કરતાં પણ કુમિત્રનો સહવાસ તે અધિક ડુઃખદાયી છે ॥ ૬ ॥
ત્રાહી જેમ હેમમુઝા એટલે સોનાનો વીંટી માંહે અકીકનું નંગ જડીયેં, તો તે ઠાજે નહીં, એટલે શો ત્રે
નહીં, તથા તે (જલધર કેળ) મેઘ પણ ઈયા કામનો ? કે જે ફોકટ ગર્જનાજ કહ્યા કરે, અને પાણી
નો ઠાંટો પણ વરસે નહીં ? તેમ આપણને પણ સોનાની વીંટીમાં અકીક જહ્યાની પેઠેં જેનમતના જાણ
વિના વીજા અકીક જેવાને વરવો નહીં, તથા વ્યર્થ ગર્જાસ્વ કરનારા મેઘની પેઠેં વાહિરથી સારો દે
લાય, અને માંહે કાંઈ માલ ન હોય, તેવાને પણ વરવો નહીં, પરંતુ આપણેં તો પરીક્ષા કરીને જેનમ

તનો જાણ હોય તેજ (વર કે०) ચરતારને વરવો, કે જેમ કર્મકુજોમાલાપ ન હોય, એટલે કમ કરી
 કુજોમાનો (આત્માપ કે०) મલવું વા સંજાપણ કરવું તે ન થાય ॥ ૭ ॥ ॥ તેવો શૃંગારસુંદરીની
 પોંચ સર્વીમાનંદી પહેલી સર્વી જે પંખિતા નામેં છે, તે એવું કહે છે, કે પરના ચિત્તનો જાવ (સુણિય
 કવિત્ત કે०) લોક તાપાંયેં એમ સાંજલીયેં ઠેયેં, કે કવિત્ત સાંજલીને પરના ચિત્તનો જાવ (લલીજેં કે०)
 જાળીયેં. એવું કવિની ઉક્તિયેં સાંજલીયેં ઠેયેં, એટલે આપણા ચિત્તમાં જે વાત હોય તેનો જાવાર્થેં એક
 પદમાં સ્વર્ણને જે પરીદા આપે, તેની આગલ તે પદ કહેવું. પઠી તે આપણા મુલ્થી એક પદ
 સાંજલીને જે કાંડ આપણા મનમાં હોય, તે પ્રમાણેં આણું કવિત્ત કરી આપે, તો તે પુરુષ જૈનમ
 તમાં પ્રવીણ જાણવો. જેમ (પાક કે०) રસોડની (સીંચેં કે०) એક દાણે કરી પરીદા થાય છે,

પ; જિમ હોય કર્મ કુજોમાલાપ ॥ સા० ॥ ૭ ॥ કહે પંખિતા પરનું ચિત્ત, જાવ લલી
 જેં સુણિયેં કવિત્ત ॥ સા० ॥ સીંચેં પાક સુષ્ટ આકારેં, જિમ જાણીજેં શુદ્ધ પ્રકારેં
 ॥મા०॥૬॥ કશિવ સમસ્યા પદ તુમેં દાલો, જે પૂરે તે ચિત્તમાંહે રાલો ॥સા०॥ ૬મ નિ

એટલે રસોડ નૂલે મૂંકલી હોય, તેમાંથી એક દાણો ચાંપી જોડ્યેં, તો તરત પાકી છે, કે કાચી છે?
 પઠી માલમ પમી જાય, તથા (સુષ્ટ કે०) સીપાડ જે છે, તેની પરીદા તે આકારેં કરી જાણ
 વામાં આવે છે, એટલે તેની મુલાકાતિ વીગથી તેમાં કેવા પ્રકારનાં શક્તિ વલ પરાક્રમ છે? તે જેમ
 શુરુ પ્રકારેં જાળીજેં ॥ ૬ ॥ ॥ તેમ તેમેં પણ જે આવે, તેને સમસ્યાનું એક પદ કરીને (દાલો
 કે०) દેવાડો, અને પઠી તે જે પૂરે, તે તમારા ચિત્તમાં રાલો, કે આપણા મનમાં જે નિર્ધારેલું
 હતું, તે પ્રમાણેં તેણેં ત્રણ પદ પૂરીને ચેરેલું હાર્દ કહી આણું કે નહીં? એવી રીતેં પરીદા કરો.
 (એમ કે०) એ રીતેં પોતાની સર્વીનું ચોલવું સાંજલીને તે કુમરી કહેવા લાગી, કે જે મહારી
 સમસ્યા (પૂરે કે०) પૂરી આપે, પૂર્ણ કરે, તેને હું (વરં કે०) પરણું, વીજા વરને નહીં પરણું

॥ ए ॥ ॥ हवे ते वात जगतमां प्रसिद्ध थइ, ते प्रसिद्धि सांजलीने (बहु के०) घणा पंडित
जनो जे बुद्धिना बलिया ठे, एटले बलवंत बुद्धिना धणी, अनेक शास्त्रोना पारंगामि, एक शब्दना
सो अर्थ करे, हजार अर्थ करे, एवा पुरुषो तिहां एकठा थया, पण जेम वायुना वेगथी पर्वत हा
लतो नथी, चलाथमान थनो नथी, तेम तेमनी मति जे बुद्धि तेनो (वेग के०) प्रचार, ते समस्यामांहे
कोइ रीतें चालतो नथी ॥१०॥ ॥ एम पांच सखीयोयें (युत के०) सहित ते राजानी कुमरी महोटी
समस्या करीने सर्वना चित्तेने परखे ठे, परंतु समस्यानां पद सांजलीने ते पंक्तिजन एवुं कहे ठे, के अमे

मुणी कहे कुंझरी तेह, वंश समस्या पूरे जेह ॥ सा० ॥ ए ॥ तेह प्रसिद्धि सुणीने
मलिया, बहु पंक्ति नर बुद्धे बलिया ॥सा०॥ पण मतिवेग तिहां नवि चाले, वायु
वेगें नवि मुंगर होले ॥ सा० ॥ २० ॥ पंचसखीयुत ते नृप बेटी, चित्त परखे
करी समस्या महोटी ॥सा०॥ सुणिय कहे जन किम पूरीजें, परमन डह किम आह
लहीजें ॥सा०॥ २१ ॥ सुणिय कुमार चमक्यो आवे, घर कहे हो मुऊ हार ! प्रत्रावें
॥सा०॥ दलपत्तनगत जिहां नृप कन्या, तिहां पहेतो सखीयुत जिहां धन्या ॥सा०

॥१२॥ देखी कुमर अमरसम तेह, चित्त चमकी कहे जो मुऊ एह ॥ सा० ॥ पूरे सम
केवी रीतें ए समस्या पूरीयें ? आ पारकाना मनरूप डहनो आग ते केम पामीयें ? ॥११॥ ते वात कुमरे
सांजलीने चित्तमां चमक्यो थको पोताने घेर आवीने कहे ठे के, अहो महारा हार ! हुं तहारे प्रजावें
तिहां पहेचुं. एटलुं कहेतांज दलपत्तन नगरें रही पांच सखीयोयें युक्त एवी राजानी कुमरी जिहां
धन्य ठे, तिहां पहेतो ॥ १२ ॥ ॥ तिहां ते कुमरी साक्षात् (अमरसम के०) देवता समान,
श्रीपाल कुमरने जोइने चित्तमांहे चमकी थकी मनमां कहे ठे, के जो ए पुरुष महारी समस्या पूर्ण

કરે. તો મહારો જન્મ ધન્ય છે, ઇનાથી મહારી પ્રતિજ્ઞા પૂરી થાય, તો હું કૃતપુણ્ય જાણવી ॥ ૧૩ ॥
 શ્રીપાલકુમરે પૂતળું કે તમારી સમસ્યા કોણ છે ? તે કહો, તેવારે કુમરીના સંકેતથી પ્રથમ ગોણ જે
 મુખ્ય સત્ત્વી ઇટલ તે કુમરીથી ન્હાની છે, પરંતુ પાંચ સત્ત્વીયોમાં વફેરી છે, મહોટી છે, એવી પંક્તિતા
 સત્ત્વી સમસ્યા કહે છે, તેવારે નિકટ રહેલું એક પૂતળું છે, તેના માથા ઉપર, કુમર (કર કેળ) હાથ
 મુકતો દેવો, તેથી તે પૂતળું સમસ્યા સંપૂર્ણ રીતે અધૂરી ન રહે તેમ કહે છે ॥ ૧૪ ॥ ॥ હવે
 પંક્તિતા સત્ત્વી સમસ્યાનું પદ કહે છે. “ મનવંતિત ફલ હોઈ ” તે એક પદમાં વીજાં નવીન આગ

મ્યા તો હું ધન્ય, પૂરી પ્રતિજ્ઞા હોય કયપુણ્ય ॥ સા૦ ॥ ૧૩ ॥ પૂઠે કુમર સમ
 મ્યા કોણ, કુમરી સંકેત સત્ત્વી કહે ગોણ ॥ સા૦ ॥ સીસે કુમર દીયે કર પૂરે, પુત્તલ તે
 હ રહે ન અધૂરે ॥ સા૦ ॥ ૧૪ ॥ પંડિતોવાચ ॥ મનવંતિત ફલ હોઈ ॥ પુત્તલોવાચ
 ॥ દોઢા ॥ અરિહંતાઈ મુનવહ પય, નિય મન ધરે જુ કોઈ ॥ નિઠય તસુ નરસે
 હરહ, મનવંતિત ફલ હોઈ ॥ ૧ ॥ વિચરણોવાચ ॥ અવર મ ઝંલો આલ ॥

પુત્તલોવાચ ॥ અરિહંત દેવ સુસાધુ ગુરુ, ધમ્મજ દયા વિસાલ ॥ જપહુ મંત્ર નવકાર
 પ્રનાં ત્રણ પદ મેલવી ગાથા સંપૂર્ણ કરીને પૂતળું સમસ્યા પૂરે છે, તે ગાથાનો અર્થ કહે છે. અરિહં
 તાદિક નવપદ છે. તેને પોતાના મનને વિષે જે કોઈ ધરે, તો નિશ્ચં (નરસેહરહ કેળ) મનુષ્યમાંહે શ
 વર શિરોમણિ પદા (તસુ કેળ) તે પુરુષને મનોવાંતિત ફલ થાય ॥ ૧ ॥ ॥ હવે વીજી વિચ
 રણા સત્ત્વી કહે તે કે, “ અવર મ ઝંલો આલ ” તેવારે પૂતળું વીજાં ત્રણ પદ પૂરીને કહે છે. કે દેવ તો
 શ્રીઅરિહંત જાણવા, અને ગુરુ તે સુસાધુ જાણવા, તથા વિશાલ ઇટલે મહોટી દયા જેમાં પ્રધાન તે
 કે શ્રીકેવલિજાપિત ધર્મ જાણવો. એ કેવ, ગુરુ અને ધર્મ, એ ત્રણેનો નવકાર મંત્રમાં સમાવેશ થયેલો

ઠે. માટે તે નવકાર મંત્રને તમે જપો, સેવન કરો. અને (અવર કે०) વીજાં જે આલ પંપાસ છે,
 તેની જંલણા મ કરો ॥ ૧ ॥ ॥ હવે ત્રીજો પ્રગુણા સહી કહે છે કે, “ કર સફલો અપ્પાણ ”
 તેને પૂતલું આગલનાં ત્રણ પદ પૂરી ઉત્તર આપે છે, કે દેવ ગુરુનું આરાધન કરીયે, અને સુપાત્રને
 ધાન આપીયે, સહી તપ, સંયમ અને (ઉવચાર કે०) પરોપકાર કરીને હું જીવ ! તું તહારા (અપ્પા
 ણ કે०) આત્માને સફલ કર ॥ ૩ ॥ ॥ હવે ચોથો નિપુણા સહી કહે છે કે, “ જિત્તો લિહ્યો નિલાહ ”
 તેને પૂતલું આગલનાં ત્રણ પદો નવાં ઉત્પન્ન કરીને ઉત્તર આપે છે કે, અરે મન ! તું (અપ્પા કે०)

તુમ, અવર મ ઝંલો આલ ॥ ૨ ॥ પ્રગુણોવાચ ॥ કર સફલો અપ્પાણ ॥ પુત્ત
 લોવાચ ॥ આરાહિજ્ઞાદ દેવ ગુરુ, દિહુ સુપત્તહિં દાણ ॥ તવ સંજમ ઉવચાર કરિ,
 કર સફલો અપ્પાણ ॥ ૩ ॥ નિપુણોવાચ ॥ જિત્તો લિહ્યો નિલામ ॥ પુત્તલોવાચ ॥ રે
 મન અપ્પા સંચિ કરિ, ચિંતા જાલ મ પામ ॥ ફલ તિત્તોહિજ પામિયે, જિત્તો લિ
 હ્યો નિલામ ॥ ૪ ॥ દહોવાચ ॥ તસ તિહુઅણજણ દાસ ॥ પુત્તલોવાચ ॥ અઢિ
 ખવંતર સંચિજ, પુણ સમુગલ જાસ ॥ તસુ વલ તસુ મહ તસુ સિરી, તસુ તિહુયણ
 આત્માને (સંચિ કરિ કે०) સંચી કરીને પરાણે ચિંતારૂપ જાલને વિષે પામીશ નહીં. કારણ કે ?
 ફલ તો જેટલું લલાટમાં લખ્યું હશે, તેટલુંજ પ્રાપ્ત થશે ॥ ૪ ॥ ॥ હવે પાંચમો દહો સહી
 કહે છે. — “ તસ તિહુઅણ જણ દાસ ” તેને પૂતલું વીજાં નવાં ત્રણ પદની રચના કરી ઉત્તર આપે છે.
 હમણાં જે ખવ આપણે જોગવીયે તેય, તેથી પાઠલ થઈ ગયેલા ખવોને ખવાંતર કહિયે, તેને વિષે
 (જાસ કે०) જેના સમગ્ર પુણ્યનો મંચય કરેલો (અઢિ કે०) છે, (તસુ કે०) તે પુણ્યને વલ
 હોય, તથા તેને (મતિ કે०) ઝુલિ પણ હોય, અને તેને (સિરી કે०) સહી પણ હોય. સહી

ઢાળ નવનના જનો નેના દાસ થઇને રહે ॥ ૫ ॥ હવે શ્રંગારસુંદરી પોતે કહે છે, “રવિ પહેલા
 જગતે” તેને પુનર્જનું ઉત્તર કહે છે. જીવતાં જેનો જગતમાં યશ નથી, તો તેવા જીવો યશ વિવેક
 વિના શું જીવે છે? અર્થાત્ તેમનું જીવિતું વ્યર્થ છે, પરંતુ જે પ્રાણી યશ લઇને જગતમાંથી અસ્ત
 પામ્યા છે, તે પ્રાણી (રવિ કે) સૂર્યથી પણ પહેલા ઉદય થાય છે, અર્થાત્ સૂર્યોદયથી પ્રથમ તેમના
 નામનું લોકો સ્મરણ કરે છે ॥ ૬ ॥ ॥ એમ કુમરે તે સર્વે સહીયોની સમસ્યાને સારી રીતે પૂર્ણ
 કરી, નેણે કરી રાજાની કુમરી પરમ આનંદિત થઇને ત્રણ યુવનને વિષે સારચૂત અને ગુણનો

જાણાદાસ ॥ ૫ ॥ શ્રંગારમંદુર્યવાચ ॥ રવિ પહેલા જગતે ॥ પુત્તલોવાચ ॥ જીવે
 તો જગ જસ નહીં, જમ વિણ કાંઈ જીવંત ॥ જે જસ લેઈ આશ્મ્યા, રવિ પહેલા
 જગતે ॥ ૬ ॥ હાલ પુર્વની ॥ પૂરે કુમર સમસ્યા સારી, આનંદિત હુઈ નૃપતિકું
 મારી ॥ સા ૦ ॥ વેરે કુમાર તે ત્રિયુવનસાર, ગુણનિધાન જીવન આધાર ॥ સા ૦ ॥ ૧૫ ॥
 પુતલ મુગ્ય સમસ્યા પૂગવી, રાજા પ્રમુખ જન સવિ હુઈ પ્રાવી ॥ સા ૦ ॥ એ અચરિજ
 તો કહીયે ન દીનું, જિમ જોડ્યેં તિમ લાગે મીનું ॥ સા ૦ ॥ ૧૬ ॥ રાજા નિજપુત્રી
 પરાણવે, પંચ સગ્વીસંજન મન ખાવે ॥ સા ૦ ॥ પાણિગ્રહણ મહં સવલો કીધો, દાન અતુ

નિધાન પટલે નંદાર તથા જીવનનો આધારનૂત એવો જે કુમાર, તે પ્રત્યે (વેરે કે) વર
 તો હવી ॥ ૧૫ ॥ ॥ એમ પુત્તલાના મુલથી સમસ્યા પૂર્ણ કરાવી, તેણે કરી રાજા પ્રમુખ
 જે (જન કે) લોક હતા તે સર્વે વાંધિક થયો થકો કહેવા લાગ્યો જે, આ આશ્ચર્ય તો અમો
 ક્યારે પણ દીનું નથી, અને તો જેમ જેમ જોડ્યેં એવે, તેમ તેમ મીનું લાગે છે ॥ ૧૬ ॥ ॥
 રમે રાજાએ મનને વાંધે કરી પાંચે સહીયો સહિત પોતાની પુત્રીને શ્રીપાલપ્રત્યે પાણિગ્રહણનો

પટલે પરણાવવાનો ઉત્સવ (સવલો કે○) ઘણો મહોટો કહ્યો, અને જેની તુલના ન થાય, એવું અતુલ મનોવાંઙિત દાન દીધું ॥ ૧૭ ॥ ॥ એ સાતમી ઢાલ તે ત્રીજા સ્વર્ગને ત્રિષે અર્ધરૂપ ગુણે અને અર્ધરૂપ ગુણે કરી પૂર્ણ થઈ. શ્રીસિદ્ધચક્ર જગવાનના જો ગુણગાન કરીયે, તો જલો વિનય અને રૂઢો યશ તેનું સુખ પામીયે. અથવા વિનય, જલો યશ અને સુખ, તેને પામીજે ॥ ૧૮ ॥ ॥ એવા અવસરને ત્રિષે અંગજઠ નામેં બ્રાહ્મણ તે શ્રીપાલકુમરનું ચરિત્ર જોઈને કહેવા લાગ્યો કે, હે મહારાજ ! એક મહારું (પવિત્ર કે○) રૂઢા વિચારવાલું વચન સાંજલો ॥ ૧ ॥ ॥ કોદ્ધાગપુર નગરનો પુરંદર

લ મનવંઙિત દીધો ॥ સા○ ॥ ૧૭ ॥ સાતમી ઢાલ તે ત્રીજે સ્વર્ગ, પૂરણ હુઈ ગુણ રાગ અર્ધરૂપ ॥ સા○ ॥ સિદ્ધચક્રગુણ જો ગાઈજે, વિનય સુજસ સુખ તો પાઈજે ॥ સા○ ॥ ॥ ૧૯ ॥ દોહા ॥ અંગજઠ ઇણ અવસરે, દેહી કુમરચરિત્ર ॥ કહે સુણો એક માદરું, વચન વિચાર પવિત્ર ॥ ૨ ॥ કોદ્ધાગપુરનો રાજિયો, અઠે પુરંદર નામ ॥ વિજયા રાણી તેહની, લવણિમ લીલાધામ ॥ ૩ ॥ સાત પુત્ર કપર સુતા, જયસું દરી ઠે તાસ ॥ રંજા લઘુ કુંચી ગઈ, જોનિ ન આવે જાસ ॥ ૩ ॥ લવણિમ રૂપ

નામેં રાજા ઠે, તેનો વિજયા નામેં રાણી ઠે; તે કેવી ઠે ? તો કે, (લવણિમ કે○) ચતુરાઈવિશેષ તેની સીલાનું (ધામ કે○) ઘર ઠે ॥ ૩ ॥ ॥ તે રાણીને સાત પુત્રો ઠે, તેની કપર એક અત્યંત રૂપ વંત એવી જયસુંદરી નામેં પુત્રી ઠે, જેના રૂપને દેહીને રંજા જે સ્વર્ગની દેવાંગનાઈ અપસરા કુંવરી તિલોત્તમા તેં પણ એનું રૂપ પોતાથી વિશેષ જાણીને (લઘુ કે○) હલકાડાણું પામી કુંચી દેવ લોકને ત્રિષે જતો રહી. પણ તે કુમરીની વરાવર રૂપવાલી થઈ નહીં, માટે (જાસ કે○) મેની (જોડી કે○) વરાવરીમાં આવે તેવી કોઈ બીજી સ્ત્રી નથી ॥ ૩ ॥ ॥ એવી તે કુમરી (લવણિમરૂપ કે) સુંદર

નાનુરાઈવિશેષ અને રૂપ તેણે કરી અલંકૃત શોભાયમાન છે, તેને દેહીને પાઠકજીને રાજાયેં પૂઠયું કે, હે
 પાઠકજી ! એ કુમરીના સરસો એટલે જેવી એ કુમરી છે, તેવો એને યોગ્ય વર કોણ હશે ? તેનું સ્વરૂપ અમને
 કહો ॥૪॥ તેવાં (સો કેળ) તે પાઠકજી કહેતા હતા કે, હે રાજન ! એકુમરીયેં મહારી પાસે કલાઈ જાણ
 તો ચકાં રાધાવેધ નામની કલાનું સ્વરૂપ મને પૂઠયું હતું, તે મેં પણ તેના સાધનને અનુરૂપ એટલે યોગ્ય
 રોમેં ગર્ગજ્યું હતું ॥૫॥ ॥ તે આગલ કહે છે. કે એક થંચની ઉપરેં આઠ ચક્ર માંડવાં, તેમાં ચાર ચક્ર
 દક્ષિણ ચાનુ સવલાં ફરે, અને ચાર ચક્ર વામ ચાનુ અવલાં ફરે, તે આઠ ચક્રના આરાના (વિવરો
 પરિપૂતલી કેળ) વિવર જે ઊઠ છે, તેની ઉપર રાધા એવે નામેં કાષ્ઠની પૂતલી બેસાડવી ॥૬॥ ॥ અને

અલંકરી, તે દેહી કહે જૂપ ॥ એ સરિલો વર કુણ હશે, પાઠક કહો સ્વરૂપ
 ॥ ૪ ॥ સો કહે ઇણ જાણતાં કલા, રાધાવેધ સ્વરૂપ ॥ પૂઠયું તે મેં વરણબું, સા
 ધનને અનુરૂપ ॥ ૫ ॥ આઠ ચક્ર થંચ ઉપરેં, ફરે દક્ષિણ ને વામ ॥ અરવિવરો
 પરિ પૂતલી, કાઠનો રાધા નામ ॥ ૬ ॥ તેલ કલા પ્રતિવિંવ જોઈ, મૂકે અધોમુલ
 વાણ ॥ વેધે રાધા વામ અહિ, રાધાવેધ સુજાણ ॥ ૭ ॥ ધનુવેદની એ કલા, ચાર

ને સંનની નીચેં એક તેલની કલાઈ જરી રાખવી. તેલની કલાઈમાં ઉપરલી રાધા નામેં પૂતલીનું
 પ્રતિવિંવ સદમાં લઈ જોઈને અધોમુલ એટલે પોતાનું મુલ નીચું રાખીને ઝંચો વાણ નાલે, તે એવી
 યુક્તિથી નાલે, કે ઉપર રહેલી રાધા નામની પૂતલી છે, તેની (વામ કેળ) માવી ચાનુની
 તે (અહિ કેળ) આંલ છે, તેને વેધે, એટલે તેનો વેધ કરે, તેને રાધાવેધ કહીયેં. એ કલા કોઈ
 સુજાણ પુરુષ હોય, તે જાણે ॥ ૭ ॥ ॥ એ ચાર વેદમાંહેલા ધનુવેદની કલા છે. તે ચાર વેદથી
 (ઉરુ કેળ) ઊર્ચ એટલે ઝંચી છે, માટે કોઈ જાણે તે એને સાધી શકે, પણ કોઈ (મૂઢ

के०) मूर्ख, एनो चेद जाणे नहीं ॥ ७ ॥ ॥ हे राजन् ! ए वात महारा मुखथी सांचलीने तहारी
 पुत्रीयें एवी प्रतिज्ञा करी ठे, के जे राधावेध साधयो, तेने हुं वरीश, परंतु बीजा कोइने वरीश नहिं
 एवो एणें नियम करेलो ठे ॥ ए ॥ ॥ माटें महोटा मंरूप मांडीने राधावेधनो संच करीयें, जेम कु
 मरीनो वर पामियें, ए रीतें ते पाठकें प्रपंच कह्यो ॥ १० ॥ ते प्रमाणें ते राजायें पण मंडप मंभाव्या
 ठे, तेमां राधावेधनो विचार जेम पाठकें कह्यो, तेम कह्यो ठे, परंतु ते कला कोइ साधी शकतो
 वेदथी नरु ॥ ॥ उत्तम नर साधी शके, नवि जाणे कोइ मूढ ॥ ७ ॥ ते सुणि तुज
 पुत्री नृपति, करे प्रतिज्ञा एम ॥ वरशुं राधावेध करि, बीजो वरवा नेम ॥ ए ॥
 महोटा मंरूप मांमियें, राधावेधनो संच ॥ करियें जिम वर पामियें, पाठक कहे
 प्रपंच ॥ १० ॥ मंरूप नृप मंभाविया, राधावेध विचार ॥ पण नवि को साधी शके,
 पण साधयो कुमार ॥ ११ ॥ एम निसुणी ते ञ्छने, कुंमल देइ कुमार ॥ रयणी
 निजवासें वसी ॥ चाढ्यो प्रात उदार ॥ १२ ॥ पढोतो ते कोट्वागपुर, कुमर दृष्टि
 सब साखी ॥ साध्यो राधावेध तिहां, हारमहिमगुण दाखि ॥ १३ ॥ जयसुंदरीयें
 ते वख्यो, करे नृप वीवाह ॥ तास दत्त आवासमां, रहे सुजस उज्जाह ॥ १४ ॥
 नथी, पण हे कुमरजी ! हुं जाणुं हुं जे तमें साधयो ॥ ११ ॥ ॥ एवी वार्त्ता चट्ना मुखथी सांचली
 ने श्रीपालकुमर तेने कुंडल देतो हयो, पठी रात्रें पोताने (वासैं के०) घरे (वसी के०) रहीने
 उदार चित्तनो धणी जे श्रीपाल, ते प्रजातनो तिहांथी चाढ्यो ॥ १२ ॥ ॥ ते कोट्वागपुरें जइ पढोतो,
 तिहां कुमरें सर्व लोकनी नजरें देखतां सर्वनी साखें दृष्टि राखीने हारना महिमानो गुण देखाडी राधा
 वेध साध्यो ॥ १३ ॥ ॥ तेने जयसुंदरीयें वरमाला पहेरावीने वरयो, तेवरें राजायें विवाह करीने पुत्री परणा

११. पत्नी (तासदन के०) ते राजाना दीधेला आवासमां सुजस उत्साह पूर्वक रहेतो हवो ॥ १४ ॥
 हवे श्रीपालना माजल जे मामो राजा तेणें गाणापुरथी श्रीपालने जोवाने अर्थे (पेसिया के०)
 मोकदया एया जे विनीत एटले विनयवंत (नर के०) मनुष्य ते (आणाकाज के०) राजानी आ
 ज्ञाने काजें निहां आदया, अने जला लीलावंत कुमरने मढ्या. तेवरें कुमरें पण पोतानी परणेजो
 स्त्रीयो जिद्दां जिद्दां हती, तिहांथी अधिके हेजें करी माणसो मोकलीने तेडावी लीधी, ते पण पोताना
 कंजुले सद्धित निहां आवी पद्दोती ॥ १ ॥ ॥ तिहां (हय के०) बोडा, (गय के०) गज ते हाथी,

॥ ढाल आठमी ॥ वन्यो रे कुंवरजीरो सेहरो ॥ ए देशी ॥ हवे माजल नृप पेसिया,
 आदया नर आणाकाज रे ॥ विनीत ॥ लीलावंत कुंअर जलो ॥ ए आंकाणी ॥ कुंअरें
 पण निजसुंदरी, तेमावी अधिके हेज रे ॥ वि० ॥ ली० ॥ १ ॥ सैन्य मढ्युं तिहां
 मामटुं, हय गय रथ जम चतुरंग रे ॥ वि० ॥ तिण संयुत हुंअर ते आवियो, गा
 णाजिथ पुर अति चंग रे ॥ वि० ॥ ली० ॥ २ ॥ आणेंदियो माजल नरपति, तस
 सिरि नर सुंदरी देखि रे ॥ वि० ॥ आपे राज श्रीपालने, करे विधि अन्निषेक

रथ अने (जड के०) जट ते सुजडो. ए चतुरंग एटले चार अंगवाहुं अर्थात् चार प्रकारनुं सैन्य
 सामटुं मढ्युं. एटले एकलुं थुं. ते चतुरंग सैन्यं करी संयुक्त एवो श्रीपालकुमर, अत्यंत (चंग
 के०) मनोहर गाणापुर एहुं ते (अन्निथ के०) नाम जेनुं एया नगरने विषे आदयो ॥ २ ॥ ॥
 नेवारं (तस के०) ते श्रीपालनी (सिरि के०) लक्ष्मी अने वली अष्ट एवी सुंदरीयो जे स्त्रीयो
 तेने देखीने (माजलनरपति के०) मामो राजा, जे श्रीपालनो मामो आय, अने ससरो पण आय,
 ते आनंद पाम्यो घको विधियें सद्धित अन्निषेक विशेष करीने श्रीपालने राज्यपाटं स्थापतो हवो ॥ ३ ॥

તિહાં શ્રીપાલ, સિંહાસન ઉપર બેઠો થકો (વર કેળ) શ્રેષ્ઠ ઇવા દ્વાર અને (કિરીટ કેળ) મુકુટ તેણે કરી (વિશાલ કેળ) ઘણું સોહિયેં ઇટલે શોજે છે. વલી (વર કેળ) પ્રધાન ચામર અને તંત્ર શિર ઉપર ધર્યાં છે. તે ચામર સપેત હોય છે, અને હંસપક્ષી પળ સપેત હોય છે, માટે કવિ ઉત્પ્રેક્ષા કરે તે કે, શ્રીપાલના મુલરૂપ કમલને બે ચામર રૂપ (મરાલ કેળ) હંસ (અનુસરત કેળ) આશ્રયતાં તે ॥ ૪ ॥ ॥ વલી જે વલ, કુદ્ધિ અને પરિવારેં કરી પોતાથી કાંઈક ન્યૂન હોય તેને સામંત રાજા કહીયેં, તેવા સોલ સામંત તે ઋક્તિરાગેં કરી સહિત થકા જેની સેવામાં તત્પર રહેલા છે માટે સોલ

વિશેષ રે ॥ વિ૦ ॥ લી૦ ॥ ૩ ॥ સિંહાસન બેઠો સોહિયેં, વર દ્વાર કિરીટ વિશાલ રે ॥ વિ૦ ॥ વર ચામર તંત્ર શિરેં ધર્યાં, મુલકજ અનુસરત મરાલ રે ॥ વિ૦ ॥ લી૦ ॥ ૪ ॥ સોલે સામંતેં પ્રણમિયેં, હય ગય મણિ મોતિય ખેટ રે ॥ વિ૦ ॥ ચતુરંગી સેનાયેં પરવચ્ચો, ચાલે જનની નમવા નેટ રે ॥ વિ૦ ॥ લી૦ ॥ ૫ ॥ ગામ ઠામેં આવંતમો, પ્રણમિતો ખૂપેં સુપવિત્ત રે ॥ વિ૦ ॥ ખેટીજંતો બહુ ખેટણે, સોપારય નગરેં પહુત્ત રે ॥ વિ૦ ॥ લી૦ ॥ ૬ ॥ તે પરિસર સૈન્યેં પરવચ્ચો, આવાસેં તે શ્રી

સામંતેં પ્રણમીજતો, ઘણા ઘોના, હાથી, મણિ, રત્ન, માણક અને મોતીયોનાં ખેટણાં લઈને પક્ષી ચતુરંગી સેનાયેં પરવચ્ચો થકો (નેટ કેળ) નિશ્ચયેંથી પોતાની જનની જે માતા તેને નમવાને માટે ઘાણાપુર નગરથી ચાલ્યો ॥ ૫ ॥ ॥ તે શ્રીપાલ ગામ સ્થાનકેં આવતો, પવિત્ર રાજાયેં પ્રણમિતો (બહુ કેળ) ઘણા પ્રકારનાં ખેટણાયેં ખેટીજતો ઇટલે ખેટણાંની ખેટો લેતો થકો માર્ગ ને ઉલ્લંઘન કરતો અનુક્રમેં સોપારક નામા નગરેં આવી પહોતો ॥ ૬ ॥ ॥ તે શ્રીપાલ (સૈન્યેં કેળ) સૈન્યના પરિવારેં પરવચ્ચો થકો સોપારક નગરના પરિસર ઇટલે સમીપેં આવીને (આવાસેં

કે૦) તેંબમાં આવી ઉતારો કીધો. તેવાર પઠી શ્રીપાલ કહેવા લાગ્યો કે, આ સોપારક નગરનો રાજા કાંઈ જ્ઞતિ, પટલે જેટણું લઈને આવીને નમસ્કાર કરે, તેને જ્ઞતિ કહીયે અને શક્તિ, પટલે શસ્ત્ર લઈ સદામો આવીને યુદ્ધ કરે, તેને શક્તિ કહીયે. એ બે વાતોમાંહેલો કોઈ પણ વાત દેવાનતો નથી, તેનું કારણ શું છે? ॥ ૭ ॥ ॥ એંબું શ્રીપાલનું બોલનું સાંજલીને પ્રધાન કહેવા સાગ્યો કે, હે ગુણવંતજી ! એ રાજાનો કાંઈ પણ અપરાધ નથી, એ મહાસેન નામેં જલો રાજા છે, તે તારા રાણીનો (મનકંત કે૦) મનનો વધ્ધજ છે, પટલે તારા રાણીનો જત્તાર છે ॥ ૮ ॥ ॥

પાલ રે ॥ વિ૦ ॥ કહે જગતિ શક્તિ નવિ દાખે, શું સોપારક નરપાલ રે ॥ વિ૦ ॥

॥ લી૦ ॥ ૭ ॥ કહે પરધાન નવિ એહનો, અપરાધ એટે ગુણવંત રે ॥ વિ૦ ॥ નામેં

મહાસેન છે એ જલો, તારા રાણી મન કંત રે ॥ વિ૦ ॥ લી૦ ॥ ૮ ॥ પુત્રી તસ કુલે

જગની, છે તિલકસુંદરી નામ રે ॥ વિ૦ ॥ તેતો ત્રિચુવનતિલક સમી બની, હરે

તિલોનમાનું ધામ રે ॥ વિ૦ ॥ લી૦ ॥ ૯ ॥ તેતો સૃષ્ટિ છે ચતુર મદન તણી, અંગે

જીત્યાં સવિ અપમાન રે ॥ વિ૦ ॥ શ્રુતિજન જે વ્રહ્મા તેહની, રચના છે સકલ સ

(તસ કે૦) તે રાણીનો કુલેં એક પુત્રી ઉત્પન્ન થઈ છે, તેનું તિલકસુંદરી એંબું નામ છે, પરંતુ તે

કુમરી તો અણ ગુવનને વિષે એક તિલક સમાન બની છે. એ રીતે નામ પ્રમાણે તેમાં ગુણ પળે છે.

અને વહી રૂપેં કરી તો તિલોત્તમા જે ઇંદ્રની અપ્સરા, જર્વશી, રંજા, તેનું (ધામ કે૦) તેજ તેને

(હરે કે૦) હરે એવી છે, અથવા તેનું (ધામ કે૦) સ્થાનક તેને હરે, એવી રૂપવંત છે ॥ ૯ ॥ ॥

હવે તે તિલકસુંદરીનું રૂપ અતિ અદ્ભુત છે, તેમાં કંઈ કંઈ સંજાવના કરે છે કે, તે તિલક

સુંદરી તો ચતુર જે માણો અત્યંત નિપુણ એવો (મદન કે૦) કંઈપણ પટલે કામદેવ તેની સૃષ્ટિ છે,

एટસે કામદેવની વડેલી છે, તે શા ઉપરથી જાણવામા આવ્યું ? એવી કોઈ આશંકા કરે, તો ત્યાં તેને
 ઉત્તર કહે છે. કે જગતમાં ચંદ્રપદ્માદિક એટલે ચંદ્ર સરખું વદન છે, કમલની પાંખની સરખાં નેત્ર
 છે. એવી રીતે ઇંગ ઇંગનો ઉપમા આપીને ઘણી સ્ત્રીયાદિકનાં રૂપનું વર્ણન કરાય છે, પરંતુ તે તો
 સર્વ કલંકાદિ દૂષણે કરી દૂષિત છે, માટે એ કુમરીને (ઇંગે કેળ) શરીરેં તો તે સર્વ ઉપમાને
 દૂષવીને જિંતી લીધાં છે, તેથી એ કુમરીની જોમી જેવી જગતમાં બીજી કોઈ સ્ત્રી નથી, માટે જાણી
 એ તેમ, જે એ કુમરીનું રૂપ તે ચતુર મદનકૃતજ છે. વલી કોઈ શંકા કરે, કે મદનને રચનાચતુર
 શા વાસ્તે કહ્યો તો ? તેનો ઉત્તર કહે છે, કે સર્વથી સૂદ્ધ પરમાણુ છે, તે પરમાણુ રૂપ મન જાણ
 નું. તે મનમહિ પ્રવેશ કરીને વિકાર ઉત્પન્ન કરી સર્વ ઈશ્વરાદિક દેવોનાં ચિત્તને પણ હરણ કરી
 લીધે છે, એવો એ કંદર્પ છે. તે માટે એને અત્યંત નિપુણ કહ્યો, તેની કરેલી એ સુંદરીરૂપસૃષ્ટિ છે.
 પરંતુ શ્રુતિ જે વેદનો ધ્વનિ વેદાન્યાસ તેનો નિરંતર નિર્દોષ કરવો તેણે કરી જડરૂપ થયેલો કારણ
 કે લોકો ક્ષિયેં પણ અત્યંત કેવલ વેદપાઠી જે હોય, તેને હોરપ્રાય કહે છે, એટલે “ વેદીયો હોર ”
 કહેવાય છે, તેમાં વેદપાઠ જાણીને જડરૂપ થયેલો એવો જે બ્રહ્મા તેની રચેલી એ ન કહી.
 યથાપિ કોઈ કહેશે કે, સકલ જગત સૃષ્ટિનો અધિકાર તો બ્રહ્માને છે, તો એ સુંદરીરૂપ, બ્રહ્મા કૃત,
 કેમ ન કહી ? તેનો હેતુ કહે છે. જે જાણી (તેહની કેળ) તે શ્રુતિમાં જન્મ થયેલો જે બ્રહ્મા તેની
 રચના, તેતો (સકલ કેળ) સઘલી સર્વ જગતમાં સર્વ સ્થલે (સમાન કેળ) માનેં કરી સહિત એટલે
 પ્રમાણે સહિત છે, અર્થાત્ એક એકની જોમી આવે છે, માટેં ઉપમાયેં સહિત કહેલી છે. કારણ
 કે (ઉપમાનેન સહિતેં સોપમાનેં) એટલે ઉપમાનેં કરી જે સહિત હોય, તે સોપમાન કહિયેં. (ઇયંતુ
 નિરુપમાના નિર્ગતેં ઉપમાનેં યસ્યાઃ સા નિરુપમાના તેન મદનકૃતસૃષ્ટિજાયેતે) એટલે આ તિલક
 સુંદરી તો ગયું છે ઉપમાન જેનાથકી એવી છે. તે માટેંજ આ તિલકસુંદરી કંદર્પસૃષ્ટિ છે, એટલે
 ઉપમાસહિત હોત, તો એને પણ બ્રહ્માકૃત કહેત, પરંતુ આ કુમરીનું રૂપ તો ઉપમાસહિત આતિ

અદ્વૈત છે માટેં એને મદનકૃત કહી. પતાવતા એ કન્યા ઘણીજ રૂપવંત છે ॥ ૧૦ ॥ તે કુમરીને
 નૃમણાં દીર્ઘવૃષ્ટ એ સર્વ્ય તેને રસેલી છે, તેના વળા પ્રકારના ઉપચાર એટલે ઉપાય કહ્યા, મણિ
 નથા વિસદર ફલિંગ દ્વ્યાદિ મંત્ર તેમજ ઔષધ પણ ઘણાં આણ્યાં. તો પણ લગાર માત્ર પણ ગુણ થયો
 નહીં ॥ ૧૧ ॥ તે માટેં દુઃખે પીડ્યો થકો તે કુમરોનો પિતા જે મહાસેન નામેં રાજા તે એ કા
 રણ માટેં હજાં તસારી પામેં આવી શક્યો નથી, પરંતુ વોજો કોઈ પણ ઘાત તેમેં ગણશો નહીં ॥ ૧૨ ॥
 પરંતુ પ્રથમનું વોલવું સાંચલીને શ્રીપાલ રાજા કહે છે કે, તે કુમરી કિહાં છે? મને દેખાડો, તો તેનો
 માન રે ॥ વિ૦ ॥ લી૦ ॥ ૨૦ ॥ દીહપોતેં દંસી સા સુતા, કીધાં વહુવિધ ઉપચાર
 રે ॥ વિ૦ ॥ મણિ મંત્ર ઔષધ વહુ આણિયાં, પણ ન અયો ગુણ તે લગાર રે ॥ વિ૦
 લી૦ ॥ ૨૧ ॥ તે માટેં દુઃખે પીડિયો, મહાસેન નૃપતિ તસ તાત રે ॥ વિ૦ ॥ નવિ અઃ
 ડ્યો હજાં એ કારણેં, મત ગણજો વીજો ઘાત રે ॥ વિ૦ ॥ લી૦ ॥ ૨૨ ॥ રાજા
 કહે કિહાં છે દાલ્યો, તે કીજેં તસ ઉપગાર રે ॥ વિ૦ ॥ એમ કહી તુરગારૂઢેં તિણેં,
 દીગા જાતાં વહુ નર નાર રે ॥ વિ૦ ॥ લી૦ ॥ ૨૩ ॥ સમજાનેં લેઈ જાતી જાણી,
 નિહાં પહેનો તે નરનાહ રે ॥ વિ૦ ॥ કહે દાલ્યો મુજ હું સજ કરૂં, મૂર્ઠિતને મ
 ઉપકાર કરીયે. એમ કહીને સેવકને મોકલી અશ્વ મગાવી (તુરગારૂઢ કે૦ ॥) ઘોડા ઉપર અસ્વાર
 થયો, સેવકેં એણેં નગરની બાદેર ઘણા પુરુષોને તથા સ્ત્રીઓના સમૂહને જાતાં દીગા ॥ ૨૩ ॥
 પછી રાજા. પ્રધાન તથા નગર લોકનાં વૃંદ મલીને કુમરીને સ્મશાને લઈ જાતી સેવકના મુલથો જા
 લીને તે (નરનાહ કે૦) નરનો નાથ શ્રીપાલરાજા તિહાં પહોતો, અને કહેતો હવો કે, કુમરી મુ
 જને દેવાડો, તો હું તેને સાજી કરું. પરંતુ મૂર્ગ પામેલી છે તેનો દાહ કરશો નહો ॥ ૨૪ ॥ તેણે

श्रीपालराजाना कथाथी कुमरीनी महियतने तेहिज थानकें पृथ्वीयें मूकी, तेवारें श्रीपालें हारना न्दवणनो अजियेक करीने ते कुमरीने सज्जा करी, एटले साजी करी, तेवारें तत्काल ते कुमरी सर्व लोक ना चित्तनी साथें आसस मोकी विवेक धरी बेठी थइ. इहां जावार्थ ए ठे जे कुमरी मरण पामवाथी राजा आदें देइने नगरवासी प्रमुख सर्व लोकनां चित्त चिंतातुर यइने पकी गयां हुतां, ते श्रीपालें आनीने जेवारें कुमरीने जीवती करी, तेवारें सर्व लोकनां चित्त जे उदास थइने पकी गयां हुतां, ते उठ्यां एटले सर्व लोकनां चित्त आनंदमय थयां, विकस्वर थयां. तेथी ते सर्व लोकनां पकी गयेलां चित्त पण बेठां थयां. माटें ए कुमरी सर्व लोकना चित्तनी साथें विवेक धरीने बेठी थइ, एम कह्यु ॥ १५ ॥

दियो दाह रे ॥ वि० ॥ ली० ॥ १४ ॥ महियत मूकी ते थानिकें, करी हार नमण अजियेक रे ॥ वि० ॥ सज करि सवि लोकना चित्तशुं, थइ बेठी धरिय विवेक रे ॥
 ॥ वि० ॥ ली० ॥ १५ ॥ महसेन मुदित कहे राजीयो, वत्स तुजनें ए शुं होत रे
 ॥ वि० ॥ जो नावत ए वरुनागियो, न करत उपगार उद्योत रे ॥ वि० ॥ ली० ॥
 ॥ १६ ॥ तुऊ प्राण दीयां ठे एइने, तुं प्राण अधिक ठे मुऊ रे ॥ वि० ॥ एइने तुं

तेवारें महसेन नामें राजा ते (मुदित के०) हर्षवंत थयो थको पोतानी पुत्रीने कहे ठे, के हे वत्स ! तुऊने हमणां आ ठेकाणें शुं घात !! जो आ महोटा जाग्यनो धणी श्रीपाल इहां नहीं आवत, अने तहारा उपर उपकाररूप उद्योत नहीं करत, तो अमें तुऊने मरण पामेली समजीने अभिसंस्कार करत ! ॥ १६ ॥ ॥ माटें हे पुत्री ! हमणां तहारां प्राण जतां हुतां, ते ए श्रीपाल राजाथें पाठां दीधां ठे, अने महारे तो तुं महारा प्राणथकी पण अधिक बहाली ठो, अने ए श्रीपालें तुजने मरणना नयथी बचावो राखो. माटें जयाघायते इति जर्ता. माटें महारे तुं ए श्रीपालराजाने देवी घटे

કે, એ મહારા હૃદયનો (ગુરુ કે०) વિચાર ચિંતવન છે, તે તું જાણજે, તેથી તહારે પણ એને જ વરવો
 ॥૧૭॥ ॥ મહાસેન રાજાએ પોતાની પુત્રીને એવી રીતે કહેતાં થકાં (તે કે०) તે કુમરી (સ્ત્રિગ્ધ કે०)
 બ્રેહ્મણી, સરસ, રાગવંત અને (મુગ્ધ કે०) નરક જોડી એવી (દગ કે०) દૃષ્ટિએ કરી (શ્રીપા
 ત્ર કે०) શ્રીપાલપ્રત્યે (દેખતાં કે०) દેખતી થકી મનમાં ચિંતવવા લાગી કે મહારા પ્રેમની ગતિ
 (પ્રહરું કે०) એ શ્રીપાલની સાથે (અસરાલ કે०) અકલ છે, અનિનવ છે, અવાચ્ય એટલે મુલ્લથકી
 કાઠી જાય નહીં એવી છે. इहां मुग्धपदे करी वक्रकटाक्षादि क्रियावैदग्ध्यसहितपणानो अनुदय मू
 चव्यो, एटले कामकीना प्रमुख विषय रसमां आसक्त हजी थइ नथी. हमणां नवयौवननो उजम
 ठे, अने चाल्यावस्था विरसी यौवनावस्थानी प्राप्तिनो अवसर ठे, एने वयःसंधि कहियें, माटें अवि

દેવી મુઠ ઘટે, એ જાણે હૃદયનું ગુઠ રે ॥ વિ० લી० ॥ ૧૭ ॥ સ્ત્રિગ્ધ મુગ્ધ દગ
 દેખતાં, હમ કહેતાં તે શ્રીપાલ રે ॥ વિ० ॥ મન ચિંતે મહારા પ્રેમની, ગતિ એહ
 શું છે અસરાલ રે ॥ વિ० ॥ લી० ॥ ૧૮ ॥ જો પ્રાણ કહું તો તેદથી, અધિકો
 લસિતયૌવના છે. જો સંપૂર્ણ વિલસિતયૌવના હોય તો, તે વ્રક કટાક્ષાદિક ક્રિયામાં વિદગ્ધ હોય.
 તેથી તેનાં નેત્ર વિલસિતનું જ્ઞાન પ્રગટ ન થાય, અને આ તો હજી મુગ્ધા છે, તેથી એના નેત્ર વિલા
 સના જ્ઞાનનો ઉદય રાજાને થયો છે. એવી તે કુમરીયં મુગ્ધ નરક દૃષ્ટિએ એટલે રાગજરે અનિમેષ
 સોચને શ્રીપાલને જોયો, તે જોતાં જ પૂર્વજવ રાગ સંબંધથી કોઈ વચને કહ્યામાં ન આવે એવો અનિ
 રિચનીય પરમ પ્રેમોદ્ગમ થયો. તેને અનુચવીને કુમરી મનમાં ચિંતવવા લાગી કે, મહારે એ શ્રીપાલની
 સાથે પ્રેમના સંબંધની કોઈ અસરાલ એટલે અકલગતિ દેખાય છે. તે વિચાર આગલ કહે છે ॥૧૭॥
 હવે પૂર્વે કહેલી યાતને જ દઢાવે છે. ચિત્તની આસક્તિ વિશેષ તેને પ્રેમ કહે છે, તે ઇહાં કુમરી વિચારે
 તે કે, જો ૧ પુરુષને હું મહારાં પ્રાણ કહું, તો તે પણ તીક લાગતું નથી, શા માટે ? જે પ્રાણથી પણ

अधिको पत्नी उपर प्रेम उपजे ते, मांटे प्राण कहुं तो तेथी प्रेम अधिको केम (लखिये के०) जः
 शीये ? केम के प्राण होय नोज प्रेम बने ठे. पण प्राण विना प्रेम बनतो नथी, ए लेखे प्राणथकी
 प्रेम अधिको न होय, त्यां तो प्राण अने प्रेम वेहु तुल्य थाय, अने जगतमां तो प्राणथकी प्रेम
 अधिक देखाय ठे, केम के ? घणा जनो तो प्रेमने अर्थे प्राण गमावे ठे, परंतु सज्जन पुरुषो प्राणने
 निगमता नथी ॥ यतः ॥ धन देई जीव रक्खिये, जीव देई रक्खिये लाज ॥ प्राण लाज होय
 एक प्रेमके काज ॥ १ ॥ एवी रीतें तो प्राणने प्रेमरूप कहेतां वनतुं नथी. ए अपेक्षाये
 थो प्रेम अधिक थयो देखाय ठे, अने जाणवामां पण प्राणथी प्रेम अधिक आवे ठे. एम
 वचारतां तो प्राण अने प्रेम वेहु चिन्न थाय ठे. अने ए रीतें जो प्राण अने प्रेम ए वेहुने चिन्न कहुं
 तो अनुभव केम मले ? एटले वेहुने चिन्न कहुं तो अनुभव मलतो नथी, कारण के प्राण विना

रीये प्रेम रे ॥ वि० ॥ कहुं चिन्न तो अनुभव किम मिले, अविच्छेद उन्नय
 म रे ॥ वि० ॥ ली० ॥ १ए ॥ इम स्नेहल सा निज अंगजा, श्रीपाल करे

मने जाणनारो कोण होय ? प्रेमने जाणनारां तो प्राणज ठे, तेथी जे वस्तु जेथी अचिन्न होय
 ज अनुभव थाय ठे, पण चिन्न वस्तुनो अनुभव न थाय. जो चिन्न वस्तुनो अनुभव मानीये तो
 तिप्रसंग थाय ठे, अने प्रेमनो अनुभव तो मुफने थायज ठे. एम परस्परं विरोधी चिन्नाचिन्न स्व
 रूप ठे. ते ए प्रेम पदार्थने विये एकत्र समावेशणे अविरोधतावे केम रह्यो ठे ? अतएव एटलाज
 कारण मांटे जाणुं तुं, जे महारा प्रेमनी गति ए श्रीपालनी साथे कोइ (असराल के०) कोइये कली
 जाय नहीं, एवी अकल ठे, अलौकिक ठे. इति जावार्थः ॥ १ए ॥ ॥ एम ए प्रफोर स्नेहल ते स्नेहरसे
 सहित एटले जेहे करी वद्वारा पामती प्रेमसुधासिंधु निमग्न एटले प्रेमरूप अमृत तद्रूप समुद्रमां निमग्न
 थयेली एवी (सा के०) ते पातानी पुत्री जे तिलकसुंदरी तेने महसेन राजाये श्रीपालने हाथे दीधी.

(સા કેળ) ને કન્યા શ્રીપાલે પરણી, પટલે પાણિપ્રહણ કહ્યું, તેવોરે (તસ કેળ) તેના મલવાથી (અ
 નિઅદ્વુતરૂપ કેળ) અત્યંત અદ્વુત રૂપને ધરનારી એવી આઠ સ્ત્રીયો થઈ, તેનાં નામ કહે છે. ૧ મદન
 સેના, ૨ મદનમંજૂષા, ૩ મદનમંજરી, ૪ ગુણસુંદરી, ૫ ત્રેલોક્યસુંદરી, ૬ શૃંગારસુંદરી, ૭ જયસુંદરી,
 ૮ નિલકંઠસુંદરી. ૯ આઠનાં નામ જાણ્યાં, તથા શૃંગારસુંદરીની પંક્તિ પ્રમુખ પાંચ સહીયોનું પા
 નિપ્રહણ કહ્યું. તે પણ પાંચ સ્ત્રીયોજ છે, પરંતુ હહાં તે શૃંગારસુંદરીની અંતર્ગત આવી, તે માટે એ
 કજ શૃંગારસુંદરી ગણીને આઠ સ્ત્રીયો શ્રીપાલની સાથે છે, તથા પ્રથમની પરણેલી મયણાસુંદરી તે
 ગુહ્યાયનીમાં છે એટલે તે સહિત સર્વ નવ સ્ત્રીયો જાણવી ॥ ૨૦ ॥ ॥ હવે હહાં શ્રીપાલ યદ્યપિ
 આઠ ત્રીયો સહિત છે તથાપિ નવમી મયણાસુંદરીને મલવા માટે ઉત્કંઠિત થકો તિહાંથી આગલ
 પ્રયાગ કરવાનું વાંઢે છે. તિહાં કવિ ઉપમા કહે છે કે, જેમ મિત્રા, તારા, વલા, દોસા, સ્થિરા, કાંતા, પ્રજા,

નિયેં જૂપ રે ॥ વિ૦ ॥ પરણી સા આવે તસ મલી, દયિતા અતિ અદ્વુત રૂપ રે ॥ વિ૦ ॥

॥ લી૦ ॥ ૭૦ ॥ અનદિઠિસહિત પણ વિરતિને, જિમ વંઠે સમકિતવંત રે ॥ વિ૦ ॥

પરા. ૯ આઠ દષ્ટિ સહિત જે સમ્યગ્દષ્ટિ જીવ છે, તે પણ જેમ નવમી વિરતિને વાંઢે છે. તથા વલી
 પાંચ મમિનિ ને ત્રણ ગુણ ૯ આઠ પ્રવચનમાતા સહિત મુનીશ્વર હોય, તે નવમી સમતાને તે ગુણવંત
 મુનિ જિમ વાંઠે છે, તેમ શ્રીપાદરાજા જો પણ આઠ સ્ત્રી સહિત છે, તો પણ નવમી મયણાને
 મલવા નાંહે છે. આદીં કોઈ પૂરે કે. આઠ દષ્ટિસહિત જે હોય, તે વિરતિપણને છે એમ કહ્યું, તો
 મું આઠ દષ્ટિવંત પુરુષ જે છે, તે વિરતિપણથી રહિત છે? કે વલી વિરતિપણની વાંઢા કરે છે?
 એના ગુચરમાં કોઈક એમ કહે છે કે, જાવવિરતિને છે છે, એવું કહે છે તે યત્કિંચિત્ જાણવું.
 કેમ કે? દષ્ટિવંતને જે વિરતિપણ હોય તે જાવથીજ હોય છે. તથા વલી કોઈક એમ પણ
 કહે છે કે, આઠદષ્ટિ સહિત અવિરતિ સમ્યગ્દષ્ટિ પણ હોય તેમાટે તે વિરતિપણને છે છે.

તે પણ ઉત્તરનો આચારસજ જાણવો. જેનણી શ્રીહરિજપ્સૂરિકૃત યોગદૃષ્ટિસમુચ્ચયગ્રંથને મતે તો ઠઠી દૃષ્ટિ સુધી અવિરતિ સંજવે છે, અને ઉપરલી બે દૃષ્ટિવાલો તો વિરતિવંતજ હોય, તેમાં ઇહાં એવો ઉત્તર કરવો કે, જે એકદૃષ્ટિ પામ્યો તે અવગ્રહ્ય આઠે દૃષ્ટિને સંજવે નિશ્ચેયી પામે, તે જાણી એકતર દૃષ્ટિ આગામિકનય તો નૂતવત્ ઉપચાર કરીને એક દૃષ્ટિવંતને આઠદૃષ્ટિ સહિત કહી બોલાવ્યો, એટલે ચતુર્થાદિ દૃષ્ટિવંત તે વિરતિને ઇછે છે, તે અનિપ્રાય છે. પરંતુ સાતમી આઠમી દૃષ્ટિ શાલો વિરતિનો હક નથી. અથવા કદાપિ વિરતિ તે આ ઠેકાણે સર્વ સંવરવિરતિપણું લહીયે. તે ચૌદમે ગુણ ગાળે હોય છે, અને આઠ દૃષ્ટિ તો તેથી પહેલીજ પામે છે, તેમાં ઇહાં આઠ દૃષ્ટિવંત મુનીશ્વર તે સર્વ સંવરરૂપ વિરતિને ઇછે છે, એમ કહેવું. ઇતિ સર્વ સુસ્થમ્ ॥ ૨૧ ॥ ॥ તથા શુશ્રૂષા, શ્રવણ, ગ્રહણ, ધાર

અમ પ્રવચનમાત સહિત મુનિ, સમતાને જિમ ગુણવંત રે ॥ વિ૦ ॥ લી૦ ॥ ૨૧ ॥ અમ બુદ્ધિ સહિત પણ સિદ્ધિને, અમ સિદ્ધિસહિત પણ મુક્તિ રે ॥ વિ૦ ॥ પ્રિયા આઠ સહિત પણ પ્રથમને, નિત ધ્યાવે તે ઇણ યુક્તિ રે ॥ વિ૦ ॥ લી૦ ॥ ૨૨ ॥ ઉત્કંઠિત ચિત્ત તેદ્રશું, વલ્લી જનર્મને નમવા હેજ રે ॥ વિ૦ ॥ શ્રીપાલ પ્રયાણે પરિયું,

પા, ઝહ, અપોહ, અર્થવિજ્ઞાન અને તત્ત્વજ્ઞાન, એ આઠ બુદ્ધિ તેણે કરી સહિત એવો યોગીશ્વર તે જેમ નવમી સિદ્ધિને ઇછે છે, તથા અણિમા, મહિમા, ગરિમા, લઘિમા, વશિતા, ઇશિતા, પ્રાકામ્ય, કામા વસાયિત્વ. એ આઠ સિદ્ધિયો છે, તેણે કરી સહિત જે યોગીશ્વર હોય છે, તે જેમ નવમી મુક્તિ જે પરમ પદ મોહપદ તેને ઇછે છે. (ઇણ યુક્તિ કે૦) એ યુક્તિયે કરીને શ્રીપાલકુમર પણ પરિણીત આઠ પ્રિયા એટલે આઠ સ્ત્રીયોયે કરી સહિત થકો પણ પ્રથમ પરિણિત મયણાસુંદરીને મલવા માટે નિત્ય પ્રત્યે (ધ્યાવે કે૦) ધ્યાય છે, ઇછે છે ॥ ૨૨ ॥ ॥ એમ એક તો તે મયણા સુંદરીને મલવા માટે ઉત્કંઠિત ચિત્તવાલો થયો છે, અને વલ્લી પોતાની માતાને નમવાનું હેજ છે, તે માટે શ્રીપાલે સ-

તેજ ધકે પ્રયાણને પૂરિયું. ઘટલે પ્રયાણની તૈયારી કરીને (ઢક્કા કે०) જયના રૂંકા દેવરાવતો
 હયો ॥ ૨૩ ॥ ॥ હવે શ્રીપાલ તિહાંથી ચાહ્યો, તે (હય કે०) ઘોઘા, (ગય કે०) હાથી, (રહ
 કે०) રય અને (જરુ કે०) સુજટ તથા મણિરત્ન, કંચન ઘટલે સુવર્ણ તેમજ વલી (વહુમૂલ
 કે०) વહુ મૂલ્યવાણાં ઘ્વાં (સઠ કે०) શસ્ત્ર અને (વઠ કે०) વસ્ત્ર, ઘ્વી વસ્તુડનાં જેટણયેં કરી
 પગલે પગલે (નૃપવરેં કે०) શ્રેષ્ઠરાજાડયેં જેટિ જતો થકો ઘટલે પગલે પગલે રાજાડને નમાવતો
 ધકો તેમની પાસેથી પૂર્વોક્ત વસ્તુનાં જેટણાં લેતો થકો તે શ્રીપાલનું ચક્રવર્તિ રાજાની સમાન
 (સૂડ૦ કે०) પ્રવર્તન થયું. અથવા ચક્રવર્તીસમાન સૂલ ઘટલે પરાક્રમ થયું ॥ ૨૪ ॥ ॥ હવે કવિ,
 ઉત્પ્રેક્ષા કરે છે, કે જેમ આળીયાલી વસ્તુના ઉપર જાર આવવાયો તેની ઉપર રહેલો ઘસ્તુ પરોવાઈ
 દેવરાવે ઢક્કા તેજ રે ॥ વિ० ॥ લી० ॥ ૨૩ ॥ હય ગય રહ ખરુ મણિકંચણે, વલી સઠ
 વઢ વહુ મૂલ રે ॥ વિ० ॥ પગ પગ જેટીજેં નૃપવરેં, તેહનું ચક્રવર્તિ સમ સૂલ રે
 ॥ વી० ॥ લી० ॥ ૨૪ ॥ તસ સૈન્યખરેં ખારિત મહી, અહિપતિફણમણિગણપ્રો
 ત રે ॥ વિ० ॥ તેણેં ગિરિ પણ જાણું નવિ ગિરિયા, શશિ સર નયણ વિધિ જોત રે ॥
 જાય છે. યથા “કંટકેન પાદઃ” જેમ કાંટો હલવો છે, અને પગ જારે છે, તો પણ કાંટાની તીક્ષ્ણતાયે
 કરો તે પગ કાંટામાંડે પરોવાઈ જાય છે, તેમ (તસ કે०) તે શ્રીપાલના (સૈન્યખરેં કે०) સૈન્યના જારે
 કરી ખારિત યડ થકી ઢગાળી ઘ્વી જે (મહી કે०) પૃથ્વી તે અહિપતિ જે શેષનાગ, તેની ફણઉપ-
 રના જે મણિયોના (ગણ કે०) સમૂહ, સમુદાય તેણેં કરી (પ્રોત કે०) પરોવાળી, ઘટલે પરોવાઈ ગઈ,
 (તેણેં કે०) તેથી જાળીયેં જે (ગિરિ કે०) પર્વત તે નવિ ગિરિયા ઘટલે પડ્યા નહીં ! પરંતુ જો
 પૃથ્વી શેષનાગના ફણની મણિયોમાં પરોવાળી ન હોત, તો સૈન્યના જારેં કરી એક દિશાયેં પૃથ્વી
 નમી જાત, તેવારેં સમન્નૃમિયેં રહેલા પર્વતાદિક પણ ઢલી પડત, માટેં એ કવિયેં ઉત્પ્રેક્ષા કીધી

के, सैन्यने तारें पृथ्वी एक दिशायेँ नमी नहीं, तेथी शेषनागनी फणना मणियें प्रोवाणी देखाय ठे ? ए मद्दोह्नु आश्चर्य सांजलीने ते समये सूर्य अने चंद्र जे रात्रि दिवस श्रीपालना सैन्यने जुवे ठे, ते जाणियें सूर्य चंद्र नथी ! परंतु विधि जे ब्रह्मा तेज शशिसुर एटले चंद्र सूर्य तडूप नयण जे नेत्र नेने त्रिकाजीने (जोत के०) जुवे ठे, अने मनमां चिंतवे ठे के, जळुं श्रुं, जे पृथ्वी शेषनागनी फणना मणियोयें प्रोवाइ गइ. नहीं तो आ श्रीपालना महोटा सैन्यना चारें जो ए पृथ्वी नमी जात तो नेथी महारी करेली पृथ्वीनो विपसता अइ जात. एम चकित थयो थको श्रीपालना से न्यने अद्यापि सुधी चंद्र सूर्यरूप चहुंयें करी ब्रह्मा जोयाज करे ठे ॥ २ ॥ ॥ ते श्रीपालकुमर, मद्दरुठदेश, सोरठदेश, मेवाडेदेश, वली लाटदेश, अने जोटदेशना राजाजं ते सधलाजंने साधतो

॥ वि० ॥ ली० ॥ ७५ ॥ मद्दरुठ सोरठ मेवाटना, वली लाट जोटना जूप रे ॥ वि० ॥

ते आब्यो सधला साधतो, मालवदेशें रविरूप रे ॥ वि० ॥ ली० ॥ ७६ ॥

आगमन सुणी परचक्रनुं, चरमुखथी मालवराय रे ॥ वि० ॥ प्रयत्नीत ते गहने

सज करे, तेहनुं नवि तेज खमाय रे ॥ वि० ॥ ली० ॥ ७७ ॥ कपपन चुपपन तुण

थको मालवदेशने दिऐ रविरूप एटले सूर्यसमान तेजें करी देदीप्यमान एवो आब्यो, जेम सूर्य निषध पर्वतथी उदय थयो थको हरिवास, हिमवंत, चरतादिक क्षेत्र अने गिरियोने उद्योत करता संघ्यायें पात्रो फरी निषध पर्वतें पहेंचि, तेम श्रीपालकुमर पण मालव देशथी निकटयो हतो ने राजकृष्टि, रमणी, धन, चतुरंगिणी सेनाना परिवार युक्त सर्व देशोने साधतो थको पात्रो मालवदेशें आब्यो. इति रहस्यम् ॥ ७६ ॥ ॥ ते समयें मालवदेशनो राजा चर एटले दूतना मुखथी परचक्र एटले परराजाना सैन्यनुं आगमन सांजलीने जयज्जीत थयो थको पोताना गहने समारवा खाग्यो, कारण के तेनाथी तेनुं तेज खमी शकालुं नथी ॥ ७७ ॥ ॥ वली ते मालवदेशनो राजा

કપરુ પટલે વત્સાદિક, અને ચુપ્પડ પટલે યુવ તેલાદિક, તુણ એટલે ઘાસ, કણ એટલે ધાન્ય,
 ડથળા પટલે લાકડાં અને નીર પટલે પાણી, એ સર્વને ઘણાં સંગ્રહે, તેમજ મહોટા સુન્નટ જે હતા
 તે સત્તરુ થાય તે, અને જે કાયર પ્રાણીયો તે તે કંપવા લાગ્યા, પણ ધૈર્યવંત કંપતા નથી ॥ ૨૯ ॥
 પૂમ ગુજ્જાયણી નગરીમાં સર્વ આલ્લા માલવા દેશની પાસેના ગામડાનાં લોક ગ્રામી પેઠાં, તેણે કરી
 નંદીને પટલે સાંકડી થઈ સ્ત્રીઓની ચરાણી, તેને (તદા કે૦) તે સમયે સમીપ એટલે દૂરના
 શ્રીપાલના મુગટે આવીને વીંટી લીધી, તેથી તે કેવી શોષવા લાગી ? કે જેમ (જલધિઅંતર
 કણ ઘણાં, મંગ્રહે તે ઇંધણ નીર રે ॥ વિ૦ ॥ મન્નરુ હોય તે સુન્નટ વના, કાયર કેપે ન
 દી વીર રે ॥ વિ૦ ॥ લી૦ ॥ ૨૮ ॥ ઇમ ગુજ્જેણી હુઈ નગરને, લોકે સંકીર્ણ સમી
 પ રે ॥ વિ૦ ॥ વીંટી શ્રીપાલ મુગટે નદા, જિમ જલધિ અંતરુ છીપ રે ॥ વિ૦ ॥ લી૦ ॥
 ॥ ૨૯ ॥ મેરા દીધા સવિ સેન્યના. પહેલો હુઈ રજનીજામ રે ॥ વિ૦ ॥ જનની
 ચર પહોતા પ્રેમજું, નૃપ હારપ્રજાવે તામ રે ॥ વિ૦ ॥ લી૦ ॥ ૩૦ ॥ હાલ પૂરી
 થઈ આઠમી. પુરણ હુઈ ત્રીજો સ્વંમ રે ॥ વિ૦ ॥ હોય નવ પદવિધિ આરાધતાં,
 દ્રોપ કે૦) સમઘની વચમાં દ્રોપ હોય, તેમ દીસવા લાગી, એટલે જેમ સમુઘના અંતરુ દ્રોપનો ચારે
 પાજુવે પાણી વીંટું હોય. તેમ ગુજ્જેણીને ચારે પાજુવે શ્રીપાલના સેન્યે વીંટેલી જાણવી ॥ ૨૯ ॥
 પાં શ્રીપાલ રાજાવે ડેરા તંત્રુ દીધા, તેમાં સર્વ સેન્ય ઉતલું, પછી જેવારે (રજની કે૦) રાત્રિનો પહે
 તો (જામ કે૦) પહેર થયો, એટલે પ્રથમ પ્રહર રાત્રિ ગઈ, તેવારે (નૃપ કે૦) શ્રીપાલરાજા હારને
 પ્રનોવે કરીને પ્રેમ મહિત જનની જે માતા તેને ઘેર પહોતો ॥ ૩૦ ॥ ॥ એ આઠમી હાલ સંપૂર્ણ થઈ,
 અને ત્રીજો સ્વંડ પણ સંપૂર્ણ થયો. એ નવપદને વિધિપૂર્વક આરાધતાં થકાં જિનરાજની તત્તિક

કરતાં ચર્ચાં વિનયન્ત યાય. તથા તે પ્રાણીનો અલ્પ સુયશ થાય ॥૩૧॥ ॥ લુંડ લુંડને વિષે વાર્ણી મીઠાશ તે શ્રીશ્રીપાલરાજાના ચરિત્રે જણી, પટલે વર્ણવી છે. એ શ્રીજિનેશ્વરની વાણી તે કદપ બુદ્ધની જેલ સમાન મનોવાંતિત પૂર્ણ કરનારી છે. એ વાણીની આગલ દ્રાહ્યની મીઠાશ તથા રોલમ્બી ની મીઠાશ તે ગી ગળતીમાં છે ? ॥૧॥ દતિશ્રીશ્રીપાલચરિત્રે તૃતીયલુંડસ્ય બાલાવવોધઃ સમાપ્તઃ ॥ ૩ ॥

॥ શ્રીપાલના રાસનો ત્રીજો લુંડ તે અલુંડ રસે કરીને રૂમ્બી રીત પ્રમાણે પૂર્ણ થયો, હવે ચોથો લુંડ

जिन विनये सुजस अखंम रे ॥ वि० ॥ ली० ॥ ३१ ॥ चोपाई ॥ खंम खंम मीठाई घणी,
श्री श्रीपालचरित्रं जणी ॥ एवाणी सुरतरुखेलमी, किसि जाख ने शी सेलमी ॥ १ ॥
इति श्रीमन्महोपाध्याय श्री विनयविजयगण्युपक्रांते महोपाध्याय श्री यशोविज
यगणिपूरिते सिद्धचक्रमहिमाधिकारे श्री श्रीपालचरित्रे प्राकृतप्रबंधे विमले
अरदेवनांपितहाराप्राप्ति मनोज्ञीष्टदायकषट्कन्यापाणिग्रहण सर्वसैन्यसहितोज्जयि
नीनगरीप्राप्तिप्रभृतिकथने तृतीयखंमः समाप्तम् ॥ ३ ॥ ॥ ॥
अथ श्रीचतुर्थखंमप्रारंभः ॥ दोहा ॥ त्रीजो खंड अखंमरस, पूरण हुळ प्रमाण ॥
चोथो खंम हवे वर्णवुं, ओता सुणो सुजाण ॥ १ ॥ शीस धुणवे चमकियो,
रोमांचित करे देह ॥ विकसितनयनवदन मुदा, रस दिये ओता तेह ॥ २ ॥ ॥

वर्णचुं तुं, ते हे सुजाण ! पटले चतुर श्रोता जनो ! तमें सांजलो ॥ १ ॥ ॥ हवे सुजाण श्रोतानां
लक्षणो कहे ते. जे अर्थ सांजलतो थको चमत्कार पामी, श्रवणरसथी मस्तक भ्रूणावे, अने जेना शरी
रनी रामराजि उल्लास पामे. पटले रोम लजां थाय, तथा नयन जे चहु अने वदन विकस्वर थाय,
होप करी ते श्रोता रस आप, अथवा नेत्र विकस्वर थाय, अने वदन जे मुख ते हसे, एवो श्रोता

હોય, તે વક્તાને રસ આપે ॥ ૨ ॥ ॥ જ્યો જાણ શ્રોતા હોય, તેની આગલ વક્તા જે વાંચનાર, તેની
 કલા પ્રમાણ થાય, પરંતુ મગસેલીયા પાપાણને આગલ ઘન જે વર્ષાદિ તે શું કરે ? તેમ જે શ્રોતા કલ્પ
 હૃદયવાલો હોય, તે પલ્લે નહી, તો તે આગલ વક્તા શું કરે ? ॥ ૩ ॥ ॥ જેમ આંધલા આગલ દર્પ
 ના જે આરીસાં. તે ધલ્લો થકો મિથ્યા, જેમ વહેરા આગલ ગીતગાન કરવાં, તે વ્યર્થ થાય, તેમ મૂ
 લ્લેજનની પાસેં સારી સારી શૃંગારાદિરસની કથાઈ કરવી તે વ્યર્થ છે. જાણેની એકજ રીત છે. માટે
 નેની ઉપર દૃષ્ટાંતનો એક દોહો કહે છે ॥ યતઃ ॥ મૂલ્લને પ્રતિવોધતાં, મતિ પોતાની જાય ॥ ટપલો
 સરાળેં નહાવતાં, આરીસો નવિ થાય ॥ ૪ ॥ ॥ તેમાં છે શ્રોતા જનો ! તમે સજ્જ થઈ કાન દેશ

જાણજ શ્રોતા આગલેં, વક્તા કલાપ્રમાણ ॥ તે આંગેં ઘન શું કરે, જે મગસેલ પાપાણ
 ॥ ૩ ॥ દર્પણ આંધા આગલેં, બહિરા આગલ ગીત ॥ મૂલ્લ આંગેં રસકથા,
 ત્રગ્યેં એકલ રીત ॥ ૪ ॥ તે માટેં સજ થઈ સુણો, શ્રોતા દીજેં કાન ॥ બૂકેં તેહને
 રીજવું, લડ ન ચૂલેં ગ્યાન ॥ ૫ ॥ આંગેં આંગેં રસ ઘણેં, કથા સુણતાં થાય ॥ હવે
 શ્રીપાલચરિત્રના, આંગેં ગુણ કહેવાય ॥ ૬ ॥ ઢાલ પહેલી ॥ ઘન દિન વેલા ધન
 વની તેહ. અચિરાંરો નંદન જિન યદિ ખેટસ્યાં જી ॥ એ દેશી ॥ રહિયો રે આ
 નાવપાન થડને સાંજલો. જે શ્રોતા જનો ચૂકેં એટલે સમજે તેહને હું રીજવું, એટલે જે જાણ હોય, વેત્તા
 હોય તેને રીજવી શકીયેં, કારણ કે ! જાણ હોય તે નવાં નવાં શૃંગારાદિક રસમય વ્યાખ્યાન સાંજલી
 ન રીજ પામે, કવિનો આયાસ જાણે, પોતાના જ્ઞાનથી લક્ષ જે સાધ્ય તે ચૂલે નહીં, શૃંગારાદિક રસ
 સાંજલીને હૈયોપાદેય યથાયોગ્ય આલંબને જોડે, પરંતુ જે અજાણ હોય, તે સહામા વક્તાના દોષો કા
 ઢાંકે ॥ ૫ ॥ ॥ આ કથાને આગલ આગલ સુણતાં થકાં ઘણેં રસ ઉત્પન્ન થાય એવી છે, માટે હવે શ્રી
 પાલચરિત્રના જે ગુણો છે, તે આગલ કહેવાય છે ॥ ૬ ॥ ॥ હવે સોહામણો શ્રીપાલકુમર, એક પહોર

ગતિ મેં ગળે માતાના ઘરને દ્વારેં ઊઞો રહ્યો. તિહાં પોતાની માતાનું તથા મયણાસુંદરીનું જે માંહોમાંહે બોલયું થાય છે. તે વચન સાંચલો છે. તિહાં કમલપ્રજા મયણા પ્રત્યેં એમ કહેં તે કે, હે વહૂ ! મહારા નિનમાંં એ હુઃખ વાળું છે મું હુઃખ છે ? તે આગલ કહેં છે ॥૨॥ ॥ કે પરચક્ર જે વીજા રાજાનું લશકર તેણેં આવીનેં આ નગરીને વીંટી છે. તેથી સઘલો લોક હાલકલ્હોલ થઈ રહ્યો છે. માટે હવે આ સ્થાનેકેં મું જાણીયેં ! આપણી શી ગતિ થાશે ? આપણી તો ઠીક; પરંતુ મહારાસુતનેં એટલે પુત્રનેં સુલ હોજો, એટલે કુશલ થાજો. વીજો સર્વ ઘોલ્યો, એમ કહ્યું. કોઈ પૂઠે, કે કમલપ્રજા પોતેં સમકેતધારી

વાસ કુવાર, વચણ મુણે શ્રીપાલ સોહમણો જી ॥ કમલપ્રજા રે કહેં એમ, ગયેં
ણા પ્રતિ મુઠ્ઠિ એ હુઃખ ઘણો જી ॥ ૨ ॥ વીંટી છે એ પરચક્ર, નગરી સઘલોઈ લોક
ઢિઢોલિયો જી ॥ શી ગતિ હોશે ઇણ ઠામ, સુતનેં સુલ હોજો વીજો ઘોલિયો
જી ॥ ૩ ॥ ઘણા રે દિવસ થયા તાસ, વાલિંત્ર તુઠ્ઠ જે ગયો દેશાંતરે જી ॥ હ
જિય ન આવિ કાંઈ શુદ્ધિ, જીવે રે માતા હુઃખણી કિમ નવિ મરે જી ॥ ૩ ॥ મયણા
રે બોલે મ કરો લેલ, મ ધરો રે ઝય મનમાં પરચક્રનો જી ॥ નવપદધ્યાનેં રે પા

તે. તો તે સર્વ જગતવામી જંતુને કરુણાદષ્ટિયેં જોવે છે, તો પોતાનાને કુશલ વાંછે, અને અપરને
ઘોલ્યું એમ કેમ કહે ? નેને ત્યાં ઉત્તર આપે છે, કે એણે જે ઘોલ્યો એવો શબ્દ કહ્યો છે, તે સ્વનિષ્ઠિત તન,
અન મદ્દાદિક આશ્રયી છે, એટલે પોતાની માલ મિલકતને ગમે તે થાઈ એ અન્નિપ્રાયેં કહ્યો
છે. પરંતુ વીજા કોઈ નગરજનાદિક આશ્રયી ઘોલ્યું કહ્યું નથી ॥ ૨ ॥ ॥ વલી હે વહૂ ! તહારો વાલમ
દેશાંતરે ગયો છે. તેને વણા દિવસ થઈ ગયા છે. પણ હજી લગણ કાંઈ તેની શુદ્ધિ આવી નથી,
માટેં હું તેની માતા હુઃખણી જીવતી રહું છું, પણ મરતી કેમ નથી ? ॥ ૩- ॥ ॥ તે સાંચલી મય

મામુંદરી બોલી, કે હે સામુજી ! તમેં લેદ મ કરો, અને એ પરસૈન્યનો જય કાંઈ પણ મનમાં ધરો નહીં. કામળ કે નવપદજીના ધ્યાન કરો સર્વ પાપ પલાયન કરી જાય છે, વલી એના ધ્યાન આગલ પ્રદ્ વક જે વાંકા પ્રદ્ તેની (હુરિત કેળ) માની ચાર જે ગતિ તેનું જોર કાંઈ પણ ન છે એટલે નથી ચાલતું ॥ ૪ ॥ (અરિ કેળ) શત્રુ, (કરિ કેળ) હાથી, (સાગર કેળ) સમુદ્ર, (હરિ કેળ) સિંહ અને (બ્યાલ કેળ) સર્પ, (જ્વલન કેળ) અગ્નિ, (જલોદર કેળ) જલોદર રોગ, (બંધન કેળ) વંધિલાનું, એ આઠ જાતિના મહોટા જે જય છે, તે સર્વે નવપદનો જાપ જપતાં ચકાં દૂર નાશી જાય, અને આ જાવેં તથા પર જાવેં સંપત્તિ મળેશે, નો હે સામુજી ! આ પરચકનો જય તે નવપદના જાપ આગલ કોણ માત્ર છે ? ॥ ૫ ॥ ॥ વલી પણ મચળા કહે છે, કે હે સ્વામિનિ ! વીજાં પ્રમાણને કોણ (સ્વોજે કેળ) હુંદે ?

પ પલાય, હુરિત ન ચારો છે પ્રદ્વકનો જી ॥ ૪ ॥ અરિ કરિ સાગર હરિ ને વ્યાલ, જ્વલન જલોદર વંધન જય સર્વે જી ॥ જાય રે જપતાં નવપદ જાપ, લહે રે મંપત્તિ હ્રદ જાવેં પરજાવેં જી ॥ ૫ ॥ વીજાં રે સ્વોજે કોણ પ્રમાણ, અનુપ્રવ જાગ્યો મુઝ પ. વાતનો જી ॥ હુજે રે પૂજાનો અનુપમ જાવ, આજ રે સંધ્યાયે જગતાત

અથવા પરચકનો નિતા ઉપની તેને નિવારવા માટેં કેટલાએક મુઘ પ્રાણીયો હ્યોતિપ, નિમિત્તા દિક્કનાં કારણ છે, તેની સ્વોજ કરે, એટલે જોવરાવે, તે કોણ પ્રમાણ ? એટલે એવાં લૌકિક પ્રમાણ જોનાથી મું ગાય ? મુઝને તો એ વાતનો અનુપ્રવ જાગ્યો, જે ચિત્તમાં પરચકનું કાંઈક ચિંતન હુજે, તે મુંધ આજ સંધ્યાયે શ્રીજગતાત એટલે ત્રણ જગતજનને પિતા સમાન એવા શ્રીઅરિહંત દેવ તેની ધૂપ, દીપ, પૂજા કરવાના અવસરેં કોઈ ઉપમા ન આવે એવો અનુપમ જાવ થયો, તે એવો કે. જે અનાદિ કાલનો એ જીવ ચારગતિમાં ત્રમણ કરતાં અનંતી વાર શ્રાવકનું કુલ પામ્યો, ધર્મ પણ ઊલમ્યો, અને દેવનો પૂજા પણ કરી, પરંતુ એ જીવને વિચાવદશાની બહુલ ઘોડથી પરપરિણતિમાં

વિશેષ રમણ હતું માટે તદ્દુપ ધર્મ ન ડલગ્યો, તેથી મનશ્રાદિકની એકાગ્રતાયે અનુપમ જાવ સહિત પૂજા ઉદય આવી નહીં. તે અનુપમજાવ મુક્તને આજ સંધ્યાયે પરમેશ્વરની પૂજા કરતાં આહ્યો હતો. આજ પરચક્તનો નિતામાં મુક્તને પ વાતનો અનુજવ જાગ્યો, તેનું લક્ષણ આગલી ગાથાયેં કરી કહે છે, તે નિદ્રા પરહરિને ધારજો ॥૬॥ ॥ એક તો (નદગતચિત્ત કેળ) જે ક્રિયા કરતો હોય તેહજ ક્રિયાનો ઉપયોગી હોય, પરંતુ કેપ જે મનની વ્યગ્રતા તદ્દુપ દેગક દોપાદિ યુક્ત ન હોય, વીજો (સમયવિધાન કેળ) આગ મને વિષે જે વેલાયેં જે વિધિ કરવાનો કહ્યો છે, તે વેલાયેં તેજ કરવા યોગ્ય શુભક્રિયા વિધાન કરતો હોય, વીજો તત્સમયોચિત ક્રિયા કરતો હોય, તેમાં (જાવની વૃદ્ધિ કેળ) ચિત્ત ઉદ્વસિત થાય, પરિણા મધારાની પુષ્ટિ થાય, ચોથો જવ જે સંસાર તેનો અત્યંત ઘણોજ જય ઉપજે, એટલે જન્મ ડુઃખ જરાના ડુઃખની વીક લાગે. દલ્યાદિક જય ઉપજે, પાંચમો (વિસ્મય કેળ) ચમત્કાર ઉપજે, એટલે તત્સમ

નો જી ॥ ૬ ॥ તદગતચિત્ત સમાય વિધાન, જાવની વૃદ્ધિ જવજય અતિ ઘણો જી ॥

વિસ્મય પુલક પ્રમોદ પ્રધાન, લક્ષણ એ છે અમૃતક્રિયા તણો જી ॥ ૭ ॥

યોચિત્ત ક્રિયામાં અતિપુષ્ટર સાધ્યની કારણતા દેહી ચિત્તમાં અપ્રાપ્ત પૂર્વની પરેં ચમત્કાર પામે. ઠઠો (પુલક કેળ) રોમોજમ હોય, એટલે પુષ્ટકારણ પ્રાપ્ત થવાથી અત્યંત હર્ષ ઉપજે, અને અથિર સંસારવ્રમણ જયથી રોમોજમ થાય, સાતમો (પ્રમોદ કેળ) મહાહર્ષ થાય, આત્મિકસુલાનુજવ હોય. જેમ આંધલાને નેત્રનો લાજ થયેથી તથા સુજટને શત્રુ જીતવાથી જેવો પ્રમોદ થાય, તેથી પણ અધિક પ્રમોદ સમયોચિત ક્રિયા કરવામાં થાય. એ સર્વ અમૃતક્રિયાનાં (પ્રધાન કેળ) મુખ્ય લક્ષણો છે, એટલે ચિન્હ અમૃતક્રિયા જાણીયેં, એ ક્રિયા, દેહ લોક અને પરલોકેં અવસ્ય ફલદાયક હોય, એટલે નિશ્ચેં ફલદાયક હોય ॥ ઉક્તેં ચ ॥ સહજો જાવધર્મોહિ, શુરુચંદનગંધવત્ ॥ એતદ્ગતે મનુષ્ઠાન, મમૃતેં સંપ્રચક્રતે ॥ ૧ ॥ શાસ્ત્રાર્થોલોચનં સમ્યક્, પ્રણિધાનં ચ કર્મણિ ॥ કાલાચંગ વિપ

યાસોઃ મૃતાનુદ્ધાનલક્ષણમ્ ॥ ૨ ॥ ઇતિ ॥ ૭ ॥ ॥ માટે જેમ રોગીયે અમૃતનો લેશજ માત્ર (લઘો
 કેળ) પામ્યો. તો તેને વીજું ઔષધ કરવું પડે નહીં, તેમ સંસારરૂપ રોગેં ગ્રસ્ત જીવેં જો એક
 વાર અમૃતક્રિયા પામી હોય, તો પછી તે વીજાં સાધન કહ્યા વિના (શિવ કેળ) મોક્ષ જવામાં
 યત્ને નહીં. ઇટલે અટકે નહીં ॥ ૬ ॥ ॥ માટે હે સાસુજી, એવો પૂજામાં મુજને જાવ આવ્યો, તે
 તોયે કરી સોદામણું ઇટલે સુંદર ધ્યાન મેં જાણ્યું. તે જાવ ધ્યાવતાં તે વખતેં જે મહારા
 વિત્તમાં આનંદ આવ્યો છે, તે આનંદ મહારા મનનેવિષે હજી સુધી સમાતો નથી. તેણેં કરી નિઃ
 કારણ ઇટલે કારણ વિના ક્ષણેં ક્ષણેં (પુલક કેળ) રોમોક્ષ થાય છે, હર્ષ થાય છે. નિઃકારણ

અમૃતનો લેશ લઘો ફક્ વાર, વીજું રે ઔષધ કરવું નવિ પડે જી ॥ અમૃતક્રિયા
 નિમ લદિ પક્કવાર, વીજા રે સાધન વિણ શિવ નવિ અમે જી ॥ ૭ ॥ એહવો રે પૂજા
 માં મુઝ જાવ, આવ્યો રે જાવ્યો ધ્યાન સોહામણો જી ॥ હજિઅ ન માયે મન
 આણંદ, ગ્વિણ ગ્વિણ હોયે પુલક નિકારણો જી ॥ ૯ ॥ ફુરકે રે વામ નયન ઝરો
 જ. આજ મિલે છે વાલિંજ માહરો જી ॥ વીજું રે અમૃતક્રિયાસિદ્ધરૂપ, તુરત

તે નય અને હર્ષ, પ. જે નિમિત્ત વિના જેવારે પોતાની મેલેં રોમોક્ષ થાય ઇટલે શરીરની રોમરાજી
 નિકશ્વર થાય. નેવારેં અકસ્માત્ અણચિંતવ્યું કોઈ પણ વદ્ધજ આવી મલે, એવું નિમિત્તશાસ્ત્રમાં કહ્યું
 છે. ૫. ૫ લક્ષણ આજ મને થયું છે. માટેં તે લક્ષણ વાંજીયું નિઃફલ ન થાય, પણ ફલદાયક થવું જોઈયે.
 ૫. ૫ મયળા કહે છે ॥ ૯ ॥ ॥ વલી મહારું માવું નેવ અને માવું સ્તન ફરકે છે, તેથી હું જાણું
 તું, જે આજ મહારો વાલ્મ મને (મિલે છે કેળ) મલશે. વીજું વલી આજ અમૃતક્રિયા મુજને પ્રાપ્ત
 થઈ છે, ને સિદ્ધિરૂપ છે, માટે તરતજ ફલે છે. તેમાં કાંઈ આંતરો ઇટલે અંતર પડે નહીં ॥ ૧૦ ॥

તે માંગલી કમલપ્રજા કહે છે, કે હે વત્સ ! તેં કહ્યું તે સાચું છે, તહારી જીજ્ઞે સદા નિરંતર
 અમૃતજ વમે છે. તહાનં વચન સુપ્રમાણ થશે. તેં (ત્રિવિધ પ્રત્યય કે०) મન વચન અને કાયા
 એ ત્રિરુપ ગુરૂં મુદ્દા ઘટલે હૂંપેં કરીને ધર્મને (સાધ્યો કે०) આરાધ્યો છે ॥ ૧૧ ॥ ॥ ૭ઠી
 પોતાની પ્રિયા જે સ્ત્રી તેનું વચન માનું કરવાને અર્થે શ્રીપાલ કહે છે, કે વારણું હવાંડીયેં ? તે સાં
 ગલી કમલપ્રજાએ કાનું કે, એ મદારા સુતની વાણી છે, તેવોરં મયણા કહે કે, શ્રીજિનેશ્વરનું મત
 કદાપિ કાલે (મુઘા કે०) ચ્વાટું યાય નહીં ॥ ૧૨ ॥ ॥ ૭ઠી માતાયેં વારણું હવાંડ્યાં, કે
 ફલે તે તિહાં નહિં આંનરો જી ॥ ૧૦ ॥ કમલપ્રજા કહે વત્સ સાચ, તાહરી રે
 જીજ્ઞે અમૃત વમે મદા જી ॥ તાહારું રે વચન હોશે સુપ્રમાણ, ત્રિવિધ પ્રત્યય હે
 તેં સાધ્યો મુદ્દા જી ॥ ૧૧ ॥ કરવા રે વચન પ્રિયાનું ભાચ, કહે રે શ્રીપાલ તે વા
 ર હવામિયેં જી ॥ કમલપ્રજા કહે એ સુતની વાણિ, મયણા કહે જિનમત ન મુઘા
 હુએ જી ॥ ૧૨ ॥ હવામિયાં વાર નમે શ્રીપાલ, જનનીનાં ચરણસરોજ સુહંકરૂ
 જી ॥ પ્રણમીરં દયિતા વિનય વિશેષ, બોલાવે તેહને પ્રેમ મનોહરૂ જી ॥ ૧૩ ॥
 જનની રં આરોપી નિજસ્થ, દયિતા રે નિજ હાથેં લેઈ રાગશું જી ॥ પહોતા રે
 શ્રીપાલ પોતાની જનનીના મુલકારક એવાં ચરણરૂપ સરોજ ઘટલે કમલ તે પ્રત્યેં નમતો હવો,
 અને દયિતા જે મયણાસુંદરી તે પણ વિનયવિશેષેં કરીને પોતાના સ્વામીને પ્રણમી ઘટલે પગે લાગી
 તેને શ્રીપાલે મનોહર પ્રેમેં કરી બોલાવી ॥ ૧૩ ॥ ॥ ૭ઠી જનની જે માતા, તેને પોતાના સ્થંધને
 વિષે આરોપી ઘટલે વેમાડી. તથા દયિતા જે સ્ત્રી મયણાસુંદરી, તેને ઘણા રાગથી પોતાના
 હાથમાં લઇને હારના પ્રજાવેં કરી શિવિર ઘટલે મૈન્યના જિહાં ડેરા દીધા છે, તે આત્માસને

વિપે શ્રીપાલરાજા (ગુહસિત્તવેગશું કે०) ગુહાસ પામતો થકો તરત અતિ ગુતાવલો જઈ પહોતો
 ॥ ૧૪ ॥ ॥ પઠી જનનીને જડાસને વેસામીને, નરનાથ જે શ્રીપાલરાજા, તે પ્રેમે કરી આવી રીતે
 મિનવે ઠે, કે હે માતાજી ! સદ્ગુણે જે નવપદ દીધાં હતાં, તેનો મેં જાપ જપ્યો તેનું એ ફલ થયું, તે
 નવપદનો મદ્દિમા પ્રગટ પળે દેલો ઘટલે જૂઠ, તે કેવો ઠે ? ॥ ૧૫ ॥ ॥ પઠી વીજી આઠે વહુરો
 પ્રથમ પોતાની સાસુને પગે લાગીયો, અને પઠી પ્રથમ પ્રિયા ઘટલે પહેલો પરણેલી જે મયણાસુંદરી ઠે,
 તેને પગે લાગીયો. તેને વઢે જાણીયે આશીષ આપી, તે આશીષ આઠે સ્ત્રીયોયે મસ્તકે ચઢાવીને પઠી
 શ્રીપાલની પાલની ફકીગત જે દેશાંતરને વિપે ઢની હતી, તે સંબંધી સર્વ વાત મયણની આગલ
 હાર પ્રજાવેં રાય, શિવિર આવાસેં ગુહસિત વેગશું જી ॥ ૧૪ ॥ વેસામી રે પ્રજા
 સમેં નરનાથ, જનનીને પ્રેમેં ઇણિ પરેં વીનવે જો ॥ માતાજી દેલો એ ફલ તાસ, જ
 પીયાં મેં નવ પદ જે સુગરેં દીયાં જી ॥ ૧૫ ॥ વહુરો રે આઠે લાગી પાય, સાસુ
 ને પ્રથમ પ્રિયા મયણાતણે જો ॥ તેહને રે શીશ ચઢાવી આશીષ, મયણા રે આ
 મેં વાત સકલ જણે જી ॥ ૧૬ ॥ પૂઠે રે મયણને શ્રીપાલ, તહારો રે તાત અ
 (જણે કે०) કહે ॥ ૧૬ ॥ ॥ હવે શ્રીપાલકુમર, મયણાસુંદરીને પૂઠે ઠે, કે તાહરા પિતાને કેવીરીતે
 આદીં નેડાવું ? ત્યારેં (સા કે०) તે મયણાસુંદરી કહે ઠે, કે કંઠ ઉપર કુહાડો મૂકીને આવી મલે
 તો ફરી શ્રીજિનધર્મની ડુઃખોત્પાદક રૂપ આશાતના અવજ્ઞા કોઈ ન કરે. ઇહાં કેટલાએક એવો
 અર્થ કરે ઠે, કે કોઈ જિનશાસનની આશાતના ન કરે, ઘટલા માટે કંઈ કુહાડો ધરી તેડવાનું કહ્યું
 ઠે, તે યત્નિચિત્ જાણું. જે જણી પ્રજાપાલ રાજાંયે તો પ્રથમજ મયણાયુક્ત શ્રોપાલને દેલ્હીને
 પોતાનું માન મૂક્યું ઠે, અને ધર્મરુચિ થયો ઠે, જૈનધર્મનો પ્રશંસા પણ કીધી ઠે, ગુહસિત કીધી ઠે,

તે ઉપર ફરી સમ્યગ્દષ્ટિ જીવને પટલો છેદ ન હોય. કેમ કે ? એ રાજા કાંઈ તે કાલેં જાનના પ્ર
ત્યનીક નથી, પરંતુ ગુલડો સહાયકારી છે, માટેં લોકોને જણાવવાને અગ્નિપ્રાયેં તેનું અપમાન
કરવા માટેં કાંઈ રાજાને કંઈ કુહામો મૂકાવી તેડ્યો નથી, પરંતુ લોકોને જાણવા સ્વરૂપ વિશે
પથી કર્મની પ્રતીતિ કરાવવાને અર્થે તથા વિશેષથી ધર્મના મહા અગ્ન્યુદય ફલવિશેષની પ્રતીતિ
કરાવવાને માટેં પની અવસ્થાયેં તેડ્યો છે ॥ ૧૭ ॥ ॥ શ્રીપાલેં તેજ વલતેં દૂતને મુલેં પ્રજાપાલ
રાજાને તેદિજ રીતેં કહેવરાવ્યું, (તામ કેળ) તેવારેં માલવ દેશનો રાજા કોપ્યો, તેને પ્રધાને કહ્યું, જે

પાણું કિણ પરેં જી ॥ સા કહે કંઈ ધરિય કુહાર, આવે તો કોઈ આશાતના
નવિ કરે જી ॥ ૧૭ ॥ કહેવરાવ્યું દૂતમુલેં તિણ વાર, શ્રીપાલેં તે રાજાને વચણું
જી ॥ કોપ્યો રે માલવરાજા તામ, મંત્રી રે કહે નવિ કીજેં એવમું જી ॥ ૧૮ ॥ ચોથે
રે લેને પહેલી ઢાલ, લેન સાકરથી મીઠી એ જાણી જી ॥ ગાયે જે નવપદ સુજસ
વિલાસ, કીરતિ વાંધે જગમાં તેહ તણી જી ॥ ૧૯ ॥ દોહા ॥ મંત્રી કહે નવિ કોપિ
યે, પ્રવલ પ્રતાપી જેહ ॥ નાલીને શું કીજિયેં, સૂરજ સામી છેહ ॥ ૨ ॥ ॥

મહારાજ ! પવનો કોપ મ કરો, ક્રોધમાં ફાયદો નથી ॥ ૧૭ ॥ ॥ એ ચોથા લેનને વિષે પહેલી ઢાલ
તે સાકરના (લેન કેળ) કટકારથી પણ મીઠી (જાણી કેળ) કહી, તે જે પ્રાણી નવપદના રૂના
યશને વિલાસસહિત ગાય તો તેનો જગતમાં કોર્તિ વધે, તથા અહિં કવિ યશોવિજયજીયેં પોતાનું
નામ પણ સૂચવ્યું ॥ ૧૯ ॥ ॥ હવે માલવદેશના રાજાને તેનો પ્રધાન કહે છે, કે પ્રવલ પ્રતાપી પુરુષ
હોય, તેની ઉપર કોપીયેં નહીં. તિહાં દુષ્ટાંત કહે છે. કે જેમ પંચીજનને માર્ગેં ચાલતાં સૂર્યનો
આકરો તાપ લાગે, તેવારેં (છેહ કેળ) ધૂલની પસલી જરીને સૂર્યની સાહામી નાલે, તો તે ધૂલ

પાત્રી આવી તેના પોતાના મુઘ ઉપર પેઠે. સાંટે મૂર્ગ સામી ધૂલ નાખીને શું કરીયે ? તેમ પ્રવલ પ્રનાપી ઉપર ક્રોધ કરવો તે પણ પોતાનેજ હુઃખદાયી થાય ॥ ૧ ॥ ॥ વલી પ્રધાન કહે છે, કે હું રાજન્ ! અંધાંદ ને દેણાપાપેં ઉદ્ધત શબ્દે અધકાર કહે છે, તે અંધકારની ઉપેરે આથમ્યું, ઇટલે આવી પર્યું, (પસરંતું કે૦) તે માંહે વિસ્તાર પામતું, પરંતુ એમ નહીં જે આથડીને પાતું આવી પડ્યું, અર્થાત્ આકરા અંધકારને ટાલે એવું દીપનું (ધામ કે૦) તેજ છે, એવું તેજ પણ (ઉદામ) કે૦) આકરો પવન લાગે, તેવોરેં ઉલાડ જાય. ઇહાં પ્રધાનેં પોતાની નિપુણાઈયેં રાજાને અરજ કીધી હોમાં એવું મુચવ્યું, જે તમેં તો દીવા સરખા ઠો, તમાહં તેજ અસ્ખલિત છે, તે વીજા અંધારા સરખા થાળા રાજાડીની ઉપર પર્યું, તે સર્વ રાજાડીને તમેં વશ કીધા છે, પણ એ હમણાં આવેલો રાજા તે ઉદામપનન સરખો છે, માંટે એ જેમ કહે તે રીતેં કરવું, એને સમજાવી બોલાવવો શુક્ત છે, જેમ આકરો

ઉદ્ધત ઉપેરેં આથડ્યું. પસરંતું પણ ધામ ॥ ઉલ્હાએ જિમ દીપનું, લાગે પવન ઉદામ

॥ ૨ ॥ જે કિરતોરેં યમા કિયા, તેહશું ન ચલે રીશ ॥ આપ અંદાજેં ચાલિયે,

પવન લાગવાથી દીપકને એક સ્થલથી ઉપાડી વીજે સ્થલેં મૂકતાં દીપકપદની હાની થતી નથી, મહત્તા વટની નથી, તેમ એને અનુકૂલ પ્રવર્તતાં આપણને કાંઈ હાની નથી. એમ પ્રધાનેં પોતાના રાજાને દીવા સમાન કહ્યો તેનું મહત્ત્વ રાખ્યું, અને તેને ઉદામ પવનની ઉપમા આપી. ઉલ્લંગનાવેં વજમાન મુચવ્યો, ઇટલે પ્રવલ ઉલ્લંગ સાથેં વિરોધ કરવો શુક્ત નથી. ૧. વીજો અર્થ ઉદ્ધત ઇટલે અજ્ઞાન તત્ત્વયત તેની ઉપર જ્ઞાનનું તેજ વિસ્તાર પામતું આથમ્યું તેને મિથ્યાત્વરૂપ ઉદામ પવન લાગે થકે જ્ઞાનનું તેજ ઉલાડ જાય. ૨. એ રીતેં સામવચનેં કરી પોતાના રાજાને પ્રધાનેં સમજાવ્યો, તેવોરેં પ્રજાપાત્ર રાજાનું નિન શ્રીપાત્રજીને મલવા ઉલ્કંઠિત થયું ॥ ૨ ॥ ॥ જેહને કિરતોરેં મહોદા કર્યા છે, તેની સાથેં રીશ કરવી ચાલે નહો, માંટે પોતાના અંદાજેં ઇટલે ગજા પ્રમાણેં અદ્વચી ચાલીયે,

અને નેનું મસ્તક નમાવીયું ॥ ૩ ॥ ॥ મોટું હૈ રાજન્ ! આ દૂત કહે છે, તે કરીયે, અનુચિત કામ આપણી વલા કરે છે. ઇટલે આણઘટું કામ આપણે શા મોટું કરિયે ? જેહની વેલા ઇટલે જેનો અવસર તેની જ રક્ષા ઇટલે રહ્યોં. એ જ ન્યાય છે ॥ ૪ ॥ ॥ ઇહવા પ્રધાનનાં વચન સાંજલી, માલ વદેશનો રાજા સ્વાધિ કુહાનો ધરીને ફિપ્રા નદીનો (ઉપકંઠ કે) પાસેં જિહાં શ્રીપાલનું સૈન્ય છે, તિહાં આવ્યો ॥ ૫ ॥ ॥ તેવો જ શ્રીપાલે તે કુહાનો લાંધયકી લોભાવ્યો, ઇટલે ઉતરાવ્યો, અને અલંકાર પહેરાવ્યો, ઇટલે રૂનાં વસ્ત્રાન્નરણ પહેરાવ્યાં, પાઠો સન્નામાં તેહીને વેસવા મોટું શ્રેષ્ઠ આ

નામીજેં તસ શીશ ॥ ૩ ॥ દૂત કહે તે કીજિયે, અનુચિત કરે વલાય ॥ જેહની વેલા તેહની. રક્ષા ઇહજ ન્યાય ॥ ૪ ॥ ઇહવાં મંત્રિવયણ સુણી, ધરી કુહાનો કંઠ ॥ ॥ માલવનરપતિ આવિયો, શિવિરતણે ઉપકંઠ ॥ ૫ ॥ તે શ્રીપાલ લોભાવિયો, પહિરાવ્યો અલંકાર ॥ સન્નામધ્યે તેહ્યો નૃપતિ, આપ્યું આસન સાર ॥ ૬ ॥ તવ મયણા નિજ તાતને, કહે વોલ જે મુજા ॥ કર્મવશેં વર તુમેં દિયો, તેહનું જુજું એ ગુજા ॥ ૭ ॥ તવ વિસ્મિત માલવનૃપતિ, જામાજલ પ્રણમંત ॥ કહે ન સ્વામી તું ડલરહ્યો, ગિરુજં વહુ ગુણવંત ॥ ૮ ॥ કહે શ્રીપાલ ન માહરો, ઇહ્યો ઇહ વનાવ ॥

સન આપ્યું ॥ ૬ ॥ ॥ તેવોરેં મયણા પોતાના પિતાને કહે છે, કે હે પિતાજી ! મહારો વોલ સંજારો જે કર્મને વશેં તમેં વર દીધો હતો, તેનું (ગુજા કે) જાગ્ય જુજું કેવું છે ? ॥ ૭ ॥ ॥ તેવોરેં માલવદેશનો રાજા વિસ્મય પામ્યો થકો જમાડને પ્રણામ કરીને કહેશ લાગ્યો, જે હે સ્વામી ! મેં તુજને ડલરહ્યો નહીં, તું ગિરુજ ઠો. મહાગુણવંત ઠો ॥ ૮ ॥ ॥ તે સાંજલી શ્રીપાલ કહે છે, કે મેં જે વનાવ છે, તે કાંઈ મહારો નથી, પરંતુ એ તો ગુરુયેં જે નવપદ દેલાડ્યાં, તેનો એ પ્રવલ (પ્રજાવ

કેપ) મહિમા છે ॥ ૯ ॥ ॥ તે અચરિત્ત જેવી વાત સાંચલોને તિહાં વિવેક ઉદાર ઇટલે મહોટો
 વિવેકવંત પવો સૌનાગ્યસુંદરી અને રૂપસુંદરી પ્રમુલ્લ સર્વ પરિવાર એકલો મલ્યો ॥ ૧૦ ॥ ॥ એમ
 સ્વજનવર્ગ સર્વ એકલો મલ્લ થકે આનંદનો પૂર વર્તે નાટક કરાવવાનાં કારણ માટે સનૂર ઇટલે
 તેજ કરી સહિત પવો શ્રીપાલ આદેશ દેતો હવો ॥ ૧૧ ॥ ॥ (તામ કેપ) તેવારે નાટકનાં
 ઘણાં પેનાં છે. તેમાંથી પહેલું પેનું ઇટલે ટોલું નાચવાને માટે સ્થેઠાયેં ઝનું થયું, પણ તેમાંહે એક

ગુણદર્શિન નવપદ તણો, એ છે પ્રવલ પ્રખાવ ॥ ૯ ॥ તે અચરિત્ત નિસુણી મિલ્યો,
 તિહાં વિવેક ઉદાર ॥ સૌનાગ્યસુંદરી રૂપસુંદરી, પ્રમુલ્લ સયલ પરિવાર ॥ ૧૦ ॥
 સ્વજન વર્ગ સન્નલો મિલ્યો, વરલ્યો આણંદ પૂર ॥ નાટકકારણ આદિસે, શ્રી શ્રી
 પાલ સનૂર ॥ ૧૧ ॥ ઢાલ વીજી ॥ હોજી હુંવે વરસેલો મેહ, આજદિ
 હાનો ધરણી ત્રીજરો હો લાલ ॥ એ દેશી ॥ હોજી પહેલું પેનું તામ, નાચવા ઝટે
 આપણી હો લાલ ॥ હોજી મૂલ નટી પણ એક, નવિ ઝટે વહુ પરેં ઝણી હો લાલ

॥ ૧ ॥ હોજી ઝગામી વહુ કટ્ટ, પણ ઝગાહ ન સા ધરે હો લાલ ॥ હોજી હા હા
 નહી સવિપાદ, તૂહો એક મુલેં ઝચરે હો લાલ ॥ ૭ ॥ દોહો ॥ કિહાં માલવ કિ
 મૂલ નટી ઇટલે મુલ્ય નાટકણી છે, તેને ટોલેં મલની (વહુપરેં ઝણી કેપ) ઘણી રીતે, કહું, તોપણ
 તે નાચવા ઝટે નહી ॥ ૧ ॥ ॥ તથાપિ તેને વહુ કટ્ટે કરી ઝગામી, તો પણ (સા કેપ) તે નટી
 નાચવાને માટે ઝરસાહ ધરતી નથી, અને મુલ્લ થકી વિપાદ સહિત વે વાર હા હા એવો શબ્દ ક
 ન્ની એક દોહો પોતાના મુલ્લથી ઝચરતી હવી ॥ ૧ ॥ તેનો અર્થ કહે છે. કે, કોહાં, માલવદેશેં જન્મ
 અને કિહાં શંકરપુરે પરણાવી, તથા કિહાં વચ્ચરદેશેં વેચી અને કિહાં એ નાટક કરવા શિ.વી. દેવેં મરદ

ને મરડ પટલે આમલો, વાંકાડ, માનવળું દુહી નાલીને સુરસુંદરીને નચાવતી કરી ॥ ૩ ॥
 ને નાટકળીનાં પવાં વચન સાંભલીને જનની જે માતા અને જનકાદિક જે પિતા પ્રમુખ સર્વ સજ્જા
 ન વિસ્મિતચિત્તે કરી ચિંતવતાં હવાં કે, એ મુશુંદરી તે નાટકળી યહ. એ કેમ સંજેવે ! ॥ ૪ ॥
 ને માતા પિતા પોતાના મનમાં વિમાને તે કે, કેમ એ સુરસુંદરી છે, કિંવા નથી ! પટલામાં તો સુરસું
 દરી તિહાંયો ગઢીને પોતાની જનનીને ગલે આવો ધલગી, તેને રોવતી થકી देखીને જનકે પટલે
 પિતાયે પૂછ્યું, તેવાં તેની આગલ સઘળું વૃત્તાંત કહે છે કે, પિતાજી ! જે તમે મુજને કહી દીધી હતી
 હોં ઝાંઘપુર, કિહાં વઘ્વર કિહાં નડ ॥ સુરસુંદરી નચાવિયે, દેવેં દલ વિમરદ
 ॥ ૩ ॥ હાલ પૂર્વેની ॥ હો જી વચન સુણી તવ તેહ, જનની જનકાદિક સવે હો
 લાલ ॥ હો જી ચિંતે વિસ્મિત ચિત્ત, સુરસુંદરી કિમ સંજેવે હો લાલ ॥ ૪ ॥ હો
 જી જનની કંઠ વિલગ, પૂઠી જનકેં રોવતી હો લાલ ॥ હોજી સઘલો કહે વ
 સંત, જે શહિ તુમેં દીધી હતી હો લાલ ॥ ૫ ॥ હો જી હું તે શહિસમેત, ઝાંઘ
 પુરીને પરિસરેં હો લાલ ॥ હો જી પહોતી મુહૂરત હેત, નાથ સહિત રહી વાહિરે
 હો લાલ ॥ ૬ ॥ હો જી સુઝટ ગયા કેડ ગેહ, ગેઠે સાથેં નિશા રહી હો લાલ ॥
 ॥ ૫ ॥ ॥ તે શહિસહિત હું ઝાંઘપુરી નગરીને (પરિસરેં કે ૦) સમીપે પહોતો, પણ તે દિવસેં નગ
 રમાં પેસવાનું મુહૂર્ત ન હતું, તે હેતુ માટે હું મહારા (નાથ કે ૦) યત્તોરસહિત ગામ વાહિર રહી
 ॥ ૬ ॥ ॥ પોતાનું નગર જાળીને કેટલાણક સુઝટો પોતપોતાને ઘેર ગયા, અને ગેઠે પટલે થોડે સયવા
 રે તિહાં રાત્રિયેં રહી. પટલામાં મધ્યરાતેં હણો હણો કરતી ચોરોની મહોટી ધારુઆવી પડી, તેવાં
 તમારો જમાડ તો મને મૂકીને નાશી ગયો, અને ચોરોયેં તમારું આપેલું ધન देखીને તે ધનસહિત

मज्जनं ग्रही. एतले पकनी लीधी ॥ ७ ॥ ॥ पठी ते धारुना सुनटोयें मने लइने नेपालदेशमां
 नेइ मज्ज्य झडने बेची. निहां सार्थवाहं लीधी. जे जालमां एतले कपालमां लख्युं होय, ते फले एतले फली
 नून यान, परंतु तेमां अधिकुं उठुं आयज नही ॥ ८ ॥ ॥ ते सार्थवाहं पण बच्चरकुलने विषे महा
 काल राजाने नगर (धरी के०) लइ जइने बैद्याने हाटं बेची, तेणें लइ नाटककला शीखावीने
 नटी करी ॥ ९ ॥ ॥ पठी नाटक ठे प्रिय जेने एवो तिहांनो जे महाकाल राजा, तेणें ते नाटकनां
 हो जी जामाता तुज नठ, धाडि पमी तिहां हुं ग्रही हो लाल ॥ ७ ॥ हो जी बेची
 मज्ज्ये धामि, मुज्जटें देश नेपालमां हो लाल ॥ होजी सारथवाहं लीध, फले ल
 ख्युं जे जालमां हो लाल ॥ ८ ॥ होजी तेणें पण बच्चरकुल, महाकाल नगर
 धरी हो लाल ॥ होजी हाटं बेची वेश, लेइ शीखावी नटी करी हो लाल ॥ ९ ॥
 हो जी नाटकप्रिय महाकाल, नृप नटपटकशुं ग्रही हो लाल ॥ हो जी विविध न
 चावी दीध, मयणसेनापतिने सही हो लाल ॥ १० ॥ होजी नाटक करतां तास,
 अगं दिन केता गया हो लाल ॥ हो जी आप कुटुंब, उद्धस्युं छःख तुम
 हुइ दया हो लाल ॥ ११ ॥ हो जी मयणछःख तव देखी, निज गुरुअसण मद्र
 पेटक एतले पंडांनी सार्थ मनें ग्रही एतले बेचाती लइने विविध प्रकारें मनें लचावी करीने पठी जे
 चोटें पोतानी पुत्री मयणसेना परणावी. तेवारें तेना पतिनें दायजामां (सही के०) निश्चें नाटकनां
 नेने पेसां दीथो. तेमां मने पण (दीध के०) दोधो ॥ १० ॥ ॥ ते श्रीपालनी आगल नाटककरतां
 तरतां आगल केतजाएक दिवस वही गया, परंतु आज तो आपणुं कुटुंब सह देखीने महारा उभर
 नमारी दया थइ तेधी छःख उद्धसी आब्युं ॥ ११ ॥ ॥ तमें मने परणावी तेवारें मयणानुं छःख

જેનીને (નિજગુણચત્તણ કે०) મેં મહારી મહોટાડનો મદઃ કર્યો, અહંકાર કર્યો: તેના પસાયથી
 (અથ કે०) હમણાં તેજ મયણાનો પતિ જે શ્રીપાલ, તેના (દાસજાવે) સેવક જાવેં દાસીચૂત થ
 હને મેં દાસીપાણું કહ્યું માટે મેં જે મદ કરેલો હતો, (તે કે०) તે મદ સલગ્યો ॥ ૧૨ ॥
 હવે મુરસુંદરી મયણામુંદરીની મ્નુતિ કરે છે, એકજ વિનયપતાકાદૃલે અદ્વિતીય વિજય પતાકાને તે
 મયણામુંદરી પોતાના સયણામાં દૃલે સગાં કુંદુચમાં લહે, દૃલે પામી છે. વલી જેને શીલરૂપ જે
 (સલીલ કે०) પાળી તે મહિમાયેં કરીને મુગમદ કે/ કસ્તૂરી તેની પેરેં મહમહાટ કરી રહ્યું છે, દૃલ
 એ જગતમાં જેના શીલનો સુગંધ વિસ્તાર પામી રહ્યો છે ॥ ૧૩ ॥ મયણાયેં શ્રીજિનધર્મ સેવ્યો, તે તેને

કિયો હો લાલ ॥ હો જી તે મયણાપતિ દાસ, જાવેં અવ મુઠ સલકિયો હો લા
 લ ॥ ૧૨ ॥ હો જી એકજ વિજયપતાક, મયણા સયણામાં લહે હો લાલ ॥ હો
 જી જેહનું શીલ સલીલ, મહિમાયેં મુગમદ મહ મહે હો લાલ ॥ ૧૩ ॥ હો જી મય
 ણાને જિનધર્મ, ફલિયો વલિયો મુરતરુ હો લાલ ॥ હો જી મુઠમનેં મિથ્યાધર્મ, ફલિ
 યો વિપફલ વિપતરુ હો લાલ ॥ ૧૪ ॥ હોજી એકજ જલધિ ઉપ્પન્ન, અમિયવિપેં જે
 વલવંત એવો જે (સુરતરુ કે०) કલ્પવૃક્ષ તે સમાન પ્રત્યક્ષ દૃશ્યમાન ગુણરૂપ ફલેં ફૂલેં કરી ફલ્યો,
 અને મેં મિથ્યાત્વ ધર્મ સેવ્યો, તે મુઠને જેમ વિપતરુ દૃલે વિપવૃક્ષમાં વિપફલ ઉપજે, તે સમાન
 દુઃખરૂપ ફલેં ફૂલેં કરીને ફલ્યો. દૃલે જેવાં વીજ વાવ્યાં, તેવાં ફલ પામ્યાં ॥ ૧૪ ॥ ॥ ઇહાં કોઈ
 અજાણ પૂછે કે, એકજ કુલમાં ઉપની તમેં વે વહેનો વો, તે માંહે દૃલો ફેર કેમ પડ્યો? તેને
 દૃષ્ટાંતપૂર્વક ઉત્તર કહે છે. કે જેમ એકજ (જલધિ કે०) સમુદ્ર ઉત્પત્તિનું સ્થાનક છે, તેમાં અમૃત
 અને વિપ વેહુ ઉપજે છે, ને તેમાં આંતકું છે. કેમ કે? અમૃત છે તે રોગાપહારકપણે જીવાનુાર છે

અને ત્રિપ જે તે, તે તો સર્વથા મારનારજે, તેમ इहां पण अमो वेहू बहेनो माहे तेदलो अंतर ते, एटल
 मयणा अमृतनुदय ते, अने हुं त्रिप सरखी हुं. मन कोइ पांतरो, एटले कोइ फेरफार जाणशो नहीं ॥ १५ ॥
 यज्ञी मयणा पोताना कुलनी लाजेने लघोतक एटले प्रकाश करवामां मणिदीपिका एटले मणि
 रत्ननी दीवो समान ते, अने हुं तो कुलने मलीन करवानी हेतु एटले कारण हुं. ते केवो हेतु हुं?
 तो के. (सघननिशा के०) वर्षाद सहित अंधारी रात्रि होय तेनी पण जीपिका एटले जीपनारी
 ने, एटले कुलने मलीन करवामां तो सघन रात्रिने जीतुं एहवीं हुं ॥ १६ ॥ ॥ वली मयणाने
 आंतरो हो लाल ॥ होजी अम बिहुं बहेनीमांदि, तेह ते मत कोइ पांतरो हो
 लाल ॥ १५ ॥ होजी मयणा निजकुललाज, उद्योतक मणिदीपिका हो लाल ॥
 होजी हुं हुं कुलमलहेतु, सघन निशानी जीपिका हो लाल ॥ १६ ॥ हो जी म
 यणा दीठे होय, समकित शुद्धि मोहामणी हो लाल ॥ हो जी मुहुं दीठे मिथ्या
 न, धीगाइ होय अतिबणी हो लाल ॥ १७ ॥ होजी एहवा बोली बोल, सुरसुंदरीमें
 उपाइयो हो लाल ॥ हो जी जे आनंद न तेह, नाटिक शतकें पण कीयो हो
 लाल ॥ १८ ॥ हो जी श्रीपालें वस्त्रेग, हवे अरिदमण अणवियो हो लाल ॥
 दीठे चके सोडागणी समकननी शुद्धि थाय, अने मुजने देखवाधी मिथ्यात्व लक्षण अत्यंत धीगाइ
 एटले वक्रना पेदा थाय ॥ १७ ॥ ॥ इहां श्रीपाले, लोकोने आनंद उपजाववा मांटे सुरसुंदरीने
 नाटक करवानी आइा करी इत्ती. ते एक नाटक तो शुं? पण (नाटक शतकें के०) शंकरा गमे
 नाटक करवायी पण जे आनंद (न के०) न उपजे, (तेह के०) ते आनंद पोताना दोष अने
 मयणाना गुण ते जेमां एहवीं पोतानी वचनचतुराइयें करी पूर्वोक्त बोल बोलीने सुरसुंदरीमें
 (उपाइयो के०) उपजावयो ॥ १८ ॥ ॥ इवे श्रीपालें घणी ताकीदथी अरीदमन राजाने तेडावी

तेने मुरसुंदरी दीधी, तथा वणी कृद्धि आपीने बोलाव्यो. विदाय कख्यो ॥ १९ ॥ ते दंपती
 एटले आदिमन अने मुरसुंदरी पण श्रीपाल तथा मयणाना सुपसायथी रुडा अत्यंत चला अध्य
 वसायें एटले पोताना परिणामनी जुद्धतायें गुरू समकत पाभ्यां ॥ २० ॥ हवे मयणानां
 वचनथी दयांने (लहरी के०) पामीने श्रीजेनधर्म आराधीने सर्व नीरोगी अया हुता, एवा जे सातशें
 कुटो पुण्यां ते श्रीपालनो यश सांचलीने तिहां आव्या ॥ २१ ॥ ते पण श्रीपालराजाने घणा

होजी मुरसुंदरि तमु दीध, बहु ऊँढ बोलावियो हो लाल ॥ १९ ॥ होजी ते दंपती
 श्रीपाल, मयणाने सुपसाजले हो लाल ॥ होजी पामे समकित शुद्धि, अध्यव
 सायें अति जले हो लाल ॥ २० ॥ होजी कुष्टी पुरुष शत सात, मयणावयणें
 लहरी दया हो लाल ॥ होजी आराधी जिनधर्म, नीरोगी सघला अया हो लाल
 ॥ २१ ॥ होजी ते पण नृप श्रीपाल, प्रणमे बहुले प्रेमशुं हो लाल ॥ होजी रा
 णिम दीये नृप तास, वदन कमल नित उल्लस्युं हो लाल ॥ २२ ॥ होजी आवि
 नमे नृप पाय, मतिसागर पण मंत्रवी हो लाल ॥ होजी पूरव परें नरनाह, तेह
 अमात्य कियो कवि हो लाल ॥ २३ ॥ होजी सुसरा साला जूप, माजल बीजा

प्रेमं करी प्रणम्या. ते सातशेंने श्रीपाल, राणिम एटले राणानी ते उमरावनी पदवी देतो ह्वो. ते स
 र्वने सैन्यना नायक कल्या. ते श्रीपालनुं वदन जे मुख तद्रूप कमल ते नित्य एटले निरंतर सदाय
 उल्लस्युं, एटले निकसित अकुं रहे ठे ॥ २२ ॥ ॥ वलो मतिसागर नामे प्रधान पण आवीने श्री
 पालगजाने पगे लागो, ते पूवें पोताना पितानो महोदो प्रधान हुतो, तेनी परें चली पण श्रीपालें
 तेने (अमात्य कियो कवि के०) सर्वमां वकरो महोदो प्रधान कर्यो ॥ २३ ॥ ॥ चली ससरा

अने साजा पकना राजा नया माजल एटले मोसाल पकना राजा तेमज बीजा पण वणा राजाडे
 व्यने सुनट ज्वाळ्या ते, नेमने श्रीपाल बहुमान देतो हवे. श्रीपालराजा आदर सन्मान आपवासां
 कोड उंठप राखतो नथी ॥ २४ ॥ ॥ ते सर्व पोताना जालस्थाने विषे मिलाव्या ठे (करपद्म
 ५०) हाथरूप कमल जेमणे एवा थका एटले सर्व हाथ जोडी पोताने मस्तकें लगडी नम्र थड
 माथुं नीचुं नमावीने श्रीपालराजानी सेवा करे ठे. हवे एक समयने विषे मतिसागर प्रधान आ
 रीने श्रीपालने वीनवे ठे ॥ २५ ॥ ॥ ए चोथा खंडने विषे शोचनीय बीजी हाल संपूर्ण थड.

पण घणा हो लाल ॥ होजी तेहने दीये बहु मान, नृप आदरनी नहिं मणा हो
 लाल ॥ २४ ॥ होजी जाल मिलित करपद्म, सवि सेवे श्रीपालने हो लाल ॥

होजी इक दिन विनवे मंत्री, मतिसागर जूपालने हो लाल ॥ २५ ॥ होजी
 चोथे खेंद डाल. बीजी हुड सोहामणी हो लाल ॥ होजी गुण गातां सिधचक,
 जम कीरनि बाधे घणी हो लाल ॥ २६ ॥ दोहा ॥ मतिसागर कहे पितृपदें, ठवीयें
 बालपण जेण ॥ जगावियो तो नुग्रअरि, ते सहि दित्तमएण ॥ २ ॥ अरि कर गत
 जे नवि लिये, शक्ति ठेते पितृरज ॥ लोक हसे बल फोक तस, जेम शरदघन

श्रीसिद्धचक्रजीना गुण गातां यकां स्तवतां थकां घणे यश, अने कीर्ति वधे ॥ २६ ॥ ॥ हवे
 मतिसागर प्रगन श्रीपालने कहे ठे के. बालपणें तुजने तहारा पितृपदें एटले पिताने पाटें
 चाल्यो इतो. तिझांत्री (जेण के०) जे तहारा! (अरि के०) शत्रुयें तुजने उगाड्यो, ते तमारो शत्रु
 (सही के०) निर्धे (दित्तसएण के०) दीसमेदन एटले दीपता मंदे करी युक्त ठे ॥ १ ॥ ॥
 मांडे अरि जे शत्रु तेना करगत एटले दाशसां गयुं घनुं जे (पितृरज के०) पितानुं राज्य तेने पो

तानी उतों शक्तियें जे न लोथे. तो तेनी लोकमाहे हांसी थाय. अने तेनुं बल पण फोक एटले
 व्यर्थ जाणवुं. केनी पेंठें ? तो के-जेम शरदकालनो घन जे वर्षादि ते फोकट गर्जना कख्या करे, पण
 पाणीनुं टिपुं वागसे नही, तेनी पेरें निरर्थक जाणवुं ॥ १ ॥ ॥ मांटे जो ते पोतानुं उदार राज्य
 नही लेशो, तो तमाहुं ए बल, पराक्रम तथा रुद्धि जे दोलत अने बली आसैन्यनो विस्तार, ते सर्व
 शुं फलशे ? एटले ए सर्व पाभ्यानुं शुं फल ? अर्थात् कांइज नही ॥ ३ ॥ ॥ एवां प्रधाननां वचन
 सांजलीने राजा कहेवा लाग्यो के, हे मंत्रीश्वर ! तें कहुं, ते सत्य ठे. पण राज्य लेवानां साम,
 दाम, नेद अने दंरु, ए चार उपायो ठे, तेमां जो साम एटले मिष्टवचनथीज कार्य थाय, तो दंडनं

गज्ज ॥ १ ॥ ए बल ए रुद्धि ए सकल, सैन्यतणो विस्तार ॥ शुं फलशे जो लेशो
 नही, ते निजराज उदार ॥ ३ ॥ नृप कहे साचुं तें कहुं, पण ठे चार उपाय ॥
 सामें होय तो दंरु इयो, साकरें पण पित्त जाय ॥ ४ ॥ अहो बुद्धि मंत्री अणे,
 दूत चतुरमुख नाम ॥ नृप शीखावी मोकल्यो, पहेतो चंपा गम ॥ ५ ॥ ढाल त्री
 जी ॥ राग वंगालो ॥ किसके चले किसके पूत, आतम राम एकिला अवधूत ॥

शुं काम ? जो साकर लाथाथी पित्तरोग जतो होय, तो बली कडवुं औषध शा मांटे करीथें !
 ॥ उक्तं च ॥ साम प्रेमपरं वाक्यं, दानं चार्थविसर्जनम् ॥ नेदः परजनाकृष्टि, निग्रहः परपीडनम्
 ॥ १ ॥ इति तत्त्वम् ॥ ४ ॥ ॥ एवुं श्रीपालनुं वचन सांजली मंत्री जे प्रधान ते कहे ठे. के अहो
 स्वामी ! तमारो रुद्धि तो महोटी ठे. समुद्र जेवा गंजीर ठो, तो हवे आ चतुरमुख नामा दूतने मो
 कलो. ते सामादि चार नेदने जाणनारो ठे. तथा मुखनी वाचालतामां चतुर ठे, मांटे चतुरमुख
 एवुं नाम ठे, पवी तेने राजाचें शिखावीने मोकल्यो, ते पण चंपानगरीने ठामें जइ पहेतो ॥ ५ ॥ ॥

નિશાં અજિતમેન નામેં રાજા વેંગો ઠે, તેની આગલ તે દૂત આવી તે પોતાની ચતુરાશ્ચી અનુક્રમે
 મીઠાં, ત્યાંથી અને કન્યાં પદ્મોં ત્રણ પ્રકારનાં રસાલ વચનો કહે ઠે. તિહાં પ્રથમ મીઠાં વચન કહે ઠે,
 કે, હે રાજનુ ! તમેં વૃદ્ધ થયા તો માટેં હવે સાહેવ જે પરમેશ્વર, તેને સેવો, અથવા અમારા સાહેવ
 નેવા વિવ્રમન કરો, જે તમારા નાઇનો તોકરો શ્રીપાલ પોતાના વાપને રાજ્ય પાટેં આપ્યો હતો, તેને
 તમેં પૃથ્વીની નાર ત્વમી શકવાને અસમર્થ જાણીને તેની ઉપરથી જાર ઉતારી તમેં તમારી પોતાની
 ત્યાંથી નવારો શીધો, અને તેને ચાલક જાણી કલાઇ શીલવવા માટેં વાહેર મોકલી દીધો હતો ॥૧॥
 તે શ્રીપાલ. (સાર ૫૦) પ્રધાન સર્વ કલાઇ શીલ્પી, ઉદાર પટલે ઘણી મહોટી પવી ચતુરંગી સેના

॥ મન માન લે ॥ ૧. દેશી ॥ અજિતમેન ઠે તિહાં ખૂપાલ, તે આગલ કહે દૂત
 રસાલ ॥ માહિત સેવિયં ॥ કલા શીલ્પા જાણી ચાલ, જે તેં મોકલીયો શ્રી
 પાલ ॥ સા ૦ ॥ ૨ ॥ સકલ કલા તેણે શીલ્પી સાર, સેના લઈ ચતુરંગ ઉદાર
 ॥ સા ૦ ॥ આશ્ચર્યો ઠે નુજ લેવનો જાર, કુતારે ઠે ૧ નિરધાર ॥ સા ૦ ॥ ૨ ॥ જીર
 ના અંત તળો જે જાર, નવે ઊવીજે તે નિરધાર ॥ સા ૦ ॥ લોકેં પણ જુગતું ઠે ૧, હ
 લજે તમેં વૃદ્ધ થયા જાણી તમારે લંધે પડેલો રાજ્ય કારજાર સંવંધિ જે જાર ઠે, તેને (નિરધાર ૫૦)
 નિશં ઉતારે ઠે. પટલે ઉતારવા કબૂલ થાય ઠે ॥ ૨ ॥ તે ઉપર દુષાંત કહે ઠે, કે જેમ (જીરણ
 ૫૦) જૂના વડ ગયેલા ધાંતલા ઉપર નાર પડેલો હોય, તે ઉતારીને નિશંથી પાલો નવે
 ધાંતલે ઊવીજે, પટલે નવા ધાંતલા ઉપર સૂકીયે, ૧ વાત લોકને ત્રિયે પણ યુક્ત ઠે, જે જૂનો અંત
 કાઢીને નવો અંત વેસાડીયે, તે કારણેં સમેં પણ હવે વૃદ્ધ જૂના અંત જેવા થયા તો, માટેં નવા અંત
 સ્વ શ્રીપાલને રાજ્ય વડને તેને સ્નેહ દેલાડો. ઘણું શું કહું ! આહોં ત્રણ ગાથા સુધી વગાં મીઠાં

વચન કયાં છે ॥ ૩ ॥ ॥ હવે આમ્લ પટલે પ્યાટાં ધીંગાં વચન કહે છે. વીજું વલી (વહુ કેળ) વળા (નૃપ કેળ) રાજાઈ, ને શ્રીપાલના પદપંકજને ત્રિક્તિ અનુકૂળ અનુકૂળ ત્રિક્તિયે કરીને સુધે છે. પણ તમે પોતાના ચક્રા તેની સેવા કરવા આવ્યા નહીં, તેથી વિરોધ ઉપજાવ્યો, તો તે વિરોધનો શોધ કરવાને ને શ્રીપાલ જું આસમર્થ્ય છે? (નવિ કેળ) ના, અસમર્થ્ય નથી ॥ ૪ ॥ તેનામાં અને નમારામાં તો ઘણોજ અંતર છે. ત હું કહું તું, સાંજલો. ક્યાં તો સરશવનો એક દાળો અને ક્યાં મેઘર્પવત ! વલી ક્યાં તારાનું તેજ અને ક્યાં શરદ પૂનમના ચંદ્રમાનું તેજ ! ક્યાં સ્વયોત પટલે આ રાજ દેહ દાલો તુંને નેહ ॥ સાળ ॥ ૫ ॥ વીજું પયપંકજ તસ ખૂપ, સેવે વહુ ત્રિત્તિ અનુરૂપ ॥ સાળ ॥ તુંમેં નવિ આવ્યા ઉપાયો વિરોધ, નવિ અસમર્થ્ય છે તેહ શું શોધ ॥ સાળ ॥ ૪ ॥ કિહાં સરશવ કિહાં મેરૂ ગિરિંદ, કિહાં તારા કિહાં શારદચંદ ॥ સાળ ॥ કિહાં સ્વયોત કિહાં દિનનાથ, કિહાં સાયર કિહાં વિદ્વર પાથ ॥ સાળ ॥ ૫ ॥ કિહાં પંચાયણ કિહાં મૃગવાલ, કિહાં ઠીંકર કિહાં સોવનથાલ ॥ સાળ ॥ કિહાં કોડવ કિહાં કૂર કપૂર, કિહાં કુકશ ને કિહાં ઘૃતપૂર ॥ સાળ ॥ ૬ ॥ કિહાં ગુન્ય વેમી કિહાં આરામ, કિહાં અન્યાયી કિહાં નૃપ રામ ॥ સાળ ॥ મીયો લીવનો ઉમે છે તેનું તેજ, અને ક્યાં દિનનાથ જે મૂર્ચ્ય ઉમે છે તેનું તેજ ! વલી ક્યાં સાયર પટલે સમુદ્રની લહેર અને ક્યાં વિદ્વરપાથ પટલે એક લાવોચીયાની લહેર ! ॥ ૫ ॥ ॥ વલી ક્યાં પંચાન ન જે સિંહ તેનું વલ, અને ક્યાં મૃગલાના પાલકનું વલ ! તથા ક્યાં એક ઠીંકરાની શોજા અને ક્યાં એક સોનાના ચાલની શોજા ! તથા ક્યાં કોડાના ધાન્યનું યોજન અને ક્યાં કપૂર સમાન ઉજ્જવલ કૂરનું યોજન ! તથા ક્યાં કૃગકાના ઢોકલાનું યોજન અને ક્યાં ઘૃતના પૂરેં સહિત ઘેવરનું યોજન ! ॥ ૬ ॥ ॥ વલી ક્યાં ગુન્યવગ્ગાની શોજા અને ક્યાં આરામ પટલે વાડો વગીચાની શોજા !

વલી કયાં તે અન્યાયો મજાતું ! અને કયાં શ્રીરામચંદ્રજો જેવા ન્યાયવંત રાજા ! તથા કયાં વાઘનું
 વલ એવે કયાં ઝાગ પટલે વોકડાનું વલ ! વલી કયાં દયામયધર્મ અને કયાં વલી યાગ જે પાપારંજ
 મહિત યજ્ઞધર્મ ॥ ૭ ॥ ॥ વલી કયાં તે જૂન વોલનારો અને કયાં સત્ય જાપણ કરનારો ! તથા
 કયાં તે રત્નનો શોજા અને કયાં કાચના કટકાનો શોજા ! તો હે રાજન્ ! આ આટલાં ઉઠાં જે મેં
 તમોને કયાં, તે માંહે જે ચમતાં ઉઠાં કયાં, તેવો તો શ્રીપાલરાજા જાણવો, અને જે પમતાં ઉઠાં
 કયાં, તે સમાન તમારા સરસા રાજા જાણવા. इहां चोथो गाथाथो आठमी गाथा सुधोनी पांच

કિહાં વાઘ તે કિહાં વલિ ળાગ, કિહાં દયાધરમ કિહાં વલિ યાગ ॥ સા૦ ॥ ૭ ॥
 કિહાં જૂન તે કિહાં વલી સાચ, કિહાં રતન કિહાં સ્વંમિત કાચ ॥ સા૦ ॥ ચઢ
 તે હેંતે જે શ્રીપાલ. પમતે તુમ સરિલા ખૂપાલ ॥ સા૦ ॥ ૮ ॥ જો તું નવિ નિજ
 જીવિન સ્થ, તો પ્રણમી કરે તેહજ તુઠ ॥ સા૦ ॥ જો ગર્વિત જે દેહી રજા, તો
 રાગ કરવા આવે સજા ॥ સા૦ ॥ ૯ ॥ તમ સેનાસાગરમાંહિ જાણ, તુઠ દલ
 સાચુત્વર્ણ પ્રમાણ ॥ સા૦ ॥ મદ્દોટાશું નવિ કીજેં જૂઠ. સવિ કહે એહનું વૂઠ અવૂઠ
 માથામાં લાટાં વચન કસાં જે ॥ ૯ ॥ ॥ હવે કટુ વચન કહે જે, કે હે રાજન્ ! જો તું તાહરા
 પોતાના ત્રીધિનત્વ ઉપર સ્પ થયો ન હો, તો આવીને શ્રીપાલને પ્રણમીને તેનેજ (તુઠ કે૦)
 સંતુષ્ટ કર. અથવા શ્રીપાલરાજાને પ્રણામ કર, તો તેહિજ પોતાની મેલે તારા ઉપર સંતુષ્ટ થશે, અને
 જો તું (રજા કે૦) ગણ્ય દેહીને ગર્વિત હો. તો રાણ પટલે સંગ્રામ કરવાને (સજા કે૦) સાવધાન થાજે
 ॥ ૯ ॥ મલી (નમ કે૦) તે શ્રીપાલની સેના સ્પ સાગરમાંહિ તહાનું (દલ કે૦) લશકર તે સાચું જે
 નુમારની થાળીના ઊગળાનો હોટ હોય, તે પ્રમાણે (જાણ કે૦) જાણજે. વલી મદ્દોટાની સાથે યુદ્ધ કરી

ये नहिं, ए. रीतें सर्व वृक्त तथा अत्रूक्त पटले जाण अने अजाण सर्वलोको कोहे ठे ॥ १० ॥ ॥ एम पूर्व
 कहेली रीतें वचन बोलीने जेवारे दूत बोलतो वंध थयो, तेवारे अजितसेन राजा भूतावेशनी पेरं क्रोध
 मुक्त अइ बोल्यो, के जो साचो दूतपणानो तुजने प्रेम ठे, तो हुं कहुं तुं, तेज प्रमाणें तुं तद्वारा रा
 जने जइने एम कहेजे के, बीजा राजा आवीने तुजने मलीने नम्या, पण आ चंपानगरीनो अजित
 सेन राजा तुजने मले नही, अने नमे पण नही ॥ ११ ॥ ॥ हे दूत ! तुं जे महारी आगल वचन
 बोल्यो, ते (आदि के०) प्रथम मधुर अने (मध्य के०) वचमां आम्ल पटले खाटां तथा अंतमां
 कटु पटले कटवां ठे, ते तद्वारा वचन अने जोजन ए वेहुने मांहेमांहे सम पटले सरखा परिणाम ठे.

॥ सा० ॥ १० ॥ बोली एम रह्यो जव दूत, अजितसेन बोल्यो अइ भूत ॥ राजा नहिं
 मले ॥ कहेजे तुं तुज नृपने एम, दूतपणानो जो ठे प्रेम ॥ १० ॥ चंपानग
 रीनो राय ॥ राजा नहिं मले ॥ ११ ॥ आदि मध्य अंतें ठे जाण, मधुर अम्लकटु जेह
 प्रमाण ॥ ग० ॥ जोजनवचनेसमपरिणाम, तिणेचतुरमुख तद्वारुं नाम ॥ १० ॥ १२ ॥
 निज नहिं तेह अमारो कोज, शत्रुजाव वहियें ठे दोऊ ॥ १० ॥ जीवतो मूक्यो

पटले (जेहप्रमाण के०) जे प्रमाणे जोजन पण आद्यमां मिष्ट अने वचमां आम्ल तथा अंत
 त्रिक जमाय ठे, तेम ए तमारां वचन पण (जाण के०) जाणी लेजे, मोटे ए त्रण गुण तद्वारा मुख
 मां ठे, तेथी तद्वारुं नाम चतुरमुख ठे ॥ १२ ॥ ॥ हवे जेटलां वचन दूतें कहां हतां, ते सर्वनो उ
 त्तर राजा आपे ठे, के हे दूत ! तुं कहे ठे के, श्रीपादा तमारो ठे, पण ते अमारो कोइ
 नथी ! अने कदापि ते अमारो ठे, तो पण असो वेहु पोत पोतामां शत्रुजावं बहीये ठेयें. पटले ते
 अमारो शत्रु ठे, ने अमें तेना शत्रु ठेयें. एने बालक जाणीने जीवतो मूक्यो हतो, तेणें हवे अमें

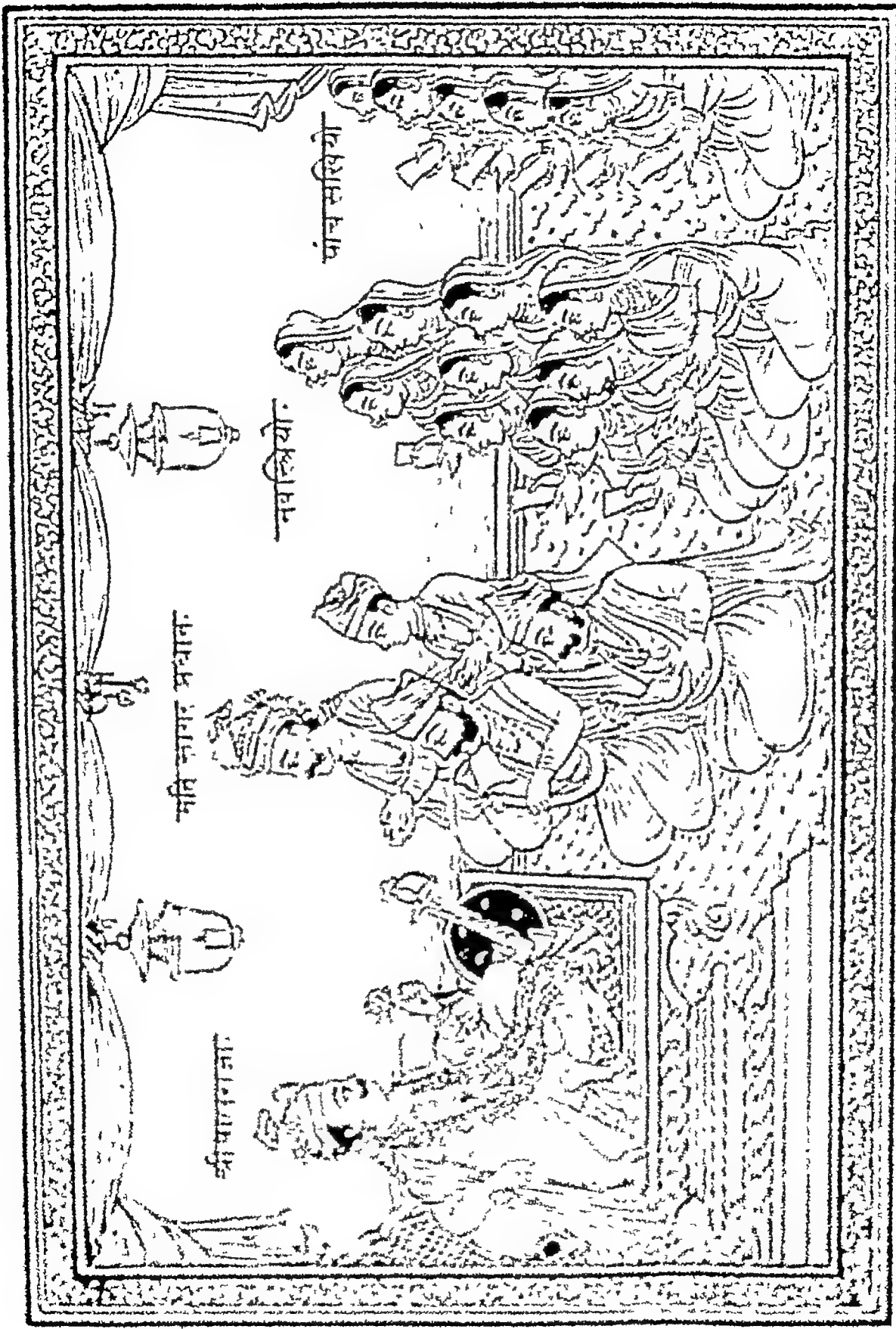
નિર્વેણ થયા, અને ૫ શ્રીપાલ ચલવાનુ થયો ॥ ૧૩ ॥ ॥ વલી હું મહારા જીવિતને તો રૂઠો
 નથી, પણ શ્યપૂજો પટલે ઉલટો ચમરાજા તેની ઉપર રૂઠો છે, કારણ કે જેણે સૂતા સિંહને
 પાંચી જગાવ્યો, તેમાંડે ફેવે મદારો કોપ થયો તો પ્ત્તી (લીહ કે૦) રેલામાત્ર પણ રહે નહીં
 ॥ ૧૪ ॥ ॥ વલી (જસ કે૦) જેમનું શ્રીપાલના સેન્યસમુદ્ધમાં સાથવા પ્રમાણેં વલ છે, પ્વા
 નિર્વંજ તો વીજા રાજા જાળવા, પરંતુ મને તો તેની સમુદ્ધ સરહી સેનામાં વચ્ચાનલ અશ્વિ
 સસ્યો જાળજે. હું સર્વે શ્રીપાલના સેન્યરૂપ સમુદ્ધને શોષી લઉં, પરંતુ તેમાં ઉછપ રાહું નહીં

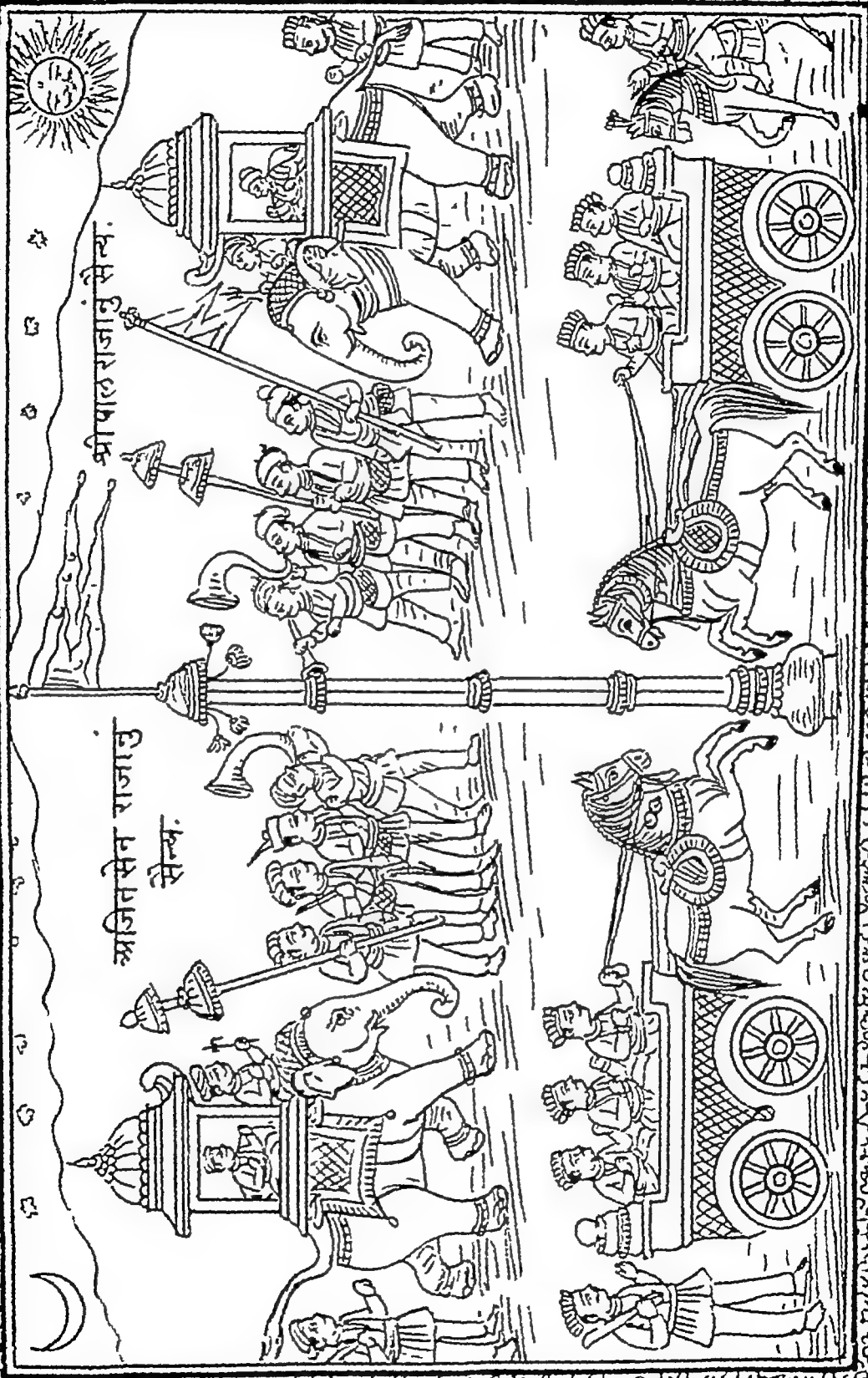
જાળી રે વાલ, તેણેં અમેં નિવલ સવલ શ્રીપાલ ॥ ૧૫ ॥ ૧૬ ॥ નિજ જીવિતને
 હું નહિં રૂઠ, રૂઠ્યો તમ જમરાય અપૂઠ ॥ ૧૭ ॥ જેણેં જગાવ્યો સૂતો સીહ, મુઠ
 કોપેં તમ નર રહે લીહ ॥ ૧૮ ॥ ૧૯ ॥ જસ વલ સાયર સાથુ પ્રાય, જેહના વલ
 ને વીજા રાય ॥ ૨૦ ॥ તેહમાં હું વચ્ચાનલ જાણ, સવિ તે શોપું ન કરું કાણ ॥
 ॥ ૨૧ ॥ ॥ ૨૨ ॥ કહેજે દૂત તું વેગો જાઈ, આવું તું તુઝ પૂરું ઘાઈ ॥ ૨૩ ॥ ૨૪ ॥ વલ
 પરત્વીજેં રણમેદાન, લખગની પૃથવી ને વિદ્યાનું દાન ॥ ૨૫ ॥ ૨૬ ॥ ચોથે લેખે
 વીજી હાલ, પૂરણ હુડ પૂરાગ વંગાલ ॥ ૨૭ ॥ સિંહચક્રગુણ ગાવે જેહ, વિનય મુજસ

॥ ૨૮ ॥ ॥ માટેં હે દૂત ! તું વેગો પટલે ઉતાવલો જડને તદ્વારા રાજાને કહેજે, ને હું પણ
 તદ્વારી પત્રવાક્ત્રિય થયો ચક્રો લખાઈ કરવા માટેં આવું તું, વલની પરીક્ષા રણમેદાનમાં કરીશ, ૫.
 રચનમાં યદ્ શા કામતો ! જેનું લ્વાનું ગાજતું તેની પૃથ્વી જાળવી, અને જેની વિદ્યા જાગતી
 હોય, તેનું દાન જાળવું. અથવા પૃથ્વી તો ત્યાંનાવાલાની છે, પણ નિર્માલ્યની નથી; અને વિદ્યાના
 દાન સમાન વીજું દાન નથી ॥ ૨૯ ॥ ॥ ચોથા લેખને ત્રિપેત્રીજી હાલ વંગાલ રાગમાં પૂર્ણ થઈ,

જે પ્રાણી શ્રીસિદ્ધચક્રજીના ગુણ ગાય. તે પ્રાણી વિનય, સુયશ રૂપ સુલ્લ પામે ॥ ૧૭ ॥
 હું વેરીનાં વચન સાંતલીને તિહાંથી દૂતે અત્યંત ઉતાવળો જઇને તે શ્રીપાલને આવો સંજ્ઞલાઘ્યાં,
 તે કટુનચન કાને સાંતલીને શ્રીપાલ રાજા (સતેગ કેળ) તરવારેં સહિત થયો, પટલે લમાડ
 કરવાને ઝલમાલ થયો ॥ ૧ ॥ ॥ પઠી તટિની જે નદી તેના તટ ઉપર જિહાં જંચી જૂમિ છે,
 તિહાં ચતુરંગિણી સેના તૈયાર કરીને શ્રીપાલરાજાએ ચંપાનગરીની દિશાએ જઈ (ઉત્તંગ કેળ)
 ધણા ઝંચા ઘવા (પટ કેળ) વચ્ચ તેના આવાસ પટલે તંબૂ લીધા. અર્થાત્ તંબૂ લખા કર્યા ॥ ૨ ॥

સુલ્લ પાવે તેહ ॥ ૨૦ ॥ ૧૭ ॥ દોહા ॥ વચન કહે વયરી તણાં, દૂત જઈ અતિ
 વગ ॥ કટુઆં કાંને તે સુણી, હુલે શ્રીપાલ સતેગ ॥ ૧ ॥ ઝવ જૂમિ તટિનીતટે,
 સેના કરિ ચતુરંગ ॥ ચંપા દિશીજઈ તિણેં દિયા, પટ આવાસ ઉત્તંગ ॥ ૨ ॥
 સામો આવ્યો સવલ તવ, અજિતસેન નરનાહ ॥ માંહો માંહિ દલ વિહુ મટ્યાં,
 સગરવ અધિક ઝસાહ ॥ ૩ ॥ ઢાલ ચોથી ॥ કમ્પાની દેશી ॥ ચંગ રણરંગ મંગ
 લ હુઆં અતિ વણાં, ખૂરિ રણનૂર અવિદૂર વાલે ॥ કોતુકી લાલ દેવણ મટ્યા
 નેની સહામો અજિતસેન રાજા પળ સવલ, સેન્યસહિત આવ્યો, તે વેહુ (દલ કેળ) કટક માંહો
 માંહે આવી મટ્યાં, પળ તે કેવાં છે? તો કે, (સગરવ કેળ) ગવેં કરી સહિત અને સંગ્રામ કરવાનો
 અધિક ઝસાહુ ધરતાં તે ॥ ૩ ॥ ॥ (ચંગ કેળ) મનોહર, ઘણો સુંદર પવો જે (રણરંગ કેળ)
 મંગ્રામ કરવાનો ઝરુકર્પ, તે કરવા માટેં વંદીજન સિંધુના રાગમાં અત્યંત મનને આહ્વાદ કારક
 પવો વળાં માગણિક કરના હવા, પટલે જે કાર્યનો પ્રારંભ કરિયે, તેની ધૂરે મંગલ વિના
 તે કાર્યનો સિદ્ધિ ગાય નહી, તે માટેં વળાં મંગલ થયાં. વલી (નૂરિ કેળ) ઘણાં ઘવાં (રણનૂર

श्रीपालराजानुं सेन्य.

अजितसेन राजानु
सेन्य.

કે૦ સંધ્યાગનાં કાઠલી, શરણાડ પ્રમુલ્લ વાજિત્ર તે (અવિહૂર કે૦) અત્યંત નજીક અથવા
અમલ્યજિત્ર વાજે, પણ માંદોમાંદો સવન ત્રિત્ર ત્રિત્ર સ્વેરે વાજે એમ નહીં. એવાં ઘણાં વાજિત્ર
વાજેને ચક્રે ગતી તિહાં સંન્યને વિંપે યુલ્લ જોવાનો અત્રિલાપ છે જેમને એવા નિકટવર્તિ કો
નુકી લક્ષ્યલ દેવના તે યુલ્લનું કોતુક જોવા માંદે મલ્યા છે. તે દેવતાઈ પણ આકાશે રહ્યા થકા
હુંડુ ત્રિયો વગાની રહ્યા છે. તેના (નાદ કે૦) શબ્દે કરી તનામ ગયણ જે આકાશ તે ગર્જારિવ કરી
મનું છે. તે ગર્જદ કરી વેહુ સંન્યનાં સુતડોને માંદોમાંદો યુલ્લ કરવાનો અત્રિલાપ વધતો હવો ॥૧॥
હું હમમેં હહાં સંધ્યામ કરશું, એવી (ઉગ્રતાકરણ કે૦) મહોટાડ કરવાને અર્થે તિહાં રણજમિ
પટ્ટે સંધ્યામ કરવાનો જમિને (શોધિયે કે૦) કચરો, કાંટો, કાંકરો કાઢી નાલી શોધિને
માત્ર કરે, તથા ઝંની નીચી વિપમ ટાલોને વરોવર સરલી કરે. પઠી તે જગાનો અવધિ એટલે

દેવના. નાદ હુંડુજિ તણે ગયણ ગાજે ॥ ચં૦ ॥ ૧ ॥ ઉગ્રતા કરણ રણજમિ તિહાં શો

ધિયે, શોધિયે અવધિ કરી શન્ન પૂજા ॥ વોધિયે સુષ્ટકુલવંશશંસા કરી, વોધિ

મયોદય કરી પોતાની હર સુધી નિશાન સ્થાપોને તેટલી જમિ પોતપોતાને વાસ્તે રોધે, એટલે રોધી
ગમે, પઠી વેહુ સંન્યના સુતડ માંદોમાંદો પોતપોતાનાં શન્ન જે સ્વપ્નાદિક આયુધ તેને પુણ્પ, ચંદન,
ગપ, શીદિ કરી પૂજા કરે. વલી વેહુ સંન્યમાં (વોધિયે કે૦) વંદિજન જે વિરુદ્ધાવલીના બોલનારા
ગાટ ચારણ પ્રમુલ્લ, તે મુનડોના કુલ વંશ તે પિતાના પદનું કુલ અને માતાના પદનો (વંશ કે૦)
જાતિ પટ્ટે તથા અમુક ગુનટ અમુક કુલનો ઉપનો છે. એ અમુક જાતિનો છે, એવી રીતે કુલવં
શની (ગંસા કે૦) પ્રગંસા કરીને હહેં છે કે. તલા તલા હેં સુતડો ! તમને શાવાસ છે ! આજ ત
માગ સ્વામીનું કામ પડું છે. માંદે સ્વામિજીનું એ લક્ષણ છે, કે જોવિતલ્ય પર્યંત સ્વામીના કા
મનો પાછો પગ તરવોત નહીં. ને માંદે અદો ગુનડો ! આજ હહાં (ધિગલુજા ટૂંજા કે૦) તદ્દાશ

વિના થીજો કોણ (યોધિયેં કેળ) જૂફશે ! એવી કીર્તિ બોલીને સુન્નટોને શુરપણું હઢાવે છે ॥ ૨ ॥
 વસી (ચારુ કેળ) મનોહર સુગંધયુક્ત એવો ચંદનરસ એટલે બાંધના ચંદનનો રસ, તેણે કરી (સુન્નટ
 કેળ) સુન્નટો, તનુ એટલે શરીરને (ચરચિયેં કેળ) ચર્ચે છે. વિલેપન કરે છે, તે કેસરેં કરી ગરકાવ
 થયા છે, તે યોદ્ધાઈ યુદ્ધમાંથી જય મેલવ્યા વિના પાઠા હટેજ નહીં. આજ પણ લકાઈમાં જે કેસ
 રિયાં વચ્ચ કરે છે, તે યુદ્ધમાંથી પાઠા ફરતા નથી, અવશ્ય યુદ્ધને જીતેજ ! અને જો ન જીતે, તો
 પણ જીવતા નાશી જાય નહીં. એ બે માર્ગ તેમના છે. તથા વલી (ચંપકેં કેળ) ચંપક વૃદ્ધના ફૂ
 લનાં ઢોંગાંઈયેં કરી સુન્નટો પોતાના માથાને વિષે રહેલા મુકુટને અર્ચે છે, એટલે ફૂલનાં ઢોંગાં મુ
 કુટમાં લટકાવે છે, તે પણ યુદ્ધમાંથી પાઠા પગ ખરે નહીં, એમ લોકોકોત્તિ છે. તેમજ કેટલાએક સુન્નટો

યેં કવણ વિણ તુજા દૂજા ॥ ચંળ ॥ ૨ ॥ ચરચિયેં ચારુચંદનરસેં સુન્નટ તનુ, અર
 ચિયેં ચંપકેં મુકુટ સીસેં ॥ સોહિયેં હહ વરવીરવલયેં તથા, કલ્પતરુ પરિ બન્યા સુ
 ન્નટ દીસે ॥ ચંળ ॥ ૩ ॥ કોઈ જનની કહે જનક મત લાજવે, કોઈ કહે માહરું વિરુદ્

પોતાના (હહ કેળ) હાથને વિષે (વર કેળ) શ્રેષ્ઠ એવાં (વીરવલય કેળ) વીરપણાનાં કડાં પહેરે છે,
 તે એટલે વીરવલયેં કરી જેના હાથ શોષે છે, તે પણ વીરનું વિક્રદ ધારણ કરે છે, માટેં સંગ્રામમાંથી
 પાઠા પગ ખરે નહીં. એવી રીતેં ચંદનેં વિલેપિત શ્રંગવાલા તથા ચંપાનાં ફૂલોનાં ઢોંગાં ધરનારા
 અને વીરવલય પહેરનારા ઇત્યાદિક શોજાયેં કરી સુશોભિત થકા તે સુન્નટો જાણિયેં સાદ્દાત્ કલ્પ
 વૃદ્ધજ હોય નહીં ? તેની પરેં વન્યા થકા દીસે છે ॥ ૩ ॥ ॥ હવે તે સુન્નટો ઘરથકો તૈય્યારી કરી
 યુદ્ધ કરવા માટેં નિકલ્યા, તે વલતેં કોઈક સુન્નટ, પોતાની માતાની તેમજ કોઈક પોતાની સ્ત્રીની
 શીલ માગે, તેવારેં તેને (જનની કેળ) માતા એમ કહે છે કે, હે પુત્ર ! તાહારા (જનક કેળ)
 પિતા મહા શૂરવીર હતા, કોઈ સ્થલેં સંગ્રામમાંથી પાઠા હઠ્યા નથી. એવા વીરવિરુદ્ધના

ધારક દયા, માટે તેને તું સજાવીશ નહીં, તું પણ અયથંત ધર્મને મુજને મુલ દેવાનું, અથવા શત્રુને
 શત્રુતાં સરાળ પામજે. પણ નાસજે નહીં. વલી કોડક સુજટની માતા એમ કહે છે, કે તું મહાહં વિરુદ્ધ
 ગમ્યજે. કેમ કે ? હું વીરપુત્રી અને વીરપત્ની એ વે વિરુદ્ધ ધારક તો કહેવાણી હું, એટલે મહારો પિતા
 અને મહારો તત્તાર એ વે તો શૂરવીર થઈ ગયા છે, હવે તું પણ શૂરવીર થજે, કે જેણે કરી હું વીજા
 વીરપ્રમુતા ચિન્હની ધારણ કરનારી પણ કહેવાજું ! એટલે જનક, પતિ અને પુત્ર, એ ત્રણે જેના
 વીર યજી કરી કુજલા જગત્રયમાં આલી અણીયે રહે, તે ધન્ય. એવાં માતાનાં વચન સાંજલો તે સુ
 તટ વીરપણું આદરી સંપ્રામમાં આવ્યા ॥ ૪ ॥ ॥ વલી કોડક સુજટ સન્નરૂ થઈ પોતાની સ્ત્રીની શી
 સ માંગે એ, તેવારે તે સ્ત્રી તેની સાદું જોડ હસીને કહે છે કે, હે સ્વામી ! તું મુદ્ધ કરવા જાય છે,

ગયે ॥ જનક પતિ પુત્ર તિહું વીર જસ કુજલા, સોહિ ધન જગતમાં અણિય
 આપ્યે ॥ ચં૦ ॥ ૪ ॥ કોડ રમણી કહે હસિય તું સદિશ કિમ, સમર કરવાલ શ
 ર કુંત ધારા ॥ નયણ વાણે હણ્યો તુજા મેં વશ કિયો, તિહાં ન ધીરજ રહ્યો કર
 પણ તિહાં તો શૂરવીર અને ધર્મવંતનું કામ છે, તે તહારામાં દેલાતું નથી, તો (સમર કે૦) સં
 પ્રામને વિયે (કરવાલ કે૦) સ્વન્ન, (શર કે૦) વાણ અને (કુંત કે૦) જાલાં તેની તોદણ એવી
 ધારાડને તું કેમ સદન કરી શકીશ ? એ વાતનું મને આશ્ચર્ય લાગે છે. કારણ કે તું સહન કરી શકી
 શ. એવી મને કાંઈ પ્રતીતિ આવતી નથી. એવી સ્ત્રીની વાણી સાંજલીને સુજટ બોલ્યો કે, હે પ્રિયા !
 મેં મહારી સ્ત્રીસ્તા ત્યાં દીતી ? તેવારે સ્ત્રી બોલી કે, રતિને અવસરે મેં મહારા નેત્રરૂપ વાણે કરીને
 હણ્યો, તેની તું વિખાડ ગયો, અને તુજને મેં વશ કરી લીધો, તો ત્યાં તહાહં ધર્મ નિશ્ચલતાયે રહ્યું નહીં.
 માટે શત્રુનાં વાણો કેમ સદન કરીશ ? તેનો વિચાર તું કર. તે સાંજલી સુજટ બોલ્યો, કે હે પ્રિયે !
 રતિને અવસરે તો ઈંડ, વટ્ટા, દરિ, હસાચિક જે સહસ્રગમે અક્ષીદિણી સેન્યને જીતે એવા સામર્થ્યવા

લા હતા, તોપણ તે સ્ત્રીની આગલ નિર્વલ થયા તો મહારું શું ગર્જું છે ! ॥ ૫ ॥ ॥ તથા કોઈક સુ
 ખંટની સ્ત્રી કહે છે, કે તું મનમાં લાવીશ નહીં કે, કદાચિત્ સંગ્રામમાં હું મરણ પામીશ તો પછી મ
 હારી સ્ત્રી કોના આધારે જીવશે ! એવો તું મહારો મોહ કરીશ નહીં. કેમકે ? મહારું મરવું તથા જીવવું
 બંધું તહારી પઠવાહેજ છે. હું તહારી પીઠ ઠાંપીશ નહીં, ઇટલે તું જો સંગ્રામમાં જીત કરી કુશલે
 ઘેર આવીશ, તો મંગલદ્રવ્યે તુને વધાવીને હું ઘરમાં તેની જડશ, અને કદાચિત્ સંગ્રામમાં મરણ પા
 મીશ, તો હું પણ તહારી પઠવાહે અગ્નિપ્રવેશ કરી મરણ પામીશ. એ રીતે એક તો અધરસ ઇટલે હો
 ઠનો રસ અને વીજો અમૃતરસ એ વે રસ તુજને સુલજ છે, તે કેવી રીતે ? કે જો શત્રુનો પરાજય કરીને
 જીવતો ઘેર આવીશ, તો હું તુજને આનંદિત થકી સ્મરાતુર થઈને રતિને અવસરે આલિંગન દડશ. તે
 સમયે તું મહારા હોઠના ચુંવન રૂપ રસનો સ્વાદ પામીશ, અને જો કદાપિ સંગ્રામમાં તહારા પ્રાણનો ત્યા
 વિચારા ॥ ચં૦ ॥ ૫ ॥ કોઈ કહે માહરો મોહ તું મત કરે, મરણ જીવન તુજ ન

પીઠ ઠાંનું ॥ અધરસ અમૃતરસ દોય તુજ સુલજ છે, જગત જય હેતુ હો અચલ
 ગ થશે તો તું સ્વર્ગને ત્રિપે દેવતા થડશ, અને હું તહારી પઠવાહે અગ્નિપ્રવેશ કરી સતી થઈને દેવાં
 ગના થડશ. તો આપણે બેહુને દેવતાની પદવીમાં અમૃતરસ સુલજ છે, ઇટલે જીવતાં રહ્યાં તો અધર
 સ, અને મરણ પામ્યાં તો અમૃતરસ, એ બે તુજને સુલજ છે, માટે જે કામેં જાય છે, તેમાં સાવધાન
 થઈને સ્વામીનું કાર્ય સુધારજે, પણ કાયર થઈને પાઠા પગ ધરીશ નહીં. જેથકી હે સ્વામી, ત્રણજગત
 માં જયયશનું હેતુ એવું, તોરે અચલ ધાંડું (હો કે૦) થાડે. કેમ કે, જે શૂરપણું આદરીને મરણ પામે
 છે, તેને આ લોકમાં બલવત્તર સુખટપણાનું યશ મલે છે, અને પરલોકમાં દેવપદ પામ્યાં થકાં યશકાંતિ
 નું દીપ્તિપણું પ્રાપ્ત થાય, અને જે કાયર થાય તે આ લોકમાં અને પરલોકમાં અપયશનું કારણ થઈ પડે
 ॥ ૬ ॥ (ઇમ કે૦) એ રીતે રાત્રિયે જેવારે સર્વ સુખદો યુદ્ધમાં જવાને તૈયાર થાય છે, તેવલ્લે કોઈની

स्त्रीનાં, કોઈની માતાનાં વેધાલાં વચન સાંજલતે તથા વલી બંદિજનોની બિરુદાવલીના પાઠમાં પોતાના વંશની પ્રશંસા સાંજલતે એવા કૌતુકે અધિક વીરસનો હ્રદમ આતે ઇટલે શૂરવીર તો પ્રથમ શ્રોજ છે, અને વલી હક્તિ યુક્તિનાં વચન તે સુન્નટોને કાનેં લાગ્યા તેથી તે લાગતા વચનને યોગેં કરી વલી અધિક વીરસેં જાગ્યત થયા થકા તે સુન્નટો યુરુ કરવાને ઘણા તાતા થયા, ઇટલે તેજવંત થયા, તેમના શરીરમાં રક્તવર્ણ પ્રગટ થયો, જેમ કોઈક પ્રાણી પ્રથમથી કષાયવંત તો હેજ, તે વલી વિશેષ કષાયોદય થવા યોગ્ય એવાં કોઈનાં વચન સાંજલે, તેવારેં તેને વિશેષેં કરી કષાયોજમ થાય, તેમ ઇહાં પણ સર્વ સુન્નટો વિશેષ વીરસમય થયા થકા યુરુ જાણી તૈયાર થયા. એ સર્વ વ્યતિકર રાત્રિ સંવંધિ જાણવો. હવે પ્રજાત થવા લાગ્યો, તેવારેં કવીશ્વર એવી સંજાવના કરે છે જે સૂર્યે પૂર્વે

લાંમું ॥ ચં ॥ ૬ ॥ ઇમ અધિક કૌતુકેં વીરસ જાગતે, લાગતે વચન હુઝા સુન્ન
ટ તાતા ॥ સૂર પણ કૂર હુઝ તિમિર દલ સંમવા, પૂર્વ દિશિ દાઘવે કિરણ રાતાં
॥ ચં ॥ ૭ ॥ રોપિ રણથંજ સંરંજ કરિ અતિ ઘણો, દોઢ દલ સુન્નટ તવ સબલ

વિચાર કરયો હતો કે વેહુ રાજાના લશકર આવ્યાં છે માટે વેહુનું સામ્ય થાય તો સારી વાત, પરંતુ તેમ તો થયું નહીં, અને વેહુ લશકર માંહોમાંહે એક બીજાનો નાશ કરવાને તૈયાર થયાં, તે જોઈ સૂર્યે પણ વિચાણું જે હવે હું પણ મહારા શત્રુનો નાશ કરું. એમ ચિંતવી પોતેં નિષધ પર્વતના કૂટાંતરાલે રહ્યો હતો તિહાંથી કૂર થઈ રક્તપણું આદરી લાલચોલ નેત્ર કરીને પોતાનો શત્રુ જે તિમિર દલ ઇટલે અંધકારનો સમૂહ તેનું સંહન કરવાને અર્થે પૂર્વદિશિ જાણી રાતા કિરણને દેખાને છે, એટલે પ્રજાતકાલ થયો. તેવારેં રક્તસૂર્યોદય પણ થયો, અને સુન્નટો પણ યુરુ કરવાને તાતા થયા ॥ ૭ ॥ હવે જે પ્રથમ વેહુ સૈન્યવાલાંયેં સંગ્રામ કરવાની ઝૂમિ શુરુ કરી હતી, તેના મધ્યજાગેં રણનો સ્થંજ રોપીને વે દિશાયેં વેહુ સૈન્યવાલાંયેં પોતપોતાની ઝૂમિકા સ્થાપીને પઠી હાથી, ઘોડા, રથ

અને પાલા સુન્નટનો સમૂહ થઈને અત્યંત ઘણો યુદ્ધનો, (સંરંજ કે૦) પ્રારંજ કરીને અથવા સંરંજ
 ઇટલે ક્રોધયુક્ત થઈને (દોડદલ કે૦) બેહુ કટકવાલા સબલ જૂંકે, ઇટલે બલસહિત થયા થકા
 માંહોમાંહે (જૂંકે કે૦) યુદ્ધ કરવા મંડ્યા. તિહાં ઘણા દિવસની સુન્નટોના મનમાં જે યુદ્ધ કર
 વાની વાંઘા હતી, તે અહીં પૂર્ણ કરે છે, ને વિચારે છે જે અમારા સ્વામી આગલ અમારો મુજરો
 થાય, એમ જાણી હર્ષથી સંગ્રામ કરે છે. તે સંગ્રામમાંહે જે મહોટા મહોટા હાકમ, ફોજદાર, સેના
 ધિપતિ, પટાના ચેલનાર, અમીર, ભમારવો, તથા શીપાદ્યો છે, તે રાજાની આપેલી જૂમિનો યોગ્યતા
 જે યોગવતું તે પ્રમાણે પોતાની યોગ્યતા જોઈને વિચારે છે, જે અમે ઘણા દિવસ થયા સ્વામીની
 આપેલી ધરતી ગરાસ લાડ્યેં હૈયેં, માટે આજ અમારા સ્વામીને કાર્યેં સંગ્રામમાં લડવું અમને યોગ્ય
 છે, એવી યોગ્યતા જોઈ અધિક લહે છે. વલી અમલ તે કસુંબા કહાડી માંહોમાંહે આરોગતા થકા

જૂંકે ॥ જૂમિનેં યોગતા જોઈ નિજ યોગતા, અમલ આરોગતા રણ ન મૂંકે ॥

॥ ચં૦ ॥ ૬ ॥ નીર જિમ તીર વરસે તદા યોધધન, સંચરે બગ પરેં ધવલ નેજા ॥

પોતપોતાની મર્યાદા તથા કુલીનપણું વિચારી અત્યંત યુદ્ધ કરતા થકા રણ સંગ્રામમાં મુંજાતા નથી.
 તેના મનમાં એવો વિચાર છે કે, જેમ તેમ કરી અમારા સ્વામીની જીંત થાય, પણ તેતો પુણ્યાધીન
 વાત છે, તથાપિ નિમિત્તશાસ્ત્રમાં કહ્યું છે કે, જેનું સૈન્ય જંચી જૂમિકાર્યેં ઉતરું હોય, વલી જે ન્યા
 યવંત હોય, તેની જીંત થાય. તે સર્વ પ્રકારની શુદ્ધતા તો હાલ શ્રીપાલરાજાને છે, વલી પુણ્ય
 પ્રકૃતિ પણ એની સારી છે, તેથી શ્રીપાલનો જય થાય, એવું દેખાય છે ॥ ૬ ॥ ॥ હવે સંગ્રામને
 વર્ષારુતુની ઉપમાયેં વર્ણવે છે. સંગ્રામમાં (યોધધન કે૦) સુન્નટોયેં કાલા સન્નાહ પહેચ્યાં છે,
 તેણેં કરીને ઘન ઇટલે મેઘસહશ દેખાય છે, તે યોદ્ધા (સદા કે૦) સર્વદા (નીરજિમતીર કે૦)
 પાણીની પેરેં તીર ઇટલે બાણ તેનો વર્ષાદ વરસાવે છે, વલી વર્ષાદમાં વગલા પહોંચોનો સંચા

ર હોય તેની પેંં ડ્રહાં (સંચરે ધવલ નેજા કે०) સુચડોના હાથમાં ધોલા તે સપેત નેજા છે, તેને લઈને સુચડો, શૂરપણે ઋચ્યા ઠામ ઠામ દોડી રહ્યા છે તેથી તે નેજા સંચરતા થકા ફરકી રહ્યા છે, તથા (દલ કે०) લશકરનો સાજ જે હાથી, ધોન્ના, સુચટ પ્રમુલનાં વુંદ, તે માંહોમાંહે કોલાહલ શબ્દ કરી રહ્યા છે, તેનો પડઠવો પડે છે, તે ગાજી રહ્યો છે. તે જાણિયે વર્ષાદમાં ગાજ થતી હોય નહીં ! તેવો જણાય છે. તથા (કુંત ચમકે સતેજા કે०) તેજેં કરી સહિત ઇટલે તેજવંતા ઋણીયું ચમકતી ઝલકી રહી છે, તે (વીજ જિમ કે०) વીજલીની પેરેં જણાય છે. ઇ રીતેં તે સંગ્રામ જોઈને (ઋતુ આઈ પાઝ સ તણી કે०) જાણે વર્ષાદની સ્તુજ આવી હોય નહીં ! ઇવો સંગ્રામ દેખાય છે ॥ ૯ ॥ ॥ હવે નાલ માંથી ગોલા ટૂટે છે, તે ઊપર કવીશ્વર ઉત્પ્રેક્ષા કરે છે, કે (ઝંઝ કે०) કુંતારના ધરનું જૂનું ઋાજન,

ગાજ દલસાજ ઋતુ આઈ પાઝસ તણી, વીજ જિમ કુંત ચમકે સતેજા ॥ ચં૦ ॥

॥ ૯ ॥ ઝંઝ બ્રહ્મંઝ શતઘંઝ જે કરિ શંકે, ઊઢલે તેહવા નાલગોલા ॥ વરસતા

અગનિ રણમગન રોષેં ઋચ્યા, માનુંં ઇ યમતણા નયણમોલા ॥ ચં૦ ॥ ૨૦ ॥

તેને જેમ પથ્થરો મારીને સો કટકા કરી નાઘીયેં, તેની પેરેં (બ્રહ્મંઝ કે०) સ્વર્ગ, મૃત્યુ અને પાતાલ રૂપ બ્રહ્મંઝ, તેના પણ જે (શતઘંઝ કે०) સો ઘંઝ ઇટલે શંકનો ગમે ઘંઝોઘંઝ કરી શકે તેહવા મહાવલવત્તર મહાસામર્થ્યવાન્ (નાલગોલા કે०) નાલોમાંહેથી ગલોલા ઠામ ઠામ ઊઢલે છે, તે જે સૈન્યના મનુષ્યને નજીક આવી લાગે તેનાં પ્રાણ લીયે છે, તે નાલગોલા કેવા છે ? તો કે (વરસતા અગનિ કે०) અગ્નિના સમૂહને વરસતા થકા રણમગન ઇટલે સંગ્રામમાં તન્મય થકા રોષેં ઋચ્યા, ઇટલે ક્રોધેં ઋચ્યા રાતા છે. તે ગોલા ઇમ જાણે છે, કે અમેં ઊતાં શત્રુ કેમ રહે ? ડ્રહાં કવિ યુક્તિ કહે છે કે, હું ઇમ માનુંં ટુંં જે, ઇ નાલગોલા અગ્નિ વરસતા નથી, પરંતુ સુચડોનો પ્રાણ હરણ કરવાને વિ કાચ્યા રણમાર્ગે જાણિયેં યમરાજાના નેત્રના ડોલાજ છે ? ઇટલે જેમ યમરાજાના નેત્રના મોલા જે

ની ઉપર પડે, તેનાં પ્રાણ લીધે, તેમ એ નાલગોલા પણ જેની ઉપર પડે, તેનાં પ્રાણ લીધે ॥ ૧૦ ॥
 હવે તે સૈન્યમાં કેવા કેવા પ્રકારની કલાબવાલા સુન્નટો છે? તે કહે છે. કેટલાએક સુન્નટ તો જેમ
 લક્ષ્મના પ્રહારકરી શિર ઠેડાય તેમ (શરેં કેળ) અર્ધચંદ્રાદિક વાળેં કરીને (અરિતણાં શિર કેળ)
 શત્રુસુન્નટના મસ્તકને ઠેડે છે. એવી કલાવાલા છે. વલી કેટલાએક સુન્નટ તો યુદ્ધમાં ચારે તરફ નજ
 ર રાખતાં (અરિ કેળ) શત્રુના સહામા આવતા વાળને વચમાંથી જ ખાલી રાખે છે, તથા કેટલાએક
 પોતા ઉપર આવતા વાળને વચમાંથી જ ઠેડી નાખે છે, પણ આગલ વધવા દેતા નથી. પોતાના અંગ
 ઉપર આવવા દેતા નથી. એવા લઘુલાઘવી કલાવાન્ સુન્નટો છે, તે જાણિયેં યુદ્ધમાં રમતજ કરી રહ્યા
 હોય નહિં ! હવે સુન્નટોનું જુજવલ કહે છે. કેટલાએક સુન્નટ (અસિ કેળ) તરવાર તેના એકજ ઘાયેં
 કેડે ઠેડે શરેં અરિતણાં શિર સુન્નટ, આવતાં કેડે અરિવાળ ખાલે ॥ કેડે અસિબિન્ન
 કરિકુંજ મુગતાફલેં, બ્રહ્મરથ વિહગમુલ ગ્રાસ ઘાલે ॥ ચંળ ॥ ૧૧ ॥ મધરસ
 સઘ અનવઘ્ય કવિપઘ્યન્નર, બંદિજન વિરુદ્ધથી અધિક રસિયા ॥ સ્વોજ અરિફો
 કરી (કરિકુંજ કેળ) હાથીના કુંજસ્થલને (બિન્ન કેળ) ઠેડો નાખે છે, વિદારી નાખે છે. તિહાં ષડ્ઢક
 જાતિના હાથીના કુંજસ્થલમાંદે જે મોતીનો રાશિ હોય, તે તેમાંથી વેરાડ પડે છે, તે મોતિનો ગ્રહણ કર
 નાર ઇહાં કોણ હોય ? તિહાં કવિ સંજાવના કરે છે, કે (બ્રહ્મરથવિહગ કેળ) બ્રહ્માના રથમાં હંસપક્ષી જો
 ફેલા છે તેના મુલને વિષે (ગ્રાસ ઘાલે કેળ) ચળ ચુગાવે છે માટેજ સુન્નટો તે હાથીના કુંજસ્થલને જાણે
 ઠેડતા હોય નહિં ? એમ લાગે છે. એવા અવીહ સુન્નટ જે છે, તે બલેંકરી એક ઘાયેં હાથીના મસ્તકને વિદારી
 નાખે ॥ ૧૧ ॥ ॥ હવે સુન્નટોનો રણરસ વખાણે છે. (સઘ કે) તત્કાલનો ઝમનો જે (મધરસ કેળ)
 મદિરાનો રસ ઇટલે તત્કાલની ઝપની મદિરામાં કેંફ ઘણો હોય, તે પીતાં વેંતજ મન ઘૂણિત થઈ જાય,
 વિકલદશાને પામી જાય, માટે તત્કાલનો ઝપનો મદિરાસ અને (અનવઘ્ય કેળ) નિર્દૂષણ એવા

કવિપથ એટલે ગણ પ્રમુખના જાણ પિંગલ તથા અલંકારના પાઠી ઋતસદૃશ જે કવિયો, તેનાં રચેલાં દગ્ધાકરાદિદોષરહિત એવાં પદ્ય જે કવિત, સર્વેયા, કુંડલિયા પ્રમુખ તેનો (ઋર કેળ) સમૂહ, તેણે કરી વંદિજન જે જાટ ચારણાદિક, તે બિરુદાવલી વંશાવલી બોલી રહ્યા હે, તે સાંજલીને શત્રુના ફોજની યોજ જે ચિંતા તે પોતે મોજ ધરતા ન કરે, એટલે એ કેટલા હે ! અમે કેટલા હે ! અથવા એ ઘણા હે ! એમ રસિક એવા સુન્નટજન અધિક અગ્નિમાને ચઢ્યા થકા (અરિફોજની કેળ) શત્રુની ફોજની (યોજ કેળ) રલે અમને એ મારી નાલે ? એવી ચિંતા રાખ્યા વિના તેની અવગણના કરીને (મોજ ધરિ કેળ) પોતાના દિલની આનંદ યુગ બલતીયે કરી (ચમકઋર કેળ) રોષને ઋર એટલે સમૂહે અકસ્માત્ એટલે આગલી સહામી ફોજવાલાને ગવેષણા નથી, જે એ થોડે પરિવારે આવીને અમારી સાથે વાધશે ? તેવા અકસ્માતે (ધમક દદ્ કેળ) ધમક દદ્ને શીઘ્રપણે ધમ

જની મોજ ધરિ નવિ કરે, ચમક ઋર ધમક દદ્ માંદિ ધસિયા ॥ ચંળ ॥ ૨૨ ॥ વાલ વિકરાલ કરવાલ હત સુન્નટશિર, વેગ ઉહલિત રવિ રાહુ માને ॥ ધૂલિ ધોકામાં ગુલાંટ માચ્છાની પેઠે અથવા સિંહની પેરે પરાક્રમ ધરીને શત્રુની ફોજમાંદિ (ધસિયા કેળ) પેગ, એટલે માંદોમાંદિ યુરુ કરતા થયા, અર્થાત્ એકાએક સાહામાની ફોજ શેલચેલ કરો દીધી ॥ ૨૩ ॥ ॥ હવે એ મહાયુરુ થાય હે, એટલે ગજે ગજ, ધોને ઘોડા, રથે રથ અને પાલે પાલા, એમ સરલે સરલા માંદોમાંદિ વેહુ સૈન્ય યુરુ કરતાં કોડક લગ્ન ધારણ કરનારો સુન્નટ, તે સાહામા લગ્ન ધારી સુન્નટને કહેવા લાગ્યો, કે હું તહારા ઉપર આવ્યો હું, માટે લગ્ન રાલગ્ન ! એમ કહી લઘુલા ધવી કલાયે દક્ષિણકરમાં ગ્રહણ કરેલી (કરવાલ કેળ) તરવાર, તેણે કરી શત્રુના સ્કંધ ઉપર પ્રહાર કલ્યો, તેણે કરી (હત કેળ) હણાયેલું જે સુન્નટનું મસ્તક તે કેવું હે ? તો કે (વાલ વિકરાલ કેળ) વાલે કરી વિકરાલ એટલે વિહામણું દેવાય હે, અર્થાત્ તેના મસ્તકમાં મહોટા કેશ પાશ

તૂટા થઇગયેલા છે, એવું છે. તે જેવારે હેઢાણું તેવારે તે સુન્નટ શૂરપણામાં હતો, તેથી તામસી પ્રકૃતિના પર્યાય મસ્તકમાં રહી ગયા છે, તેને યોગે (વેગહલિત કેળ) વેગે કરી હતાવલથી હંચું. હતાવલા લાગું. તિહાં કવિ હત્રેક્ષા કરે છે, કે સંગ્રામ આકરો થાય છે, તેમાં સુન્નટ વાહનાદિકના પાદપ્રહારથી રજનો સમૂહ હડે છે, તે આકાશ સુધી પહોતો છે, તેણેકરી આકાશ હાડ ગયું છે, માટે સૂર્ય હંકાડ ગયેલો છે, તેથી દેખવામાં આવતો નથી. માટે એમ લાગે છે જે, તે સુન્નટનું જે મસ્તક હડયું, તે કેશના યોગે કરી શ્યામ દેખાય છે, તેથી ધનુ વિનાનું એકલું મસ્તક દેખીને “ રવિ રાહુ માને ” (રવિ કેળ) સૂર્ય તેણે તેને રાહુ કરી માન્યો, તેથી પોતાના શત્રુને અકસ્માત્ સાહામો આવતો દેખી સૂર્યે યય પામીને જાણ્યું જે રાહુ મુજને ગ્રહવા આવ્યો છે ! તેથી પોતાના રથ સહિત તિહાંથી નાશીને ધૂલની જે ધોરણી ઇટલે સમૂહ તેને મલવે કરી ગગનગંગા જે આકાશગંગા તેનાં

રણી મિલિત ગંગન ગંગાકમલ, કોટિ અંતરિત રથ રહત હાને ॥ ચંળ ॥ ૨૩ ॥

કેડ જટ જારપરિ સીસ પરિહાર કરિ, રણરસિક અધિક જૂઝે કવંધે ॥ પૂર્ણ સંકે

કમલો ધૂલે કરી હંકાડ ગયાં છે, તે સ્થાનક દેખીને (કોટિઅંતરિત રથ રહત હાને કેળ) તે ગગન ગંગાના કમલના કોતરમાં આવી સૂર્યનો રથ હાનો રહી ગયો, અથવા કોહો ગમે કમલ, ધૂલના યોગથી એકઠાં થયાં છે તેમાંહે જાણિયે સૂર્યનો રથ હાનો રહ્યો છે અર્થાત્ સંગ્રામને યોગે જે ધૂલ હડી છે, તેને યોગે સૂર્ય આઢાદિત થયો છે, તે દેખાતો નથી, માટે કવિયે હક્તિ કરી છે ॥ ૨૩ ॥ વલી સુન્નટની શ્રેણિમાંહે જૂજતા થકા કેડક સુન્નટનાં મસ્તકો હેડાડ ગયાં છે, તેવારે તે સૂન્નટો નાં એકલાં ધનુજ માત્ર યુરુ કરે છે, તેવી હપર કવિ હત્રેક્ષા કરે છે (કેડ જટ કેળ) કોડક સુન્નટે યુરુ કરતાં કરતાં વિચાહું જે પોતાની પાસે જાર હોય, તો હુલે મને યુદ્ધ ન થાય, એવું મન માં ધારીને (જારપરિ સીસ પરિહાર કરિ કેળ) પોતાના મસ્તકને જારની પરે જાણીને તેને વેગલું

મેટ્યું છે, કારણ કે હલનું થવાથી યુદ્ધ અવલ રીતેં ધ્રાચ, માટે મસ્તકનો પરિહાર કરી પઠી (રણ રસિક કેળ) રણને વિષે રસિક થયો થકો (કવંધે કેળ) મસ્તકવિનાના થકેં કરીને (અધિક જૂકેં કેળ) ઘણો ઘણો જૂકેં છે. હવે તે ધન જે છે, તે હાથમાં ખઙ્ગ લઇ જૂકેં છે, તેની ઉત્પ્રેક્ષા કરે છે, તે એવી રીતેં કે, જાણિયેં તે સુન્નટો યુદ્ધ કરવાને સાવધાન થયા હતા, તેવારેં એવો કાંઈ સંકેત કર્યો હતો, જે શત્રુને જીતવો, અથવા પોતાના જીવનો બેહ કરવો; અથવા લાલ્હો ગમે મા ણસોનો સંહાર કરવો. તે (પૂરણસંકેત કેળ) સંકેત પૂર્ણ થયો જાણીને તેના (હિતહેત કેળ) હિતના કારણથી (જયજયારવેં કેળ) જયજય શબ્દેં કરી ધન જૂકેં છે. હવે ધડ જૂકેં છે તિહાં કવિ કહે છે કે, હું એમ માનું છું જે એ ધન જૂકું નથી, પરંતુ સંપ્રામ કરી પોતેં જયપણું પામ્યું તેને અર્થ જય જય રવેં કરી (નૃત્યમનુકરત સંગીતવદ્ કેળ) જાણીયેં હર્ષચરે સંગીતવદ્ નાટકજ કરતું હોય નહીં? ॥ ૨૪ ॥

ત હિત હેત જય જયરવેં, નૃત્ય મનુ કરત સંગીતવદ્ ॥ ચંળ ॥ ૨૪ ॥ ઋરિ રણતૂર પૂરેં ગયણ ગમ્ગમે, રથ સવલ શૂર ચકચૂર ઝાંજે ॥ વીર હક્કાય ગય હય પુલે ચિહું હવે સુન્નટોનું શૂરપણું વચાણે છે. તિહાં સંપ્રામમાં (ઋરિ કેળ) ઘણાં એવાં (રણતૂર કેળ) સંપ્રા મનાં વાજિત્ર જે નગારાં, શરણાઈ, ઢોલ અને રણશિંગા પ્રમુલ્લ તેના શબ્દને (પૂરેં કેળ) સમૂહેં કરીને (ગયણ કેળ) આકાશ તે (ગડગમે કેળ) ગલ્જારવ કરી રહું છે. (સવલશૂર કેળ) બલેં કરી સહિત એવા શૂરવીર સુન્નટો તે સહાયા શત્રુના જે રથ તેને એક મુઘિના પ્રહારેં કરી (ચકચૂર ઝાંજે કેળ) ઝાંજીને ચકચૂર કરી નાલે છે. એવું બલ પોરવતા તથા મનમાં સિંહચક્રી પણ અધિક વલનું અજિમાન ધરતા થકા યુદ્ધ કરે છે. વલી (વીરહક્કાય કેળ) વીર હ્વાકાર્યા થકા ઇટલે વીર વીરને હક્કારતા થકા અર્થાત્ એક શૂરવીર છે, તે વીજા શૂરવીરને સિંહનાદેં કરી હકારે છે, પોતાના સમોવ નિયાને મહોટા શબ્દેં કરી કહે છે કે, મારી સાહામો આવ ! એમ બોલાવે છે, એવો પ્રચંડ શબ્દ

સાંનલ્લીને (ગયહય ચિહુંદિશે કે૦) ઘોડા અને હાથી ચારે દિશાએં ચીશ પામતા થકા નાઠા જાય છે. હવે એવા વલિષ્ટ યોજ્ઞા સંગ્રામ કરે, પણ કોઈ પાઠા પગ દેતા નથી. જે માટે શાસ્ત્રમાં કહ્યું છે, કે (જે હુવે શૂર કે૦) જે શૂરવીર થઈ મરણ અંગીકાર કરીને સંગ્રામમાં પ્રવેશ કરે, (તસ કોણ ગાંજે કે૦) તેને કોણ ગંજાવી શકે ? એટલે જે મરણનો યય રાખતો હોય, તે તો ગંજાય, પરંતુ જેના ચિત્તની સ્થિરતા નિશ્ચલ છે, તેની ઊપર ગમે તેટલી શત્રુના શસ્ત્રની શ્રેણી પડે તો પણ તેથી તે ગંજાઈને જાગી જાય નહીં ॥ ૧૫ ॥ ॥ એમ સંગ્રામ કરતાં થકાં (તેહ કે૦) તે (રણમહી કે૦) સંગ્રામ કરવાની જૂમિકા (સ્થિણમાં કે૦) દાણવારમાં (ધોરતર કે૦) અત્યંત બિહામણી એટલે મહાઝયંકર થઈ રહી. ત્યાં જે સુજટો તથા હાથી અને અશ્વપ્રમુખ મરણ પામ્યા, તેના (રુધિરકર્દમજરી કે૦) રુધિરને કાઢવેં કરીને

દિશે, જે હુવે શૂર તસ કોણ ગાંજે ॥ ચં૦ ॥ ૧૫ ॥ તેહ સ્થિણમાં હુઈ રણ મલી ધોરતર, રુધિર કર્દમ જરી અંત પૂરી ॥ પ્રીતિ હુઈ પૂર્ણ વ્યંતર તણા દેવને, સુજટને હોંશ નવિ રહિ અધૂરી ॥ ચં૦ ॥ ૧૬ ॥ દેલિ શ્રીપાલ જટ પ્રાંજિયું સૈન્ય નિજ,

જરાણી થકી સાક્ષાત્ જાણિયેં (અંતપૂરી કે૦) યમરાજાની પુરીજ હોય નહીં ? એવી થઈ, એટલે તે દિવસેં અગણિત સુજટપ્રમુખ યમને ઘેર પહોંતા. લોકમાં એવી કહેવત છે, કે યમને કોઈ દિવસેં તૃપ્તિ થતી નથી, પણ જાણિયેં હૈયેં જે તે દિવસેં તો તે તૃપ્ત થયો હશે ! વલી યુદ્ધ જોવાના અન્નિલાષી જે વ્યંતરનિકાયના દેવતા, તે પણ અનેક સુજટો મરણ પામ્યા દેલીને પ્રેમેં કરી સ્મૃતિ પ્રીતિવંત થયા. એટલે હર્ષજર સંતુષ્ટ થયા, અને બેહુ દલવાલા સુજટોયેં પણ પ્રથમ, સંગ્રામની આદ્યમાં જે વિચાણું હતું, કે રાજાની જૂમિ લાઈયેં હૈયેં, તેને માટેં મહારામાં આવી યુદ્ધની કલા છે, તે હું લક્ષ્માં કરી દેલાડીશ, તે તે પ્રમાણેં તે જ સુજટોયેં તેવી તેવી કલાયેં કરી યુદ્ધ કહ્યું, તેથી તિહાં કોઈ પણ સુજટને લડાઈ કરવાની હોંશ અધૂરી રહી નહીં ॥ ૧૬ ॥ ॥ એમ માંહોમાંહે યુદ્ધ થતાં થકાં

पोताना सैन्यने श्रीपालने सुन्नटें (जांजियुं के०) नसाड्युं एवुं देखीने एटले महाबलिष्ठ पराक्रमि एवा श्रीपालना सुन्नटें शस्त्रें करी घणा हतं ग्रहत करया, तेथी कायर थयेला, निर्बल थयेला, मर एथी बीक पामता, पाठा पग देता, नासता एवा पोताना सुन्नटोने देखीने अजितसेनराजा पोते असवारी करी युद्ध करवा सावधान थइने तेमने ऊठवे. एटले पाठा युद्ध करवाने सावधान करे, हिंमत आपे, जे जागो मां! हवे हुं आगेवान थाउं तुं; तमें कशी वातें चिंता करो नही. हमणां शत्रुना सैन्यने दशे दिशायें नसामी देखुं! एवी रीतें जागतां थकां तमारी अने अमारी आबरु केम रहेशे ! माटे हे सुन्नटो ! (नाम मुळ राखवो के०) महारे नाम राखवुं ठे. तेथी तमाकुं पण नाम रहेशे जे फलाणा सुन्नट हता, तेणें पोताना स्वामीनी आवी जीत करी देखामी. ते माटें तमे तमाकुं फरीथी

ऊठवे तव अजितसेन राजा ॥ नाम मुळ राखवो जो फरि दाखवो, हो सुन्नट विमल कुल तेज ताजा ॥ चं० ॥ ॥ १७ ॥ तेह इम बूजतो सैन्य सजि जूजतो, वीटि थो जत्ति सयसात राणे ॥ ते वेदे नृपति अग्निमान त्यजी हजिय तुं, प्रणमि श्री जोर देखामो. (विमल सुन्नटकुल के०) हे निर्मल कुलना उपना सुन्नटो ! तमें कत्रीना (तेज ताजा के०) तेजें करी ताजा (हो के०) थाउं. पाठा पा म जरो. एम सुन्नटोने कही सन्नद्धबद्ध करी फरी लडवाने तैयार कस्या ॥ १७ ॥ (तेह के०) ते अजितसेनराजा पोताना सुन्नटोने (इम बूजतो के०) एवी रीतें जणवतो थको सज्ज थइ श्रीपालना सैन्य साथें जूजतो थको सैन्यने विजोक्वा लाग्यो, ते जोइ सातशें राणा लडवा आव्या. तेनी सामे तेउयें युद्ध करतां तेना सुन्नटोने दूर करी (जत्ति के०) ऊटिति तत्काल अजितसेन राजाने चारे तरफ घेरो करी वींटी लोधी, अने पवी ते राणा कहेवा लाग्या के, हे नृपति ! हजी सुधी तहारुं, कांइ गयुं नथी. माटे तुं अग्निमान बांड, अहंकार राखवो युक्त नथी. पूर्वे पण अहंकारथी घणा राजाउना राज्य गयां ठे, माटें अमारुं व

ચન માની આવીને શ્રીપાલરાજાનાં આજ્ઞાકમલ પ્રત્યે પ્રણામ કર, (એહ કેળ) એ શ્રીપાલરાજા કેવો છે ? તો કે (હિત જાણે કેળ) હિતનો જાણ છે, માટે પ્રણમીશ તો તહારા ગુન્હા સર્વ બક્ષીસ કરશે ॥ ૧૬ ॥ ॥ એવાં વચન રાણાડેયેં કહ્યાં, પણ અજિતસેનનાં ચિત્તમાં નરમાસ આવી નહીં. કેમ કે (જાસ કેળ) જેને (માનધન કેળ) અહંકાર રૂપધન છે તે પોતાના હિતનાં વચન માને નહીં, તેમ અજિતસેન પણ તે રાણાડેનાં વચનની અવગણના કરતો અન્નિમાનેં પૂરિત થકો મનમાં ધિશેષ ક્રોધ ધરતો (તેહશું કેળ) તે સાતશેં રાણાડેની સાથેં યુદ્ધ કરતો કોઈ રીતેં આકતો નથી. મનમાં વિચારે છે, જે મહારા સુચટો બલહીન થયા તો શું થયું ? પણ મહારું બલ તો ક્યાંહિ ગયું નથી ! એમ ધારી યુદ્ધ કરે છે, તે યુદ્ધ કરતાં તે રાણાડેયેં હાથીની સૂંઢ જાલી વંતોશલ ઉપર પગ દેઈ અજિ

પાલ તિહાં એહ જાણે ॥ ચં૦ ॥ ૨૬ ॥ માનધન જાસ માને ન તે હિતવચન, તેહ શું જૂઠતો નવિય થાકે ॥ વાંધિયો પામિ કરિ તેહ સતસય ખેટ, હુઝે શ્રીપાલજ શ પ્રગટવાકે ॥ ચં૦ ॥ ૨૭ ॥ પાય શ્રીપાલને આણિયો તેહ નુપ, તેણે બેમાવિ યો ડચિત જાણી ॥ ઋમિસુલ ખોગવો તાત મત લેદ કરો, વદત શ્રીપાલ ઇમ તસેનનો પગ જાલી હાથીના હોદા ઉપરથી પાડી કરીને મુસકે ટાટ બાંધી લીધો. તેવોરેં શ્રીપાલરાજાનો યશ (પ્રગટવાકે કેળ) પ્રગટ શબ્દે થયો. શ્રીપાલરાજા જીંત્યો ! સૈન્યમાં શ્રીપાલની હુ હાઈ ફરી. જે હવે યુદ્ધ કરશે નહીં. તેવોરે અજિતસેનની સેના પણ વિલલ્લી થઈ ॥ ૧૭ ॥ ॥ પઠી તે વાંધેલા અજિતસેન રાજાને લડને રાણાડેયેં શ્રીપાલરાજાના પગ આગલ આણી મૂક્યો, તિહાં તે વિલલ્લો થયો નીચી દૃષ્ટિ કરી રહ્યો. એવો તેને દેલ્લીને શ્રીપાલરાજાને તત્કાલ દયા આવી. ને વલી વિચાલું, જે આ મહારો કાકો છે, તે મહારી આગલ વાંધ્યો પહ્યો રહે, તે ડચિત કહેવાય નહીં. માટેં એને બેડી મૂકવો ડચિત છે ! એમ ચિંતવીને તેને તરતજ બેડાબ્યો, અને શ્રી

પાલ કહેવા લાગ્યો કે, હે તાતજી ! તમે તમારી પોતાની જે જૂમિ છે, તેને સુલે જોગવો, અને લગાર માત્ર તમારા ચિત્તમાં સ્વેદ કરશો માં. એવી રીતે શ્રીપાલરાજાએ અજિતસેનરાજાને મધુર ઇટલે મીઠી વાણીએ કહ્યું ॥ ૨૦ ॥ ॥ એ ચોથા સંકલને વિષે જલ્લી એવી ચોથી ઢાલ પૂરી થઈ, એ સંપૂર્ણ કરુણાની દેશી છે. જે પ્રાણી એ નવપદનો રુદ્ધો યશ ગાય, અથવા શ્રીયશોવિજયગણિ કહે છે, કે એ નવપદને જે રુદ્ધી રીતે ગાવે, તે પ્રાણી (શુદ્ધલેશી કે) વિશુદ્ધ નિર્મલ લેશ્યાનો ધણી થઈને સર્વ રુદ્ધિ પામે ॥ ૨૧ ॥ ॥ હવે અજિતસેન રાજા ચિંતવે છે, કે મેં અવિમાસ્યું ઇટલે અણવિચાલું કારજ

મધુર વાણી ॥ ચં૦ ॥ ૨૦ ॥ સંદ્ર ચોથે હુઈ ઢાલ ચોથી જલ્લી, પૂર્ણ કરુણાતણી એહ દેશી ॥ જેહ ગાવે સુજસ એમ નવપદ તણો, તે લહે રુદ્ધિ સવિ શુદ્ધલેશી ॥ ચં૦ ॥ ૨૧ ॥ દોહા ॥ અજિતસેન ચિંતે કહ્યું, અવિમાસ્યું મેં કાજ ॥ વચન ન માન્યું દૂતનું, તો ન રહી નિજ લાજ ॥ ? ॥ આપ શક્તિ જાણે નહી, કરે સમલશું જૂઠું ॥ સુહિતવચન માને નહીં, આપેં પમે અબૂઝ ॥ ૨ ॥ કિહાં વૃદ્ધપ એ હું સદા, પરજોહ કરવા પાવ ॥ કિહાં બાલ પણ એ સદા, પરજપકાર સ્વપ્નાવ ॥ ૩ ॥

કહ્યું. પ્રથમથીજ દૂતનું વચન માન્યું નહી, તો મહારી લાજ રહી નહી ॥ ૧ ॥ ॥ જે પ્રાણી પોતા ની શક્તિ જાણતો નથી, અને બલવંત સાથે યુદ્ધ માંડે છે, અને સુહિતવચન તે રુદ્ધ હિતનું વચન અથવા જલા હિતચિંતક વનેરા પુરુષોનું વચન માને નહી, તે અબૂઝ પ્રાણી પોતે પાતો પમે ॥ ૨ ॥ ॥ જૂઠું કે, કયાં તો હું વૃદ્ધપણે સદા સર્વદા પરજોહરૂપ પાપનો કરતારો ! અને કયાં એ શ્રીપાલ જે બાલપણાથીજ સદા સર્વદા પરજપકારનો સ્વપ્નાવ રાલે છે ? માટે મહારા વૃદ્ધપણને ધિક્કાર છે, અને ધન્ય છે એ શ્રીપાલના બાલપણને ! કે જે હજી લગણ પણ મને કહે છે, કે હે

!पिताजी ! चूमिसुख भोगवो, अने खेद म करो ॥ ३ ॥ ॥ वली शास्त्रमां कह्युं ठे, के जे गोत्र
 जोह करे तेनी कीर्ति न होय अने राजजोह करे, तेणें न्याय उल्लंघ्यो, माटें ए नीति नाहिं,
 तथा बालजोह करवाथी सद्गति पामे नही, माठी गतिथें जाय, ए त्रणे अकार्य में कख्यां ठे, तेनी
 मुज्जे (नीति के०) बीक ठे ॥ ४ ॥ ॥ जे कोइ पण जलो माणस न करे, तेवुं निरुर एटले
 हीणुं पाप में अजाण मुख ठे कठोर परिणामें दुर्ध्यान करी कखुं, तेमाटे एवां बहु पाप
 नो करनारो जे हुं, तेने नरकनी गति विना बीजुं क्यांहि रहेवानुं ठेकाणुं नथी ॥ ५ ॥ ॥ एवा
 महारा सरखां घणों पाप करनारने पण उछरवाने हाथ दीये ठे, एवो पण एक श्रीजिनराजनी
 गोत्रजोह कीरति नहीं, राजजोह नवि नीति ॥ बालजोह सदगति नहीं, ए त्रणे
 मुक नीति ॥ ४ ॥ को न करे ते में कखुं, पातक निरुर निजाण ॥ नाहिं बीजुं बहु
 पापनै, नरक विना मुक ठाण ॥ ५ ॥ एवा पण बहु पापने, उधरवा दिये दह ॥
 प्रवज्जा जिनराजनी, ठे इक शुद्ध समह ॥ ६ ॥ ते दुःखवल्लीवनदहन, ते शिवसु
 खतरुकंद ॥ ते कुलघर गुणगणतणुं, ते टाले सवि दंद ॥ ७ ॥ ते आकर्षण
 उपदेशेली शुरु निर्मल प्रवज्जा एटले चारित्र, तेज एक समर्थ ठे, जेथी नरकें जवानुं बंध आय ठे
 ॥ ६ ॥ ॥ ते चारित्र केवुं ठे ? तो के, दुःखरूप वल्लीना वनने नाश करवा माटें (दहन के०)
 अग्निसमान ठे. वली ते चारित्र, (शिव के०) निरुपद्रव स्थानक जे मोक्ष, तेना सुखरूप वृक्षनुं
 (कंद के०) मूलसमान ठे. वली ते चारित्र, गुणना गण जे समूह तेने रहेवानुं कुलघर ठे. वली ते
 चारित्र, सर्व जगज्जयना दंद एटले आपदानुं टालणहार ठे ॥ ७ ॥ ॥ वली ते चारित्र सिद्धुं आकर्षण
 ठे, एटले सिरूपदने खेंचे ठे, कारण के चारित्रियो सातमे —
 रह्यो थको, विशुद्ध, वि

શુદ્ધતર, વિશુદ્ધતમ, એવા આત્માના અધ્યવસાયને યોગે બંધ, ઉદય, ઉદીરણા અને સત્તાની કર્મપ્રકૃતિ ઠેદીને નવમે ગુણગણે કૃપકશ્રેણિ માંની ઘનઘાતી ચાર કર્મ કાય કરી તેરમે ગુણગણે કેવલજ્ઞાન પામી સિદ્ધિ વેરે, તેમાં કોઈ ચારિત્રિયો અંતરમુહૂર્તમાં મોકલ જાય, કોઈ આયુઃકર્મની યાવત્રપ્રમાણ પૂર્તિ કરી મોકલે જાય. માટે ચારિત્ર તે સિદ્ધિનું આકર્ષણ છે, વલી તેજ ચારિત્ર ત્રવ જે સંસાર તેને નિઃકર્ષણ એટલે દૂર કરનાર છે, વલી તે ચારિત્ર ક્રોધ, માન, માયા અને લોભરૂપ કષાયના જે (ગિરિ કેળ) પર્વત છે, તેનું પ્રેદન કરવાને (પવિ કેળ) વજ્રસમાન છે, વલી તે ચારિત્ર, હાસ્યાદિક નવ નોકષાયરૂપ (દવ કેળ) દાવાનલ તેને ઉપશમાવવાને (મેહ કેળ) મેઘસમાન છે ॥૬॥ ॥ એમ તે અજિતસેન રાજા પ્રવ્રજ્યાના ગુણ ગ્રહણ કરે છે, એટલે ચારિત્ર એ પ્રકારના ગુણનું કર્ત્તા છે, તે વિચાર કરતાં કરતાં જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્ર રૂપ ગુણ ગ્રહણ કરતો કેવલ ત્રવજલ જે સંસારસમુદ્ર, તેઓ દોષ તેને દેખે છે, કારણ કે જેમાં

સિદ્ધિનું, ત્રવનિઃકર્ષણ તેહ ॥ તે કષાયગિરિત્રેદ પવિ, નોકષાય દવમેહ ॥ ૬ ॥ પ્રવ્ર જ્ઞા ગુણ ઇમ ગ્રહે, દેખે ત્રવજલદોષ ॥ મોહમહામદ મિટ ગયો, હુણે ત્રાવનો ગુણ હોય, તો તેના ગુણનીજ ગવેષણા થાય છે, પણ તેની દૃષ્ટિયે અવગુણ જોવામાં આવે નહી, તેમ ચારિત્રમાં ગુણજ છે; માટે ગુણ વીઠા, તેના ગુણ ગ્રહણ કહ્યા, તેથી વિચાલું જે આત્મા જ્યાં લગણ ચારિત્રસહિત થયો નથી, ત્યાં લગણ સંસારવિંટબના છે, એ આત્માનો દોષ છે, તેનેજ દેખે છે. ચિંતન કરે છે જે આત્માને અનાદિ મોહ છે, તે સંસારમાં તમારું છે, તે જ્યાં સુધી સમકેતમોહની, મિશ્રમોહની અને મિશ્યાત્વમોહની તથા અનંતાનુંબંધી કષાયની ચોકની, એ સાત પ્રકૃતિનો કથોપશમ નથી થયો ત્યાં સુધી આત્મા મિશ્યાત્વ ગુણગણે છે. એવી રીતે એ અજિતસેનને ચારિત્ર ગુણ ગ્રહવે કરી સાત પ્રકૃતિનો ઉપશમ થાતે ક્ષાયિક પરિણામ કર્તેવાના ત્રાવથકી મોહરૂપ મહામદ જે હતો, તે મટી ગયો. તે ત્રાવે ઉપશમ સમકેતાદિક ઉત્તમ ત્રાવનો પોષ થયો, એટલે ઉપશમ સમકેતે ઔપશમિક ત્રાવ થાય, અને

દ્વાયોપશમ સમકેતે દ્વાયોપશમિક જાવ થાય, તથા દ્વાયિક સમકેતે દ્વાયિક જાવ થાય. એ ત્રણ સમ
 કેત માંહેલું જે સમકેત ઉપજે, તે જાવનો પોષ થાય. તે ફ્રાં અજિતસેનરાજાને અંતર્ગત જાવનો પોષ
 થયો, તેથી વૈરાગ્યવંત થયો ॥ ૯ ॥ ॥ એમ અજિતસેનને સંસારને અનિત્યજ્ઞાવેં ચિંતન કરતાં ઘણી
 પાપની સ્થિતિયો જ્ઞેદાણી, તેવારેં કર્મે (વિવર કેળ) માર્ગ દીધો, એટલે આકરાં કર્મ હતાં, તે શિ
 થિલ થયાં, અનાદિ મિથ્યાત્વ મટયું, તેવારેં આત્માના અધ્યવસાય જે પૂર્વેં વ્યારેં એવા ન થયા હતા,
 તે થયા, તેથી સમકેતની રોધક અશુભ કર્મપ્રકૃતિ બંધથી ટલી, ચોથું અવિરતિ સમ્યગ્દૃષ્ટિ ગુણગાણું
 પામ્યા, તે સમકેત પામતે જાતિસ્મરણ જ્ઞાન ઉપનું, તેને યોગેં પોતાનો પાઠલો જવ દીધો, તે પાઠલો
 જવ દેખતાંજ વલી જવજન્ય વિશેષ ઉપનો, તેવારેં વલી આત્માના વિશુદ્ધ અધ્યવસાયને બલવત્તરપણે

પોષ ॥ ૯ ॥ જ્ઞેદાણી બહુ પાપશ્રિતિ, કર્મેં વિવરજ દીધ ॥ પૂરવજવ તસ સાંજશ્ચો,
 રંગેં ચારિત્ર લીધ ॥ ૧૦ ॥ ઢાલ પાંચમી ॥ ધારે માથે પચરંગી પાગ, સોનારો ઢો
 ગલો ॥ મારુજી ॥ એ દેશી ॥ હુલેં ચારિત્રજુત્તો સમિતિ ને ગુત્તો ॥ વિશ્વનો તારુ
 જી ॥ શ્રીપાલ તે દેસી સુગુણ ગવેષી મોહિયો ॥ વારુજી ॥ પ્રણમે પરિવારેં જ્ઞત્તિ

અપ્રત્યાખ્યાની કષાયની ચોકડી અને પ્રત્યાખ્યાની કષાયની ચોકડીનો બંધ ગયે થકે ઘટું ગુણગાણું
 આવ્યું, તેવારેં અજિતસેનરાજાયેં (રંગેં કેળ) હર્ષેં કરી ચારિત્ર લીધું, અને ઢછા સાતમા ગુણગાણાના
 અધિકારી થયા ॥ ૧૦ ॥ ॥ હવે પાંચ સમિતિયેં સમિતા અને ત્રણ ગુત્તિયેં ગુતા એવં આઠ પ્રવચન
 માતા, તેણેંકરી (જૂતો કેળ) યુક્ત ચારિત્ર થયું, (વિશ્વ કેળ) જગજ્ઞયને તારવા સમર્થ એવા સર્વ સા
 વધ યોગ વ્યાપારથી વિમુક્ત થયેલા અજિતસેન રાજર્ષિને દેસીને જલા ગુણેની ગવેષણાનો કરનારો
 એવો શ્રીપાલરાજા તેમની ઉપરેં મોહ્યો થકો પોતાના પરિવારસહિત પાંચ અન્નિગમ સાચવિને તે મુનિ
 ના ચરણરજેં ચાલસ્થલ લગાડીને (પ્રણમે કેળ) પ્રણામ કરે, ઉદાર જ્ઞત્તિયેં કરીને સ્તવના કરે ઢે, ને

कहें ठे, के हे प्रभु ! तमारा साधुपणाना गुणने (श्रुणियें के०) स्तवीने पातक हणियें एटले अमारा
 जवोचवनां संचेलां जे पाप, तेने हणीयें, एटले दूर करीयें ॥ १ ॥ ॥ हवे श्रीपाल स्तवना करे ठे,
 के हे मुनीश्वर ! राग द्वेष ए बेने एकपणें आणवा, तेने उपशम गुण कहोयें, ते उपशम रूप
 (असिधारें के०) तरवारनी धारयें करीने क्रोध रूप शत्रुनें तमें माख्यो, माटे तमें क्रोधरहित थया
 ठो, तेथी शमतामय ठो. वली मानत्यागेन माईवम् एटले मानने जावे करीने माईव गुण उपजे ठे
 तेमां माईव जे कोमलता तडूप वज्र एटले सर्व शस्त्रोमां उत्तम एवुं, इंद्रनुं आयुरु ते अत्यंत आकरं
 ठे, तेणें करीने (मदगिरि जेजे महोदका के०) महोदका एवा जे मदरूप पर्वत तेना जे आठ शिखर
 ठे, ते ज्यां सुधी आडा आवे, त्यांसुधी स्तब्ध पणें कोइ पण विनय विवेक नावे, तेने तमें जज्जो, एटले

उदारें ॥ वि० ॥ केहे तुज गुण श्रुणियें पातक हणियें आपणां ॥ वा० ॥ २ ॥ उ

पशम असिधारें क्रोधने मारे ॥ वि० ॥ तुं महवबज्जे मदगिरि जेजे मोटका ॥

॥ वा० ॥ मायाविषवेली मूल उखेमी ॥ वि० ॥ तें अज्जवकीलें सहज सलीलें

सामटी ॥ वा० ॥ २ ॥ मूर्वाजल जरियो गहनगुहरियो ॥ वि० ॥ तें तरियो दरियो

जांजी नाख्या. माटे तमें अहंकाररहित थया ठो. वली (माया विषवेली के) माया जे कपट तेहिज
 विषवेली, ते केवी ठे ? तो के साधुपणामां तपःप्रमुखने पण स्त्रीवेदनी देवावालो ठे, एवी दुःखदायी
 जाणीने तेने तमें (अज्जवकीलें के०) मायाना त्यागथी आर्जव जे सरलता तडूप खीलायें करीने
 (सहजसलीलें के०) सहेजें महेनत विना लीलायें करी सहित (सामटी के०) एकठी करीने जरू मूलधी
 उखेडीने नाखी दीधी. एवा ठो ॥ २ ॥ ॥ वली परिग्रहनी उपर बांठा जे इहा, तेने मूर्वा कहियें,
 तें मूर्वा रूप जलें करीने नख्यो, अने (गहन के०) जंडो (गुहरियो के०) जेने पार पामीयें
 नहीं एटले कषायवंत सामान्य पुरुष जेनो पार पामी शके नही, तें अजवयने अनादि अनंत

હે, અને ખચ્યને અનાદિ સાંત છે એવો (લોચનો કેળ) લોચકષાયનો (દરિયો કેળ) સમુદ્ર, તે મુર્ઝારૂપ પાણીયે ઝરેલો છે, તેને (તેં કેળ) તમે (મુન્તિરીશું કેળ) મુક્તિ જે નિર્લોચતા રૂપ ગુણ તદ્દુપ તરી એટલે વાહાણ કહીયેં તેણે કરીને (તરિયો કેળ) તર્યો, એટલે તરીને પાર પામ્યા, એતા વતા તમે નિર્લોચી થયા ઠો. એ ઉક્ત ક્રોધ, માન, માયા અને લોભ માલી ચાર કષાય જે છે, તે કેવા છે ? તો કે ચાર ગતિને વિષે જે સંસરવું તેને સંસાર કહીયેં. તેજ (કષ કેળ) સંસાર તેનો છે (આય કેળ) લાઞ્ઞ જેને વિષે તેને કષાય કહિયેં, માટેં એ ચાર કષાય તે (નવ કેળ) સંસાર તદ્દુપ (તદ્ કેળ) વૃદ્ધ એટલે સંસારરૂપ વૃદ્ધ તેના પાયા છે, કેમ કે ? ज्यां सुधी ए कषाय थे, त्यां सुधी ए संसार थे, जवतकना पाया थे, ते चार कषायना अनंतानुबंधी आदिक घणा चेदो थे, अने घणा खेदना देनारा थे, ते खेदादिक दोष सहित चारे कषायने (निकंदी કેળ) નિકંદન

મુન્તિ તરીશું લોચનો ॥ વાળ ॥ એ ચાર કષાયા ખવતરુપાયા ॥ વિળ ॥ બહુ ખેદે
 રેવેંદે સહિત નિકંદી તું જયો ॥ વાળ ॥ ૩ ॥ કંદર્પેં દર્પેં સવિ સુર જીત્યા ॥ વિળ ॥

કરી નાખ્યા માટેં (તું જયો કેળ) તું જયવંતો વરત. અર્થાત્ કષાયને કંદ જે મૂલ તે સહિત કહાઢ વાને તું સમર્થ થયો ઠો ॥ ૩ ॥ ॥ વલી હે સ્વામી ! તમેં કેવા ઠો ? તો કે, સર્વજગતમાં સુર અસુરાદિકમાં પણ કંદર્પ મહાવલવાન્ છે. જે કંદર્પેં પોતાના બલને (દર્પેં કેળ) અહંકાર જે ઉન્માદ તેણે કરીને ઇંદ્ર, ચંદ્ર, નાગેંદ્ર, હરિ, હર, બ્રહ્માદિક (સવિ સુર જીત્યા કેળ) સર્વેં દેવતા જીત્યા છે, પરંતુ દેવતામાંહે કોણેં કંદર્પને જીત્યો નથી, અર્થાત્ સર્વ સ્વાનુકૂલ ચેષ્ટાવંત કીધા, એવો સર્વોત્તમ વલિષ્ઠ જે કંદર્પ, તેને તેં તહારા (વિક્રમપક્કેં કેળ) પંક્તિ વીર્યોદ્ધાસ રૂપ પરિપક્વલ પરાક્રમ સ્વરૂપાન્નિરમણરૂપ ધ્યાનના એક ધક્કાયેં મરડી નાખ્યો, હેલામાં મોડી નાખ્યો, અર્થાત્ અધ્યાત્મમાર્ગને કામ જીતવો ડુર્લભ નથી. અથવા તહારા પરાક્રમને પરિપાક પળે એટલે ચોથા વ્રતનો

नवकोटि पञ्चखाणने करवे करीने (तें इकधकें के०) तें एक धक्कामांज एटले घणा काल अज्यास करवो न पड्यो, मात्र एक धक्कामांज ते कंदर्पने मोमी नाख्यो, दूर करी नाख्यो. हवे ए उक्त अर्थ, दृष्टांतें करीने दड करे ठे. सर्व तिर्थचो मांहे सिंह बलिष्ठ ठे. केम के जो पण मदसहित गर्जो सिंहने अर्थ, दृष्टांतें करीने दड करे ठे. सर्व तिर्थचो मांहे सिंह बलिष्ठ ठे. (हरिनादें के०) सिंहने अर्थ, दृष्टांतें करीने दड करे ठे. सर्व तिर्थचो मांहे सिंह बलिष्ठ ठे. एवो बलिष्ठ सिंह ठे, रव करता एवा सहस्र गमे हाथीयोनी घटा मखेली होय, तो पण एक (हरिनादें के०) सिंहने नादें एटले शब्द करवे करीने ते गजनी श्रेणि गाजे नही एटले गजार्जव करी शकें नही. सिंहने शब्द सांचली सर्वे गजो दशदिशानेविषे जागी जाय. पण कोश उजो रहे नही. एवो बलिष्ठ सिंह ठे, ते पण अष्टापदनामा जनावरनी आगल (ठागल के०) बोकडा जेवो थड जाय. अर्थात् सर्व जना वरोमां ठाग निर्बल कहेवाय ठे, तेनी सरखो थड जाय, तेम हे मुनीश्वर ! ते कंदर्पे सर्वने ते तें इक धक्के विक्रम पक्के मोमियो ॥ वा० ॥ हरिनादें जाजे गज नवि गाजे ॥ ॥ वि० ॥ अष्टापद आगल ते पण ठागल सारिखो ॥ वा० ॥ ४ ॥ रति अरति नि वारी जय पण जारी ॥ वि० ॥ तें मन नवि धरिया तेहज मरिया तुज्जशी ॥ वा० ॥ ४ ॥ हवे जीत्या पण कंदर्पने जीतनार ते तुंज एकलो थयो. माटे तुं निर्विषयी थयो ठो ॥ ४ ॥ ॥ रति जे रतिआदिक नोकषाय जे ठे, ए पण कषायनाज वधानारा ठे, तेमाटे हे स्वामी ! रति जे कोश मान पूजादि सत्कार करे, तेवोरें शाता वेदवी पडे ते रति, अने अरति ते अपमान, तिरस्कार उपसर्गादिक उपजे तेवोरें आशाता वेदवी पळे, ए बे शाता अशाता रूप जे रति अने अरति ठे, तेने तमें निवारी, अने वली इहलोकजय परलोकजय इत्यादिक सात जे चारे जय ठे, ते पण हे मुनीश्वर ! तमें मनने विषे धखाज नही, एटले ए सात जयने तो तमें गणतीमां गणायज नही, परंतु तमाराथी कोधादिक गये थके एमने तमारी पासें रहेवुं दुष्कर थड पड्युं, तेथी तेज सर्व जय उलटा तमाराथी ठो. वली

હે સ્વામી ! જિહાં સુધી ચિત્તમાં શુદ્ધ અશુદ્ધ રાગ દ્વેષનાં જોર ફીણ થયાં નથી, ત્યાં સુધી ડુગંઢાં છે, પરંતુ તે તહારામાં નથી, માટે તે ડુગંઢા પણ તેં તજી, તો હવે શી તુજ વંઢા ઇટલે કાંઈપણ વાંઠાં ત્હારે રહી નથી. વલી તેં (પુગલ કેળ) પુદ્ગલ અને અપ્પા કેળ આત્મા ઇટલે પૂરણ ગલણ સ્વત્તાવ છે જેનો તેને પુદ્ગલ કહીયે તે પુદ્ગલ અનિત્ય અતણવ વિનાશી છે, અને આત્મા તે નિશ્ચે અવિ નશ્વર નિત્ય છે; તે વેહુને પોતપોતાના લક્ષણને ડેલલવે કરી જૂદા જૂદા પદેં કરી વેહુ પોતપોતામાં જિન્ન છે એમ કરી સ્થાપ્યા છે ॥ ૫ ॥ ॥ વલી હે સ્વામી ! હુધા પિપાસા આદેં દહને બાવીશ પરિસ હની ફોજ તે આવે થકે તેમાંથી તું પોતાની મોજેં સંયમમાર્ગેં ચાલ્યો ગયો, પરંતુ પરિસહના સમૂહથી બીહીક પામીને (નવિજાગો કેળ) તું પાઠો જાગ્યો નહી, લગારમાત્ર પણ તેનો જય ગણ્યો નહી.

તેં તજિય ડુગંઢા શી તુજ વંઢા ॥ વિ૦ ॥ તેં પુગલ અપ્પા બિહું પર્કેં અપ્પા લક્ષણે ॥ વા૦ ॥ ૫ ॥ પરિસહની ફોજેં તું નિજ મોજેં ॥ વિ૦ ॥ નવિ જાગો લાગો રણ જિમ નાગોએકલો ॥ વા૦ ॥ ઉપસર્ગને વર્ગેં તું અપવર્ગેં ॥ વિ૦ ॥ ચાલંતાં નમ્મિયો

ડલટો સાહામો સંયમ માર્ગમાં લાગો રહ્યો. તે કયા દૃષ્ટિં ? તો કે (રણજિમનાગો એકલો કેળ) નાગો જે હાથી તે જેમ રણસંગ્રામમાં એકલોજ લાગો રહે, ઘણા શસ્ત્રના પ્રહાર પોતાની ઉપર પડે, તોપણ રણમાંથી પાઠો ડેસરે નહી, તેમ તું પણ પાઠો જાગતો નથી. માટે એ આશ્ચર્ય જાણવું. વલી ઉપસર્ગોં વે પ્રકારના છે. તેમાં જે સ્ત્રીના હાવ, જાવ, વિષમવિલાસાદિક વિષયપ્રાર્થના પ્રમુખ કરવે કરીને થાય, તે અનુલોમ ઉપસર્ગ કહીયે, અને અનેક પ્રકારના તાડન તર્જનાદિક કરવે કરીને જે થાય, તે પ્રતિલોમ ઉપસર્ગ કહીયે, એવા જે ઉપસર્ગનો વર્ગ ઇટલે સમૂહ, તે હે મુનિ ! તું અપવર્ગ જે મોદ્દ તેના માર્ગજળી ચાલતાં થકાં તુજને નહ્યો, પરંતુ તું તે ઉપસર્ગના પાશમાં યહ્યો નહી, એવી તહારી સમર્થાઈ છે માટે ધન્ય છે તુજને ! હે સ્વામી ! તું મોદ્દસુલનો અજિલાબી ઠો, અને

तें संसारने दुःखमय जाण्यो ठे ॥ ६ ॥ ॥ वली हे मुनि ! तमने मोक्षमार्गे जावा जणी आत्माना
 अध्यवसाय शुद्ध प्रवर्ततां ए मार्गे चालतां राग अने द्वेष ए बे चोर उठ्या. ए बे केवा ठे ? तो के
 चार कपायनां मूख ठे. कारण के क्रोध अने मान ए बे द्वेषना ठे, तथा माया अने लोभ ए बे रागना
 ठे, ते राग द्वेष रूप बे चोर उठतां तेमणें विषम एटले परम आकरे अवपर्यटनरूपमार्गे (ब्रजंता
 के०) लक्ष जवानुं मन करवा मांरुं. तेमणें विचारुं जे ए जीव संसारमध्ये आपणा टोळामहिंशी जतो
 रहे ठे माटे तेने लेवा ते चोर उठ्या, परंतु तहारुं कोइ आत्मापरिणाम निर्मलधारा रूप धीरज जे
 धैर्य, तद्रूप (पविर्दंडे के०) वजनो जे दंरु तेणे करी (तेजप्रचंडे के०) प्रचंरु तेजपणे एटणे आ
 कराश पणे (ताड्या के०) ताडना करी हएया, ते बेहु तुमथी दूर रह्या. ते एवा के, फरी पाठा संसा

तुं नवि पन्थियो पाशमां ॥ वा० ॥ ६ ॥ दोय चोर उठंता विषम ब्रजंता ॥ वि० ॥

धीरज पविर्दंरें तेज प्रचंरें तान्धिया ॥ वा० ॥ नइधारण तरतां पार उतरतां ॥ वि० ॥

नवि मारग लेखा विगत विशेषा देखियें ॥ वा० ७ ॥ तिहां जोगनालिका सम

रमांहे तमने दूकडा पण आवे नही, एवी शीखामण तेने मली. वली (नइधारण के०) नदीनो धर
 नार जे समुद्र ठे, ते इहां अपारावार जे संसार समुद्र तेने पोताने जुजबलें, पोताने पराक्रमें, कोइनुं
 सहाय लीधा विना तरतां एटले तरीने तेनो पार जे कांगो तेने उतरतां थकां (नविमारगलेखा के०)
 कांइ मार्गनुं लेखुं नथी, एटले संसार समुद्र तरीने कांगे जवाय, तेना घणा मार्गो ठे, अर्थात् जेटला
 जीवना जेद ठे तेटला मार्ग पण अनुमानें जाणवा. माटे (विगत के०) गयुं ठे विशेषणुं जेथी
 एम कथाथी आटलाज मार्ग थया एवी खबर न पने, जे आ मार्ग अमुकगतिनो, अमुक जीवविशे
 पनो एम स्पष्ट मालम पडे नही. एवा गणती विनाना संसार समुद्रना मार्ग ठे ॥७॥ ॥ तिहां हे
 स्वामी ! तमें अध्यवसायनी स्थिरतायें करीने विचारुं जे महारे तो मुक्तिपुरी साथें प्रयोजन ठे ! तेवारे

મનની જિહાં ચંચલતા છે તિહાં તો જ્વાલિનંદીપણું છે. માટે તમે મનની ચંચલતાનો સ્થિરજાવ કરી મન, વચન, કાયા એ ત્રણેનું જે ત્રિદ્વપણું છે, તે ત્રણેની એકાગ્રતા કરી, તેવારે સમતા એટલે સમપણે અધ્યવસાય કહ્યા, એવા ત્રણ યોગ રૂપ સમતા નામે યોગની જે પ્રનાલિકા તેને તમે જોશું. જોવા માંડી, અને વીજા ઘણા માર્ગ દેખીને તે સર્વને ઉન્માર્ગ કરી જાણ્યા, એટલે તમે તેવારે જે વીજે માર્ગે સિદ્ધપણું નથી. સમતા નામે યોગની નાલિકા જો કરો, તો તેજ કામની છે, તેવારે ઉતપથ જે ઉન્માર્ગ તેને ઠાંડી ઉદ્યમે કરી તે સમતા યોગ નાલિકાનેજ નિશ્ચલપણે જોવા માંડી. તે સમતા નાલિકા જોતાં જોતાં તિહાં (દૂરે કેળ) વેગલેથકી સમતારૂપ જે યોગનાલિકા તેવારે તે સમતા નાલિકા જોતાં જોતાં પૂરે હે મુનીશ્વર ! તમે દીઠી. અથવા યોગનાલિકા દીઠી તેવારે તેને (આનંદપૂરે કેળ) આનંદના પૂરે હે મુનીશ્વર ! તમે દીઠી. અથવા યોગનાલિકા દીઠી તેવારે તા નામે ॥ વિ૦ ॥ તે જોવા માંડી ઉતપથ ઠાંડી ઉદ્યમે ॥ વા૦ ॥ તિહાં દીઠી દૂરે ॥ આનંદપૂરે ॥ વિ૦ ॥ ઉદાસીનતા શેરી નહિં જવ ફેરી વક્ર છે ॥ વા૦ ॥ ૬ ॥

તે તું નવિ મૂકે જોગ ન ચૂકે ॥ વિ૦ ॥ બાહિર ને અંતર તુંજ નિરંતર સત્ય છે ॥ વા૦ ॥

આનંદનો પૂર થયો, હવે તે યોગનાલિકા સૂધો કેમ પહોંચવું ? તેમાં તેનો સરલ માર્ગ જોવા લાગા, તે માર્ગ જોતાં ઉદાસીનતા નામે શેરી હાથમાં આવી, એટલે સર્વ સંસારિન્નાવ ગગનાવ્રવત્ ક્ષણિક દૃષ્ટનદ્ર એવી રીતે ધનાદિક ઉપર જે ઉદાસીન પરિણામ તેને ઉદાસીનતા કહિયે, તે ઉદાસીનતાને આદરીને ઉદાસીનતા શેરી હે મુનિ ! તેં હાથકીધો, અને તે ઉદાસીનતા જેણે આદરી તેને (નહિં જ વફેરિ વક્ર છે કેળ) જવ જે સંસાર તે માંહે ફરવું તેનું વક્રપણું નથી, એટલે તેની વાંકાઈ જિહાં નથી, એવી છે અર્થાત્ જેને એક સરલગતિ તેને એક મોક્ષ ગતિજ હોય, તેથી તું પણ તેહિજ ગતિ પ્રાપક હો ॥ ૬ ॥ ॥ તે ઉદાસીનતા શેરી તહારે હાથ આવ્યા પહો તેને તું (નવિ મૂકે કેળ) મૂકે નહીં. મ નમાંહે વિચાણું જે અનાદિ કાલના જવકાંતારમાંહે અટન કરતાં કરતાં અપૂર્વ અગ્ન્યાસે આત્માની

પરિણતિ સુધરે તેથી ચિંતામણિ, કામકુંજ, કામગવીની પેરે ડુપ્રાપ્ય એવી વસ્તુ પામીને જો પ્ર
માદાદિ દોષ લગામીશ, તો એ મુજથી વેગલી જતી રહેશે ! એમ ચિંતવીને હવે તે શેરીને તું ન મૂકે,
અને (જોગ ન ચૂકે કે०) મન વચન કાચના યોગ એકાગ્રતામાં લીધા છે, તેને તું ન ચૂકે, એટલે ન
મૂકે માટે (તુંજ કે०) તુંજ (બાહિર ને અંતર કે०) બાહ્ય અને અચ્ચંતરમાં (નિરંતર કે०) અંતર
રહિત હરહમેશ (સત્ય છે કે०) સાચો હો, એટલે ચિન્નતા નથી, જેવો બાહ્ય સત્ય હો, તેવો માંહે
અંતરમાં પણ સત્ય હો. વલી હે સ્વામી ! (નય છે બહુરંગા કે०) નય તે ઘણા પ્રકારના છે, તે જેમ કે
નેગમ, સંગ્રહ, વ્યવહાર, રુઝુમૂત્ર, શબ્દ, સમચિરૂદ્ધ અને એવંચૂત; એ સાત મૂલ નય જાણવા. તે એ
કેકા નયના વલી સો સો ખેદ છે, સર્વ મલી સાત નયના સાતશે ખેદ થાય છે, તે સર્વના ચિન્ન
ચિન્ન સ્વચાવ છે, પણ તિહાં તે નય (એકંગા કે०) એકંગા નથી. તે મૂલ સાત નયમાં પણ વલી

નય છે વહુરંગા તિહાં ન એકંગા ॥ વિ० ॥ તુમેં નયપદ્ધતકારી હો અધિકારી મુક્તિના
॥ વા૦ ॥ એ ॥ તુમેં અનુષ્ઠવ જોગી નિજગુણ ખોગી ॥ વિ० ॥ તુમેં ધર્મસંન્યાસી

એક અપેક્ષાયેં પ્રથમના ચાર નય, તે વ્યવહારના ઘરના છે, અને ઊપરલા જે ત્રણ નય તે નિશ્ચયના
ઘરના છે. અને વીજી અપેક્ષાયેં પહેલા ત્રણ નય વ્યવહારના ઘરના છે, અને પાઠલા ચાર નય નિ
શ્ચયના ઘરના છે. તે સર્વનાં મત જૂદાં જૂદાં છે, પણ શ્રીવીતરાગનું મત સર્વ નયસમ્મત છે, એવા વિ
વિધ પ્રકારના રંગના નય તે એકંગા નથી, તેમાં તમેં (નયપદ્ધતકારી કે०) ઊપરલા નિશ્ચયના ઘરના
જે ત્રણ નય છે, તેના પદ્ધતકારી હો, તમેં કેવલ એક અદ્વિતીય કર્મલેખરહિત મોક્ષના અધિકારી
હો. એતાવતા હવે તમારે મોક્ષવિના બીજે ક્યાંહિ જાવું નથી ॥ એ ॥ ॥ વલી હે મુનિશ્વર ! તમેં
અનુષ્ઠવ જે આત્મસ્વચાવરમણ તેના યોગી હો, આત્માના મૂલ ગુણનો જે સ્વેચ્છે વિચાર કરવો,
તદ્રૂપ અનુષ્ઠવ તમને પ્રગટ્યો છે. વલી તમેં અનંતજ્ઞાન, અનંતચારિત્ર, અનંતકાષી, અ

वेदी, अयोगी, अलेखी, अतींद्रिय प्रमुख (निजगुण के०) पोताना गुण तेना जोक्ता ठो, वली तमें आत्मधर्म चोथा गुणठाणाथी मंडाणो ते व्यवहारधर्म, तेमां चौदमा गुणठाणानो निश्चय धर्म एवा धर्मने सम्यक् प्रकारें (न्यास के०) जे स्थापे ठे, तेने धर्मसंन्यासी कहीयें. ते तमें धर्मसं न्यासी ठो, वली जे मार्गथी मुक्तिपद पामोयें, ते तत्त्वमार्ग जाणवो, ते तत्त्वमार्गना शुरू प्रका शना करनार ठो. वली हे मुनीश्वर ! तमें (आत्मदरसी के०) आत्माने विजाग दशाथी निवारिने स्वप्नाव दशासां थाप्यो, केवल ज्ञान, दर्शन, चारित्र रूप आत्मानो मूलधर्म ठे, तेनेज एकांते था पीने आत्मगवेषणा करो, एवा तमें आत्मदर्शी ठो, वली तमें शांतरसने निकटवर्त्ती करीने खेटा दिक दोषने दूर करी केवल उपशमरूप पर्षादनी वृष्टिना वसावनारा ठो, वली तमें तमारा आ

शुद्ध प्रकाशी तत्त्वना ॥ वा० ॥ तुमें आत्मदरसी उपशम वरसी ॥ वि० ॥ सींचो गुण वामी थाये ते जामी पुण्यशुं ॥ वा० ॥ २० ॥ अप्रमत्त प्रमत्त न द्वि विध कहीजें ॥ वि० ॥ जाणंग गुणठाणंग एकज जाव ते तें ग्रह्यो ॥ वा० ॥ तुमें

त्मिक गुणनी वामी तेने उपशम रस जे शांतरस तद्रूप पाणीयें करीने सींचो, जेम ते (पुण्यशुं के०) पुण्य संघातें जानो थाय, तेजवंती थाय, पुष्ट थाय. एटले गुण पुष्ट थया गुणगणवृद्धिमत्ताये पुण्यथकी धर्म वधे, पढी द्रव्यधर्मथी जावधर्म पण पामो ॥ १० ॥ वली ठहुं प्रमत्त गुणठाणुं अने सातमुं अप्रमत्त गुणठाणुं ए बे गुणठाणां साधु चारित्रियाने रहेवानां ठे. तेनी एकेकनी अंतर्महूर्त्त प्रमाण स्थिति ठे, बे गुणठाणांनीं मली देशें जाणी एक पूर्वकोटि वर्षनी स्थिति ठे, ते बे गुणठाणां यति आश्रयी कहां ठे, पण हे स्वामी ! तमारे विषे ए बे गुणठाणां, (न द्विविध कहीजें के०) बे प्रकारें ठे एम नही कहेवाय, तमारे विषे तो (जाणंग के०) उपयोग युक्त जे (गुणठाणंग के०) गुणनुं स्थानक (एकजजाव ते के०) ते एकज अप्रमत्त गुणठाणाना जावें (तें ग्रह्यो के०) तें ग्र

હાણ કહ્યું છે. ઇટલે તમે તો એક સાતમા અપ્રમાદિક ગુણગાણનોજ જાવ પ્રહણ કહ્યો છે, કેમ કે ઘણા સાધુજનોને અંતર મુહૂર્તે ઠંડું પ્રમત્ત ઇટલે પ્રમાદિ ગુણગાણું રહે છે, વલી અંતર મુહૂર્તે સાતમું અપ્રમાદિ ગુણગાણું રહે છે. તિહાં અંતર મુહૂર્તે તે જઘન્યથી તો નવ સમયનું છે, અને ઉત્કૃષ્ટ બે ઘડીમાં એક સમય ડેલાનું છે, અને મધ્યમ તો અંતર્મુહૂર્તના અસંખ્યાતા વિકલ્પ થાય છે, તે માંહે જે સાધુ લઘુજઘન્ય અંતર્મુહૂર્તના કાલપ્રમાણ ઠંડે ગુણગાણે રહીને ઉત્કૃષ્ટ અંતર્મુહૂર્તે કાલ પ્રમાણ સાતમે ગુણગાણે રહે, તેવારે તે સાતમે અપ્રમાદી ગુણગાણેજ ઘણો રહ્યો કહેવાય. તેમ તમે પણ સાતમે ગુણગાણે ઘણા કાલ લગણ અપ્રમાદી થકાજ રહોહો, માટે તમે એકજ સાતમા ગુણગાણનો જાવ પ્રહ્યો છે, તેનાજ અંગીકારકર્તા હો. વલી તમાકું સ્વરૂપ કોઈને ગમ્ય નથી, માટે તમે અગમ હો. વલી હે સ્વામી ! તમારા આત્માના અધ્યવસાય ચર્મદષ્ટિવાલાને ગોચર નથી, માટે તમે અગો

અગમ અગોચર નિશ્ચય સંવર ॥ વિ૦ ॥ ફરસ્યું નવિ તરસ્યું ચિત્ત તુમ કેરું સ્વપ્ન માં ॥ વા૦ ॥ ૨૨ ॥ તુજ મુદ્રા સુંદર સુગુણ પુરંદર ॥ વિ૦ ॥ સૂચે અતિ અનુપમ ચર હો. વલી તમાકું ચારિત્ર નિશ્ચયથી છે. માટે તમે નિશ્ચયરૂપ હો. તથા (સંવર કે૦) તમે પાંચ ઇંદ્રિયને સંવર્યાં છે. હવે નવાં કર્મ તમને બાંધવાં નથી, પરંતુ મૂલગાં છે, તેને ક્ય કરશો, માટે તમે સંવરરૂપ હો. વલી હે પ્રજુ ! તૃષ્ણારૂપ તૃષાયેં તમારું ચિત્ત સ્વપ્નમાં પણ ફરસ્યું નથી, ઇટલે તૃષ્ણા છે તે કર્મની વધારનારી છે તેને તો તમે પ્રથમથીજ પોતાને વશવર્તી કરી છે. કેમ કે ? જો વશ ન હોય, તો સ્પર્શો, માટે તમારું ચિત્ત સ્વપ્નમાં પણ તૃષ્ણાયેં સ્પર્શ્યું નથી. વલી પ્રકારાંતરે હે મુનીશ્વર ! સાધુ ઠંડાં સાતમા ગુણગાણના વાંસી હોય પણ તમારામાં એ બે ગુણગાણું નથી. તમારે વિષે જાણપણું તો બે ગુણગાણું છે, પણ જાવથી એક સાતમું ગુણગાણુંજ ગ્રહ્યું છે. ॥ ૩૧ ॥ ॥ વલી હે મુનિરાજ ! (તુજ મુદ્રા સુંદર કે૦) તહારી બાહ્ય પ્રકારે મુલપ્રમુદશરીરની મુદ્રા

देखતાं यका घणीज (सुंदर के०) मनोहर लागे ठे, माटें ते मुद्रा (सुगुण के०) जला गुण
 तेनी (पुरंदर के०) इंद्र ठे. कारण के संसारी जीवमां पहेला गुणवाणावालाथी चोथा गुणवाणा
 वालामां घणा गुण होय. वली चोथावालाथी पांचमा गुणवाणे वर्तता जीवोमां वधारे गुण होय.
 तेथी पण तमें तो ठठा सातमा गुणवाणें रह्या ठो, माटें ते गुणवाणा प्रमाणेज तमारा जला गुण बाह्य
 आकारें देखाय ठे. एवी जे तमारी बाह्यनी मुद्रा, तेज अमोने अत्यंत अनुपम एटले उपमायें रहित
 एवी तमारा अंतरमां (चित्तनी के०) अंतःकरणनी पण उपशम एटले शांतरसमय जे लीला, तेने
 (सुचे के०) सूचवें ठे, एटले जणावे ठे. अर्थात् जेवी तमारी बाह्यथकी उपशमरसनी लीला
 देखाय ठे, तेवुंज अंतरमां तमारुं चित्त पण उपशमरसमयज ठे. इहां कोइ पूठे जे बाह्य इंगिता
 कार देखीने अंतरमां पण तेवोज परिणाम हशे, एम तमें शा उपरथी जाणो ठो ? कदापि बाहे

उपशम लीला चित्तनी ॥ वा० ॥ जो दहन गहन होय अंतरचारी ॥ वि० ॥ तो

किम नवपद्मव तरुअर दीसे सोहतो ॥ वा० ॥ १२ ॥ वैरागी त्यागी तुं सोप्रागी

रनी मुद्रा तो सुंदर देखो ठो, पण अग्र्यंतरमां दोषसहित हशे तो ? एम पूठनारने दृष्टांतपूर्वक
 उत्तर आपे ठे, के जो (तरुअर के०) वृक्ष तेने (अंतरचारी के०) अंतरंग वचाले थडमां कोटर
 माहे (दहन के०) अग्नि जख्यो होय तो पढी ते वृक्ष बाहेरथी पण केवी रीतें नवपद्मव थको (सो
 हतो के०) शोचतो देखाय ? अर्थात् नज देखाय. तेम तमारा अंतरमाहे जो उपशमलीला न
 होय, तो बाह्याकारें पण समतामय मुद्रा क्यांथीज होय ? माटें हुं जाणुं तुं, जे बाह्यथकी तमारी
 मुद्रा गुणवंती देखाय ठे, तो अंतरंगमां पण तमें उपशम गुणे करी संवृत ठो, तेथी सगुण
 पुरंदर ठो ॥ १२ ॥ ॥ वली हे स्वामी ! तुं वैरागी एटले रागरहित ठो, वली तुं बाह्य अने अ
 ग्र्यंतर एवा वे प्रकारना संयोगनो त्यागी ठो. तिहां बाह्यथी तो खी, पुत्र, धन, धान्यादिक परिग्रह

તેથી રહિત ઠો, અને અંતરંગથી ક્રોધાદિક કષાય જે રાગદ્વેષાદિક યોગ તથા અવિરતિ, મિથ્યાત્વથી રહિત ઠો, માટે ત્યાગી ઠો, વલી તું સૌચાગ્યવંત ઠો, વલી હે કૃષીશ્વર ! તુજને વલી મતિ જે રુડી બુદ્ધિ તે જાગૃત થઈ, અને કુમતિનો નાશ થવાથી સુમતિનું રાજ્ય થયું, તેથી જવજ્રમણ પરંપરાદિકનો જે જાવઠ હતી તે જાંગી ગઈ, ઇટલે તહારે જવનો હઠ તથા જવની અનાદિસ્થિતિ તથા જાવઠ ઇટલે દરિ ડ્રપણું તે સર્વ મૂલથી જાંગી ગયું. માટે હવે તું નિહાલ થયો. વલી હે મુનિ ! તું સ્વર્ગ, મૃત્યુ અને પાતાલ રૂપ ત્રણ જગતમાં સુર, અસુર અને મનુષ્ય તેહને વૃંદે પૂજનીય ઠો, માટે તું જગત્રયપૂજ્ય છે, ઇટલે ત્રણ જગતને પૂજવા યોગ્ય ઠો, અને મહારો તો વલી અત્યંત વલ્લજ પ્યારો પૂજ્ય ઠો, શા માટે જે પહેલાં પણ (નમિયો કે) પૂર્વે પણ ગૃહસ્થાશ્રમમાં તું મહારે નમવા યોગ્ય ઠો. કેમ કે ? તું મહારો વગલો થાય ઠો, તે

વિષ ॥ તુજ શુભ્રમતિ જાગી જાવઠ જાંગી મૂલથી ॥ વા૦ ॥ જગપૂજ્ય તું મારો પૂજ્ય છે પ્યારો ॥ વિ૦ ॥ પહેલાં પણ નમિયો હવે ઉપશમિયો આદર્યો ॥ વા૦ ॥ ૨૩ ॥

પિતાને ટેકાણે ઠો. જેમાં તે ઉત્તમ વિવેકવંત પુરુષને વૃદ્ધનો વિનય કરવો ઉચિત છે. વિનય છે તે સહજ શ્રીજિનશાસનનું મૂલ છે. વિનયી પુરુષ ધર્મ પામે, સુલજવોધી થાય, વિનયથી દેવ, દાનવ સર્વ વશ થઈ થાય, આચારનું મૂલ પણ વિનય છે, સર્વ શુભ્રગુણ વિનયને વશ છે, માટે તું પ્રથમ પણ નમવા યોગ્ય હતો, અને હવે તો વલી તું ઉપશમીયો ઇટલે કષાયાદિક ઉપશમકારક જે ધર્મ તેને તે આદર્યો, ઇટલે અંગીકાર કર્યો, અર્થાત્ ચારિત્ર આદર્યું. તું ત્રણે જગતને નમવા યોગ્ય થયો. તેમાં મહારો તો વલી વિશેષે કરી નમસ્કાર કરવા યોગ્ય; પૂજા, સત્કાર, સન્માન કરવા યોગ્ય ઠો. માટે હું આપને વારંવાર વાંટું તું. એમ અનેક શુક્તિસહિત, જ્ઞાનના જાણવા થકી વિનયધ્વનન કરીને જક્તિસહિત અનેક પ્રકારની સ્તવના શ્રીપાલેં કરી. તેમાંથી કિંચિત્ માંત્રેં હું કહી દે

खाड़ी છે ॥ ૧૩ ॥ ॥ એ પ્રકારેં ચોથા ધ્વનિને વિષે અઘંડરંગેં એટલે અઘંડ આજંદેં કરી
 સહિત અથવા પાવોતરેં રાગ અઘંડેં એટલે પૂર્ણ રાગેં કરી જે (મુનિ કેળ) અજિતસેન મુનિ
 મહારાજને (શ્રીપાલેં કેળ) શ્રીપાલરાજાએ (સંશુણ્યો કેળ) સંસ્તવ્યો. તે ઇહાં પાંચમી ઢાલેં
 કરીને કહ્યો. શ્રીસિદ્ધચક્ર પ્રતિષ્ઠિત નવપદનો મહિમા તેને મહોટા મહિમાયેં કરીને જે મુનિ સા
 વધ વ્યાપાર રહિત થકો ગાવશે. અથવા ઇહાં મુનિની પ્રધાનતા કરી પરંતુ ઉપચારથી ગ્રહસ્થ
 પણ લેવો. માટે મુનિ અથવા ગ્રહસ્થ, જે ગુણ ગાશે તે વિનય અને તલો યશ તદ્દુપ ગુણ તેની
 (કમલા કેળ) લક્ષ્મીને (વિમલા કેળ) નિર્મલપણે પામશે. અથવા એ રાસ પ્રથમ શ્રીવિનયવિજ

એમ ચોથે ધ્વનિ અંધે રાગ અંધે સંશુણ્યો ॥ વિળ ॥ જે મુનિ શ્રીપાલેં પંચમી ઢાલેં તે
 કહ્યો ॥ વાળ ॥ જે નવપદમહિમા મહિમાયેં મુનિ ગાવશે ॥ વિળ ॥ તે વિનય સુજ
 સ ગુણ કમલા વિમલા પાવશે ॥ વાળ ॥ ૧૪ ॥ દોહા ॥ અજિતસેનમુનિ ઇમ શુ
 ણી, તેહને પાટ વિશાલ ॥ તસ અંગજ ગજગતિ સુમતિ, આપે નૃપ શ્રીપાલ ॥ ૧ ॥
 કારજ કીધાં આપણાં, આરજને સુખ દીધ ॥ શ્રીપાલે બલ પુણ્યને, જે બોલ્યું તે

યગણિયે રચવા પ્રારંભ કર્યો હતો. તેમણે ત્રીજા ધ્વનિ પાંચમી ઢાલ માંહેલી એકવીશ ગાથા પર્યંત
 રચી, તેવોરેં સમાધિસ્થ થયા. કાલ પ્રાપ્ત થયા. તદનંતર શ્રોયશોવિજય ગણિયેં પૂર્ણ કર્યો. તે અનુ
 સારેં શ્રીવિનય અને યશ એ બે કવિ કહે છે, જે મુનિ નવપદ મહિમાને માહિમાયેં કરી ગાશે, અથવા
 (મહીમાંહે કેળ) પૃથ્વીને વિષે ગાવશે, તે તલા ગુણ સહિત સિદ્ધિરૂપ કમલાને પામશે. એમ જાણી ઉત્તમ
 પુરુષેં નવપદનું ધ્યાન ત્રિકાલ કરવું ॥ ૧૪ ॥ ॥ એ પ્રકારેં અજિતસેન મુનિનું સ્તવન કરીને પઠી
 તેનો અંગજ એટલે પુત્ર ગજગતિ એવે નામેં તે સુમતિ એટલે રૂઝોબુદ્ધિનો ધણી છે, તેહને શ્રીપાલરાજા
 જે અજિતસેનને પાટ સ્થાપ્યો ॥ ૧ ॥ ॥ એ રીતે પોતાનાં કાર્ય કર્યાં, અને આરજ જે સજ્જન પુરુષો

तेमने सुख दीधां, एटले सुखी कखा, एंम श्रीपालें पोताना पुण्यने बलें करी जे मुखथी बोड्यो हतो,
 ते सर्व सफल कखुं ॥ १ ॥ ॥ हवे श्रीपाल राजा (विजय करी के०) पोतानी जीत करीने चंपा
 नगरी मांहे प्रवेश करतो हवो. वली लोकना मनमां एवा क्लेश होता जे आ ठेकाणें शुं जाणीयें शुं
 यशे ? ते सदा सौजागी एवा श्रीपालें सर्व लोकना क्लेश टाड्या. ते समयें चंपानगरीनी शोचा वि
 शेष प्रकारें बनी रही, लोकोयें चंपानगरीना (अशेष के०) समस्त हाटनी श्रेणी शणगरी, पट
 कूल जे हीरागल वख तेणें करी तेना प्रदेश एटले हाटनी जांतोने बाही लीधोयो ठे, चंपान
 कीध ॥ २ ॥ ढाल बढी ॥ बलद जला ठे सोरठी रे लाल ॥ ए देशी ॥ विजय क
 री श्रीपालजी रे लाल, चंपानगरीयें करे प्रवेश रे ॥ सोजागी ॥ टाड्या लोकना
 सकल क्लेश रे ॥ सो० चंपानगरी ते बनी सुविशेष रे ॥ सो० ॥ शणगारयां
 हाट अशेष रे ॥ सो० ॥ पटकूलें बाया प्रदेश रे ॥ सो० ॥ जय जय जय नर
 नारियो रे लाल ॥ २ ॥ फरके ध्वजा तिहां चिहुं दिशें रे लाल, पग पग नाटारंज रे
 ॥ सो० ॥ मांभ्यां ते सोवन थंज रे ॥ सो० ॥ गावे गोरी अदंज रे ॥ सो० ॥ जेणें
 रूपें जीती ठे रंज रे ॥ सो० ॥ बंजने पण होय अचंज रे ॥ सो० ॥ ज० ॥ २ ॥
 गरीनां नर नारी सर्व लोको ते गम गम श्रीपालराजानो यश, जय जय शब्दें बोलवा लायां ॥ १ ॥
 चारे दिशांयें म्होटी म्होटी ध्वजाउ फरकी रही ठे, पगले पगले नाटारंज थइ रह्यो ठे, गम गम
 ने वीवे सोनाना थांजला मांड्या ठे, ते थंज उपर मांचा मांड्या ठे, तेनी उपर बेठी थकी
 (गोरी के०) स्त्रीयो ते (अदंज के०) कपटरहित पणें मांगलिकनां गीत गाय ठे, ते स्त्रीयो रूपें
 करी रंजाने पण जीते एवी ठे, ते देखी (बंजने के०) ब्रह्माने पण अचंजो शाय

खाड़ी ठे ॥ १३ ॥ ॥ ए प्रकारें चोथा खंरुने विषे अखंडरंगें एटले अखंरु अत्रंदें करी
 सहित अथवा पावोंतरे राग अखंड एटले पूर्ण रांगें करी जे (मुनि के०) अजितसेन मुनि
 महाराजने (श्रीपालें के०) श्रीपालराजायें (संथुण्यो के०) संस्तव्यो. ते इहां पांचमी ढालें
 करीने कह्यो. श्रीसिद्धचक्र प्रतिष्ठित नवपदनों महिमा तेने महोटा महिमायें करीने जे मुनि सा
 वध व्यापार रहित थको गावशे. अथवा इहां मुनिनी प्रधानता करी परंतु उपचारथी ग्रहस्थ
 पण लेवो. माटे मुनि अथवा ग्रहस्थ, जे गुण गाशे ते विनय अने जलो यश तद्रूप गुण तेनी
 (कमला के०) लक्ष्मीने (विमला के०) निर्मलपणे पामशे. अथवा ए रास प्रथम श्रीविनयविज
 एम चोथे खंरु राग अंखरें संथुण्यो ॥ वि० ॥ जे मुनि श्रीपालें पांचमी ढालें ते
 कह्यो ॥ वा० ॥ जे नवपदमहिमा महिमायें मुनि गावशे ॥ वि० ॥ ते विनय सुज
 स गुण कमला विमला पावशे ॥ वा० ॥ १४ ॥ दोहा ॥ अजितसेनमुनि इम अ
 णी, तेहने पाट विशाल ॥ तस अंगज गजगति सुमति, आपे नृप श्रीपाल ॥ १ ॥
 कारज कीधां आपणां, आरजने सुख दीध ॥ श्रीपाले बल पुण्यने, जे बोढ्युं ते
 यगणियें रचवा प्रारंभ कर्यो हतो. तेमाणें त्रीजा खंरुनी पांचमी ढाल माहेली एकवीश गाथा पर्यंत
 रची, तेवोरें समाधिस्थ थया. काल प्राप्त थया. तदनंतर श्रोयशोविजय गणियें पूर्ण कर्यो. ते अनु
 सारें श्रीविनय अने यश ए बे कवि कहे ठे, जे मुनि नवपद महिमाने महिमायें करी गाशे, अथवा
 (महीमांहे के०) पृथ्वीने विषे गावशे, ते जला गुण सहित सिद्धिरूप कमलाने पामशे. एम जाणी उत्तम
 पुरुषें नवपदनुं ध्यान त्रिकाल करवुं ॥ १४ ॥ ॥ ए प्रकारें अजितसेन मुनिनुं स्तवन करीने पढी
 तेनो अंगज एटले पुत्र गजगति एवे नामें ते सुमति एटले रूद्रोबुद्धिनो धणी ठे, तेहने श्रीपालराजा
 यें अजितसेनने पाटें स्थाप्यो ॥ १ ॥ ॥ ए रीते पोतानां कार्य करयां, अने आरज जे सज्जन पुरुषो

તેમને સુખ દીધાં, ઇટલે સુલ્હી કહ્યા, ઇંમ શ્રીપાલેં પોતાના પુણ્યને બલેં કરી જે મુલ્યથી બોલ્યો હતો, તે સર્વ સફલ કહું ॥ ૨ ॥ ॥ હવે શ્રીપાલ રાજા (વિજય કરી કેળ) પોતાની જીત કરીને ચંપા નગરી માંહે પ્રવેશ કરતો હવો. વલી લોકના મનમાં ઇવા કલેશ હતા જે આ ટેકાળેં શું જાણીયેં શું પ્રશે ? તે સદા સૌજાગી ઇવા શ્રોપાલેં સર્વ લોકના કલેશ ટાલ્યા. તે સમયેં ચંપાનગરીની શોજા વિશેષ પ્રકારેં વની રહી, લોકોયેં ચંપાનગરીના (અશેષ કેળ) સમસ્ત હાટની શ્રેણી શણગારી, પટ કૂલ જે હીરાગલ વજ્ર તેળેં કરી તેના પ્રદેશ ઇટલે હાટની જીતોને બાહી લીધોયો હે, ચંપાન કીધ ॥ ૨ ॥ ઢાલ વઠી ॥ બલદ જલા હે સોરઠી રે લાલ ॥ ઇ દેશી ॥ વિજય ક રી શ્રીપાલજી રે લાલ, ચંપાનગરીયેં કરે પ્રવેશ રે ॥ સોજાગી ॥ ટાલ્યા લોકના સકલ કલેશ રે ॥ સોળ ચંપાનગરી તે બની સુવિશેષ રે ॥ સોળ ॥ શણગાર્યા હાટ અશેષ રે ॥ સોળ ॥ પટકૂલેં બાયા પ્રદેશ રે ॥ સોળ ॥ જય જય જય નર નારિયો રે લાલ ॥ ૨ ॥ ફરકે ધ્વજા તિહાં ચિહું દિશેં રે લાલ, પગ પગ નાટારંજ રે ॥ સોળ ॥ માંખ્યાં તે સોવન અંજ રે ॥ સોળ ॥ ગાવે ગોરી અદંજ રે ॥ સોળ ॥ જેણેં રૂપેં જીતી હે રંજ રે ॥ સોળ ॥ વંજને પળ હોય અંચંજ રે ॥ સોળ ॥ જળ ॥ ૨ ॥ ॥ મરીનાં નર નારી સર્વ લોકો તે ઠામ ઠામ શ્રીપાલરાજાનો યજ, જય જય શબ્દેં બોલવા લાગ્યાં ॥ ૧ ॥ ॥ ચારે દિશાયેં મહોટી મહોટી ધ્વજાડ ફરકી રહી હે, પગલે પગલે નાટારંજ થઈ રહ્યો હે, ઠામ ઠામ તે વીધે સોનાના થાંજલા માંડ્યા હે, તે અંજ ઉપર માંચા માંડ્યા હે, તેની ઉપર વેઠી થકી (ગોરી કેળ) સ્ત્રીયો તે (અદંજ કેળ) કપટરહિત પળે માંગલિકનાં ગીત ગાય હે, તે સ્ત્રીયો રૂપેં કરી રંજાને પળ જીતે ઇવી હે, તે દેલ્હી (વંજને કેળ) બ્રહ્માને પળ અંચંજો થાય, જે આવા

રૂપવાલી સ્ત્રીયોને મેં કયે દિવસેં ઘડી છે? ॥૨॥ ॥ ઇહાં દૃષ્ટાંત કહે છે. જેમ કોઈક પુરુષ તપસ્યા કરવી, અથવા સત્ય વોલનું, આદિક અનેક પ્રકારનાં સાહસ કરે છે, તેમાંનાં કોઈક સાહસને અંગી કાર કરીને પઠી તે સાહસ કરવાથી કોઈ પણ પ્રકારનું શુભ સ્થાનક પામે. તેમ (સુરપુરી કે) સ્વર્ગ પુરીયેં વિચાલું જે આ સ્થાનક કરતાં કોઈ વધારે કીર્તિનું સ્થાનક પામું તો સારું? એવો (મદ કે) અ હંકાર તેનો (મોદ કે) હર્ષ ધરતી થકી તેણે (સાર કે) પ્રધાન સમુદ્રમાં (જંપા કે) જંપાપાત કલ્યો. તે હું એમ માનું તું. કે તે સુરપુરીનું (હદાર કે) મહોતું જે (સાહસ કે) ધૈર્ય તે ફલ્યું. જે (તેણી નાર કે) તે વલ્લે તે ચંપારૂપ થઈ, અને તિહાં પોતાના કુલનો હઠાર કરનાર એવો જે શ્રીપાલ તે

સુરપુરી જંપા જે કરી રે લાલ, ચંપા હુઈ તેણ વાર રે ॥ સો ॥ મદમોદ સમુદ્રમાં
સાર રે ॥ સો ॥ ફલિયો સાહસ માનું હદાર રે ॥ સો ॥ તિહાં આવ્યો હરિ
અવતાર રે ॥ સો ॥ શ્રીપાલ તે કુલ હદાર રે ॥ સો ॥ જય ॥ ૩ ॥ મોતીલ ચાલ
ત્રી કરી રે લાલ, વધાવે વર નાર રે ॥ સો ॥ કરકંકણના રણકાર રે ॥ સો ॥
પગ ઝાંઝરના ઝમકાર રે ॥ સો ॥ કટિમેલના ચલકાર રે ॥ સો ॥ વાજે મા

(હરિ કે) ઇન્દ્રાવતાર થયો. અર્થાત્ તે ચંપાનગરી ઇન્દ્રપુરીથી પણ અધિક વનો રહી છે, અને તિહાં શ્રીપાલ તે ઇન્દ્રના અવતાર તુલ્ય છે ॥ ૩ ॥ ॥ હવે શ્રીપાલરાજા, જેવારે નગરીમાં પ્રવેશ કરે છે, તેવારે મોતીયોના ચાલ ત્રી કરીને (વર કે) પ્રધાન સૌનાગ્યવતી સ્ત્રીયો, તેને વધાવી લીધે છે, અને વધાવતી વલ્લે તે સ્ત્રીયોના (કર કે) હાથમાં કંકણ પહેલ્યાં છે, તેના રણકારશબ્દ થાય છે, પગમાં ઝાંઝર પહેલ્યાં છે, તેનો ઝમકાર થઈ રહ્યો છે. કડમાં મેલના પહેરી છે, તેનો ચલકાર શબ્દ થઈ રહ્યો છે, વહી (માદલ કે) પલાવજના ધમપ ધમપ ધોંકાર શબ્દ થાય છે ॥ ૪ ॥ ॥

પત્ની (સકલ કે०) સમસ્ત રાજાઝ મલ્લીને (તાસ કે०) તે શ્રીપાલરાજાનો પદ્માન્નિષેક ફરીથી કરે,
 એટલે એક તો પૂર્વે વાલપણામાં પદ્માન્નિષેક કહ્યો હતો, તેનો ત્રિરહ થયા પછી ફરી હમણાં પદ્માન્નિષે
 ક કહ્યો, માટે ફરીથી (પિતૃપદ્ધે કે०) પિતાને પાંદે ઘણા ઉદ્વાસથી સ્થાપીને રાજ્યાન્નિષેક કરતા
 હવા. એનું કહ્યું અને નવ સ્ત્રીમાંહે મયણાસુંદરીને (ત્રિશેષ કે०) પદ્મરાણી પણે થાપીને અન્નિષેક
 કર્યો, અને શેષ જે આઠ સ્ત્રીયો રહ્યો, તેને લઘુ સ્ત્રીયોને સ્થાનકે પદ્માન્નિષેક કર્યો. શ્રીપાલે જે ઉદ્દે
 દલના ધોંકાર રે ॥ સો ॥ જય ॥ ૪ ॥ સકલ નરેસર તિહાં મિલી રે લાલ,
 અન્નિષેક કરે ફરી તાસ રે ॥ સો ॥ પિતૃપદ્ધે આપે ઉદ્વાસ રે ॥ સો ॥ મયણા
 અન્નિષેક વિશેષ રે ॥ સો ॥ લઘુપદ્ધે આઠ જે શેષ રે ॥ સો ॥ સીધો જે કીધો
 ઉદ્દેશ રે ॥ સો ॥ જય ॥ ૫ ॥ એક મંત્રી મતિસાગર રે લાલ, તિન ધવલ તણા
 જે મિત્ત રે ॥ સો ॥ એ ચારે મંત્રી પવિત્ત રે ॥ સો ॥ શ્રીપાલ કરે શુભચિત્ત રે
 ॥ સો ॥ એ તો તેજેં હુણે આદિત્ત રે ॥ સો ॥ ચરચે બહુલું નિજ વિત્ત રે ॥ સો ॥
 ॥ જય ॥ ૬ ॥ કોસંઘી નયરીયકી રે લાલ, તેમાવ્યો ધવલનો પુત્ત રે ॥ સો ॥
 તેનું નામ વિમલ હે યુત્ત રે ॥ સો ॥ તેહ શેઠ કહ્યો સુમુહુત્ત રે ॥ સો ॥ સોવન
 શ ધાર્યો હતો, જે મહારા ઝુજવલથી રાજ હેણે તે સર્વે કાર્ય સીધું ॥ ૫ ॥ ॥ એક મતિસાગર નામે પ્ર
 ધાન જે વુઝિનો સમુદ્ર હે, તે અને બીજા ધવલશેઠના જે ત્રણ મિત્ર હતા તે મલ્લીને ચારે મહા
 પવિત્ર પ્રધાન, તે શ્રીપાલે પોતાના શુભચિત્તે કરીને કર્યા, એ શ્રીપાલ તેજેં કરી આદિત્ય એટલે સૂર્ય
 જેવો થયો, અને ઘણું પોતાનું (વિત્ત કે०) દ્રવ્ય તિહાં ચરચે હે ॥ ૬ ॥ ॥ વલ્લી કોસંઘી નગરીયકી ધવલ
 શેઠનો પુત્ર તેમાવ્યો, તે નિર્મલ મનનો હે. માટે તેનું નામ વિમલ હે, તે યુક્તજ હે, તેને શુભમુહુતે સોનેરી

(પટ કેળ) વસ્ત્રબંધ સહિત નગર શેઠ કર્યો, વલી તેના (કોશળ) ખંડાર લજાના તે (અલેય કેળ) કોશ
કાલેં ક્ય થાય નહીં એવા (સુ કેળ) તલેં પ્રકારેં (ગુત કેળ) ગુત કરયા ॥૭॥ હવે તે શ્રીપાલ પરમેશ્વરના
ચૈત્યને વિષે અઘાઘ આદિક મહોત્સવ તે શ્રેષ્ઠ વિધિયેં કરીને (વિરચાવે કેળ) રચાવે તિહાં (ઉદાર
કેળ) મહોટી સિદ્ધચક્રજીની પૂજા તે શ્રીસિદ્ધચક્રજીનો ઉપકાર જાણીને કરે છે. એમ તે શ્રીપાલનો
સર્વ પરિવાર ધર્મિષ્ઠ છે, અને તેનો (દાર કેળ) લ્હોયો પણ ધર્મને વિષે ઉલ્લસે, ઇટલે ઉલ્લાસ પામે

પટ બંધ સંયુત્ત રે ॥ સોળ ॥ કીધા કોશ તે અલેય સુગુત્ત રે ॥ સોળ ॥ જળ ॥ ૭ ॥

ઉત્સવ ચૈત્ય અઘાઘ્યાં રે લાલ, વિરચાવે વિધિ સાર રે ॥ સોળ ॥ સિદ્ધચક્રની પૂજા

ઉદાર રે ॥ સોળ ॥ કરે જાણી તસ ઉપગાર રે ॥ સોળ ॥ તેનો ધર્મી સહુ પરિવાર

રે ॥ સોળ ॥ ધર્મેં ઉલ્લસે તસ દાર રે ॥ સોળ ॥ જયળ ॥ ૭ ॥ ચૈત્ય કરાવે તેહવાં રે

લાલ, જેહ સ્વર્ગશું માંમે વાદ રે ॥ સોળ ॥ વિધુમંત્ર અમૃત આસ્વાદ રે ॥ સોળ ॥

ધ્વજ જીદિ લીધે અવિવાદ રે ॥ સોળ ॥ તેણેં ગાજે તે ગુહિરેં નાદ રે ॥ સોળ ॥ મો

મે કુમતિના ઉન્માદ રે ॥ સોળ ॥ જયળ ॥ ૯ ॥ પમ્હ અમારી વજાવિયા રે લા

લ, દીધાં દાન અનેક રે ॥ સોળ ॥ સાચવિયા સકલ વિવેક રે ॥ સોળ ॥ સમંકિત

રે ॥ ૧૦ ॥ વલી જે સ્વર્ગની સાથે પણ વાદ કરે, એવાં પરમેશ્વરનાં દેરાં કરાવે છે, જે ચૈત્ય પોતાની ધ્વજારૂપ

(જીદિ કેળ) ઝીંઝેં કરીને વિધુમંત્ર જે ચંદ્રમાનું મંત્રલ તે માંહે રહ્યું જે અમૃત તેનું અવિવાદપણે

આસ્વાદન કરે છે, (તેણેં કેળ) તેને યોગેં કરી તે ધ્વજાલ ગુહિર ઇટલે ગંત્રોર શબ્દેં કરીને ગાજી

રહી છે. એ ઉત્પ્રેક્ષાલંકાર જાણવો. વલી કુમતિ જે માઠીમતિના ધણી તેના ઉન્માદને મોડે છે, એ
ટલે દૂર કરે છે ॥ ૯ ॥ ॥ વલી શ્રીપાલેં અમારીના પડહ વજમાવોયા છે, સુપાત્રને અનેક પ્રકા

રનાં દાન દીધાં. ઇમ તેણે ધર્મ સંબંધી સર્વ વિવેક સાચવ્યા. તથા શુરુદેવ, શુદ્ધગુરુ અને શુરુધર્મ
 રૂપ જે સમકેત, તેની ટેક રાખી. એ શ્રીપાલ, ન્યાયમાર્ગમાં તો ઢેકે રામચંદ્રજી જેવો કહેવાળો.
 માટે તે સમય શ્રીપાલ તે રાજહંસ સરખો હે, અને બીજા રાજા તે જોકે એટલે દેવકાં સરખા હે
 ॥ ૧૦ ॥ ॥ વહી તે શ્રીપાલે એક અચરિજ કહ્યું, તે કહે હે. કે પૂર્વે જે કર્ણદિક રાજા હે થયા
 હે, તે શૂરપણે, ત્યાગીપણે, જોગીપણે, ગુણવંતપણે લોકના મનમાં સસનેહ પળે હતા, તેથી જાણીયે
 જે તે મનરૂપ જે ગુસ્સગૂહ એટલે વંદીલાનું તેમાં પહ્યા હોય નહીં? તે જેવારે એ શ્રીપાલ મહાગુ
 ની રાખી ટેક રે ॥ સો ॥ ન્યાયે રામ કહાયો તે ઢેક રે ॥ સો ॥ તે રાજહંસ બો
 જા જોકે રે ॥ સો ॥ જય ॥ ૧૦ ॥ અચરિજ એક તેણે કહ્યું રે લાલ, મનગુપ્ત
 ગૃહે હુતા જેહ રે ॥ સો ॥ કર્ણદિક નૃપ સસનેહ રે ॥ સો ॥ બોમાવિયા સઘલા
 તેહ રે ॥ સો ॥ નિજ અદ્ભુત ચરિત અબેહ રે ॥ સો ॥ દેખાવી નિજ ગુણગેહ રે
 ॥ સો ॥ જય ॥ ૧૧ ॥ શ્રીપાલ પ્રતાપથી તાપિયો રે લાલ, વિધિ શયન કરે
 અરવિંદ રે ॥ સો ॥ કરે જલધિવાસ મુકુંદરે ॥ સો ॥ હર ગંગ ધરે નિસપંદ
 પવંત પ્રગટ થયો, તેવારે એણે અદ્ભુત એટલે આશ્ચર્યકારી અબેહ એટલે બેહરહિત પારવિનાનું પોતાનું
 ચરિત્ર દેખાવીને જગતમાં ગુણનું ઘરૂપ પોતે થયો, એટલે દાને કરી યશે કરી તે સર્વથી વધતો થયો.
 તેથી સર્વ જન, અને જ પૂર્વોક્ત વિરુદ્ધ દેવા લાગા, અને આગલના રાજવીયોના નામને વિસારવા લાગા.
 માટે એ શ્રીપાલે તે સર્વને મનરૂપ વંદીલાનામાંથી બોમાવ્યા. એ આશ્ચર્ય કહ્યું ॥ ૧૨ ॥ હવે શ્રીપાલ રાજાના
 પ્રતાપનું વર્ણન કરે હે. તે શ્રીપાલના અત્યંત આકરા તેજ પ્રતાપ રૂપ અગ્નિથી તપ્યો થકો વિધિ જે
 પ્રકાશ તેણે શીતલ થવા માટે (અરવિંદ કે ૦) કમલ તેમાં જડ શયન કહ્યું, અને મુકુંદ જે શ્રીકૃષ્ણ,

[illegible]

મનોહર તપસ્યા કરતા હવા, તે તપસ્યા કરતાં કરતાં તેમણે તપસ્યાનું ફલરૂપ એવું કોઈ સ્થાનક પોતાને રહેવાનું જગતમાં દીધું નહી, કે જે તેની પાસેં જડને રહે, એવું કોઈ ઠેકાણું પામતા ન હતા. એમ જોતાં જોતાં (જવ કેળ) જેવાં તેણે અત્યંત અદ્ભુત સ્થાનક પામ્યું, તેવાં (તસ કેળ) તે શ્રીપાલરાજાના (કર કેળ) હાથની અંગુલીરૂપ થયાં, ઇટલે કલ્પવૃક્ષો, પોતાની તપસ્યાના માહાત્મ્ય ચક્રી શ્રીપાલરાજાની અંગુલિરૂપ થયાં. તે દાન દીધે છે, માટે શ્રીપાલરાજા કલ્પવૃક્ષસમાન દાનેસરી છે, તેથી કવિયેં એ ઉપમા દીધી છે ॥ ૧૪ ॥ ॥ વલી જે (જસ કેળ) યશ કોર્તિ, (પ્રતાપ કેળ) તેજ અને ગુણ, તેણે કરો શ્રીપાલ સર્વમાહે (આગલો કેળ) અગ્રેસર છે, અથવા યશ, પ્રતાપ, અને ગુણ

॥ સોળ ॥ જવ પામ્યું અદ્ભુત ઠામ રે ॥ સોળ ॥ તસ કરઅંગુલી હુઆં તામ રે
 ॥ સોળ ॥ જયળ ॥ ૧૪ ॥ જસ પ્રતાપ ગુણ આગલો રે લાલ, ગિરુહ ને ગુણવંત
 રે ॥ સોળ ॥ પાલે રાજ મહંત રે ॥ સોળ ॥ વયરીનો કરે અંત રે ॥ સોળ ॥ મુખપદ્મ
 સદા વિકસંત રે ॥ સોળ ॥ લીલા લહેર ધરંત રે ॥ સોળ ॥ જયળ ॥ ૧૫ ॥ મેરુ મવે
 જે અંગુલેં રે લાલ, કુશઅગ્રેં જલનિધિ નીર રે ॥ સોળ ॥ ફરસે આકાશ સમીર
 તે જેના (આગલાં કેળ) સર્વથી અગ્રેસર છે. વલી ગિરુહ છે, અને મહાગુણવંત છે, (મહંત કેળ) મંદોદું ઉદાર રાજ્ય જોગવે છે, વયરીનો (અંત કેળ) ક્ય કરે છે, એવો પરાક્રમી છે, રાજ્યની લી
 લાલહેરનો ધરનારો છે, જેનું મુખરૂપ (પદ્મ કેળ) કમલ તે સદા નિરંતર વિકસ્વર થકુંજ રહે છે
 ॥ ૧૫ ॥ ॥ હવે શ્રીપાલરાજાના ગુણ અગણિત છે, માટે કવીશ્વર, ઉપમા આપે છે કે, કોઈ પુરુષ
 એવો પણ હોય જે મેરુપર્વત લાલ યોજનનો ઝંચો છે, તેને પોતાની અંગુલોયેં કરીને (મવે કેળ)
 માપી જાય, તથા (કુશઅગ્રેં કેળ) નાગની અણીયેં કરી (જલનિધિનોર કેળ) સમુદ્રના પાણીને

निश्चै सुख પામશો. તે નિશ્ચય સુખ તો સિદ્ધના જીવોને છે, માટે તે પામવાનો ઉપાય એ છે, જે સંવેગ
 ગુણ પાસવો, તે સંવેગીપણું કોને કહેવું? તો કે જેમાં મોક્ષમાર્ગનિયાયી ક્રિયાનું કરવું હોય, તેને સંવેગી
 પણું કહીયે. માટે તે પાસવું. હે પુણ્યવંત જીવો ! તમે સાંજલો, એ હિતશિક્ષા કોની કહેલી છે? તો કે
 જે મહાપુણ્યવંત અનંતવિજ્ઞાનના ધણી, અનંતબલવંત એવા જે કેવલી જગવંત,
 તેણે (વંદે કેળ) કહેલી છે. તે આગલી ગાયથે કહે છે ॥ ૧ ॥ ॥ હે જગ્યો ! તમે સાંજલો કે,
 ॥ તુલ્લગ પાસગ ધન્ને, જૂએ રયણે અ સુમિણચક્રે અ ॥ કુમ્મ જુગે પરમાણુ, દસ દિઠંતા મણુઅલપ્પે
 ॥ ૧ ॥ ॥ ઇતિ દૃષ્ટાંત ગાથા ॥ એ ગાથામાં કહેલા દશ દૃષ્ટાંતે કરી પામવો હુલ્લંજ એવો (માનવજીવ
 કેળ) મનુષ્યનો જીવ છે, તે પણ જો ઘણેજ પુણ્યનો સંચય હોય તો પામિયે. તે કદાચિત્ મનુષ્યજીવ
 વલી જગવંત રે ॥ ૧ ॥ દશ દૃષ્ટાંતે દોહિલો, માનવજીવ તે પણ લઈ રે ॥ આર્યદે
 વે જન્મ જે, તે હલ્લંજ સુકૃત સંબંધ રે ॥ તે હલ્લંજ ॥ સંવે ॥ ૨ ॥ આર્યદેવે
 જન્મ હુલ્લંજ, પણ ઉત્તમકુલ તે હલ્લંજ રે ॥ વ્યાધાદિકકુલે જપનો, શું આરજદેવ
 પણ (લઠ્ઠ કેળ) પામ્યો, તેમાં પણ વલી આર્યદેશમાં જન્મ પામવો ઘણો હુલ્લંજ છે, જો ઘણી (સુ
 કૃત કેળ) શુજ્જકરણીનો સંબંધ હોય, તોજ આર્યદેશમાંહે જન્મ પામીયે. તિહાં જરતદેવમાં બઝીશ
 હજાર દેશ છે. તેમાંહે પણ સામાપચવીશ આર્યદેશ છે, અને બીજાં સર્વ અનાર્યદેશ જાણવા. તે આર્ય
 દેશ કોને કહેવો? કે જિહાં શુરુદેવ, શુરુગુરુ અને શ્રીવીતરાગનો જાંખેલો ધર્મ તેની સામગ્રીના પ્રવર્ત
 ક જે સાધુ, સાધ્વી, શ્રાવક, શ્રાવિકા, આચાર્ય, ઉપાધ્યાય અને ધિવિર, એ સાત હોય, તેને આર્ય દેશ
 કહીયે ॥-૨ ॥ ॥ તે પણ કોઈ પૂર્વજીવધર્મકર્તવ્યયોગે આર્યદેશમાં જન્મ થયો, તો પણ તેથી શો
 સિદ્ધિ થાય ? તે આર્યદેશમાં પણ જે મહોટા ઇન્દ્ર વ્યવહારિયા, શેઠ, સેનાપતિ, ધનધાન્યાદિકે પૂરિત
 તથા કુલ તે પિતાનો પદ અને જાતિ તે માતાનો પદ એ વે જેના વિશુદ્ધ નિર્મલ હોય, સિને ઉત્તમ

કુલ કહિયે, તે પામનું હુલ્લેજ છે, આર્યદેશમાં પણ જો કદાચિત્ત વ્યાધાદિક જે કોલી, વાઘરી, જિલ્લ, માઠી, કસાચી, માંસચક્ષણ કરનાર ઇત્યાદિક હિંસક લોકને વ્યાધ કહીયે, તેમના કુલમાં ઉપનો, અને આર્યદેશ પામ્યો, તો તેમાં ય્યો અચંચો જાણવો ? ફોકટ જવ હારી જાય. માટે પામ્યો તે ન પામ્યા જેનું થયું ॥ ૩ ॥ ॥ વલી કદાપિ પૂર્વજન્મના પુણ્યોદયથી પૂર્વોક્ત ઉત્તમ કુલ પામ્યો, તો પણ તેમાં રૂપ વંતપણું તથા આરોગ એટલે રોગરહિતપણું અને આયુ, એટલાં વાનાંનો (સમાજ કેળ) સંપૂર્ણ યોગ પામવો, તે ય્વેચરો હુલ્લેજ છે, કેમ કે ? આજના કાલમાંહે ઉત્તમ કુલ પામીને પણ ઘણા પ્રાણી રોગી પ્ર, વલી ઘણા પ્રાણી રૂપરહિત, તથા ઘણા પ્રાણી હીનાયુ એટલે અલ્પાયુવાલા દેખાય છે, માટે તે મને પુણ્યકાર્યમાં એટલી ય્વામી રહી, તેણે કરી રૂપ ન પામે, તેથી લોકોને ઇષ્ટ ન લાગે, તથા રોગસ

અચંચ રે ॥ શું ॥ સંવે ॥ ૩ ॥ કુલ પામે પણ હલ્લેજો, રૂપ આરોગ આઝ સ

માજ રે ॥ રોગી રૂપરહિત ઘણા, હીણ આઝ દીસે છે આજ રે ॥ હી ॥ સંવે ॥

॥ ૪ ॥ તે સવિ પામે પણ સહી, હલ્લેજો છે સુગુરુ સંયોગ રે ॥ સઘલે ચેત્રે નહિ

હિત હોય તો ધર્મનાં કાર્ય સાધી શકે નહીં વલી હીણાયુવાલાથી પણ કાંઈ સુકૃત થાય નહીં તે વારે તે જીવ ઉત્તમકુલ પામ્યો તો પણ શું ? અને ન પામ્યો તો પણ શું ? કાંઈજ નહીં ॥ ૪ ॥ ॥ એ પૂર્વોક્ત મનુષ્ય જવ, આર્યદેશ, ઉત્તમકુલ, રૂપવંતપણું, રોગરહિતપણું અને સંપૂર્ણ આયુષ્ય, એ સર્વ વાનાં પામે, પણ (સહી કેળ) નિશ્ચયથી સજુરુનો સંયોગ પામવો મહાહુલ્લેજ છે, એટલે જે પંચમ ગતિના સાધક, પોતે સંસારના પાશથી મૂકાણા અને વીજાને મૂકાવવા સમર્થ તે ગુરુ મલવા હુલ્લેજ છે. તે ગુરુ શાસ્ત્રમાં ત્રણ પ્રકારના કહ્યા છે, તેમાં એક તો પઞ્ચસમાન તે પોતે પણ ઘૂડે, અને આશ્રય કરનારને પણ વૂડાડે, વીજા કાઠસમાન તે પોતે પણ તરે, અને આશ્રય કરનારને પણ તારે, વીજા પિપ્પલપત્રસમાન તે પોતે તરે, અને આશ્રય કરનારને વૂડાડે. એ ત્રણ જોડમાંહેલા વીજા જોડ

वाला काष्ठसमान एवा सुगुरु उत्तमगुरु, महामुनी अकिंचनी, निर्लोची, परोपकारी, तेनो जलो योग ते सर्वक्षेत्रे विषे आ पंचमकालमां सदा सर्वदा न पामिये. केम के ? गुणहीन घणा होय अने गुणवंत शोभा होय ॥ ५ ॥ ॥ ते पण कदापि जो महोटा पुण्यकार्य कस्यां होय तो जला रें गें करी सहित रूखा गुरुनो पण संग पामिये, अने ते गुरु गाममांज ठे, धर्मशास्त्रनी देशना पण आपे ठे. तथा आपणे पण तेवा गुरुनुं दर्शन करीने उपदेश सांचलोयें ! एवुं जेवारें मन करोयें, तो तेवारें तेर काठीया ठे ते गुरुदर्शनना उत्सुकपणानो जंग करे. हवे ते तेर काठीयानां नाम कहे ठे. एक गुरु पासें जातां आलस थाय, ते आलस काठीयो; बीजो पुत्र कलत्रें वीट्यो रहे, तेथी गुरुपासें जवाय नही, ते मोहकाठीयो; बीजो गुरु कांइ खावा आपशे नहीं ! जो धंधो करशुं तो खाशुं ! एम चिंतवी सदा, मुनि पामीजें शुभ योग रे ॥ मुनि० ॥ संवे० ॥ ५ ॥ महोटे पुण्यें पामीयें, जो सद्गुरु संग सुरंग रे ॥ तेर काठीया तो करे, गुरु दर्शन उत्सव जंग रे ॥

न जाय, ते अविनय काठीयो; चोथो महोटाइ मनमां राखे, जे कोण सर्वेने पगे लागे ! ते अजिमा न काठीयो. पांचमो गुरुनी आगता स्वागता न करे, बोलावे नहीं, धर्मलाज न आपे, ते क्रोध काठी यो. बडो प्रमादमां जख्यो रहे, ते प्रमाद काठीयो. सातमो रखे गुरुपासें जतां कांइ पैशा खरचवा परे, एवी कृपणता राखे, ते कृपण काठीयो. आठमो जय राखे, ते जयकाठीयो. नवमो शोकने योगें न जाय, ते शोककाठीयो. दशमो अज्ञानताने लीधे गुरुपासें न जाय, ते अज्ञान काठीयो. अगीयारमो विकथा करवामां तत्परपणें गुरुपासें न जाय, ते विकथा काठीयो. बारमो गुरु पासें जतां मार्गमां कौतुक जोवा उजो रही जाय, ते कौतुक काठीयो, अने तेरमो विषयमां माची रहे, तेथी गुरुपासें जवाय नही, माटें ते विषयकाठीयो जाणवो. ए तेर काठीयानां नाम कहां ॥ ६ ॥

कदापि पूर्वकृत पुण्योदयें करी तैर कवीयानो अंतराय निवारीने गुरुनुं दर्शन पाम्यो, अने धर्म देशना
 पण सांचली, तो ते गुरुनां हितकारक वचन पोताना चित्तमां धारे नही, शा माटे ? जे (धूर्ते व्युद
 ग्रहितचित्त के०) पूर्व कुगुरुनी संगति करी ठे, तेणें पोतानां मिथ्या उपदेश वचन, दृढपणें तेने
 रुचाव्यां ठे, ते कदाग्रहपणे अस्थिमज्जामय करी राख्यां ठे, एवो खोटो धर्म देखानीने वली एवुं
 कहूं ते के, हुं कहूं तुं एथी उपरांत वीजो कोइ धर्मनो सार ठेज नही, ते माटें रखेने तुं ए धर्मथी
 चलायमान थइ जा ? तुजने वीजो कोइ पाखंमी मलशे, ते पोतानो धर्मोपदेश करशे, तेने तुं सत्य
 जाणीश नही ! एम वारंवार वचन युक्तियें तेने कुगुरुयें प्रथम समजावेलो ठे, अने ते मुग्ध जीवें पण
 तेनुं वचन पोताना मनमां तेमज निर्धार करी राख्युं ठे, के एणें जे कहूं, तेज सत्य ठे. ए रीतें
 प्रथम कुगुरुरूप धूर्ते तेनुं चित्त व्युदग्राहित कह्युं ठे. तेने सद्गुरु मड्या, तेणें संसार तरवारूप धर्म

गु० ॥ संवे० ॥ ६ ॥ दर्शन पामे गुरु तणुं, धूर्ते व्युदग्राहितचित्त रे ॥ सेवा करी

कखो, परंतु पूर्व कुधर्म अंगीकार करेलो ठे, तेने योगें ते खरा धर्मने आदरी शक्तो नथी, तेथी ते
 (जन के०) पुरुष, सद्गुरुकी सेवा करी शके नही. उलटो ते सूर्खनो गुरु उपर अमित्रता एटले
 शत्रुपणानो खोटो जाव थाय. एवा प्राणी जे होय, ते धर्म पामी शके नही. तेनी उपर एक दृष्टांत
 कहे ठे, के कोइ एक जोगी गुरु अने चेलो ए वे जण जमतां जमतां एक महोटा नगरमां आव्या.
 तिहां गुरु नगर बाहेर बेगो, अने चेलाने जिह्वा लेवा नगरमां भोकल्यो, ते चेलो कोइ शत्रुकारनी
 हवेलीमां गयो, त्यां सर्वना हाथमां सोनानां कडां पहेरेलां दीवां, तेथी तेने पण कडां पहेरवानी
 होश थइ, पठी जिह्वा लइ गुरु पासं आव्यो, तिहां गुरुमाथें जमी लीधा पडो गुरुने कहेवा लाग्यो,
 के तुम मेरेको सोनेके करे पहेराउ ! तब में तुमेरी बंदगी करुंगा ! तेने गुरुयें कह्युं के, वेटा ! योग
 मार्गमें एक वसमीजी पास नही रखनी, तो फेर सोनेके कडे किसतरें रखा जावे ! इस वास्ते मेरे

तेरे नहीं बने ! एम कही योगी चेलाने त्यांज मूकी चाट्यो गयो. पाठसथी चेलायें पैशा पेदा
 करो कडां पहेरवानो निश्चय कख्यो. नित्य प्रजातनो गाममां जइ कण आटो मागी जेलो करी वे
 चीने पैशा करवा मांड्या. एम करतां त्रण चार वर्षमां चारशें पांचशें रूपैया एकठा करथा. पढी ते
 नगरमां एक सोनी रहे ठे, तेनी साथें मित्राइ करी मांहोमांहे घणा खेहें मले पण सोनी कपटी
 ठे, तेनी जोगीने खबर नथी. एक दिवसें योगीयें सोनीने कहुं, के हे मेरे मित्र ! मैनें चारशें
 पांचशें रूपये एकिकठे कीये है, उसका अछा सुन्ना लेकें मेरेको कडा बना दे, एवुं सांजली सोनीयें
 कहुं के, तुं महारो मित्र ठो, अने महारी आवरु गाममां सारी नथी. तेथी गामना सोनी, सराफ
 अने नाणावटी सर्वे महारी साथें ईष्यां राखे ठे. माटे तुं बीजा कोइ सोनी पासं घडावी छे. ए सर्व
 सोनीना बोल जोगीयें सत्य करी मान्या, अने फरी सोनीने कहुं के, तुं मेरा मित्र है, तो तेरेकुं ठोउके
 दूसरेको पास मैं नही बनवाजंगा, तो पण सोनीयें विश्वास बेसाडवा सारु एक बे वार नाकारो कख्यो,
 परंतु जोगीयें पराणें कडां घडवा सोंप्यां. सोनीयें पण खरा सोनानां कमां घडी तैय्यार करी जोगीने
 आप्यां, अने कहुं के महारं नाम लइश नही, अने आखा गाममां देखाडी आव, के आ महारी
 चिछो प्रमाणें किंमत थाय ठे के नहो ? जो चिछो प्रमाणें किंमत थाय, तो मने साचो मानजे. जो
 गीयें पण नाणावटो, सराफ, सोनीयो आदिक घणने देखाडी किंमत करावी तो इरावर सोनीयें
 करी आपली चिछा प्रमाणें कायम थइ, तेथी वली जोगीने सोनी ऊपर पूर्ण विश्वास आव्यो. तेवारे
 कडां पाठां लइ आवीने सोनीने उपवा सारु आप्यां, सोनीयें कहुं के, प्रजातना लइ जजे ! पढी
 सोनीयें ते कमां जेवांज बीजां पीतलनां कडां घडी तोलमां सरखां करीने तेनी उपर रंग आपी उ
 पी प्रजातें जोगीना हाथमां आप्यां, अने कहुं के वली पण हुं एक पारखुं देखाकुं, जे आ कमां
 ठे, ते गइ कालें जीहां देखाड्यां, त्यांज महाकुं नाम लइने देखाडजे, तो वधा पीतलनां कहेशे ! का
 रण के, महारा सर्व ईषी ठे, चेलायें पण तेमज कखुं, अने फरी वधाने सोनीनुं नाम लेइ कमां दे

खाइयां, तैवारें सर्वे कहेवा लाया के, आ पीतलनां ठे, तेने जोगीयें कहुं के, तुम सब लोक यह सोनीके दुशमन ही. कल तो तुम सबे कहते थे ? तैवारें ते परोक्षकोयें कहुं के, कालनां बोजा कडां हतां, अने आ बली बीजां ठे ! मांटे तुं उगाय ठे, तो पण योगीयें तेमनी वात सर्वथा नहिंज मानो. ए दृष्टांते व्यग्र्याहितचित्तवालो पण सर्वथा सद्गुरुनुं वचन नज माने ॥ ७ ॥ ॥ वलो कदापि पूर्वकृत पुण्योदयें करी गुरुनी सेवा (लहो के०) पामी. अने गुरुनी पासें पण नित्य जइने वेठा, तथापि जे वेलायें गुरु धर्मोपदेश आपे ते वेलायें अंतरायने योगें ते धर्म सांजलवो दुर्लभ थइ पके. केम के, तैवारें तेने निद्राज आवे, अथवा आदिशब्दथो विकथादिक प्रमादमां रुचि थाय; तेथी धर्मश्रवण क्यांथी थइ शके ? एटले धर्म सांजलवामां निद्रादिक प्रमाद जो आडो आवो

जन नवि शके, होयें खोटो जाव अमित्त रे ॥ हो० ॥ संवे० ॥ ७ ॥ गुरुसेवा पुण्ये-
लही, पासें पण वेठा नित्त रे ॥ धर्मश्रवण तोहे दोहिलुं, निद्रादिक दिये जो
जित्त रे ॥ नि० ॥ संवे० ॥ ७ ॥ पामी श्रुत पण डल्लही, तत्त्वबुद्धि ते नरने न होय रे
॥ श्रृंगारादि कथारसें, श्रोता पण निजगुण खोय रे ॥ श्रो० ॥ संवे० ॥ ७ ॥

जीत जेवो थइ पके, तो अटकावी नाखे. मांटे प्रमाद ठोम्हीने धर्म आदरवो ॥ ७ ॥ ॥ कदापि पुण्ययोगें गुरुनी पासें जइ निद्रा, विकथा, विषय, प्रमाद अने कषाय तेनो त्याग करी धर्मनुं सांज सवुं पाम्युं, तो पण ते नरने धर्मसंबंधी तत्त्वनी बुद्धि आववी घणी दोहेली होय. कारण के, अहारात्र श्रृंगारादिरस जेमां प्रधान ठे एवी (कथा के०) जषाग्रंथ, कोकशास्त्र, अनंगरंग, वा तस्यायनसूत्र प्रमुख, जेमां निःकेवल श्रृंगारनीज वातो ठे, तथा आदिशब्दथकी स्त्री अने राज प्रमुखनी कथा लेवी, ते सांजलवामांज प्राणी मग थइ रहे. मांटे एवा श्रृंगारादिकरसें करी युक्त जे धंय तेना रसें करी ते श्रोता धर्म सांजले, तेथी सांजलतो अको पण आत्मगुणने खोइ

નાલે. માટે તત્ત્વની શુદ્ધિ ધારવી ॥ ૧૯ ॥ ॥ કદાપિ પૂર્વકૃત શુષ્કકર્મના ઉદયથી દેશના સાંજલ્હીને ધર્મનું તત્ત્વ ધાણું, પરંતુ (સંત કેળ) હે સજ્જનો ! તે શ્રોતાને તત્ત્વની વાત ઉપર સદ્દહણા આવવી ઘણીજ ઘોહિલી છે. શા માટે ? જે કોઈક શ્રોતા તો પોતાના મનથી ઉત્પન્ન થઈ જે કલ્પનાજાલ તેથી પોતાની મતિ આગલ કરે, એટલે કહે કે, ગુરુ જલેં આમ કહે છે, પણ વાત તો મેં ધારી છે, તે પ્રમાણેજ હશે, તથા કેટલાંક શ્રોતા તો હામામોલ થઈ પ્રમાદ મગ્ન થકા ફર્યા કરે. એટલે પ્રથમ જેનો પાસે જે ધર્મ સાંજલ્હો હોય, તે જલો હશે, કે આ કહે છે, તે જલો હશે ? એમ ચિંતવતા ફરે, પોતાના હાહાપણમાં સમાય નહીં. તેજ સદ્દહણા રાખ્યા વિના સર્વ ઠાર ઉપર લીપણા સમાન છે ॥ ૨૦ ॥ ॥ માટે તત્ત્વની શ્રદ્ધા વિના તત્ત્વ કેમ પામીયે ? આ શુષ્ક છે. તે આદરવા યોગ્ય છે, આ અશુષ્ક છે, તે

તત્ત્વ કહે પણ હુલ્લહી, સદ્દહણા જાણો સંત રે ॥ કોઈ નિજ મતિ આગલ કરે, કોઈ મામામોલ ફિરંત રે ॥ કોળ ॥ સંવેળ ॥ ૨૦ ॥ આપ વિચારેં પામીયેં, કહો તત્ત્વ ત ત્યાગવા યોગ્ય છે, એવી વાતો તો જેવાં ગુર્વાદિકના મુલ્કથી સાંજલ્હીને ધારે, તેવાં તે તત્ત્વ પામે. પરંતુ કહો કે (આપ કેળ) પોતાના વિચારથી તત્ત્વ તે કેમ પામીયેં ? જે આલસુ થઈ ઘરમાં બેસી રહે, ગુરુનો પાસે ધર્મ સાંજલવા ન જાય, તે તત્ત્વ કેમ પામે ? તત્ત્વ તો જે, આલસ ત્યાગીને ચિત્તમાં ધર્મ સાંજલવાનો રુચિ વધારીને ગુરુમુલે જિનોવત વચન સાંજલે, તિહાં જે શંકા ઉપજે, તે પૂઠી સંદેહ ટાલી દલતા કરે, તે પામે. આંદીં કોઈ અન્યદર્શની ગુરુ અને શિષ્ય એ બે જળ આલસુ હતા, તેનું વૃત્તાંત મનને વિષે જાવજો, તે વૃત્તાંત કહે છે. કોઈ ગુરુ શિષ્ય એક નગરનો બાહર જૂંપડી બાંધી રહ્યા છે, વસ્ત્રરહિત છે, ગામમાં જિહ્વા માગી ઉદર પૂર્ણ કરે છે, એવાં પોપ માસના દિવસ આવ્યા, ઠાર ઘણો પડવા લાગ્યો, પણ તે બે જળ નિરુદ્યમો છે, તેથી ગામમાં જિહ્વા માગવા માટે ॥

पण एकाद जगायें फरे, तिदांथी थोडुं घणुं जे मले, ते दश आवीने उदर पूरणा करे, पण वधारे
 जगायें फरे नहीं. वली उठवाने कपडुं तो लावेज क्यांथो ? एम करतां एक दिवसें तो बहु टाहान
 पनी तेथो ते गुरु शिष्य थरथर कंपतां चिदा जडो, नहीं जनी, एवे हालें नुत गाममांथी आवीने सूता,
 मढीनी अंदर पण आलसने लोध गया नही. एमज जीणवले मुख ढांकीने बाहेर आवो मुखें
 पाठली रात्रियें जाया, तेवारे पण नेत्र उगडीने जोवा जेटलो उग्रम न करतां एमज ढांकेले मुखें
 गुरु, शिष्यने पूठवा लाग्यो के हे शिष्य ! टाहान घणी पडे ठे, माटे हुं जूंपनीमां हुं के बाहेर हुं ?
 तेवारे शिष्य वली गुरुथो पण वधारे आलसु ठे, माटे तेणें पण ढांकेले मुखें जबाप आप्यो, जे
 आपणे जूंपडीमां ठैयें. एवामां वली शीतना जयथो कोइक कुतरो आवीने गुरुनी पासें सूनेलो
 एो किम अंत रे ॥ आलसुआ गुरु शिष्यनो, इहां जावियो मन वृत्तं रे ॥ २०
 संवेण ॥ २१ ॥ बठरठात्र गज आवतां, जिम प्राप्त अप्राप्त विचार रे ॥ करे न
 हतो, तेनुं पूठुं गुरुना हाथमां आव्युं. तेवारे गुरु, शिष्यने कहेवा लाग्यो, के “ जो शिष्य ! मम पुछं
 वर्तते. तदा शिष्येण चिंतितं कब्बाटिकांवरखं गृहीत्वा जवान् पृथतोति, शिष्यः प्राहन्नो गुरुः !! तत्पुछं
 वस्त्रांतं तदजटपनपरेण शयने त्वया यतितव्यं.” एम वे जणा उग्रम रहित थका त्यांज टाहानमां सुइ
 रखा, परंतु वेमांथी एक पण आलसरहित थइ मढीमां गयो नही. प्रातःकालें हिम पक्युं तेथी वेहु
 जण हिमथी दाजीने मरण पाम्या. तेम जे आलसु होय ते पोतानी मतिकदपनायें कुमति करे.
 पण कोइने पूठे नहीं, उग्रम न करे, तो तत्त्र पण पामे नहीं. जो गुरु शिष्य वेहुयें उग्रम कस्यो
 इत, अने मढीमां गया हत, तो जीवता रहेत. माटे ए आलसु गुरुशिष्यनुं वृत्तांत मनोजावित
 ॥ २१ ॥ ॥ हवे वली आपमति उपर बीजो दृष्टांत कहे ठे. जेम कोइ (बठर केण) मुखें

(ઘાત્ર કેળ) શિષ્ય ઠે, તે વેદાદિક શાસ્ત્ર તો જાણ્યો ઠે, પરંતુ અર્થની વિવેચનાને અણજાણતો ઠે. તે કોઈ કામને અર્થ વજારમાં ગયો ઠે, એવામાં રાજાનો મદોન્મત્ત હાથી ઘૂટો ઠે, તે ગજને પોતાની સહામો આવતો દેખે ઠે, એટલામાં હાથીનો મહાવત લોકોને કહે ઠે કે, જાણ્યો ! એ હાથી મહારા હાથમાં નથી ! માટે તમે દૂર થઈ જાઉં. તે સાંજલી સર્વલોક નાઠાં, તેવારે બંઠરાત્ર ચહુ ટામાં ગયો, તેને પણ લોકે કહ્યું કે, તુને હાથી મારશે, માટે ઇહાંથી અલગો જતો રહે, તો પણ તે તિહાં ઊત્તો રહીને વિચારવા લાગ્યો કે, આ લોક કહે ઠે, કે હાથી મનુષ્યને મારે ઠે, તે (પ્રાસ કેળ) પામ્યાને મારે ઠે, કિંવા અપ્રાસ એટલે અણપામ્યાને મારે ઠે ? જો પામ્યાને મારતો હોય તો મહાવત એની ઉપર વેગો ઠે, તેને કેમ મારતો નથી ? અને જો અણપામ્યાને મારતો હોય તો સર્વ જગતનાં લોક એને અણ પામ્યાં જેવાં ઠે, તેને કેમ મારતો નથી ? એમ વિચાર કરે ઠે, એટ

તેદથી ઝગરે, તેમ આપમતિ નિરધાર રે ॥ તેળ ॥ સંવેળ ॥ ૧૭ ॥ આગમને અનુમાનથી,

લામાં હાથીયેં આવી સૂંઢથી ઝાલીને તેને ચીરી નાખ્યો, તેથી મરણ પામ્યો. જેમ એ બઠાર ઠાંત્રે લોકનાં વચન માન્યાં નહીં, અને આપમતેં વિચાર કરતો તિહાંજ ઊત્તો રહ્યો, તેથી મરણ પામ્યો, પણ તેથી ઊગંથ્યો નહીં, તેમ જે આપમતિ હોય તે પણ (નિરધાર કેળ) નિશ્ચેથી ડુઃખ પામે. માટે જે તત્ત્વગવેષક હોય, તે ગુરુમુખથી જાણી તેને કહેલે માર્ગે પ્રવર્તન કરે, તો તત્ત્વ પામે, પરંતુ આપમતિ હોય તે નરક નિગોદનાં ડુઃખ પામે. માટે આપમતિ ન થાવું ॥ ૧૭ ॥ (આ કેળ) સમસ્ત પ્રકારનું જેમાં ગમ એટલે જ્ઞાન ઠે તેને આગમ કહિયે, તે આગમ ઓજિનેશ્વરના કહેલા અર્થ અને ગણધરોનાં ગુંથ્યાં સૂત્ર તેના અનુમાનથી એટલે આગમમાં જગવાંને તત્ત્વની વાત જેવો રીતે કહેલી ઠે, તેના અનુમાનથી તથા વલી (ધ્યાનરસેં કેળ) આદર કરવાં યોગ્ય જે ધર્મધ્યાન અને શુક્લધ્યાન તેના એકેકનાં ચાર ચાર પાયા ઠે, તેણે કરી ચિંતવન કરતાં તેથકી ઉપનો જે રસ,

જેને ધ્યાનરસ કહિયે, એટલે ધ્યાનરસે કરીને ગુણનું મેહુ એટલે ગુણનું સ્થાનક પ્રાપ્તિરૂપ જે તત્ત્વને તત્ત્વની જે ગવેષણા કરે, તે તત્ત્વ પામે, એમાં સંદેહ નહીં. અથવા તત્ત્વ પામવાનાં ત્રણ કારણ છે, એક આગમથી અને બીજું અનુમાનથી, ત્રીજો ધ્યાનરસ તે અનુચરસ એ ત્રણે પ્રકારે જે ગુણનું ઘર થઈને તત્ત્વની ગવેષણા કરે, તે નિઃસંદેહ તત્ત્વ પામે ॥ ૧૩ ॥ તત્ત્વનું જાણવણું તે તત્ત્વબોધ કહીયે. તેહના વે જેદ છે. એક સ્પર્શતત્ત્વબોધ, બીજો સંવેદનતત્ત્વબોધ, તિહાં તત્ત્વનાં શાસ્ત્ર જે આગમ તે સાંતલીને શ્રીજિનાગમજાપિત તત્ત્વ સમ્યક્તવાદિ પ્રાપ્તિ પૂર્વક શ્રદ્ધાપૂર્વક નવતત્ત્વાદિકનો અવબોધ થાય, શુદ્ધઅધ્યવસાયે આત્મપરિણતિપરિપાકપણે મનવચનકાયાનો એકાગ્ર સ્થિરતાયે જાત્રની ત્રિશુદ્ધતાયે સદ્ગુરુપદેશામૃતયોગથી સદ્ગુણામય વસ્તુધર્મ ગ્રહણરૂપણે જે ચિત્તની વૃત્તિ થાય,

વક્ત્રી ધ્યાનરસે ગુણમેહુ રે ॥ કરે જે તત્ત્વગવેષણા, તે પામે નહિં સંદેહ રે ॥
તે ॥ સંવે ॥ ૧૩ ॥ તત્ત્વબોધ તે સ્પર્શ છે, સંવેદન અન્યસ્વરૂપ રે ॥ સંવેદન
વંધ્યે હુઈ, જે સ્પર્શ તે પ્રાપ્તિરૂપ રે ॥ જે ૦ સંવે ॥ ૧૪ ॥ તત્ત્વ તે દશવિધ

પ્રહરો જે તત્ત્વબોધ તે સ્પર્શરૂપ જાણવો, અને શ્રદ્ધારહિત સમ્યક્ પ્રકારે વસ્તુના સ્વરૂપને જાણપણામાં ધારે, તે સંવેદન તત્ત્વબોધ જાણવો, તે સ્પર્શ તત્ત્વબોધથી (અન્ય કે ૦) જૂદે રૂપે જાણવો. એ સંવેદનતત્ત્વબોધ તે (વંધ્યે કે ૦) વાંજણી લ્હી જેવો હોય, કાંઈ ફલ આપે નહીં, અને સ્પર્શતત્ત્વબોધ તે પ્રાપ્તિરૂપ છે, ફલદાયક હોય, તે માટે સંવેદન ઠાંડું, અને સ્પર્શ આદરવો ॥ ૧૪ ॥ હવે દશ પ્રકારનો યતિધર્મ તે પરમ તત્ત્વ છે. લંતિ આદે દર્શને શુદ્ધ ધર્મ સ્પર્શતત્ત્વબોધ તે દશ પ્રકારે (શ્રમણ કે ૦) યતિનો જાણવો. (લંત્યાદિક કે ૦) ક્રમા આદે દર્શને ૧ લંતિ જે ક્રમા તે ક્રોધનો જય, ૨ માર્ગ તે માનનો ત્યાગ, ૩ આર્જવ તે માયાનો ત્યાગ, ૪ મુક્તિ તે નિર્લોચતા, ૫ વાર પ્રકારનો

તપસ્યા, ૬ સત્તર જેદેં કરી ગુક્ત સંયમ, ૭ ચાર નિકેવેં કરી સત્ય જાણણ કરું, ૮ શૌચ તે જાવ શૌચાદિક, ૯ અકિંચનત્વ તે પરિગ્રહ રહિતપણું, ૧૦ અઢાર જેદેં યુક્ત બ્રહ્મચર્ય. ૯ દશ પ્રકારનો ધર્મ સેવ્યાથી ચાર ગતિનો રોધ કરે અને પંચમી ગતિ પમાડે, તે ધર્મનું મૂલ દયા કહી છે, જિહાં દયા નથી, તિહાં ધર્મ નથી, તે દયા જે છે તે તો (સંતિકેળ) દમગુણથી અવિરોધપણે છે, ૯૮ લે મલતી છે. ક્રોધ જાય, તેવારેં દમ આંવે, અને જિહાં દમા આવી તિહાં દયા અવશ્ય ઉપજે, તે માટેં દયામય ધર્મ છે, ૯ પહેલો યતિધર્મ કહ્યો ॥ ૧૫ ॥ ॥ હવેં બીજો માર્દવગુણ વચાણે છે. તે એવી રીતેં જે દેવ, ગુરુ, ધર્મ, ૯ સર્વ વિનયથી ફલદાયક થાય છે, માટેં જેટલા કાંઈ ગુણ છે, તે સર્વ વિનયને વશ છે, અને જો સર્વોત્તમ કરાણી કરે છે, તેમાં પણ જો વિનય નથી તો સર્વ શૂન્ય

ધર્મ છે, સંત્યાદિક શ્રમણાનો શુદ્ધ રે ॥ ધર્મનું મૂલ દયા કહી, તે સંતિગુણે અવિ શુદ્ધ રે ॥ તે ૦ ॥ સંવે ૦ ॥ ૧૫ ॥ વિનયને વશ છે ગુણ સર્વે, તે તો માર્દવને આપત્ત રે ॥ જેહને માર્દવ મન વસ્યું, તેણેં સવિ ગુણગણ સંપત્ત રે ॥ તે ૦ ॥ સંવે ૦ ॥ ૧૬ ॥

પ્રાય છે, ૯હવો વિનયગુણ છે, તે પણ માર્દવને (આપત્ત કેળ) વશ છે, માર્દવથી નજીક છે, તે માર્દવગુણ માનનો ત્યાગ કરે, તેવારેં પ્રગટ થાય. પણ અતિમાન, અહંકાર, મત્સર, ડ્રોહ, ઈર્ષ્યાદિ દોષ સહિત પ્રાણીને માર્દવગુણ ન આવે, પરંતુ ૯ દોષોના ત્યાગથી માર્દવ ગુણ જોવને આવે, ૯હવો માર્દવગુણ જે પ્રાણીના મનમાંહે વસ્યો છે, તે પ્રાણી (સવિગુણગણસંપત્ત કેળ) સર્વ ગુણના સમુદાયને પામ્યો, અને ગુણસહિત થયો. તેવારેં ધર્મ પ્રાપ્તિને પામ્યો. ૯ બીજો યતિધર્મ જાણવો ॥ ૧૬ ॥ ॥ હવેં ત્રીજો આર્જવગુણ વચાણે છે આર્જવ ગુણ તે (આર્જવ કેળ) સરલપણું તે વિના શુદ્ધ નથી, અને ધર્મ આરાધન પણ નથી, અશુદ્ધ છે. માટે કુટિલતા, વક્રાશ, માયાવિપણું ૯ સર્વ માયાનાં પરનાં તે તેને આત્માનાં વલવત્તરપણે શુદ્ધ ચારિત્રના અન્યુદયથી નિર્મલ આત્માના યોગથી

કુટિલતાદિકનો ત્યાગ કલ્યાથકી આર્જવગુણ ઉપજે છે. તે આર્જવ વિના ધર્મની શુદ્ધિ નથી, અશુદ્ધ છે, માટે તે શુદ્ધ ધર્મ આરાધી શકે નહીં, અને શુદ્ધ ધર્મ આરાધ્યા વિના મોક્ષ નથી. તે માટે જે (શુદ્ધ કેળવણી) જ્ઞાની તે (રુજુનાવી કેળવણી) સરલસ્વનાવી હોય, જે થકી આર્જવ ગુણની પુષ્ટી થાય, એ ત્રીજો યતિધર્મ કહ્યો ॥ ૧૭ ॥ હવે શૌચધર્મ કહે છે, તેહના કે જેદ છે. એક દ્રવ્યશૌચ, બીજું જાવશૌચ. તેમાંહે (દેહ કેળવણી) શરીરના દ્રવ્યોપકરણ તે હાથ, પગ, આંગલી પ્રમુખ તે સર્વ દ્રવ્યથી દેહનાં દ્રવ્યોપકરણ, અથવા દ્રવ્યોપકરણ તે પુસ્તકાદિક તથા વસ્ત્રપાત્રાદિક, તેમજ વલો જાત પાણી તેને સગરહિત ધર્મપુષ્ટિદાયક જાણી (શુચિનાવ કેળવણી) પવિત્ર જાવયુક્ત બહેતાલીશ દોષરહિત આર્જવ વિણ નવિશુદ્ધ છે, નવિ ધર્મ આરાધે અશુદ્ધ રે ॥ ધર્મ વિના નવિ મોક્ષ છે, તેણે રુજુનાવી હોય શુદ્ધ રે ॥ તેળ ॥ સંવેળ ॥ ૧૭ ॥ દ્રવ્યોપકરણ દેહનાં, વલિ પ્રકૃત પાન શુચિનાવ રે ॥ જાવશૌચ જિમ નવિ ચલે, તિમ કીજે તાસ બનાવ રે ॥ તિળ ॥ સંવેળ ॥ ૧૮ ॥ પંચાશ્રવથી વિરમીયે, ઇન્દ્રિય નિગ્રહીજે પંચ રે ॥ ચાર

પૃથા વિધિયે આહારાદિકને ગ્રહણ કરવે કરીને દ્રવ્યશૌચ થાય. તે જેમ આત્માના પવિત્ર ચોલા અધ્યવસાય ધરવે, મનનો લહેર કપાયાદિક રહિત શુદ્ધપરિણામની વધતી ધારાયે જાવશૌચ થાય છે, તે જાવશૌચ જેમ ચલે નહીં, મટે નહીં તેવી રીતે તેને ગ્રહણ કરવા બનાવ કીજે, એટલે જેમ જેમ જાવશૌચ વધે, તેમ તેમ યતિધર્મ પણ વધે, યતિધર્મને વધતે મોક્ષપ્રાપ્તી પણ સુલભ થાય. એ ચોથો શૌચધર્મ કહ્યો ॥ ૧૮ ॥ હવે સંયમગુણ વલાણે છે. ૧ પ્રાણતિપાત, ૨ મૃષાવાદ, ૩ અદત્તા દાન, ૪ મૈથુન અને ૫ પરિગ્રહ. એ પાંચ આશ્રવથી (વિરમીયે કેળવણી) દૂર રહીયે, એ અનાદિકાલના આત્માના સદ્ચારી પાપોપચિતપણે હુષ્ટગતિદાયક છે. તથા ૧ સ્પર્શદોષ, ૨ સંસેદોષ, ૩ વ્રાણેદોષ, ૪ ચતુરિન્દ્રો, ૫

ઓર્વેદી. એ પાંચે ઇંદ્રિયનો નિગ્રહ કરીયે, ઇટલે દમિયે. વલી ૧ ક્રોધ, ૨ માન, ૩ માયા, ૪ લોભ. એ ચાર કપાયને ઠાંતીયે, તથા ૧ મનોદંરુ, ૨ વચનદંડ, ૩ કાયદંરુ. એ ત્રણ દંરુને (તજિયે કેળ) ત્યાગ કરીયે. એવી રીતે એ સત્તર વાનાં દૂર કરે થકે આત્માને વિષે સંયમ ઠરે, પણ એમાંથી એક હુંગુણ હોય, તિહાં સુધી સંયમને મલિન કહીયે, માટે એ સત્તર દોષ ટાલીને એના પ્રતિપક્ષી સત્તર ગુણ પ્રગટે, તેનો સંચય મોક્ષાર્થીયે કરવો. તેવાં શુદ્ધ સંયમ કહીયે. એ પાંચમો સંયમધર્મ કહ્યો ॥ ૧૯ ॥ હવે ઠઠો મુક્તગુણ વચાણે છે. બાંધવ શબ્દે જાહ, સ્ત્રી, માતા, પિતા, પુત્ર, બહેન પ્રમુખ અને (ધન કેળ) સાનું, રૂપું, ઘર, હાટ પ્રમુખ વલી ઇંદ્રિયસુખ તે સ્વાનું, પીવું, વસ્ત્ર, ઘરેણા પ્રમુખના વિલાસ. શબ્દ, રૂપ, રસ, ગંધાદિક એ સર્વ સુખનો ત્યાગ કરે, વલી (જય કેળ) ઇહલોક,

કષાય ત્રણ દંરુ જે, તજીયે તે સંજમ સંચ રે ॥ તળ ॥ સંવેળ ॥ ૨૦ ॥ બંધવ ધન ઇં

દ્રિય સુખ તણો, વલિ પ્રય વિગ્રહનો ત્યાગ રે ॥ અહંકાર મમકારનો, જે કરશે તે મહાપ્રાગ રે ॥ જૈળ ॥ સંવેળ ॥ ૨૦ ॥ અવિસંવાદનજોગ જે, વલિ તન મન વચ

પરલોક આજીવિકાદિ સાત જય અને (વિગ્રહ કેળ) વલેશ, વિષાદ, ઈર્ષ્યા એનો પણ ત્યાગ કરે, તથા અહંકાર તે જગતમાં હુંજ તું, બીજો કોઈ નથી. અને મમકાર તે આ સર્વ મહારું છે; “ એવં અહં મમેતિ બુદ્ધ્યા સર્વ જગદંધોન્નત ” માટે એનો ત્યાગ કરે, તે મહાપ્રાગ્યવંત જાણવો. જિહાં સુધી ઇટલાં વાનાંનો ત્યાગ કસ્યો નથી, તિહાં સુધી સંસારત્રમણ વધે છે. માટે એનો ત્યાગ કરી નિર્લોચી ગુણ કરવો, એ ઠઠો ધર્મ કહ્યો ॥ ૨૦ ॥ હવે સાતમો સત્યગુણ વચાણે છે. અવિસંવાદનજોગ તે જેહમાં કોઈ જાતિનો વિશ્લેષ વિસંવાદપણું નથી, તે અવિસંવાદનજોગ કહીયે, તેને ધરે. વલી તન, મન અને વચન, એ ત્રિકરણ અમાયપણે કપટરહિતપણે પ્રવર્તે, તે સત્યપણું રાખે. તે સત્ય ચાર પ્રકારનું છે. તિહાં ૧ કૃપણ અજિતાદિક એ નામસત્ય, ૨ તેનાં વિંવ જે કાષ્ઠગાષાણાદિકની સ્થાપના ક

રિયે, અથવા અદ્ધરે નામ લલ્લીયે તેથી તે સ્થાપનાસત્ય. તથા ત્રીજા જાવિજિન જે શ્રેણિક પ્રમુલ
 થાશે તે દ્રવ્યસત્ય અને સીમંધરપ્રમુલ વિચરતા તીર્થકર તે જાવસત્ય. એ ચાર નિકેપે કરી સત્ય તે
 (જિન કેળ) તીર્થકરે કહ્યો પટલે શ્રીગાણંગસૂત્રમાં કહ્યો છે. પણ વીજે દર્શને કહેવાય નહીં. એ
 સાતમો સત્યધર્મ કહ્યો ॥ ૨૧ ॥ ॥ હવે આત્મો તપોગુણ વચાણે છે. ૧ જઘન્ય નોકારસી, ૨ ઉલ્કુષ્ટ
 જાવજીવ સુધી અગ્નિ પાન વર્જવું, ૩ શેષ રહું તે મધ્યમ, તે એમ કે:-જેમાં શ્વાવું પીવું નહી, તે અણ
 સણતપ તથા ૨ જાણેદરી તે આહારના પ્રમાણમાં હિથી કોલીયો વે કોલિયા ચાર કોલીયા ડંઢા કરે,
 તે જાણેદરી તપ, ૩ દ્રવ્યનો સંકેપ કરવો, તે વિત્તિસંકેપતપ, ૪ રસનો ત્યાગ કરવો, તે રસત્યા
 ન અમાય રે ॥ સત્ય ચતુર્વિધ જિન કહ્યો, વીજે દર્શન ન કહાય રે ॥ વીળ ॥
 સંવે ૦ ॥ ૨૨ ॥ ધર્મવિધ વાહિર તપ કહ્યું, અન્યંતર ધર્મવિધ હોય રે ॥ કર્મ તપા
 વે તે સહી, ધર્મસોઅ વૃત્તિ પણ જોય રે ॥ ૫૦ ॥ સંવે ૦ ॥ ૨૩ ॥ દિવ્ય ઔદારિક
 કામ જે, કૃત કારિત અનુમતિ ખેદ રે ॥ યોગ ત્રિકે તસ વર્જવું, તે વ્રહ્મ હરે સવિ
 ગ તપ, ૫ લોચપ્રમુલ કલેશ સહન કરવો, તે કાયકલેશતપ. ૬ પાંચ ઇંદ્રિયને ગુમ કરવાં, તે સદ્ધો
 નતાતપ. ૭ ઠ પ્રકારનું વાહ્યતપ કહ્યું છે, તથા ૧ ગુરુદત્ત પ્રાચશ્ચિતં લેવું, ૨ વિનય સાચવવો, ૩ ગુરુનો
 વિનય તથા વેવાવચ્ચ કરવાં. ૪ સજ્જાથ ધ્યાન કરવું. ૫ ધ્યાન ધરવું. ૬ ઉપસર્ગ તપ તે એકધ્યાને
 કાઉસગનું કરવું, તથા શરીરનું ઠાંમનું. ૭ ઠ પ્રકાર અન્યંતરતપ મલીને ચાર જેદે તપ કહ્યું. ૮ તપ,
 દ્રવ્યથી તથા જાવથી કરવું. ૯ તપ કર્મને તપાવે, વાલી ઋક્ષમ કરે, તે તપ નિશ્ચેથી પ્રતિશૌચવૃત્તિ
 પણ જોય પટલે ઇંદ્રિયને ન અનુકૂલવૃત્તિ અર્થાત્ ઇંદ્રિયને જે ગમે તે ન કરવું તે પ્રતિ સોઅવૃત્તિ તે
 પણ તપ કહીયે ॥ ૨૨ ॥ ॥ હવે વ્રહ્મચર્ય ગુણ કહે છે (દિવ્ય કેળ) વૈક્રિય શરીર સંવંધી
 કામ તથા વીજો ઔદારિકશરીર સંવંધી કામ એ વેનું કરવું, કરાવવું, અને અનુમોદવું, એ ત્રણ

ગુણતાં ૭ જેદ થયા. તે એકેકાને મન, વચન, અને કાયા, એ ત્રણ યોગેં વર્જતાં અહાર જેદ થાય, એ બ્રહ્મ
 ચર્યે સર્વ સ્વેદનું હરનાકું છે. અથવા એના વીજી રીતે ૧૦૦૦૦ જાંગા થાય છે, તે લલે છે. ૧ પૃથ્વી
 કાય, ૨ અપ્કાય, ૩ તેલકાય, ૪ વાયુકાય, ૫ વનસ્પતિકાય, ૬ વેંદ્રી, ૭ તેંદ્રી, ૮ ચર્ચેંદ્રી, ૯ પં
 વેંદ્રી, ૧૦ અજીવ. એ દશને દશ યતિધર્મે ગુણતાં ૧૦૦ થાય. તે એક શ્રોત્રેંદ્રિયેં થયા. તેવી પોતાની
 પાંચંદ્રી છે, તેની સાથેં ગુણતાં ૫૦૦ જેદ થાય. તે એક આહારસંજ્ઞાયેં થયા. તેવી ત્રયસંજ્ઞા, મૈથુન
 સંજ્ઞા અને પરિગ્રહસંજ્ઞા એ ચારેં ગુણતાં, ૨૦૦૦ થાય, તેને મન, વચન, અને કાયા, એ ત્રણેં ગુણતાં ૬૦૦૦
 થાય. તે કરવું, કરાવવું અને અનુમોદવું. એ ત્રણે ગુણતાં ૧૦૦૦૦ જેદ થાય ॥ ૨૩ ॥ ॥ હવે અર્કિ
 ચન ધર્મ કહે છે. જે “ આત્માનમધિકૃત્યાધ્યાત્મમ્ ” એટલે આત્માને અધિકારીને કરે, તે ચોથા

સ્વેદ રે ॥ તે ૦ ॥ સંવે ૦ ॥ ૨૩ ॥ અધ્યાતમવેદી કહે, મૂર્ખા તે પરિગ્રહ જાવ રે ॥

ધર્મ અર્કિચનને જાણ્યો, તે કારણ જવજલ નાવ રે ॥ તે ૦ ॥ સંવે ૦ ॥ ૨૪ ॥ પાંચ

ગુણઠાણાથી માંત્રીને ચતુદસા ગુણઠાણા સુધી છે, તેહને અધ્યાત્મ કહીયે, અને તે અધ્યાત્મના આણ
 જે હોય, તેને અધ્યાત્મવેદી કહીયે, તે એમ કહે છે, કે જે મૂર્ખા છે, તેહજ પરિગ્રહનો જાવ છે એટલે
 પોતા પાસે લાવાને મલતું ન હોય, પણ મૂર્ખા સર્વ વસ્તુ ઉપર રહો હોય, તો તે પરિગ્રહજ છે. તથા
 ધન, કુટુંબ, ઘર, વાડી, વાગ અને બગીચા છે. તે પણ તેની ઉપર જો મૂર્ખા નથી, તો તે પરિગ્રહ ન
 કહીયે. માટે તે મૂર્ખા ન રાલવી. તે અર્કિચનપણું કહીયે, અને સાધુધર્મ તે અર્કિચનનેજ કહ્યો છે.
 માટે સંસારસમુદ્રથી તારવાને નાવ સમાન એ ધર્મ છે. એ અર્કિચનપણું આદ્યાથી જવનિસ્તાર થાય,
 એ દશમો અર્કિચનધર્મ થયો. એ દશ પ્રકારના યતિધર્મ કહ્યા. અથકો શુદ્ધપણે કર્મનું શોધન
 થાય ॥ ૨૪ ॥ ॥ (પાંચ જેદ છે સંતિના કે ૦) હવે એ દશ પ્રકારનો જે યતિધર્મ કહ્યો,

તેમાં પ્રથમ ક્રમા ધર્મના પાંચ એક છે, તે કહે છે. તેમાં એક તો જે આપણો ઉપકારી હોય, તે જે કાંઈ
 કરવાં વચન કહે. તે સમવાં પે, તેને (ઉચ્ચાર કે) ઉપકારક્રમા કહેયે. બીજી આગલો માણસ
 જોરાવર છે, તેના ઉપર કાંઈ પરાક્રમ ચાલે તેમ નથી, માટે જો આ માણસની સહામું બોલે
 તો તરત તિસ્કાર પામશે. એમ જાણી તેનો સહામું ન બોલે, તે બીજો (અવચાર કે) અપકાર
 ક્રમા. ત્રીજી કર્મદિકના જયથી સમવું પડે, તે વિપાકક્રમા. ચોથી કોઈને આકરે વચને હુલે
 નહીં, અને પોતે પણ કોઈનાં આકરાં વચનથી હુલવાય નહીં. એમ વચનનો પરિસહ ઉપસર્ગ સહન
 કરવો, સાવચ વચન ન બોલવું, તે વચનક્રમા. પાંચમી ગજસુંકુમારની પેરે હે આત્મા ! તહારો ધર્મજ
 ક્રમા છે, માટે તુજને ક્રમાજ જોઈયે, આત્મધર્મ ક્રમામયજ છે. એવું જાણી મૂલધર્મમાં સ્થિર રહે,
 એટલે સ્વંતિના, ઉચ્ચારવચાર વિવાગ રે. ॥ વચન ધર્મ તિહાં તીજ છે, લૌકિક
 દોડ અધિક સોજાગ રે ॥ લૌ ॥ સંવે ॥ ૭૫ ॥ અનુષ્ઠાન તે ચાર છે, પ્રીતિ જ
 ક્તિ ને વચન અસંગ રે ॥ ત્રણ ક્રમા છે દોયમાં, અશ્રિમ દોયમાં દોય ચંગ રે ॥
 સંપૂર્ણ ધર્મ આરોધે, તેમના ચૌદમા ગુણઠાણની ઇચ્છા કરે, તે ધર્મક્રમા જાણવો. એ પાંચ ક્રમા કહો.
 તિહાં પહેલી ઉપકાર. બીજી અપકાર, અને ત્રીજી વિપાક, એ (તોન કે) ત્રણ ક્રમાડે જે છે,
 તે લૌકિક છે. પંદરે લૌકિકસુલ્લની દેવાવાલી છે તથા ચોથી વચનક્રમા અને પાંચમી ધર્મક્રમા
 એ (દોડ કે) વે ક્રમા જે છે, તે અધિક સૌજાગ્યની એટલે મોક્ષસુલ્લની દેવાવાલી છે ॥ ૭૫ ॥
 હવે ક્રમાનાં ચાર અનુષ્ઠાન છે. અનુષ્ઠાનશબ્દે ક્રિયા કહેવી. તેહનાં પઠાવચક છે. તેમાં ૨ આવકનું
 પન્નિકમણું અથવા યતિનું પગમ સજ્ઞાય અતિચાર આલોચના પ્રમુલ્લ તે પન્નિકમણાવચક, તથા
 ૨ જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્રના કાઉસ્સગ કરવા, તે કાઉસ્સગનામા આવચક, ૩ શક્તિ પ્રમાણે પચ

રૂપાણ કરવાનું આવશ્યક. એ ત્રણ આવશ્યકમાં એક પ્રીતિઅનુષ્ઠાન જાણવું. અને ૧ સામાયિક આ-
 કશ્યક, ૨ ચતુર્વીસછો તે જિનવંદનાવશ્યક, ૩ વાંદણાં દેવાં, તે ગુરુવંદનાવશ્યક. એ ત્રણ આવશ્યક
 માંહે વીજું જતિ અનુષ્ઠાન જાણવું, અને ત્રીજું આગમને અનુસારે પ્રવર્તન તે વચન અનુષ્ઠાન તથા
 જે સહેજે થાય, તે ચોથું અસંગાનુષ્ઠાન જાણવું. એ ચાર અનુષ્ઠાન તેહને પૂર્વોક્ત દુષ્માના પાંચ જે
 દમાં વહેંચણ કરે છે, એટલે પહેલી ઉપકાર, વીજો અપકાર, ત્રીજી વિપાક, એ ત્રણ દુષ્મા છે. તે (અ-
 પ્રિમ દોષમાં કે૦) પહેલા પ્રીતિ અને જતિ એ બે અનુષ્ઠાનમાં છે. અને ચોથો વચનદુષ્મા તથા
 પાંચમી ધર્મદુષ્મા એ (દોષ કે૦) બે દુષ્મા તે પાઠલાં વચનાનુષ્ઠાન અને અસંગાનુષ્ઠાન એ બે અનુ-
 ષ્ઠાનમાં છે. માટે પાઠલાં બે અનુષ્ઠાન તે (ચંગ કે૦) મનોહર જાણીને આદરવાં ॥ ૨૬ ॥ ॥ હવે
 અનુષ્ઠાનનાં લક્ષણ કહે છે. સ્ત્રી તો બેહુ છે. એક પોતાની જાર્યો તે પણ સ્ત્રીજાતિ છે, તથા પોતાની

અં ૦ ॥ સંવે૦ ॥ ૨૬ ॥ વદ્વજ સ્ત્રી જનની તથા, તેહના કૃત્યમાં જૂલે રાગ રે ॥
 પન્નિક્કમણાદિક કૃત્યમાં, એમ પ્રીતિ જતિનો લાગ રે ॥ એ૦ ॥ સંવે૦ ॥ ૨૭ ॥ વચન

(જનની કે૦) માતા તે પણ સ્ત્રીજાતિ છે. એ બેહુ વદ્વજ છે. પણ તેહના કૃત્યમાં રાગ જૂલો જૂલો
 છે. તે આવી રીતે કે, સ્ત્રી ઉપર પ્રીતિરાગ છે, અને માતા ઉપર જતિનો રાગ છે. તેમ પડિક્કમણા-
 દિક કૃત્યમાં પણ પ્રીતિ, જતિનો રાગ વિચારવો. તે આવી રીતે કે, એક પડિક્કમણું, બોજો કાઝસંગ,
 ત્રીજું પચ્ચકાણ એ ત્રણમાં પ્રીતિ અનુષ્ઠાન છે. કેમ કે? એની સંગતથી આગલ ગુણ વધે, માટે પ્રીતિ
 રાગ છે, અને એક સામાયિક તે ચારિત્ર, અને વીજો ચઢવિસછો તે પ્રચુને વાંદવું, તથા ત્રીજું વાંદણાં
 તે ગુરુને વાંદણાં દેવાં, એમ ચારિત્રધર્મ તથા દેવ અને ગુરુ એ ત્રણમાં જતિઅનુષ્ઠાન છે. માટે એ
 ત્રણ ઉપર જતિરાગ છે. એમ ફહલોક આશે પ્રીતિ અને પરલોક આશે જતિ, એ બે અનુષ્ઠાનનો
 સાગ હોય ॥ ૨૭ ॥ ॥ હવે ત્રીજું વચનાનુષ્ઠાન અને ચોથું અસંગાનુષ્ઠાન કહે છે. એમ કુંજારના

ચક્રનું પ્રમણ દંડને યોગે થાય, પત્રી પોતાનો મેલો સહેજે ફલ્યા કરે, તેમ શ્રીવીતરાગ જાણિત આગ
 મમાં જેમ જ્ઞાન ક્રિયાનાં આલંબન પ્રરૂપ્યાં છે, તે (આસરી કે) અનુસારે આજ્ઞા પ્રમાણે ધર્મમાં
 પ્રવર્તન કરે. તે વચનાનુષ્ઠાન જાણું, અને પત્રી ઉત્તરકાલે (તદ્ગ્રાવે કે) તેને અન્નાવે પણ
 (ચંગ કે) મનોહર હોય, છટલે જેને કોશું આલંબન નહીં પણ સહેજે એવુંજ લઢણ થઈ રહે તે
 અસંગાનુષ્ઠાન જાણું ॥ ૨૯ ॥ ॥ યતિધર્મમાંહે પાંચ ક્રિયા કહી છે, તે કહે છે. પહેલી વિષ
 ક્રિયા, વોજો ગરલક્રિયા, વોજો અનુષ્ઠાનક્રિયા, ચોથો તદ્દેતુક્રિયા, અને પાંચમી અમૃતક્રિયા. એ
 પાંચ જ્ઞેદ ક્રિયા જાણવો. તેમાંહે વિષક્રિયા, ગરલક્રિયા અને અનુષ્ઠાનક્રિયા, એ (ત્રિક કે) ત્રણ જ્ઞેદ
 તે આગમ આસરી, સહેજે થાયે અસંગ રે ॥ ચક્રપ્રમણ જિમ દંડથી, ઉત્તર તદ્
 જાવે ચંગ રે ॥ ૩૦ ॥ સંવે ૦ ॥ ૨૯ ॥ વિષ ગરલ અનુષ્ઠાન છે, તેફતુ અમૃત વલ્લિ
 હોય રે ॥ ત્રિક તજવા દોય સેવવા, એ પાંચ જ્ઞેદ પણ જોય રે ॥ ૩૦ ॥ સંવે ૦ ॥ ૨૯ ॥ વિ
 પક્રિયા તે જાણીયે, જે અશનાદિક ઉદ્દેશ રે ॥ વિષ તતલિણ મારે યથા, તેમ એ
 નજવા, આદરવા યોગ્ય નથી. જાણવા યોગ્ય છે. તે આચર્યાથી ચારિત્રિયો ચારિત્ર ઠાર કરે, જવ
 પંપરા વધારે, અને તેફતુક્રિયા તથા અમૃતક્રિયા એ (દોડ કે) વે જ્ઞેદ તે (સેવવા કે) આદરવા
 યોગ્ય છે. તે આદર્યાથી મુક્તિ પમાડે. માટે એ ક્રિયાના પાંચ જ્ઞેદ પણ જાણવાને અર્થે તેના જુદા
 જુદા અર્થ આગલ વચ્ચાણે ॥ ૩૧ ॥ ॥ હવે એ પાંચ ક્રિયામાંહે પહેલો વિષ ક્રિયા, તે જે ચારિત્રિયો
 અશન પાનાદિકને ઉદ્દેશીને ચારિત્ર પાલે, જ્ઞાનક્રિયાનો અન્યાસ કરે, તે સર્વ આહારાદિકને અર્થે કરે.
 કોઈ ગૃહસ્થ આવે, તેવારે લોકદેલ્લામણી ક્રિયા કરે, તે ગૃહસ્થ ગયા પછી કશી ક્રિયા કરે નહીં, જ
 યણાર્યે ન પ્રવર્તે, અને તે ગૃહસ્થ તો આચારની શુદ્ધતા જાણીને અશનાદિકનો જત્તિ કરે. તે વિષક્રિયા

जाणियें. जेम विष खाधुं थकुं तत्काल मारें, तेम ए क्रियाथकी आ भवमाहेज अशन खावानुं लेश मात्र फल पामे. जेम जहेर खावाथी शीघ्र फल मले, तेम कपटक्रियानुं पण तरत फल मले एम जाणवुं. ॥३०॥ ॥ हवे गरलक्रियानुं लक्षण कहें ठे. जेम कोइ चारित्र्याने चारित्र पालतां पालतां चित्तना अध्यवसाय एहवा थाय, जे इंद्रनी पदवी तथा देवतादिक चक्रवर्ती प्रमुखनी राजलक्ष्मी पामीयें, अथवा धनधान्यादिकनी इच्छा करतां गरलक्रिया थाय, ते गरलक्रिया कालांतरें फल आपे, हम्कीया वायुनी परें. जेम कोइ प्राणी हडकेल जनावरें करख्यो होय, तेहनो हडकवा त्रण वरस सुधी जागे. ते जेवारें हडकवा जागे, तेवारें मरण पामे. तेम चारित्र्यो अतिनियाणुं करे तो, बे त्रण जवें ते वस्तु पामे. पण शुद्ध चारित्रनुं फल पामे नहीं. माटें ए गरल क्रिया त्याग करवारूप जाणवी ॥ ३१ ॥

हज भव फल लेश रे ॥ ते० ॥ संवे० ॥ ३० ॥ परभ्रवें इंद्रादिक रुद्धिनी, इच्छा करतां गरल थाय रे ॥ ते कालांतर फल दिये, मारे जिम हम्कीयो वाय रे ॥ मा० ॥ संवे० ॥ ३१ ॥ लोक करे तिम जे करे, उठे बेसे संमूर्द्धिम प्राय रे ॥

हवे त्रीजी अनुष्ठानक्रिया कहें ठे. जेम कोइक अज्ञानी चारित्र्यो पारणा निमित्तें अथवा ग्रहण निमित्तें क्रिया करे, ते जेम बीजा लोक उठ वेस करे, तेम ते पण उठ वेस संमूर्द्धिमनी परें करे. एता वता कोइ चारित्र्यो कुधितथको दीक्षा लीये, तेने केवल एक अशननोज इच्छा रहे ठे. ते मनरहित थको क्रिया करे, माटें संमूर्द्धिमनी लगमा दीधी. कारण के जे पोताना चित्तमां विधि विवेक कांड जाणे नहीं. जे आ रीतें वेसवुं, आ रीतें उठवुं, आ रीतें पूंजवुं. इत्यादिक कांड विधि जाणे नहीं. तथा विवेक ते गुरु, देव, ज्ञान, धर्माचार्य प्रमुखनो विनय करवो. गुरुसामे आ रीतें जवुं, आववुं, बेसवुं इत्यादिक सर्व विधि जाणे, तेहने विवेक कहीयें. ते विधि तथा विवेकने अजाणतो मनरहित जे क्रिया

કરે, તે કાંઈ ફલદાયક જાણવી નહીં ॥ ૩૧ ॥ ॥ હવે ચોથી તદ્દેતુક્રિયા કહે છે. ચારિત્રનો લેનારો
 વેરાગ્યવંત જડકંથરિણામા દેશના સાંતલો સંસારનો સર્વ ત્રાવ અનિત્ય જાણો સંસારીવર્ગથી વિરક્ત
 થઈને ચારિત્ર લેયે, તે શુદ્ધરાગે વધતે મનોરથે ક્રિયા કરે, પણ વિધિ શુદ્ધ હોય નહીં. પરંતુ સરવાલે
 તેયકી વિધિશુદ્ધ થાય. માટે એ ચોથી ક્રિયા ફલદાયક જાણવી. હવે પાંચમી અમૃતક્રિયાનાં લક્ષણ
 કહે છે. જે આગમોક્ત વિધિ કહ્યો છે. તે પ્રમાણે શુદ્ધ વિધિયે શુદ્ધ ચિત્તના અધ્યવસાયપણે કરીને (સ
 કલવિધાન કે) સમસ્ત ક્રિયાના અનુષ્ઠાનની આચરણ કરે એવા તો સંસારમાંહે કોઈક વિરલા
 પ્રાણી દીસે છે. માટે પાંચ ક્રિયામાંહે અમૃતક્રિયા તે કેવલ અદ્વૃત સુરમણિસમાન છે. એ શુદ્ધિક્રિયા

વિધિ વિવેક જાણે નહીં, તે અન્યાનુષ્ઠાન કહાય રે ॥ તે ॥ સંવે ॥ ૩૨ ॥ તદ્દેતુ
 તે શુદ્ધરાગથી, વિધિશુદ્ધ અમૃત તે હોય રે ॥ સકલ વિધાન જે આચરે, તે
 દીસે વિરલા કોય રે ॥ તે ॥ સંવે ॥ ૩૩ ॥ કરણ પ્રીતિ આદર ઘણો, જિજ્ઞા
 મા જાણનો સંગ રે ॥ શુદ્ધ આગમ નિર્વિઘનતા, એ શુદ્ધક્રિયાનાં લિંગ રે ॥ ૯૦ ॥

આવેથી સંસારનો પાર પામે, અને મોક્ષની પ્રાપ્તિપૂર્વક શુદ્ધજાવપણે રહે. પણ એ ક્રિયા આઠ્યા વિના
 સંસારનો નિસ્તાર નથી ॥ ૩૩ ॥ ॥ હવે શુદ્ધ ક્રિયાનાં લક્ષણ કહે છે. જે ક્રિયા કરવામાં ઘણી
 પ્રીતિ થરે, ઘણો આદર કરે, ક્રિયાના પ્રયત્ને વિષે નિરંતર ઉદ્યમ કરે (જિજ્ઞાસા કે) તત્ત
 જાણવાની ધાંટના કરે. તથા (જાણનો સંગ કે) જે જન શુદ્ધક્રિયાના જાણ હોય, તેનો સંગ
 કરે, પણ વિકથા અન્યદર્શનો પ્રમુલ્હનો સંધ્યા સંગ ન કરે, અને (શુદ્ધ આગમ કે) જલો જિન
 કથિત આગમ સ્યાદ્દાદપદ્ધતિ રચનારૂપ રત્નવાચ્યજડિત એવા ઉત્તમ સિદ્ધાંતને વિશ્વરહિત પણે આ
 વરે, દુજારો કામ સૂકીને કેવલ એક આગમશ્રુતપંથે લેવ કરે. એ શુદ્ધક્રિયાનાં (લિંગ કે) લક્ષણ

[illegible]

एकाग्र मन, वचन, कायायें करी ध्यान करतां यकां मोक्षप्राप्ति थाय. माटें एहीज मोक्षनो उपाय
 ठे ॥ ३६ ॥ ॥ ए नवपदने ध्यातां यकां पोताना आत्मानुं स्वाभाविक स्फटिक रत्नसमान उज्ज्वल
 रूप प्रगट थाय. जेम स्फटिक रत्न निर्मल ठे, पण; उपाधियोगें एटले खालने संगें रक्त थाय, इया
 मने संगें इयाम थाय. पण तेह्नी पोतानी मूल उज्ज्वलता न जाय. तेम आत्मा कमें खेपायो थको
 संसारी विज्ञावी देखाय ठे. तेहने ए नवपदना ध्यानशी कर्ममलरहित सहज पोतानो ज्ञान द
 शन चारित्ररूप उज्ज्वल गुण प्रगट थाय. तेहने आत्मदर्शन कहियें. ए आत्मदर्शन जेणें कखुं
 तेणें (जव के०) संतारना नयरूप जे कूतो, ते (मूंयो के०) ढांय्यो. एटले तेणें संतार मर्यादारूप

ए चरि, तय नवपद सुगति उपाय रे ॥ त० ॥ संवे० ॥ ३६ ॥ ए नव पद ध्यातां
 यकां, प्रगटे निज आत्मरूप रे ॥ आत्म दरिसण जेणें कखुं, तेणें मूंयो प्रव
 न्नयकूप रे ॥ ते० ॥ संवे० ॥ ३७ ॥ कण अर्द्ध जे अघ टले, ते न टले प्रवनी को
 नी रे ॥ तपस्या करतां अति घणी, नहिं ज्ञानतणी ठे जोमी रे ॥ न० ॥ संवे०
 ॥ ३८ ॥ आत्म ज्ञानें मगन जे, ते सवि पुजलनो खेल रे ॥ इन्द्रजाल करी ले

कखुं. माटें सदा सर्वदा नवपदनुं ध्यान धरवुं ॥ ३७ ॥ ॥ हेवे ज्ञाननुं बहु मान करे ठे. जे ज्ञानी
 पुरुष ठे, तेनुं, एक घडीमां ठ कण थाय, एवा अर्द्ध क्षणमाहि जे (अघ के०) पाप टले, ते प्रव
 नी कोडें पण न टले, अनि घणी तपस्या करतां पण ज्ञाननी जोमें कांश् होय नहीं ॥ ३८ ॥
 माटें जे प्राणी आत्मज्ञानमाहिं मग्न यको संसारी दशाने विज्ञाव करी लेखवे ठे, अने सदा स्वजा
 यदशामाहिं मग्न यश् आत्मरमण करे ठे, ते देह, धन तथा इन्द्रियनां सुख ते पुजलना खेल इन्द्र
 जात्र समान करी लेखवे ठे तिहां मननो मेल दशने तेहशुं मले नहीं. ते चित्तमाहिं विचारि जे

पुद्गले करी पुद्गल पोषवा ते नोक नहीं. पुद्गलनो धर्म समुण पडण विध्वंसन रूप ठे. तेमां हुं लं पट थयो, तेथी संसारमां अनंता काल सुधी पर्यटन कछुं, पण हवे तो जिनोक्त वाणीथो पुद्गलने सारी पवें दुःखदायी, बाजीगरनी बाजो सरखो जाण्यो. एटले बाजीगरनी बाजो साचो होय, तो पुद्गलनो खेल साचो होय, एवो रीतें जाण्यो. तो जेम इंद्रजाल उपर पण अज्ञानी रक्त थाय तेम ए पुद्गल उपर पण अज्ञानीज रक्त थाय, परंतु ज्ञानी पुरुष तो आत्मज्ञानमांहेज मग्न रहे, पण पुद्गलसाथें मन देइने मले नहीं ॥ ३९ ॥ ॥ माटे आत्माने ज्ञानीना वचनें करी जाण्यो, जाणीने तेनेज तद्रूपणे कोरनीरवत् तथा अशिलोहपिम्बवत् ध्यायो तो ते ध्यानार प्राणी, आठ क

खवे, न मिलें तिहां देइ मन मेल रे ॥ न० ॥ संवे० ॥ ३९ ॥ जाण्यो ध्यायो आत
मा, आवरणरहित होय सिद्ध रे ॥ आत्मज्ञान ते दुःख हरे, एहिज शिवहेतु
प्रसिद्ध रे ॥ ए० ॥ संवे० ॥ ४० ॥ चौथे खंमैं सातमी, ढाल पूरण थइ ते खाम रे ॥
नवपदमहिमा जे सुणे, ते पामे सुजस विलास रे ॥ ते० ॥ संवे० ॥ ४१ ॥ दोहा ॥

र्मना आवरणरहित थाय. आत्माना मूलगुण प्रगट करीने सिद्धपणूं पामे. माटें आत्माने आत्म
ज्ञानपणे रमण करतां तेहीज आत्मज्ञान ते सर्व दुःखने हर्त्ता थाय, अने प्रसिद्धपणे तेहीज
(शिव के) मोक्षनुं हेतु थाय. एम निःसंशयपणे जाणवुं. माटें मोक्षना वांढक प्राणीथें आत्म
परिणति सुधारवी. “आत्मैव सुखदुःखकर्त्ता निजगुणजोक्ता आत्मा आत्मनैवात्मानं पश्यति ॥ यदा
त्मात्मानं पश्यति तदात्मा सहजगुणधारकः स्यात् ॥ शुद्धस्वभावः उज्ज्वललोकोऽग्रे स्वतृतीयभाग
न्यूनावगाहनायां सर्वसिद्धा वसति” ॥ ४० ॥ ॥ ए चौथा खंमने विषे सुंदर सातमी ढाल पूरी थइ.
ए नवपदनो महिमा जे प्राणी सांजले, ते प्राणी रूडा जसना विलासने पामे ॥ ४१ ॥ ॥ ए

प्रकार देशना देइने जेवारें मुनिमांहे चंद्रमा समान अजितसेन राजर्षि बोली रखा, तेवारें श्रीपाल
 यणो विनय धरतो थको मुनिने विनवे ठे के ॥ ४ ॥ ॥ (जगवन् के०) हे ज्ञानवंत ! कहो, जे
 श्या कर्मना पसाग्रथी बालपणे महारे शरीरें ए महा अधोर रोग उपन्यो ? वली में जन्मांतरें शु
 सुकृत कछुं हतुं के जेथकी ते रोग मध्यो ? ॥ २ ॥ ॥ वली श्या पुण्यना योगथो हुं ठेकाणें ठेका
 णं चहुं कछि पाम्यो ? वली हे गुणनिधि ! हे गुणसमुद्र ! हुं कया माठा कर्मना योगथो (जलनिधि
 इणि परें देई देशना, रह्यो जाम मुनिचंद ॥ तव श्रीपाल ते वीनवे, धरतो वि
 नय अमंद ॥ २ ॥ जगवन् ! कहो कुण कर्मथी, बालपणें मुऊ देह ॥ महारोग ए
 ऊपनो, कुण सुकृतें हुवो देह ॥ २ ॥ कवण कर्मथी में लही, ठाम ठाम बहु
 इद्धि ॥ कवण कुकर्म हुं पड्यो, गुणनिधि जलनिधि मध्य ॥ ३ ॥ कवण नीच कर्म
 हुउं, मुंवणो मुनिराय ॥ मुऊने ए सवि किम हुउं, कहियें करि सुपसाय ॥ ४ ॥
 ॥ ढाल आठमी ॥ सांत्तरिया गुण गावा मुज मन हीरना रे ॥ ए देशी ॥ सांजलजो
 हवे कर्मविपाक कहे मुनि रे, कांइ कीधुं कीधुं कर्म न जाय रे ॥ कर्मवशें हुइ सघलां
 सुखडुःख जोवने रे, कर्मथी बलियो को नवि आय रे ॥ सां० ॥ २ ॥ अरतदेवमां
 के०) समुद्रमां पड्यो ? ॥ ३ ॥ ॥ वली हे मुनिराज ! कया नीचकर्म करीने हुं कुंवपणाना
 कलंकने पाम्यो ? ए सर्व महारे केम थयुं ? ते मुऊने रूखो पसाय करीने कहो ॥ ४ ॥ ॥ हवे अजि
 तसेन राजर्षि कर्मनां फल कहे ठे. ते हे श्रोताजनो ! तमें सांजलजो. जे कांइ कर्म कछुं होय, ते
 जोगव्या विना जाय नहीं. मांटे हे श्रीपाल ! जगत्रगमांहे जोवने सर्व सुखडुःख ते कर्मना पसायथकी
 पाय ठे, पण कोइ जीव कर्मथी वलीयो नथो, मांटे कर्म महोउं ठे ॥ १ ॥ ॥ हवे मुनि कहे ठे,

જે હે શ્રીપાલ ! આ જરત દેવમાંહે હિરણ્યપુરનામા નગરે શ્રીકાંતનામં મહોટો રાજા થયો. તેહને આહેડી રમવાનું વ્યસન લાગું, તે જોડને તેહની રાણી એકાંતમાં વારં વાર વારતી હવી ॥ ૨ ॥ તે શ્રીકાંતરાજાની જહી ગુણવંત શ્રીમતીનામેં રાણી છે. તે સમકીત અને શીયલની રેલા સરસી છે. જૈનધર્મને વિષે જેની રૂની મતિ છે પણ મનમાં કપટ નથી. એવી તે રાણી રાજાને કહી કહીને ઘણી વિશેષ શિલામણ દિયે છે ॥ ૩ ॥ ॥ હે સ્વામી ! તુજને આહેડી કર્મેં જાવું ઘટવું તથી. શ્યા

નયર હિરણ્યપુરેં હુછે રે, મહીપતી મહોટો તે શ્રીકંત રે ॥ વ્યસન લેહને લાગું આહેમાતણું રે, કાંઈ વોરે વારે રાણી એકંત રે ॥ સાં ॥ ૨ ॥ રાણી તેહની જાણો સુગુણા શ્રીમતી રે, સમક્રિત શીલની રેખ રે ॥ જિનધર્મેં મતિ રૂની કૂની નહિં મ નેં રે, દાણે દાણે શીલ વિશેષ રે ॥ સાં ॥ ૩ ॥ પ્રિયુ તુજને આહેમેં જાવું નવિ ઘટે રે, જેહને કેડે છે નરકની પ્રીતિ રે ॥ ધરણી ને પરણી બે લાજે તુજથકી રે, માંની જેણેં જીવહિંસાની અનીતિ રે ॥ સાં ॥ ૪ ॥ મુલ તુણ દીધે અરિ પણ મેકૂ જીવતો રે, એહવો છે રૂનો દુત્રીનો આચાર રે ॥ તુણ આહાર સદા જે મૃગપશુ અચરે રે, તેહને મોરે જે આહેમેં તે ગમાર રે ॥ સાં ॥ ૫ ॥ સસલાં નાસે પાસે

માટે ? જે એકર્મની કેડે નરકની વીક છે માટે હે સ્વામી ! (ધરણી કે ૦) પૃથ્વી અને (પરણી કે ૦) જાર્યા તે હું એ વેદુ, તુજથી લજાને પામીયેં થેયં. કેમ કે, જેણેં આ જીવહિંસાની ઘણી અનીતિ માંની છે ? ॥ ૪ ॥ જે શત્રુ હોય તે પણ સાહામો જો કોઈ મુલમાંહે તરણું ઘાલે, તો તેહને જીવતો મૂકી આપે, એહવો દુત્રિયનો રૂડો વ્યવહાર છે. તો નિરંતર (તુણ કે ૦) ઘાસનો આહાર કરીને જે અનને વિષે મૃગપશુ રહે છે. તેને આહેડામાં જે મારે, તે ગમાર જાણવા ॥ ૫ ॥ ॥ શશલાં ચિચારાં નાશી જાય છે, પણ પાસેં હ

ધિયાર રાસતતાં નથી. તો જે રાણીના જાયા વાણી પુરુષ વાણ હાથમાં ગ્રહણ કરીને જે પશુની
 કેમ જાગીને ચાળેં કરી, મારે છે. તે રાણીના જાયા આગલ નરકાદિકનાં ઘણાં હુઃખ પામશે.
 વલ્લી જુઝીજાયાં જે છે, તે નાનાની પઠવાડે કેડ કરીને વગ કરે નહીં ॥ ૬ ॥ ॥ પાપશાસ્ત્રના ધા
 રક, તે રાજાને એમ ઉપદેશ આપે છે, કે રાજાની પૃથ્વીમાંહે જે જલ છે, તેહનો રાલનાર રાજા છે. માટે
 (જલ કેળ) નિર્વલ છે કુલ જેમનું એવા નાના મત્સ્ય તેમને મહોટા (જલ કેળ) મત્સ્ય તે રાજાના હુ
 કર્મ વિના (અશી કેળ) જરૂણ કરે છે તેને, તથા રાજાની પૃથ્વીમાંહે જગ્યા જે (હુમ કેળ)
 વૃક્ષ તેમને પીડા ઉપજાવનાર એવા જે (જલ કેળ) પક્ષી તેને, તથા રાજાની પૃથ્વીમાંહે જગ્યાં જે નવા
 નહિં આયુધ ધરે રે, રાણીજાયા વાણી તેહને કેમ રે ॥ જે લાગે તે આગેં હુઃખ
 લહેશે ઘણાં રે, નાગશું વલ ન કરે કૃત્રી વેઢ રે ॥ સાં ॥ ૬ ॥ અવલકુલાશી
 જલને નિજ હુમ પીઠતાં રે, જલને મૃગને તુણજહીને દોષ રે ॥ હણતાં નૃપને ન
 હોય હમ જે ઉપદ્રિશે રે, તેણે કીધો તસ હિંસક કુલ પોષ રે ॥ સાં ॥ ૭ ॥ હિંસાની
 તે હિંસા સચલે સાંજલી રે, હિંસા નવિ રૂમી કિણહી હેત રે ॥ આપ સંતાપે પ
 (તુળ કેળ) ઘાસપ્રમુલ તેહને જરૂણ કરતાં એવાં મૃગલાં પ્રમુલને, એ સર્વ રાજાના ગુનાહમાં
 આવ્યાં, માટે રાજાના અપરાધી થયાં, તેહને હણતાં થકાં રાજાને કાંઈ દોષ લાગતો નથી. એમ હિંસક
 કુગુરુ ઉપદેશે છે. તેતો પોતાના હિંસકકુલને પોષણ કરે છે. એમ જાણું ॥ ૭ ॥ ॥ વલ્લી હિંસાની
 (હિંસા કેળ) નિંદા તે સર્વ પરદર્શનમાંહે સાંજલીયેં ટેય. માટે કોઈ કારણે પણ હિંસા કરવી રૂડી
 નથી. પાપી આદેહી તે પોતાને પણ સંતાપ ઉપજાવે, અને જે જીવને હણવા ધારે, તે પરજીવને
 પણ સંતાપ ઉપજાવે, તે કુસમાંહે (કેત કેળ) અગિષ્સૂચક કેતુગ્રહ સરિલો કુલનો ક્ય કરનાર

जाणवो ॥ ८ ॥ ॥ वली जे दुर्बल पशुने मारे, तेहुने पराक्रम रसातलमाहे पेशी जाउ ! ए हिंसक
पणु तो कृष्णलेश्यानो आकरो परिणाम जाणवो. जेम (लीहालो के०) कोयलो खातां महोळु
श्याम थाय, तेम चूंकी करणी करिये तेहथी जगतने विषे अपजश पामिये ॥ ९ ॥ ॥ एहवां
राणीये वचन कहां, पण राजाना चित्तनेविषे कोइ प्रकारनो प्रतिबोध जाग्यो नहीं. जेम (घन
के०) वरसाद वरसे थके मगसेलीयो पापाण जीजे नहीं, तेम राजाने प्रतिबोध लाग्यो नहीं. जेम
र संतापे पापीयो रे, आहमी ते जाणो कुलमां केत रे ॥ सां० ॥ ८ ॥ जाउ रसात
ल विक्रम जे दुर्बल हणे रे, एतो लेश्या कृष्णनो घन परिणाम रे ॥ चूंकी करणी
थी जग अपजस पामीये रे, लीहालो खातां मुख होवे ते श्याम रे ॥ सां० ॥
॥ ९ ॥ एहवां राणीये वयण कहां पण रायने रे, चित्तमाहि नवि जाग्यो कोइ प्र
तिबोध रे ॥ घन वरसे पण नवि जीजे मगसेलीयो रे, मूरखने हित उपदेशें हो
य क्रोध रे ॥ सां० ॥ १० ॥ ॥ अन्य दिवसें शत सात उलठें परवस्थो रे, मंगयासं
गी आव्यो गहनवन राय रे ॥ मुनि तिहां देखी कहे व्याधें ठे पीड्यो कोढियो रे, उल्लं
ठ ते मारे देइ घनघाय रे ॥ सां० ॥ ११ ॥ ॥ जिम तामे ते मुनिने तिम नृपने हुवे
मूरखने हितशिखा देतां उलठो तेने क्रोध उपजे. तेम एहथांते आहि पण जाणवुं ॥ १० ॥ ॥ पठो अ
न्यदा दिवसें सातशें उल्लंठ पुरुषें परवस्थो थको मृगया रमतो थको राजा गहन वनें आव्यो.
तिहां रोगें पीड्यो एहवो एक मुनि काउसगंध्यानें उचो. ठे, तेहने जोइ राजा कहे ठे. ए तो व्याधि
भी पीड्यो कोढियो ठे. एम कहेथके (घन के०) आकरा घायें करीनें उल्लंठ ते साधुने मारवा लाग्या ॥ ११ ॥
हवे ते उल्लंठ जेम जेम मुनिने तामना तर्जना करे ठे, तेम तेम राजाने मनमाहि हास्यरस उपजे

ડે, જ્યને તે મુનિના મનમાંહે શાંત રસ ઉપજે ઢે. એ રીતે મુનિને ઉપસર્ગ કરીને સાતસેં જળ મૃગયા
 રમીને પાઠા વહયા. તે હર્ષને પામતા થકા રાજાની સાથેં ઘેર આવ્યા ॥ ૧૨ ॥ ॥ વલી અન્યદિવસેં
 રાજા હરણ પઠવાનેં એકલો દોડ્યો જાય ઢે. મૃગલો નાશીને નદીને કાંઠે રાનમાં પેઠો, રાજા જૂલો
 પચ્ચો થકો તિહાં નદીને કાંઠે એક સાધુને તેણેં દીઠા. તેવારેં તે મુનિને કાન જાલીને નદીના પા
 ણીમાંહે જવકોલ્યા ॥ ૧૩ ॥ ॥ વલી કાંઈક રાજાને કરુણા આવી, તેથી મુનિને જલથી વાંહેર કા
 રે, હાસ્ય તણો રસ મુનિમન તે રસ શાંત રે ॥ કરિ ઉપસર્ગને મૃગયાથી વહયા
 સાતશેં રે, નૃપસાથેં તે પહોતા ઘર મન સ્વાંત રે ॥ સાં૦ ॥ ૧૪ ॥ અન્ય દિવસ
 મૃગ પૂંઢે ધાયો એકલો રે, રાજા મૃગલો પેઠો નહતટ રાન રે ॥ જૂલો નૃપ તે દે
 લે નહતટ સાધુને રે, બોલે નહજલમાં મુનિ જાલી કાન રે ॥ સાં૦ ॥ ૧૩ ॥ કાં
 ઇક કરુણા આવી કઢાવ્યો નીરથી રે, ઘેર આવીને રાણીને કહિ વાત રે ॥ સા કહે
 વીજાની પળ હિંસા હુઃખ દિયે રે, જનમ અનંતા હુઃખ દિયે કૃષિઘાત રે ॥ સાં૦ ॥ ૧૪ ॥
 રાજા જાંલે નવિ કરસ્યું ફિરિ એહવું રે, વીતા કેતાઈક વાસર જામ રે ॥
 ગાંધ્યકી મુનિ દીઠો ફિરતો ગોચરી રે, વીસારી રાણીની શિદ્ધા તામ રે ॥ સાં૦
 દ્યો. પઠી ઘેર આવીને તે મુનિના ઉપસર્ગની સર્વ વાત રાણીને કહી, તેવારેં રાણીયેં કહ્યું કે, હે સ્વા
 મી ! વીજાનીવોને હિંસા કરી હોય, તે પળ હુઃખ દેવાવાલો યાદ, તો રૂપિની ઘાત તો અનંતા
 તમ હુઃખની દેવાવાલો હોય, તેમાં તો શુંજ કહેવું ? ॥ ૧૪ ॥ ॥ તેવારેં રાજા કહેવા લાગો જે હે
 રાણી ! હવે ફરીથી પહવું પાપ કોશ્વારેં પળ નહી કરશું ! વલી કેટલાંક દિવસ વીત્યા પઠી
 ગાંજાયેં ગાંધ્યકીયેં વેમાં થકાં ગોચરીયેં ફરતો એહવો કોઈએક મુનિને દીઠો. તેવારેં રાણી

नी श्रीख विसारीने ॥ १५ ॥ ॥ राजा उद्धव पुरुषने कहेवा लागो, जे आ जिहुक आपणी नगरी विटाले ठे. माटें एहने गले जाली नगरीथी बाहेर काढी मूको ! तेवोरें राजाने आदेश करी ते उद्धव पुरुष मुनिनुं गलुं जाली बाहेर काढे ठे, ते राणीये गोंखथकी दीठा ॥ १६ ॥ ॥ ते वोरें राणी खीजीने कहेवा लागी जे, हे राजन् ! आ तमें शुं करो ठो ? पोतानुं बोड्युं वचन पोतेंज पाल तो नथी ? अने हुं जाणुं ठे, जे मुनिने उपसर्ग करे, तेने स्वर्गसाहे जावुं दोहिलुं ठे, पण तहारुं मन तो नरकमाहे जावाने लागेलुं ठे. एम आ तहारुं कर्मज स्पष्ट कही आपे ठे ॥ १७ ॥ ॥ एवां राणीनां वचन

॥ १५ ॥ नगरी विटाली श्रीखे कहे नृप उद्धवने रे, काढो बाहिर एहने जाली कंठ रे ॥

राणीयें दीठा गोंखथकी ते काढता रे, राजाने आदेशें लागा लंठ रे ॥ सां० ॥

॥ १६ ॥ राणी रूठी राजाने कहे शुं करो रे, पोतानुं बोड्युं पालो न वचन रे ॥

मुनि उपसर्गें सगें जावुं दोहिलुं रे, नरकें जावा लाग्युं ठे तुळ मन्न रे ॥ सां०

॥ १७ ॥ नृप उपशमियो नमियो मुनि तेमो घरे रे, राणी प्रांखे राजा ए अन्नाण

रे ॥ मुनि उपसर्गें पाप कखुं इणे मोटकुं रे, ए वुटे ते कहियें कांइ विन्नाण रे

॥ सां० ॥ १८ ॥ सज्जन जे प्रभू करतां रूनुं करे रे, तेहना जगमां रहेशे नाम

सांजली. राजा उपशांत थयो थको मुनिने घरने विषे तेमो पगे लागो, तेवोरें मुनिने राणी कहे ठे जे

आ राजा अज्ञानी ठे. मुनिने उपसर्ग करवे करीने एणें महोटुं पाप कर्युं ठे. माटें ए पापथी वुटे

एवुं कांइक (विन्नाण केण) विज्ञान एटले पाप टालवानुं प्रायश्चित्त कहो ॥ १८ ॥ ॥ जेम के:-सज्ज

न तो तेहने कहीयें, जे प्रभू करतां पण रूडुं करे. तेहनां नाम जगत्रयमाहे प्रकाशपणे रहेशे, जला माण

सना गुणविषे दृष्टांत कहे ठे. ते जेम के:-आंवाने कोइ पठर मारे ठे, तेहने उलटुं आंबो फल आपे

ते, तथा चंदनने जे कापे ठे, तेहने चंदन पोतानो सुवास आपे ठे ॥ १९ ॥ हवे मुनि कहे ठे. हे राणी !
 मद्दोदु पाप कछुं ठे, ते पाप मटारवाने पालवानुं शुं कहियें ? तो पण जो ए राजानो उद्वासजाव
 होय, तो कहुं तुं. जे नवपदनो जाप जपतां थकां तथा तेहनुं जलुं तप तपतां थकां ते तप पण जलुं
 ठे, ए सिद्धचक्रने आराधे यके सर्व (अथ के०) पापनो नाश थाय ॥ २० ॥ ॥ तेवारे पूजा तथा तपनो
 विधि शीघ्रीने राजायें राणीनी साथें प्रगटणें ते सिद्धचक्रने आराध्युं. तप पूरुं थयुं, तेवारे तेहनुं

प्रकाश रे ॥ आंबो पहर मारे तेहने फल दिये रे, चंदन आपे कापे तेहने वास
 रे ॥ सां० ॥ १९ ॥ मुनि कहे महोटा पातकनुं शुं पालणुं रे, तो पण जो हो
 य पढ़नो जाव उद्वास रे ॥ नव पद जपतां तपतां तेहनुं तप जलुं रे, आराधे
 सिद्धचक्र होय अघनाश रे ॥ सां० ॥ २० ॥ पूजाः तप विधि शीखी आराध्युं
 नृपें रे, राणो साथें ते सिद्धचक्र विख्यात रे ॥ ऊजमणामां आठे राणीनी सही
 रे, अनुमोदे वलि नृपनुं तप शत सात रे ॥ सां० ॥ २१ ॥ अन्य दिवस ते गया
 सिद्ध नृप गामने रे, जांजी ते बलीया लेइ गोवग्ग रे ॥ केरु करीने सिंह मा
 ख्या ते मरी रे, कोढी हुआ खत्री मुनि उवसग्ग रे ॥ सां० ॥ २२ ॥ पुण्यप्रभाव

उजमणुं कछुं. ते सभे राणीनी आठ सखीयोयें राणीना तपनी अनुमोदना करी. बली सातशें उद्धवें
 राजाना तपनी अनुमोदना करी ॥ २१ ॥ ॥ तेवार पढी केटलाएक दिवस ते राजा सातशें उद्धवें
 परवखो सिंह राजाने गामडे गयो. ते, गामने जांजीने सर्व गायोनो वर्ग लइने पाठा बढ्या. तेवारे सिंह
 राजायें केड करीने ते सातशेंने माख्या. ते मरीने कत्रियोना वंशमां उपना. पण मुनिने उपसर्ग क
 र्यो, तेयी सर्व कोडिया यया ॥ २२ ॥ ॥ पुण्यना प्रजावथी श्रीकांतराजा चवीने तुं श्रीपाल ययो.

તહારી શ્રીમતીરાણી મરીને મયણાસુંદરી થઇ, અને કોઠીયાપણું તથા જલમાંહે હુબાણાપણું તથા હુંબ
પણું જે તમે પામ્યા, તે સર્વ મુનિની આશાતનાનાં ફલ એ ગૃહ્ય જાણવાં ॥ ૨૩ ॥ ॥ શ્રીમતી રાણીને
વચન કરીને સિદ્ધચક્રનું આરાધનકહ્યું, તેહથી જિહાં જિહાં ગયો, તિહાં સર્વ ઠેઠાણે (રુદ્ધિવિશેષ
કેળ) વિશેષ સંપદા પામ્યો. આઠ સહીયેં તપની અનુમોદના કરી હતી, તેણે કરીને તાહરી નાની આઠ
સ્ત્રીયો શુભવેપની ધરનારી થઇ ॥ ૨૪ ॥ ॥ આઠમી સહીયેં શોક્યને કહ્યું હતું, જે તુઝને સાપ લા

રાજા હુઝે શ્રીકંત તું રે, શ્રીમતી રાણી મયણાસુંદરી તુજા રે ॥ કુષ્ઠિધાણું જલમજા
ન મુંવપણું તુમ્હે રે, પામ્યું એ મુનિ આશાતના ફલ ગુઝ રે ॥ સાં ॥ ૨૩ ॥ સિદ્ધ
ચક્ર શ્રીમતિવચણે આરાહિયું રે, તેહથી પામ્યો સઘલો રુદ્ધિવિશેષ રે ॥ આઠ
સહી રાણીનું તપ અનુમોદિયું રે, તેણે તે લઘુ દેવી હુઝ તુઝ શુભવેષ રે ॥ સાં ॥
॥ ૨૪ ॥ સાપ લાઝ તુઝ આઠમીયેં કહ્યું શોક્યને રે, તેણે સાપેંદસી ન ટલે પાપ
રે ॥ ધર્મપ્રશંસા કરી રાણા હુઝા તે સાતશેં રે, ઘાતવિધુર તે સિંહ લીયે વ્રત આ
પ રે ॥ સાં ॥ ૨૫ ॥ માસ અણસણે અજિતસેન તે હું હુઝે રે, વાલપણે તુઝ
રાજ્ય હસ્યું તે રાણ રે ॥ વાંધી પૂરવ વેરે તુઝ આગલ ધરે રે, પૂરઘ અન્યાસેં મુઝ
ઝ. તેહથી તેહને સાંપે કરમી, માંટે પાપ કલ્યાં, તે ઝોગવ્યા વિના ઘૂટે નહી. તહારા ધર્મની પ્રશંસા
કરી હતી, તેણે કરી સાતશેં ઝલ્લવ તે રાણા થયા. સિંહરાજાયેં (ઘાત કેળ) શસ્ત્રના ઘાતેં કરી સાતશેં ઝ
ઝલ્લવને માર્યા, તે ઘાતથી (વિધુર કેળ) બીહીતો થકો (આપ કેળ) પોતાની મેલેં (વ્રતલિયે કેળ) ચારિત્ર
લક્ષને ॥ ૨૫ ॥ એક માસનું અણસણ કરી તિહાંથી ચવીને હું અજિતસેન થયો. પાલે જવેં તેં મહાકં
રાજ્ય લીધું હતું, માટે આ જવેં મેં વાલપણામાં તહાકં રાજ્ય હરી લીધું, અને સાતશેં ઝલ્લવને મેં માર્યા હતા,

તે પૂર્વતત્ત્વના વૈશ્વથી નેળે સાનશે રાણે વાંધોને મુજને તારા મુલ આગલ થયો. વલો પાઠલે જવેં મેં ચારિત્ર
 જોયું હતું. ને પૂર્વે અન્યાયથી મુજને જ્ઞાન ઉદય આવ્યું ॥૧૬॥ તેથી જાતિસ્મરણ જ્ઞાન ઉપનું. તેના યોગે
 પૂર્વતત્ત્વ સંસારીને સંયમ મળ્યો. તે ચારિત્ર પાલતાં (જહિને કેળ) અવધિજ્ઞાનને પામીને હહાં તમારી પાસે
 આવ્યો. માટે જોણે જવાં કર્મ કર્યાં હતાં. તેહને તેહવાં મુલ દુઃખનાં ફલ ઉદય આવ્યાં. સજુરુ વિના છદ્ધ
 વા મર્મને વીડાં કોણ જાણે ? કોઈ જાણે નહિ ॥૧૭॥ ચોથા સંકલને વિધે એ આવમી હાલ સંપૂર્ણ થઈ. એ
 જ્ઞાત્તમાંદિ સારત્ત્વ રુડો નવપદનો મહિમા ગાયો ઠે. શ્રીજિનરાજના વિનયથી જલો જસ પામીજે.

આઠ્યું નાણું રે ॥ સાં૦ ॥ ૭૬ ॥ જાતિ સંસારી સંયમ ગ્રહિ લહિ જહિને રે, હહાં
 આવ્યો જોણે જવાં કોધાં કર્મ રે ॥ તેહને તેહવાં આવ્યાં ફલ મુલ દુઃખતણાં રે,
 મહાગુરુ પાણે જાણે કુણે એ મર્મ રે ॥ સાં૦ ॥ ૭૭ ॥ ચોથે સંકલે હાલ હુઈ એ આવ
 મી રે, એહમાં ગાયો નવપદમહિમા સાર રે ॥ શ્રી જિનવિનયે મુજસં લહીજે એ
 જી રે, જગમાં હોવે નિશ્ચે જયજયકાર રે ॥ સાં૦ ॥ ૭૮ ॥ દોહા ॥ હમ સાંત્રલી
 શ્રીપાલ નૃપ. ચિંતે ચિત્તમજાર ॥ અહો અહો જવ નાટકે, લહિયેં હમ્યા પ્રકાર ॥૨॥

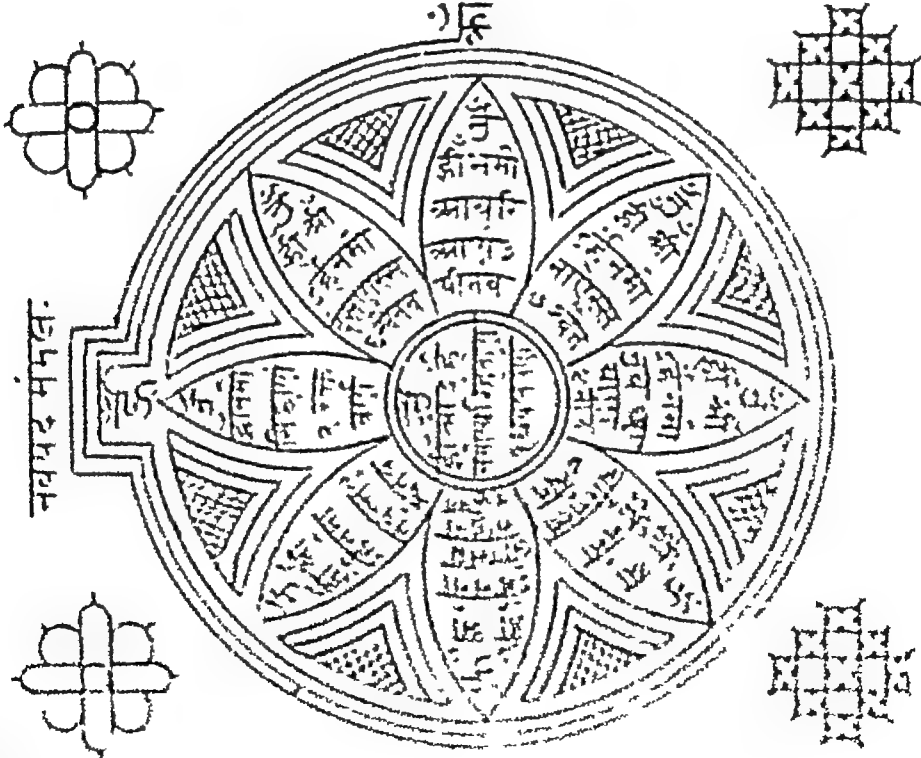
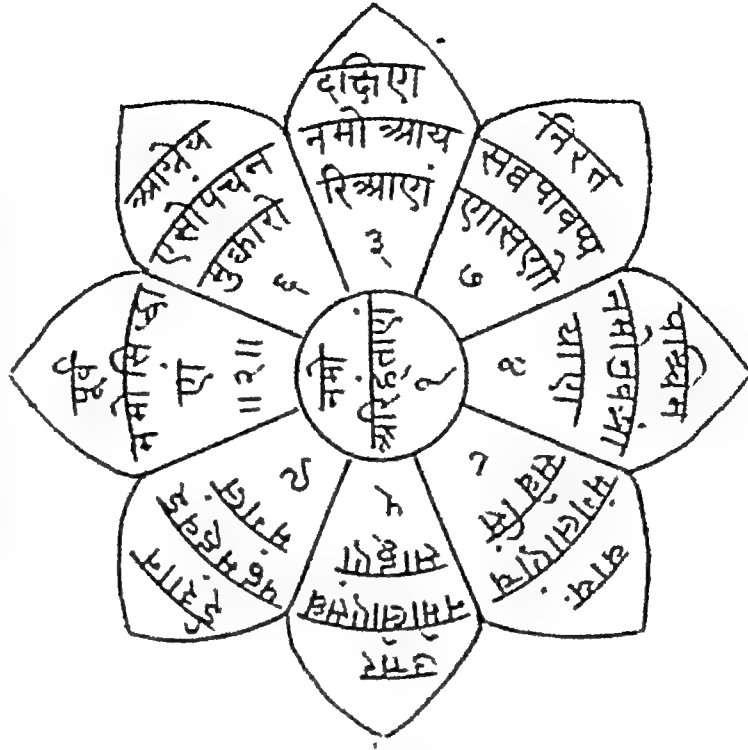
કેદર ગુરુપ્રતેં હવણાં નથી, મુઠ ચારિત્રની સત્તિ ॥ કરિ પસાય તિણે ઉપદિસો,
 ન સિલ્લચક્રના પમાયથી જગત્રયને વિષે નિશ્ચયે જયજયકાર ગાય ॥ ૭૯ ॥ એમ અજિતસેનમુનિનો
 દેશના સાંત્રલી. શ્રીપાલરાજા પોતાના ચિત્તને વિષે ચિતવેઠે. કે અહો ! હનિ આશ્રયે ! જે સંસારનાટકમાં
 શ્વાચા પ્રકારના પ્રપંચ પામિયેં ઠેયે ? ॥ ૨ ॥ હવે શ્રીપાલ ગુરુપ્રતેં કહે ઠે, જે હમણાં તો મુઠમાં ચારિત્ર
 જ્ઞેવાની શક્તિ નથી. માટે મહારા ઉપર કૃપા કરિને મહોરે યોગ્ય પ્રતિપત્તિ કરવાને કહો. ઘટલે મુજથી
 થતી આવે, એવો ધર્મ કહો ॥ ૨ ॥ વલતું મુનિ કહે ઠે, જે હે રાજન્ ! તહારી નિશ્ચયે ગતિ તું જો કે, હ

जी पण तहारे जोगववा योग्य कर्मनुं फल घणुं वाकी ठे. माटें तहारे आ जवने विषे चारित्र उदय थामे
नहीं ॥३॥ पण नवपदना आराधनथकी तुं नवमा देवलोकने पामीश. पढी अनुक्रमें (नर के०) मनु
ष्यनां अने देवतानां सुख (अनुजवी के०) जोगवीने नवमा जवने विषे (अपवगग के०) मोक्षनुं सुख
पामीश ॥ ४ ॥ ते सांजलीने श्रीपालराजा रोमांचित थयो थको पोताने घरे गयो. अने मुनि पण तिहां
थी विहार करता थका (अनुरूप के०) पोताने इच्छित एवा (ठाणांतर के०) अन्यस्थानकें गया ॥ ५ ॥

उचित करण पन्निवत्ति ॥ २ ॥ वलतुं मुनि ज्ञांखे नृपति, निश्चयगति तुं जाय ॥
करम जोग फल तुज घणुं, इह जव चरण न होय ॥ ३ ॥ पण नवपद आराधतां,
पामिश नवमुं सग्न ॥ नरसुर सुख क्रमें अनुजवी, नवमे जव अपवर्ग ॥ ४ ॥
ते सुणी रोमांचित हुब, निज घर पहेतो जूप ॥ मुनि पण विहरंतो गयो. ठाणां
तर अनुरूप ॥ ५ ॥ ढाल नवमी ॥ कंत तमाकू परिहरो ॥ ए देशी ॥ हवे नरप
ति श्रीपाल ते, निजपरिवार संयुत्त ॥ मेरे लाल ॥ आराधे सिद्धचक्रने, विधि स
हित ग्रही सुमुहुत्त ॥ मेरे लाल ॥ मननो महोदो भोजमां ॥ १ ॥ मयणसुंदरी त्या
रें जणें, पूर्वे पूज्युं सिद्धचक्र ॥ मेरे लाल ॥ धन त्यारें थोमुं हतुं, हवणां तुं रुद्धे
शक्र ॥ मे० ॥ म० ॥ २ ॥ धन महोटे गोटुं करे, धर्म उजमाणुं तेह ॥ मे० ॥

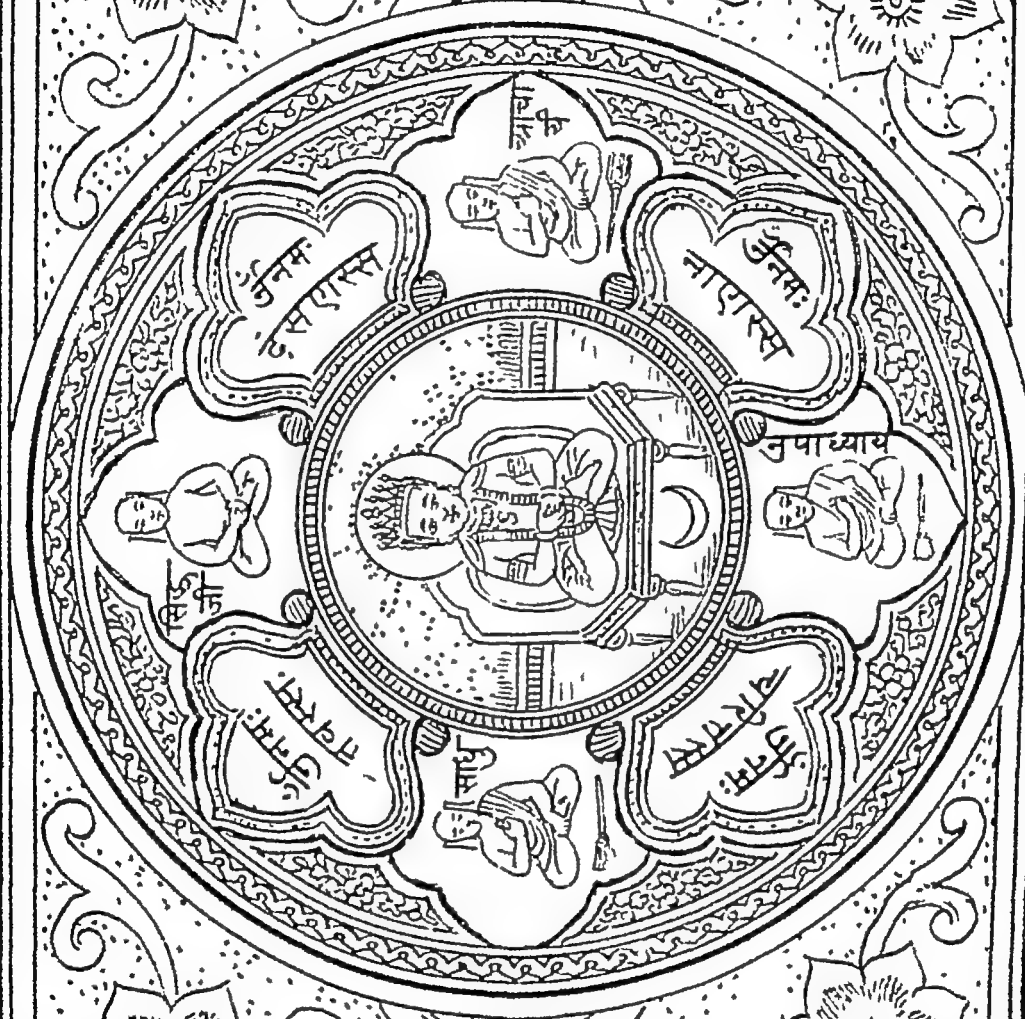
हवे महोटा मननो धणी श्रीपालराजा पोताना परिवारें संयुत थको विधिसहित रूडुं मुहूर्त लक्ष्ने
भोजमां एटले आनंदमां श्रीसिद्धचक्रने आराधे ठे ॥ १ ॥ ॥ तेवारें मयणासुंदरी श्रीपालरा
जाने कहे ठे, जे पूर्वे आपणें सिद्धचक्रने पूज्युं हतुं, तेवारें तो आपणी पासें धन थोडुं हतुं,
अने हमणां तो कर्जियें करीने तुं (शक्र के०) इंद्र सगिखो ठे ॥ २ ॥ ॥ माटे द्रव्य घणुं होय,

नवकारनुं आठ पाखडीनुं कमल.

नवयद मंदल.

नवपदजीनुं यत्र.

અનં ધર્મની કરળી નિનિતે જે પુરુષ ઓહું દ્રવ્ય ધારે, તે પ્રાણી પૂરું ફલ પામે નહિં. તિહાં કાંહિ
 પણ સંદેહ કાશો નહીં ॥ ૩ ॥ તે માટે નવપદ જે છે, તેહની પૂજા વિસ્તારે કરી રૂઝા વિવેક સહિત કરો.
 ધન પામ્યા ઠો, તેહનો લાહો દયો. મનને વિષે મહોટી ટેક રાખીને પૂજા કરો ॥ ૪ ॥ એ પ્રકારે મય
 ગાનાં વચન મનમાં ધરીને (ગુરુ કેળ) મહોટી છે ચક્તિ જેહની એહવો જે શ્રીધાલરાજા, તે પોતાની
 શક્તિને અનુસારે સારવૂન જે અરિહંતાદિક જલાં નવપદ છે, તેહને આરાધે ॥ ૫ ॥ હવે શ્રીપા
 ત્રરાજા નવપદનું આરાધન વિસ્તારપૂર્વક કરે છે, તેમાં પ્રથમ અરિહંતપદની ચક્તિ કરે છે. તિહાં

(પાઠાંતર) જે કરળી ધર્મનું તેહ ॥ મેળ ॥ ફલ પૂરું પામે નહીં, મ મ કરજો
 તિહાં સંદેહ ॥ મેળ ॥ ૩ ॥ વિસ્તારે નવપદ તણો, તિણે પૂજા કરો સુવિવે
 ક ॥ મેળ ॥ ધનનો લાહો લીજીયે, રાહો મહોટી ટેક ॥ મેળ ॥ ૪ ॥ મય
 ણા વચણાં મન ધરી, ગુરુચક્તિ શક્તિ અનુસાર ॥ મેળ ॥ અરિહંતાદિક નવ પદ
 જલાં. આરાધે તે સાર ॥ મેળ મેળ ॥ ૫ ॥ નવ જિનઘર નવ પર્મિમા . જ
 લી. નવ જીર્ણોદ્ધાર કરાવિ ॥ મેળ ॥ નાનાવિધ પૂજા કરી, જિન આરાધન શુભ
 જાવ ॥ મેળ ॥ મેળ ॥ ૬ ॥ એમ સિદ્ધ તણી પ્રતિમા તણું, પૂજન ત્રિહું કાલ પ્રણા
 નવની સંખ્યાયે પ્રાસાદ. ધાવન જિનાલય નવાં કરાવ્યાં. તેહમાં નવ અરિહંતનાં વિંવ નવાં ઝરા
 વીને સ્થાપ્યાં. વસી નવ જીર્ણ પ્રાસાદના હક્કાર કરાવ્યા. તેહનો ત્રણ જેદે, પાંચ જેદે, આઠ જેદે, સત્તર
 જેદે, એકવીશ જેદે, એકસો આઠ જેદે, એમ વિવિધપ્રકારની પૂજા કરી. એ રીતે શુભજાવે કરી જિન
 પદ આરાધે ॥ ૬ ॥ ॥ દેવે વીજા સિદ્ધપદનું આરાધન કરે છે, તે કહે છે. (એમ કેળ) પૂર્વે
 કહેલા પ્રકારે સિદ્ધની પ્રતિમાને પણ ત્રણ કાલ પૂજા પ્રણામ કરે છે. ચેતનને નિવિઙ આનંદના હ

ધર્મે નિરાવરણ કર્મજન રહિત એહવા સિદ્ધને (તન્મયધ્યાને કે૦) મન, વચન, કાયાની એકાગ્ર
 તાયે કરી મનોહર આરાધન કરે છે ॥ ૭ ॥ ॥ હવે ત્રીજા આચાર્યપદની જ્ઞાતિ કહે છે. આદરનું ક
 રતું તથા જ્ઞાતિરંગે વંદના દ્વાદશાવર્ત સહિત સાચવે છે. અને વેયાવચ્છાદિકમાંહે (લગ્ન કે૦) લગ્ન
 પદને સાચવાન રહે છે, તથા શુશ્રૂષા, પર્યુપાસના, સેવના, અશનાદિક વસ્તિપ્રમુખં સર્વ વિધિ સાચવીને
 સમગ્ર આચાર્યની સેવના કરે છે. આચાર્ય તે ગણના રક્ષક માટે તેહને વિશેષે આરાધે છે ॥ ૮ ॥
 હવે ચોથા ઉપાધ્યાયપદની જ્ઞાતિ કરે છે. તેમાં ઘણા પાંચ સંધ્યાયે આગમના પાઠ જાણનારાને અ
 ને જાણવતા પ્રતે (વસન કે૦) વસ્ત્ર આપે છે, તથા (અશન કે૦) અન્ન આપે છે, અને (ગાણ કે૦)

મ ॥ મે૦ ॥ તન્મય ધ્યાને મિહનું, કરે આરાધન અગ્નિરામ ॥ મે૦ ॥ મ૦ ॥ ૭ ॥

આદર પ્રગતિ ને વંદના, વેયાવચ્છાદિક લગ્ન ॥ મે૦ ॥ શુશ્રૂષા વિધિ સાચવી,
 આરાધે સૂરિ સમગ્ન ॥ મે૦ ॥ મ૦ ॥ ૮ ॥ અધ્યાપક જાણતાં પ્રતિ, વસનાશન
 ગાણ બનાય ॥ મે૦ ॥ દ્વિવિધ જ્ઞાતિ કરતો થકો, આરાધે નૃપ ઉવજ્ઞાય ॥ મે૦ ॥

મ૦ ॥ ૯ ॥ નમન વંદન અગ્નિગમનથી, વસહી અશનાદિક દાન ॥ મે૦ ॥ કર
 વસવાનું સ્થાનક વનાવી આપે છે. ધર્મશાલા પઠનશાલા પ્રમુખ કરાવે છે, એમ (દ્વિવિધ કે૦) બે પ્ર
 કારે, તેમાંહે એક પૂર્વે કહ્યા ઉપચાર તે દ્રવ્યથી અને વીજી જાવથકી મનની એકાગ્રતાયે કરી ઉપા
 ધ્યાય પદની જ્ઞાતિ કરતો થકો પાઠક પદને શ્રીપાલરાજા આરાધે છે ॥ ૯ ॥ હવે પાંચમા મુનિ
 પદની જ્ઞાતિ કરે છે, તે કહે છે. તેમાં મુનિને (અગ્નિગમનથી કે૦) ગુરુ આરોધે ત્યારે સન્મુખ જઈને
 (નમન કે૦) મસ્તક નમાવતું, અને વંદન તે હાથ જોડવા. એમ સાધુને નમન વંદન કરતાં વિન
 યગુણ ઘણે, વિનયથી ધર્મની પ્રાપ્તિ થાય, ધર્મ પામવાથી જ્ઞાન પામે, જ્ઞાનથી મોક્ષસુખ પામે.

તથા (વસરી કે૦) વસતી તે રહેવાનું સ્થાનક અને ચાર પ્રકારે અશન પ્રમુખનું દાન આપે છે. નેથકી મુનિ સંયમમાર્ગમાંહે નિશ્ચલ રહે. એમ ઘણું વૈયાવઞ્ચ કરતો થકો મુનિપદરૂપ સ્થાનક ને આરાધે છે ॥ ૧૦ ॥ ॥ હવે ઠઠા દર્શનપદનું આરાધન કરે છે તે કહે છે. તે ठेकाणे ठेकाणे अ नि घणी तीर्थयात्रा जक्तिं सहित करी तिहां म्नात्रपूजा, महोत्सवप्रमुख घणा कल्या. तथा संवपूजा साह्मिमात्सल्य करे, तथा (रहजत्त के०) रथयात्रा एटले कढ्याणिक प्रमुखना दिवसें प्रतिमाजीने रथ मां स्वापी नाजित्रने समूहें तथा चतुर्विधसंधें शुक्त थको नगरमांहे गीतगायन प्रमुख धवलमंगल संहित गमन करे, तेने रथयात्रा कहीये. गरीतें शासननी उन्नति दृढचित्तें करी घणी शोभा वधारतो थको

तो वैयावञ्च घणुं. आराधे मुनिपद ठाण ॥ मे० ॥ २० ॥ तीर्थयात्रा करी
अनि घणी, संवपूजा ने रहजत्त ॥ मे० ॥ आराधे दर्शनपद जलुं. शासन उन्न
ति दृढचित्त ॥ मे० ॥ २१ ॥ सिंहांत लिखावी तेहने, पालन अर्चादिक हेत ॥
मे० ॥ नाणपदाराधन करे, सज्जाय उचित मन देत ॥ मे० ॥ २२ ॥ ॥ व्रत

श्रीपाद गजा जलું दर्शनપદ આરાધે છે ॥ ૧૦ ॥ ॥ હવે સાતમા જ્ઞાનપદની જતિ કરે છે, તે કહે છે.
(પાલનઅર્ચાદિકહેત કે૦) સિંહાંતના પાલન અર્ચાદિકનેવિષે છે હેત જેને એવો શ્રીપાલરાજા,
સિંહાંત સમ્બાવીને તેહની ફલાદિકે કરી પૂજા કરે છે. અને જ્ઞાનનાં ઉપકરણ જે પાટી, પોથી.
નગળી, સાંપડા, સાંપની, વહી. દસ્તરી, ડંલોયાં, પૂગાં, સમાલ, હિંગાલો અને મણિ પ્રમુખ મેલત્રી
જ્ઞાનપદનું આરાધન કરે છે. વહી પોતાની યોગ્યતાયે ચિત્ત દેહને સજ્જાય કરે, એમ સાતમે પદે
જ્ઞાનપદની જતિ કરે છે ॥ ૧૧ ॥ ॥ હવે આઠમા ચારિત્રપદની જતિ કરે છે, તે કહે છે. તે પોતે
ત્રીધેણાં ચાર વ્રતને પાલતો તથા ગુરુમુખ્યથી લીધા નિયમને પાલતો વિરતિનો ણટલે ગૃહસ્થવ્રતધારી

तथा यतिचारीत्रीयानी अन्नवस्त्रादिकें करी द्रव्यथी जक्ति करे, तथा जावथी स्तुतिवन्दनादिक करे. एम निश्चलताये एकांत यतिधर्मनो रागी थको चारित्र धर्मने आराधे ठे ॥ १३ ॥ ॥ हवे नवमा तपःपदनी जक्ति करे ठे, ते कहे ठे. ते इहलोक तथा परलोकनी इहा तजी सर्वस्थाने अप्रतिब रूपणु आदरी कर्म तपाववाने अर्थ शक्ति प्रमाणें ठ प्रकारें बाह्य तप तथा ठ प्रकारें अर्च्यंतर तप क री "तपसा दीयते कर्म" इत्यादि वचन ठे, माटें शुद्ध पणें तपःपदनुं आराधन करे ठे ॥ १४ ॥ एम उ त्तम नवपदने द्रव्यथी तथा जावथी एवे प्रकारें नली जक्ति करीने श्रीपालराजा श्रीसिद्धचक्रने आराधे

नियमादिक पालतो, विरतिनी जक्ति करंत ॥ मे० ॥ आराधे चारित्र धर्मने, रागां जतिधर्म एकंत ॥ मे० ॥ म० ॥ १३ ॥ तजि इहा इह परलोकनी, हुइ सघले अ प्रतिबद्ध ॥ मे० ॥ पट बाह्य अर्च्यंतर षट करी, आराधे तवपद शुद्ध ॥ मे० ॥ म० ॥ १४ ॥ उत्तम नवपद द्रव्यजावथी, शुभ्र जक्ति करी श्रीपाल ॥ मे० ॥ आ राधे सिद्धचक्रने, नित पामे मंगलमाल ॥ मे० म० ॥ १५ ॥ इम सिद्धचक्रनी सेवना, करे साडा चार ते वर्ष ॥ मे० ॥ हवे उजमणाविधि तणो, पूरे तप उपनो हर्ष ॥ मे० ॥ म० ॥ १६ ॥ चोथे खंभें पूरी थई, ढाल नवमी चढते रंग ॥ मे० ॥

ठे. तिहां द्रव्यथी पूजानां उरकरण प्रमुख अने जावथी आत्मवीर्योद्धासयुक्त आराधन करतो थको नित्यप्रत्ये मांगलिकनी माला पामे ठे ॥ १५ ॥ ॥ एम साडा चार वर्ष सुधी सिद्धचक्रनी सेवना करे, ते नव पदनुं तप जेवोरें पूरुं थयुं, तेवोरें श्रीपाल राजाने उजमणानो विधि कर वानो हर्ष उपनो. तेथी वीर्योद्धासपूर्वक उजमणुं करवा मांडयुं ॥ १६ ॥ ॥ ए चोथा खंभेविषे नवमी ढाल चढते रंगे पूरी थइ. जे (चंग के०) मनोहर सिद्धचक्रनी स्तवना करे, ते विनय अने

नञा यशस्व मुखने पसे ॥ १७ ॥ ॥ हवे श्रीपालराजा पोताना राजनी लक्ष्मीने अनुसारें ते तपनुं
 उजमणुं विचियें करी अति महोटाड्यें आदरसहित बहु मानथी करवा मांफतो हवो. ते उजमणानो
 विधि आगलनो ढालमांहे कहे ते ॥ १ ॥ ॥ हवे उजमणानो विधि कहे ते. (विस्नीरण जिननवने
 के०) कोइएक विस्तारवंन पत्रा श्रीअरिहंतना देहरामां (पुण्य के०) जाणोयें पुण्यनां पीठज रच्यां
 होय नहिं ? पत्रात्रण गढरूप (त्रिवेदिकपीठ के०) त्रिवेदिका एटलेत्रण पीठ स्वरूपें (विरचियें के०)
 रचीयें, एटले रचया केर. ते त्रण वेदिका उपरा उपर समोसरणनी पेरें रचीयें. ते चंद्रचंद्रिका एटले
 उज्ज्वल जार्णायें चंद्रमानी ज्योतिज होयनहिं ? पत्री धवल एटले उज्ज्वल जुवनतले एटले जुवननी

नितय भुजस मुख ते लहे, सिद्धचक्र थुणे जे चंग ॥ मे० ॥ म० ॥ १७ ॥ दोहा ॥
 हवे गजा निज राजनी, ललितेणे अनुसार ॥ उजमणुं तेह तपतणुं, मांनि अति
 दि उदार ॥ १ ॥ ढाल दशमी ॥ ओलीना हंसा रे विपय न राचीयें ॥ ए देशी ॥
 विस्नीरण जिनजुवन विरचीयें, पुण्य त्रिवेदिक पीठ ॥ चंड चंद्रिका रे धवल जु
 वन तलें. नव रंग चित्र विस्तीर ॥ १ ॥ तप उजमणुं रे इणि पेरें कीजियें, जिम
 धरती नेन थोड्ये नवरंग एटले आठा सपेतरंगना चित्रविस्तीर एटले विशिष्ट जला चित्रामण सहित
 केर. इहां प्रसंगे श्री अरिहंतादिक नवपदना वर्ण लक्ष्मीयें तेंयें. श्रीअरिहंत धोले वर्ण ठे. श्रीसिद्धज
 गयान राते वर्ण ठे. श्रीआचार्यजी पीले वर्ण ठे. श्री उपाध्यायजी नीले वर्ण ठे. साधुजी श्याम वर्ण
 ठे. अने शेष दर्शन, डान, चारित्र अने तप, ए चार पद उजले वर्ण ठे ॥ १ ॥ हे चव्य प्राणीयो !
 तपनुं उजमणुं ते जेम श्रीपालराजा (विरचे के०) रचे ठे. ते रीतें करवुं, अने तपनुं फल पण उजमणुं
 करे तो थकी वधे. ते केनी पेरें ? तो के (जेम जल के०) पाणीयें कराने जेम कमलनुं नाल वधे, ते

हनी परं. अर्थान् जल विना जेम कमलनाल बाधे नहिं, तेम उजमणा विना व्रतफलप्राप्ति पण थाय नहिं ॥ १ ॥ पंचवर्णनां (शालि के०) चोखाप्रमुख उत्तम धान्य मेलवी तेहने पवित्रमंत्रे मंत्रीने श्री सिद्धचक्रनी रचना संपूर्णपणे शुद्धध्यानं करीने करे. एटले जे जे वर्णे जे जे पद होय, ते ते वर्णनुं तिहां धान्य भरवुं, एम नव पांखझोनुं कमल रचवुं ॥ ३ ॥ अरिहंतादिक नवपदने विषे श्रीफलना गोला काडी, तेमाहे घृत तथा खांड जरीने प्रथम सामान्यपणे जे पदना जेटला गुण ठे, ते पदना तेटला गोलक, ते श्रीपालराजा मननेविषे (अधिक खंत के०) अधिक उजमणानी खांतें (उवंत के०) मुक्के विरचे रे श्रीपाल ॥ तप फल बाधे रे उजमणे करि, जेम जल पंकजनाल ॥ तप ॥

॥ २ ॥ पंच वरणना रे शालि प्रमुख जला, मंत्र पवित्र करी धान्य ॥ सिद्धचक्रनी रे रचना तिहां करे, संपूर्ण शुद्ध ध्यान ॥ तप ॥ ३ ॥ अरिहंतादिक नव पदने विषे, श्रीफल गोला उवंत ॥ सामान्ये घृत खंम सहित सवे, नृप मन अधिकी रे खं त ॥ तप ॥ ४ ॥ जिनपद धवलुं रे गोलक ते ठवे, शुचि कर्केतन अछ ॥ चोत्रीश हीरे रे सहित विराजतुं, गिरुजे सुगुण गरिष्ठ ॥ तप ॥ ५ ॥ सिद्धपदे अम मा ठे ॥ ४ ॥

॥ पहेला (जिनपद के०) अरिहंतपदना बार गुण ठे. तथा अरिहंतपद (धवलुं के०) धोलं ठे, माटे श्वेतचंदनं रंगीने बार गोलक मूक्या. वली आठ माहाप्रातिहार्य रूप आठ मूल गुण ठे तेनां पवित्र कर्केतन आठ रत्न मूक्यां. वली चोत्रीश अतिशय ठे, माटे तिहां चोत्रीश हीराये सहित शोभायमान कछुं (गिरुजे के०) श्रेष्ठ, जले गुणें करी गरिष्ठ ते मझोटुं जे अरिहंतपद तेहनी चक्ति करे ठे ॥ ५ ॥

॥ हवे सिरु राते वर्णे अने आठ गुणें सहित ठे. माटे तिहां (रातमां के०) राता आठ माणिक थापे, वली बीजा एकत्रीश गुण ठे. माटे प्रचलां एकत्रीश (उवे के०) मुक्के. वली

(ધ્રુસૂણ કે૦) રાતા વાવનાચંદ્રને વિલેપન કરેલા રંગોત ગોલક એકત્રીશ તે સિદ્ધતી (મૂરતિ કે૦) સ્થાપના યાગલ વિશાલ રાગ ધરીને મૂકે તે ॥ ૬ ॥ હવે આચાર્યના પાંચ આચાર હે, માટે પાંચ પુસ્કરાવનામક મણિરત્ન થાપે. વલી ઉત્ત્રીશ ગુણ હે માટે (પોત કે૦) પોલાં ઉત્ત્રીશ ગોમેદક રલે સ હિત પીલે રંગે રંગીત કરી ઉત્ત્રીશ ગોલક, ઘૂત લાંડે જરી મૂકે. વલી (પાતક કે૦) ઉવાધ્યાય પદે પચ્વીશ ગુણ હે. માટે પચ્વીશ નીલાં રલ મૂકે. તથા નીલે વર્ણે રંગો પચ્વીશ ગોલક (વિપુલ કે૦) ઘણા રંગરોલે કરી (ઠવે કે૦) મૂકે ॥ ૭ ॥ હવે મુનિપદે એટલે સાધુપદે સત્તાવીશ ગુણ હે, માટે રિષ્ટરત્ન એટલે ડ્યામવાના (સગતીસ કે૦) સત્તાવીશ મૂકે. વલી પંચ મહાવ્રતના ધણી હે માટે પાંચ રાજપટ નામે

ણિક રાતમાં, વલિ ઇગતીસ પ્રવાલ ॥ ધ્રુસૂણ વિલપિત ગોલક તસ ઠવે, મૂરતિ રા ન વિશાલ ॥ ત૦ ॥ ૬ ॥ પણ મણિ પિત ઉત્ત્રીશ ગોમેદકે, સૂરિપદે ઠવે ગોલ ॥ નીલરચણ પચવીસ પાતક પદે, ઠવે વિપુલ રંગરોલ ॥ ત૦ ॥ ૭ ॥ રિષ્ટરત્ન સ ગવીસ તે મુનિપદે, પંચ રાયપટ ઝંક ॥ સગસઠિ ઇગવન્ન સિત્તરી પંચાસ તે, મુગ તા શેપ નિઃઝંક ॥ ત૦ ॥ ૮ ॥ તે તે વરણે રે ચીરાદિક ઠવે, નવ પદતણે રે હદેશ ॥

રત્નવિંશપ ડ્યામવણે હોય, તે મૂકે. વલી ડ્યામરંગે સત્તાવીશ ગોલક ઠવે. તથા દર્શન પદના (સગ સઠિ કે૦) સડશઠ જેદ હે, અને જ્ઞાનપદના (ઇગવન્ન કે૦) એકાવન જેદ હે, તેમજ ચારિત્રપદના (સિત્તરી કે૦) સિત્તર જેદ હે, તથા તપઃપદના (પંચાસ કે૦) પચાસ જેદ હે. માટે દર્શનપદે સડશઠ મોતી અને સાત ગોલક થાપે, તથા જ્ઞાનપદે એકાવન મોતી અને પાંચ ગોલક થાપે. તથા ચારિત્રપદે સિત્તર મોતી ને પાંચ ગોલક, તપઃપદે પચાસ મોતી, ને ચાર ગોલક નિઃઝંકપણે મૂકે ॥ ૯ ॥ ॥ વલી નવપદના જે જે વર્ણ હે, તે તે વર્ણે તે તે વર્ણના જલાં (ચીરાદિક કે૦) વસ્ત્રાદિક (ઠવે કે૦) સ્થાપે.

तेने चंद्रा उपर बांधे. आदिशब्द पुष्पादिक जाणवां. ए रीतें नवपदने उद्देशे नवपदना उजमणाने
 अर्थे बीजी पण महोटी सामग्री मांफे, जे नव नव वानां कक्षां ठे, ते सर्व आपणीने पदे पदे थापे. एम
 श्रीपालराजा, चित्तनी उदारतायें सर्वलोकने जिनशासननी उन्नति देखाडे ठे ॥ ए ॥ ॥ वली आटली
 वस्तु नव नवनी संख्यायें मेले, ते कहे ठे. के बीजोरां, खारेक, जलां दाडिम, कोहोलां, रसें सहित ना
 रंगी. (पूगीफल के०) सोपारी, सोनाना कलश, अति मनोहर रत्नना पुंज ते ढगला, ए सर्व नव नवनी
 संख्यायें मूके ठे. एम जे देशमां जे फल, मेवा, सुखडी प्रमुख मले, ते सर्व नव नवनी संख्यायें ला
 बीजी पण सामग्री मोटकी, मांफे तेह नरेश ॥ त० ॥ ए ॥ बीजोरां खारेक दांदि
 म जलां, कोहोलां सरस नारंग ॥ पूगीफल वली कलश कंचन तणा, रत्नपुं
 ज अति चंग ॥ त० ॥ १० ॥ जे जे ठामें रे जे ठववुं घटे, ते ते ठवे रे नरिंद ॥
 ग्रह दिक्पालपदे फल फूलमां, धरे सवरण आनंद ॥ त० ॥ ११ ॥ गुरुविस्तारें रे
 ऊजमणुं करी, न्हवण उत्सव करे राय ॥ आठ प्रकारी रे जिनपूजा करे, मंगल
 अवसर आय ॥ त० ॥ १२ ॥ संघ तिवारें रे तिलक मालातणुं, मंगल नृपने क
 वीने श्रीसिद्धचक्रनुं जक्तियें करी उजमणुं करे ॥ १० ॥ ॥ एम नवपदना मंडपने विषे जे जे ठेकाणें
 जे जे वस्तु थापवी घटे, ते ते स्थानकें ते ते वस्तु श्रीपालराजा स्थापे. नवग्रह तथा दशदिक्पालने पदे
 फल तथा फूल आनंद सहित थापे. पोत पोताने वणें ज्यां जे जे वर्णनां घटे, ते ते स्थापे ॥ ११ ॥
 एम (गुरु विस्तारें के०) महोटे विस्तारें उजमणुं करी उत्सवने अंतें श्रीपालराजा प्रजुना विंवेने न्हवण
 करावे. पठी जल, चंदन, फूल, धूप, दीप, अक्षत, फल अने नैवेद्य, ए अष्टप्रकारी पूजा करी, आरति
 उतारी मंगलदीपक प्रगट करे. ते वखतें मंगलनो अवसर थाय ॥ १२ ॥ ॥ तेवारें सर्व संघ मखीने

इन्द्रमाला पड़ेरावधानुं कुंकुमनुं तिलक करी उपर अक्षत चोडी राजाने मंगल करे. जे इन्द्रमाला
 पड़ेरापि तेही ज नंगलतिलक न. श्रीसंघ करे. जे श्रीसंघ करे ते तीर्थकर पण मान्य करे. नमो
 तिसुम्न तोर्यजुष्टं संवनं मंगल ते मोक्षपदनुं देवावाले ते, माटे ए मंगल करवुं ॥ १३ ॥
 नरनं जजमणुं ते आत्मवीर्योत्थामनाथ रूप ठे. वीर्योत्थास विना जे कर्णी ते सर्व निरर्थक ठे. माटे
 वीर्योत्थास नेही ज (निदान के०) निश्चै मुक्ति ठे, नहिं तो सर्व अन्नव्यं पण तप तो अनंतो वार पूरा
 न्ह्यां, पण समकिन गुरु आव्या विना प्रणिधान गुरु आव्युं नहीं. एटले शुद्धोपयोगें वीर्यो
 रेइ ॥ श्रीजिन माने रे संघें जे कखुं, मंगल ते शिव देई ॥ त० ॥ १३ ॥ तप ऊ
 जमणें रे वीर्यजुत्थाम जे, तेहज मुक्तिनिदान ॥ सर्व अन्नव्यं रे तप पूरां कख्यां,
 पण नाव्युं प्रणिधान ॥ त० ॥ १४ ॥ लघुकर्माने रे किरिया फल दीये, सफल
 मुगुरु उवणम् ॥ मर होये तिहां कूपखनन घटे, नहिं तो होइ किलेश ॥ त० ॥
 ॥ १५ ॥ सफल हुले सवि नृप श्रीपालने, ज्वय जाव जस शुद्ध ॥ मत कोइ राचो रे
 कानो मत लेइ. साचो विटुं नय नुद्ध ॥ त० ॥ १६ ॥ चोथे खें रे दशमी ढाल
 ह्यास न थयो ॥ १४ ॥ ॥ लघुकर्मा जीव जे क्रिया करे. ते फल आपे, जला गुरुना उपदेशथी ते
 सफल पाय. जेस के ईयां पाणीनो सर हांय, तिहां कूवो खणवो घटे. पण सर न होय अने कूप
 राणा जाय. तो जलप्राप्ति न थाय, परंतु जलटो क्लेश थाय ! ॥ १५ ॥ ॥ ते सर्व उपदेश, तपानु
 धान जजमणुं ते श्रीपालराजाने फलसहित थयुं. जेहना मनने विपे ज्वय तथा जाव ए वेनी वणी
 गुरुता ठे. तेनं सर्व गुरु ठे. माटे रे ज्वय प्राणियो ! कोइ काचो, एटले जे ज्वयथीज शुद्ध करगुं,
 एवो मत अंगीकार करी राचशो मां. साचो (बुद्ध के०) पंडित ते जे ज्वय अने जाव ए

ધેતુ નયને સાધે છે ॥૧૬॥ એ ચોથા લંકને વિષે દશમી ઢાલ જલે પ્રમાણે કરી પૂરી થઈ. શ્રી જિનનો વિનય કસ્યાથી, જલો જસ કહ્યાથી તડૂપ જાકિયે કરી પગલે પગલે કલ્યાણ હોય ॥૧૭॥ હવે તે શ્રી પાલરાજા શ્રી સિદ્ધચક્ર આગલ ગંત્રીર જદારવચને કરી નમસ્કાર કહે છે. જે સાંજલીને યોગીશ્વર સરિલા પણ હૃદયમાં હિં ચમત્કાર પામે ! ॥૧૮॥ ॥ તે શ્રી સિદ્ધચક્રને નમસ્કાર કરતાં કલ્પવૃક્ષની ઉપમા આપે છે. કે (જોધુરિ કેળ) એને ધુરમાં શ્રી અરિહંતની સ્થાપના છે, તે સિદ્ધચક્રરૂપ કલ્પવૃક્ષની દૃઢમૂલપીઠિ કાનું પ્રતિષ્ઠાન છે. એટલે સ્થાનક છે, અને સિદ્ધ તથા સૂરિ, ઉપાધ્યાય અને સાધુ, એ ચાર પદ, તે ચારે પાસે તેને (ગરિછિત્તે કેળ) મહોટી શાખારૂપ છે, વલી દર્શન, જ્ઞાન, ચાગ્રિત્ર અને તપ, એ ચાર

એ, પૂરણ હુઈ સુપ્રમાણ ॥ શ્રી જિન વિનય સુજસ જગતિ કરી, પગ પગ હોઈ કલ્યાણ ॥ તળ ॥ ૧૭ ॥ દોહા ॥ નમસ્કાર કહે એહવા, હવે ગંત્રીર જદાર ॥

યોગીસર પણ જે સુણી, ચમકે હૃદયમજાર ॥ ૧ ॥ અથ શ્રી સિદ્ધચક્રનમસ્કારઃ ॥ કવિત્ત ॥ જો ધુરિ સિરિ અરિહંત, મૂલ દૃઢ પીઠ પડછિત્ત ॥ સિદ્ધ સૂરિ જવ જાય, સાહુ ચિહું પાસ ગરિછિત્ત ॥ દંસણ નાણ ચરિત્ત, તવહિ પમિસાહા સુંદર ॥

પદરૂપ એને (પડિસાહા કેળ) પ્રતિશાખા તે સુંદર લઘુશાખારૂપ છે, એટલે મહોટી શાખામાંથી જે નિ કલે, તે પ્રતિશાખા જાણવી, વલી તત્ત્વાદાર તે છે જૂં પ્રમુલ્લ વીજાદાર તથા (સરવગ્ગ કેળ) સ્વર અક્ષરનો વર્ગ જે સમૂહ અકારાદિક, કકારાદિક, જલેઆદિક તથા (ગુરુલક્ષિ કેળ) મહોટી અઘા વીશ લલિધ રૂપ તે સર્વ (પયલદડુંબરૂ કેળ) પત્ર, દલના સમૂહ છે જેમાં તથા દશ દિક્પાલ અ ને ચોવીશ જદ્દ જદ્દાણીયો વલી પ્રમુલ્લશબ્દે લોકપાલ વિમલેશ્વર દેવતા તથા ચક્કેસરી દેવી અ ને નવ પ્રહ્મ ઇત્યાદિક સુર એટલે દેવતારૂપ (કુસુમેહિ કેળ) ફૂલે કરી (અલંકિત્તે કેળ) અલંકૃત,

જોતાયમાન છે, પદ્મવો સિદ્ધચક્રરૂપ (ગુરુ કે૦) મહોટો કલ્પવૃક્ષ તે અમારા મનોવાંચિત પ્રતે (દિ-
 ને કે૦) ધ્યાપો. પૂતાવના મોક્ષસુખની વાંઠા છે માટે મોક્ષનો દાયક સિદ્ધચક્રરૂપ કલ્પવૃક્ષ છે.
 એમ જાણી નવ્યપ્રાણીયે તેની સેવના કરવી ! ઇતિ મંગલમ્ ॥ ૨ ॥ ॥ એમ નમસ્કાર કહી
 ને ચૈત્યવંદન કરી (શક્રસ્તવ કે૦) નમોહુણના પાઠ ઉચ્ચારીને શ્રીપાલ (મુદા કે૦) હૃદયે
 સહિત નવપદસ્તવન કરે છે. તિહાં “ ઉપન્ન સન્નાણ મહોમયાણ ” ઇત્યાદિક ચૈત્યવંદન કહે છે.
 તે કેવી રીતે ? તો કે, સ્વર તે ઉચ્ચસ્વર તથા પદ અને (વર્ણ કે૦) શુદ્ધ અક્ષર તેણે કરી (ત્રિશા
 તત્ત્વકર સરવગ્ગ, લપ્દિ ગુરુ પયદલ હંવરૂ ॥ દિસિવાલ જસક જસ્કિણે પસુહ, સુર
 કુસુમેહિં અલંકિજે ॥ સો સિદ્ધચક્ર ગુરુ કપ્પતરુ, અમ્હ મનવંઠિયફલ દિજે
 ॥ ૭ ॥ નમસ્કાર કહિ ઉચ્ચરી, શક્રસ્તવ શ્રીપાલ ॥ નવપદસ્તવન કહે મુદા,
 સ્વર પદ વર્ણ વિશાલ ॥ ૩ ॥ મંગલ તૂર વજાવતે, નાચંતે વર પાત્ર ॥ ગાયંતે વહુ
 વિધિ ધવલ, વિરુદ્ પઢંતે ઘાત્ર ॥ ૪ ॥ સંઘપૂજા સાહમિવલ, કરી તેહ નરનાથ ॥
 શાસન જૈન પ્રજાવતો, મેલે શિવપુર સાથ ॥ ૫ ॥ પટેદેવી પરિવાર અન્ય, સા
 સુ કે૦) વિસ્તીર્ણણે કહે છે ॥ ૩ ॥ ॥ ૫ રીતેં તિહાં માંગલિકનાં વાજિત્ર વાજતે એકે પ્રધાન
 પાત્રો નાચંતે એકે ઘણા પ્રકારનાં (ધવલ કે૦) ઉલ્લસલ મંગલ ગાવતે એકે અને ઘાત્ર તે જાત્ર
 નાગણ પેગેર ચિન્નદાવલી (પઢંતે કે૦) વોલતે એકે ॥ ૪ ॥ ॥ શ્રીપાલરાજા સંઘની પૂજા સ્વામિ
 યાત્મન્ય ઇત્યાદિક ધર્મકૃત્ય કરીને શ્રી જિનશાસનની પ્રજાવના કરતો એકો (શિવપુરસાથ
 કે૦) મોક્ષના સાથને મેલવતો હવો ॥ ૫ ॥ ॥ પટેદેવી જે મયણ તથા (અન્ય કે૦) બોજી રાણીઓ
 અને પાંચ સહીયો શૃંગારસુંદરીની સાથેં શ્રીપાલેં પરણી છે, માટેં તે પણ સ્ત્રીઓ છે, તે પરિવારની

સાથે (અવિહરુ કેળ) અવિચલ રાગ ધરતો બીજા પળ ઘણા આવક, શ્રાવિકાર્તની સ્થાથે સિદ્ધચક્રને આરાધે છે, જેથી સંસાર સમુદ્રનો તાગ એટલે પાર પામે ॥ ૬ ॥ ॥ હવે શ્રીપાલરાજાને સંસારના (સુખજોગ કેળ) વિષયસુખ જોગવતાં થકાં (મયણાદિક કેળ) મયણાસુંદરી પ્રમુખ સ્ત્રીયો ના (સંયોગ કેળ) સંયોગથકી (નિરુપમ કેળ) કોઈની પળ જેને હપમા અપાય નહિં, એવા અત્યુત્તમ, અને (ગુણનિધિ કેળ) ગુણોના ચંદ્રારૂપ ત્રિજીવનપાલ જેમાં મુખ્ય છે એવા નવ, તનય એટલે પુત્ર થયા. અર્થાત્ પટ્ટરાણી જે મયણાસુંદરી તેને ત્રિજીવનપાલનામા પુત્ર થયો, અને બોજો આઠ સ્ત્રીયોને એક એક પુત્ર થયો, એમ સર્વ મલી મનોહર નવ પુત્રો થયા ॥ ૭ ॥ ॥ નવ હજાર

થે અવિહરુ રાગ ॥ આરાધે સિદ્ધચક્રને, પામે પ્રવજલ તાગ ॥ ૬ ॥ ત્રિજીવનપાલાદિક તનય, મયણાદિક સંયોગ ॥ નવ નિરુપમ ગુણનિધિ હુઆ, જોગવતાં સુખ જોગ ॥ ૭ ॥ ગય રહ સહસ્ર તે નવ હુઆ, નવ લખ જન્મ તુરંગ ॥ પતિ હુઆ નવ કોમિ તસ, રાજનીતિ નવરંગ ॥ ૮ ॥ રાજ નિકંટક પાલતાં, નવ શત વરસ વિલીન ॥ આપી તિહુઅણપાલને, નૃપ હુએ નવપદલીન ॥ ૯ ॥ ઢાલ અગીયારમી ॥

દ્રાથી, તથા નવ હજાર રથ, અને નવ લાખ જાતિવંત દ્યોમ્ના થયા. તથા પાયદલ લશ્કર નવ ક્રોડ સંખ્યાર્થે થયું. એ રીતેં ચતુરંગિણી સેના થઈ, એમ શ્રીપાલરાજાની રાજનીતિ સર્વ નવરંગી થઈ ॥ ૭ ॥ એ રીતેં (નિકંટક કેળ) શત્રુરહિત રાજ પાલતાં થકાં નવસો વર્ષ (વિલીન કેળ) વહી ગયાં. પત્ની મયણાનો પુત્ર જે ત્રિજીવનપાલ, તેહને રાજપાટે આપીને શ્રીપાલરાજા નવપદના ધ્યાનમાં હે લયલીન થયો, એટલે એકાગ્રધ્યાને ધ્યાતો થકો નવપદનુંજ ધ્યાન સ્મરણ કરવા લાગ્યો ॥ ૯ ॥ ॥ હવે શ્રીપાલરાજા નવપદનું ધ્યાન કેવી રીતે કરે છે? તે હ્યાં એકેક પંદ પાંચ પાંચ ગાથાર્થે કરી વર્ણ

થે છે, નિહાં પ્રથમ પાંચ ગાથાએ શ્રીઅગ્નિહંતપદનું વર્ણન કરે છે. જે જાવિ જિન થનાર હોય, તે તીર્થંકર
 પળું પામવાની પૂર્વે ત્રીજે ત્રેવે પટલે શેષ ત્રણ ત્રવ સંસાર રહે તેવારે (વર કેળ) પ્રધાન સ્થાનકનું
 તપ કરીને પટલે વધાં મલી શ્રીઅગ્નિહંતાદિક વીશ સ્થાનક છે, તેમાં કોઈ એકપદનું, કોઈ ત્રે પદનું,
 કોઈત્રણ પદનું, એમ યાવત્ કોઈક તો સંપૂર્ણ વીશે પદોનું સવિસ્તર વિધિયે શુરુજાવે આરાધન કરીને જેણે
 નિકાચિતપણે (જિનનામ કેળ) શ્રી તીર્થંકર નામકર્મે વાંચ્યું છે, એવા; વલી વીશ ત્રવનપતિના, વત્રીશ
 ત્ર્યંતરના, તે જ્યોતિર્પીના, અને દશ વૈમાનિકના, એમ સર્વ મલી વીશવ ઇંદ્ર થયા. તેણે પૂજિત વંદિત
 એવા જે જિન પટલે શ્રીતીર્થંકર દેવ શ્રીઅગ્નિહંત ત્રગવંત પ્રથમપદે છે, તેને પ્રણામ કરિયે. શ્રે ત્ર

શ્રી મીમંધર સાહેવ આગે ॥ એ દેશી ॥ ત્રીજે ત્રવ વર ધ્યાનક તપ કરી, જે
 તો વાંચ્યું જિનનામ ॥ ચોમઠિ ઇંડે પૂજિત જે જિન, કીજે તાસ પ્રણામ રે ॥ ત્રવિ
 કા ॥ સિંદુચક પદ વંદો, જિમ ચિરકાલે નંદો રે ॥ ત્રળ ॥ સિળ ॥ ૨ ॥ એ આંકળી ॥
 જેહને હોય કલ્યાણક દિવસે, નરકે પણ અજુઆલુ ॥ સકલ અધિક ગુણ અતિ
 મિતનો ! નમેં શ્રીસિદ્ધચક્રપદને વંદો. જેમ (ચિરકાલ કેળ) ઘણાકાલ પર્યંત ધ્યાનંદને પામો, જેણે રા
 મોદ્ધેપરુપ અગ્નિ તે શત્રુ તેને હણ્યા, માટે અગ્નિહંત કહિયે. ઇંદ્રાદિકને પૂજ્યા યોગ્ય થયા, માટે
 અગ્નિ કહિયે. વલી પરી સંસારમાં વીજરૂપ અવતરતું નથી, માટે અગ્નિહંત કહિયે. એ ત્રણ નામ
 યવાર્થ થયાં છે જેહને એવા શ્રીઅગ્નિહંત, તે નવપદમાં પ્રથમપદે છે ॥ ૨ ॥ ॥ જેહને પટલે જે શ્રી
 જિનેશ્વરને એક ત્રવનકલ્યાણક, ત્રીજું જન્મકલ્યાણક, ત્રીજું વીકાકલ્યાણક, ચોથું કેવલજ્ઞાન
 રહ્યાણક અને પાંચમું નિર્વાણકલ્યાણક. એ પાંચ કલ્યાણકને દિવસે અંતર્મુદ્ધત પર્યંત, જિહાં સર્વદા
 અંધકારજ રહે છે, એવા નરકને વિષે પણ અજુઆલું થાય, ત્યાંના સર્વજીવોને જ્ઞાતા થાય, વલી (સક

સ કેવ) સમસ્ત જે ઉત્તમ ગુણ છે તેથી અધિક ગુણના ધારક છે. વલી ચોત્રીશ અતિશયના ધારક છે, તેનાં નામ લલ્હીયેં હેયે. એક પ્રસ્વેદ, મલ, રોગેં કરી રહિત અને શુભગંધ તથા અદ્ભુતરૂપસહિત શરીર હોય. વીજો રુધિર અને માંસ, એ વે ગાયના દૂધ જેવાં હજલાં હોય, હુર્ગંધતારહિત સુગંધયુક્ત હોય. ત્રીજો આહાર, નિહાર અદૃશ્ય હોય. ચોથો શ્વાસોદ્વાસ કમલના ગંધની પરેં સૌગંધિક હોય, એ ચાર અતિશય સહજના જન્મથફીજ પ્રત્નને હોય. હવે, ચાર ઘાતોકર્મના ક્યથકી વીજા અગીયાર અતિશય થાય છે, તે કહે છે. પ્રથમ, માત્ર એક યોજન પ્રમાણ સમવસરણ હોય તેમાંહે ત્રણ પુવનના લોક સમાય, વીજો મનુષ્ય, તિર્યચ અને દેવતા સર્વ પોતપોતાની જાણમાં પ્રત્નની ધર્મવવોધક વાણી સમજે, તથા એક જિહાં પ્રત્નુ વિચરતા હોય તિહાં ચારે વાજુ પચ્ચીશ યોજન ક્ષેત્રમાંહે પૂર્વોત્પન્નરોગ ઉપશમી જાય, વીજો માંહોમાંહે ચેરજાવ મટી જાય, ત્રીજો હુર્નિક્ક હુબ્કાલ ન હોય, ચોથો સ્વચક્ર પરચક્રનો જય ન હોય, પાંચમો મારી મરકી ન હોય, ઠઠો દિતિ તે ઘણા વિનાશકારક જીવજંતુની ઉત્પતિ ન હોય, સાતમો અતિવૃષ્ટિ ન હોય, આઠમો અનાવૃષ્ટિ ન હોય, એ આઠ અતિશય પ્રત્નના વિહાર ક્ષેત્ર આશ્રયી કહ્યા, તેની સાથે આગલના વે મેલવતાં દશ થયા, અને અગીયારમો પ્રત્નની પૂર્વે ઉદ્યોતમય જામંફલ ફલહલાટ કરતું રહે. એવં અગીયાર અતિશય ક્ષાયિકજાવથી હોય. હવે ઊગણીસ અતિશય દેવકૃત હોય, તે કહે છે. એક મણિરતન મય સિંહાસન સહચારો હોય, વીજો ત્રણ ઠત્ર શ્રીજિનેશ્વરને મસ્તકેં દેખાય, ત્રીજો દ્વિધ્વજ સદા આગલ ચાલે, ચોથો શ્વેત ચામરનાં જોનાં અણવીંજ્યાં વીંજાય, પાંચમો સર્વદા ધર્મચક્ર આકાશમાર્ગે રહ્યું ચાલે, ઠઠો પ્રત્નના શરીરથી વાર ગુણો જેંચો એવો અશોકવૃક્ષ પ્રત્નની ઉપર ઠાયા કરતો સાથે રહે, સાતમો ચતુર્મુલેં શોજતી દેશના આપે, આઠમો મણિ, કનક અને રૌપ્યમય ત્રણ ગઢ હોય, નવમો નવ સંખ્યાયેં સુવર્ણમય કમલની ઉપર પ્રત્નુ ચાલે, દશમો કાંટા અધોમુલ્લ થઈ જાય. અગિયારમો સંયમ લીધા પઠી કેશ, નલ અને રોમ વાધે નહીં, વારમો દ્વિધ્વજના અર્થ પાંચે મનોહ્ર હોય, તેરમો સર્વ ક્રતુ સુલ્હદાયિની હોય, ચૌદમો સુગંધી પાણીની વૃષ્ટિ હોય, પન્નરમો જલસ્થલનાં ઉપજેલાં પાંચે વર્ણનાં

પ્રભુ તે સમયસરનામાં જાનુલગેં હેંથી વીટું પથરાય, શોભમો પક્ષી સર્વ પ્રદક્ષિણા દેતાં ફરે, સત્તરમો વાયુ
 નાનુકૂલ હોય, અઢારમો વૃક્ષ સર્વ નીચાં નમીને પ્રણામ કરતા રહે, ઊગણીશમો આકાશમાં દેવહુંડુ ઊંચિ
 યાજે. એ ચાર મૂલના તથા અગોધાર દ્વાયિક જાવશ્રી અને ઊગણીશ દેવોના કરેલા મલી ચોત્રીશ
 અનિગયના ધરનાર શ્રીઅરિહંત હોય, (તે જિન કે૦) તે શ્રીઅરિહંતને (નમિ કે૦) નમસ્કાર
 કરીને મહારા જવોત્તવનાં (અથ કે૦) પાપને ટાલું ॥ ૧ ॥ ॥ વલી જે મતિજ્ઞાન, શ્રુતજ્ઞાન અને
 અવધિજ્ઞાન. એ ત્રણ (નાણ સમગ્ર કે૦) સમગ્ર જ્ઞાન સહિત આવોને ગર્જને વિષે ઉપન્યા, એટલે
 શ્રીતીર્થંકર દેવ સર્વે દેવગતિમાંથી તથા નારકીમાંહેથી આવે, તેડારેં ત્રણ જ્ઞાનેં કરો સહિત આવે.
 નિહાં જે સ્થાનકથી આવે તે સ્થાનકેં જેટલો અવધિજ્ઞાનનો વિષય હોય, તેટલેજ વિષયેં ઇહાં પણ

શય થારી, તે જિન નમિ અથ ટાલું રે ॥ ૪૦ ॥ સિ૦ ॥ ૧ ॥ જે તિહુનાણસમગ્ર
 ઉપ્પન્ના, ઝોગ કરમ સ્થિણ જાણી ॥ લેઈ દીક્ષા શિક્ષા દિયેં જનને, તે નમિયેં જિન
 નાળી રે ॥ ૪૦ ॥ પિ૦ ॥ ૩ ॥ મહાગોપ મહામાહણ કહિયેં, નિર્યામક સઠવાહ ॥

નેમતે અવધિજ્ઞાન હોય. એ મીનેં ગૃહસ્થપણામાં સર્વ તોર્થકરોને માંહોમાંહે જ્ઞાનમાં તફાવત જા
 નવો, માટે શ્રીતીર્થંકરને તવપ્રત્યયો-જ્ઞાન છે, તે જ્ઞાનેં કરી પોતાના ઝોગાવલો કર્મનો ક્ય જા
 નીને ગૃહસ્થપણાનો ધ્યાગ કરી નમોનિઠસ્સ કહી ' કરેમિ ચંતે સામાદ્યં ' ઉચ્ચરી પાંચ મહાવ્રતનો
 ઉચાર કરી દીક્ષા લઇને તબ્બ, સુલત્તવોથી, પરીતસંસારી એવા તડક પરિણામવાલા જે જગનિવાસિ
 જિન નેમને શિક્ષા એટલે શીલામણ દેવા માટે કર્મ લપાવી કેવલજ્ઞાન પામી ઘણા જીવને વોધવીજ
 પમાતી, મંમારત્તમુદ્ધના પાર પ્રત્યેં પહોંચાડે. એવા જગત ઉપકારી જે શ્રીજિનનાળી એટલે
 જ્ઞાનેં સહિત તે અરિહંતને નમીયેં. એ કેહવા છે ? તો કે પોતેં સંસારસમુદ્ધથી તથા, અને વીજાને
 તારે એવા છે. એવી રીતનું શ્રોવાલરાજા ધ્યાન ધરે છે ॥ ૩ ॥ ॥ વલી પ્રભુ કેહવા છે ?

तो के महागोप, महामाहण, निर्यामक अने सार्थवाह, एवी चार उपमा जेहने ठाजे ठे ते (जिन के०) अरिहंतने पोताना हृदयमां घणोज उत्साह धरीने नमीयें, एटले नमस्कार करीयें. एम श्रोपा स कहें ठे. हवे ए चार उपमाना अर्थ कहे ठे. जेम गोप जे गोवालीया ठे ते गायोने पाले ठे, सपर्य सावजना जयथी राखे ठे, पर्वत अटवीने त्रिषे वणुं तूण चरावे ठे, वली वनमांहे पाणी पीवरावे ठे, पणुं रखोपुं करे ठे, तेम इहां श्रीअरिहंतजी पण ठ जीवनिकायरूप गायोनो समूह तेने जन्ममरण दिक्कना जयथकी उरुरी मोक्कनगर प्रत्ये प्होचाडे ठे, माटे एमने महागोप कहियें. हवे महामाहण केवी रीतें कहियें ? ते कहे ठे. साधु मुनिराज जे ठकायनी रक्षा करे ठे, ते श्रीजिनेश्वरता वचनथी करे ठे, जगतजंतुने करुणारूप त्रण जगतमां दयानो पडह वज्रवावे ठे, माटे महामाहण एज शब्दनो निर्घोष ठे, तेथी महामाहण कहियें. तथा जेम कोइ सार्थवाहना आश्रयी

उपमा एहवी जेहने ठाजे, ते जिन नमियें उठाह रे ॥ त्र० ॥ सि० ॥ ४ ॥

प्राणी, ते अत्यंत कष्टे उल्लंघन करवा योग्य एवी अटवीने पण तेना कही देखाकेला मार्गथी उल्लंघनी वांछितनगरें प्होंचे ठे. तेम जवरूप अटवीमां पकेला जीव पण श्रीजिनेश्वरना उपदेशेला मार्गें करी मोक्कनगरें प्होंचे ठे. केम के ? अटवीरूप जवकांतार उल्लंघवानो मार्ग देखारुनार श्रीजिनेद्रज ठे. एटले संसाररूप अटवीने विषे अनादिनुं जे मिथ्यात्व अज्ञान तेणें मोहरूप तिमिरं करी मुंजित मार्गें जीवने प. ल्यो ठे, ते श्रीजिनें कहेला सम्यक्दर्शनें करो दीवो, पठो जले झानें करी पाम्थो जे चरणसित्तरी करणसित्तरी रूप निर्वाणनो मार्ग, तेणें करी शाश्वतुं निरावाधपणुं जिहां ठे, एवा अजरामर स्थानकप्रत्ये प्राणी पामे. माटे सार्थवाहसमान ठे. तथा जेम समुद्रमां कोइ एक वहाण परछीपें जाय ठे, तेमां वेठेला लोकोने ते वहाणनो चलावनार जे नाखुडे ठे ते समुद्रनो पार पमाडी चिंतित छीपें प्होंचाडे, तेम श्रीअरिहंत पण जवसमुद्रमां रहेला जव्यजीवोने जेम

गर्तेने परिपाके गते प्रसव आय, तेम वड्यस्थितिने परिपाके अनादि मिथ्यात्वनो विरह थये अके श्री
 त्रिनोपकारधी कर्मद्वय कगधी चौदसा गुणठाणने अतें एक समयमां सिरूपपाटणे पडोंचाडे.
 मातें निर्गामक कर्तियें. ए चार उपमानो अर्थ कळो ॥४॥ ॥ वली जे श्रोत्रारिहतेने अशोकवृक्ष,
 श्वकुमुमवृष्टि, योजनभामिनी दिव्यवाणी, चामरयुग्म, सिंहासन, जामंडल, देवडुडुजि, अने उत्रत्रय, ए
 याग महाप्रानिहार्य ने ठाजे ठे. वली जेमनी पांत्रीश गुणें करो युक्त वाणी ठे, ते वाणोयें करीने
 जे जगतना जनने प्रतिबोध करे ते, हे जड्यप्राणीयो ! ते श्रोतिनेश्वरने विशेषें करी नमीयें, एटले
 तमस्तार करीयें. इहां वाणीना पांत्रीश गुणनां नाम लक्ष्मीयें हैयें. प्रथम जे स्थानकें जे चापा बोलवानो
 ज्यवेद्वार ठे. तिहां तेज नापाने बोले. अरुमागधी सहित बोले, बीजो उच्चस्वर देशना आपे,
 जेयकी एक योजन प्रमाण समवसरणमां वेगळा लोक सर्व सांचले. बीजो ग्रामिक तुळ चापा न

आठ प्रातिहृज जम ठाजे, पांत्रीश गुणयुत वाणी ॥ जे प्रतिबोध करे जगजन

बोले, प्रांड नापा बोले. चोत्रो मेवनी परं गज्जोरस सहित गंचीर वाणी बोले. पांचमो शब्दोपेत एटले
 पकडेंदा सहित वाणी बोले. अने सांचलनारने निन्न निन्न शब्द जणाइ आवे तेम बोले. ठां
 सांचलनारने नवोपकारक मानसहित सरलतायुक्त बोले. सातमो सांचलनार सहु जुदा जुदा पोसपो
 नाना हृदयमांरे एम समजे, जे तगवान् अमनज उद्देशीने बोले ठे, एम सहने बहुमान उत्पन्न
 करवावाची नापा बोले. ए सात गुण शब्दाश्रयो जाणवा. आठमो घणा पुष्ट विस्तार अर्थसहित
 बोले. नवमो पूर्वोपर अविशेष एटजे सरिखो मलतो अर्थ बोले. दशमो महोटाइनां वचन बोले, के
 जेथकी सांचलनारा एम कळे, जे ए वचन एद्दवा महोटा पुरुषथीज बोलाय, पण बीजाश्री न वो
 जाय ! एम प्रगंसा करे, तथा अजिमत सिद्धांतोक्त बोले. अगीयारमो एद्दुं स्पष्ट बोले के, जेथी
 कोइ पण सांचलनारने निन्नकुल संदेह रहे नही. चारमो प्रभु जे अर्थनुं व्याख्यान करे, तेद्वने कोइ

તુપણ આપી શકે નહીં. તેરમો જે વિષય ઘણો સૂક્ષ્મ અને વહુ કઠણ હોય, તે વિષય એવી રીતે બોલે, કે જેથકી સાંજલનારાના હૃદયમાંહે તે વાત તુરત રમી જાય. ચૌદમો પ્રસ્તાવોચિત એટલે જિહાં જેવું બોલવા યોગ્ય હોય, તિહાં તેવું બોલે. માંહોમાંહે અર્થ મલે એમ બોલે, વૃદ્ધવાદી ગુહને દૃષ્ટાંતે. પંદરમો પરમેશ્વરને જે વસ્તુ વિવેકિત છે, તેજ સિદ્ધાંત લેઈ બોલે અર્થાત્ ષડ્ઢ્ય નવતત્ત્વ પુષ્ટ થવા રૂપ અપેક્ષાસહિત બોલે. શોલમો વિષય, સંબંધ, પ્રયોજન અને અધિકારી સહિત બોલે. સત્તરમો પદ રચનાનો અપેક્ષા લેઈ બોલે. અઢારમો નવતત્ત્વ ને ષડ્ઢ્યની પટુતા બોલવામાં હોય તેમ બોલે. ઊગ્દીશમો એવી રીતે સ્થિત્ય મધુર બોલે, કે જેથી સાંજલનારને ધૃત ગોલથો પણ મોઠાશ વધારે ઉપજે. ત્રીશમો એવી ચતુરાઈથી બોલે કે, જે માંહે પારકા મર્મ જણાઈ ન આવે. એકવીશમો ધર્મ અર્થ પ્રતિવચ્ચ બોલે, વાર્તાશમો ઉદારપણે દીપક જેવો પ્રકાશકારી અર્થ બોલે, ત્રેવીશમો જેમાંહે

ને, તે જિન નમિયેં પ્રાણી રે ॥ ૪૦ ॥ સિ૦ ॥ ૫ ॥ સમયપરસંતર અણ ફરસી, ચ પરની નિંદા તથા પોતાની મહોટાઈ દોઠમાં ન આવે, એમ બોલે. ચોવીશમો જે બોલવાથી લોકોને એવો જ્ઞાસ ન થાય, જે આ પુરુષ સર્વગુણસંપન્ન છે, એમ બોલે. પચોશમો કર્તા, કર્મ, ક્રિયા, લિંગ, કારક, કાલ અને વિચક્તીયો સહિત બોલે. ઠઠવીશમો સાંજલનારને વિસ્મય થાય, આશ્ચર્ય ઉપજે, એહવું બોલે. સત્તાવોશમો સ્વસ્થાચિત્તે અતિધીરતાસહિત બોલે, પણ ઉતાવલાની પરે ન બોલે. અઠ્ઠાવિશમો વિલંબ રહિત બોલે. ઊગ્દીશમો મનનો ઝાંતિરહિત બોલે. ત્રીશમો વૈમાનિક, જવનપતિ, મનુષ્ય, સિર્યંચ, સર્વ પોતપોતાની જાણમાં સમજે તેમ બોલે. એકત્રીશમો જેમ શિષ્યોને વિશેષબુદ્ધિ ઉપજવાપણું થાય, તેમ બોલે. વત્રીશમો પદના અર્થને અનેકપણે વિશેષ આરોગ્ય કરો બોલે. તેત્રીશમો સત્ત્વ પ્રધાનપણે એટલે સાહસિકપણે બોલે. ચોત્રીશમો પુનરુક્તિદોષ રહિત બોલે. પાંત્રીશમો સાંજલનારને સ્વેદ શ્રમ ન ઉપજે, એવું બોલે. એ પ્રચુની વાણીના પાંત્રીશ ગુણ કહ્યા ॥ ૫ ॥ હવે

સિદ્ધપદની મ્નવના પાંચ ગાથાએ કરે છે. જે એક સમય વિના વીજો સમય ફરસે નહી, તેમજ ચલ
 દસા ગુણગાના અંતથકી આકાશના અસંખ્યાતા પ્રદેશ છે, તેમધ્યે જીવ જે પ્રદેશનો શ્રેણીયે પ્રવ
 નેન કરે. તેથકી વીજા પ્રદેશને (અણફરસી કેળ) ફરસે નહીં, એટલે સમશ્રેણીના પ્રદેશને અંતરે
 રચા જે વીજા પ્રદેશ, તેમને ફરસ્યા વિના જે પ્રદેશે સિદ્ધ થયા, તેજ પ્રદેશે સમશ્રેણીયે એક સમયમાં
 મિદ્ધગતિ પામે, એવારે તિહાં પદ્ધેતે, તેવારે (ચરમ કેળ) ટેહ્લા શરીરનો (તિજાગ કેળ) વીજો જાગ
 વિશેષ વેટ. એટલે નવદ્ધાથની કાયા દોય, તો ઠ હાથની કાયા રહે, એહવો અવગાહના લહોને સિદ્ધગ
 તિ પામ્યા, તે (અગ્રેષ કેળ) સમસ્ત સિદ્ધને નમસ્કાર કરો ॥૬॥ ॥ એક પૂર્વપ્રયોગ જે પૂર્વે વલ પાળું હું
 નેમદે, વોતું જીવમાં સદેજે ગતિપરિણામ છે તેશ્રી, વીજું કર્મનું વંધન ટેદન થયું માટે, ચોથું અનાદિ
 પ્રસંગો દૃઢ્યા. અનંગો થયા માટે, એક સમય પવંત ઝુર્ધે ગતિ છે, પડી અચલ છે. હવે એ સિદ્ધગતિયે

રમ તિજાગ વિશેષ ॥ અવગાહન લહિ જે શિવ પદ્ધતા, સિદ્ધ નમો તે અગ્રેષ રે

॥ જ૦ ॥ સિ૦ ॥ ૬ ॥ પૂર્વપ્રયોગ ને ગતિપરિણામે, વંધન ટેદન અસંગ ॥ સમય એક
 પદ્ધેતચમના ચાર દૃષ્ટાંતનો અર્થ કહે છે. તેમાં ધનુષ્ય ચમત્તો વાળ મૂકવાને અવસરે પૂર્વપ્રયોગ વિધિયે
 પાળાનો પેચો એમ થાળ જાય, તેમ આત્મા પૂર્વે કર્મસહિત હતો તે સર્વ કર્મનો એકલો અઠાવન
 પ્રકૃતિનો વંધ. ગુદ્ય. ગુદીરણા અને સત્તાનો ક્ય થાય, તેવારે જીવ ઝંચો જાય, સિદ્ધ થાય, તે
 જીવને પૂર્વપ્રયોગસંગ કદીધે. વીજો જેમ અગ્નિમાંદેથી ધૂમ્ર નિકલે, તે તુરત ઝંચો ચર્મે. તેમ આત્મા
 કર્મની યેમલો થાય, તો એહની ગતિ પણ ઝંચી જવાની છે. માટે ઝંચો ચડે, તેહને ગતિપરિણામ
 સ્વતંત્ર કહીથે. વીજો જેમ પરંડુવૃક્ષનાં ફલ પાકે તે આતપને યોગં સુકાયા પડો પાટે. તેવારે તેનું
 વીજ નિકલે. તે ઝંચું ગયેલ. તેમ નવરૂપ વનમાંદે મનુષ્યરૂપ વૃક્ષ છે. તેહનું સમકિતરૂપ સ્થલ છે,
 અને વતરૂપ શાલા છે. નાવનારૂપ પ્રતિશાલા છે, અને ધનવાતીકર્મક્યરૂપ ફૂલ છે. તથા તેર

મા અને ચંદ્રદમા ગુણગણારૂપ ફલ તે શેષ પંચાશી પ્રકૃતિ સત્તાદ્યરૂપ આત્મે કરી આત્મા પુદ્ગલથી
 નિન્ન થયો. તે વંધનનો ઠેદન થયો. તેવારે જોવની ગતિ ઝંચી થાય, તેથી સિદ્ધ થાય. કર્મવંધનનો ઠેદન
 થયો, માટે તેને વંધનઠેદનયોગ કહિયે. ચોથો જેમ કુંજાર પ્રથમ વેગથી ચક્રને ઢંઢે કરી જમાફે, પહે
 કોઈ હાથ ન લગાફે, તો પણ તે ચક્ર, પોતાનો મેલે ફર્યા કરે, તેમ જીવ અસંગ ક્રિયાને થલે કર્મસલર
 દિત થઈ રહ્યો છે, અને ઉપાધિનાં કારણ સર્વ મટી ગયાં છે, તેથી સંગરહિત થકા જીવનો ગતિ ઝંચી
 જ હોય, એમ ચાર પ્રકારે કરી એક સમયમાં હે જેહની (જરથ કેળ) ઝંચી ગતિ છે, પઠી અચલ છે તે
 સિદ્ધને તમે (રંગ કેળ) હર્ષે કરી સમરો, નમો ॥ ૭ ॥ (નિર્મલ કેળ) સ્ફટિકરલમયો મલ
 રહિત જાતિવંત અર્જુનસોનાની જે સિદ્ધશિલા તે ઉપરે ઉત્સેધ અંગુલને માને કરી એક યોજનને અંતે

ઝરથ ગતિ જેહની, તે સિદ્ધ સમરો રંગે ॥ ૮ ॥ સિં ॥ ૭ ॥ નિર્મલ સિદ્ધ
 શિલાને ઉપરે, જોયણ એક લોકંત ॥ સાદિ અનંત તિહાં સ્થિતિ જેહની, તે સિદ્ધ
 લોકનો અંત છે. તે જોજનના ચોવીશ યાગ કરાયે, તેમાં ત્રેવીશ યાગ હેવાં પરુતા મૂકીયે અને ઉપરલે
 ચોવીશમે યાગે સર્વ સિદ્ધના જીવ અવગાહી રહ્યા છે. તિહાં અનેક પ્રકારની અવગાહના છે. કોઈ પલાંઠી
 વાલ્યા સિદ્ધ થયા તેની તેવી અવગાહના. કોઈ કાઠસ્સંગ મુદ્રાયે સિદ્ધ થયા, તેનો તેવો અવગાહના
 જાણવી. ઉલ્કુષ્ટ પાંચશે ધનુષ્ય શરીર વાલા સિદ્ધ થયા, મધ્યમ સાત હાથના શરીરવાલા અને જઘન્ય વે
 હાથના શરીરવાલા સિદ્ધ થયા તે જાયગા ઝંચપણે ત્રણસો તેત્રીસ ધનુષ્ય એક હાથ ને ચાર અંગુલ
 પ્રમાણ છે. તિહાં સર્વ સિદ્ધ આશ્રય અનાદિ અનંત છે, અને એક સિદ્ધ આશ્રયી સાદિ અનંત સ્થિતિ
 છે જેહની એહવા જે સિદ્ધ તેહને હે (સંત કેળ) સજ્જન પુરુષો ! તમે પ્રણામ કરો, તે સિદ્ધની અવગા
 હનાના અગિયાર યેદ આત્મકનિર્યુક્તિમાં હે કહ્યા છે. તેમાંનો અગિયારમો કર્મકથના સિદ્ધનો

नेट ए सिद्धने ठे. एहवा सिद्धने नमो, जेम मोक्ष सुखने पामो ॥ ७ ॥ ॥ वली ते सिरू केहवा ठे?
 नो के जेम (प्राकृत के०) निद्ध ठे ते (पुर के०) नगरना गुण जाणे ठे, पण मुखथी कही शके
 नहीं, एटले जेम कोइ एक नगरनो राजा एकदा वक्रशिक्षित अश्वे चडो अटवीमां गयो, पढी वाग
 खंचवाथी हाथ दुःखवा लाग्या, नेवारें लगाम मूकी दीधी, तेथी घोसो पण उतो रह्यो, तेवारें राजा
 नीधं उत्तरी अश्वने वृद्धनी ठायगें बांधी पोतें पण ठायामां वेठो, पण तूवा घणी लागी ठे, एट
 लामां एक निद्ध वनमांथी आब्यो, तेनी वासंथी राजागें हाथनी संज्ञायें पाणी माग्युं, जिद्धें वि
 चाग्युं जे या काइरु जलो माणस देखाय ठे, एम धारी पाननो दमीयो करो पाण। नरी लाव्यो. रा
 जागें पाणी पीधुं अने प्राण रझ्यो. तेथी खुशी थयो, एटलामां राजानी सेना पण पगले पगले चालता
 निह्यां थावी पड्योती, ते पण राजाने जोइ आनंद पामो, प्रधानादिकें जोजन मुख आगज मूक्युं.

प्रणमो संत रे ॥ ४० ॥ सि० ॥ ७ ॥ जाणे पण न सके कही पुरगुण, प्राकृत
निम गुण जास ॥ उपमाविण नाणी भवमांहे, ते सिद्ध दियो उद्धास रे ॥ ४० ॥
राजायें ते चिह्ने जमाकी वच्च पहेरार्वांने तेने साथें तेनो नगरनां आड्या, तिहां एक मंदिरमां
चिह्ने राख्यो, वाणा सेवक तेनो पासें राख्या, चिह्न पण गोंखमां बेसो नगरना तमासा जोया करे,
मेवा मीठाडनां जोजन करे, नुवा चंदननां त्रिलेपन करे, केटलाएक दिवसो पठी ते चिह्न पोतानां
संबंधि पासें गयो. तेने सर्व चिह्न मली पूठवा लाग्या के, तुंच्यांगयो हते! तेवरें तेंणें कहुं केहुं नगरमां
गयो हतो, तेमणें पूठुं, के तिहां खावा पीवानुं शुं मलतुं हतुं? तथा नगरनां स्थानक केहवां हतां?
वच्च केहवां हतां? एम पूठवा लाग्यां, पण ते चिह्न तेमने कांड कही शके नही, पोनें मनमां सर्व
जाणे, पण समजावी शके नही, ए दृष्टांत. तथा जेम कोइक मुंगाने गोल खवरावीमे तेनो स्वाद,
प्रविणें तो ते संदायें वतावे, पण कही शके नही, तेम थोसिळना मुखने पण (उपमाविण जमांहि के०)

જગતમાંહે કોઈ चीजनो उपमा देइने वर्णन करी शक्याय नहीं, ते सिद्धना सुखने (नाणी के०)
 केवलज्ञानी पुरुष जाणे खरा, पण तेनुं मुखार्थो वर्णन करी शके नहीं, एवा सुखनो अनुभव करना
 जे श्रीसिद्धचगवान् ते मुजने उद्घास प्रत्ये आपो ॥ ९ ॥ ॥ वली सिद्ध कहवा ठे ? तो के जेहनी
 ज्योतिमांहे ज्योति मली रहो ठे. एक सिद्धनो अवगाहनामांहे (अनुपम के०) जेहनी उपमा
 आवेज नहीं. एहवी अनंता सिद्धनो ज्योति दीपकने दृष्टांतें मली रही ठे. एटले जेम एक उरमा
 मांहे एक दीवानो प्रकाश समाइ रह्यो ठे. तेमां वली बीजा अनेक दीपक करीयें तो तेनो प्रकाश
 पण तेमांज समाइ जाय. ए दृष्टांतें जाणवुं. वली संसारसंबंधी सकल उपाधि विरमी ठे एहवा,
 तथा जेमना आत्माना मूलगुण साक्षात् प्रगट थया ठे. माटें आत्मारामरूप ने (रक्षा के०) मोक्ष

सि० ॥ ९ ॥ ज्योतिशुं ज्योति मली जस अनुपम, विरमी सकल उपाधि ॥

आत्मराम रमापति समरो, ते सिद्ध सहज समाधि रे ॥ ३० ॥ सि० ॥ २० ॥

पंच आचार जे सूधा पाले, मारग जांखे साचो ॥ ते आचारय नमियें तेहशुं,
 लक्ष्मी तेहना (पति के०) स्वामी एहवा जे सिद्ध तेहने (समरो के०) स्मरण करो. ते सिद्ध सहज
 स्वगुणरूप समाधिनुं स्थानक ठे. जेमाटे जीवने अनादिकालना लागेलां जे आठ प्रकारનાं कर्म, तेने
 सोसव्यां, धर्म्यां तेथी सिद्ध थया. ते सिद्धनां मुख कहवां ठे ? तो के यावन्मात्र जेटला देवताना
 समूह ठे, ते सर्वना त्रणे कालनां मुख एकवां करीयें, पिंडोजून करीने तेने वली अनंतगुणां करीयें,
 तेथी पण सिद्धनां सुख अनंतगुणां ठे, एम पांच गाथायें करीने श्रीसिद्धपदनो स्तवना श्रीपालरा
 जायें करी ॥ १० ॥ ॥ हवे बीजा आचार्यपदनी स्तवना पांच गाथायें करी करे ठे. जे पोतें ज्ञान
 चणे, परने ज्ञान चणावे, पोतें ज्ञान लखे, परने ज्ञान लखवानो उद्यम करावे, पोतें ज्ञान

કરા કરે, પરને જ્ઞાનજંડારા કરાવે, જ્ઞાનવંત દેખીને તેની ઉપર રાગ ધરે, તે જ્ઞાનાચાર કહીયે.
 નથા પોતે સમકેત પાલે, બીજાને સમકેત પલાવે, સમકેતથી પરનો હોય, તેને વચનકથને કરી ફરી
 સમકેતમાં દટ કરે, તેને દર્શનાચાર કહીયે. તથા ચારિત્ર પોતે પાલે, બીજાને પલાવે, ચારિત્ર
 પાલતા હોય તેને અનુમોદે, તે ચારિત્રાચાર કહીયે. તથા વાર પ્રકારનું તપ પોતે કરે, પરને તપ
 કરાવે, જે તપ કરતો હોય, તેને અનુમોદન આપે, તે તપાચાર કહીયે. તથા એ પૂર્વોક્ત જ્ઞાનાદિ
 ચાર પ્રકારના આચારને વિષે વિશેષશક્તિ ફોરવે, પડિક્કમણું, પડિક્કમણું નિરતિચારપણે પાલે,
 નહીં, તે પાંચમો વીર્યાચાર કહીયે. એ પંચવિધ આચારને જે સૂધા એટલે નિરતિચારપણે પાલે,
 વલી શ્રીજિનોક્ત દયારૂપ પુણ્યમય ધર્મ તેનો સાચો એટલે સત્ય માર્ગ જાણે, તે આચાર્ય
 પ્રેમ કરીજે જાઓ રે ॥ ૪૦ ॥ સિ૦ ॥ ૧૧ ॥ વર ટત્રીશ ગુણે કરિ સોહિ, યુગ પ્ર
 ધાન જન મોહિ ॥ જગ વોહે ન રહે રાખણ કોહિ, સૂરિ નમું તે જોહિ રે ॥ ૪૦ ॥ સિ૦
 ॥ ૧૧ ॥ નિત અપ્રમત્ત ધર્મ ડવણે, નહિ વિકથા ન કષાય ॥ જેહને તે આચારિ
 કહીયે. તેને નમીયે, અને (તેહગું કે૦) તેમની સાથે ધર્મનો જાઓ પ્રેમ કરીજે. કેમ કે ? તેથકી
 આચાર પામીયે તે મોટું ॥ ૧૬ ॥ ॥ વલી આચાર્ય કેહવા છે ? તો કે (વર કે૦) પ્રધાન એવા
 પંચેન્દ્રિયના નિગ્રહ આદિક ટત્રીશ ગુણ જે આચાર્યના છે, તેણે કરી શોભે છે. વલી યુગપ્રધાન પદ
 બીના ધરનાર, દ્વાદશાંગીના જાણ, સર્વજનને મોહ પમાડનાર, તથા (જગવોહે કે૦) સર્વ જગતના
 જનને ક્રોધે, એટલે પ્રતિબોધ આપવામાં સમર્થ, તથા (નરદેહણકોહે કે૦) એક દ્રુણમાત્ર પણ જે
 ક્રોધમાં રહેતા નથી, એટલે દ્રુણમાત્ર પણ ક્રોધ ધરતા નથી. એવા (સૂરિ કે૦) આચાર્ય, તેને
 (જોહે કે૦) પરબીને હું નમું તું ॥ ૧૨ ॥ ॥ વલી. (નિત કે૦) નિરંતર જવ્યજીવને બપકાર
 હુલિયે શુરૂ અપ્રમત્ત ધર્મનો બપદેશ આપે છે, કેમ કે પ્રમાદ જે છે, તે જીવને સંસારમાં પર્યટન ક

રાવનારો છે, માટે પ્રમાદને દૂર કરી અપ્રમાદપણે પ્રવર્તતાને અંતરમુહૂર્તમાં સંસારનો ત્રય મંટી જાય. તથા વલી રાજકથા, દેશકથા, નોજનકથા, અને સ્ત્રીકથા, એ ચાર પ્રકારની વિકંથા અથવા સમ્યક્ત્વ ઢીસણીયા અને ચારિત્ર ઢીસણીયા, એ બે પ્રકારની વિકથા, તે જેને કરવી નથી. સર્વદા ચારિત્ર અને સમ્યક્ત્વની પુષ્ટિ કરે છે. તેમજ શોભ કથાય, અને નવ નોકથાય, એ પચ્ચીશ કથાય બ્રેહ્ને નથી. વલી સર્વદા શુદ્ધ આચાર પાલવાને તત્પર રહે છે, તે આચાર્યને નમોયે. તે કહેવા છે ? તો કે અક્લુપ એટલે ડોલાશપણું અર્થાત્ કલુષજાવ તેણે કરી રહિત, તથા અમલ એટલે કોઈ પ્રકારનું, અક્લામાં મલિનપણું જેને નથી, તથા અમાય એટલે કપટ, માયા, ઈર્ષ્યા, અને મત્સર તેણે રહિત છે ॥૧૩॥ વલી જે આચાર્ય ચાર પ્રકારનો શિક્ષા દીયે છે, તે કહે છે. એક તો જે સાધુ ક્રિયા અનુષ્ઠાનમાં

જ નમિયે, અક્લુષ અમલ અમાય રે ॥ ૪૦ ॥ સિ૦ ॥ ૧૩ ॥ જે દિયે સારણ વૌ
રણ ચોયણ, પમિચોયણ વલિ જનને ॥ ૫૮ ॥ પટધારી ગઢથંત્ર આચાર્ય, તે માન્યા
મુનિમનને રે ॥ ૪૦ ॥ સિ૦ ॥ ૧૪ ॥ અઢમિયે જિનસૂરજ કેવલ, ચંદે જે જગદીવો ॥

તત્પરથકાને જૂલ પડે, તેને સંજારી આપે, તે સારણા કહીયે. વીજી જે સાધુ છોટી ક્રિયા કરતા હોય, તથા છોટું જણતા હોય તેને વારે, તે વારણા જાણવી. ત્રીજો સાધુઢને ક્રિયા કરવામાં પ્રેરણા કરે, તે ચોયણા જાણવી. ચોથી સાધુને પ્રમાદ કરતા જાણી તિરસ્કાર પૂર્વક આકરે વચને કરી વિશેષ પ્રેરણા કરે, તે પઢિચોયણા જાણવી. એ ચાર પ્રકારની શિક્ષા આપી લોકોને ધર્મકરણીમાં વિશેષ પ્રકારે જોડે. વલી પટધારી એટલે સૌધર્મપટ્ટપરંપરાના ધરનારા, તથા ગઢ જે ગણ, સાધુનો સમુદાય તેને થંજસમાન એટલે ગઢના થંજજૂત એવા આચાર્ય જગવાન્ તે મહામુનિરાજોના મનને વિશેષે માન્યા છે ॥ ૧૪ ॥ ॥ વલી શ્રીઆચાર્ય જગવાન્ કહેવા છે ? તો કે જેમ જગતમાં સૂર્યના કિરણોનો જેવારે પ્રસાર હોય, તેવારે અંધકારના પંડલો સર્વ દૂર થઈ જાય છે, અને જેવારે સૂર્ય

અસ્ત થઇ જાય, તેવારે ચંદ્રમાનો પ્રકાશ અંધકારને દૂર કરે છે. વલી કુળ્ળપદ્મમાં જેવારે ચંદ્રમાનો પ્રકાશ વળ ન હોય, તેવારે દીપક પણ અંધકારને વિનાશ કરે છે, તેમ ઇહાં પણ સાક્ષાત્ જાવતીર્થકર જેવારે વિદ્યમાન વિચરતા હોય, તેવારે તે કેવલજ્ઞાનરૂપ સૂર્યે કરી રૂપી અરૂપી પદાર્થને પ્રગટ કરતા રહે, તેથી મિથ્યાત્વરૂપ અંધકારનો પ્રચાર ન હોય. અને જેવારે (અહ્મિયેજિનસૂરજ કેળ) જિન જે શ્રીતીર્થકર દેવ રૂપ સૂર્ય તે અસ્ત થાય, એટલે શ્રીતીર્થકર નિર્વાણ પદ પામ્યા પછી (કેવલચંદ્ર કેળ) કેવલજ્ઞાનના ધારક સામાન્ય કેવલી રૂપ ચંદ્ર કરી જગતમાં પ્રકાશ રહે, અને જેવારે કેવલી જગત્વાનરૂપ ચંદ્રમાનો પ્રકાશ ન હોય, તેવારે (જે જગદીવો કેળ) જગતને વિષે મિથ્યાત્વ રૂપ અંધકાર દૂર કરવાને દીપકસમાન જે આચાર્ય પ્રત્યુ છે, તેહજ પ્રકાશકર્તા છે. એટલે

જુવન પદારથપ્રગટન પટુ તે, આચાર્ય ચિરંજીવો રે ॥ ૩૦ ॥ સિ૦ ॥ ૧૫ ॥

હાદશ અંગ સજ્ઞાય કરે જે, પારંગ ધારક તાસ ॥ સૂત્ર અરથ વિસ્તાર રસિક તે, જગતમાં અજ્ઞાનરૂપ અંધકારના પ્રસારને દૂર કરવા માટે શ્રીઆચાર્ય જે છે, તે દીપકસમાન છે, માટે તે જુવનપદારથ એટલે ત્રણ જુવનના પદાર્થને પ્રગટન એટલે પ્રગટ (પટુ કેળ) ચતુરાશ્રી કહેવાને તે સમર્થ છે, એવા શ્રીઆચાર્ય જગત્વાન તે (ચિરંજીવો કેળ) ઘણા કાલ લગે વિદ્યમાન રહ્યો. પરોતે પ્રાજ્ઞાવિક શાસનના શોભાકારક શ્રીઆચાર્યજીની સ્તુતિ શ્રીપાલરાજા કરે છે, તે પાંચ ગાથાએ કહી ॥ ૧૫ ॥ ॥ હવે પાંચ ગાથાએ કરીને શ્રીગુપાધ્યાયપદની સ્તવના કરે છે. જે શ્રીઆચારંગાદિ હાદશ અંગ એટલે ચાર અંગ છે તેનાં સઘાય ધ્યાન નિરંતર કરે છે. તથા એ દ્વાદશાંગી જે ગણિપિટક એના અર્થના પારંગામી છે, અને તેના રહસ્યના ધારણદાર; વલી સૂત્રથકી તથા અર્થથકી તે હાદશાંગીનો વિસ્તાર કરવાને રસિક થકા પોતે ત્રણે, વીજાને ત્રણે, એવા શ્રીગુપાધ્યાયજીને

उद्वास सहित एटले चित्तना हर्षथकी नमो एटले नमस्कार करो ॥ १६ ॥ ॥ जे सूत्र अने अर्थ रूप
ज्ञानदाननी वहेंचणने विज्ञागें श्रीआचार्यजी जे तीर्थकरनो पेरें अर्थनुं दान करे, अने उपाध्या
यजी सूत्रनुं दान करे. ए रीतें आचार्य अने उपाध्यायनी मर्यादा ठे. एवा गुणवंत विधि क्रियाका
रक जे श्रीआचार्य उपाध्याय, ते त्रण जवने अंतें एटले तेहीज जवें अथवा त्रीजे जवें शिवसंपद जे
मोक्षरूप लक्ष्मी, तेने (लहे के०) पामे. एवा जवा पसायना करनार तेने चित्तनी प्रसन्नतायें त्रिविध
एकाग्रपणे करी नमस्कार करीयें ॥ १७ ॥ ॥ वली जे श्रीउपाध्याय ते मूर्ख शिष्य होय, तेने त्रणा
नमो उवजाय उद्वास रे ॥ प्र० ॥ सि० ॥ १६ ॥ अर्थ सूत्र ने दानविज्ञागें, आ
चारय उवजाय ॥ प्रव त्रणयें लहे जे शिव संपद, नमियें ते सुपसाय रे ॥ प्र० ॥
सि० ॥ १७ ॥ मूर्ख शिष्य निपाई जे प्रभु, पहाणने पद्धव आणे ॥ ते उवजाय
सकलजनपूजित, सूत्र अरथ सवि जाणे रे ॥ प्र० ॥ सि० ॥ १८ ॥ राजकुंअर स
रिखा गणचिंतक, आचारिजपदजोग ॥ जे उवजाय सदा ते नमतां, नावे प्रवप्रय
शोग रे ॥ प्र० ॥ सि० ॥ १९ ॥ बावनाचंदनरससम वयणें, अहित ताप सवि
वीने पंडित करे. माटे जाणीयें पठरने अंकुरा आणी नवपद्धव करे ठे? ते उपाध्याय समस्तज
नपूजित एटले पूजवा योग्य, सूत्र तथा अर्थ सर्वने जाणे एवा ठे ॥ १८ ॥ ॥ वली उपाध्याय के
हवा ठे? तो के राजकुंअर सरिखा गणचिंतक एटले जे राजा न होय, तेवरें युवराजा होय ते
राज्यभार चलावे. तेम श्रीतीर्थकरने अत्रावें आचार्य गणचिंतक कहा ठे, ते श्रीआचार्यना होय ते
जे पाटें थापवा योग्य एवा जे श्रीउपाध्यायजी तेने (सदा के०) निरंतर नमतां थकां प्रव जे सं
सार तेना जयनो शोक आवे नहीं ॥ १९ ॥ ॥ जेम पित्तविकार तापादिकनो पराजव थयो होय तेने

વાવનાવંદનને રસે કરી સીંચ્યો થકો સર્વ તાપ દૂર થઈ જાય, તેમ શ્રીઉપાધ્યાયજી પણ જે પ્રાણો અ
 નાદિકાલ મિશ્રાત્વ, અવિરતિ, કપાયરૂપ અહિતના કરનારા તાપે તસ થઈ રહ્યા છે, તેમને વાવનાવં
 દનના રસસદૃશ શીતલ વચને કરીને શીતલતા ઉપજાવી, તેહના અહિતરૂપ સર્વ તાપને ટાલે, હે,
 અને સર્વને શીતલતા ઉપજાવે, તે ઉપાધ્યાયને નમીજે. વલી જે શ્રીજિનશાસનને અનુઆલે છે,
 ણટલે ઉચોત કરે છે. એ રીતે પાંચ ગાથાયે કરી શ્રીઉપાધ્યાયપદની સ્તુતિ કરી ॥ ૨૦ ॥ હવે
 પાંચ ગાથાયે કરી સાધુપદ વર્ણવે છે. જેમ કોઈ સુગંધવૃક્ષનાં ફૂલ છે, તેની વાસનાયે આગ્રહતો
 નમરો આવી વેસે છે, પણ તે નમરો ફૂલને પીના ન ઉપજાવે, તે ફૂલમાંથી થોમ્મોક રસ લઈને ફરી
 ટાલે ॥ તે ઉવગ્રાય નમીજે જે વલી, જિનશાસન અનુઆલે રે ॥ ૨૦ ॥ સિં ॥
 ॥ ૭૦ ॥ જિમ તરુફલેં નમરો બેસે, પીના તસ ન ઉપાયે ॥ લઈ રસને આતમ
 મંતેપે, તિમ મુનિ ગોંચરી જાયે રે ॥ ૨૦ ॥ સિં ॥ ૭૧ ॥ પંચ ઇંડોને કષાય નિર્જે, ષટ
 કાયક પ્રતિપાલ ॥ સંયમ સતર પ્રકારેં આરાધે, વંદૂ તેહ દયાલ રે ॥ ૨૦ ॥ સિં ॥
 વીજા ફૂલેં જઈને તે ફૂલનો રસ લોધે, એમ થોડો થોમ્મો રસ લઈને પોતાના આત્માને સંતોધે, પણ ફ
 અને કિલ્લામણા ઉપજાવે નહી, તેમ મુનિરાજ પણ ગોંચરીયેં જાય છે, તેવારેં વહેંતાલીશ દોષરહિત શુદ્ધ
 આદાર જોઈને ફરી ફરીને ચગચથી થોમ્મી થોમ્મી ચિક્ષા લાવે, તેથી ગૃહસ્થને પણ અંતરાય ન થાય. કોઈ
 કિલ્લામણા ન ઉપજે. અને સાધુ પણ સંયમમાર્ગનો નિર્વાહ કરવાને અર્થે આદાર લઈ નીરસ ત્યાજ્ય તુંહ
 આદારેં કરી આત્માનો પોષ કરે ॥ ૨૧ ॥ વલી સાધુ કેહવા છે? તો કે જે પંચેં દ્રિય અને ચાર કપાયને નિરુધે છે.
 પાયાંતે પાંચેં દ્રિયને જે નિત્ય ણટલે નિરંતર જીપે, તથા પૃથ્વી આદિક ઠકાયના જીવોનો રક્ષા કરે છે.
 માટે તેના પ્રતિપાલન કરનારા જાણવા. તથા સત્તર પ્રકારેં સંયમને આરાધે. તે દયાલ ણટલે દયાવંત

મહામુનિને હું વાંડું તું ॥૨૧॥ ॥ વલી અઢાર હજાર શીલાંગ રથના ધોરી એટલે તે રથને ચલાવવાને માટે વૃષજસમાન છે, એનો વિસ્તાર પૂર્વે દેશનાની ઢાલમાં કહ્યો છે. તિહાંથી જાણવો. વલી કોણું ચ લાબું ચાલે નહીં એવું અચલ છે આચારરૂપ ચરિત્ર જેમનું એવા મહંત એટલે મહોટા મુનિ તે જયણયુક્ત છે. કેમ કે, મુનિરાજ જે છે, તે ક્રિયા કલાપમાં સૂતાં, વ્રેસતાં, ઊઠતાં, આહાર લેતાં, આવતાં, જાતાં, મલમૂત્ર પરઠવતાં, સદા જયણયુક્ત વિચરે છે. તેમને વંદીને પોતાનો જનમારો પવિત્ર કરીયે અથવા એવા મુનિને જયણયુક્ત વાંદીને જન્મ પવિત્ર કરીયે ॥ ૨૩ ॥ ॥ વલી જે નવ પ્રકારે નવ વાન રૂપ બ્રહ્મચર્યનો ગુપ્તિ પાલે છે, તે ગુપ્તિનાં નામ કહે છે. પ્રથમ જે વસ્તિમાં સ્ત્રી, પશુ, પંડગ તે નપુંસક હોય, એવી વસ્તિમાં રહે નહો. વીજી સ્ત્રીની કથા વાર્તાને સરાગપણે સાંજલે નહીં, સ્ત્રીની

॥ ૨૨ ॥ અઢાર સહસ્ર સીલાંગના ધોરી, અચલ આચાર ચરિત્ર ॥ મુનિ મહંત જયણયુત વાંદી, કીજે જન્મ પવિત્ર રે ॥ ૨૦ ॥ સિ૦ ॥ ૨૩ ॥ નવવિધ બ્રહ્મ ગુપ્તિ જે પાલે, વારસવિદ્ તપ શૂરા ॥ એવા મુનિ નમિયે જો પ્રગટે, પૂર્વ પુણ્ય અંકૂરા સાથેં એકાંતેં એકલો વાત ન કરે. વીજી જે જૂમિકાને વિષે, અથવા માંચી, પાટ, પાટલો, ઢોલીયો, ઇત્યાદિક જે આસન ઉપર સ્ત્રી વેઠેલી હોય, તે આસન ઉપર બે ઘડી સૂધી બેસે નહીં, તેમજ જે શ્રાવક બ્રહ્મચારી હોય તે પણ તિહાં બે ઘમ્મો લગણ બેસે નહીં. ચોથી સ્ત્રીના અંગોપાંગ તથા ઇન્દ્રિયોને સરાગપણે જૂવે નહીં. પાંચમી જીત પરિઅચ ત્રાટી પ્રમુલ્કને આંતરે જિહાં સ્ત્રી તથા પુરુષ શયન કરતાં હોય, હાસ્ય વિનોદ કરતાં હોય, કામજોગની ક્રીડા કરતાં હોય, તિહાં રહે નહીં. ઘઠી પૂર્વે સંસારી અવસ્થામાં જે કાંઈ સ્ત્રીનો સાથેં કામજોગ વિલાસાદિક સેવ્યા હોય, તે સંજોરે નહીં. સાતમી પરિમિત માત્ર આહાર કરે. આઠમી અતિમાત્રા તે સરસ પુષ્ટિકારક આહાર લીયે નહીં. અત્યંત ઘણો આહાર કરે નહીં. એટલે પેટ જરી જમે નહીં. નવમી શરીરને વિષે આનુષંગિક પહેરી શોજા કરે

નર્દી. એ નવ પ્રકારે વ્રહ્મચર્યની વાડરૂપ ગુણિ છે, તે પાલે. તથા વાર પ્રકારની તપસ્યા કરવાને
 ગુરુવીર ત્રે. મત્રા ગુણવંત મહામુનિશ્વર પંચમ ગતિના સાધક, સંસારદુઃખવારક, સદા ધર્મધ્યાનમાં,
 માત્રધાન, સર્વ જીવના રક્ષક તેમને નમીજે. જો પૂર્વજન્મના સંચેલા પુણ્યના અંકૂરા પ્રગટે, તો એવા
 મુનિરાજની જોગવાઈ મળે ॥ ૨૪ ॥ ॥ વલી જેની સોનાની પેરે પરીક્ષા દેખાય છે, એટલે ॥ યથા
 ચતુર્થિઃ કનકં પરીક્ષ્યતે, નિઘર્ષણછેદનતાપતાઈનેઃ ॥ જેમ સોનાનો નિઘર્ષણ, તે કસોટી ઉપર
 પ્રસવું, છેદન કરવું, તપાવવું અને હથોળાદિકે તાડન કરવું, એ ચાર પ્રકારે પરીક્ષા કરિયે. તેમ તેમ
 ચઢતે વાને દેખાય, તેમ મુનિને પણ કોઈ મિથ્યાત્વી છેદન, જેવન, તાપન, તામનાદિક કરે, તો પણ
 રે ॥ ૪૦ ॥ સિ૦ ॥ ૨૪ ॥ સોના તાળી પેરે પરીક્ષા દિસે, દિન દિન ચઢતે વાને ॥
 સંયમ રૂપ કરતા મુનિ નમિયે, દેશ કાલ અનુમાને રે ॥ ૪૦ ॥ સિ૦ ॥ ૨૫ ॥ શુ
 બ્દ દેવ ગુરુ ધર્મ પરીક્ષા, સદ્દહણા પરિણામ ॥ જેહ પામીજે તેહ નમીજે, સમ્યગ્
 નર્શન નામ રે ॥ ૪૦ ॥ સિ૦ ॥ ૨૬ ॥ મલ્લ ઉપશમ ક્ષયઉપશમ ક્ષયથી, જે
 ને દિવસે દિવસે ચઢતે વાને દેખાય. એવા દેશ કાલને અનુમાને શુરુ સંયમનો રૂપ કરતા એટલે હમ
 માંના કાલ પ્રમાણે આત્માર્થી નિઃશલ્યવાન્ એવા મહામુનિને નમીયે. અહિં કોઈ કહેશે કે, એવાજે સાત્રુ
 હોય તેવારે તેને નમિયે, સેવા કરિયે, પણ વીજાને નહિ? ત્યાં તેને ઉત્તર કહે છે કે, કદાપિ આ કાલમાં
 કોઈ ક્રિયાયે શિથિલ હોય. તો પણ જે જે યોગ્ય જ્ઞાનવંત, શુરુ માર્ગના પ્રરૂપક, સાવધ યોગથી દુર
 રહેલા, વ્યવહારમાં આશ્રયા એવા વક્તાપણના ગુણ જોડેને તે મુનિની સેવા કરોયે, તેના મુલ્યથી પે
 ચાંગી પ્રમાણે આગમ સાંજલવાનો રૂપ કરીયે. કેમ કે, તેવા સાત્રુ ઉપદેશ દેવાને યોગ્ય છે. એમ, પાંચ
 ગાથાયે સાધુપદની સ્તવના કરી ॥ ૨૫ ॥ ॥ હવે પાંચ ગાથાયે કરી સમ્યક્તદર્શન વર્ણવે છે.

મદ્દામુનિને હું વાંડું તું ॥૨૭॥ ॥ વલી અઢાર હજાર સીલાંગ રથના ધોરી ઇટલે તે રથને ચલાવવાને માટે વૃષ્ણસમાન છે, એનો વિસ્તાર પૂર્વે દેશનાની ઢાલમાં કહ્યો છે. તિહાંથી જાણવો. વલી કોડનું ચ લાબું ચાલે નહીં એવું અચલ છે આચારરૂપ ચરિત્ર જેમનું ઇવા મહંત ઇટલે મહોટા મુનિ : તે જય ણાયુક્ત છે. કેમ કે, મુનિરાજ જે છે, તે ક્રિયા કલાપમાં સૂતાં, વેસતાં, ઊઠતાં, આહાર લેતાં, આવતાં, જાતાં, મલમૂત્ર પરત્વતાં, સદા જયણાસહિત વિચરે છે. તેમને વંદીને પોતાનો જનમારો પવિત્ર કરીયે અથવા એવા મુનિને જયણાયુક્ત વાંદીને જન્મ પવિત્ર કરીયે ॥ ૨૩ ॥ ॥ વલી જે નવ પ્રકારે નવ વારુ રૂપ બ્રહ્મચર્યની ગુણિ પાલે છે, તે ગુણિનાં નામ કહે છે. પ્રથમ જે વસ્તિમાં સ્ત્રી, પશુ, પંડગ તે નપુંસક હોય, એવી વસ્તિમાં રહે નહો. બીજી સ્ત્રીની કથા વાર્તાને સરાગપણે સાંજલે નહીં, સ્ત્રીની

॥ ૨૨ ॥ અઢાર સહસ્ર સીલાંગના ધોરી, અચલ આચાર ચરિત્ર ॥ મુનિ મહંત જયણાયુત વાંદી, કીજે જન્મ પવિત્ર રે ॥ ૨૦ ॥ સિ ૦ ॥ ૨૩ ॥ નવવિધ બ્રહ્મ ગુપતિ જે પાલે, વારસવિહ તપ શૂરા ॥ એહવા મુનિ નમિયે જો પ્રગટે, પૂરવ પુણ્ય અંકૂરા સાથેં એકાંતેં એકલો વાત ન કરે. ત્રીજો જે જૂમિકાને વિષે, અથવા માંચી, પાટ, પાટલો, ઢોલીયો, ઇસ્યા દિક જે આસન ઉપર સ્ત્રી બેઠેલી હોય, તે આસન ઉપર વેઘડી સૂધી બેસે નહી, તેમજ જે શ્રાવક બ્રહ્મ ચારી હોય તે પણ તિહાં વેઘડો લગણ બેસે નહી. ચોથી સ્ત્રીના અંગોપાંગ તથા ઇંદ્રિયોને સરાગપણે જૂવે નહી. પાંચમી જીત પરિઅચ ત્રાટી પ્રમુલ્લને આંતરે જિહાં સ્ત્રી તથા પુરુષ શયન કરતાં હોય, હાસ્ય વિનોદ કરતાં હોય, કામજોગની ક્રીડા કરતાં હોય, તિહાં રહે નહીં. ઠઠી પૂર્વે સંસારી અવ સ્થામાં જે કાંઈ સ્ત્રીનો સાથેં કામજોગ વિલાસાદિક સેવ્યા હોય, તે સંજારે નહી. સાતમી પરિમિત માત્ર આહાર કરે. આઠમી અતિમાત્રા તે સરસ પુષ્ટિકારક આહાર લીયે નહી. અત્યંત ઘણો આહાર કરે નહી. ઇટલે પેટ ખરી જમે નહીં. નવમી શરીરને વિષે આત્મપણાદિક પહેરી શોજા કરે

નહીં. એ નવ પ્રકારેં બ્રહ્મચર્યની વાડરૂપ ગુણિ છે, તે પાલે. તથા ચાર પ્રકારની તપસ્યા કરવાને
 શુરવીર છે. એવા ગુણવંત મહામુનિશ્વર પંચમ ગતિના સાધક, સંસારદુઃખવારક, સદા ધર્મધ્યાનમાં
 સાવધાન, સર્વ જીવના રક્ષક તેમને નમીજે. જો પૂર્વજન્મના સંચેલા પુણ્યના અંકૂરા પ્રગટે, તો એવા
 મુનિરાજની જોગવાઈ મલે ॥ ૧૪ ॥ ॥ ત્રલી જેની સોનાની પેરેં પરીક્ષા દેખાય છે, એટલે ॥ યથા
 ચતુષ્તિઃ કનકં પરીદ્યતે, નિર્ઘર્ષણેદનતાપતાડનૈઃ ॥ જેમ સોનાનો નિર્ઘર્ષણ, તે કસોટી ઉપર
 યસત્ત્વે, છેદન કરતું, તપાવતું અને હથોળાદિકેં તાડન કરતું, એ ચાર પ્રકારેં પરીક્ષા કરિયે. તેમ તેમ
 વચ્ચે વાને દેખાય, તેમ મુનિને પણ કોઈ મિથ્યાત્વી છેદન, ખેવન, તાપન, તામનાદિક કરે, તો પણ
 રે ॥ ૪૦ ॥ સિ૦ ॥ ૭૪ ॥ સોના તાળી પેરેં પરીક્ષા દિસે, દિન દિન ચઢતે વાને ॥
 સંયમ खप करता मुनि नमिये, देश काल अनुमानें रे ॥ ४० ॥ सि० ॥ ७५ ॥ शु
 द्ध देव गुंज धर्म परीक्षा, सद्वहणा परिणाम ॥ जेह पामीजें तेह नमीजें, सम्यग्
 दर्शन नाम रे ॥ ४० ॥ सि० ॥ ७६ ॥ मल उपशम क्षयउपशम क्षयधी, जे
 ने द्वित्रसें द्वित्रसें चढते वानें देखाय. एवा देश कालने अनुमानें शुरू संयमनो खप करता एटले हम
 णाना काल प्रमाणें आत्मारथी निःशब्दवान् एवा महामुनिने नमीयें. अहिं कोइ कहेशे के, एवाजें सावु
 होय तेवोरें नेने नमियें, सेवा करियें, पण बीजाने नाहिं ? त्यां तेने उत्तर कहे ठे के, कदापि आ कालमा
 कोइ क्रियायें शिथिल होय, तो पण जे जे योग्य ज्ञानवंत, शुरू मार्गना प्ररूपक, सावद्य योगधी दूर
 रहेला, व्यवहारमागें आश्रया एवा वक्तापणाना गुण जोड़ने ते मुनिनी सेवा करीयें, तेना मुन्यकी प
 चांगी प्रमाणें आगम सांजलवानो खप करीयें. केम के, तेवा सावु उपदेश देवाने योग्य ठे. एम पांच
 गाथायें साधुपदनी स्तवना करी ॥ १५ ॥ ॥ ह्वे पांच गाथायें करो सम्यक्दर्शन वर्णवे ठे.

શુદ્ધદેવ ને અઘાર દૂષણરહિત એવા શ્રીઅરિહંત જાણવા, અને શુદ્ધ ગુરુ તે પંચમહાવ્રતના પાલક, દશવિધ યતિધર્મના ધારક, શુદ્ધમાર્ગના દેવાનુસાર એવા સુસાધુ જાણવા, તથા શુદ્ધધર્મ તે દયા મૂલ વિનયવિવેકસહિત શ્રોકેવલિજાપિત જાણવો. એ ત્રણ તત્ત્વની પરીક્ષાને કરવે કરી સદ્દેશના એટલે શ્રદ્ધાના પરિણામ સહિત જે સમકેત પામીજે તેનું નામ સમકેતદર્શન કહિયે. તે સમકેત દર્શનને નમીજે એટલે પ્રણમીયે, કારણ કે એક સમકેત શુદ્ધ છે. તો સર્વ શુદ્ધ છે. સમકેત વિના સર્વ વાર ઉપર લીપણા સમાન જાણવું ॥ ૨૬ ॥ ॥ પ્રથમ મલ જે મોહનીયકર્મ તદ્દુપ મલ તેની સાત પ્રકૃતિ તેમાં ચાર પ્રકૃતિ અનંતાનુબંધિની, પાંચમી મિથ્યાત્વ મોહની, ઠઠી મિશ્રમોહની અને સાતમી સમકેત મોહની, એ સાત પ્રકૃતિના ઉપશમ એટલે ઉપશમે કરીને ઉપશમ સમકેત થાય. ત્રીજો (ક્ષય ઉપશમ કે ૦) તે પૂર્વોક્ત મોહનીયકર્મની જે સાત પ્રકૃતિ છે, તેમાંથી જે ઉદય આવી તે

હોઈ ત્રિવિધ અગ્રંગ ॥ મમ્યગદ્દર્શન તેહ નમીજે, જિનધર્મે દૃઢરંગ રે ॥ ૨૭ ॥

સિ ૦ ॥ ૨૭ ॥ પંચ વાર ઉપશમિય લહીજે, ક્ષય ઉવસમિય અસંલ ॥ એક વાર

ક્ષય પામી, અને જે ઉદય નહી આવી તે ઉપશમી, પણ પ્રદેશોદયપણે છે. એમ સાત પ્રકૃતિના ક્ષય અને ઉપશમથી ક્ષયોપશમ સમકેત કહિયે. ત્રીજો (ક્ષયથી કે ૦) એ સાતે પ્રકૃતિનો સંપૂર્ણ ક્ષય થવાથી ક્ષાયિક સમકેત કહિયે. એવી રીતે સમકેત તે ત્રિવિધ એટલે કોઈને ઉપશમ, કોઈને ક્ષા યોપશમ અને કોઈને ક્ષાયિક. એ ત્રણ પ્રકારે અગ્રંગ રૂપે હોય. તે સમ્યક્ત્વદર્શનને નમીજે, એટલે નમસ્કાર કરીયે. જે પ્રાણીનો શ્રીજિનધર્મને વિષે દૃઢ રંગ હોય, તે પ્રાણી સમકેત ચોખું રાલે. એ સમકેત આવ્યાથી મુક્તિની પ્રાપ્તિ સુગમ થાય. ઘણામાં ઘણું સંસારમાં રહે તો પણ તે જીવ અર્ધપુણપરા વર્તનથી વધારે રહે નહીં ॥ ૨૭ ॥ ॥ તે સંસારમાં જે જીવની પરંપરા કરતાં પાંચ વાર ઉપશમ સમકેત લહીજે, અને ક્ષાયોપશમ સમકેત તો અસંખ્યાતવાર આવે, અને વહી પાડું જાય, માટે તે

असंख्यात चार लहियें. तेमज जे क्वायिक समकेत ठे, ते तो आखा जवपरंपरामां एकज चार लहियें, एण्डे पामियें. ए एक जीवआश्रयी कथुं एवा समकितदर्शन बरनारा जीव सदा सर्वश असंख्याता पामियें, तेने नमियें एटले बंढियें ॥ १७ ॥ ॥ वली जे समकेत विना (नाण के०) ज्ञान ते प्रमाण न होय. केम के ? समकेत विना जे ज्ञान होय, ते अज्ञानपणेंज परिणमे, मोटे अज्ञान पाणवुं. जे कारण मोटे समकेत रहितने अवधिज्ञान ते पण विभंगपणें होय. वली समकेत विना चारित्र्य (तर के०) वृद्ध ते पण फलीचूत आय नहों, अंगारमर्दकाचार्यनी परें निष्फल चारित्र आय. मोटें सम्यक्त्वसहित चारित्र ते तद्भव मोक्षफल आपे. जो तेम न बने तो पण

स्वायिक ते ममकित, दर्शन नमियें असंख रे ॥ २० ॥ सि० ॥ १८ ॥ जे विण ना ए प्रमाण न होये, चारित्रतरु नवि फलियो ॥ सुख निर्वाण न जे विण लहियें, समकितदर्शन बलियो रे ॥ २० ॥ सि० ॥ १९ ॥ समसिद्धि बोलें जे अलंकरिणुं, ज्ञान चारित्रनुं मूल ॥ समकितदर्शन ते नित प्राणमुं, शिवपंथनुं अनुकूल रे ॥ २० ॥

मात आग नव तो उल्लेख नही, मोटें समकेतज प्रधान ठे. वली जे समकेत विना निर्वाण जे मोक्ष तेनां अक्षयसुख पण न पामियें. ते मोटें सर्वमोहे सम्यक्त्वदर्शन ते घणुज बलीयुं ठे. मोटें ज्ञान, दर्शन, चारित्रमय देव, गुरु दृढतापणे करे ॥ १९ ॥ ॥ वली जे समकेत चार सद्वहणा आदिक सदशत बोलें करी अलंकरिणुं एटले चूपित ठे, शोचतुं ठे, तथा ज्ञान अने चारित्रनुं मूल पण ए समकेतज ठे, कारण के ? समकेत विना ज्ञान, चारित्र, सर्व व्यर्थ ठे. ते समकेत दर्शनने नित्य प्रत्ये हुं प्रणाम करुं तुं. जे मोटें ते शिवपंथ जे मोक्षमार्ग तेनुं अनुकूल ठे, एटले तेनुं सहायचूत ठे. इहां समकेतना सदशत बोलनां नाम समकेतपच्चीशी तथा सदशतबोलनी सद्यायादिक

પ્રંથોમાં ઠપાડ ગયાં છે, માટે અહીં લખ્યાં નથી, એમ પાંચ ગાથાએ સમ્યક્ત્વની સ્તવના કરી ॥ ૩૦ ॥
 હવે પાંચ ગાથાએ કરી સાતમું જ્ઞાનપદ વર્ણવે છે. (જદ્દ કે ૦) જ્ઞાવા યોગ્ય નિરવચ્ચ નિર્દૂષણ સન્નિ-
 ત્તમિશ્રદ્ધોપ રહિત તે અને અજદ્દ તે વાવીશ અજદ્દ્ય, વત્રીશ અનંતકાય પ્રમુલ વસ્તુ જાણવી.
 એ જદ્દાજદ્દનો વિચાર તે જે વિના ન લહીયે. એટલે ન જાણીયે, તથા પેય તે પાણી, ઠાસ, દૂધ
 પ્રમુલ પીવા યોગ્ય વસ્તુ અને અપેય તે મદિરા તાત્રી પ્રમુલ ન પીવા યોગ્ય વસ્તુ, તે સંવંધિ વિચાર
 તથા કૃત્ય તે યતિ અને ગૃહસ્થને દિનકરણી પ્રમુલ જે કરવા યોગ્ય છે તે, અને અકૃત્ય તે લોક
 વિરુદ્ધપ્રમુલ ન કરવા યોગ્ય જે કાર્ય, તે જ્ઞાન વિના ન લહીયે, એટલે ન પામિયે, માટે જ્ઞાન

॥ સિ ૦ ॥ ૩૦ ॥ જદ્દ અજદ્દ ન જે વિણ લહીયે, પેય અપેય વિચાર ॥ કૃત્ય અ-
 કૃત્ય ન જે વિણ લહીયે, જ્ઞાન તે સકલ આધાર ॥ જ ૦ ॥ સિ ૦ ॥ ૩૧ ॥ પ્રથ-
 મ જ્ઞાન ને પઠી અહિંસા, શ્રીસિદ્ધાંતે જાણ્યું ॥ જ્ઞાનને વંદો જ્ઞાન મ નિંદો, જ્ઞા-
 નીયે શિવસુલ ચાણ્યું ॥ જ ૦ ॥ સિ ૦ ॥ ૩૨ ॥ સકલક્રિયાનું મૂલ તે શ્રદ્ધા,

તે એ (સકલ કે ૦) સર્વ વસ્તુ જાણવાનો આધાર છે, પરંતુ જ્ઞાન વિના તો ચક્રુરહિત આંધલા સરલા
 જાણવા ॥ ૩૧ ॥ ॥ વલો પ્રથમ જ્ઞાન અને પઠી અહિંસા. તે જ્ઞાને કરી જ્ઞાની જાણે, તેવો દયા
 પાલે. જ્ઞાન વિના અહિંસાનો માર્ગ સમજાય નહીં, એમ શ્રીજિનોક્ત સિદ્ધાંત એટલે આગમમાંહે જા-
 ન્યું છે, કહ્યું છે. તેમાં જ્ઞાનને વંદો, જ્ઞાનને કોઈ નિંદશો માં. જે જ્ઞાનમાં લયલીન હતા, તે જ્ઞાનીયજ
 શિવસુલ એટલે મોકસુલ ચાણ્યું છે ॥ ૩૩ ॥ ॥ સમસ્ત ક્રિયાનું મૂલ તે શ્રદ્ધા છે, એટલે પ્રતીતિ છે,
 પણ શ્રદ્ધાવિના ક્રિયા ચોલો કહેવાય નહીં. તે શ્રદ્ધાનું મૂલ પણ જ્ઞાનજ કહિયે, કારણ કે, જ્ઞાન
 વિના શ્રદ્ધા પણ વેસે નહીં. એનું જે જ્ઞાન તેને નિત્ય નિત્ય વાંદીજે. તે જ્ઞાન જવહુ:લનું વેદનાર છે,

માટે કહ્યો કે, તે જ્ઞાનવિના એક દુષ્ણમાત્ર પણ કેવી રીતે રહી શકીયે ? ॥ ૩૩ ॥ ॥ તે જ્ઞાન પાંચ પ્રકારનું છે, એક મતિજ્ઞાન, બીજું શ્રુતજ્ઞાન, ત્રીજું અવધિજ્ઞાન, ચોથું મનઃપર્યવજ્ઞાન, અને પાંચમું કેવલજ્ઞાન. તેમાં જે (સદાગમ કેળ) શ્રુતજ્ઞાન છે, તે સર્વમાં અધિક છે, તે સ્વમત અને પરમતનું પ્રકાશક છે, અથવા એ શ્રુતજ્ઞાન જે છે. તે સ્વ એટલે પોતાનું અને પર એટલે બીજાં જે ચાર જ્ઞાન તેનું પ્રકાશક છે, એટલે પાંચ જ્ઞાન એનાથી જાણ્યાં જાય. વલી દીપકનો પેરે ત્રણ જુવનને વિષે ઉપકારી છે. એટલે જેમ અંધકારમાં દીપક પ્રગટ થાય, તેવો ઘટપટાદિક પદાર્થ સર્વ દેખાડ આપે, તેમ શ્રુતજ્ઞાનયકો ત્રણ જુવનમાં રહ્યા જે જીવાંતીવાદિ પદાર્થ તે સર્વ જાણવામાં આવે. વલી જેમ નેહનું મૂલ જે કહીયે ॥ તેહ જ્ઞાન નિત નિત વંદીજે, તે વિણ કહ્યો કિમ રહીયે રે ॥ ૩૪ ॥ મિળ ॥ ૩૩ ॥ પાંચ જ્ઞાનમાંહે જેહ સદાગમ, સ્વપરપ્રકાશક તેહ ॥ દીપક પેરે ત્રિજુવન ઉપગારી, વલિ જિમ રવિ શશી મેહ રે ॥ ૩૫ ॥ સિળ ॥ ૩૪ ॥ લોક ઝરથ અથ તિર્યગ જ્યોતિષ, વૈમાનિક ને સિંહ ॥ લોક અલોક પ્રગટ સવિ જેહ રવિ જે સૂર્ય અને શશી એટલે ચંદ્રમા તથા મેહ એટલે મેઘ, એ ત્રણે ઉપકારી છે. એટલે સૂર્ય પ્રકાશ કરે છે. ચંદ્રમા ઉગ્યોત કરે છે, અને શીતલતા પણ ઉપજાવે છે, તથા મેઘ વરસે છે, પણ તે કોઈ પ્રત્યુપકાર કરાવવાની વાંછા રાખતા નથી. તેમ શ્રુતજ્ઞાનના આધારે જીવ સંસાર નિસ્તાર પામે છે ॥ ૩૪ ॥ ૩૫ ॥ ૩૬ ॥ લોક તે ચૌદ રાજલોક, તેમાં સંજ્ઞતલાથકી ઝરથ એટલે ઝંચા સાતરાજમાં (વૈમાનિક ને સિંહ કેળ) ચાર દેવલોક, નવ ગ્રેવેયક, પાંચ અનુત્તર વિમાન, એ સર્વ વૈમાનિક દેવ કહેવાય અને સિદ્ધશિલાની ઉપર સિદ્ધતા જીવ છે. તથા (અધ કેળ) નીચે સાત રાજલોકમાં વાણવ્યંતર, હ્યંતર, તુલનપતિ, સાત નરકપૃથ્વી છે, અને તિર્યગ તે તિર્થલોક તેમાં પીસ્તાલીશ લાલ યોજનને વિષે

મનુષ્યદેવ છે તથા વીજા સ્વયંચૂરમણ સમુદ્ર પર્યંત અસંખ્યાતા દ્વીપ, સમુદ્ર એ સર્વે એક રાજમાં છે, એમાં
 ધ્યોતિપી દેવો પણ છે, એ સર્વ લોક શબ્દે ચૌદ રાજલોક જાણવા, તેમજ અલોક અનંતો છે. તેના
 સર્વ જાવ, જે જ્ઞાનશક્તિ પ્રગટ થાય, એવું નિર્મલ શુદ્ધ પ્રકાશક જે જ્ઞાન, તેણે કરી મહારી પણ
 શુદ્ધિ થાય. એવી રીતે શ્રીપાલરાજા જ્ઞાનની સ્તવના કરે, એ જ્ઞાનપદ કહ્યું ॥ ૩૫ ॥ ॥ હવે પાંચ
 ગાયથેં કરી આઠમું ચારિત્રપદ વચ્ચાણે છે. દેશવિરતિચારિત્ર તે ગૃહસ્થને હોય, એવે સર્વવિરતિચા
 રિત્ર તે (યતિને કેળ) સાધુને હોય. એવાં એ વે પ્રકારનાં ચારિત્ર તે ગૃહસ્થ તથા મુનિને અગ્નિરામ
 એટલે મનોહર હોય, તિહાં દેશવિરતિચારિત્રવાલો ઉત્કૃષ્ટથી વારમા દેવલોક સુધી જાય, અને સર્વે

શ્રી, તે જ્ઞાને મુઠ્ઠ શુદ્ધિ રે ॥ ૩૭ ॥ સિ૦ ॥ ૩૫ ॥ દેશવિરતિ ને મરવવિરતિ જે, ગૃ
 હિ યતિને અગ્નિરામ ॥ તે ચારિત્ર જગત જયવંતું, કીજે તાસ પ્રણામ રે ॥ ૩૭ ॥

સિ૦ ॥ ૩૬ ॥ તૂણપરે જે ષટ્સંમુલ્લભંની, ચક્રવર્તી પણ વરિયો ॥ તે ચારિત્ર
 અલ્પ સુલ્લભારણ, તે મેં મનમાંહે ધરિયો રે ॥ ૩૭ ॥ સિ૦ ॥ ૩૭ ॥ હુઆ રાંક

વિરતિચારિત્રવાલો ઉત્કૃષ્ટપણે મોકે જાય, તે ચારિત્ર જગતમાં જયવંતું વર્તે છે. જે ચારિત્રની દેવ
 મનુષ્ય પ્રમુલ્લભ સેવા કરે. (તાસ કેળ) તે ચારિત્રને પ્રણામ કરોયે ॥ ૩૬ ॥ ॥ વલી ચક્રવર્તી
 સરલાયે પણ ષટ્સંમુલ્લભ સુલ્લભ તરણની પેરે ઠાંનીને જે ચારિત્રને વચ્ચું છે, એટલે આદલું છે. તે ચક્ર
 વર્તી ગોચરી ગયાં થકાં કોઈ તર્જાના કરે, તો પણ તેથી લગારમાત્ર સ્વેદ પામે નહીં. એવું ચારિત્ર તે
 અદ્વય સુલ્લભ જે નિરાવાધ મોકનાં સુલ્લભ, તેનું કારણજૂત છે, તેને મેં મહારા મનમાંહે ધચ્ચું છે ॥ ૩૭ ॥
 વલી જે ચારિત્રને રાંકપણે આદરી એટલે રાંક સરલા પણ આદરીને ચારિત્રમાં મન સ્થિર કરતા
 થકાં સંપ્રતિરાજાવત્ ઇંદ્ર અને નરિંદ્ર જે રાજા તેણે પૂજિત એટલે પૂજન કરેલા (હુઆ કેળ) થયા.

માટે સંસારથી વીહીતા જે પ્રાણી, જેને કોઈ શરણ નથી એવા અશરણને શરણરૂપ જે (ચરણ કેળ) ચારિત્ર તેહેને હું વાંડું તું. તે ચારિત્ર જ્ઞાને સહિત આનેદેં પૂરિત છે, તે પ્રત્યે વાંડું તું ॥ ૩૯ ॥ વચ્ચી જે ચારિત્રના પયાય તે ચહેતે અધ્યવસાયેં વાર માસના જેટલા સમય થાય, તેટલાં સમયસ્થાન ગ્રહંધ્યાં, તેવાંરે તે ચારિત્રિયાને જે સ્વરૂપના રમણનું સુલ થાય, તે સુલ અનુત્તર વિમાનના દેવતાના સુ લને પણ અતિક્રમિયેં, પટલે અતિક્રમી જાય છે, અર્થાત્ તેના કરતાં પણ અધિક સુલ તે ચારિત્રિયાને થાય છે, પત્તી (તે ઝપર કેળ) તે ઉપરાંત ચારિત્ર (ગુલ્લ ગુલ્લ કેળ) ઉલ્લલ ઉલ્લલ પરિણામેં (અત્રિ આરય કેળ) તરતમાદિ યોગયુક્ત ગુણસહિત હોય. તે ચારિત્રને નમોયેં ॥ ૩૯ ॥ હવે ચારિત્ર શબ્દનો અર્થ

પાળેં જેહ આદરી, પૂજિત ઇંદ નરિંદેં ॥ અશરણશરણ ચરણ તે વંદૂં, પૂંચું જ્ઞાન આનેદેં રે ॥ ૪૦ ॥ સિ૦ ॥ ૩૯ ॥ વાર માસ પર્યાયેં જેહનેં, અનુત્તરસુલ અતિક્રમિયેં ॥ શુક્લ શુક્લ અત્રિજાત્ય તે ઝપર, તે ચારિત્રને નમિયેં રે ॥ ૪૦ ॥ સિ૦ ॥ ૩૯ ॥ ચય તે આઠ કર્મના સંચય, રિત્ત કરે જે તેહ ॥ ચારિત્ર નામ નિરતેં ખાંચું, તે વંદૂં ગુણ ગેહ રે ॥ ૪૦ ॥ સિ૦ ॥ ૪૦ ॥ જાણતા ત્રિહું જ્ઞાનેં મંચુત, તે ખવ મુગતિ જિણંદ ॥

કહે તે. ચય પટલે જ્ઞાનાવરણીયાદિક જે આઠ કર્મ તેનો સંચય પટલે થણી પ્રકૃતિનું એકતું થાવું તેને સંચય કહીયેં તેને જે (રિત્ત કેળ) લાલી કરે, (તેહ કેળ) તેનું નામ ચારિત્ર કહાયેં. પવું નામ નિર્ગુલિ માં તાંદયું છે. તે ચારિત્રને હું વંડું તું. તે ચારિત્ર (ગુણગેહ કેળ) ગુણનું ઘર છે. એ ચારિત્રપદ કહ્યું ॥ ૪૦ ॥ હવે પાંચ ગાથાં કરી તપઃપદનું વર્ણન કરે છે. (જિણંદ કેળ) શ્રીતીર્થંકર દેવ અનંતા થયા, વલી અનંતા વાસે, તે સર્વે માનિ, શ્રુત અને અવધિ, એ ત્રણ જ્ઞાનેં કરી સંયુક્ત થકા માતાના ઉદરમાં આર્થી ઉપને તે, ને જન્મ્યા પત્રો અવધિજ્ઞાનેં કરો જાણતા થકા છે. જે અમે આ તવમાંજ મોકલ

जड़ुं ! तो पण जे तीर्थंकर शेष कर्म प्रकृति खणववाने अर्थ तपने आदरे ठे, अनेक प्रकारनां तप करीने सर्व कर्मने खपावे ठे, एवं ए तप ठे, ते तप शिवतरु एटले मोक्षरूप वृक्षनो (कंद के०) कांदो एटले मूलस्कंध जाणवुं ॥ ४१ ॥ ॥ वली क्षमाये करी सहित तप करतां थकां निकाचित नि विड आकरां जे कर्म, ते सर्व क्षय थइ जाय, ते तपने नमीयें, जे तपने (उजमंतां के०) उजमंतां एटले उजमणुं करतां थका श्रीजिनशासनने दीपावे ॥ ४२ ॥ ॥ वली (जास के०) जे तपना प्रजाव थकी (आमोसही के०) आमशौषधि प्रमुख घणी लब्धियो उपजे ठे, ते लब्धियो सर्व मली अष्टावोश ठे. तेनां नाम कहे ठे. प्रथम जे कृषीश्वरना हस्तपादस्पर्श मात्रें करो रोग जाय, ते आमशौषधि

जेह आदरे कर्म खपेवा, ते तप शिवतरुकंद रे ॥ ४० ॥ सि० ॥ ४१ ॥ करम निकाचित पण खय जाई, खिमा सहित जे करतां ॥ ते तप नमियें जेह दीपावे, जिनशासन उजमंतां रे ॥ ४० ॥ सि० ॥ ४२ ॥ आमोसही पसुहा बहु लब्धि, होवे जास प्रजावे ॥ अष्ट महासिद्धि नव निधि प्रगटे, नमियें ते तप जावें रे ॥

लब्धि जाणवी. वीजुं जे मुनिराजना मलमूत्रें करी रोग जाय तेने वष्पौषधि, विद्रुपरोषलब्धि क हीयें. व्रीजी जे कृषीश्वरनो श्लेष्म औषधिरूप होय, तेने खेळौषधि लब्धि कहीयें. चोथो जे कृषी श्वरना शरीरनो प्रस्वेदजल, औषधिरूप होय, तेने जलौषधि लब्धि कहीयें. पांचमी जे कृषीश्वरनां केश, रोम, नखादिक ए सर्व औषधिरूप होय, सर्व प्रकारना रोग निवारवाने समर्थ होय, अने सुगंधयुक्त होय तेने सर्वौषधि लब्धि कहियें. ठठी जे एकज वारें सघली इंद्रियोयें सांचलवानી शक्ति होय, अथवा एक इंद्रियें करी सर्व इंद्रियोना व्यापार लेवानो शक्ति होय, अथवा बार योजनमां चक्रवर्तीनुं कटक होय, ते कटकमां जेवारें एकज समयें सर्व जातिनां वाजित्र वाजे, तेवारें

તે સમકાલે વાજતાં एवां सर्व प्रकारनां वाजित्रोना शब्दने जुदा जुदा जाणी शके, ते शक्तिने सं
 निवृत्तश्रोत्रलब्धि कहियें. सातमी अवधिज्ञानवालानी जे जाणवानी शक्ति तेने अवधिज्ञानरूप
 लब्धि कहियें. आठमी जेथी मनःपर्यवधानें करी सामान्यमात्र जाणे, एटले आ अमुक जीवें मन
 मांहे घट चिंतव्यो ठे, एटलुंज जाणे, पण ए घट केहवो अने क्यांनो हतो ? इत्यादि न जाणे,
 अथवा अहीछोपना मनुष्यना मनःसंबंधि वादरपर्याय जाणे, तेने रुजुमति लब्धि कहियें. नवमी
 एवुं जाणे जे एणें घट चिंतव्यो ठे, ते सोनानो ठे, अने पाडलीपुरनो नीपन्यो ठे, अथवा अही छोप
 संबंधो मनुष्यनां जे मन, तेना सूक्ष्म पर्याय जाणे, तेने त्रिपुलमति लब्धि कहियें. दशमी चारण
 लब्धि वे प्रकारें ठे, एक जंधाचारण अने बीजी विद्याचारण, एने चारणलब्धि कहियें. अगीया
 रमी जेथी दाढा विषयुक्त होय, तेने आशीर्विष लब्धि कहियें. ते एक जातिआशीर्विष अने बीजी
 कर्मआशीर्विष ए वे प्रकारें ठे. तेमां वली जातिआशीर्विष ते सर्प, बीठी, डेरुकां अने मनुष्य, ए चार
 प्रकारें जाणवां, अने कर्मआशीर्विष तो त्रियंच तथा मनुष्यनेज होय. माटे त्रियंच अने मनुष्य
 आश्रयी वे प्रकारें ठे. ए तप अने क्रिया अनुष्ठानादिकें करी उपजे ठे, ते सर्पादिकनी पेरें सर्पादिकें
 करी अनेगने विणासे, तेने आशीर्विष लब्धि कहियें. वारमी केवलज्ञानप्राप्ति तेने केवललब्धि
 कहियें. नेरमो श्रोगणधरने गणधरपणानी लब्धि कहियें. चौदनी पूर्वधरने पूर्वधर अथवा श्रुतज्ञान
 लब्धि कहियें. पद्मरमी श्रीतीर्थकरने तीर्थकर लब्धि कहियें; अथवा समोसरणनी रचना करी तीर्थ
 कर जेवो सहिमा करी देखामे, ते क्षपीश्वरने तीर्थकर लब्धि कहियें. शोलमी जेथी चक्रवर्त्तिपणुं पामे,
 अथवा चक्रवर्त्तिनी राजकुळि करी देखामे, तेने चक्रवर्त्तिपणानी लब्धि कहियें. सत्तरमी बल
 धरने अथवा जे बलदेवनी कुळि फोरवे, तेने बलदेवपणानी लब्धि कहियें. अठारमी वासुदेवने
 अथवा वासुदेवनी कुळि जे कुषि फोरवे, तेने वासुदेवपणानी लब्धि कहियें. उगणीशमी जेनी
 वाणीमां दूर साकर करतां पण वधारे मोठाश उपजे, तेने क्षीराश्रव तेमज मध्वाश्रव, घृताश्रव

વલી લોકિક તથા લોકોત્તર જે માંગલિકનાં કારણ છે, અથવા મંગલ જે છે, તેં સર્વ મંગલમાંહે પહેલું, મુખ્ય મંગલ તે તપ છે. જે સર્વ ગ્રંથે તપમંગલનું વર્ણન કરીયે છે, જે માટે શ્રીઆવશ્યકમાંહે પણ છેહલું તપ મંગલ કહ્યું છે. સર્વ ગ્રંથમાંહે આય, મધ્ય અને અંત્ય, એ ત્રણ મંગલ જોઈયે, તિહાં આય મંગલ તે ગ્રંથની પૂર્તિ માટેં કરાય છે, અને મધ્ય મંગલ તે ગ્રંથની સ્થિરતા માટેં કરાય છે. તથા અંત્ય મંગલ તે પરંપરાયે વિસ્તાર માટેં કરાય છે. તે માટે તપ તે મુખ્ય મંગલ જાણવું. તે તપપદને મહોટું મહિમાવંત જાણીને જૂત, જાવી ને વર્તમાન, એ ત્રણે કાલ નમીજે. જે (શિવગ્રંથે કેળ) મોક્ષગ્રંથે જાતાં (વર કેળ) પ્રધાન (સહાય કેળ) સલાહ જાણવું, એટલે સહાયી જાણવું. એ પાંચ ગાથાયે તપ:પદ વચાણ્યું

સરવ મંગલમાંહે પહેલું મંગલ, વરણવીયે જે ગ્રંથે ॥ તે તપપદ ત્રિહું કાલ નમી
જે, વર સહાય શિવગ્રંથે રે ॥ ૪૦ ॥ સિં ॥ ૪૫ ॥ હમ નવપદ શ્રુણતો તિહાં
લીણો, હુષે તનમય શ્રીપાલ ॥ સુજસ વિલાસ છે ચોથે સ્વેદ, એહ ઇગ્યારમી
ઢાલ રે ॥ ૪૦ ॥ સિં ॥ ૪૬ ॥ દોહા ॥ હમ નવ પદ શ્રુણતો ચકો, તે ધ્યાને શ્રી

૥ ૪૫ ॥ ॥ એમ એકેકા પદની પાંચ પાંચ ગાથાયે કરો જે રીતેં હાં નવપદનું વર્ણન કહ્યું, તેવીજ
રીતેં એ અરિહંતાદિક નવપદને (શ્રુણતો કેળ) સ્તવતો ચકો શ્રીગાલરાજા નવપદના ધ્યાનમાંહે
લીન થયો ચકો તનમય થયો. એ ચોથા સ્વેદમાં જલા ચશનોજ વિલાસ છે, અથવા શ્રીયશોવિજ
યજી કવિશ્વર કહે છે કે, ચોથા સ્વેદને વિષે એ અગીયારમી ઢાલ પૂરી થઈ ॥ ૪૬ ॥ ॥ એ રીતેં
નવપદને શ્રુણતો ચકો તેહજ ધ્યાને કરીને ધ્યાનમાં લયલોન થયો ચકો શ્રીગાલરાજા સંપૂર્ણ
આહલે (વિશાલ કેળ) મહોટો એવો (નવમો કલ્પ કેળ) નવમો દેવલોક તેને પામ્યો, એટલે
નવમા દેવલોકમાં જે ઉત્કૃષ્ટાયુ છે, તેને પૂર્ણાયુ કહોયે તે આહલે તિહાં હપન્યો ॥ ૧ ॥ ૧૦

वली मयणा प्रमुख सर्वे नवे राणी तथा श्रीपालनी माता कमलप्रज्ञा, ते पण शुचध्यानमां रक्षां
 धकां निद्रांज नवमा देवलोके पूर्ण आज्ञे उपन्यां, अथवा सर्व आयु पूर्ण करीने तिहां उपन्यां ति
 हां विमाननां मुख नोगवे ठे ॥ १ ॥ ॥ तिहांथो वली नरजव पामीने वली स्वर्गे जाशे. एम चार
 चार देवपणुने चार चार मनुष्यपणु पामी ठेहलो नवमो मनुष्यजव पामीने नव राणीयो, माता तथा पोते
 सर्व मली अंगीवार जण. शिव जे निरुपजव मोक्षस्थानक तेने पामशे. ए प्रकारे श्रेणिकराजानो
 यागल गर्वरहित पंचा श्रीगौतम स्वामी श्रीपालनु वृत्तांत. कहेता हवा ॥ ३ ॥ ॥ ते श्रीगौतम

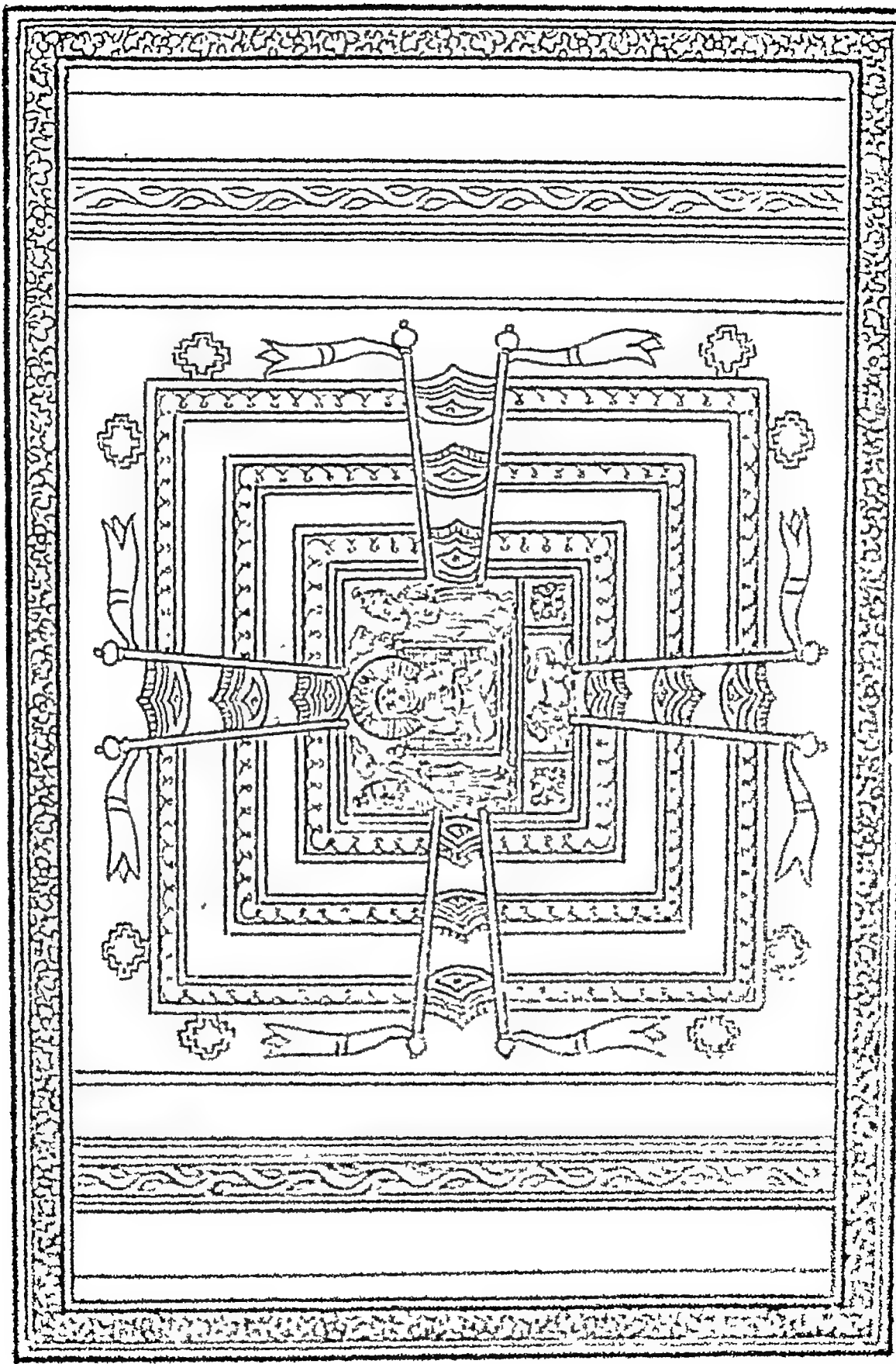
पाल ॥ पाम्यो पूरण आज्ञे, नवमो कल्प विशाल ॥ १ ॥ राणी मयणा प्रमुख
 सवि, माता पण शूत्र ध्यान ॥ आज्ञे पुरे तिहां, सुख जोगवे विमान ॥ २ ॥
 नरजव अंतर स्वर्गे ते, चार चार क्षहि सर्व ॥ नवमे जव शिव पामशे, गौतम
 कहे निर्गर्व ॥ ३ ॥ ते निमुणी श्रेणिक कहे, नवपद उलसितजाव ॥ अहो नव
 पदमहिमा वसे, ए ठे जवजलनाव ॥ ४ ॥ वलतुं गौतम गुण कहे, एक एक पद
 जनि ॥ देवपालमुख सुख लक्षां, नवपदमहिम तहत्ति ॥ ५ ॥ किंवहुना मगधे

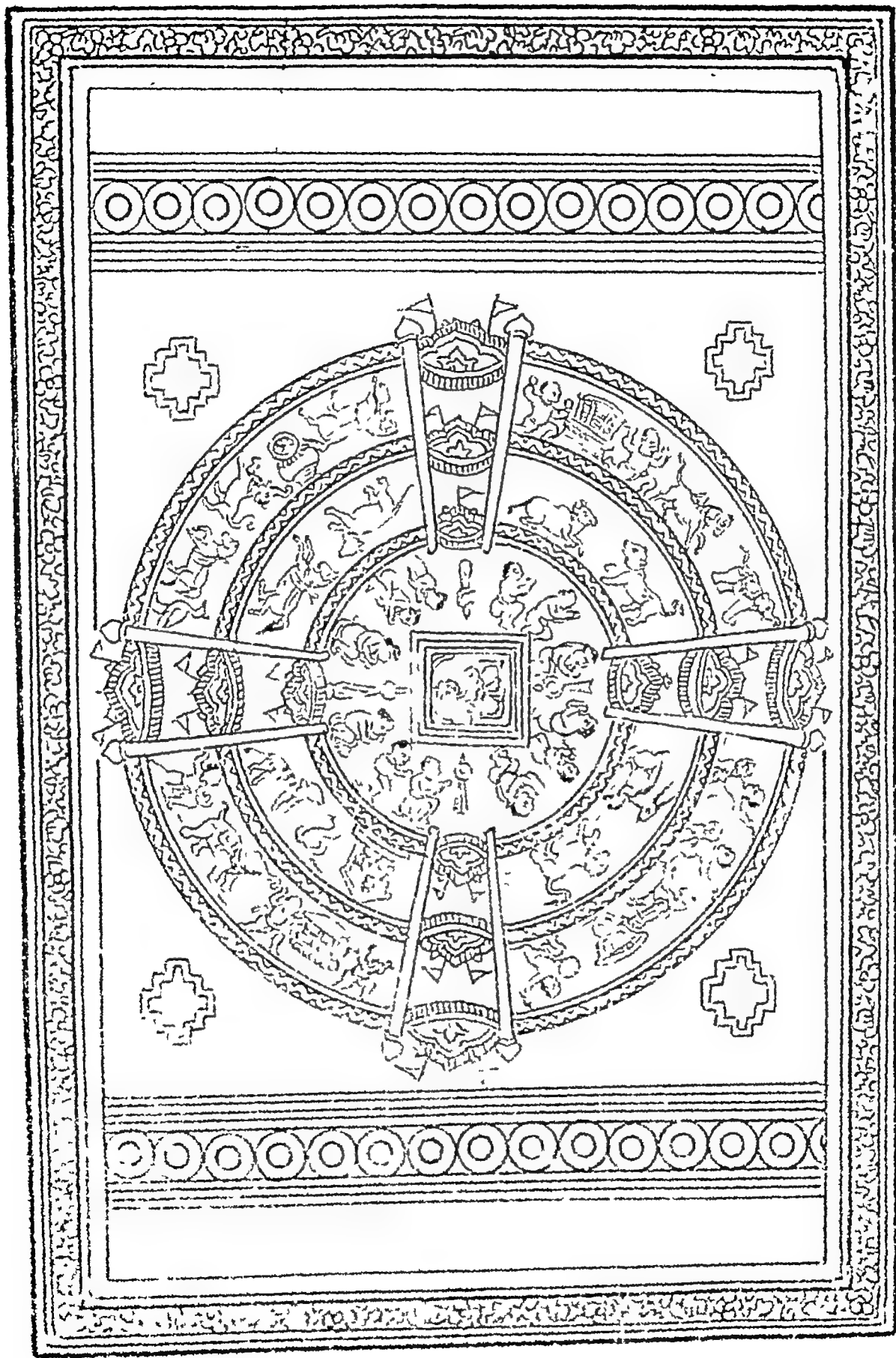
स्वामीनां वचन सांजलीने नवपदने विषे उल्लास पाम्यो ठे जाव जेनो एवो श्रेणिकराजा कहे ठे
 के. ज्यो ! इति आश्चर्य ए नवपदनो महिमा जूजे. केहवो महोदो ठे ? ए नवपद जे ठे, ते संसार स
 मुद्रमां नाचनेमान ठे ॥ ४ ॥ ॥ वलता श्रीगौतमगुरु कहेना हवा, के एकेका पदनी जक्ति कर
 माता महिमाधकी देवपालप्रमुखें सुख लक्षां पाम्यां, तोर्यकर गोत्र बांध्युं. ते विचारामृत संग्रह
 प्रथमां एकेका पदना वर्णने बीज हृष्टांत विस्तारें कथासहित वखाण्यां ठे, एवो नवपदनो म
 हिमा तदत्ति एटले सत्य ठे ॥ ५ ॥ ॥ हे मगधेश ! एटले मगध देशना अधिपति ! किं

१० रा०
 १८३॥
 बहुना एटले घणुं शुं कहीयें ? तुं एक समकेतपदनी जक्तिने प्रजावें करी आवती चोवीशोमां
 पपनाज एवे नामें प्रथम तीर्थकर थइश. ए निश्चयकी मनने विषे जाव, एटले जावना कर ॥ ६ ॥
 एवां गौतमस्वामोनां वचन सांजलीने मगधदेशनो राजा श्रेणिक, तिहांथी जळ्यो. (तदा के०)
 तेवोरें वधामणी आवी जे श्रीवीरजिनेश्वर आव्या ठे ॥ ७ ॥ ॥ देवतायें समवसरण रच्युं, तथा
 कुसुमनो वृष्टि करी, आकाशमां देवहुंजिनो गज्जारिव थाय ठे. जिहां प्रधान एवो अशोकवृक्ष सुप्रसिद्ध
 ठे ॥ ८ ॥ ॥ तिहां सिंहासन मांड्युं ठे, चामर ढळी रद्यां ठे. त्रण तत्र मस्तकें विराजे ठे.

श तुं, इक पद जक्ति प्रजाव ॥ होइश तीर्थकर प्रथम, निश्चय ए मन जाव ॥ ६ ॥
 गौतमवचन सुणी इस्यां, जठे मगधनरिंद ॥ वधामणी आवी तदा, आव्या वीर
 जिणंद ॥ ७ ॥ देवें समवसरण रच्युं, कुसुमवृष्टि तिहां कीध ॥ अंबर गाजे हुंजनि,
 वर अशोक सुप्रसिद्ध ॥ ८ ॥ सिंहासन मांड्युं तिहां, चामर तत्र ढळंत ॥ दिव्य
 ध्वनि दिसे देशना, प्रभु ज्ञानमलवंत ॥ ९ ॥ वधामणी देइ वांदवा, आव्यो श्रेणि
 कराय ॥ वांदी बेठो परखदा, उचित थानकें जाय ॥ १० ॥ श्रेणिक ददेशी कहे,
 नवपदमहिमा वीर ॥ नव पद सेवे बहु जविक, पाम्या जवजल तीर ॥ ११ ॥

तिहां ज्ञानमलवंत एवा जे प्रभु ते दिव्यध्वनियें देशना आपे ठे. ए कुसुमवृष्टिची मांझीने दिव्यध्वनि
 पयंत प्रभुनां आठ प्रातिहार्य कथां ॥ ९ ॥ ॥ तिहां श्रेणिकराजा पण वधामणीयाने वधामणी
 दक्षने प्रभुने वांदवाने माटें आव्यो, ते वांदीने पर्षदाने विषे उचित एटले योग्य स्थानकें आवीने
 बेठो ॥ १० ॥ ॥ वीर जगवान् पण श्रेणिकराजाने उदेशीने नवपदनोज महिमा कहे ठे. के ए नव
 पद सेव्याची घणा जव्य जीव, संसारसमुद्रनो (तीर के०) कांठो पाम्या ठे ॥ ११ ॥ (जस के०)

श्री महावीर जिन समवशरण गोलाकारः

જેનું પટલે જે નવપદનું મૂલ આરાધન તો નિશ્ચયે આત્મજ્ઞાન છે, ઘટલે એ નવપદમાં
 કરતું તેનું મૂલ તેહ રહિત આત્મજ્ઞાન જાણવો. તેમાં નવપદ તે આત્માજ છે, અને નવપદમાં
 જે પણ પદ જ આત્મા છે ॥ ૧૨ ॥ જે વસ્તુ ધ્યાવવા યોગ્ય છે, તેને ધ્યેય કહિયે. તે ધ્યેયની
 સમાપત્તિ તે સંપૂર્ણતા થયાં પટલે સમ્યક્ પ્રકારે પામવે કરીને ધ્યાતાં જે ધ્યાનારો જીવ, તેનું
 ધ્યેય વસ્તુનું જે ધ્યાન તેનું પ્રમાણપણું થાય. જે માટે ધ્યેયપૂર્તિ વિના ધ્યાનની પૂર્તિ નહી, ધ્યાતાના
 ધ્યાનનું જે પ્રમાણ, તે ધ્યેયસમાર્પે હોય. તેમાં એ નવપદ તેહીજ આત્મા છે. એ કોઈ સુજાણ
 હોય, તે જાણે ॥ ૧૩ ॥ ॥ શુદ્ધ્યાનના ચોથા પાયાને ધ્યાને અસંગક્રિયા (લહી કે) પામીને
 આરાધનનું મૂલ જસ, આતમજ્ઞાન એવેહ ॥ તિણે નવપદ તે આત્મા, નવપદ
 માંહે તેહ ॥ ૧૭ ॥ ધ્યેય સમાપત્તિ હુયે, ધ્યાતા ધ્યાન પ્રમાણ ॥ તિણ નવપદ
 તે આત્મા, જાણે કોઈ સુજાણ ॥ ૧૩ ॥ લહી અસંગ ક્રિયાવલે, જસ ધ્યાનેં જિ
 ણેં સિદ્ધિ ॥ તિણેં તેહનું પદ અનુગ્રહ્યું, ઘટમાંહિ સકલ સમૃદ્ધિ ॥ ૧૪ ॥ ઢાલ વાર
 મી ॥ સ્વામી સીમંધર ગુપ્તિસે ॥ એ દેશી ॥ અરિહંત પદ ધ્યાતો થકો, દવહ ગુણ
 તે અસંગક્રિયાને ચલે કરી એ નવપદમાંહેલા (જસધ્યાને કે) જે પદના ધ્યાન આરાધનથી જોણે
 સિદ્ધિ પામી. તે પ્રાણીયે તેહનું પદ અનુગ્રહ્યું, ઘટલે જોગવ્યું, માટે નિશ્ચયનેયે ઘટમાંજ સકલ
 સમૃદ્ધિ છે ॥ ૧૪ ॥ ॥ હાં પ્રથમ ગૌતમસ્વામીયે નિશ્ચયનય આશ્રયીને વ્યવહાર દેશના દીધો હતો,
 તે હૃદય વીગ્રમનું વ્યવહાર આશ્રયીને નિશ્ચય દેશના આપે છે. તિહાં એ અરિહંતાદિક નવપદ જે છે. તે
 નિશ્ચયથી ઘટમાંહિજ છે. તેનું સંદેશપત્રી વર્ણન કરે છે. તિહાં પ્રથમ શ્રીઅરિહંતપદને ધ્યાતો થકો દ્રવ્ય
 ને અનંતનુષ્ટયમય તેનું વિચારનું, તથા ગુણ તે જ્ઞાનદર્શનાદિક અનંતગુણ તેનું વિચારનું, અને

પર્યાય ને અગુક્ત્યુદ્યાદિક પર્યાય પલટન તેનું વિચારવું, એ ત્રણ જોઈ શ્રીઅરિહંતને ધ્યાતો થકો શ્રી અરિહંતને અને પોતાને જે જોઈપણું છે, તેનો ઠેક કરી અજોડપણું પામીને તે આત્મા પોતે અરિહંતરૂપી થાય ॥ ૧ ॥ ॥ એમ વીરજિનેશ્વર તે શ્રેણિકરાજા પ્રમુલ વાર પર્યદાને ઉપદેશે છે. તેને હે જાણો ! તમે ચિત્ત દેહ સાંજલજો. આત્માના ધ્યાનથીજ આત્માની જે જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્રમય કૃત્તિ, તે સર્વ આવીને મલે, માટે આત્મધ્યાન ધરવું, જેમ અનર્ગલ સંપત્તિ પામીયે ॥ ૨ ॥ ॥ હવે શ્રીસિદ્ધ નગવાન કેવા છે ? તો કે—રૂપાતોત એટલે રૂપરહિત અરૂપિસ્વરૂપ છે જેમનો એહવા, વલો કેવલ દર્શન અને કેવલ જ્ઞાનમય છે. તે શ્રીસિદ્ધને ધ્યાતાં થકાં ગુણની લાણ એવો પોતાનો આત્માજ પજ્ઞાય રે ॥ જોઈ ઠેક કરી આત્મા, અરિહંતરૂપી ધ્યાય રે ॥ ૧ ॥ વીર જિણેસર

ઉપદિસે, સાંજલજો ચિત્ત લાઈ રે ॥ આતમધ્યાને આતમા, કૃદ્ધિ મલે સવિ આઈ રે ॥ વીં ॥ ૨ ॥ રૂપાતીત સ્વરૂપ જે, કેવલ દંસણ નાણી રે ॥ તે ધ્યાતાં નિજ આતમા, હોયે સિદ્ધગુણ લાણી રે ॥ વીં ॥ ૩ ॥ ધ્યાતાં આચાર્ય પ્રજ્ઞા, મહામંત્ર સિદ્ધ થાય ॥ ૩ ॥

મહામંત્ર એટલે સૂરિમંત્રના જપનાર, શુભધ્યાની એવા ત્રણ આચાર્યને ધ્યાતાં, પંચ પ્રસ્થાનને સાંધતો થકો પ્રાણી એટલે આત્માજ આચાર્ય હોય એટલે થાય. હવે પાંચ પ્રસ્થાનનાં નામ કહિયે ઠેય. એક વિદ્યાપીઠ, વીંજું સૌજાગ્યપીઠ, ત્રીજું લક્ષ્મીપીઠ, ચોથું મંત્રરાજપ્રયોગપીઠ અને પાંચમું સુમેરૂપીઠ. હવે એનું વિવરણ લખીયે ઠેય. પ્રથમ વિદ્યાપીઠ તેહનો મંત્ર વારપદનો વર્ણમાન વિદ્યા પ્રમુલ સૂરિમંત્ર સવા કોટિ જાપપૂર્વક જયતો સાધજે સાધતો, કોટિશ્રુતનો જાણ થાય. વીંજું સૌજાગ્યપીઠ, તે તેહજ પૂર્વોક્ત મંત્ર વિધિપૂર્વક આરાધવે કરી સ્ફલજનને વલ્લુચ, આદેયવચન સૂરિ હોય, ત્રીજું લક્ષ્મીપીઠ તે, તેજ મંત્રારાધને રાજાદિ વશ હોય, મહિમાવંત હોય. ચોથું

મંત્રરાજપ્રયોગપીઠ, તે મંત્ર આરાધનૈ સર્વ ઈતિ તે ઉપદ્રવ, કામણ, મોહન, વશ્યાદિ હોય. પાંચમું
સુમેધપીઠ, તે ઇંદ્રાદિકને માન્ય હોય, ગૌતમાદિકનો પરે લાઢિધર્વત હોય. અજેય હોય ॥ ૪ ॥ હવે
ચોથું ઉપાધ્યાય પદ કહે છે. તપસ્યા, જઘન્ય મધ્યમ અને ઉત્કૃષ્ટ જેદેં કરવામાં તથા સદ્યાય ધ્યાનમાં
સદા રક્ત છે, રાતા છે, છાદશાંગીના ધ્યાતા છે, એવા જે ઉપાધ્યાય તેનું ધ્યાન કરતાં થકાં એ આત્મા
નેહીત્ર ઉપાધ્યાયપણું પામે. તે ઉપાધ્યાય કેવા છે ? તો કે-જગતના વંધવ એટલે સંવંધો મિત્ર
તુલ્ય અને જગતના વ્રાતા એટલે જાણ તુલ્ય એવા બંગારી શ્રીઉપાધ્યાયજી તે નિશ્ચયક્રી આત્માજ
છે ॥ ૫ ॥ ॥ હવે પાંચમું સાધુપદ વર્ણવે છે. જે નિત્યપ્રત્યં અપ્રમત્તવળે એટલે સાતમે ગુણગણે

શુષ્પ ધ્યાની રે ॥ પંચ પ્રસ્થાનૈ આતમા, આચારય હોયે પ્રાણી રે ॥ વી૦ ॥ ૪ ॥

તપ સજ્જાયૈ રત સદા, છાદશ અંગનો ધ્યાતા રે ॥ ઉપાધ્યાય એ આતમા. જગત્ર

ધવ જગત્રાના રે ॥ વી૦ ॥ ૫ ॥ અપ્રમત્તૈ જે નિત રહે, નવિ હરપે નવિ શોચે રે ॥

સાધુ મૃદ્ધા તે આતમા, શું મુંઝ્યે શું લોચે રે ॥ વી૦ ॥ ૬ ॥ સમ સંવેગાદિક ગુણા,

સ્વય ઉપશમ જે આવે રે ॥ દર્શન તેહજ આતમા, શું હોય નામ ધરાવે રે ॥ વી૦ ॥

મહે, પ્રમાદની આચરણા ન કરે, વલી સ્તવના કરવાથી હર્ષ પણ ન કરે, અને ઉપદ્રવ કરવાથી
શોચ પણ ન કરે. એવા સૂધા સાધુ તે નિશ્ચે આત્માજ આણવો. પણ સાધુનો વેશ ધારણ કરવાથી
તથા મુંડન કરવાથી કેશલોચ કરવાથી શું થાય ? એથી કાંઈ પામાર્થ નથી ॥ ૬ ॥ ॥ હવે સમ્ય
તપપદ વર્ણવે છે. સમ, સંવેગ, આદિશબ્દથી નિર્વેદ, અનુકંપા અને આસ્તિકતા, એ પાંચ ગુણ તે કય
તથા ઉપશમૈ જે આવે, તેથી જે સમ્યક્ત્વ દર્શન પ્રગટે તેને સમ્યક્ત્વદર્શન કહીયે. તે આત્માજ
આણવો, એમ નિશ્ચયે વિચારવું. પણ એમ સમકેતી ઠેય ! એનું નામ ધરાવવાથી શું થાય ! ॥ ૭ ॥

हवे ज्ञानपद ब्रह्माणे ठे. ज्ञानावरणीय कर्म जे ठे, तेनी पांच प्रकृति ठे, ते माहेली केटलीएक दाय
 थाय, केटलीएक प्रकृति उपशम थाय, तो ए आत्मा तेज (ज्ञान के०) ज्ञानरूप (होय के०) थाय,
 अने अवबोधता होय ते जती रहे ॥ ८ ॥ ॥ हवे आठमुं चारित्रपद वर्णवे ठे. आत्मा विज्ञावथी
 विरम्यो, निजस्वप्नावसां एटले पोताना आत्मस्वप्नावसां रमण करतो शुद्ध लेश्यायें अलंकख्यो एटले
 शुक्ल लेश्यायें विचूषित थको फरी मोहरूप वनने विषे जमतो नथी, तो तेहज आत्मा ते चारित्र
 जाणवुं ॥ ९ ॥ ॥ हवे नवमुं तपःपद ब्रह्माणे ठे. समता रूप थइ, समताना योगसां आत्माना
 परिणति थापतो स्वपरिणतिने योगें संवरगुणने आदरतो इहानो रोध करे. पोताना मूलगुणने

॥ ७ ॥ ज्ञानावरणी जे कर्म ठे, दाय उपसम तस थाय रे ॥ तो होये एहज आ
 तमा, ज्ञान अवबोधता जाय रे ॥ वी० ॥ ८ ॥ जाणो चारित्र ते आतमा, निज स्वप्ना
 वसां हि रमतो रे ॥ लेश्या शुद्ध अलंकख्यो, मोहवने नवि जमतो रे ॥ वी० ॥ ९ ॥
 इहाराधें संवरी, परिणति समता योगें रे ॥ तप ते एहिज आतमा, वरते निज
 गुण योगें रे ॥ वी० ॥ १० ॥ आगम नोआगम तणो, जाव ते जाणो साचो रे ॥

जोग एटले जोगवने वर्ततो कपायना करूक घटाडतो, समता अने दमाना कंडक वृद्धिमंता
 करे, तो तप ते एहिज आत्मा जाणवो ॥ १० ॥ ॥ माटें आगम ते सिद्धांत जाणवां ते श्रुत ज्ञान
 ठे. अने नोआगम ते एक श्रुतज्ञान विना चार ज्ञान जाणवां. अथवा आगम ते ज्ञानी अनुपयोगी
 अने नोआगम ते ज्ञानीउपयोगी एम आगम नोआगम ए बेना जेद जाणो ए बेनो जाव ते साचो
 जाणो. ते साचो जाणीने चंचलता मटाडी आत्मजावें थिर होजो, परचावसां राचशो मां, इहां
 आगमथी जावनिदोपो सइने ए नवपद कखां ठे. जे अरिहंतने उपयोगें ते ध्याने परिणम्यो,

તે જીવને રજુસૂત્રનયે અરિહંત કહીયે. તે માટે અરિહંતપદને ધ્યાવતો અરિહંતપદવી નિપજા
 પતો તે અરિહંત કહીયે. એમ નવે પદની જાવના કરવી ॥ ૧૧ ॥ ॥ માટે (સકલ કે ૦) સર્વે જે
 અષ્ટ પદ્મો અગિમા, લાલિમા પ્રમુલ્ય આઠ સિદ્ધિ તેની સમૃદ્ધિ પદ્મો પરિપૂર્ણના તે ઘટમાંહે (વાલી
 કે ૦) રેવાની છે. તેમ એ નવપદની કુદ્ધિ પણ ઘટમાંહે જાણજો. એનો આત્મારામ ચિદાનંદ
 સાક્ષી છે ॥ ૧૨ ॥ ॥ મોકુસાધન કરવાના તથા આત્મા શુદ્ધ થવાના અસંખ્યાતા યોગ (જિન
 કે ૦) શ્રીવીતરાગ વેધે કહ્યા છે તે સર્વમાંહે એ નવપદ તે મુખ્ય જાણો, જે માટે એ નવપદને આલે
 આતમજાવે બિર હોજો, પરજાવે મત રાવો રે ॥ વી ૦ ॥ ૧૧ ॥ અષ્ટ સકલ સ
 મૃદિની, ઘટમાંહે શુદ્ધિ દાલવી રે ॥ તિમ નવપદ કુદ્ધિ જાણજો, આતમરામ છે
 માલવી રે ॥ વી ૦ ॥ ૧૨ ॥ યોગ અસંખ્ય છે જિન કહ્યા, નવ પદ મુખ્ય તે જાણો
 રે ॥ પદ્મને અદ્વજવને. આગળ ધ્યાન પ્રમાણો રે ॥ વી ૦ ॥ ૧૩ ॥ ઢાલ વારમી
 પદ્મને નોંધે લેને પુરી રે ॥ વાણી વાચક જસતણી, કોઈ નયે ન અધૂરી રે ॥ વી ૦
 ॥ ૧૪ ॥ ૧ દોડા ॥ વચનામૃત જિન વીરનાં, નિસુણી શ્રેણિકરૂપ ॥ આનંદિત પહોતો
 ॥ ૧૫ ॥ ૧ દોડા ॥ નેત્ર પ્રમાણ છે ॥ ૧૬ ॥ ॥ એવી ચોથા લંડને વિષે વારમી ઢાલ પૂર્ણ
 હિંદુ સાત નયમાંહેલા કોઈ નયે પણ અધૂરી નથી, સર્વ નયે સમ્મત છે. અથવા મહારી વાણી તે
 કોઈ નયે અધૂરી નથી. એમ વે પ્રકારે અર્થ કવીશ્વરે સૂચવ્યો છે. અથવા વાણી “ વાચક જસ તણી
 કોઈ મંદે ન અધૂરી રે ” એવી પાઠ પણ કેટલીએક પ્રતોમાં લાલેજો છે ॥ ૧૪ ॥ ॥ હવે એવ. શ્રીધોર
 ઝિનેશ્વરનાં અમૃત સમાન વચન સાંજલીને શ્રેણિકરાજા શ્રીવીરને નમી આનંદિત થકો પોતેને

घरे पड़ोतो, चित्तमां शुद्ध स्वरूप चिदानंदधनने ध्यातो यको प्रवर्त्तते ॥ १ ॥ ॥ अने कुमति रूप (तिमिर के०) अधंकार ते सर्वने टाखतो (जिन के०) सामान्य केवलीने विषे (जाण के०) सूर्य सरखो संपूर्ण पड्डव्यना स्वरूपनो जाण, एवो श्रीवर्द्धमान स्वामी ते जविकरूप कमलने प्रतिबोध देतो (महियल के०) महीतल जे पृथ्वीतल तेनेविषे विचरे ठे ॥ २ ॥ ॥ जेमां (विशाल के०) महोटी नवपदनो माहिमा ठे. एवी ए श्रीपालराजानी कथा तेने जे प्राणी जणे, गुणे अने सांचले, तेना घरने विषे मांगजिकनी माला थाय ॥ ३ ॥ ॥ हवे आ रासनो प्रारंज घरे, ध्यातो शुद्ध स्वरूप ॥ १ ॥ कुमतिमिर सवि टाखतो, वर्द्धमान जिनजाण ॥ जविककमल पन्वोहतो, विहरे महियल जाण ॥ २ ॥ ए श्रीपाल नृपतिकथा, नवपदमहिम विशाल ॥ जणे गुणे जे सांचले, तस घर मंगलमाल ॥ ३ ॥ ढाल तेरमी ॥ राग धन्याश्री ॥ शुणियो शुणियो रे प्रभु तुं सुरपति जिन शुणियो ॥ ए देशी ॥ तूगो तूगो रे मुऊ साहिव जगनो तूगो ॥ ए श्रीपालनो रास करंतां, ज्ञान अमृतरस वूगो रे ॥ सु० ॥ २ ॥ पायसमां जिम वृद्धिनुं कारण, गोयमनो अंगू ठो ॥ ज्ञानमांहि अनुभव तिम जाणो, ते विण ज्ञान ते जूगो रे ॥ सु० ॥ २ ॥ कथां हतो, ते कार्य पूर्ण थुं तेनो आनंद उपन्यो तेथी कवीश्वर अनुभवज्ञाननी महत्तापूर्वक हर्पनां वचन कहे ठे, के मुऊने जगतनो साहेव जे श्रीजिनेश्वर ते संतुष्ट थयो. ए श्रीपालनो रास रतां ज्ञानरूप अमृत रसनां वर्षाद थयो ॥ १ ॥ ॥ (पायसमां के०) खीरमांहे जेम श्रीगौतमस्वामीनो अंगूगो वृद्धिनुं कारण ठे, जेणें खीरना एक पन्ध्यामांथी पन्नरसें ने जण तापसने जोजन कराव्युं. तेम ज्ञानमांहे पण अनुभव ज्ञान ते वृद्धिनुं कारण जाणो. ते अनुभवज्ञान विना जे ज्ञान ठे, ते

નહો પટલે નિશ્ચય જાણવું. મોઢેં અનુત્તરજ્ઞાન મહોટું છે ॥ ૨ ॥ ॥ જ્ઞાન ત્રણ પ્રકારનું છે. ૧. વ્યાકરણ, શબ્દજ્ઞાન, કાવ્યશાસ્ત્ર તે નવાસાદિકનાં જાણે દેશ્યાદિક લોભિ શાસ્ત્ર તથા પ્રાકૃત, ચરિત્રાનુષાઢ, રત્નનક, વોપાદ, રામ, જાયા પ્રમુખ તે (ઉદ્ધક કે. ૦) ઉદ્ધકલ્પજ્ઞાન પટલે પાણી સરખું જ્ઞાન જાણવું. જેમ પાણી થીથે થકે તૃપા મટે. પણ થોડી વાર પતી વલી લાંગ. તેમ પ્રંથ સાંજલે, તમે, થાંત્રે નિજાં મુખી રસ ગગને, પણ પતી કાંઈ નહીં. તથા વીજું આગમ સૂત્ર સિદ્ધાંતના ઉપયોગરહિત થઈ જ્ઞાન તે પયઃકલ્પનાજ્ઞાન પટલે દૂધ સરખું જાણવું. જેમ દૂધનું પાન કલ્યાયકી તૃપા અને કૃપા થેનું મટી જાયઃ પરંતુ કેટલેક કાલે ફરી ઉદય થાય. વીજું અમૃતકલ્પજ્ઞાન, તે શ્રદ્ધાપૂર્વક આગમજ્ઞાન નેદતાથ ધારીને ઉપયોગસહિતપણે વર્તન તે જેમ અમૃતશાન કરવાથી કુધા, તૃપા,

ઉદ્ધકપયોમૃતકલ્પ જ્ઞાન તિહાં, વીજો અનુત્તર મીઠો ॥ તે વિણ સકલ તૃપા કિમ સાંજે, અનુત્તર એન ગરીઠો રે ॥ મુ. ૧ ॥ ૩ ॥ પ્રેમ તણો પરે શીલો સાધો. જોઈ સેલ મી માંગો ॥ જિહાં ગાંઠ તિહાં રસ નવિ દીસે, જિહાં રસ તિહાં નવિ ગાંઠો રે ॥ મુ. ૧ ॥ ૪ ॥ જિનહો પાયા તિનહી ઊભાયા, એ પણ એક છે ચીઠો ॥ અનુત્તર મેરુ તિમે

રોગ, શોક, ગપ્પવ અને વ્યાપિ પ્રમુખ સર્વ દુર થઈ જાય, ફરી પાઝા ઉદય આવેજ નહીં, તેનો સમાન વીજું અનુત્તરજ્ઞાન મીટું છે. તેથી અનુત્તરજ્ઞાન વિના સકલ અનાદિકાલની ત્રવચ્ચમણરૂપ તૃપા કિમ માંજે ? માટે અનુત્તરનો પ્રેમ તે ગરીઠો પટલે મહોટાં વફેરો છે ॥ ૩ ॥ ॥ માટે જેમ સાંસારિક રોમેને જોઈવું, દેવું, થેવું ફરી વળવું કરે, તે પ્રેમની પરે અનુત્તરને શીલો, સાધો, શેલનીના સંજાનું હવાંન જોઈને. જેમ સેલડીના સાંઝામાંહે જિહાં ગાંઠ હોય, તિહાં રસ વેલાય નહીં, અને જિહાં રસ હોય તિહાં ગાંઠ ન હોય. વલી પરે અનુત્તર પ્રેમ પણ જાણવો. પટલે જિહાં કર્મરૂપ ગાંઠ છે તિહાં અનુત્તરસ નથી. અને જિહાં અનુત્તર રસ છે તિહાં કર્મરૂપ ગાંઠ નથી ॥ ૪ ॥ ॥ કોઈક

कहे ठे के, अनुभवनो रस जेणें पाम्यो, तेणेंज ठिपाव्यो, माटे प्रगट देखाय नहीं. ए कहेवत पण एक चीठो एटले कागसनी चीठीप्राय ठे. केम के, अनुभवरूप महेठो मेरुपर्वत ते ठिपायो केम ठिपे ? ते तो सधलें दीठो ठे, एटले सर्वत्र दीठो ठे. एवुं जिनवचनथी जाणवुं. वरतुनः दोठामां आवे, पण जेणें पाम्यो ते तेनोज आत्मा जाणे. परंतु बीजो कोइ न जाणे ॥ ५ ॥ ॥ मसी ते शाइ, कागल अने काठो ते कलम ए ग्रण चीज लइने पूरव लिखित एटले पूरवें लखेलां जे पानां पोथां होय, तेने जोइने सर्व कोइ लखी नाखे, ते तो सुगम ठे, पण जे पूरवें कोइयें लइया न होय एवा अपूर्व जाव कहे, ते पंडित जाणवो, अने जे बहु बोले एटले ग्रणुं बोले ते लबाक जाणवो ॥ ६ ॥

किम महेठो, तेतो मघलें दीठो रे ॥ सु० ॥ ५ ॥ पूरव लिखित लिखे मवि लेई, मसी कागल ने काठो ॥ जाव अपरव कहे ते पंक्ति, बहु बोले ते बांठो रे ॥ सु० ॥ ६ ॥ अवयव सवि सुंदर होय देहें, नाकें दीसे चाठो ॥ ग्रंथज्ञान अनुभव विण तेहवुं, शुक जिस्यो श्रुतपाठो रे ॥ सु० ॥ ७ ॥ संशय नवि जांजे श्रुतज्ञानें, अत्रली एक दृष्टांत कहे ठे के, (देहे के०) शरीरने विषे अंगांपांगादिक सर्व अवयव सुंदर होय, अने नाकें चालुं होय, ते जेम खराब देखाय, एटले सर्व अवयवनी शोना ते कुशोना जेवो शाय. तेम ग्रंथ घणाय जाण्या होय, ग्रंथनुं ज्ञान सबल होय, परंतु अनुभव न होय, तो ते कंठशोषनी पणै निरर्थक जाणवुं. जेम (शुक के०) पोपट ते अज्ञानी थको मनुष्यनी प्रणयें अचरे अचरे राम इत्यादिक शुको पाठ करे, तेम कंठशोष जाणवो ॥ ७ ॥ ॥ अने अनुभवनुं ज्ञान न होय, ते श्रुत कानें करी मनना संशय जांजी शके नहीं, माटे निश्चय थकी अनुभव ज्ञान ने (जेगो के०) ल्येष्ट महेठो जाणवो. वाद ते स्वधर्मनी धर्चारूप अने विवाद ते परमतखंडनरूप एवा वादविवा

દ્રમાં પણ ધનિશ્ચિત્ત પટલે વિતંતમાશાદ તે સોટો વાદ કરતાં અનુચવ વિના હારે, હેગો પદે, જોગો પદે,
 અથવા સત્તામાં નીચું જોવું પદે ॥ ૭ ॥ ॥ જેમ જેમ વહુશ્રુત હોય, પટલે ઘણો ઝાણો હોય, અને
 વહુજનસંમત પટલે ઘણા અને માન્ય હોય. તથા (વહુલશિષ્યનો કેળ) ઘણા શિષ્યનો શેગો એ
 ટલે શ્રેષ્ઠ સ્વામી હોય, તેમ તેમ તે જિનશાસનનો વયરી જાણનો. જો નેટ અનુચવ ન હોય તો. માટે
 અનુચવની મુદ્દયતા છે ॥ ૯ ॥ ॥ મહારે તો નિજગુરુચરણપ્રસાદથી અનુચવ દિલમાંહિ પટલે
 નિતમાંહે પેગો. પટલે પ્રતિષ્ઠિત થયો. હશે ફરિ અને વૃદ્ધિ સર્વ મહારા ઘટમાંહે પ્રગટી, તેથી આ

નુચવ નિશ્ચય જેગો ॥ વાદવિવાદ અનિશ્ચિત કરતો, અનુચવ વિણ જાય હેગો રે
 ॥ મુળ ॥ ૭ ॥ જિમ જિમ વહુશ્રુત વહુજનસંમત. વહુલ શિષ્યનો શેગો ॥ તિમ
 નિમ જિનશાસનનો વયરી, જો નવિ અનુચવ જેગો રે ॥ મુળ ॥ ૯ ॥ મહારે તો
 ગુરુચરણપસાયે, અનુચવ દિલમાંહિ પેગો ॥ શરિ હરિ પ્રગટી ઘટમાંહિ, આતમ
 રનિ હુર જેગો રે ॥ મુળ ॥ ૧૦ ॥ કમ્યો સમકિન રવિ જલહલતો, ઝરમતિમિર
 સવિ નાગો ॥ તગતગતા હર્નય જે તારા, તેહનો વલ પણ ઘાગો રે ॥ મુળ ॥ ૧૧ ॥

સમગ્ર જ્ઞાતામય થઈ વેગો. એ કવિનાં વચન મર્ધિત છે. વલી પવું પણ જાણીયું હોય, જે અનુચવવંત
 જીને હોય નેજ સૂચકયાં હશે, પણ સૂત્રાનુસારે એમ જણાવું નથી ॥ ૧૦ ॥ ॥ જેવારે સમકેત
 રૂપ સર્વ જલહલતો ઘટમાં કમ્યો, તેવારે ઝરમરૂપ (તિમિર કેળ) અંધકાર જે હનાં તે સર્વ નાગો.
 વલી નૂયે કમ્યાયકી તગતગતા તારાનું વલ જેમ ઘટી જાય, તેમ હજાં (હુર્નય કેળ) માગા નય
 રૂપ જે મારા હતા, તેનું વલ જે તેજ તે પણ (ઘાગો કેળ) વિવદિત થયું. પટલે કય પામ્યું ॥ ૧૧ ॥
 અનુચવ જ્ઞાનીયે મેઠુ પર્યતની ધીરતા જે દૂતી, તે સર્વે દૂરો લીધા, તેવારે તે કેવલ જાગો પટલે પ

ઠર સમાન રહ્યો, વલી સુરવટ જે કામકુંજ તથા સુરતરુ જે કલ્પવૃક્ષ તેની શોષા પણ સર્વ હરી લીધી, તેવારે તે સુરવટ તો કેવલ માટી સમાનજ રહ્યો, અને સુરતરુ તે (કાઠો કેળ) કાષ્ટસમાન રહ્યો ॥ ૧૨ ॥ ॥ વલી જગતમાં મોહરૂપ મદ્ધ તે (લૂંગો કેળ) મહાપગાક્રમી છે, તેનું જે ઝોર ફૂલું, તે અનુજવેં હરવ્યો, ઇટલે હઠાવ્યું, હઠાવીને પઠી તે મોહનાં પરેં મર્મ દેલાવી ઇટલે તેનાં ટિડ્ડ હતાં, તે સર્વ પ્રગટ કરી દેલાડીને તેને પ્રારે જૂંગો કીધો, ઇટલે અત્યંત પ્રપ્ત કીધો, ફરી હૂ કડો ન આવે એવો કીધો. એવો અનુજવનો આત્મા સાથે લીન થયો. જે કોઈનો દૂર કલ્યો પણ દૂર

મેરુધીરતા સવિ હર લીની, રહ્યો તે કેવલ પ્રાગો ॥ હરિ સુરઘટ સુરતરુકી શો ખા, તે તો માટી કાઠો રે ॥ મુળ ॥ ૧૨ ॥ હરવ્યો અનુજવ જોર હતો જે, મોહમદ્ધ જગ લૂંગો ॥ પરિ પરિ તેહના મર્મ દેલાવી, પ્રારે કીધો જૂંગો રે ॥ મુળ ॥ ૧૩ ॥ અનુજવગુણ આવ્યો નિજ અંગે, મિથ્યો રૂપ નિજ માઠો ॥ સાહિવ સન્મુલ સુનજર જોતાં, કોણ થાયે ઉપરાંતો રે ॥ મુળ ॥ ૧૪ ॥ થોડે પણ દંજેં હુઃલ પામ્યા, પીઠ અને મહાપીઠો ॥ અનુજવવંત તે દંજ ન રાલે, દંજ ધરે તે ધીંગો રે ॥ મુળ ॥ ૧૫ ॥ અનુજવ

ન થાય ॥ ૧૩ ॥ ॥ અનુજવના ગુણ જેવારેં પોતાને અંગેં આઢ્યા, તેવારેં (નિજ કેળ) પોતાનું જે અનાદિકાલનું જવપરંપરા કરવા રૂપ માલું રૂપ હતું, તે મટયું. જેવારેં પોતાનો સાહેવ તે સુનજર ઇટલે જલી નજરેં કરી સન્મુલ જોતાં થકાં વીજો કોણ ઉપરાંતો, ઇટલે પરાહ્મુલ થાય ? ॥ ૧૪ ॥ ॥ થોડો પણ દંજ જો પોતેં અને મહાપીઠેં કલ્યો, તો તે હુઃલ પામ્યા, ધર્મમાં કપટ કલ્યું તેથી સ્ત્રીવેદપણું પામ્યા, તે માટેં જે અનુજવવંત પ્રાણી હોય તે (દંજ કેળ) કપટ ન રાલે, અને જે દંજ રાલે, તે ધીંગો ઇટલે મૂર્લ યઠ જાણવો ॥ ૧૫ ॥ ॥ અનુજવવંત તે (અદંજ કેળ) અકપટી

कपटरहित तेजनी रचना तेने रसें करी सहित चले कंठे करी गायो. एनी मध्यगत जे जाव तडूप
 सुधारन एटले जे अमृतसमान रस, तेने घट घट पीयो. ते पीतां (उत्कंठित के०) उरसुक अर्थात् त
 म्प पांमंछा एवा तमें पूरण एटले तृप्त थाउं. अथवा अमृतसमान रस ठे, तेने तमें घट घट पीयो अने
 पीतां पूर्ण उत्कंठित थाउं ॥ १६ ॥ ॥ तपगळरूप नंदनवनने विषे सुरतरु एटले कटपवृक्ष स
 मान श्रीहीरविजय गुरुराजजी प्रगट यथा. जेमना उपदेशथो वादसाह अकव्वर साहे अमारोना
 पदद वज्रान्वयो ॥ १ ॥ ॥ ते प्रभु श्रीहीरविजयसूरि तो श्रीजिनशासनरूप मुद्रा एटले वींटी
 वंत अदंभनी रचना, गायो सरस सुकंठो ॥ जाव सुधारस घट घट पीयो,
 दुहे पूरण उत्कंठो रे ॥ सु० ॥ १६ ॥ कलश ॥ राग धन्याः श्री ॥ ते तरिया
 रे जाइ ते तरिया ॥ ए देशी ॥ तपगळनंदन सुरतरु प्रगट्या, हीरविजय गुरुराया
 जी ॥ अकव्वरशाहें जस उपदेशें, पद्म अमारि वजाया जी ॥ १ ॥ हेमसूरि जिन
 शासनमुद्रायें, हेमसमान कहाया जी ॥ जाचो हीरो जे प्रभु होतां, शासन सो
 ह चढाया जी ॥ २ ॥ तास पेंटें पूर्वाचल उदयो, दिनकरतुल्य प्रतापी जी ॥ गंगा
 जल निर्मल जस कीरति, सचले जगमांदि व्यापी जी ॥ ३ ॥ शाह सजामांदि
 तेने विषे जाचो मीरो एटले जाल्यंत हीरा समान होता हवा. जेणें जिनशासननी घणो शोभा
 चढावी, ते गवयें हेमसूरि ते श्रीजिनशासनरूपमुद्रामां हेम समान कहेवाणा ॥ २ ॥ ॥
 ते श्री हीरविजय सूरिना गटरूप पूर्वाचल एटले उदयपर्वतने विषे दिनकर एटले सूर्यतुल्य
 प्रतापंत एग जेमना कीर्ति गंगाजलनी परें निर्मल एवी जगनां सर्वत्र व्यापी रही ॥ ३ ॥ ॥
 वली जेमने शाह एटले वादसादनी सजामांदि वाद करीने सर्व अन्य वर्धनीनुं खंनन करी एक

સત્યપણે શ્રીજિનમતની સ્થિરતા સ્થાપન કરી, તેથી જેમને વાદશાહે ઘણો આદર આપ્યો, અને વિરુદ્ધસવાઈ એટલે જગદ્ગુરુની પદવી આપી ॥ ૪ ॥ ॥ એવા શ્રીવિજયસેન સૂરિ થયા. વલ્લી તે મને પાંદેં વહુ ગુણવંત એવા શ્રીવિજયદેવસૂરીશ્વર ઉદય પામ્યા. જેમનું નામ દશદિશને વિશે (ચાતું કેળ) પ્રખ્યાત છે. તથા જે મહિમાયેં કરી મહંતા એટલે મહોટા હતા, અથવા જે મહિમાં એટલે પૃથ્વીમાં મહંતા એટલે મહોટા હતા ॥ ૫ ॥ ॥ તેમના પટધારી શ્રીવિજયપ્રજસૂરિ તે સૂરિ એટલે પંડિત અને પ્રતાપી એટલે તેજસ્વી અર્થાત્ સૂર્ય જેવા તેજસ્વી પ્રતાપેં કરી ઠાજતા થયા. તેમના વાદ કરીને, જિનમત ધિરતા આપી જી ॥ વહુ આદર જસ શાહેં દીધો, વિરુદ્ધ સવાઈ આપી જી ॥ ૪ ॥ શ્રી વિજયદેવસૂરિ તસ પટધર, ઉદયા વહુ ગુણવંતા જી ॥ જાસ નામ દશદિશિ ઠે ચાતું, જે મહિમાયેં મહંતા જી ॥ ૫ ॥ શ્રી વિજયપ્રજ તસ પટધારી, સૂરિપ્રતાપેં ઠાજે જી ॥ એહ રાસની રચના કીધી, સુંદર તેહને રાજે જી ॥ ૬ ॥ સૂરિ હીરગુરુની વહુ કીરતિ, કીર્તિવિજય ઝવઝાયા જી ॥ સીસ તાસ શ્રીવિનયવિજય વર, વાચક સુગુણ સોદાયા જી ॥ ૭ ॥ વિદ્યા વિનય વિવેક વિ સુંદર એટલે મનોહરરાજ્યમાં આ શ્રીપાલરાજાનાં રાસની રચના કીધી ॥ ૬ ॥ તે પૂર્વોક્ત વહુકીર્તિના ધરનારા સૂરિ શ્રીહીરવિજય ગુરુની સાક્ષાત્ રૂપવતી વહુ કીર્તિજાણે હોય નહીં? એવા શ્રીકીર્તિવિજય ગુરુની રચના સુગુણ સોદાયા, તે માટ એકેળ પ્રધાન શિષ્ય (વાચક કેળ) ઉપાધ્યાયપણાના રૂઝા ગુણેં કરી જે દંત રાણે, તે ધીંગો એટલે મૂર્લ શરણ આણે ॥ તે વિદ્યાયેં કરી વિનયેં કરી તથા વિવેકેં કરી વિચારેં કરી લક્ષિત હતું, વલ્લી સૌજાગ્યવંત, ગીતા પણાને સાર્થકતા કરનારા, વલ્લી જેની સંગત ॥

કપટમિત નેહની રચના નેને રસે કરી સહિત જલે ॥ તે શ્રી વિ
 સુધાર્ય ગટ્ટે જે અમૃતજમાન રસ, તેને ઘટ ઘટ
 રમ વાંમલા દયા નમેં પૂરણ પટલે તસ થાડે ॥ ૯ ॥ તેની (સાર્દ કે ૦)
 શ્રીનિયવિજયજી ઉપાધ્યાય દવલોકેં પહોતા ॥ જેના ગુણે (ગોરી કે ૦) સ્ત્રીયો તે થોકેં થોકેં

ચરણ, લક્ષણલક્ષિત દેહા જી ॥ સોજાગી ગીતારય સારથ, સંગત સુખર સ
 નેહા જી ॥ ૬ ॥ મંવત સતર અમ્મીસા વરસે, રહી રાનેર ચોમાસે જી ॥ સંઘ ત
 ણા આગ્રહથી માંખ્યો, રામ અધિક ઉઘાસેં જી ॥ ૭ ॥ સાર્દ સત શત ગા
 થા વિચ્છી પઢોતા તે મુરલોકેં જી ॥ તેહના ગુણ ગાવે ઢે ગોરી, મિલિ મિલિ
 થોકેં થોકેં જી ॥ ૮ ॥ તામ વિશ્વાસજાન તસ પૂરણ, પ્રેમ પવિત્ર કહાયા
 જી ॥ શ્રીનયવિજયનિવૃથપસેવક, સુજસવિજય ઉવજાયા જી ॥ ૯ ॥ જા
 ન આકતો પૂરણ કીધો, તામ વચન સંકેતેં જી ॥ તિણેં વલિ સમકિતપટ્ટકી જે
 નર, તેહ તણેં હિત હેતેં જી ॥ ૧૦ ॥ જે જાવે એ જણશે ગુણશે, તસ ઘર મંગલમા

મણી મણીને ગાય ટે ॥ ૧૦ ॥ ॥ તે શ્રીનયવિજયજી ઉપાધ્યાયના વિશ્વાસના જાજનરૂપ વલી
 સંપૂર્ણ પ્રેમચંનનું પવિત્ર ચિહ્ન કહેવરાવતા દેવા જે શ્રીનયવિજયપંક્તિના પદકમલના સેવક રૂડા યશો
 મિત્રગત્રી ઉપાધ્યાય ॥ ૧૧ ॥ ॥ તેમને શ્રવિનયવિજય ઉપાધ્યાયજીયેં આ રાસ પૂર્ણ કરવાને કહેલું
 કરું ॥ મારે તેમના વચનનો સંકેત હતો તેણેં કરીને તથા વલી સમકિતદષ્ટિ જે નર તેના હિતને (હુત
 કે ૦) કારણેં આ રાસનો જે ચાલતો પટલે અધુરો રહેજો તાગ, તે પૂર્ણ કીધો ॥ ૧૨ ॥ ॥ એ શ્રીસિદ્ધ

चक्रजीना रासने जावें करीने जे प्राणी जणजे गुणशे, तेना घरने विषे मांगलिकनी माला थाशे.
 तथा (बंधुर के०) उन्नत महोटा एवा (सिंधुर के०) हाथी पामशे, (सुंदर के०) रुडां मंदिर
 वली सबल एटले बलवान् देह पामशे, स्नेहाली पर्वदा पामशे, तथा अचंगपणें रसाल एवा
 ला जी ॥ बंधुर सिंधुर सुंदर मंदिर, मणिमय जाकऊमाला जी ॥ १३ ॥ देह सब
 ल ससनेह परिबद्ध, रंग अप्रंग रसाला जी ॥ अनुक्रमें तेह महोदय पदवी लहे
 शे ज्ञान विशाला जी ॥ १४ ॥ इति श्री मन्महोपाध्यायश्री कीर्तिविजयगणेशिष्यो
 पाध्याय श्रीविनयविजयगणिविरचिते श्रीश्रीपालचरित्रे प्राकृतबंधे तन्मध्ये उपा-
 ध्याय श्रीयशोविजयगणिपूरिते अयं चतुर्थः खंडः संपूर्णः ॥ तत्समाप्तौ समाप्तः
 श्रीपालरासः ॥ सर्व खंड चार, तत्र प्रथमखंडे ढाल अगीआर, द्वितीयखंडे ढाल
 आठ, तृतीयखंडे ढाल आठ, चतुर्थखंडे ढाल चौद, सर्व ढाल एकतालीश, तन्मध्ये
 गाथा ॥ १७५ ॥ ग्रंथाग्रंथ श्लोक ॥ १८७५ ॥
 (रंग के०) आनंद पामशे, ते प्राणी अनुक्रमें महोदय एटले मोक्षपदवी पामशे, तथा (विशाला
 के०) महोदं ज्ञान पामशे ॥ १४ ॥ इति श्रीपालरासस्य बालावबोधे चतुर्थः खंडः समाप्तः ॥४॥ तत्स
 माप्तौ समाप्तोऽयं ग्रंथः ॥ बालावबोधसंख्या ७३००, मूलश्लोकसंख्या १८७५, सर्वसंख्या ९१७५ ॥

इहां प्रसंगधी उन्नमणानो विधि लखियें तेंयें. सामाचार वयें एक्यासी आंविजें नव लली पूर्ण
 याय, तेवार् उन्नमणुं करे. ते हालना प्रवर्त्तन मुजव विशाल श्रीजिनेश्वराना जुवजने विषे अथवा
 जे कोइ महुट्टे विस्तारवंत उन्नमणुं करता होय, ते पोताना घरने विषे शुक्र निरवय विस्तारवंत मो
 क्कली जगने नुजोनित करी, तिहां श्रीसिद्धचक्रजीना मंरुपनी रचना करे. ते आ प्रमाणें के:-
 प्रथम तो वचमां अरिहंतपदने श्वेतधान्यमय थापे, अने पूर्व दिशायें सिद्धपदने रक्तधान्यमय थापे,
 वल्ली दक्षिणदिशें आचार्यपदने पीतवर्णधान्यमय थापे, तथा पश्चिमदिशें उगध्यायपदने नीलवर्ण
 धान्यमय थापे, अने उत्तरदिशायें साधुपदने श्यामवर्णधान्यमय थापे. पठे चार त्रिदिशिनेविषे दर्शन,
 ज्ञान, चारित्र. अने तप, ए चार पदने श्वेतवर्णधान्यमय थापे. तेमांहे उत्तरपूर्ववच्चें ईशानखूणे दर्शन
 पद थापवुं अने पूर्वदक्षिणवच्चें अमिखूणे ज्ञानपद थापवुं, तथा दक्षिणपश्चिमवच्चें नैऋतखूणें चारि
 त्रपद थापवुं, वल्ली पश्चिमउत्तरवच्चें वायुवूणें तपःपद थापवुं. ए रीतें नव पांखनीनुं कमल करी नव
 परनी स्थापना करियें. पत्री त्रण वेदिकायुत पीठिकानी रचना करीयें, तेमांहे पहेली वेदिका रक्तवर्ण
 धान्यमयी, बीजी पीतवर्णधान्यमयी अने बीजो श्वेतवर्णधान्यमयी. तिहां पहेली वेदिकाने पांचवर्ण
 धान्यनां कांगरां, बीजो वेदिकाने रक्तवर्णधान्यनां कांगरां, अने बीजी वेदिकाने पीतवर्णधान्यनां कांगरां
 करे. इत्यादि प्राकार पूर्वक वल्ली ते उपरें नवगढ प्राकार करे, धान्यना रंग तथा पदना रंग कल्या ते रीतें
 करी मांडीने जे रस्तुं होवीयें, एटले चक्रावीयें. ते वस्तुनां नाम सामान्यप्रकारें नोचें लखियें तेंयें.

नव रंगार. नव भर्मशाला.
 नव जीणोळार. नव मुकुट.
 नव त्रिनयिय. नव तरमर.
 नव निरुचक्रना घंटा. नव निन्नक.
 नव सिद्धचक्रनीपीठिका. नव सिद्धासन.

नव कलश.
 नव कटोरी.
 नव चंदनना कटका.
 नव केशरना पडिकां.
 नव चालाकुंची.
 नव धोतियां.
 नव अंगवुहणां.
 नव मुखकोश.
 नव रकावी.
 नव घंटनी.

नव नोकशवाली.	नव दंदासण.	नव ज्ञानना उपकरण.	नव चावेकी.
नव थापना.	नव हांडा, नव त्रांचडी.	नव श्रीपालना रास.	नव वासकपना वाटवा.
नव आचमनी.	नव थापनना उपकरण.	बीजां नव नव पुस्तको.	नव वतरणां.
नव त्रांचाकूंडी.	नव वाटका.	गणणानी टीप नव.	नव कांची.
नव अष्टमांगलिक.	नव अग्रवत्ती.	नव रुमाल, नव पाठां.	हवे चारित्रनां उपकरण.
नव आरती.	नव वरास, नव अग्र.	नव ठवणी नव कवली.	नव पात्रां.
नव धूपधाणां.	नव प्याला.	नव सांपना सांपनी.	नव पफला.
नव मंगलदीपक.	नव प्रजावना.	नव लेखण.	नव जोली.
नव चंद्रवा, नव पोठीया.	हीरा चोत्रीश.	नव चाकू.	नव चोलपट.
नव तोरण.	चुनीयो राती एकत्रीश.	नव कतरणी.	नव संथारीया.
नव वासकूपी.	पीरोजी पीले वणेंडत्रीश.	नव दावला.	नव कांबली उबानी.
नव कांबली.	चुनीयो नीली पच्चिश.	नव दावली.	नव कपमां.
नव पठेडी नव ठत्र.	चुनीयो कालेवणें सत्ता-	नव खडीया.	नव डांमा.
नव चामर.	वीश अथवा पांच.	नव हिंगलोनां वासण.	नव उवा.
नव मोरपिछिनी.	मोती नंग २३८.	नव पाटली.	नव मुहपत्ती.
नव वाटकी, नव कचोलां.	रूपाना वरग. १००	नव उलीथां.	नव कडपसूत्र.
नव थाली, नव पूंजणी.	सोनेरी वरग १००.	नव पाटो.	नव तरपणो.
नव केशरघसवानाउरशीया.	लाखीणो हार एक.	नव पुस्तक	नव चरवला.
नव दीवा, नव बाजोठ.	श्रीफलना गोटा पंचवर्णी	दावला.	नव चरवलानी डांकी.
नव ध्वजा, नव घंट.	नव ग्रहनी थापना.	नव दोरा.	इति उजमणानो विधि.

॥ इति श्री नवपद महिमावर्णन रूप ॥

॥ श्रीश्रीपाल राजानो रास समाप्त ॥

